

F. P. VOŽICKÝ:

KRONIKA

SVĚTOVÉ VÁLKY 1914—19.

Dokumenty válečné, politické, kulturní, hospodářské, sociální,
zdravotní, společenské atd. — Slavné činy Českoslo-
venských legií. — „Maffie.“ — Působnost prof.
Masaryka a j. Čechů za hranicemi. —
Persekuce a hrůzy válečné.

IV. vydání.

Vlastním nákladem vydal F. P. Vožický na Král. Vinohradech, čp. 623.,
Londýnská 35. Vychází 4krát ročně. — Tiskem Pražské akc. tiskárny.
V komisi má Nakladatelství Pražské akc. tiskárny Praha II., Lützowova 3.
Novinové známky povolilo ředitelství pošt a telegrafů v Praze dne
11. února 1919 pod čís. 53024—19—VI.

Předmluva

k třetímu, opravenému vydání.

Jedno desetiletí uplynulo. Po práci, za večera sesednou se v rodinách děti kolem svého otce a zaprosí: „Tati, vypravuj nám o té veliké válce!“ A on, účastník mávne mrzutě rukou a řekne: „Oh, neradno vzpomínat!“

Opět dvě desetiletí minou. U teplých kamen sedí stříbrovlasý děd, týž účastník, a mlád', nové pokolení, sesype se k němu, na kolena usedají a žebroní útlými hlásky: „Děde, vypravuj o té veliké válce!“ On se zasní, zraky upnou se v dáli, obejmě vnuky své a začne vzpomínati jak veliká doba zrodila velké pokolení, muže chrabrých srdcí, kteří dovedli hrdě umírat za svou vlast, jak přišla doba, která zázrakem tvořila z otroků svobodné národy. Pak bude se toto vypravování poslouchati jako bájka z tisíce a jedné noci.

A mine desetiletí, kdy nebude již dědů-pamětníků. Kdo bude vyprávěti našim vnukům o ponížení, o slavném vzkříšení?

Hle, kniha tato! Proto, aby nezapadly v zapomnění slavné ty paměti, pro poučení našim budoucím je uchovejte! Necht' není jediné knihovny, jediné rodiny bohaté ni chudé, aby tu chyběla!

V těžkých dobách rodilo se první vydání tohoto díla. Den za dnem přibývalo obsahových detailů a když dožrál čas převratu, sháněl jsem nakladatele. Ačkoli zaťukal jsem u několika předních firem — nebylo zájmu. Nechtěl jsem zahodit čtyři léta zodpovědné práce, a věděl jsem, že úda-

je dnes všední a známé, za dvacet let — padesát let nebudou již k nalezení, stanou se vzácnými. Odhodlal jsem se tedy vydati kroniku války sám pod titulem své „Belletrie“. Hledal jsem tiskárnu, ty byly však zaměstnány pracemi pro nově tvořící se stát, a pak — neměly papíru. Nuže, hledej papír! Těžká rada, vždyť i noviny jako „Národní Politika“ vycházely zpola na režném, zpola na zeleném papíře. Konečně se značnými oběťmi našel jsem tiskárnu i papír. Mezitím horečně srovnával jsem textovou látku, nastavoval noci, půl roku nespál jsem víc jak tři hodiny denně, neboť chtěl jsem vydati dílo co nejdříve.

První díl „Kroniky“ vyšel již za šest měsíců po převratu, v dubnu 1919, v nákladu 5000 exempl. o 144 stranách a byla to jedna z prvních knih na tehdejším knihkupeckém trhu a další následovaly v obvyklých termínech za sebou. Toto původní vydání jsem později dle potřeby dotiskoval, dostalo se do rukou čtenářů přes 20.000 výtisků, počet, který má na českém trhu málo soupeřů.

Jak pochopitelně — a uvedl jsem to již v úvodu prvního vydání, nečinila moje „Kronika“, ač mnohotvárná, přece nároků na úplnost, neboť v té době ještě nevrátili se ani naši hrdinové legionáři z Ruska a z jiných bojišť, a nebyly tedy mnohé události známy. Vždyť ještě dnes je o různé okolnosti spor a historická fakta se stále doplňují. Mohu však býti s výsledkem své práce spokojen, neboť dostalo se mi i z míst nejvážnějších i od kritiky lichotivých posudků, nehledě k velikému rozšíření „Kroniky“. Lichotím si, ač jsem sám dílo toto zpracoval i vydal bez jakékoli pomoci, že máme v něm časnou nejúplnější a nejvšestrannější kroniku války, na jakou se ani mnozí větší národové nezmohli.

Zatím dílo bylo rozebráno a poněvadž stále docházejí četné žádanky i ze škol, knihkupců i svazů vojenských a poněvadž sebral jsem hojně nového materiálu ze zúčastněných pramenů legionářských i jiných, odhodlal jsem se k přepracování a doplnění původní „Kroniky“ světové

války. Zejména vypustil jsem dosti lživých válečných zpráv rakouských i německých, které tehdy nebylo ještě možno kontrolovati, a pokud jsem je ponechal, učinil jsem proto, aby jejich nespolehlivost byla dokumentována. Zato hojně jsem doplnil autentických zpráv z ruské anabase našich legií, této hrdinské epopeje, která pro věčné časy má býti zachována a vděčně pamatována.

Kdo má původní čtyři svazky mé „Kroniky války“, necht' ji zachová jako cennou a dnes již hledanou památku, ale necht' si opatří i toto nové vydání, neboť oboje se doplňuje a časem získává na ceně.

Ú V O D.

V roce 1526, po smrti českého krále Ludvíka z rodu Jagailovců, jenž zahynul v bitvě u Moháče, zvolili stavové čeští svobodně za krále českého Ferdinanda I. z rodu Habsburského, držícího dosud země alpské, a dali tak základ k pozdějšímu mocnářství rakousko-uherskému. Habsburkové, v uznání důležitosti království českého a vděk za to, sídlili na hradě pražském skoro 100 let, až do Matyáše, jenž přeložil sídlo své do Vídně.

Někteří králové z rodu Habsburského chovali se mírně ku protestantskému vyznání Čechů, jiní, jako Matyáš je potírali. Po jeho smrti stavové čeští odepřeli korunu jeho bratranci, Ferdinandu II. Štýrskému, jakožto nepříteli své víry a zvolili králem slabocha Fridricha Falckého. Ferdinand II. v bitvě na Bílé Hoře v neděli o 2. hod. odpo. dne 8. listopadu 1620 porazil Fridricha a stavy, z nichž mnozí uprchli s Fridrichem.

Odboj krutě potrestán. Dvacet sedm pánů českých r. 1621 popraveno mečem na Staroměstském náměstí, větší na národu vyhnána, statky zkonfiskovány a dány šlechtě cizí, samostatnost česká, jazyk, písemnictví pohřbeno, čeští lidé věznění a pronásledováni, jezovité pálili české knihy a s nimi českou kulturu. Města a vesnice hubeny a vypalovány, lid ožebračen, pobíjen, zneuctěn. Nejslavnější Čech, Jan Amos Komenský, vyštván do ciziny.

Během třicetileté války z toho vzniklé nastal v zemích českých úpadek zemědělství, dolování, v průmyslu a obchodu; obyvatelstvo vyhubeno na třetinu. Hrozné bě-

dy, protivenství, persekuce snesly se na ubohé, zmalátnělé království české, druhdy za Karla IV. tak slavné! Dvěstěletá poroba, smrti podobná, rozhostila se za dalších Habsburků, Ferdinanda III., Leopolda I., Josefa I., Karla II. Povstání utýraných sedláků proti přistěhovalecké šlechtě dal Leopold I. potlačití vojskem.

Tak bylo v Čechách v době slavného ruského cara Petra Velikého, jenž zakládal v Rusku školy, soudy, tiskárny, továrny, přístavy, trhy, silnice a průplavy. U nás nebylo škol, soudů, nebylo ruchu obchodního, lid ožebračen, bez svobody, víry a myšlení.

Marie Terezie (1740—1780) zničila českou kancelář v Praze a s ní poslední zbytek české samostatnosti. Josef II. usiloval krutě o poněmčení zbytku česky cítícího národa, chtě zavéstí jednotnou státní němčinu, čímž dal podnět dalším panovačným snahám Němců v Čechách. Vyvolal tím však pozvolné vzkříšení národa českého, jež dalo se vždy až do dob našich proti vůli vlád rakouských a za stálého pronásledování se strany Vídně.

Habsburkové nikdy nepřilnuli k národu českému a národ český marně očekával od nich spravedlnosti. „Dám se korunovat za krále českého,“ slíbil předposlední z nich, František Josef — zůstalo však při slibu. Skoro čtyři sta let kořistili ze zemí království českého, vyssávali lid česko-slovenský. Martyrium toto vyvrcholilo ve válce svévolně a lehkomyslně vyvolané. Nikdo se netázal národů slovanských, chtějí-li válce, ano, válka zahájena proti nim.

A my třeseme se obavami, co nám toto krveprolití přinese. Jest spravedlnost? — — —

Nuže, odhalujeme stránky hrůzné tragedie, list za listem; jsme diváky, ale i účastníky velikých dějů. Autor „Kroniky“ sám od ledna 1916 do června 1918 přinucen byl k službě vojenské, přes to však sbíral materiál, aby uchoval památku na řádění austrofilské. Všechny české a četné cizí časopisy, zejména „Nár. Politika“, „Nár. Listy“, „Venkov“, „Čes. Slovo“, „Právo Lidu“ v Praze, „Česko-

slovenská Samostatnost“ v Paříži a „V Boj“ v Římě, byly mi dobrými prameny, nezřídka též i ústní podání zasvěcenců. Časopisy pařížské a římské ochotně mi obstaral sergeant československého vojska ze záp. fronty, p. Kristl. Při novém přepracování poskytly mi hojně materiálu vzpomínky Rud. Medka, „Vznik a vývoj čsl. legie v Itálii“ Jindř. Kretského a Paměti R. Gajdy. Bývalo nutno pečlivě skrývat dokumenty před zrakem nepovolných, neboť pro mnohem lehčí provinění byli lidé žalářováni, věšeni a stříleni. A mé zápisky, jichž časem vzrostl značný stoh velkých půlarchů, poschovány byly za obrazy na stěnách, jindy v okapním žlabu, na vojně v duté stěně baráku a pod.

Není ani možno, aby „Kronika“ obsáhla vše, co se v širém světě hnulo, přes to však nalezne tu i laik i historik nepřebíranou látku ke vzpomínkám i ke studiu. Našim generacím příštím zachytil jsem zajisté to nejdůležitější, poznání doby, systému, utrpení lidu, heroismus našich hrdinů, jakož i obraz rozvoje života v době rozvratu, kácení trnů a konečného zářivého východu slunce svobody národů vůbec a československého zvlášť.

Chci, aby naše generace příští měly co možná věrný obraz toho, co jsme prožívali a jak jsme pracovali pro lepší budoucnost a svobodu svého národa, aby seznaly důležitost této doby, aby učily se z dějin jak lehko ztracené těžko zpět se dobývá a aby si vážily nabyté státní samostatnosti, po níž tři sta let jsme toužili, pro níž jsme strádali, trpěli a pro níž synové naší hrdinně umírali na všech bojištích světa.

F. P. Vožícký.

Ruka Principova sprovodila se světa dne 28. června 1914 dva životy: „nadějného muže, od něhož bylo ještě mnoho očekáváno“, a „vzorné manželky a matky“, jak oficielní tisk vídeňský oplakával arciknížete Ferdinanda z Este a jeho choť vévodkyni Hohenbergskou. Leč, přes noc byla nenahraditelná škoda odčiněna: měli jsme nového následníka „nadějného muže, od něhož... atd.“ v osobě arciknížete Karla a vzornou manželku a matku, arcikněžnu Zittu.

Leč, to nestačilo, Vídeň a Pešť burácí na ulicích, žádá krev slovanskou. Všeobecné rozechvění. Něco visí ve vzduchu, jenž jest těžký k zalknutí. Mračna se stahují. Vražda sarajevská měla býti záminkou krvavého zakročení, ve skutečnosti Maďari (Tisza), Vilém německý a Vídeň od srpna 1913, kdy Srbsko značně se v balkánské válce rozšířilo, hledali příležitost k tomu, aby Slovany srazili k zemi. Maďari chtěli v tom odvetu proti Rusku za Világoš, Vilém a Ferdinand Este smluvili válku proti Slovanstvu již na Konopišti.

Rakousko však připravovalo válku již v únoru r. 1913; tehdy obdržel Giolitti depeši od Marchese di San Giuliano, v níž ohlašovalo Rakousko Itálii a Německu úmysl, zakročiti proti Srbsku, a zavazuje spojence ku pomoci. Italská vláda však prohlásila, že neběží o casus foederis a z války sešlo. V červnu r. 1914 pak, před atentátem sarajevským, vypracovali Berchtold, Stürgkh, Tisza a Conrad z Hötzendorfu pamětní spis, v němž dovozovali nutnost války se Srbskem. Dále provedlo Rakousko na jaře r. 1914 mimořádně důkladný soupis koní v dubnu a květnu. Majitelé odvedených koní obdrželi odvodní lístky s poznámkou: „Tento kůň bude nepochybně povolán 1. srpna 1914. Berní úřad pak vyplatí za něj příslušnou cenu.“ A při tom upozor-

nění: „Budiž odtrženo a zničeno!“ Atentát v Sarajevě byl tedy jen vítanou záminkou.

V Praze dne 29. června, den po události sarajevské svolal Em. V o s k a českoamerickou kolonii pražskou na přátelský večer, kdež za účasti prof. M a s a r y k a zahájena řeč o plánech pro případ válečné srážky. Zde již rodila se v některých bystrých hlavách tajná myšlenka na spiknutí proti Rakousku a z toho povstala pozdější t. zv. „česká Maffie“, jejíž nitky vedly z Prahy do Vídně, do Švýcar, Paříže, Kijeva, Moskvy a Petrohradu, do Ameriky, ano téměř do celého světa a již nebyly tajností ani diplomatické noty ministerských kanceláří neb velvyslaneckých budov.

Situace Rakouska po stránce hospodářské i politické jest kritická a válce nikterak příznivá. Finančnictví jest na pokraji krachu, a lidé obávají se státního bankrotu, podnikavost slabá, kursy rent již od balkánské války klesly o 10—20%, stejně státní papíry. Rakousko nemůže docílit v cizině půjčky a přece militarismus vyžaduje stále nové náklady, jež poplatníci již nemohou unést. Francie stáhla své kapitály z Rakouska. Jest citelný nedostatek peněz i výdělku; četné závody pracují jen polovici týdne, insolvence a konkursy se množí úžasně.

Politicky jest říše rozeštvána jako málo kdy. Na říšské radě obstrukce česká, vyrovnání česko-německé se nedaří pro tvrdošíjnost Němců, sněm jejich vinou není svoláván již pět roků a nyní již rok suspendována ústava česká, rozeznán zemský výbor proti zákonu a dosazena správní komise úřednická s předsedou hrabětem Schönbornem. V Chorvatsku a Uhrách inscenovány velezrádné procesy proti Slovanům. Ale s vládou nejsou spokojeni ani Němci, ani Italové, ani Maďaři, neboť v Uhrách vládne Tisza diktátorsky a vyhání policajty poslance ze sněmovny.

Vojensky nestojí si Rakousko o nic lépe. Obyvatelstvo dovídá se o zradě R e d l o v ě, jenž prodal Rusku plány mobilisační a celou organizaci, i o jiných podobných zradách. Manévry na podzim 1913 skončeny předčasně pro neshody mezi veliteli obou armád a chybné taktické vedení.

A v tomto stavu stojí Rakousko před válkou? Nikdo soudný nechce věřit, že by se do tak hazardní hry pustilo, avšak Německo přímo šťve Rakousko do války, diplomacie pracuje horečně, telefon a telegraf mezi Berlínem a Vídní jest v permanenci. Vyšetřuje se terén.

Bavorský vyslanec v Berlíně hr. Lerchenfeld podává tajnou zprávu o situaci. Podání ultimata rakouského v Bělehradě zdržuje se proto, že francouzský Poincaré a Viviani dlí teď v Petrohradě a mohli by se dohodnouti o protiakcích. Sečká se tedy asi až do 25. července. Zatím Berlín nutí váhajícího hr. Berchtolda, min. zahraničí, k rozhodnosti; je třeba Rakousko vzkřísit a slovanskou propagandu vyhubit. Podmínky proti Srbům mají býti příkré, aby je nemohli přijmouti a nemá býti poskytnut ani čas k zadostučinění. Němečtí státníci Jagow a Zimmermann bojí se jen nerozhodností Rakouska, tohoto „nemocného muže“. Maršál bar. Hötzenдорf praví, že jest příhodná doba, jaká ani za několik let nebude. Hr. Lerchenfeld sděluje, že Rusko jen hrozí na oko, ostatně Anglie a Francie budou působiti konejšivě, Anglie si vzhledem na Irsko války nepřeje.

Situace jest napjatá. Všechny české listy, zejména „Právo Lidu“ kategoricky žádají svolání parlamentu.

Baron Conrád z Hötzenendorfu, šéf generálního štábu, hrabě Tisza, hr. Stürgkh a hr. Berchtold podněcováni z Berlína neustávají štváti do války a připravovati ji. Oni jsou původci noty podané Srbsku.

Persekuce a zatýkání mezi Slovinci. „Slovenec“ sděluje, že kromě bývalého starosty lublaňského a bývalého poslance Ivana Hribara byl již propuštěný korutansko-slovinský farář Gabron znova zatčen a v Lublani zatčen hostinský a městský rada Belič.

„Novosti“ pojednávající o zprávách, že „Rakousko-Uhersko hodlá předložit Srbsku požadavky, mající krátkou lhůtu. Účel krátké lhůty má býti izolování Srbska. Kdyby se všechny velmoci prohlásily neutrálními, vedlo by Rakousko-Uhersko se Srbskem válku. To se však nestane. Proto zůstávají všechny hrozby Srbsko lhostejným. Partii vyhraje chladný, ale statečný hráč. Tím však lidé ve Vídni nikterak nejsou.“

„Tribuna“ vylichuje, že Bosna a Hercegovina jsou před okolním světem hermeticky uzavřeny. Ví se jen, že tam zavládá stanné právo a že byly postaveny šibenice. To jsou osvědčené kulturní prostředky tak zv. nositelů kultury. Orgány rakousko-uherských úřadů páchají vandalské řeže a neslýchané pronásledování, jakož i lupičské drancování, pustošení a ničení. Z Bosny volá výkřik hrůzy až do nebe. Tisíce rodin zůstaly bez přístřeší a bez chleba a sta úpí v tmavých vězeních. Jejich majetek stal se kořistí luzy a cizích vetřelců. Tak kdysi jednali jen Turci a Tataři. Nyní dožili jsme se toho od tak zv. nositelů kultury. To je hrozný a strašný obraz Bosny a Hercegoviny, kdysi tak hrdé. To je zákonnost a pořádek, které Rakousko-Uhersko zavedlo v srbských zemích po vládě téměř 40leté.

Dne 23. července podala rakouská vláda Srbsku notu, požadující zejména toto

prohlášení: „Král. srbská vláda odsuzuje propagandu proti Rakousku-Uhersku směřující, t. j. veškeré snahy, jejichž konečným cílem jest odloučiti od rakousko-uherského mocnářství území jemu náležející a lituje co nejupřímněji děsných následků těchto zločinných jednání.

Královská srbská vláda lituje, že srbsští důstojníci a úředníci zúčastnili se zmíněné propagandy a že ohrozili tím přátelsko-sousedské styky, jež zavázala se udržovati královská vláda svým prohlášením z 31. března 1909.

Královská vláda, která odsuzuje a odmítá jakékoli pomyšlení nebo pokus o vměšování do osudův obyvatelstva kterékoli součásti Rakouska-Uherska, považuje za svou povinnost, zcela výslovně upozorniti důstojníky, úředníky a veškeré obyvatelstvo, že napříště s veškerou přísností zakročí proti osobám, které by se provinily takovými činy, jež zameziti a potlačiti se vynasnaží ze všech sil.“

Nota žádá, aby toto prohlášení bylo současně uvedeno ve známost král. srbské armádě denním rozkazem královým a klade posléz tyto závazné požadavky:

1. Potlačiti každou publikaci, která podněcuje k zášti a opovrhováním mocnárstvím a jejíž povšechná tendence čelí proti teritoriální integritě mocnárství.

2. Rozpustiti okamžitě spolek „Narodna Obrana“, konfiskovati jeho veškeré propagační prostředky a zakročiti stejně proti ostatním spolkům a sdružením, jež se zabývají propagandou proti Rakousku-Uhersku; král. vláda učiní nutná opatření, aby rozpuštěné spolky nepokračovaly ve své činnosti snad pod jiným jménem nebo v jiné formě.

3. Odstraniti bez průtahů z veřejného vyučování v Srbsku, jžak pokud jde o učitelské sbory, tak i o učební pomůcky, vše, co slouží aneb sloužiti by mohlo k tomu, aby živena byla propaganda proti Rakousku-Uhersku.

4. Odstraniti z vojenské služby a správy povšechně všechny důstojníky a úředníky, kteří se provinili propagandou proti Rakousku-Uhersku a jejich jména si vyhrazuje oznámiti císař a král. vláda král. vládě se sdělením materiálu proti nim.

5. Svoliti, aby v Srbsku spolupůsobily c. a k. orgány při potlačení hnutí, směřujícího proti teritoriální nedotknutelnosti monarchie.

6. Zahájití soudní vyšetřování proti oněm účastníkům komplotu ze dne 28. června, kteří jsou na srbském území. Orgány delegované k tomu c. a k. vládou zúčastní se příslušných šetření.

7. Se vším urychlením provésti zatčení majora Voje Tankosiće a jistého Milana Ciganoviće, srbského státního úředníka, kteří jsou kompromitováni výsledkem vyšetřování.

8. Účinnými opatřeními zabrániti účasti srbských úřadů na propašování zbraní a výbušných těles přes hranice, ony orgány pohraniční služby v Šabci a Loznici, které napomáhaly původcům zločinu při přestoupení hranice, propustiti ze služby a přísně je potrestati.

9. Císař a král. vládě dáti vysvětlení o neoprávněných výrocích vysokých srbských funkcionářů v Srbsku a cizině, kteří bez ohledu na své úřední postavení neváhali vysloviti se po atentátu ze dne 28. června v interviewech nepřátelsky vůči Rakousku-Uhersku.

10. Vyrozuměti c. a k. vládu bez průtahů o provedení opatření, shrnutých v předchozích bodech.

Připojen k notě řízný rozkaz, aby Srbsko do tří dnů bezpodmínečně notu přijalo, anebo — měly promluvit zbraně. Vídeňský „Armee-Zeitung“ v té době apostrofoval Srby „všivácká pakáž“ — apostrofou „Bělehrade mluv!“

Zatím v celém Rakousku rostlo rozechvění, pocházející z různých zvěstí a příprav, které budily strašnou předtuchu, že dojde k nejhoršímu. Uherská vláda prostřednictvím ministra financí Tellezyho upozornila peněžní ústavy na pravděpodobný odchod rak.-uher. vyslance z Bělehradu, na následky, jež z toho mohou vzniknouti, aby peněžní trh byl na vše připraven.

Rozechvění vzrůstá, když v sobotu 25. července zvláštní vydání listů sdělují, že: Petrohradská telegrafní agentura oznamuje z míst oficielních: „Carská vláda, značně znepokojena překvapujícími událostmi a ultimatem, daným Rakouskem Srbsku, sleduje pozorně vývoj rak.-uh.-srbského konfliktu, v němž Rusko nemůže zůstat indiferentním.“ Toto prohlášení vyvolalo na bursách paniku.

Srbsko mobilisuje horečně 150.000 mužů. S napětím očekává se odpověď Srbska, jež má téhož dne býti podána. Večer přinesla „Bohemia“ zprávu, že Srbsko se podvolilo. Nebylo tomu tak.

Před šestou hodinou odp. v Bělehradě odehrál se již vážný, důležitý děj. Min. předseda Pašič navštívil rak. uher. vyslance bar. Giesla s prohlášením, v němž přijímá téměř všechny požadavky Rakouska; srbská vláda odsuzuje propagandu proti Rakousku-Uhersku, pohrozila svým důstojníkům a úředníkům, aby se nevměšovali do osudů Rakouska, potlačí publikace s tendencí proti Rakousku, rozpustí spolek „Narodna Obrana“, vyhoví požadavkům pod čís. 1. až 4., 7. až 10., ale nezavazuje se k čl. 5., aby rakouské orgány spolupůsobily při potlačení hnutí protirakouského, neboť by tím utrpěla samostatnost Srbska.

Avšak bar. Giesl prohlásil vyjádření srbské za nedostatečné a opustil Bělehrad s vyslaneckým personálem o 6. hod. 30 min. večer. Srbský vyslanec Jovanovič opustil pak Vídeň o 8. hod. 30 min.

Nadcházejí okamžiky strašlivé nejistoty. Šíří se zprávy, že Rusko usiluje o mírumilovné jednání. Veřejnost česká potácí se mezi nadějí, že vše se ještě urovná a mezi pochybností. Ve vzduchu tkví otázka: „Co učiní Rusko?“ Nákladní vlaky přivážejí již do Prahy vyzbrojené vojsko. Horečná noc nastává.

Neděle, sv. Anny, dne 26. července 1914 přinesla vyhlášení mobilisace. Velké žluté plakáty vyzývající vojíny osmi určitých sborů vojenských, aby se do 24 hodin dostavili do svých středisk. Obecenstvo vzpomíná výročí anenských patentů, jimiž před rokem byla v království českém zastavena ústava. Tábory v té příčině na tento den svolané zakázány.

Pražské večerníky přinášejí sensační zprávu, že chef srbského generálního štábu, vojvoda Putnik, byl na nádraží Kellenföldu u Budapešti zajat jako válečný zajatec, když se o 10. hod. vracel ze Štyrského Hradce domů.

Hospodářské. Ohlašují se již hospodářské účinky předzvěstí války. Peněžní ústavy jsou obléhány davy lidu, jež přichází vyzvednouti si své úspory buď celé, buď z části. Nastal pravý poplach po zlatých — a že těch nebylo — alespoň stříbrných penězích. Vyplácejí se obmezené obnosy 100—200 kor. Jest před činží a také vojáci potřebují peněz pro sebe i své rodiny.

Velká poptávka jest po mouce, soli a jiných poživatinách, lidé se zásobují pro příští prý nedostatek a drahotu. Ta se ihned také dostavila, neboť někteří nesvědomití obchodníci využili situace a zdražili mouku hned o 20—30 hal. na kilogramu. Rozzuřené ženy několik krámů vytloukly, načež místodržitelství vydalo ceník poživatin, jenž nesměl býti překročen. Všechny bursy jsou zavřeny.

Vláda oznámila vydání 300 milionů korun pokladničních poukázek a vytištění nových dvoukorunových bankovek v náhradu za stažené drobné mince. Vyhlášeno moratorium do 15. srpna. Do té doby měli jsme býti se Srbskem hotovi!

Zaměstnavatelé v kancelářích, nakladatelstvích, továrnách, bankách, obchodech i divadlech počínají uvažovati o redukci platů a ztenčení počtu zaměstnaných. Značná část těchto již narukovala; tisíce rodin bude bez chleba.

Mobilisuje se. Pražské elektrické podniky ztratily 300 zaměstnaných, vinohradské městské divadlo třetinu mužského personálu. Srdcervoucí scény odehrávají se na ulicích mezi rodiči a syny, mezi manžely, otci rodin i milenci. Ženy s pláčem loučí se se svými drahými, jež snad nikdy více neužří, anebo — jako mrzáky.

Pravidelná vozba na drahách vázne, aby byla konečně úplně zastavena. Cestující a ti, kdož jsou na letních bytech, nedostanou se domů — tisíce rodin jest roztrženo. Válečná bestie roztahuje své spáry všude i do nejposlednějších, míru a práci zasvěcených chat.

Na ulicích objevují se vojáci rezervisté ve vlastních šatech civilních, ale s vojenskou čepicí, pásem z nelakované kůže a bodlem po boku, jiní na polovic ve vojenském a ve svém. Pestrá směsice. Mnoho jich dlí v městě. na své útraty se stravují, nocují kde mohou, protože vojenská správa nemá pro ně místa ani v kasárnách, ani na drahách, kde vozba vázne. Zdá se, že není vše v pořádku.

Vojenská správa odvádí koně, vozy, automobily soukromé — vše, co je schopno pohybu, musí do války. Miliony vyhazují se plnými hrstěmi — prozatím jen v poukázkách později splatných.

Noc co noc prochází městem velké oddíly vojska; tišinou noci táhnou v dlouhých kolonách dělostřelci se svými děly. Děla lomoží po dlažbě, věc nelze utajiti, obyvatelstvo probouzí se ze spánku, rázem otvírá okna a zří dojemně smutné divadlo: na dělech, ověncených ratoletmi, sedí vojáci, při vozech jejich ženy, milenky; drží se úzkostlivě chladného kovu děl a pláčí, poslední záležitosti vyřizují, pozdravují se se svými muži, loučí se s nimi snad navždy. Cítí tíhu okamžiku, zoufale hledí do budoucnosti a vrávoravými kroky potácejí se až k nádraží, kde je osud nelítostný rozdělí. Shledají-li se kdy? — Bolno mysliti. Však obecenstvo mává šátky a volá: Vraťte se, vraťte se brzo, zdraví — —

Ještě válka není vypovězena, hrůzy její však již pocítujeme všichni, až v kostech mrazí. A všichni se utěšujeme, že nedojde k nejhoršímu, ke střetnutí válečných sil. Ještě jest naděje!

Na všech stranách činí se přípravy pro Červený kříž a horečně se sbírají příspěvky. Zde pracuje milosrdenství, lidskost.

Úterý 28. července 1914 bude zaznamenáno jako smutně památný den v historii celé Evropy, ba celého světa. Toho dne vypovědělo Rakousko-Uhersko Srbsku válku, národů se nikdo neptal, prostě jim oznámili toto:

Mým národům! Bylo mým nejvroucnějším přáním, abych leta, která z Boží milosti jsou mi ještě dopřána, mohl zasvětit dílům míru a uchránil Svoje národy před těžkými oběťmi a břemeny války.

V radě Prozřetelnosti bylo jinak rozhodnuto.

Pletichy protivníka plného nenávisti nutí Mne, abych na obranu cti svého mocnářství, na ochranu jeho vážnosti a moci, k zabezpečení jeho državy po dlouhých letech míru chopil se meče.

S nevděkem rychle zapomínajícím nastoupilo království srbské, které od prvního začátku své státní samostatnosti až do nejnovější doby od Mých předkův a ode Mne bylo chráněno a podporováno, již před lety cestu otevřeného nepřátelství proti Rakousku-Uhersku.

Když Jsem po třech desíletích požehnané práce míru v Bosně a Hercegovině rozšířil Svoje vladařská práva na tyto země, vyvolalo toto Moje opatření v království srbském, jehož práva nižádným způsobem nebyla porušena, výbuchy nevázané náruživosti a nejrozhořčenější nenávisti. Moje vláda užila tenkrát krásného práva strany silnější a žádala v nejkrajnější shovívavosti a dobrotivosti na Srbsku toliko, aby snížilo počet svého vojska na stav míru a slíbilo, že budoucně setrvá na dráze míru a přátelství.

Týmž duchem umírněnosti vedena, obmezila se Moje vláda, když Srbsko před dvěma lety nacházelo se v boji s tureckou říší, na hájení nejdůležitějších životních podmínek mocnářství. Tomuto jednání děkovalo Srbsko v první řadě, že dosáhlo účelu války.

Naděje, že srbské království ocení shovívavost a mírumilovnost Mé vlády a že dostojí svému slovu, se nesplnila.

Stále výše šlehá plamen nenávisti proti Mně a mému domu (!); stále otevřeněji vystupuje snaha, nerozlučná území Rakouska-Uherska násilně odtrhnouti.

Zločinné řádění sahá přes hranici, aby na jihovýchodu mocnářství podkopalo základy státního pořádku, aby lid, jemuž Já v otcovské lásce věnuji Svoji plnou péči, zviklalo v jeho věrnosti k panovnickému domu a vlasti, aby svedlo dospívající mládež a podněcovalo ji ke zločinným skutkům nerozumu a velezrády. Řada vražedných útoků, s rozmyslem připravované a provedené spiknutí, jehož hrozný zdar Mne a Moje věrné národy v srdce zasáhl, jest daleko viditelnou krvavou stopou oněch tajných pletich, které ze Srbska byly zahájeny a řízeny.

Tomuto nesnesitelnému řádění musí se učiniti přítrž, ustavičná vyzývavost Srbska musí se ukončiti, má-li čest a vážnost Mého mocnářství zůstatí neporušena a jeho státní, hospodářský a vojenský rozvoj býti ušetřen stálých záchvěvů.

Marně podnikla Moje vláda ještě poslední pokus, dosíci tohoto cíle prostředky míru, pohnouti Srbsko vážným napomenutím k obratu.

Srbsko odmítlo umírněné a spravedlivé požadavky Mé vlády a odepřelo dostáti povinností, jichž splnění v životě národův a státu jest přirozeným a nutným základem míru.

A tak jsem nucen přikročiti k tomu, aby se mocí zbraní opatřily nezbytné záruky, které mají zabezpečiti Mým státům pokoj uvnitř a trvalý mír na venek.

V této vážné chvíli Jsem si plně vědom celého dosahu Svého rozhodnutí a Své zodpovědnosti před Všemohoucím.

Vše jsem prozkoumal a uvážil (?!).

S klidným svědomím nastupuji cestu, kterou Mi povinnost vykazuje.

Spoléhám na Svoje národy, kteří ve všech bouřích vždy v jednotě a věrnosti kolem Mého trůnu se seřadili a pro čest, velikost a moc vlasti k nějtěžším obětem vždy byli ochotni.

Spoléhám na statečnost, obětavým nadšením naplněnou bran-
nou moc Rakouska-Uherska.

A důvěřuji ve Všemohoucího, že Mým zbraním dopřeje ví-
tězství.

František Josef v. r.

Stürgkh v. r.

Maďarským a vídeňským něm. listům, jakož i davům na
ulici stalo se konečně po vůli; starý, slabomyslný, ale zavilý
císař podlehl naléhání svých rádců a vydal dále manifest, jenž
nese podpis ministra zahraničních záležitostí, hraběte Berchtolda,
pána na Buchlově.

Francouzský text vypovězení války v českém pře-
kladu zní: Poněvadž královská srbská vláda neodpově-
děla uspokojivě na notu, kterou jí odevzdal rakousko-
uherský vyslanec v Bělehradě dne 23. července 1914, je
c. a k. vláda nucena, aby pečovala sama o ochranu svých
práv a zájmů a aby za tím účelem apelovala na moc
zbraně. Rakousko-Uhersko má tudíž za to, že jest od to-
hoto okamžiku ve válečném stavu se Srbskem. Ministr
zahraničních záležitostí hr. Berchtold.

Smýšlení rozhodujících kruhů tlumočily vídeňské listy takto:
Se slabým Srbskem budeme brzy hotovi; jemu na pomoc nikdo
nepůjde, Rus si rozmyslí vydati se do války proti nám a Ně-
mecku, zvláště když jsme nastražili Srbům masku kralovrahů,
zrádců a buřičů. Francii a Anglii do Srbska ničeho není, a nad
námi drží ruku císař Vilém.

Německý císař, spoléhaje na své příbuzenské svazky, psal
skutečně do Petrohradu i do Londýna, zasazuje se, aby spor zů-
stal mezi Rakouskem a Srbskem lokalisován.

Tajná něm. zpráva dí: Té chvíle běží dvě ultimata — Petro-
hrad 12 hodin, Paříž 18 hodin, do Petrohradu ve příčině důvodu
mobilisace, do Paříže dotaz ve příčině setrvání v neutralitě. Na
obě bude samozřejmě odpověděno zamítavě. Mobilisace nejpozději
dne 1. srpna o půlnoci. Pruský generální štáb hledí vstříc válce
s velikou důvěřivostí a očekává, že bude moci Francii zdolati
za čtyři neděle. Ve francouzském vojsku není dobrý duch, málo
dalekonosných děl, špatnější puška.

Zatím však již Rusko částečně mobilisuje od 25. července, Francie od 26. července, a 30. července nařízena všeobecná mobilisace v Rusku, 31. července pak ve Francii a — v Rakousku. Optimisté, důvěřující ještě v mír, stávají se pessimisty. — Německo podává Rusku ultimatum, protože zbrojí, ačkoliv samo jest vojensky úplně připraveno. Německý velvyslanec hr. Lerchenfeld podává 31. července ráno telefonickou zprávu, že zajisté poctivé snažení Greyovo na zachování míru nezadrží již vývoje věcí. Německo štve do války všemi silami a císař Vilém vydává svolání: „Nepřítel nás napadl uprostřed míru!“

Chování se Němců k ruskému velkovévodovi Konstantinovi na jeho zpáteční cestě do Ruska. Němci umístili velkovévodu s jeho rodinou v železničním voze společně s vojáky, kteří kouřili a zakázali otevřít okna vozu. Po celou cestu až na hranice němečtí úředníci chovali se k rodině velkovévody urážlivě. Velkovévodkyně chtěla telegrafovat německé císařovně, která je její přítelkyní z dětství, ale bylo jí v tom bezohledně zabráněno. Z nádraží v Humbigen až na ruskou hranici musel velkovévoda, velkovévodkyně i dívky jít 12 km pěšky. Jednání to vzbudilo v Rusku hněv a represalie.

A nyní ráz naráz vyvíjí se hroživé události. Dne 1. srpna Rusko odmítá německé ultimatum a Německo vypovídá Rusku válku. Anglie zbrojí.

2. srpna. Německo obsadilo neutrální Lucemburk a vtrhlo do neutrální Belgie, proti mezinárodnímu právu, Francie s rezervou odpovídá na německou notu.

Dr. K. Kramář, poslanec, uveřejňuje v „Národních Listech“ výstižný článek, v němž označuje správně nynější válku jako zápas mezi Slovanstvem a Germánstvem. „Mapu Evropy po válce nepoznáme.“ Tento článek při pozdějším zatčení dru Kramářovi rakouská vojenská justice vytýkala jako panslavistický.

3. srpna Německo vypovídá válku Francii a Belgii.

Ve zprávě německé ze dne 4. srpna 1914, ze které ostatně jest patrné, že Turecko už tehdy se zavázalo připojit se k Ně-

mecku a mobilisovati, praví se o Belgii: Neutralitu Belgie nemůže Německo respektovati. Náčelník generálního štábu prohlásil, že dokonce i neutralita anglická by byla za cenu respektování Belgie vykoupena příliš těžce, protože útočná válka proti Francii je možná jen na linii Belgie.

4. srpna vypovídá Anglie Německu válku za jeho vtrhnutí do Belgie.

5. srpna Rakousko vypovídá válku Rusku, Černá Hora Rakousku, co projev solidarity se Srbskem.

6. srpna Srbsko vypovídá válku Německu. Němci obsadili Lutych. Na rozkaz francouzské vlády ustoupilo francouzské vojsko 10 km od hranic a přenechalo tím nepříteli uhelnou pánev u Briegy na důkaz, že nechce války.

V Berlíně zabavil vrchní velitel, jmenovaný pro území Marek, pohledávky ruské říše vůči jejím dlužníkům, zejména pohledávky z veškerých bankovních a úvěrních obchodů jako vlastnictví nepřátelského státu a přikázal je fisku německé říše.

V Čechách, jmenovitě v Praze jest dusno, mrtvo k zalknutí. Časopisy všech směrů přinášejí o válce jen úřední, upravené zprávy. Čtenáři svých novin nepoznávají jak se změnil duch jejich pod černožlutou persekuční knutou censorovou. Prof. Masaryk, Eman Voska a j. radí se, co dále počítí, zda by nebylo radno organisovati tajné akce ku osvobození vlasti. Voska jede do Ameriky působiti tam sbírkami a agitací.

Přicházejí zprávy o prvních srážkách na hranicích srbských, zprávy ovšem vesměs vítězné. V Praze sebrán hlouček asi 20 německo-židovských mládíků, kteří provedli „vlastenecké“ demonstrace. Obecenstvo je ignorovalo. Zjednaní lidé pak přišli do redakcí listů a ukazovali peníze — po 3—4 korunách — které za své loyální projevy dostali od šlechty.

Hospodářská situace jest krajně napjatá. Následkem moratoria dlužníci neplatí obchodníkům, kteří opět nemohou získati nákupy, neboť velcí dodavatelé prohlásili zásadu: jen za hotové, ba i předem. Obchodní gremia vydávají provolání, aby obecenstvo činilo

zadost svým závazkům, některá města nakupují zásoby mouky, krupice, soli atd., jež opět prodávají obchodníkům. Přes to jeví se citelný nedostatek mouky a soli; ceny pro konsumenty jsou přes různé zákazy až o 30% zvýšeny, ku př. na mouce.

Zaměstnavatelé většinou snížili pracovní dobu i mzdu o polovici. Tisíce rodin jest bez prostředků k výživě. Někteří nesvědomiti vojenští dodavatelé využili situaci a dodávali pro vojsko zkaženou mouku, oves s pískem a smetím; asi pět jich bylo potrestáno.

V obecnstvu houževnatě udržují se poplašné zvěsti o státním bankrotu, které již ostatně trvají stále od války balkánské. Místodržitelství, města a obchodní komory vydávají uklidňující prohlášení. Vojenská správa v širokém pásu kolem Prahy i jinde na velkých statcích zakoupila celou úrodu obilín. Scházejí se různé městské aprovisační (zásobovací) komise, které nemají ani prostředků k nákupu, ani organisace, ani pramenů nákupu. Obecnstvo, pokud může, zásobuje se i za vyšší ceny pro příští doby hladu.

Žně jsou v proudu a selský lid odešel na vojnu. Sokolstvo a skauti organisují výpomocnou akci rolníkům na žně.

Obecnstvo žádá v časopisech pravidelné otevření škol po prázdninách.

Maďaři řadí v Srbsku bestiálně; v Novo Selu vraždili ženy i děti, loupili a ostatek vypálili. Školu vytloukli, knihovnu roztrhali před zraky důstojníků generálního štábu bar. Giesla, rytmistra hr. Nostitze, majora hr. Sternberga, kteří se opíjeli šampaňským na nádvoří školy. V Crna Báru Maďaři za šera potají pochovávali do šachty asi 40 žen a dětí zhanobených, roztrhaných, matky s nemluvňaty u prsu, s rozbitými lebkami. Za Kolubarou několik honvédů trhalo obraz krále Petra a cpali jej do úst a nosu plačícímu starci. Jinde vedou zástup žen, starců a kněze na dlouhém provaze uvázaný a plijí jim do očí.

8. srpna vydalo vrchní velitelství rakouské armády svolání k ruským Polákům, kde jim slibuje národní samostatnost. V Čechách — —? Řada narukovavších českých vojáků se vzbouřila a byla postřílena.

Německo podalo úřední protest proti svobodným střelcům v Belgii. Rakousko organisuje v Haliči a Ruském Polsku legie polské. — Na hranicích rusko-rakouských svedeny byly pohraniční boje mezi předními strážemi a většími četami obou válčících stran. — Anglický křižník „Amphion“ potopil při ústí Temže německý parník „Königin Luise“, který tam kladl miny, ale sám též narazil na minu a potopil se. (Podrobný popis bojů v Alsas-Lotrinsku ve Vogesách, jak postupovaly od počátku do konce října 1914 nalezneš na str. 77—78 u 29. října)

9. srpna: Angličané obsadili město Lome v německé kolonii Togo v Africe. — Finský přístav Hangö zničen byl Rusy, aby chráněn byl příjezd do Petrohradu.

10. srpna: Vyhlášena rakouská blokáda černoohorského pobřeží. — U Mýlhúz (v Elsasku) svedena byla bitva mezi Francouzi a Němci, Francouzi ustoupili po tuhém zápase. — Německá vzducholod Zeppelin VI., účastnivší se boje u Lutychu, byla sestřelena.

11. srpna: Anglie vyhlásila Rakousku válku. Anglické loďstvo, operující společně s francouzským, objevilo se v Jaderském moři. — Diplomatické styky mezi Rakouskem a Francií přerušeny; mezi oběma státy nastal válečný stav. — Německé vojsko odrazilo (?) francouzskou ofensivu u Lagarde v Lotrinsku.

Nota anglického zahraničního úřadu o vypovězení války Rakousku zní:

„Na žádost francouzské vlády, která není již s to, aby se přímo s rakousko-uherskou vládou stýkala, mám Vaší Excelenci učiniti toto sdělení: Rakousko-uherská vláda uvedla se, když vypověděla Srbsku válku a zahájila tudíž v Evropě počátek nepřátelství, bez veškeré provokace se strany francouzské vlády ve válečný stav s Francií.

1. Rakousko-Uhersko postavilo se, když Německo vypovědělo válku dříve Rusku a potom Francii, v tomto konfliktu na jednu stranu, poněvadž se své strany vypovědělo válku Rusku, jež bojovalo již po boku Francie.

Dle četných věrohodných informací vyslalo Rakousko-Uhersko vojsko na německé hranice za podmínek, jež se rovnají přímému ohrožování Francie.

Se zřetelem na tyto skutečnosti jest francouzská vláda nucena prohlásiti vládě rakousko-uherské, že učiní všechna opatření, aby mohla čeliti těmto činům a výhrůžkám.

V souvislosti s tímto sdělením prohlásil sir Eduard Grey našemu velvyslanci v Londýně: Poněvadž došlo uvedeným způsobem k roztržce mezi Rakouskem-Uherskem a Francií, jest královská anglická vláda nucena prohlásiti, že počínaje půlnocí nastal válečný stav též mezi Velkou Britanií a Rakouskem-Uherskem.“

12. srpna: Přístav německé kolonie Východní Afrika bombardován byl anglickými válečnými loděmi. — Sultán turecký vydal proklamaci k armádě. — Vydáno pro Rakousko císařské nařízení o volné kolportáži zvláštních vydání listů s poplatkem 2 hal. na válečné fondy. — Černá Hora vypověděla Německu válku. — Úředně oznámeno, že rakouské sbory vojenské postoupily 60 km za ruské hranice severně od Krakova.

13. srpna: Srbský dvůr přestěhoval se z Niše do Skoplje. — Rakouský parník „Baron Gautsch“ potopen. — Francouzský konsul v Praze odjel do Paříže. — V Uhrách prodloženo moratorium na dva měsíce.

14. srpna: V Rakousku bylo prodloženo moratorium do 30. září.

Zprávy z bojiště v Praze téměř se hltají; denníky vycházejí tři- až čtyřikrát denně a vždy jdou na odbyt, ačkoliv jeví se proti přehnaným zprávám o vítězstvích jisté pochybnosti. Zrodily se nové dva denníky. Německé listy pražské, zejména „Prager Tagblatt“ přinášejí nejsensačnější zprávy o porážkách Rusů, Francouzů a Angličanů; osm armádních sborů (!) francouzských prý zničeno, šedesát tisíc zajatých. Jásot v Israeli.

Rakousko vyhrává v Srbsku — dobylo Šabce 15. srpna a den na to porazilo Srby u Valjeva. Zde se praví úředně: Postupujeme, nechávající za sebou (?) poraženého nepřítele. V Rusku naše armáda postupuje do vnitrozemí.

Německo mentoruje Belgii a Rusko.

17. srpna. Belgie zamítla Německem nabízený mír. — Úspěch německého vojska u Stolupjan v Ruském Polsku.

18. srpna. Krvavé boje mezi německou a francouzskou armádou u Mýlhúz. — V Italii vyhlášeno moratorium. — Stav obležení

v Tunisu a v Egyptě. — Japonské ultimatum Německu. Japonský diplomatický zástupce odevzdal z rozkazu své vlády zahraničnímu úřadu německému notu, ve které s poukazem na anglicko-japonský spolek se žádá neprodleně odvolání německých lodí válečných z vod japonských a čínských neb odzbrojení těchto lodí, dále do 15. září bezpodmínečné předání celého najatého území v Kiaučau úřadům japonským a bezpodmínečné přijetí požadavků těch do 23. srpna.

Turecko oznámilo velmocem, že koupilo německé křižáky „Goeben“ a „Breslau“, které bombardovaly francouzské přístavy Bonu a Philippeville na alžírském pobřeží, načež unikly stíhání a nástrahám anglických lodí a uchýlily se do Dardanel. Konflikt mezi trojdohodou a Tureckem z toho povstalý se přiostruje.

Švédsko a Norsko uzavřely pevný spolek na odboj a výboj. Prohlásily, že trvají na své neutralitě a žádají zaručení své plavby obchodní.

Hrůzovláda. Spolky veteránské a měšťanské střelecké sbory byly přidrženy ke konání hlídek a služby bezpečnostní. — Rakouské vojsko obsadilo Sandoměř v Rusku.

18. srpna byli v Šabci probodeni vojáci litoměřického sanitního sboru Jos. Ebert, Fr. Buzek a Jos. Doublík, aniž bylo zjištěno, čeho se dopustili, bez výsledku ano i bez soudu, pouze na rozkaz šabackého velitele. Stalo se o 10. hod. dop. před kostelem; hlídka zdráhala se popraviti vojáky, na kolenou o milost prosící a musila býti komandována hlídka jiná, která katanský úkol před zraky města a posádky vykonala.

19. srpna. Rakouské vojsko překročilo Sávu u Progaru.

20. srpna Němci obsadili Brusel. (Zemřel papež Pius X.) Ido světa puštěna časopisecká zpráva o protiruské revoluci na Kavkaze a v Oděse, kteréž zvěsti později prohlášeny za nepravdivé. — Bulharský jenerál Radko Dimitriev, jenž jako konsul v Petrohradě přihlásil se do vojska ruského, škrtnut byl za trest ze řad bulharské aktivní armády. — Rakousko svolává druhou armádní výzvu všech záložníků, nováčků a domobranců až do 42 let stáří.

Ve Vídni po prvé ztrestán byl Němci hanobitel českého národa, jenž na ulici křičel „Nieder mit die Böhm!“ Vojákům Čechům, kteří zpívají svoji národní hymnu „Kde domov můj?“ volají Vídeňáci

slávu. Svět se točí dokola; ovšem, vždyť jdou klást životy za matku Germanii!

Persekuce. „Reforma“ sděluje, že v Bukovině bylo dosud přes tisíc rusofilských osob zatčeno, mezi nimi četní kněží a učitelé.

Zatčen rusofilský poslanec dr. Markov a dopraven do Vídně, kdež jest internován. — Zatčení sedláci počtem 28 ze Sokalu nebyli dosud popraveni. Tito sedláci byli zatčeni pro dorozumívání se s ruským vojskem.

C. k. okresní hejtmanství v Brně nařídilo starostovi města Král. Pole dne 20. srpna t. r., aby do 24 hodin dal odstraniti všechny orientační a domovní tabulky s názvy: „Všeslovanské náměstí“, „Ruská třída“, „Srbská třída“.

21. srpna hlásí německé listy vítězství u Met. Také v Belgii se válčí a Němci postupují. — Rakousko hlásí úspěch zbraní u Višegradu—Rudy a u Sokalu na ruském bojišti. — Francouzská armáda odvolána od italských hranic, což svědčí o její bezstarostnosti vůči Italii. Rakouské vojsko odvoláno nebylo. — Vláda rakouská hlásí opevňovací práce na Dunaji (Viedeň a Budapešť), jakožto „řešení všech defensivních problémů, které za nevypočitatelné konstelace dlouhé války poskytují jistotu před překvapením, která jest nutná k důslednému provádění vůdčí myšlenky našeho vedení války, ofensivy.“ Píše rak. ofic. zpr. — Německo povolává domobranu. Vyskytla se pověst, že na belgického krále zosnován revolucionáři Francií nepřátelskými atentát, jenž se nezdařil. — Rakousko ohlašuje, že trestná výprava v Srbsku dosáhla cíle, hlavní bojiště jest v Rusku a tudíž vojsko ze Srbska odvoláno. Ve skutečnosti však utíkají pronásledovaní Rakušáci ze Srbska tuze nedobrovolně. — První porážka Rakušanů pod gen. Potiorkem v Srbsku u Valjeva. Rakušáci táhli bezstarostně s hudbou, když začali Srbové stříleti, hudba byla ihned rozbita a vojsko, jemuž hrozilo obklíčení, dalo se na překotný útěk.

„Právo Lidu“ přináší ve feuilletonu článek „Kombinace o nové mapě Evropy“.

V některých listech berlínských kombinuje se o tom, co se stane, zvítězí-li Německo. V „Tageszeitungu“ mluví se o rozdělení vnitřní Francie na malé státečky, jež nebudou míti nikdy vojska;

pohraniční pak provincie případnou prý jiným státům. Tak na př. Italie, půjde-li prý s trojspolkem, dostane Tunis, jižní části Francie a Korsiku.

O rozdělení Ruska uvažuje zase „W. Tagblatt“ a „Pester Lloyd“. Podle těchto výpočtů má býti vzata Rusku gubernie Kuromská, Livonská, Estonská, Petrohrad s okolím, Finsko, dále ruské Polsko a Ukrajina — spousty tedy rozlohy a mnoho milionů lidí. Na tento způsob mají se carské říši na dlouho znemožniti všechny plány na nějakou odvetnou válku.

I na druhé straně činí se různé fantastické kombinace. Kníže Svatopolk Mirský v „Petěrburských Vědomostech“ píše jak Rusko bude měnit mapu Evropy. Provincie Východní Prusko, jako i vše, co v království pruském je čistě nebo z polovice polské, zvláště pak provincie poznaňská a některé sousední kraje, budou přivtěleny k Rusku. Království hanoverské, jakož i Kurhessensko a vévodství nassavské budou znovuzřízeny a budou tvořiti jako dříve klín mezi východní a západní částí království pruského. Konečně Holštýnsko bude vráceno Dánsku, Elsasko-Lotrinsko Francii. Hlavní protiváha proti Prusku musí býti utvořena z nového, dvojnásob zvětšeného Bavorska.

O Francouzech dohadu není, jen se ví, že chtějí zpět Elsasko-Lotrinsko, zato o úmyslech Anglie jsou značně smělé kombinace. Švýcarský list „Neue Zür. Zeitung“ praví: Ve válce v každém případě se Rusko a Německo nejvíc vyčerpají, příliš silný pád Francie se ve vhodném okamžiku dá zadržení anglickou intervencí. Anglie nezadržovala tuto světovou katastrofu, při které může býti rozbita námořní moc Německa a jeho světové postavení, při které může býti zasaženo smrtelně Rusko a Francie na dlouhou dobu úplně učiněna závislou na Anglii.

Svatopolk Mirský však kombinoval dále, o čemž „Právo Lidu“ pochopitelně nepsalo: „Celá Polska, rozumí se, připadne Rusku. Z Čech, Moravy a snad Slezska i části Slovenska uherského utvoří se opět bývalá říše Svatoplukova, samostatná, ovšem pod patronátem Ruska. Rumunsko za svou neutralitu dostane Sedmihradsko.“ Tyto pověsti byly potají živě přetrásány.

Čechoslováci. V Rusku povoleno zříditi „Československou družinu“ i počínají se tvořiti československé legie. Ing. Husák smluvil se ve Varšavě s jinými Čechy a Slováky, že budou bojovat proti Rakousku a pro samostatnost naši. Vyžádal si od rakouského konsula peníze na cestu domů, jimiž založil cestovní fond. Jeli do Kijeva, kdež zařadění do pluku, bojují pod generálem Ivanovem.

Hospodářské. Rakousko-Uherská banka, jež při vypuknutí války zvýšila diskont na 8 procent, nyní jej opět snížila na 6 procent.

22. srpna oznamují se vesměs rakouské a německé úspěchy. Rakouské na ruském bojišti v Tomaszově, u Kamijonky Strumilovy a Turinky.

Německé vojsko postupuje na Verdun, a zvítězilo u Dieuzu. — Srbský vyslanec v Drači protestoval proti stálým vpádům albánských čet na srbské území. — Anglie vyslala na francouzské a belgické bojiště 150.000 vojska.

V Praze přetřásá se s údivem otázka, když jsou Francouzi stále poráženi (u Mýlhůz, Strasburku, Met atd.), jak se mohli dostat na německé území, kdež řečená místa leží.

Jest všude nejistota. V Praze kolují pověsti o zatčení a zastřelení poslance slovenského, kněze Jurigy, na Slovensku se mluví o zatčení českých politiků Kramáře, Klofáče, Masaryka. Pověsti ukázaly se nepravdivými.

Hrůzy bitvy u Mýlhůz popisuje jistý obyvatel: Uprchli jsme rychle do sklepa a měli jsme největší čas odnésti tam dětský vozík, něco sucharů a pár židlí. Potom rozpoutala se bitva ráz naráz, stále silněji hvízdaly střely a stále přesněji praskaly blízko nás. A nyní došlo k okamžiku, jehožto hrůzu pro nás nelze vypsati. Náš dům byl zasažen granátem. Seděli jsme tu v černém kouři prachu a nevěděli jsme, zdali hoří anebo zdali se všecko nad námi řítí. A za kratičkou dobu úzkostného mlčení zase tu téměř nad námi zadunělo po druhé a brzy nato po třetí. A my všichni, kteří jsme dávno odvykli se modlit, spínali jsme ruce v němé hrůze a čekali na další dělovou kouli, která nás snad rozdrtí. A mnoho střel ještě nad námi praskalo. Myslili jsme, že musíme se udusit v kouři — — Koule létaly kolem domu a praskaly v listí stromů.

A dole z města duněl hluk hrozného pouličního boje až k nám, až konečně o 4. hodině ranní znenáhla všechno utichalo — —. A za dvě hodiny později hnaly se četné automobily na bojiště sbírat raněné. V městě na mnohých místech ležely mrtvoly na sobě jako pytle brambor. Všechny nemocnice byly přeplněné a rovněž tak lazarety z nouze i mnohé domy, které přijaly tolik raněných, kolik jen mohly. Viděli jsme zubožené lidi, ale nebudu popisovati tu hrůzu a bídu obětí války. O polednách vtáhl celý vítězný německý armádní sbor do Mýlhúz.

23. srpna opět Německo hlásí, že odrazilo Rusy u Gumbinu, Francouze u Longwy. — Německo odpovídá záporně na japonské ultimatum a loďstvo Spojených států amerických pluje k Filipínám, aby paralysovalo případné pozemní útoky Japonců na Německé osady.

24. srpna. Rakouské vojsko vítězí (prý) nad Rusy u Krasniku. — Němci ve Východních Prusích ustupují před Rusy. Dobytému Bruselu uložili Němci válečnou pokutu 200 mil. franků. — Mezi Německem a Marokem vyhlášen válečný stav. — Rakouskému diplomatickému zástupci doručili v Tangeru průvodní listiny. — Anglie a Francie poskytly Belgii 500 mil. franků.

Německý velký generální štáb sděluje (doslovně): Vojsko, které vedeno korunním princem bavorským, zvítězilo v Lotrinsku, překročilo linii Luneville-Beaumont-Cirey. 21. armádní sbor vtrhl dnes do Luneville. Stíhání začíná nésti bohaté ovoce. Levé křídlo u Voges a ve Vogesách postupující zajalo četné nepřátele, ukořistilo mnoho praporů a také již 150 děl. Armáda německého korunního prince pokračovala dnes v boji a ve stíhání směrem k Longwy. Armáda vévody Albrechta Wirtemberského, postupující na olbou stranách Neufchateau, porazila dnes úplně francouzskou armádu, proniknuvši přes Semois a stíhá ji. Mnoho děl, odznaků a zajatců, mezi nimi několik generálů, padlo jí do rukou. Západně od Maasy postupuje naše vojsko k Maubeuge. Brigáda anglické jízdy před jeho frontou se vyskytnuvši byla poražena.

Přítulnost německých žen k francouzským zajatcům velké pobouření způsobila v Německu. Nyní byl dán rozkaz, že k stravování

francouzských zajatců a k jakékoliv obsluze nesmí býti připuštěna žádná žena a v některých místech dán byl úřední zákaz, jakékoliv dary dávatí zajatcům. Jsou-li vezení zajatci, bývá nyní nádraží pro publikum uzavřeno.

Do Prahy přivezení první tři ranění, důstojníci.

Praha žije pod trapným jhem nejistoty. Novinám lid nevěří, ani úředním zprávám o stálých vítězstvích. Setkají-li se dva známí, mluví šepem; kvete špiclovství placené i dobrovolné. Advokát Bouček při odchodu vojska poznamenal: „Chudáci!“ což zaslechl jakýs Izak Stein od fy s psacími stroji a udal jej. Advokátovi se nic nestalo. U redakce „Národní Politiky“ staví se hloučky lidí, pozorují umístěné praporečky na mapách různých bojišť. Přichází muž, lokty razí si cestu blíže a rozhorleně volá: „To není pravda! Němci jsou už v Nancy!“ Někdo odpovídá: „Leda podle „Prager Tagblattu“. Jakýsi mladík: „Podle Israele!“ Provokátor se jej chápe: „Co? Vy mne urážíte — vy provokujete! Pojdte se mnou na policii, já vám ukáži!“ Na štěstí ujímá se několik vážných mužů bledého mladíka, že půjdou s ním a dosvědčí, kdo provokoval. Načež pravý provokátor — zmizel. — Některé obchody pohlednicemi vyvěsili hanlivé pohlednice, zobrazující pokořeného cara, anglického krále, presidenta francouzského, jimž Vilém s velitelským gestem šlape na šíji, a pod.

Lidé jsou zatýkáni a souzeni. Šíří se strach a nedůvěra.

Srbská vláda tvrdila španělskému vyslanci v Bukurešti v telegramu, podepsaném ministerským předsedou a ministrem zahraničních záležitostí Pašičem, že rakousko-uherský hlavní stan nařídil veliteli vojska, proniknuvšímu do Srbska, aby ničil sklizeň na polích, zapaloval vesnice, usmrcoval nebo zajímal obyvatelstvo. Rakousko-uhersští vojáci dopouštěli prý se vůbec nejneslýchanějších ukrutností a nešetřili prý ani žen a dětí. Tím jsou prý srbští vojáci tak rozhořčeni, že jest těžko zabraňovati jim v odvětě.

Naproti tomu uvádí rakouská vláda ukrutnosti, jaké páší Srbové. Válečná bestie zuří a vlády navzájem si podstrkují „Černého Petra“.

25. srpna. Japonsko vypovědělo Německu a Rakousku válku z ohledu na spojení s Anglií. — Německé vojsko obsadilo Namur, obklíčilo Antverpy, vypálilo elsaskou vesnici San Moritz, obsadilo anglickou kolonii Taweta. — Čína hlásí neutralitu. — Němci přinutili belgické listy, aby vycházely v německém jazyku.

Kulturní. Žurnalistická práce a podnikavost stlačena je na minimum, zprávy pro noviny se vyrábějí úředně ve velkém a dodávají všem listům, jež je musí beze změny otisknout. Po třínedělním trvání války připuštění zpravodajové blíže k bojišti, kdež je uvítal velitel válečného tiskového stanu, těmito zajímavými slovy: „Zatím pánové, nic o pohybu vojsk, o směru jízdy, o cíli cesty, atd. Nálady, dojmy, krajina — to vám dovoluji!“ Za poslední války balkánské Bulhaři již dobyli Drinopol a v tureckých listech ještě stálo, že turecké vojsko jest před Sofií.

Krvežíznivý Vilém píše svému nevolníku, císaři Františku Josefovi dopis: „Rve mi to duši, ale musíme všechno zaplaviti ohněm a krví, zardousiti muže, ženy, děti a starce. Nesmí zůstatí stát ani jeden strom, ani jeden dům. S těmito prostředky hrůzy, které jedině jsou způsobilé přemoci národ tak degenerovaný, jako národ francouzský, skončí válka před dvěma měsíci, kdežto kdybych bral humanní ohledy, mohla by se prodloužiti na leta. Přes všechn svůj odpor, musil jsem zvoliti prvý způsob — —“.

26. srpna po třidenním boji zvítězilo rakouské vojsko u Krasniku nad Rusy na frontě 70 km. Rusové ustoupili k Lublinu.* — Goltz paša jmenován guvernérem Belgie. — Lutychu uložena Němci válečná pokuta 60 mil. a vzat soukromý majetek bank (mezinárodní právo o nedotknutelnosti majetku?) v zástavu; 10 domů na

*) Vojenské zprávy rakouské a německé dlužno bráti s rezervou; v této době kontrolovati je nelze a vyznačují často jen militaristickou honosivost.

náměstí vypáleno za trest, že někdo vystřelil. — Běda přemoženým! Německý list „Kölnische Ztg.“ radí: „Brusel budiž přidržen k těžké válečné kontribuci, musí nésti břemena války, dodávání potřeb všeho druhu, až do úplného vyčerpání!“ — Vinice v Champagni ve Francii jsou válečnou liticí zničeny na celá desetiletí. — Do „válečného“ francouzského ministerstva vstoupili dva vynikající socialisté Jules Guesde a Sembart. — Ruský car a bavorský král odebrali se ke svým hlavním stanům.

27. srpna: Němci dobyli Namuru a Longwy. — Francouzi opustili Hor. Elsasko. — Naše střely zapálily starý bělehradský konak. — Rakousko vypovědělo válku Belgii. — Rakouský císař udělil německému velkokříž řádu Marie Terezie. — V severní Francii ustanoven vrchním velitelem francouzského a anglického vojska anglický generál French. — Německý křižník „Magdeburg“ vyhozen do povětří na pobřeží baltickém.

28. srpna zuří obrovská bitva rakousko-ruská mezi Vislou a Dněstrem. Rusové podnikli výpad přes Brody a řeku Zlonč a pronikli na čáře Rava Ruska—Zloczow. — Němci dobyli francouzskou tvrz Manomoiller, porazili Angličany u St. Quentinu, zničili starobylé belgické městečko Lovaň s drahocennými památkami za to, že obyvatelstvo se bránilo. Hrůzy tyto zapisuje s gusem „Berliner Tagblatt“: Šlo o to, aby veškeré obyvatelstvo města bylo nejprísněji potrestáno, ale poněvadž nebylo možno trestati 45.000 lidí, byl vydán rozkaz, proměnit jejich příbytky v trosky, a aby byl dán odstrašující příklad i jiným, kteří vyhlašovali zákeřnou válku jako svatý, vlastenecký čin. Všem obyvatelům bylo nařízeno, aby během hodiny opustili město, a jak se tak stalo, vyšlehly brzy plameny a stará Lovaň, která trvala téměř 12 století, propadla zkáze. To znamená však, že přece nikoliv úplně. Blíže nádražních sadů bylo ušetřeno několik domů, především však stojí dosud světoznámá radnice. Byl také úmysl, aby se uchovala universitní knihovna s jejími drahocennými starými rukopisy a spisy. Ale pohříchu nebylo možno při nepopsatelném zmatku v těchto chvílích najíti budovy knihovny. Teprve, když již plameny ji zasáhly, dověděl se o tom velitel a vydal ihned rozkaz, aby bylo hašeno a naše mužstvo dalo si všemožnou práci, ale bylo již pozdě. Obraz

zkázy v Lovani objevil se mi již, jakmile jsem přijel vojenským vlakem. Vpravo i vlevo na železničním náspu je spálen všechn podrost. Vlak se zastavil na nádraží. Jaký strašlivý obraz zkázy objevil se již zde. Celý peron byl jenom hromada rozbitého skla, trosek a roztrhaných uniforem. Potom odešel jsem z nádraží a šel jsem kousek cesty do města. Na jednom z neporušených domů je na domovních dveřích napsáno křídou: „Dobří lidé, ušetřete našeho domku, my jsme hodní!“ Hned první ulice, do níž vcházíte, jeví hrůzy zpusťování v celém rozsahu. Jeden dům jako druhý je černý od dýmu, stojí zde jen holé čtyři zdi, hromada trosek a sesuté stropy uvnitř. Ulice přede mnou je pokryta zdechlinami postřelených koní, jsou to koně vozatajské dotyčných pluků. Dále je tu několik zabitých psů a konečně je viděti hrozný pohled, jsou tu i lidské mrtvoly. Leží tu 3—4 civilisté, oči obráceny v sloup, mrtvolně bledé tváře jsou divoce znetvořeny. Tak tu padli, jak je zasáhla koule anebo probodl bodák.

Socialistický berlínský list „Vorwärts“ praví, že tu mohlo jít o mýlku, že byly střelecké sbory neuniformované považovány za franktiery a ukvapeně souzeno. Bylo také zjištěno, že německé vojsko považovalo za výstřely z oken ony střely, které trefily do okenních pilířů a při dopadnutí vyvolávaly jiskry a zvířily mračno prachu. Německé vojsko se domnívalo, že zde zase bylo na ně stříleno z domů a to bylo příčinou, že v Burgweileru bylo od německého vojska sestřeleno a zapáleno 43 domů a kromě toho 2 velké továrny. Majitel zničené továrny Bernheim slouží jako dragounský důstojník v jednom německém pluku. Přes 1000 dělníků je následkem požáru obou továren bez práce. Šest mužů, mezi nimi jeden soudruh, který nikomu nezkříví ani vlasu, bylo při té příležitosti zastřeleno, 74 osoby byly zatčeny, avšak musily býti všechny propuštěny na svobodu, poněvadž nemohlo jim býti nic určitě vytknuto. Ženy, děti i kojenci byli v noci v dešti vyhnáni pod širé nebe. Městská správa dala o těchto událostech sepsati protokol svými právními zástupci.

29. srpna. „Berliner Tagblatt“ sděluje bajku, že Němci zajali u Štitna 30.000 Rusů. — Německá kolonie Samoa byla obsazena vojskem Nov. Zélandu. — U Helgolandu svedena námořní

bitva, o jejímž výsledku nic se neví. — Na ruského cara spáchán nezdařený atentát. — Obrovské boje rakousko-uherské ve vých. Haliči a Ruském Polsku trvají. — Spojené státy severoamerické prohlašují neutralitu ve válce německo-japonské. — Německý císař udělil rakouskému řád „Pour le mérite“. — Německé časopisy horlí pro vyklízení francouzských slov.

Čechoslováci v Rusku. Zahraniční ministr Sazonov vymohl slyšení u cara deputaci, jež sestávala z továrníka Červeného, knihkupce Koníčka, správce Tučka, Klecandy a Hraběte. (Viz též „Češi za hranicemi“ v březnu 1928.)

Hospodářské. Anglie nestrpí, aby pomocí holandských přístavů dělo se zásobování Německa a bude za tím účelem postupovati bezohledně. — Anglické moratorium bylo podle zprávy londýnské ze dne 25. t. m. prodlouženo do 5. října 1914. — Veliké italské banky vyplatily ze vkladů 25 až 30 procent vkladatelům.

Válečné ztráty. Asquith oznámil na dotaz dolní sněmovny, že ztráty Angličanů činí dosud 2000 mužů.

Persekuce. V bytě universitního profesora Hruszewského ve Lvově, vykonána byla domovní prohlídka, následkem které byl zatčen jako podezřelý z rusofilství. — Popravy ve Lvově. V budově posádkového soudu popraveno bylo dalších osm velezrádců. — 12letý žák gymnasia v Kyjově na Moravě, Vladislav Navrátil pronesl na nádraží k odjíždějícím vojákům jakési „velezrádné“ výroky; byl na udání jisté Elsy Czuczkové, při líčení nezvěstně, zatčen, a bez jakýchkoliv svědků odsouzen na 12 let žaláře.

30. srpna: Německé vojsko obsadilo francouzské město Compiègne. — Berlínský „Vorwärts“ protestuje proti ukrutnostem války a zničení Lovaně.

Persekuce. Němci vymáhají na Bruselu výpalné 200 milionů franků.

Kulturní. Belgický, vynikající světový básník Emil Verhaeren byl prý v bitvě zastřelen. Políček kultury. Listy píší, že bojiště obchází lidské hyeny, jež obírají raněné a mrtvé.

Vojenské. „Reichspost“ žárlí na německá 42 cm obléhací děla a uvádí, že taková děla má též Rakousko ze Škodových závodů v Plzni, a že některá i Němcům půjčila.

31. srpna: Francouzská pevnost Givet padla do rukou Němců. — Angličtí námořníci obsadili Ostende. — Belgická královna se svými syny odjela do Anglie.

1. z á ř í: Veliký zápas rakousko-ruský mezi Vislou a Dněstrem trvá již sedmý den a budí obrovské rozechvění; všichni s utajeným dechem berou ráno i odpoledne své listy do rukou. Jak to dopadne? Tuší se ohromné ztráty na životech na obou stranách. Fantasii dosud ponecháno volné pole. Nyní teprve se sdělují slibné úspěchy pro rakouské vojsko. Armády Aufenbergova a Danklova zvítězily prý nad Rusy. — V Bukovině zničen celý ruský pěší pluk č. 42. — Ve Vých. Prusku zajato prý 60.000 Rusů, pak 70.000 a pak ještě více podle úřední zprávy. — Němečtí aviatikové vrhají prý pumy na Paříž. — Německo dává vojenským sběhům amnestii. — Francouzské loďstvo „demonstrovalo bezvýsledně“ v Boce Kotorské v Jaderském moři. — Německá kolonie Togo obsazena Angličany a Francouzi. — Kanada dává Anglii k dispozici 100.000 vojáků. — Porotní soudy v Rakousku zastaveny. — Rychloparník „Císař Vilém Veliký“ byl anglickým křižníkem „Hyghflyer“ potopen.

Persekuce. Krakovský „Czas“ sděluje, že v pátek vezeno přes Krakov 600 maloruských zajatců z východní Haliče. Převezeni jsou na západní obvody říše, kde budou souzeni nebo internováni. — Vojenský soud lvovský odsoudil k smrti pověšením 61letého sedláka rusofilského uniata Moraveckého z Něstanice u Radzěchov. Cestou milosti velitel změnil mu trest smrti v 10letý těžký žalář. Před tím bylo sedm venkovanů pověšeno.

2. z á ř í: Telegrafické spojení Paříže s Londýnem zničeno.

Hrůzy války. Válečný zpravodaj „Berliner Tagblattu“ líčí takto vzhled Belgie: Obec Battice a Hervé jsou srovnány se zemí. Asi z 500 domů v Hervé zbylo ještě 19. Všude leží mrtvoly, všude lze cítit zápach požárů. Z kostela zbývá hromada trosek. Jsou však také domy, jichž bylo ušetřeno, poněvadž se z nich nestřílelo. Jsou na nich štítky „Nestřílet“, „Dobře smýšlející“, „Ušetřit, neboť jsou nevinní“. Podobný obraz jeví se na celé cestě až do Lutychu. Nebylo bořeno všechno šmahem, neboť mezi domy zcela sestřílenými je viděti domy opatrně ušetřené s kvetoucími zahradami a hrajícími si dětmi, jež v moci opět se vrátily. Belgická silnice je ve vzdálenosti 39 m,

všude vytrhána a jsou tam postaveny barikády. Ze sestřílených domů proniká ze sklepů pronikavý puch. Často nemohli jsme se ani zastavit. Země je jako vymřelá, belgický dobytek není odehnán, ale pase se klidně. Domy zámožných lidí jsou všechny prázdné a zavřené.

Hospodářské. Ministerstvo orby vyzývá rolníky, aby seli letos právě to, čeho v příštím roce nejvíce potřebovati budeme, totiž plodiny, jež jsou k lidské výživě denní nejnutnější. Rolníci mají sítí především pšenici, žito, luštěniny a sázeti brambory, aby lidové potraviny se doplnily. Kde podnebí dovolí, má se sítí i kukuřice.

Persekuce. Národně sociální deník „České Slovo“ úředně zastaven.

3. září: Francouzská vláda přesídlila z Paříže do Bordeaux. — Německý kníže Vilém z Wiedů, albánský mbret, opustil Albanii, kdež se utvořila vláda. — Hlásí se nové úspěchy Němců na francouzském a ruském bojišti.

Českosloven. družiny v Rusku. V Michajlovském klášteře v Kijevě sjíždějí se čsl. dobrovolci; ustaven kádr důstojníků a poddůstojníků pod velením podpluk. Lotockého, co štáb kijevského vojenského okruhu. Utvořena I. rota družiny. O organizaci se staral „Svaz čsl. spolků na Rusi“ jakožto ústředí spolků z Petrohradu, Moskvy, Charkova, Oděsy, Rostova na Dnu, Kijeva a j.

Persekuce. Redaktor „Moravského Jihu“, Fr. Bartoš zatčen. — Bývalý správce sklárny Hynek Rückel, který bydlel naposledy ve Falknově a býval také zaměstnán v Boru, zatčen pro velezradu a dopraven do vojenského vězení v Terezíně. — V kolomyjském okresu zatčeno na 20 kněží Rusku přátelských, také 78letý farář Levický z Verbiže. V Mišině zatčen bývalý poslanec Miroňuk Zajačuk. — „Hlasy z Hané“ oznamují: Na hlavním nádraží v Olomouci zatčen byl staničním důstojníkem pro podezření z vyzvědačství farář pan Bohumír Bilík z Valteřic, který se potuloval celý týden v okolí olomouckém. Faráři P. Bilíkovi klade se za vinu, že sbíral peníze pro Červený kříž, ale vybrané peníze odevzdal státu Rakousku nepřátelskému.

4. z á ř í: Němci obsadili Remeš. — Úsporné vklady rakouské pošt. spořitelny klesly za války dosud o 10.450 mil. kor. Vybráno bylo 18.4 mil. a vloženo jen 7.95 mil. — Týdenní bitva mezi Zamoščem a Tyšovcem ukončena vítězstvím rakouským, jež prý ukořistilo 160 děl a mnoho Rusů zajalo. — Francouzské levé křídlo ustupuje k Paříži. — Němci mají dosud 90.000 zajatých Rusů. Němci žádají na belgickém městě Charleroi válečnou náhradu 10 mil. franků. — Angličané vyslovují se pro dlouhou válku. — Japonci dobyli německý ostrov Tarienu.

5. z á ř í: skončena bitva u Krasniku, vítězstvím rakouské armády Aufenbergovy. — Místodržitelství král. českého radí mužstvu, jež má narukovat, aby se zásobilo botami, teplým prádlem, přikrývkou, po případě vzalo s sebou lyže. — Francouzi vyklidili Rouen. — U Lublína jest prudký boj. — Belgické vlaky dopraveny do jižní Francie. Francouzský ing. Turpin vynalezl prý novou vražednou třaskavinu, jejíž strašný účinek předstihuje vše dosavadní.

Persekuce. Poslanec V. Klofáč zatčen byl na letním sídle v Dobříkově u Vys. Mýta a dopraven k vojenskému soudu. Bude jej hájiti posl. dr. Baxa. — „Pondělník Českého Slova“ úředně zastaven.

Anglický ministrpresident Asquith řekl ve schůzi na radnici londýnské: „Přejeme si raději, aby země byla škrtnuta z dějin, než abychom byli němými svědky vítězství brutální síly nad svobodou. Porušení belgické neutrality bylo prvním krokem nestoudné politiky, která by byla postihla také Holandsko a Švýcarsko.“

Persekuce. Pro nepředložené výroky odsouzení byli Jar. Vašátka, 18letý truhl. pomocník a 38letý obuv. pomocník Fr. Roušal. Vlad. Havlíček, jenž přijel z Baku a jeho dva bratři zatčeni pro podezření z vyzvědačství.

6. z á ř í sděluje se úředně, že rakouské vojsko ustoupilo před třemi dny ze Lvova z ohledů taktických a Rusové jej obsadili. Vpravdě stalo se tak za hrozné paniky mezi rak. vojskem, jež z města prchlo. Rozdílly. Když Němci obsadili Brusel, uložili mu hroznou válečnou pokutu. Když obsadili Lovaň, zpustošili van-

dalsky město a staré bohaté památky. O tom, jak Rusové obsadili Lvov, píše Rusům nepřátelský „N. Pest. Journ.“: Dne 3. září odpoledne vtáhli Rusové do Lvova. Velitelem města jmenován generál Rudskij. Generál vykonal nejprve návštěvy u všech tří lvovských arcibiskupů, katolického Bilczewského, unitského hraběte Šeptického a arménskému Teodorowicze, jakož i u světícího biskupa Bandurského. Pak povolal k sobě zástupce města, náměstky starostovy dra Rutowského, dra Stahla a Scheichra, dra Stahla vzal do přísahy, svěřil mu správu města a učinil ho odpovědným za pokoj a pořádek ve městě. Ve Lvově zůstal jen jeden ruský prapor k udržování pořádku. — Patnáct rybářských člunů anglických zajato německým loďstvem. — Anglické parníky „Runa“ a „Warrior“ narazily na minu a potopily se. — Francouzi stahují se na linii Paříž-Vogesy, Dijon-Nevers. — Opevnění Bělohradu dělostřelbou zničeno. — Vyvracejí se pověsti o revoluci v Oděsse. — Na bojišti ve vých. Haliči klid. Haličský zem. výbor přesídlil ze Lvova do Krymice. — Nový papež Benedikt XV. chce zahájit mírové jednání. — Vlády trojdohody ujednaly smlouvu, že žádná neuzavře samostatně mír. — V Plzni utraceno 180 holubů, snad poštovních.

7. září u Lvova počíná nová bitva mezi vojskem rakouským a ruským. — Francouzská pevnost Maubeuge se vzdala Němcům. — Anglický křižník „Pathfinder“ zničen na vých. pobřeží anglickém minou. — Rakouské vojsko po prvním výprasku odvažuje se podruhé vpadnouti do Srbska z Bosny. — C. k. tisková kancelář zrazuje od posílání peněz za vojáky, kteří jsou v poli „přímo výtečně zásobeni“. Denní normální porce skládá se z 98 g kávové konzervy, 400 g hovězího masa a 100 g zeleniny (rýže, krupice, luštěnin atd.), 400 g chleba (vaječného sucharu), jakož i 18 g tabáku; mimo to má každý muž s sebou dvě záložní porce, jež se na zvláštní rozkaz velitele teprve pak snísti smějí, kdyby normální porce nedošly včas nebo v nedostatečném množství. Každý muž obdrží nad to hotově na ruku pravidelně každých 10 dnů plat a polní přírůstek (pro mužstvo bez hodnosti nejméně 36 hal. denně).

8. září. Vítězství Francouzů nad Němci na Marňě odvážným manévrem franc. generálů Focha a Manoury-ho: Němci puštěni klínem do francouz-

ské fronty, pak v bocích sevření a obklíčení, utrpěli ohromné ztráty a musili celou svou linií ustoupiti daleko zpět. Tím byla Francie zachráněna již takřka pro celou dobu války, neboť Němců plán, rychle do Paříže, byl zmařen. Zásahu o to mají též Rusové, stojící vítězně u Lvova, takže Německo muselo tam část své západní armády přeložiti. Zprávy německé hlásí podloudně velikou bitvu se střídavým (!) štěstím. Nic víc.

Němci obviňují Angličany, že užívají střel dum-dum. — Rakousko zajalo u Mitrovce 5000 Srbů. — Dvě německé lodi vlečné v Sever. moři zničeny minami. — Švédský parník „St. Paul“ zničen minou u North Shieldu. — Belgie posílá stížné poselství k americké vládě. — Zásoby zlata belgické nár. banky převezeny do Anglie. Anglické ztráty odhadují se v Německu na 15.000 mrtvých a raněných.

Persekuce. V Praze zastaven úředně státoprávní deník „Samostatnost“. Srbský „Sokol“ v Oseku v Slavonii úředně rozpuštěn a také ostatní srbské spolky prý budou rozpuštěny.

9. září v Namuru sestřelení francouzští letci, v Paříži němečtí. — Bruselský starosta pod ochranou Ameriky. — Na ochranu Antverp před Němci celé okolí jižně v rozloze 70 čtver. mil zatopeno. — Panamský průplav otevřen. — Italské listy tvrdí, že čtvrt milionu ruského vojska přeplaveno z Archangelska do Francie na pomoc (?). — Italská legie dobrovolníků pod velením Garibaldiho chystá se na pomoc Francii. — Německý generál Bowith žádal na přemoženém městě Gentu 10.000 litrů benzínu, 1000 lit. miner. vody, 100.000 kg ovsa a 100.000 kusů doutníků. — Francouzská vesnice Arden u Vouzieru vypálena Němci. — Japonští letci vrhali pumy na Čingtau. — Německé vzducholodi nad Petrohradem a Paříží. — Japonci blokují přístav Kiaočau. — Oznamuje se, že v Rakousku přihlásilo se 1,250.000 dobrovolníků a bylo sebráno 205 milionů korun na Červený kříž. Zpráva ta později dementována. — V Praze různé obchodní školy ohlašují zápis.

Persekuce. V Českém Brodě zatčen knihtiskař B e n e š, jenž vytiskl před válkou nějaké dílo, nyní zakázané.

V Rokycanech zatčen knihtiskař a náměstek starosty, Z á p o t o č n ý, pro vydání brožury v roce 1912, kteráž byla zakázána, ale imunisována. Později propuštěn. — Zatčený redaktor časopisu „Budivoj“, J o s e f K r a t o c h v í l, propuštěn z vazby.

10. z á ř í. Bitva u Lvova trvá za přítomnosti arciknížete následníka. — Část srbské armády vtrhla do Srěmu. — Rakouské vojsko překročilo Drinu na jižním bojišti. — Ve Vých. Prusku poraženo prý levé křídlo ruské armády. — Něm. zpráva: „Východně od Paříže zuří velká bitva — výsledek neznámý, mluví se o střídavém štěstí“. — Dva rakouští aviatikové zahynuli na severním bojišti. — Angličané hájí se z obvinění, že používají střel dum-dum; naopak, němečtí důstojníci stříleli vlastní mužstvo, aby nepadlo do rukou Angličanů a stříleli též na angl. záchranné čluny, které vojáky zachraňovaly. — Anglický křižník „Oceanic“ ztroskotál na skotském pobřeží.

Turecko používá všeobecné války a ruší výsady příslušníků cizích států. Státy: Rusko, Anglie, Francie a — Itálie protestují.

Rakousko vyjednává s Německem o úlevy provozu, jednání vážne, jelikož Německo žádá kompensace.

Obyvatelstvo Haliče prchá do Vídně.

V Čechách objevilo se několik případů úplavice. Časopisy jsou stále zhusta konfiskovány. Na Král. Vinohradech pobiti holubi. Farář evang., J. L a n d š t j á k v Hor. Dubenkách na Moravě vyšetřován pro kázání. „Věštyně“ Urbanová v Praze zatčena.

13. z á ř í. Současně bojuje se na všech bojištích; hlavní bitevní čáry (bojiště) jsou: rakousko-ruská v Haliči a části Ruského Polska, od Lublína dolů jižně pod Lvov až k Bukovině; druhá německo-ruská v části Ruského Polska, táhnoucí se asi od Piotrkova severně až ke Královci v Poznaňsku německém; třetí ve Francii mezi touto a Německem, od Voges k Paříži; čtvrtá v Belgii pod Antverpami mezi Německem a Belgií; pátá konečně rakousko-srbská v blízkosti hranic Srbska, a na rakous. území Bosny, Hercegoviny a Slavonie. Linie ruská od Baltického moře na jih až k Černovicům má délky přes 1000 kilometrů a jest tu asi tři

milióny ruských vojáků, 400.000 německých, jeden a čtvrt milionu rakouských.

U Met bojovalo 310.000 Francouzů s 900 děly a tolikéž asi Němců. V boji u Krasniku 200.000 rakouských a tolikéž ruských, tedy úhrnem 400.000 mužů.

Téhož dne ukončena bitva u Lvova, ve které dle souhlasných zpráv listů „rakouské voje zvítězily a ustoupily na defenzivní čáru bezpečnější, kde nebudou nepřítelem obtěžovány“. Při tom zajato 10.000 ruských vojáků a ukořistěno 80 děl. Armádám gen. Dankla a Aufenberga hrozilo nebezpečí, že budou odříznuty od hlavní armády arcivévody Bedřicha, proto zaujaly místa příhodnější. O tom příkládám následující zprávu, která byla zabavena v „Nár. Politice“, „Právu Lidu“ a „Našem Slovu“.

Bývalý ministr vojenství gen. Schönaich píše v „Neue Freie Presse“ k nynější válečné situaci na východě: V Haliči bojujeme téměř s dvojnásobnou početnou převahou a nebyli jsme poraženi, nýbrž ustoupili jsme přes nepřítelovu situaci, ještě vždy po svobodném rozhodnutí, neobtěžováni nepřítelem, na velice krátkou vzdálenost, přijímající vždy opět boj. Za měsíc odčinila armáda, z níž skoro nikdo nezažil vážnou válku, tento nedostatek válečných zkušeností, bojovala hrdinsky a houževnatě, jakž skvěleji nedokáží ani sbory zvyklé bojovati. Číselnou převahu můžeme sotva vyrovnati, avšak udatnost našeho vojska značně zvýšila jeho výkony a značně zmírnila výkony našeho nepřítele, aniž by se pochybovalo o jeho zdatnosti.

Bitvě u Lvova přítomen byl též arcikníže následník Karel František Josef. Ruská armáda ve Vých. Prusku byla poražena a zajato 10.000 Rusů a 80 děl, tedy právě tolik jako v bitvě u Lvova, což je zvláštní shoda okolností.

13. z á ř í. V bojích před Paříží se pokračuje, německé zprávy vyvracejí, že by Němci ustupovali neb byli poraženi.

Na srbském bojišti obsadili Srbové rakouské Mitrovice a Srěm; jiných zpráv odtud není. Zamlčuje se, že rakouské vojsko poraženo, utíká po druhé ze Srbska pod vůdcovstvím gen. Potiorka. — Indické vojsko pluje do Egypta.

Německo nabízí Belgii příměří, za neutrálního pásma linie pod Antverpami.

Vystěhovalectví. Ve Vídni jest 70.000 uprchlíků z vých. Haliče.

Malý německý křižník „Hela“ potopen.

Humanita. Ošetřovatelka francouzského Červeného kříže Marcella Jonyová sdělila toto, nabízejíc se, že potvrdí to přísězně před soudem v Nancy: Dne 15. srpna po půtce u Moncel sur Seille byla jsem se dvěma spuluošetřovatelkami poslána do služby na bojiště, jež zůstalo v rukou Němců. Na bojišti spatřily jsme, jak bavorský důstojník a jeden voják chystali se uříznouti dvěma zraněným Francouzům uši. Jeden z Francouzů byl důstojníkem. Když jsem chtěla s oběma ošetřovatelkami, jež byly, rovněž jako já, opatřeny odznakem Červeného kříže, přispěti nešťastníkům na pomoc, střelil po mně bavorský důstojník a zranil mne na ruce. Když jsem se probudila ze mdloby, spatřila jsem, že obě spuluošetřovatelky ležely mrtvy po mém boku. Potom přišla jsem do lazaretu v Moncelu. — „Hysterická fantasie“ nazývají to Němci.

14. září. První mírový pokus Ameriky ztroskotat.

V jižní Africe Němci poraženi u Steinkopu, Angličané dobyli města Herbertshöhe v Bismarkově souostroví. — Srbský král Petr píše italskému králi Viktoru Emanuelovi. — Anglický parník ztroskotat a zatarasil Dardanely, byl však 18. září odstraněn. — Anglické loďstvo hlídá Severní moře a Helgoland.

Do Prahy přivezeno 2200 raněných, ulice ožívují již sešlé postavy mladých invalidů.

Konfiskace časopisů jsou na denním pořádku; noviny přinášejí téměř jen zprávy úřední z bojiště a výňatky z vídeňských nezabavených listů. Zprávám těm už nikdo nevěří.

Čechoslováci v Rusku. Zahraniční ministr Sazonov přijal dnes po druhé deputaci Čechů, vedenou O. Červeným a Jiřím Klecandou, domáhající se uznání českého vojska, jež chce bojovati po boku Rusů za československou samostatnost, i za podporu těchto snah. Slyšení trvalo skoro tři čtvrtě hodiny a Sazonov slíbil snahám českým podporu, i sám oplatil návštěvu některým deputantům. Vymohl i slyšení Čechů u cara Mikuláše.

15. z á ř í. Bitva u Paříže trvá již od 5. září; nové boje hlásí se z Horního Elsaska. Německo obsadilo ruskou gubernii Suvalki. — Srbský vpád do Srěmu a Banátu rakouským vojskem odražen. — Z Berlína a z Vídně odvoláni italští vojenští atacheové. — Z Cařihradu šíří se zprávy o nepokojích a stavu obležení v Astrachanu. — Rusové zatkli ve Lvově řeckokatolického arcibiskupa Szeptického. — Vídeň posílá haličské uprchlíky do Čech a Moravy a nabízí válečné kokardy obecnstvu po 30 hal. — Zem. svaz průmyslníků v Pešti vyslovuje se pro obmezení moratoria.

Persekuce. Redaktor „Moravského Jihu“, Ludv. Bartoš ve Znojmě, byl po měsíční vazbě u zeměbraneckého soudu ve Vídni propuštěn na svobodu.

Do Prahy přivezeno 2800 zajatých z Haliče.

Císař Vilém šel si postěžovat do Ameriky na zlé odpůrce, načež odpověděl mu president americký Wilson se zdvořilou odmítavostí: „Den súčtování přijde potom, kdy evropští národové se shodnou. Kde bylo spácháno bezpráví, tam dostaví se důsledky a zodpovědnost bude uložena vinníku. Bylo by nemoudro a předčasno pro jednotlivou vládu, i když na štěstí jest boje vzdálena, a bylo by neslučitelno s neutrálním stanoviskem kteréhokoliv národa, aby si utvořil a také pronesl konečný úsudek. Vyslovuji se tak volně, poněvadž vím, že očekáváte a sobě přejete, abych mluvil jako přítel k jinému, a poněvadž jsem si jist toho, že zdržlivost v úsudku až na dobu po zakončení války, kdy bude lze jasněji prohlédnouti poměry, ukáže se Vám býti pravým výrazem upřímné neutrality.“

16. z á ř í: Rakouské vojsko překročilo na jižním bojišti Drinu. — Wolfova berlínská kancelář oznamuje částečné úspěchy německých zbraní ve Francii, na vých. bojišti „sbírá se armáda Hindenburgova po skončeném pronásledování. V horním Slezsku rozšířené pověsti o hrozícím nebezpečí jsou bezdůvodny“. — Do Kolína n. R. přivezeno prý 83.000 zajatců, a sice 700 Angličanů, 17.000 Belgičanů, 50.000 Francouzů. V Novém Srbsku nařízena všeobecná mobilisace. — Německý vyslanec v Bukurešti (Rumusko) odjel do Berlína. — Ve Vídni zahajují pomocnou akci pro uprchlíky z Haliče a Bu-

koviny a my všude vyhráli. — Vídeňská obchodní a živnostenská komora navrhuje zřízení válečné úvěrní banky s kapitálem 2 mil. korun a na poskytnutí nezúročných půjček maloživnostníkům 500.000 kor. Jen v Čechách jest na 100.000 maloživnostníků, v celém Rakousku jistě přes 500.000, kteří netrží ničeho. — Od Jihlavy, Znojma a Štokeravy jede 7000 uzdravených invalidů znovu do boje.

V Praze i na českém venkově bojí se lidé mluvit. Noviny jsou stále konfiskovány. Zprávy z bojiště jsou stále nejasnější. Množí se přehnané pověsti, že rakouské vojsko ustoupilo již z čáry Krakov—Novi Targ a koncentruje se na linii Olomouc—Budapešť. Bukovina jest prý obsazena Rusy pod ruským gubernátorem. Němci byli před Paříží úplně potřeni, Mýlhúzy jsou opět v rukou Francouzů, a pod. Tyto pověsti, radostně šeptané, jdou od úst k ústům a budí ve smutných duších naději, že podaří se přemoci černožlutého vraha a domoci se svobody. Toť naše jediná útěcha.

Časopis „Drau“ sděluje, že v Staré Pazově oběšeno devět tamních srbských obyvatelů (1 žena) pro zemězradu.

17. září: V Americe zkvétá živnost „neustranného zprostředkování míru“. — Na francouzském bojišti se bojuje již dvanáctý den, německé listy píší, že není příčiny k obavám; situace německého vojska je prý trvale příznivá a boj na Marně skončí jistě vítězstvím německým. 13. a 14. armádní sbor francouzský jest prý přemožen. — Syn náčelníka generálního štábu Herbert sv. p. Conrad z Hötendorfu padl u Rawy Ruské. — Princ Bedřich Karel Hessenský, švagr německého císaře, v bitvě těžce zraněn. — Syn bavorského ministra šl. Knittling těžce zraněn. — Německý generál Morgen vydal proklamaci k obyvatelstvu gubernií lomžské a varšavské. — Anglické loďstvo před Helgolandem. — Americké loďstvo v Tichém oceánu u Filipin zesíleno. — Bulharští komiti poškodili pumami trať Gewgheli-Strumice v N. Srbsku. — Ruský generál Martoš dopraven spoutaný do Halle n. S. a bude postaven před válečný soud. — Nové odvody rakouské ohlašují se na 21. září, pravidelně bývaly až na jaře.

Kulturní. Četní francouzští spisovatelé jsou ve vojště: řed. divadla Carré, dramatik Gavault, spis. Richopin, řed. div. „Dílo“ Lugné-Poe, romanopisec Marguritte, dramatik de Croisset (Wiener).

Dle „Agence Havas“ jest tíseň války citelna i v Jižní Americe. V Chile jest na 10.000 nezaměstnaných dělníků. V přístavech uvázly německé parníky. — Z Equadoru zakázáno vyvážeti zlato. — Ve Vídni stavějí na rychlo baráky pro nakažlivé nemoci o 1000 postelích nákladem 1 mil. korun. — Krakovský „Czas“ přinesl úřední vyhlášku, již vyzývá se obyvatelstvo, které se nemůže na tři měsíce zásobiti, aby do tří dnů opustilo Krakov; vlaky že jsou každou hodinu připraveny k odjezdu a jízda jest zdarma zároveň s 25 kg zavazadlem. Listy pražské dostaly zprávu, že obyvatelstva krakovského zmocnila se panika, která však již pominula, když úřady oznámily, že není k útěku žádné příčiny!

V Praze kvete udavačství. Od několika dnů však, následkem pověstí, že Rusové jsou již v Krakově, ba i na Moravě, udavačství sekty, o níž vyjádřil se Neruda, že by byla dosud vhodnou štafází krajin palestinských, přestává. Množí se strach v Israeli.

Ruské aeroplany zalétají nad Moravu a rozhazují lístky s obsahem: „Čechové, hodina vašeho osvobození se blíží; neutíkejte před námi, jsme vaši přátelé!“

Prvních 28 uprchlíků z Haliče přijelo do Prahy a ubytování na obecní útraty; v nejbližších dnech jest jich hlášeno na 20.000.

Hrůzy války. Rady mrtvol a raněných pokrývaly bojiště na Marně. Vlaky jedoucí do Paříže jsou přeplněny zraněnými. Na jednom místě hájili se Němci za 6 stop vysokou barikádou utvořenou z mrtvol, za kterou kladli útokům Francouzům houževnatý odpor. Bojiště pokryto bylo 7000 mrtvolami padlých vojáků. — V „Arbeiter Zeitung“ píše jistý desátník pěšího pluku rakouského: „Bylo to 12. srpna, když jsme prošli po prvé ohnivým křtem (na srbském bojišti). Dne 13. srpna šlo to již klidněji. Měl jsem se ten den velkolepě. Co člověk viděl, bylo jeho, mohl si to jen vzít“. Jiný voják rakouský píše: „Kozák střelen, spadl

s koně. Šli jsme k němu a uviděli jsme, že je trefen do oka. Proužek krve stékal mu přes obličej. Kozák byl mrtev. Naše četa ihned jala se rozebírat jeho věci na památku. Jeden vzal plášť, druhý čapku, třetí revolver a jiné maličkosti.“

Státy vzájemně si zrušují patenty.

O Rusech, kteří obsadili Vystruč ve Vých. Prusech, píše „Neue Freie Presse“ z pramene berlínského: „Při ruském vpádu do Vystruče chovala se posádka celkem dobře. V přemnohých obchodech bylo vybrané zboží ihned zapláceno. Ovšem stalo se také ojediněle, že krámy a byty, jež obyvatelstvem byly opuštěny, vydány byly drancování. Ruským vojínům byla nakázána přísná kázeň a přehmaty byly těžce trestány. Ve mnoha případech byli vinníci u přítomnosti svědků důtkami potrestáni a mnoho ruských vojáků, kteří dopadeni byli při drancování, bylo dle stanného práva zastřeleno. Starosta vystručský dr. Bierfreund, jenž jmenován byl císařským ruským správcem, musil ostatním Rusům potvrditi, že nedošlo k drancování. K udržení pořádku byla zřízena občanská stráž. Velkokníže Mikuláš a generál Rennenkampf ubytováni byli v městském hotelu.“

18. září v bitvě mezi Oisou a Mosou se pokračuje, Němci ustoupili asi 100 km od Paříže k severu, na čaru Noyon-Soissons, což bylo nazváno „úspěšným odražením francouzských útoků“. Dle gen. štábu německého: Francouzský pokus, podniknutý s velikou bravurou, proraziti na krajním pravém německém křídle, shroutil se konečně bez zvláštní námahy našeho vojska. Dle „Lok. Anz.“: „Tyto úspěchy musí nám býti zárukou pro konečné vítězství, kterého není ještě docíleno a kteréž zajisté spojeno bude ještě s velkými námahami.“ Týž list nazývá ústup „těžkým shroucením útočného postupu Francouzů na levém křídle Noyonu“. — Výpady Francouzů z Verdunu byly odraženy. — Gen. Hansen, velitel III. armády německé onemocněl prý uplavicí. — Dle „Utra“ byl na ruský vojenský vlak spáchán pumový atentát, jemuž padlo za oběť 150 důstojníků a 1000 mužů, kromě raněných. — Irové vypravují dobrovolnickou legii na pomoc Anglii. — Dle vídeňských zpráv ze Skandinávie válka přivedla Rusko do velké hospodářské tísně; všeobecná nálada v Rusku není nikterak optimistická. Postavení

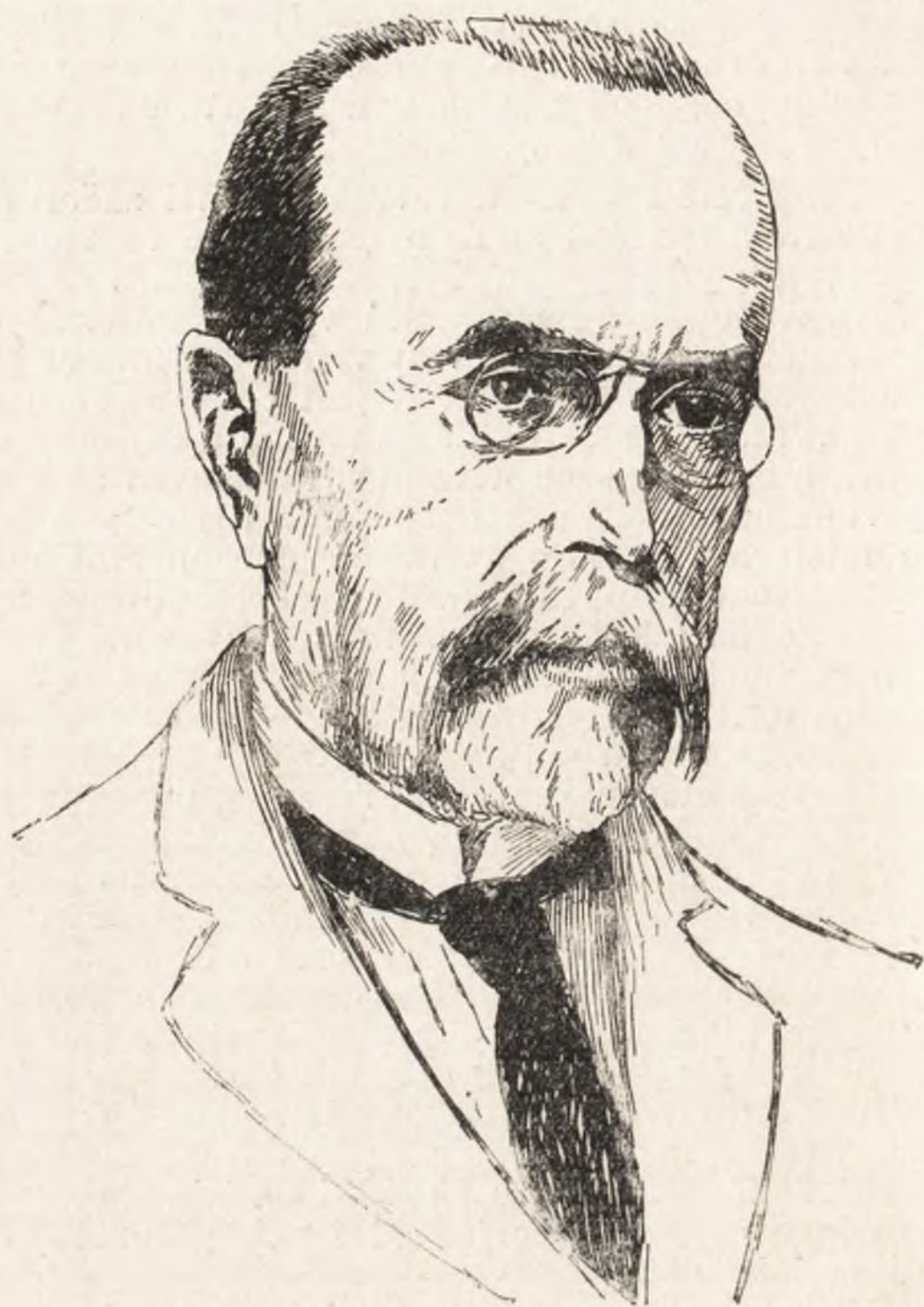
Francie a Anglie nevzbuzují důvěry. Nebylo v ruském plánu, řešiti sarní vojenské úkoly (?) a těžké porážky a tvrdošíjný odpor v Haliči zmařily úmysly Ruska!? — Rakousko svolává tři nejmladší ročníky z r. 1912—14 domobrany. — Minami zničeny anglické lodi „Imperialist“, „Rivigio“ a „Ceylon“. Uherský parník „Bathory“ potopen Angličany.

„Neue Freie Presse“ a vídeňští Němci začali štváti proti Čechům (pověsti dí, že byli Čechové ve Vídni pronásledováni), jakoby tito byli vinni naším nezdarem u Lvova a Lublína. Proti tomu vydalo dolnorakouské místodržitelství (bar. Bienerth) výnos, v němž se praví: „Po dosavadních zkušenostech jest chování se obecně od vyhlášení mobilisace až na malé výjimky úplně správné, a branci všech národností dostavili se k svým praporům ochotně, ba s nadšením. V různých smíšených místech říše, kde až dosud národnostní protivy zvláště ostře vystupovaly, došlo v poslední době k společným vlasteneckým projevům obyvatelstva bez rozdílu národnosti. Aby v nynějších válečných poměrech nad míru důležitá vlastenecká shoda obyvatelstva byla zachována, je nutno potlačit co nejrozhodněji a všemi prostředky každou národnostní štvanici, necht' čelí proti kterékoliv národnosti Rakouska. K tomu cíli budou tiskové úřady míti zvláštní pečlivý dozor nad tiskem, a bude na polit. úřadech, aby zabránily veškerým schůzím, projevům atd., jež by měly nepřátelský nátěr proti některé národnosti Rakouska-Uherska. Ve výnosu se dále poukazuje k tomu, že by národnostní a jiné stranicko-politické zášti mohlo vésti k tomu, aby národní a političtí odpůrci z pouhého zášti byli denuncováni.

Jenerál X. na dotaz o chování Čechů odpověděl: „Narukují jako ovce, bijí se jako lvi a když prohráváme, radují se jako děti.“

Hospodářské. Rakouský dovoz a vývoz úplně vážne, zahraniční obchod poklesl v srpnu asi na pětinu, která se obmezuje na Itálii

NAŠI

Za hranicemi: prof. T. G. Masaryk.

VŮDCOVÉ

Doma: dr. Karel K r a m á ř.

a Německo. V září nastalo prý mírné oživení. — Německo dluží se 1 miliardu na pokladniční poukázky, která prý jest již přepsána; zároveň žádá se 5% říšská půjčka, jež dostoupila výše 3 miliard.

19. z á ř í: Bitva mezi Noyonem (kamž Němci ustoupili od Paříže) a Verdunem ve Francii, dosud trvá. Chalons prý si Němci „opevnili, že nebudou z něho muset hned tak ustoupiti.“ — Rakouská armáda v Haliči — dle zprávy zást. gen. štábu šl. Höffera — „provádí nové seskupení našeho vojska na severním bojišti.“ — Malá východní opevnění splnila svůj úkol a byla dobrovolně vyklizena. — Bavorský král Ludvík vyslovil se o válce dle „N. W. Tagbl.“: Bohužel, musil jsem se přesvědčiti o strašlivých smutných následcích této války. Bylo mi velikou bolestí viděti mnohé, přemnohé zraněné a těžce zraněné. Ano, je to krutá válka! Na bojišti jsem se teprv přesvědčil opětně o tom, jak velikým štěstím nás Bůh obmyslil, když měli jsme dobrých 40 let mír, a proto prosím Boha, aby také nyní došlo brzy k míru, který by nejméně zase tak dlouho, totiž 40 let trval, a aby nám Bůh popřál štěstí. Avšak stojíme před novými velkými bitvami a krvavými těžkými boji, a bohužel, že válka bude ještě dlouho trvati. — Ve Vratislavi zakázáno používati telefonu. — Francouzské loďstvo veplulo do jaderského moře, bombardovalo přístav v Pulji a zničilo maják na ostrově Pelagose.

20. z á ř í: Wolfova kancelář oznamuje z velkého hlav. stanu německého: „Situace na západě jest povšechně nezměněna. Anglicko-francouzské vojsko zatlačeno do defensivy. Útok proti silným, z části v několika liniích za sebou opevněných posicích, může postupovati jen zvolna. — Na východě byla 17. t. m. u Augustova poražena 4. brigáda finských střelců. Při operaci proti Osovci bylo po krátkém boji dobyto Grajeva a Szczuczyna.“ — „Morgen“ píše: Lijáky za posledních dnů rozvodnily se řeky ve východní Haliči tou měrou, že lze řeky přejíti jen s největším namáháním a za velké ztráty času. Rakouská vojska mohla tedy klidně provésti své nové sešikování a doplniti všecky mezery v mužstvu svém a zásobiti se novým střelivem. — Vlastní úkol, jež si rakouská armáda vytkla, se úplně zdařil. Že nyní všecka německá armáda může před branami Paříže zápoliti o rozhodnutí s Fran-

couzi, za to jest povinna díky jen naší armádě, která ohromnou brannou sílu ruskou takovou měrou na sebe obrátila, že Rusové své ohrožené spojence, Francouze, musili nechat na holičkách. — To však znamená, že nás niebelunsky věrní spojenci Němci nechali na holičkách. — Dle sdělení Reuterovy kanceláře z Washingtonu obrátil se president Wilson na císaře Viléma s dotazem, zda by byl ochoten vejíti ve vyjednávání o mír. Německý říšský kancléř odpověděl presidentovi Wilsonovi, aby se Amerika obrátila v otázce mírové na trojdohodu a její spojence, poněvadž tito se dohodli neuzavíratí žádného zvláštního míru. — Slavný polský spisovatel Henrik Sienkiewicz uchýlil se z Kielců do Vídně. — Ve Vídni konáno dětské procesí za zdar války. — V Pešti uzdravil se voják, jenž byl sedmkrát střelen z ruské pušky. Jiný voják prý měl 17 ran a také se uzdravil.

21. z á ř í: Generální štáb německý sděluje, že „Remeš, která nalézá se ve Francouzské frontě, je bombardována“. (Remeš, dle téže úřední zprávy obsadili Němci bez boje již dne 4. září. O tom, jak ji zase ztratili, není zpráv.) — Při bombardování Remeše zapálili Němci kathedrálu, vzácnou gotickou stavbu. — „Pest. Lloyd“ píše: „Němečtí letci sdělují, že ve francouzské armádě, kteráž vzadu prchá, jeví se velký nepořádek. Deštivé počasí, které trvá již po tři dny, ztěžuje francouzský ústup. Malé francouzské oddíly, které v údolích vogeských časem postupují, jsou od Němců denně odráženy. Opětne pokusy francouzských alpských myslivců vtrhnouti na německé území selhaly.“ — „Daily News“ píše o bojích ve Francii: Chateau Mondemont byl čtyřikráte Němci i Francouzi dobyt a vždy znovu vydán. Město bylo střídavě vždy od Němců a Francouzů ostřelováno. Bombardování trvalo tři dny. Z města jsou nyní pouhé ssutiny. Také skvostný zámek, který tvořil delší dobu středisko bojů, byl granáty úplně zničen. — Britský parník „Cavirondo“ potopil dvě německé obch. lodi. Něm. loď „Gebria“ byla Angličany zajata se stem záložníků. — O ruském střelivu píše zpravodaj „Neues Wiener Tagblattu“: „Nebylo pozorováno u našich zraněných, kteří bojovali proti Rusům, ani jediného zranění, z něhož by se dalo souditi na zlomyslně vyrobené střelivo. Rány, přivoděné ostrým střelivem ruských pušek kalibru 7·65 mm

hojí se velmi rychle, jak je všeobecně známo.“ Německý aviatik Landmann sestřelen ruským vojskem.

Hospedářské. V Rakousku byla již předešlá 2—3 leta stále hubenější, podnikavost vážla, nebylo peněz ani úvěru. Poslední státní půjčky byly odmítány aneb vyřízeny za krutých podmínek. To vše nyní se zhoršilo. Celá odvětví jako zlatnictví, hodinářství, bijouterie úplně stojí; mení domácího trhu ani vývozu. Továrny ve Pforzheimu své závody zavřely. Stejně jest tomu v oděvnictví, galanterii atd. Cukrovary začínají kampaň za úplné nemožnosti vývozu.

Hrůzy války líčí český voják v „Právu Lidu“: „Vyjdeš z lesa ve střeleckém řetězci — nevidíš nic kromě polí, kopců a návrší. Pojednou padne do ticha salva, pak rány, písek před tebou stříká a „Nieder!“ zazní povel. Teď to začne. Vlevo, vpravo, nad tebou, všude to hvízdá, fiští, praskají granáty, řinčivě proletují šrapnely. Zvuk a rachot děl, na který jsi sobě již po několik dní přivykl a který činil známou jednotvárnou celodenní hudbu, stává se ostřejším: slyšíš před sebou každou jednotlivou ránu. Slyšíš ji za sebou, vedle sebe, nad sebou — celý kraj je tím vyplněn. Krev se žene do hlavy, z prvního leknutí jsi se vzpamatoval, pocit strachu a úzkosti zmizel, zvíře přemohlo člověka a „Auf!“... „Vorwärts!“ Ruka pevně třímá pušku, ve spáncích to buší, zapomenuls tíhu tornisty, uvědomuješ si, že vlevo i vpravo někdo se potácí, padá, ale to vše zůstává zpět. „Vorwärts!“ Rychlopalba! Oči vypouleny, střlíš a nevidíš, kam. Kde že je Rus? Vidiš účinky, ale jej, původce všeho toho, dosud ne... „Vorwärts! Zum Sturm! Hurrá!“ A pojednou, na 150 kroků před námi i blíže, jakoby ze země vylézají a vyskakují postavy, utíkají. Teď teprve míříš, střlíš, běžíš a vedle tebe lidé padají a za tebou řev. Všude vřava. Nové a nové tváře vedle tebe, do únavy. Ležíš, oddechuješ, druzí tě předhonili. Začínáš teď vidět raněné i před sebou. Cítíš, že jsi strašně unaven, nemůžeš dále. Ohlédneš se zpět po lese: Ten se ztrácí daleko v obzoru. Zdá se ti to neuvěřitelné, že jsi takový kus uběhl, a než si vše jasněji uvědomíš, vřava už je opět daleko před tebou. Někteří nemohou, sténají a šrapnely do toho ještě řinčejí, docela v blízkosti. Utíkáš i ty k lesu. Tam jsi v bezpečí. Ponenáhlu se vrací rozvaha a uvědo-

muješ si spousty, jaké hlavně šrapnely natropily. Obraz hrůzy nikdy nepředstavený stává se jasnější a jasnější.“

22. z á ř í o bojích ve Francii píší něm. listy, že „boje jsou krajně prudké, nepodařilo se však Němcům nabýti pole“. Dle „Voss. Ztg“: „Bude Francouzům vždy možno na některém místě s většími silami překvapujícím způsobem ze své čáry pevnostní vyraziti a také dočasně obsaditi pohraničné některé místo. Avšak tyto události nemají významu.“ — Situaci na ruském bojišti líčí „Reichspost“: „Hindenburgova (německá) armáda, je v nepřátelské zemi, kde budou kladeny velké požadavky na zásobování. Podzim s neustávajícími lijáky, bezednými, bahnitými silnicemi uloží oběti — — Tři anglické křižníky „Abenkir“, „Hague“, „Cressy“ byly v severním moři potopeny německými ponornými čluny.

Politické. Dle „Giornalu d'Italia“ odmítla trojdohoda vojenskou pomoc Japonska, ježto jest si vědoma nebezpečí pro bílé plémě. — Rovné právo národův, či nový klam? V „Pester Lloyd“ píše poslanec vládní strany maďarské o nutnosti obratu k nemaďarským (a neněmeckým) národům. „Půda vzájemného dorozumění — jest nyní zmrvena krví. — V budoucnosti ve všech částech monarchie sejde na tom, aby se udržovala správná cesta při projednávání otázky národnostní — —“ — Delcassé protestuje u vlád proti úmyslnému, barbarskému zničení kathedrály remešské.

Zdravotnictví. Ve Vídni vyskytl se případ cholery; v Praze-Střešovicích úplavice. — Vyléčení rakouští důstojníci nastoupí k výcviku náhradníků.

Kulturní. V Berlíně zastaven soc. dem. deník „Vorwärts“ na tři dny. — „Východočeský Denník“ v Pardubicích byl úředně zastaven.

Hospodářské. V Olomouci stouply ceny obilí, pšenice 34 K, oves 19 K za mt. cent. Žito není. — V Praze zřízena obecní levná jídelna s obědy po 20 hal. až pro 800 osob.

23. z á ř í nám. náčelníka gen. štábu šl. Höffer oznamuje vtipně z bojiště srbského, že u Krupanje zlomen odpor Srbů. „Že při těchto bojích jádra našich balkánských vojsk mohlo se podařiti jednotlivým srbským a černo-horským tlupám proniknouti na naše území, nemůže nikoho překvapiti“.

24. září sděluje hlavní stan německý, že na francouzském bojišti „jednotlivé částečné boje byly německým zbraním příznivy“.

České věci. Prof. Masaryk zajel do Holandska, aby tu vyzvěděl více o válečné a politické situaci. Sprádají se nitky k tajnému dorozumívání se s cizinou pro lepší orientaci a případnou samostatnost českou. Pracuje se potají, neboť nad každým visí Damoklův meč. Ministrův lokaj, Čech Douba ve Vídni, dodává Masarykovi relaci místodržitele Thuna, poslanou ministru vnitra, že odchod vojska na bojiště děje se dosti klidně. Čechy jsou pokojnou zemí vůbec, že ne sice s nadšením, ale z povinnosti dávají císařovi, což jeho jest. Douba vyklepával vždy v noci na psacím stroji důležité listiny, máje vedle sebe nabitý revolver, aby se zastřelil, kdyby byl vyzrazen. Plné kuverty dával třikrát týdně spis. Macharoví do Bodenkreditky, jenž je posílal do Prahy a současně pronášeli je členové Maffie v rukojeti hole, deštníku, zašité v knoflíku a pod. přes hranice. Tak zejména prof. českosl. obchodní akademie, dr. Beneš, několikrát pronesl důležité zprávy. Dr. Kramář, Dr. Franta, Dr. Scheiner, Dr. Preis a red. Sís a jiní byli rovněž od začátku tajnými spiklenci a členy „Maffie“, tvoříce jednu skupinu. Již v létě 1914 zúčastnili se schůzek, z nichž vyslán kurýr do Sofie pro informace, jenž po svém návratu sdělil, že dohoda se zabývá českou otázkou. Dr. Franta použil svého onemocnění zánětem plic, aby zajel, „na zotavenou“ do Švýcar a jednal v Curychu i v Římě; dozvěděl se při některých schůzkách, že dohoda chce rozbítí Rakousko a Německo a přeje samostatnosti české. Dr. Franta vrátil se z této cesty před vánocemi 1914. Podávány zprávy dohodě, v nichž dr. Preis referoval o železe, chefredaktor Sís o munici, dr. Scheiner o Sokolstvu.

Persekuce. V Čes. Budějovicích zatčeni dva muži Růžička a Nchvátal, že pronesli závadné výroky. — Někteří pekaři a uzenáři opět odsouzeni pro zdražování ku 200—700 K pokuty. —

U Chocně buduje se nákladem rak. státu nové město dřevěné o 50 až 60 budovách, pro 22.000 haličských uprchlíků. Podobně i u Mikulova na Moravě.

25. z á ř í na francouzském bojišti stále se bojuje „beze změny“ jak oznamují německé buletiny. Dvě tvrze u obléhaného Verdunu padly do rukou Němců. — Angličtí aviatikové ohrožují Kolín nad Rýnem a Düsseldorf. — Japonské hlídky obsadily nádraží Kiaočau.

Zdravotnictví. V Brně vyskytl se případ cholery

Č e c h o v é v C l e v e l a n d u konají sjezd všech spolků; rokují o pomoci svému národu v Evropě; provedená sbírka vynesla 2000 dolarů českému národu, leč není radno ji odevzdati. Vždyť by po ní lačná vláda rakouská sáhla. Snad později.

26. z á ř í. Dle francouzských odhadů vymáhají Němci na francouzských a belgických městech válečnou pokutu (kontribuci) celkem 751 (!) milionů franků, z čehož byla již zaplacená desetina.

Francouzi postupují k Bapaume. — Na západním břehu Mosy utkalo se německé dělostřelectvo s francouzským vojskem. — Zepelinova vzducholod' objevila se nad Varšavou. — Rusové vnikají karpatskými průsmyky do Uher.

Zdravotní. V Praze-Žižkově objevila se cholera, přinesená z Haliče zřízencem dráhy.

27. z á ř í. Rakouské zprávy hlásí další pokusy Rusů, dostat se přes Karpaty průsmykem užským do Uher. — Francouzi učinili gigantický výpad k Bapaume s úmyslem obejítí pravé křídlo německé u Noyonu. — Německé čluny hlásí 30 velkých neznámých válečných lodí, plujících Baltickým mořem na jih. Později poznáno v nich anglické loďstvo, jež viděno v Kategatu. Mluví se o porážce německého loďstva. — Podle cařihradského „Ikdamu“ bouří se Persie proti Rusku, Afganistan vyslal 180.000 mužů na turkestanské hranice. Jest to výsledek zpráv, že Němci a Rakušané porazili Rusko, čemuž Turci uvěřili. — Turecká vláda uzavřela Dardanely. — Do Paříže vrženy opět z aeroplanů pumy, jež však nezpůsobily větších škod. — Zeppelin nad Ostendem. — V Holandsku byl v 21 obcích vyhlášen stav obležení. — Ve Vídni vyskytly se

opět dva případy cholery. — Klerikální spolky uspořádaly v Praze procesí za vítězství.

28. z á ř í jest smutně, tragicky památné dvouměsíční jubileum vypovězení války Rakouskem Srbsku, které se stalo 28. č e r v e n c e. Za ony dva měsíce mnoho se změnilo: města s drahocennými budovami a celé země válkou zpustošeny, kraje vyliďněny, vypáleny, potoky krve prolity. Mapa Evropy zdá se již dnes podstatně změněna, státní svazky rozervány, jiné ohroženy.

Zdali uvědomili si oni, kteří před dvěma a třemi měsíci štváli do války, těchto výsledků za dva měsíce? Zda byli si vědomi zodpovědnosti? A chápou je nyní?

Říšský kancléř B e t h m a n n - H o l l w e g dává rozhlašovati, že Německo mohlo by přijmouti jen takový mír, „kdyby postavení Německa bylo pro budoucnost úplně nedotknutelné.“ Na počátku války mluvil císař Vilém, že bude diktovati mír on v Paříži. Německé říšské listy donedávna hlásaly, že Německo musí zničiti Anglii, Rusko a Slovanstvo!

Uherský politik hr. Andrassy vyslovuje se, že „my nejsme zodpovědni za válku, my ji nechtěli, my bychom byli dali prohlášení, že nežádáme území na Srbsku — —“ Škoda, že takhle nemluvili maďarští a němečtí politikové, maďarské a německé noviny před válkou.

Anglický lord C h u r c h i l se vyjádřil: „Ústí Labe jest pečlivě blokováno, německý obchod vázne. V Anglii však dovoz a vývoz jde jako dříve. — Podobá se, že Německo učinilo již co nejvýše učiniti mohlo, že však Rusko a Anglie teprve začínají. Malí národové, kteří mnohdy dali světu největší velikány ducha a nesli pochodeň kultury, jako Čechové, mají býti válkou osvobozeni, neboť zasluhují si, aby sami sebe spravovali.“ — V afric. koloniích svedeny boje mezi Angličany a Němci. (O bojích v Alsasku-Lotrinsku viz 28. října.)

Čsl. družina v Rusku slaví 10. října v Kijevě na Sofijském nám. slavnost převzetí praporu, jež darovala moskevská organisace. Prapor jest v národních barvách s korunou sv. Václava a s erby Čech, Moravy, Slezska a Slovenska. Družina skládá se již ze 4 rot. První

díl tvoří rotmistr J. Š e b a, obecní tajemník z Polské Ostravy. Š p a č e k, redaktor Nár. Listů B o h d. P a v l ů, Z a p l e t a l, M a r k o v i č, H u s á r e k. Takto tvoří se počátky slavných potom legií.

Vojenské. Dle „Budapester Korrespondenz“ překročili opět Rusové na některých místech Karpaty, vpadajíce do Uher. — Anglická vláda zavedla v Egyptě vojenskou správu. — V Marseile hlášen případ cholery. — Na francouzském bojišti hlásí hlavní stan něm. „stav nezměněn“. — Přístav Southampton uzavřen. — Německý záliv Lüderitzův (Angra Pequena) v již. Africe spojenci obsazen. — Francouzsko-anglická výprava lodní přistála v Kamerunu a obsadila bez boje Dualu.

29. z á ř í. „Wiener Allg. Ztg.“ píše o bojích na Maase a Aisně ve Francii: „Až bude po bitvě, uslyší svět udiveně o urputnosti boje, jakého zde ještě nebylo. Již v prvních dnech nabyla bitva rázu neslýchané prudkosti. Žurnalista, který se vrátil od řeky Aisny, prohlašuje, že byly některé dědiny denně až dvanáctkrát od obou stran dobyty a pak zase vyklizeny. O každý coul země svádí se hrozný boj. V některých vesnicích nezůstal kámen na kameni. Kraje mezi řekami Aisnou a Oisou jsou úplně zpustošeny a bitva nabývá nyní vrcholu.“ — O téže bitvě líčí hrůzy války v delším článku Luigi Barzini v „Cor. d. Sera“, jejíž končí: „Co válka za sebou zanechává, není více lidské, jest ohromné a bláznivé, plné ukrutnosti, rozmarů, zběsilosti, posměchu. A kde jen zůstali obyvatelé celého kraje, který náležel k nejlidnatějším na světě?...“ — Na bojišti v Haliči ocitli se Rusové již u Blecze. — Na hranicích Uher bojuje se u Jasině, Volové, Borové Doliny. — Rumunsko zakázalo vývoz obilí a mouky. — Rakousko vydalo nové pošt. známky s přírážkou 2 hal. pro vdovy a sirotky po padlých.

Kulturní. Censura pro noviny byla opět prodloužena z 1. hod. na 2. — Nezaměstnanost a bída zuří též mezi umělci. Svatobor a Akademie pomáhají, ale nestačí. Lothar S u c h ý navrhuje v „Nár. Politice“ zřízení pokladny, která by dávala zálohy na rukopisy a díla umělecká.

30. z á ř í dle zprávy hlav. stanu německého „postoupili Francouzi ve středních Vogesách; jejich útoky byly prudce odraženy.

Z východního bojiště nic zvláštního.“ — Kathedrál v Malině (Mecheln v Belgii), kamž Němci vtrhli, byla značně poškozena. Němci nastoupili proti Alostu v Belgii. Začali střílet na tvrze Wachlen, St. Catharina a Wowe u Antverp. — Něm. listy těší se, že rakouské a německé vojsko spojilo se proti Rusům a slibují si vítězství. — Německý křižník „Emden“ potopil v Indickém oceánu 4 anglické parníky. — Ve Francii dobyli Němci návrší u Roye a Fresnoy. — Anglie dala egyptskému khedivovi ultimatum. — Generál Aufenberg, velitel jedné armády proti Rusům stojící, onemocněl prý úplavicí. — Ve Vídni jest 120.000 uprchlíků z Haliče, z nich 75% židů; v alpských zemích jest 15.000 uprchlíků a část též v Čechách. Celkem prchlo z Haliče 300.000 lidí. Ve Vídni prý již více přijímání nebudou.

Hospodářské. Moratorium v Rakousku prodlouženo do konce listopadu s jistými úlevami, resp. přítěžemi, pro velké pohledávky, z nichž musí se čtvrtina, nejméně 100 K splatiti 14. října.

1. října. Anglické a francouzské váleč. loďstvo připlulo k ostrovu Gadaro u Tenedu a zanechalo u Dardanel dvě válečné lodi. — Německé vojsko prý odrazilo Francouze u Albertu, Toulou a ve střed. Vogesách, pokračovalo v útoku v Argonách a pobořilo dvě tvrze u Antverp. — Na vých. pobřeží anglickém zakázán rybolov. — Francouzský socialista Vailant praví, že účelem války jest zničení pruského imperialismu, jenž znepokojoval mírumilovný svět. — Car ruský vyznamenal srbského vojvodu Putnika (před válkou zadrženého v Uhrách) řádem sv. Jiří IV. třídy. — Rusové trestají polské legionáře jako komity, buřiče. Rakousko proti tomu protestuje.

Hospodářské. Dle výkazu o obchodech c. k. poštovní spořitelny za měsíc září r. 1914, bylo v září uloženo 7,170.517 K, vyplaceno 6,731.356 K a bylo tudíž uloženo o 439.161 K více, než vyplaceno. V řízení chekovém bylo vloženo 1.270,238.368 K, vyplaceno 1.225,274.031 K a účet vkladu zvýšil se tedy v řízení chekovém o 44,964.336 K. Obraty dosáhly výše 2.509,414.275 K. — Válka stála v prvním měsíci Anglii 1080 mil. kor. — Všecky mocnosti vydají týdně na vojska 92 mil. K.

2. října. Rakouské vojsko postupuje na srbském bojišti a vyklidilo Bosnu od Srbů, kteří ji znepokojovali. V Novém Srbsku vzbouřili se prý Mohamedáni proti Srbům. — Potyčky v průsmykách karpatských mezi Rusy a Rakušany trvají; rakouské zprávy hlásí všude své vítězství a vytlačení Rusů. Na východě postupují Rusové přes Němen ke gubernii Suvalki, kdež jsou Němci. — 5millionové armádě velí car Mikuláš. Němcům císař Vilém. — Před Antverpami dobyli Němci pevnosti Wawre, St. Catharina a redutu Dorpweltskou; pevnost Waelhen obklíčili. — Bruselský starosta dopraven do rýnské pevnosti, protože město nedává diktovanou válečnou pokutu. Když Rusové obsadili Lvov, nediktovali žádnou pokutu a ustanovili městskou správu. — Francouzská vláda vydá válečné poukázky na tři miliardy franků.

Persekuce. Soc. dem. časopis „Východočeský Obzor“ v Pardubicích byl úředně zastaven.

Zdravotnictví. V Přerově, hlavní křižovatce drah, projíždí denně 10 až 12 vlaků s raněnými a tolikéž odjíždí na bojiště pro raněné. Tito zde jsou převazováni a dále do určitých nemocnic tříděni. Řady vozů nesou nápisy: cholera, dysenterie a pod.

3. října. Na francouzském bojišti obrovský zápas trvá již čtyři týdny se střídavým štěstím. Němci jsou prý vysílení. Berlínský „Lokal-Anzeiger“ píše duchaplně: „Francouzi bombardují svá vlastní města a vesnice a zapalují v domnění, že tam jsou naše voje (pozn. red.: které tam tedy již nejsou). A hned nato: Němci získávají stále na půdě.“ Jak se to rýmuje? — Na sever od řeky Sommy vyvíjí se akce čím dále tím více na sever. Mezi řekami Oisou a Aisnou podnikl nepřítel prudký útok na Tracy-le-Mont na severozápadě od lesů Laigieských a byl se ztrátami odražen. Ve středu panuje klid na celé frontě od Remeše až k Maase. Mezi Argunem a Maasou podnikli Francouzové útok. K Voevre postupuje francouzské vojsko po prudkých bojích na mnohých místech, zvláště na východ od St. Mihielu. Na pravém francouzském křídle v Lotrinsku a Vogesách je situace nezměněna. — Srbové prý musili opustiti výšiny nad Sarajevem, byvše odtud Rakušany vytlačeni. — Rusové vnikli u Jasíně do Uher; pohraniční sbor rakouský ustoupil do Dlouhého Pole i vyklidil Marmarošskou Sihoť. Na východě

poražen u Augustova ruský 3. a částečně 22. armádní sbor. — Do Něm. Brodu přijelo 500 haličských uprchlíků. — Správce pešťské nemocnice vyslovil se o Rusech jako o „šlechetném soupeři, jehož střely se lehko hojí“.

4. října. Na francouzském bojišti levé křídlo francouzské rozvíjí se severně a východně kolem Arrasu. Před Albertem Francouzi postupují. Mezi Royenem a Lasigny jsou německé útoky odraženy. — Belgický divoký vlak rozbil v Halu německý pořádací vlak. — Z bojiště v Uhrách sděluje vtipně uher. tisk. kancelář: „Pro ústup našeho vojska do Dlouhého Pole bylo nutno na čas vykliditi Marmarošskou Sihoť. Župní správa úřaduje v Chustu, až se po odražení Rusů bude opět moci vrátiti do Marm. Sihoti.“ — Z Francie hlásí hlav. stan německý, že boj Němců na pravém křídle v Argonách úspěšně pokračuje. — Anglie ohlašuje, že použije rovněž jako Německo, ponorných min. — Trojdohoda podala Turecku ultimatum, aby otevřelo Dardanely. — Dvě černohorské brigády byly po dvoudenních bojích ve vých. Bosně zatlačeny k Foči. Před tím týden, oznámeno bylo úředně, že ani jedna srbská noha není na rakouské půdě. — V Ruském Polsku vypudili Němci prý ruskou brigádu gardových střelců z opevněné posice mezi Opatovem a Ostrovcem. — Němci dělají náladu u Poláků: „Východní marka“, jež dosud pracovala proti Polákům, se usnesla, že v nynější válečné době svou nepřátelskou činnost zastaví a věnuje se Červenému kříži. Poláci jistě uvěří.

Zdravotnictví. Cholera jednotlivě se dle úředních zpráv vyskytla na Moravě v Pohořelicích, v Olomouci a v Krnově ve Slezsku. Od 27. září do 3. října roku 1914 bylo v Rakousku 98 onemocnění asijskou cholerou. Z případů těch zemřelo 33 osob. Z počtu toho připadá na země koruny české 22 onemocnění, a to v Čechách 1 (Žižkov), na Moravě 5 (v Brně 3, ve Velkých Štárovicích u Hustopeče 1, v Brodci u Jihlavy 1), ve Slezsku 16 (v Bělci 7, v Dědicích 1, v Bohumíně 1, v Těšíně 7). Nový lék proti choleře: roztok dvou gramů lathanové soli a thoria rozpuštěných v 1 lit. vody, jenž prý uzdravuje za 48 hod.; vynalezli mladí francouzští lékaři Formin a Budskij.

5. října o bojích ve Francii vydala vláda francouzská tuto zprávu: V území arraském jest boj v plném proudu, aniž bylo dosud dosaženo rozhodnutí. Mezi horním tokem řeky Ancre a řeky Somme, jakož i mezi řekami Somme a Oise byl boj méně prudký. V území soissonsském jsme postoupili a ztekli jsme tam střelecké příkopy nepřátel. Téměř na celé frontě nastala, jak již sděleno, v boji přestávka. Ve Wövre učinili jsme mezi Apremontem a Mosou, jakož i podél řeky Rupt-de-Mad částečné pokroky. — Zájem světa obrácen jest k Antverpám, kde Němci dobyli již tvrzi: St. Catharine, Wavre, Dorfoeld, Liese, Wallshem, Konigshoycht a reduty Tallaert a Gisenstraet, jež leží v první opevněné čáře, 20 km od města. — O bojích severovýchodních píše „Leipziger Tagblatt“: „Není vyloučeno, že německá vojska ustoupí z Ruského Polska před ruskou přesilou —.“ U Radomě odražení Rusové k Ivangorodu. Dostatek zpráv odtud není, zdá se, že jest velký boj rusko-rakousko-německý v proudu. — Několik francouzských křižníků bombardovalo Boku Kotorskou. — Turecko odmítlo trojdhodou žádané otevření Dardanel.

Zdravotnictví. Další úřední zprávy o případech cholery ve Vídni, Těšíně (Slezsko).

Persekuce. Úředně zastaven časopis „Naše Menšiny“ v Mostě.

6. října. „Voss. Ztg.“ uvažuje o bitvě ve Francii, „nejde tu již o rychlou, pohyblivou válku ze začátku kampaně, ale o pomalou válku posiční. Odborné kruhy varovaly před podceňováním nepřítele francouzského, zdatného a těžce zdolatelného. Nutno stále počítati s protiútoky Francouzů, jejichž vedení je ovládáno stále duchem ofensivním.“ — Angličané vylodili u Ostende vojsko, koně a pevnostní děla na pomoc Belgičanům a Antverpám. Anglické sbory mezi Linthem a Lierem musily ustoupiti. Mezi Šeldou a Lierem a Antverpami se bojuje. — V ruském Polsku bojuje se u Opatova a Klimentova. Rusové postupují přes Němen od Kovna a Grodna. Podle „Berl. Tagblattu“: „Jde tu bezesporu o jakési nebezpečí pro hranice Německa.“ — Car ruský Mikuláš a president francouzské republiky Poincaré odebrali se do bitevní fronty. Při odjezdu cara volal lid: „Do Berlína — do Vídne!“, načež car: „Žádná lidská síla nám neodolá!“ — Rakousko bojuje s Rusy

u Tyrčova. V Ruském Polsku dobylo rakouské vojsko předmostí Sandoměře. U Tarnobrzegu odražena ruská pěší divise. — Německý sněm svolán. — Německý vrchní velitel vydává v Kongresovce týdenník „Gazetta Wojenna“, v níž líčí na Poláky, že „mohou svobodu očekávat jen od vítězství Německa a Rakouska!“ — Francouzská baronka de Baye obviňuje německého korunního prince, že na zámku Baye u Champaubertu uloupil drahocenné umělecké předměty a šlapal po obrazech cara i carevny. Němci to popírají, stejně jako obvinění, že zpustošili statek francouzského presidenta Poincaréa, Ribecourt v Lotrinskách. — Anglické „Times“ píší o Němcích: „Kdyby dovedli vésti válku slušně, byli by úctyhodným nepřítelem.“

V Čechách odbývají se odvodny, jež měly býti až na jaře. Kdo není mrzák, každý je „tauglich“. V Karlíně na př. z 266 je odvedeno 163 (61.2%), na Král. Vinohradech ze 217 odvedeno 123 (56.6%).

7. října. Belgická vláda přesídlila z Antverp do Londýna. Němci před Antverpami stojí před zavodněným pásem Nethou, jež brání vnitřní obrannou čáru vzdálenou 4 km od Antverp. — Anglie vylodila do Ostende na pomoc kanadské vojáky. — Na francouzském bojišti pokoušejí se Němci stále o proražení čáry spojenecké mezi Aisnou a Somou. Na severozápadním křídle kolem Arrasu a Roysu obě strany usilují o obejití krajních křídel. — Ruští sapéři jeli vlakem přes Rumunsko na pomoc Srbům. — Na ruském bojišti v gubernii suvalské byl útok Rusů odražen. — Rakouské zprávy sdělují, že byli Rusové z Uher vytlačeni, Marmaroš Sihoť opět jest v rukou rakouských. V Karpatech není prý Rusů. — Přemyšl se drží proti útokům Rusů. — Portugalsko cnysta se proti Německu. — Síla Němců na západě (ve Francii) páčí se na milion, na východě proti Rusku 1,200.000 Němců a 800.000 Rakušanů. Proti nim stojí v Rusku armáda 5milionová.

Politické. Pozornost budí schůzky diplomatů; francouzský býv. vel-vyslanec v Berlíně Cambon, konferoval s italským ministrem zahraničním. Pověst dí, že císař Vilém jel přes Prahu do Vídně, kdež nabízel Itálii za další zachování neutrality jižní Tyroly, což Italie zamítla, že musí dostat celé Tyroly a území Terstské.

8. října. Úředně se oznamuje, že Rusové byli odrazeni na silnici do Přemyšlu u Baryce a Rešov byl dobyt zpět. Přemyšl se drží. — Ruská kolona, táhnoucí od Lomže, dosáhla Leku, 20 km ve Východním Prusku. — Na francouzském pravém křídle stojí proti sobě vojska až do kraje Lens a La Bassée, jízdy bojují až k Armentieres. Útoky Němců ve Voevru Francouzi odrazili. Obrovská bitva vyvrcholuje. — V Düsseldorfu francouzský aviatik prorazil pumou střechu hangaru a zničil obal vzducholodi. — V Bosně rakouští zahánějí Srby a Černohorce přes Višegrad a Drinu ze Sebre nice k Bajně Baště. Také na Rovňanské planině Srbové odrazení. — Belgický král opustil Antverpy, kde Němci začali bombardovati městské čtvrti. — Na západě pokročili prý Němci u St. Mihielu a v Argonském lese. — Rusko a Srbsko podalo Bulharsku ultimatum pro účast Bulharů na nepokojích v Novém Srbsku. — Německo uložilo dosud tuto válečnou náhradu Belgii: Brussel 200 mil. fr., provincie Lutych 50 mil., město Lutych 10 mil., Lověň 100.000 fr., Lille 7,200.000, Armentières 500 tisíc, Lens 700 tisíc, Roubaix a Tourcoing 1 milion, Termonde 1 milion, provincie Brabant 45 milionů, Gent 100.000 franků, k tomu 2200 doutníků, 220 soudků minerální vody, 100 jízdních a 10 motorových kol, Amiens 1 milion franků a 100.000 doutníků. Celkem činí tato válečná kontribuce 721,500.000 franků, tedy bezmála tři čtvrti miliardy. Splacena prý však byla jen malá část; tak Brussel odvedl dosud jen 30 milionů.

Kulturní. Němci vydávají sprostě komické pohlednice (na př.: Němec, řezník rozsekává své nepřátele na špalku — nebo: Němec stojí v jisté intimní budce a dělá na soupeře dlouhý nos), proti čemuž ostře se vyslovují „Kölnische Ztg.“.

Hospodářské. Rakousko zrušilo obilní cla dle tarifů 6. z pšenice, žita, směsky, špaldy, ječmene, ovsa, kukuřice, pohanky, prosa, bobů, hrachu, čočky, mouky a moučných výrobků.

9. října. Na francouzském bojišti válečná litice zuří se zvýšenou silou zvláště na severozápadě. Postup spojenců přes Arras čelí postupu Němců přes Armentieres-Tourcoing. — Od nějakého času přestala se vyslovovati jména armádních velitelů: Aufenberg a Dankl. Co je s nimi? Zmizeli. — V Polsku bojuje se s Rusy u Lancútu. Rakouští postupují prý přes průsmyky vrecský a bez-

Jan a Olga Masarykovi, básník Machar
a gen. Piccioni.

Legionáři z Ruska.

Généralissime JOFFRE
Commandant en chef
de l'Armée Française

Chief of Staff

Генералиссимусъ ЖОФРЪ

AN
PARIS

Maršál Joffre,
zachránil Paříž prvním vítězstvím na Marně.

kydský k Tucholce a Slavsku, z Užeckého průsmyku k Turku. — Car ruský přibyl s průvodem do pevnosti Brest Litevský. — Kurdové prý napadli Rusy v Maratě, obvod urmijský. — Antverpy bombardovány, hoří a již prý podléhají Němcům. Angličané vyhodili do povětří 52 německé parníky v přístavu antverpském. — Anglie zakázala vývoz lnu, plátna lodního, juty, konopí, lana, motouzů, příkrývek, kůže na vojenské potřeby a vlny. — Essad Paša táhne na Skadar se 4.000 muži. — Terstský aviatik Wildner uprchl s rakouským aeroplánem do Říma.

Čsl. družina v Rusku nastupuje 22. října cestu přes Cholm, Radziwiłov a odtud pěšky ke Lvovu a Jaroslavi na frontu. Zde přehlídka generála Radko Dimitrijeva, jenž oceňuje význam čsl. dobrovolců. V Lancútu přidělena 1. rota ke 44. ruské pěší divisi, 2. ke 12. armád. sboru, 3. a část 4. roty k haličskému pluku a ostatek 4. roty ke 42. divisi jako „rozvědčíci“, konající důležité výzvědné služby.

Vandalismus. Rakouský umělecký historik dr. Em. Sch ä f f e r v Berlíně radí Němcům, aby část uměleckých pokladů uzmuli Belgii a odvezli do Německa. Proti tomu i ředitel berlínského musea Bode se ohražuje. — V Praze česká technika proměněna v lazaret.

10. října. Němci dobyli Antverpy. — Černomořské loďstvo ruské pluje k Cařihradu. — Loďstvo amerických států odplulo k Filipínám. — Rumunský král Karol, záštita neutrality, zemřel u věku 75 let. Nástupcem jest korunní princ Ferdinand, 49letý, jenž prý má tytéž politické zásady. — Německo má nyní ve zbrani 27 armádních sborů aktiv a tolikéž rezerv, dohromady 54 armádních sborů v síle 2,160.000 mužů. 24 armádních sborů je ve Francii, 6 v Belgii a Elsassku, 13 ve Vých. Prusích a 11 mezi Toruní a Krakovem. V Německu jest dalších 1,150.000 mužů domobrany a 600.000 nováčků, kteří prý v listopadu půjdou do pole.

11. října. Mezi Ivangorodem a Sandoměří odehrává se velký dělostřelecký boj. Spojená rakouská a německá vojska postupují k Visle. — Generál Aufenberg dán do příkaznosti. — Ve Francii Němci částečně ustoupili severně od Arrasu, rovněž ustoupili na výšinách Maasy blíže St. Mihielu. Němci hotoví se k útoku na

Belfort; u Lille a Hazebrouku porazili francouzskou divisi jízdy. — V Severním moři západně od Šeldy došlo k námořní bitvě. — Ruský křižník „Pallada“ zničen torpedem německým u finského zálivu. — V Itálii odstoupil ministr vojenství Grandi a jmenován jím generálmajor Zupelli.

Represalie Rusů. Při vniknutí Rusů do Marmaročské Sihoti (Uhry) sdělil velící gen. náměstkovi starostovu: „My jsme se také něčemu od Němců naučili: ukládám městu válečnou kontribuci 180.000 K.“ Když však zástupce města nemohl tuto částku zaručiti, spokojil se dodávkou ovesa, sena, koní, volů a cigaret. — Rusové též zajali starostu města Lyku ve Vých. Prusku, Kleina a vzali jej co rukojmí do Petrohradu. Tento způsob zavedli Němci v Belgii. — Rakousko-uhersí zákopníci hledají na jižním bojišti proutkem vodu.

Ve Francii, v Paříži jest čsl. organisace válečná, v níž významnou roli má dr. Milán Štefánik, Slovák. Vydává časopis „Nazdar“, udržuje styky s Čechy ve své vlasti, v cizině a na Rusi.

12. října. Rakouské vojsko dosáhlo řeky Sanu. Rusové útočí dosud na východní frontu Přemyšlu. Bojuje se též u Chýrova. Jaroslav a Leža rakouští dobyli zpět. — Ruské loďstvo: 10 křižníků a 10 torpedovek pluje od Kystendže k jihu. — Ve Francii severní stále se bojuje. Střed bitevní linie posunuje se k belgickým hranicím. — Anglický vyslanec vyzval dámy vyslanectví v Cařihradě, aby opustily Cařihrad.

Cena války. Jeden granát vážící 100 liber anglických, stojí 2000 marek. Pařížská národohospodářská společnost vypočetla, že půlletá válka stála by Francii 88 miliard franků. Na zpustošení měst a krajů musilo by se vydati 40 miliard. Prohraje-li Německo, musilo by zaplatiti asi 225 miliard válečné náhrady. — Podle berlínskeho prof. Jul. Wolfa stojí 1 voják v poli denně 7 Mk., což činí při 20 milionech mobilisovaných přes 150 mil. Mk. denně. Námořník stojí 20 Mk. denně.

13. října. Na francouzském bojišti obsadili Němci město Lille, v Belgii Gent. Král Albert vydal k Belgičanům manifest, aby zachovali klid; nevzdává se naděje na vítězství. — Rusové odrazili

německé útoky na Varšavu a Ivangorod. Na jihu od Přemyšlu a také od Varšavy podél Visly a Sanu a dále na jih až k Dněstru se bojuje veliký zahajovací boj. — Ruský princ Oleg podlehl zranění, které utrpěl na bojišti. — Car vrátil se z bojiště do Petrohradu. — Ve Francii bojuje se prudce v Argonském lese. — Francouzi postoupili mezi Arrasem a Albertem a u Berry Au Bac, též u řeky Maasy. — Nad Karlsruhe v Německu kroužil nepřátelský aeroplan. — Srbský král navštívil svého raněného syna Jiřího v Krupanji a odjel s ním do Valjeva. — Z Antverp uchýlivších se 20.000 Belgičanů do Holandska, bylo odzbrojeno a ostatní naloděni na anglické parníky. Podél holandských hranic u Moerbeke, Wachtebeke, Exaerde a mezi St. Nikolasem a Gentem v Belgii se bojuje. Anglické loďstvo stojí před Ostende. Němci prý obsadili Gent. Belgická vláda přesídlila do Havru ve Francii. Anglický parník „Aurore“ vylodil v Kameruně 5000 Senegalců. Boj tamže trvá. — Francouzské ministerstvo práv a vnitra vydalo výnos, že veškerý majetek, závody atd. Rakušanů a Němců ve Francii mají býti skonfiskovány. Výnos má tuto doušku: „Těchto opatření nesmí se užití na obyvatelstvo Elsassko-Lotrinska, na Poláky a Čechy.“

Absolutismus. Císařským nařízením rozšiřují se následkem války některá práva žen, pokud se týče listinných opatření a právních obchodů, zlepšuje se právní ochrana nemanželských dětí, připuštěny ženy k poručnictví a kuratele a upravuje se dědické právo manželky na čtvrtinu pozůstalosti. — Druhé nařízení týká se lichvy se zbožím i penězi, jež bude trestána 1—5letým vězením, případně pokutou až do 20.000 K, nebo zrušením obchodu.

Politické. Proti opětnému projevu presidenta zavřeného rakouského parlamentu, dra Sylvestra, o celní jednotě mezi Rakouskem a Německem ohražují se české listy. „Venkov“: — „měl by býti p. president s vlivných míst upozorněn na to, aby zbytečně neurážel Slovaný a vystříhal se všeho, co by působiti mohlo rozladění. Ted', kdy obětujeme své životy, kdy zápolíme za říši a trůn, má míti pan president sněmovny jiné starosti, než vyvolávati hádky o otázkách — vzdálené budoucnosti.“ K tomu poznamenávají „Nár. Listy“, které rovněž již

dříve postavily se proti podnětu dra Sylvestra: „Do slova souhlasíme. Jen ještě dokládáme, že posl. dr. Sylvestr svými nevčasnými politickými extempores uvádí do diskuse nebezpečné otázky, jež dnes z rakouského patriotismu měly by být z ní vyloučeny. To však ať si s ním spraví jiní...“ „Nár. Politika“ a jiní píší podobně.

V Sarajevu zahájen proces s původci atentátu na arciknížete následníka a jeho choť, Princípem, Gabrinovičem, Grabcem, Čubrilovičem, Popovičem, Kranjcevičem, Dukičem, Zagorcem, Perinou, Kalemberem, Forkapičem.

Hospodářské. Rakouská vláda změnila výnos o příročí ze dne 31. září, o splatnosti místo čtvrt pohledávky, pouze 10 proc. — Zadává se velké množství dodávek kožichů, teplých živůtků a čepic pro vojsko (2,400.000 kusů pracuje se ve Strakonících).

Angličan lord Haldane vyslovil se o válce, že „nutno odhodlati se k osvobození všech zemí, jež pod hrozbami německého militarismu sténají.“ — V časopisech jest denně množství insertů, jimiž přátelé a známí hledají nezvěstné vojíny.

Vystěhovalectví. Obec Mikulov a jiné na Moravě sdělují, že již nemožnou přijímají více polských uprchlíků.

14. října na východě byli prý Rusové poraženi u Širvinty Němci, kteří dobyli zpět Leku. — Němci uložili zničeným Antverpám kontribuci 400 milionů marek! — Ve Francii bojuje se krvavě od Epinalu ke švýcarským hranicím, též u Albertu, Roye, Combles, Peronne a Lasigny; tato města prý jsou zničena. Jinak o výsledcích hovorné německé zprávy mlčí. — Rakouský vyslanec v Římě projevil italskému ministrpresidentu politování panovníka nad neštěstím, jež způsobily ital. lodím rakouské miny, jež se v Jaderském moři odpoutaly. O tom jsme dosud ničeho neslyšeli. — Bývalý „mbret albánský“, Vilém z Wiedů odešel jako major k německé armádě. Ten ji vytrhne. — Dle anglického listu „Economist“ činí průměrné denní útraty války všech válčících mocností i neutrálních států, které mobilisovaly, od počátku mobilisace na 200 milionů marek, z čehož připadá na Německo 44, na Rusko 42, na Francii 32 milionů denně. Škody způsobené zpusťšením, se nepočítají. Válka

bude v několika dnech míti 100denní trvání. Budou tedy výdaje války obnášet již dle tohoto výpočtu na 20.000 milionů marek.

Hrůzy války. Zpravodaj „Berliner Tagblattu“ Binder píše svému listu o hrozně zkáze města Malína před Antverpami: Nejzuřivější ryk bitevní, nejdojemnější tragedie umírání, všecka hoře a bida válečná není tak těžké a vzrušující, jako příšerný, olověný, šedý klid, v jakém jeví se starobylé město Malines vyděšeným zrakům. Život v tomto městě vymřel. Město jest mrtvé. 60.000 obyvatelů uprchlo. Tmavé domy jsou otevřeny. Ulice jsou prázdné. Tato prázdnota je tak nezměrná, tak nepochopitelná, že člověk sám zastaví chvatné kroky. Sem tam přecházejí němečtí vojáci na Velkém náměstí, na Vlněném tržišti, na náměstí Egmontově, u nádraží pracují vojáci ve větších skupinách. Ale obyvatelé prchli. Co lidé nikdy neviděli, spisovatelé fantastických povídek, Hofmann a Poe ve svých chorobných snech nikdy nevysnili, to stalo se zde skutečností. Ve velkém městě zmizeli lidé, jakoby byli ničivou hůlkou čarodějnickou smeteni v nicotu. Opustili domy a krby. Jistě nevzali s sebou ani peněz, ani cenných věcí na svoji strašlivou cestu do neznáma a hrůzy. Ve velkém chvatu zanechali jen zvířata v stájích a ptáky v klecích jako jediné živé tvory. Zvířata vlezla, když nikdo nepřicházel je nakrmit, do domů a hledala potravu. Kanárci, tito zpívající přátelé člověka, brzy spadali mrtví s bidélek. Uprostřed města trní katedrála sv. Romualda. Je to gotická stavba obrovských rozměrů, 100 metrů vysoká věž uzavírá stavbu na západě. Nahoře, v závratné výši, jsou 4 ciferníky, v průměru 14 metrů. Jsou zohýbané a rozstřílené. Ve zdivu chrámovém zeje 7 děr, jež zanechaly tam granáty. Střecha a věž jsou posety výstřely šrapnelovými. Uvnitř chrámu je hrozná spoušť.

Kulturní. Vláda rak. zrušila vyučování kyrilice na školách v Chorvatsku a Slavonii.

15. října. Na velikých bojištích ruském a francouzském (východním a západním) den ode dne očekáván jest výsledek hrozného masakru marně. Víme jen, že statisíce mrou a mrzačí se, ale k rozhodnutí nedochází. Ti, kdož čekali krátkou válku, smutně vzdávají se svých nadějí, vidouce nové a nové přípravy a slyšíc hlasy o zimní válce. Rakousko vypisuje znovu odvody všech mužů na-

rozených v letech 1878 až 1890, tedy od 24 do 36 let, kteří při dřívějších odvodech neodvedeni neb superarbitrováni byli. Tím hospodářská krise ještě se zvýší. — Rusové ustoupili od Přemyšlu na východ a soustřeďující se k velké bitvě, zakopali se na čáře Starý Sambor—Medyka, dlouhé asi 50 km. V jižním Polsku jsou Němci přes Vislou u Varšavy. — Archiv ruského vyslanectví v Cařihradě dopraven do Oděsy. — Výměna ruských a německých zajatců zahájena. — Srbové tísní Rakušany, kteří poráženi ustupují přes Drinu. — V Belgii Němci obsadili Selzaete a Ascenede; Ypern obklíčen. — Americká Armáda spásy darovala belgickým uprchlíkům 400.000 liber šterlinků. — Francouzi ztratili ve válce do konce září 150.000 mrtvých, 250.000 raněných, nečítaje zajaté a nemocné. O německých ztrátách se mlčí. — Anglický obrněný křižník „Hawke“ byl potopen německým torpedem. — Rakouský pavilon na lyonské výstavě byl zabaven a zboží prodáno. Zkonfiskovány budou i obchody rakouských a německých příslušníků. — Veškeré cizí lodi v Dardanelách dostaly rozkaz, aby ihned odpluly. — Čína a Severoamerické státy uzavřely vojenskou a lodní smlouvu. — Italský zahraniční ministr di San Giuliano zemřel. — Pruské království chce si vypůjčit 1 miliardu.

Hospodářské. Klub čes. poslanců národně sociálních se usnesl žádati vládu, aby prováděla veřejné stavby k cíli odvrácení hrozivé nezaměstnanosti, a žádá kruhy zemědělské, aby upustili od vývozu zemědělských produktů. Podobné usnesení současně učinil Klub čes. poslanců sociálně demokratických.

Kulturní. V Národním divadle sešlo se dosti předplatného na kratší lhůtu a za sníženou cenu, avšak — předplatitelů dražších míst, hlavně lóží, ze zámožnějších tříd — ubylo!

Hrůzy války. Kněz Christ líčí v „Trevírském věstníku“ ostřelování jakés belgické tvrze: Z jedné z pancéřových kopulí tvrze vyšlehl v plamenu a v kouři ohnivý sloup, promíšený mrakem dýmu, černým jako smola. V témže okamžiku umlkla nahoře děla, těžká železná brána se rozletěla a v divém zmatku vyřítili se lidé belgické posádky ven. Tornistry odhazovali. Malá pruská hlídka, sestávající

z jednoho poručíka a tří mužů, zastupuje jí cestu a obléhání běží k ní, volajíce: „Tvrz hoří, vzdáváme se!“ Jsou bledí jako mrtvoly, zakouření prachem a dýmem. Německé granáty létají však dále na nešťastné místo. Nyní přispěchá pěchota, ordonance letí šíleným letem přes příkopy a překážky k našemu dělostřelectvu. „Část našich lidí leží zraněna v hořící tvrzi,“ nařikají zranění Belgičané. Viděl jsem raněné, zachráněné z plamenů. Jak byli hrozně znetvoření! Tvář a ruce byly jediná černá napuchlá hmota, bolesti úpěli, jejich šaty byly sežehnuty, v takovém stavu nesli je kolem nás. A což teprve pohled na místo neštěstí! Velmi ochotně dovolil nám setník přístup do tvrze. Tu náhle padl paprsek světla na černou napuchlou hmotu na zemi ležící. Objevil se nám strašlivě znetvořený spálený a jako sraženou krví pokrytý obličej mrtvoly. To byl první mrtvý nešťastník. Ruce natažené, jakoby hledal pomoci, zuhelnatělá mrtvola, tak tu ležel, spálené šaty visely na něm v hadrech. Patrony v pasu následkem žáru z části vybuchly, z části ležely kolem, a sem tam ještě zazněl na podlaze výbuch. Za touto první mrtvolou, která následkem výbuchu byla odhozena nejdále, leželo nyní tělo na těle, obličej zalitý krví, vlasy spálené a těla zuhelnatělá. Sem tam leskl se na spálené, krvavé ruce snubní prsten. Bylo tu asi 50 mrtvých a rovněž tolik raněných.

Četné transporty rakouského vojska posílané do Tyrol a četné požáry v Terstu a okolí, o nichž však se nesmí psát, podněcují fantasmii lidu k pověstem, že Italie válčí již proti Rakousku. Ovšem, přání jest otcem myšlenky.

Kulturní. V Praze začal vycházeti časopis „Wiadomości Polskie z Pragi“, jenž věnován jest polským uprchlíkům.

Persekuce. C. k. voj. soud v Terezíně odsoudil do 20. září 24 civilních osob pro rušení veřejného pokoje a pod. Od 22. září do 10. října odsoudil dalších 21 osob a sice tyto do těžkého žaláře na 84½ roku!

Armádní velitel rak. vojsk, arcikníže Bedřich, zasazuje se u císaře Franze Josefa o přitužení persekuce nad českým národem. Zaslal císaři notu, v níž vyzývá, aby pro Halič a Bukovinu jmenován byl generál guvernérem.

16. října boje na ruské i francouzské straně trvají s hroznou urputností. Strašlivé krveprolití zuří zvláště v Haliči, odkud stále dojíždějí transporty raněných. Školy zařizují se na lazarety, nemocných jest všude plno, ulice modrají se uniformami raněných vojáků invalidů. Do Kolína hlášeno 2300 raněných. — Paskvil na německé podmínky míru vymyslel francouzský poslanec Clémenceau: Německo žádá prý na Francii odstoupení všech kolonií, zřeknutí se severovýchodní Francie od St. Valey až k Lyonu, 10 miliard válečné náhrady, volný dovoz německého zboží na 25 let bez vzájemnosti, žádné odvody po 25 let, odevzdání 3 milionů pušek a 200 děl, ochranu Němců bez vzájemnosti, vystoupení z trojdohody a spolek s Německem na 25 let. — Mezi francouzskými a německými aviatiky dochází k častým pŕtkám ve vzduchu. — Rakousko vydalo zákaz, platiti účty a dluhy nepřátelským příslušníkům, v odvetu za podobný zákaz v Anglii.

17. října. Ve Francii započaly boje o Belfort. Na severu táhne se akce spojenců Francouzů a Angličanů od belgických hranic u Ypern a Courtrai až k St. Omeru a Calais, kdež prudce bojováno. Francouzi obsadili Lavantii, východně od Lille. Francouzská jízda dostala se zde Němcům v týl, ale prý byla odražena. — Na Černém moři došlo ke srážce mezi ruským a tureckým loďstvem. — V Severním moři na holandském pobřeží byly čtyři německé torpédky potopeny Angličany. V Deptfordu u Londýna vypukly nepokoje proti Němcům. — Japonský křižník „Takacihó“ zničen v zátoce Kiaučou minou.

Hospodářské účinky války pocífuji se stále více, zvláště drahotou a zmenšováním pekařských i uzenářských výrobků. Chléb za 24 hal. váží 60 gr, 1 kg mouky 0 stojí již 68 hal., vejce za kus 14 hal., 1 litr petroleje 68 hal., 1 q bramborů 12 korun. Cena rakouských peněz valně klesla. Frank, jindy v kursu 86 hal. stojí nyní 1'90 K, německá marka má kurs 1 korunu 40 hal. Není jinak možno, jelikož vláda obsadila státní tiskárnu a tiskne plnou parou papírové peníze 2-korunové bez kontroly a záruky. Nedůvěra k těmto se množí a lidé mluví o hrozícím státním bankrotu. — Organizace prádelen bavlny sděluje, že ze 4'7 milionů vřeten pracuje asi 45'7 proc. Výroba obmezena jest pod polovinu výkonnosti. Cena příze

stoupala o 30 proc. a zboží bílé i barevné zdraženo o 15 proc. Kaučukové zboží zdraženo o 50 proc. — Řepaři vyslovují se pro omezení řepního osevu. Rolníci hromadně odporodávají telata a mladý dobytek, avšak maso není levnější. Proti zbytečnému porážení dobytka zakročuje místodržitelství. — V Budapešti stojí metr. cent pšenice 41 K, žita 33·50 kor. — Rakouské ministerstvo vydalo výkaz o zahraničním obchodu za měsíc srpen, kterýž, jako první válečný měsíc, přinesl arci velmi ostré stlačení cifer zahraničního obchodu. Nejen že zámořský obchod i obchod s nepřátelskými státy byl úplně zastaven, ale i obchod s neutrálními státy a s Německem utrpěl skorem úplným zastavením dopravy po větší část měsíce. Ve styku s celní cizinou činil v srpnu dovoz 94·7 mil. kor. proti 268·6 mil. kor. před rokem a poklesl tedy skorem na třetinu. Vývoz činil pouze 30·4 mil. korun proti 215 mil. kor. před rokem a poklesl na méně než sedminu. Pozoruhodno jest, že dovoz byl třikráte větší než vývoz, takže přes celkově nepatrný ruch v zahraničním obchodu činilo přece pasivum 64·3 milionů korun, tedy více než před rokem. Tento výsledek osvětluje nyní také jasněji poptávku po cizích valutách a stoupání ažia u nás. Pokles dovozu v srpnu vykazují: uhlí a koks o 190·1 mil., surová bavlna o 15·9, vlna o 10, semena o 3·8, vejce 5·2, kůže o 5·5, peří o 2·1, vydělaná kůže o 5·1, příze o 8·3, textilní zboží o 8·6, nedrahé kovy o 7·5, stroje o přístroje o 9·6, chemické výrobky o 4·4 mil. kor. Vývoz klesl: dříví o 19·2, cukru o 13·2, vajec o 11·7, konfekčního zboží o 8·8, příze o 7·9, bavlněného zboží o 7·5, vlněného zboží o 5·6, skleněného zboží o 7·4, dřevěného zboží o 6·4, koženého zboží o 5·2, kovového zboží o 4·4, uhlí a koksu o 6·1, dobytka o 5·6, kůží o 6·6 mil. kor. V prvních osmi měsících t. r. dovezeno za 2250·4 mil. kor. (+ 34·6 mil. proti loňsku) a vyvezeno za 1600·3 mil. kor. (—149·7 mil.). Pasivum činí 650·1 mil. kor. proti 465·8 mil. kor. před rokem. — Cifry obchodu Předlitavska s Uhrami dokládají jak za války klesl odbyt zboží na domácím trhu. Dovoz z Uher do Předlitavska činil v srpnu pouze 58 mil. kor. proti 115 mil. kor. před rokem a vývoz do Uher činil dokonce jen 35 mil. kor. proti 130·6 mil. kor. loni. Zajímavost jest, že vývoz z Předlitavska do Uher byl větší, než vývoz z celé říše do ciziny. Pokles

vývozu do Uher postihl značně rakouský průmysl, který také nese převahou pokles vývozu do celní ciziny. Příznačno jest také, že v srpnu byl vzájemný obchod pro nás pasivní, kdežto v normálních dobách jest vždy aktivní.

Kulturní. Ve většině českých měst a na Moravě vesměs jsou veškeré školy zavřeny a v nich sténají mrzáci; jen v Praze dosud činěna výjimka, že ve velké části škol povoleno vyučování. Nyní však se oznamuje, že 26. října budou všechny školy proměněny v lazarety. — Knihu-kupecký trh jest úplně zaražen, celá řada časopisů, jež měly nyní nastoupiti nový ročník, byla zastavena, jelikož expedice dochází zpět z poznámkami: jest na vojně — zabit — nezvěstný aneb není peněz na literaturu. Vydavatelé tuší, že tyto poměry novým opakovaným odvodem starších mužů ještě se zhorší. Mezi literáty a umělci se rozmáhá hlad — příšera! Ve válce umlkají Musy, ani není nálady, psáti a tvořiti. Autor této knihy napsal povídku časovou a zadal jistému listu. Úsudek redaktora zněl: „Za normálních poměrů vytisknu ji hned, dnes nesmím. Dostal byste rok a já půl roku žaláře, protože jest tam líčen opilý voják. My nesmíme mít opilé vojáky, jen samé charaktery, nesmíme prohrávat, jen vyhrávat. Udělejte z našeho vojáka Srba a pan cenzor jej smlsne jako malinu. To se smí.“ — Redaktoři nesmějí pod obrázky dávatí tituly: „rozstřílená“ kathedrála v Remeši, ani „poškozené“ město a pod., nýbrž pouze: kathedrála v Remeši, Antverpy, pohled na město atd.

18. října. Bitvy na severovýchodu i na západě jsou stále v proudu, neoznamuje se však nic zvláštního. O srbském bojišti se vůbec mlčí. Ačkoli bylo již ohlášeno 11. října, že Rusové ustoupili od obléhání Přemyšlu, přiznává se nyní, že jest přece z východní strany bombardován a ruská bitevní čára se prostírá u Sanu, tedy západně od Přemyšlu. Délka celé ruské bitevní čáry činí přes 500 km od Varšavy ke Koženicím, Přemyšlu a Černovcům v Bukovině.

Československé družiny bojují pod gen. Brusilovem v ruském vojsku a dobývají si všude vážnosti. Ing. Otakar Husák s mnohými jinými krajany v Rusku utvořili tyto dobrovolnické družiny. Husák napsal k tomu cíli brožurky a letáky: „Epištoly zajatcům“ a „Epištoly k vojákům“ a „Epištoly k občanům“. Agitací touto šířila se propaganda, získávání noví legionáři, takže počet jich záhy stoupal.

Němci v odvetu za včerejší ztrátu čtyř torpedovek zničili v zátoce Severního moře anglický ponorný člun. — V Anglii byly uspořádány bouřlivé ovace Belgičanům a přísaháno, že Belgii bude vráceno její panství. — Dle vydaných dosud 28 seznamů ztrát mělo Rakousko celkem 53.913 ztrát na mužstvu, mrtvých 7690 a zajatých celkem jen 284. Tolik jistě již Čechů uteklo k Rusům. Jinak by muselo mít Rakousko pramalinkou armádu.

19. října. Bitva na severozápadě mezi Ruskem s jedné a spojeným Německo-Rakouskem s druhé strany, trvá již přes týden, označuje se teprve za „přípravnou“. — Francouzské a anglické vojsko spojilo se s belgickým u Gentu v Belgii a bitvy odtud táhnou se k Yperu, Calais i St. Omer v sev. Francii. — Francouzi nabyli pole východně od Estaires a obsadili Lavantie. U Dunkerque a jihozápadního Seelandu anglické lodě bojují. — Anglické loďstvo ostřeluje pobřeží u Ostende a Nieuportu, jež Němci obsadili. — 5000 Belgičanů, kteří se nemohli spojit s Francouzi ani přchnout na anglické lodě, bylo Němci zajato. Obyvatelstvo belgické počtem 8000 opět se vrací do svých domovů. — Srbové vpadli do Albanie. Bulharské čety znepokojují Nové Srbsko. — Japonský velitel nabídl Kiaučau čestnou kapitulaci, jíž Němci zamítli.

Hospodářské. Státní zastupitelství v Bordeaux zabavilo 8 německých obchodů s vínem. — Porta oznámila, že záliv smyrenský uzavře cizím válečným lodím. — Australská vláda zakázala vývoz uhlí. — V obyvatelstvu rakouském, zvláště českém, jest nespokojenost, že od nás vyváží se uhlí a potraviny do Německa.

Vojenské. Velké hmoždíře, pořízené z peněz našeho poplatnictva, používají Němci proti Belgii. — Nejnovější odvod starých mužů stal se na nátlak Německa, které prý si naléhavě žádalo 1 milion vo-

jáků na pomoc. Když rakouští odpověděli, že nemají pro nové vojáky oděvu a zbraně, odvětil Vilém, že si naše vojáky sami oblečou a ozbrojí. Jsme tedy pod komandem Pruska. — Dle pověstí císař František Josef zešílel, chodí a stále salutuje; přišel prý v ruských bankách o dvě miliardy. Rakousko jest bez vládce a nezodpovědná kamarilla dělá si s národy co chce. — Němci činí se co možná směšnými; po zamítání francouzských slov chtějí teď vídeňští holiči vypovědět boj „anglickému vousu“.

Rakouská justice. Dnes popraveno u Stryje jedenáct sedláků z haličské obce Synovrudské Vyžné na udání jediného svědka, 25letého Semka Mussaka ze Synova, že ukazovali Rusům cestu a drancovali. Rozsudek vynesl dr. Zagorski, jenž dal popraviti na sto lidí, a potvrdil gen. major Petr Hoffmann. Po popravě zjištěno, že odsouzení byli zcela nevinní.

20. října. Rakouští prý dobyli na Rusech výšin Magieru a Tyčkovic, dále Stryje, Jasině a Seretu. Rak. úřední zpráva zmiňuje se teprve nyní o útoku francouzského loďstva dne 17. října na dalmatské pobřeží Punta d'Ostro a 18. října na přístav Bar, při čemž opět jen nepatrné škody byly způsobeny a franc. loďstvo prý odtáhlo s nepořízenou. — Francouzi bojují s Němci u Nieportu v Belgii. — Anglický král Jiří vrátil německé řády. — Pol. zbrojmistr Potiorek ohražuje se proti „domnělým“ vítězstvím Srbů. Kde Rakušani ustoupili, stalo se dobrovolně, zvláště u Karjačice, na hřebenu Gučevském a planině Romaňské. — Švýcarská spolková rada povolila další úvěr 250 mil. franků na mobilisaci. — Norsko zakázalo vývoz kaučuku a surové gutaperči.

21. října. Na ruském bojišti zápas na Sanu trvá; na levém břehu Visly u Varšavy Rusové Němce hrozně porazili. — Rakušané obsadili v Karpatech průsmyk jablonický a v Bukovině Seret, což se uvádí za důkaz, že Rusové nejsou v Uhrách, i z Bukoviny jsou na ústupu. Obléhatel Přemyslu, gen. Dimitriev obdržel od cara řád sv. Jiří, z čehož se soudí, že Přemyšl padl. — Rakušané nastupují své třetí tažení do Srbska u Mitrovice přes pontonový most na Sávě. — Na severu Francie a v západní Belgii od Calais až po Gent zuří prudké boje spojených Francouzů, Angličanů a Belgů proti Němcům. — Francouzské ztráty obnášejí prý

do konce září 150.000 mrtvých, 350.000 raněných. — Od Rusčuku pluje po Dunaji do Srbska 21 vlečných lodí s ruskými dobrovolníky a válečným materiálem. — Anglický parník „Glitze“ potopen.

Strašný požár se šíří. Mezi Anglií a Francií s jedné a Španělskem i Portugalskem s druhé strany učiněna smlouva, že Španělsko vyše přes Pyreneje 200.000 vojáků a Portugalsko 50 tisíc. Pro tyto jest již připraveno v Gibraltaru 16 dopravních lodí. — Italové obsadili Valonu. — Mezi italskými socialisty šíří se hnutí pro válku s Rakouskem; akci vede Musolini, ředitel listu „Avanti“. — V Čechách časopis agrární „Venkov“ píše pro svolání říšské rady. — Vídeňský vojenský list „Danzer's Armee Zeitung“ vyslovuje se ostře proti německým listům, hanobícím soupeře: „— nenadáváme (?) velkým vojskům proti nám stojícím, přiznáváme dokonce, že tyto armády jsou dobře vedeny, výborně opatřeny, znamenitě vyzbrojeny. Tato novinářská válka je úplně bezcenna. Vzdáváme se takových povzbuzujících prostředků tím radostněji, že toto podceňování nepřítele dosud způsobilo jen škodu a nikdy prospěch.“ List tento však sám před válkou tituloval Srby „všiváky a psy“. Kdyby byl měl tehdy ten rozum jako dnes, mohlo býti lépe a bez války. Jaký to obrat, řízením božím?

Soukromé zprávy sdělují: Situace Němců na francouzském bojišti je zoufalá, na severu jsou obklíčeni a jejich čára jest na dvou místech proražena, Francouzi jsou v Lotrinkách. — Rusové postupují v Haliči k Řešovu, jenž dělostřelbou zapálen. Rusové ve vítězné bitvě u Radomi zajali 30.000 Němců. Báchorky o německých 42 cm dělech se korigují: Němci mají pouze 2 taková děla, která jsou již vypotřebována. Rakousko má rovněž 2 podobná, z nichž jedno jest v Přemyšlu, druhé v Pulji. Avšak Rakousko má asi 40 děl motorových, ráže 42 cm, z nichž půjčilo Německu 12; z těch jest právě 8 u Škodů v Plzni ve správě, takže Němcům zbývají 4. Rakousko mělo celkem 4600 děl, z nichž ukořistili Rusové a Srbové 1600; nedostatek ten se doplňuje, ve Škodovce pracuje se dnem i nocí a zhotovují se průměrně 1—2 děla denně, která po zkoušce ihned jdou na bojiště. — Rusko má prý vybraných 40.000 vojáků Čechů z Volyňska a pod., kteří po vtrhnutí do Čech zde zůstanou jako domácí stráž. — V Německu získalo rakouské vojsko špatnou

pověst, zejména co se týče zásob a výzbroje, jež jsou mizerné. Neví se, kam ohromné náklady každoroční plynuly. Důstojnictvo rakouské ukázalo prý se neschopným a Rakušanům velí němečtí důstojníci! — Císař František Josef jest prý těžce nemocen.

Kulturní. Pěvecké sdružení pražských učitelů těžce je ochromeno ve své činnosti válkou. Ze 48 členů 31 pěvců povoláno bylo do zbraně. Na některých školách jsou mezery ohromné; na př. z desetitřídní školy obecné na Maninách je 7 učitelů na vojně.

Zdravotní. Cholera zjištěna dále v Hohenemsu (okres Feldkirch, Vorarlberg) a v Josefově (okres. Kr. Dvůr nad Labem, Čechy), dále v okrese olomouckém po jednom případě v Černovíře a na Nové Ulici, jakož i 3 případy v Hodolanech. V Hohenemsu, Josefově, Černovíře a Hodolanech jde o osoby, které přibýly ze severního bojiště.

22. října. Anglie hodlá zakročiti v Holandsku, jež po Rýně dopravuje životní potřeby do Německa. Japonsko chce útočiti na holandskou Indii. Japonsko prohlásilo Portě, že v případě války proti Rusku bude všemi silami státi na straně Anglie a Ruska. — Čára bitevní ve Francii posunula se do Belgie a táhne se od Nieport—Ostende, Ypres, Lille, Arras, Albert, Laon, Remeš, Verdun, Toul, Epinal až k Belfortu. Němci jsou tudíž na ústupu. Anglické lodi bombardují Westend. Belgičané zakopali se na 30 km, a hájí se úsilovně. — Na ruském bojišti dle německé zprávy není nic nového, Rakušané vtáhli prý s hudbou do Černovců v Bukovině. — Rusové vyklidili Kolomyji. (?) — Japonci obsadili německé ostrovy Marianské, Karolinské a Maršálské. — Rakouské vojsko vypudilo z Bosny opět nepřátelské srbské čety na silnici Mokro—Rogatica. — Itálie mobilisuje zeměbranu. — 40 anglických válečných lodí, podporovaných francouzským dělostřelectvem z Lovčenu, bombardují již několik dní rakouský Kotor. — Anglické loďstvo manévruje u Dardanel. — Tři anglické parníky obchodní potopeny německým „Emdenem“.

Kulturní. Belgické časopisy přesídlily do Londýna.

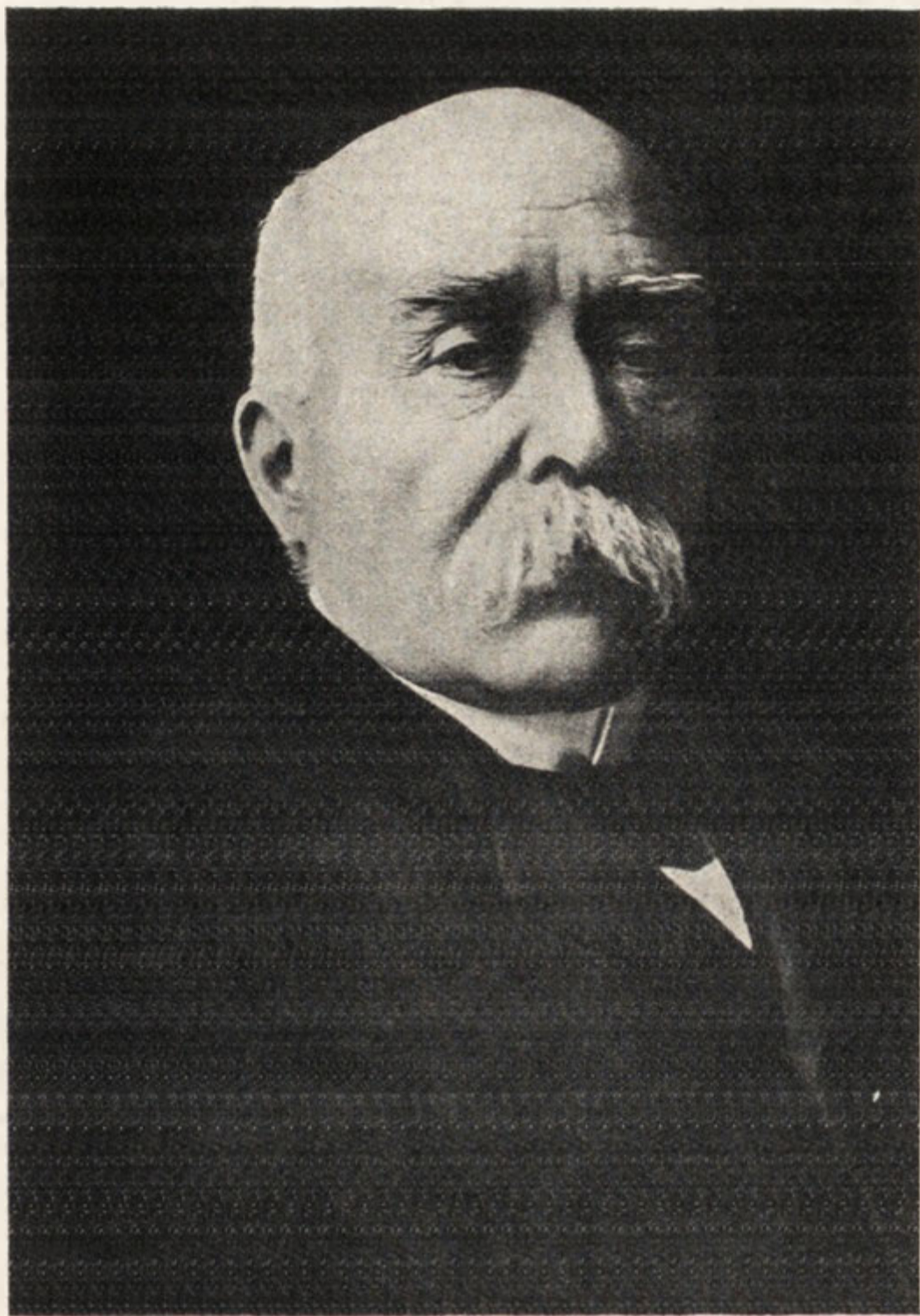
Vystěhovalectví. Na Moravě mezi Kyjovem a Svatobořicemi staví stát baráky pro 7000 haličských uprchlíků-židů.

VYNIKAJÍCÍ

President Spojených států amerických
Woodrow Wilson.

HLAVY

Francouzský ministerský předseda
G. Clemenceau.

Persekuce. Ze Srijemu a z Dalmacie transportováno do Varaždínu dříve 1255 a nyní opět 615 srbských „velezrádců“.

Zdravotní. Dle zprávy zdravotního oddělení rak. ministerstva vnitra zjištěny 3 případy asijské cholery ve Vídni, 2 případy ve Wolfsbergu (Korutany). Dále vyskytlo se v Haliči ve dvanácti osadách úhrnem 120 případů.

Hospodářské. Rakouská vláda nařídila dozor nad cizími podniky a pojišťovnami.

23. října. Na celé čáře ruské mezi Lyckem (v Německu), Varšavou, Ivangorodem, jižně k řece Sanu se bojuje. Rusové překročili San. — Mezi Severním mořem a La Bassée trvá prudká bitva, rovněž mezi Arrasem a Oisou. V Argonách mezi St. Hubertem a Four de Paris získali Francouzi půdu, v krajině Woewre odrazili útok Němců, rovněž na Champlon. Francouzi zde postoupili na Montmedy. — Na řece Sávě potopil se nárazem na minu rak. monitor „Temes“. — Norský parník „Heimland“ plující z Amsterdamu se potopil; též švédský parník „Alice“ s nákladem koksu potopil se u Lovestoflu, naraziv na minu. — Dosud prý padlo ve válce 21 francouzských generálů.

Hospodářské. Rakousko nařídilo dozor nad cizozemskými podniky, zejména, aby nezasílaly přebytky nepřátelským majitelům.

24. října. Na ruském bojišti západně od Augustova obnovili Rusové útoky na německé území. — Italské „Secolo“ prozrazuje ústup Němců od Varšavy (20. října), stalo se tak proto, že Rusové jejich levé křídlo u Novogeorgievskaja obešli. Náčelník gen. štábu německého šl. Moltke „hodil se marod“ a nahražen šl. Falkenhaynem, dosavadním ministrem vojenství. — Car Mikuláš udělil vrch. veliteli velkoknížeti Nikolaji Nikolajeviči řád sv. Jiří. Rusko hrozí Bulharsku ultimatem, dovolí-li dále Němcům přes Bulharsko dopravovati střelivo do Turecka. Bulharským studentům v Rusku nařízeno do 24 hodin opustiti Rusko. — Na francouzském bojišti u Toulou nabídli Němci Francouzům příměří (pod záminkou pochování padlých), jež Francouzi odmítli. Anglie vyslala ke Calais a Dunkerku nových 200.000 bojovníků, Francouzi rozmnožují se o půl milionu. Na Aisnè Francouzi pokročili kupředu, také u Meninu Francouzi a Angličané značně postoupili. V belgické armádě

bojuje mnoho Rusů. — Německo zajalo 16 belgických starostů. Belgický stát zastavil platy, jelikož Němci od 1. října vybírají daně v Belgii. — Rak. vláda varuje ty, kdož mluví telefonem, aby nesdělovali válečné novinky, jelikož hovory jsou kontrolovány.

Hospodářské. Pražská obch. komora vyslovuje vzhledem ke hrozící drahotě tyto požadavky: 1. aby cla na obilí byla ihned zrušena, tak aby ze zemí neutrálních, zvláště z Rumunska, obilím bohatého, mohlo se přivážeti obilí — ovšem i jiné potraviny — za dostupné ceny přiměřené; 2. aby zakázán byl ihned všechen vývoz potravin — masitých jako moučných a jiných — z Rakouska-Uherska do všech států sousedních; 3. aby zjištěno bylo množství potravin v naší říši, a to, pokud se týká obilí, nejen zrna, nýbrž také obilí, dosud v klase chovaného; 4. aby stanovilo se, za jaké nejvýše přípustné ceny smí se prodávat obilí, mouka a jiné potraviny, čímž zamezí se jimi lichva ve velkém a v malém; 5. aby všemožně se šetřilo potravinami pro lidi, tak sice, aby se nedovolilo přílišné zužitkování bramborů k pálení lihu, ani krmení dobytka živnými látkami lidu za potraviny sloužícími; 6. aby držitelé potravin — výrobci jich, průmyslníci mlýnští i obchodníci vůbec — velcí jako malí — byli úředně nuceni prodávati potraviny za ceny nejvýše přípustné a nesmějíce je na skladě zadržovat; 7. aby nebyla porážena zvířata chovu hospodářského nad běžnou nutnou potřebu; 8. aby se zostřil dozor na prodej potravin ve velkém i v malém zřízení stálých komisí úředních, tak aby jednak neprováděla se jimi lichva, jednak aby prodávány byly v dobré a cenám jich přiměřené jakosti. — Poslanec Steinwender, dříve finanční zpravodaj parlamentu poradil vládě rakouské, jak si pohodlně pomůže k penězům na válku, totiž, ať tiskne nezaložené bankovky (státovky à 2—5 kor.), neboť tiskací stroje státní tiskárny snesou všecko. Vláda to skutečně z nouze udělala a vydata t. zv. „pokladniční poukázky“. Nyní opět týž Steinwender uveřejnil v „Prager Tagblattu“ úvahu další. Jde prý o několik miliard a lze prý domyslit, jak velké bylo by zúročení takové půjčky. Tiskem „pokladničních poukázek“, které prý (?) stát uložil u cedulové banky (?) na 1% úroků, suspendoval však stát bankovní zákon. Proti tomu vyslovují se četné české listy: Nár. Listy, Nár. Politika, Právo Lidu,

Čas atd., které uvádějí, že úrok vlastně (a také škody) platí obecnstvo, jež bankovky vyměňuje a drží v oběhu, a že nelze trvale oběh takových bankovek zvyšovati. Steinwender to také uznává; prostředky takto získané stačí prý na 3—4 měsíce (!) a proto navrhuje zase prémiovou (losovou) půjčku a dávku ze jmění jednou pro vždy, ve výši 1—2% (vlastně 3%), splatnou v několika letech, která by jen v Rakousku bez Uher vynesla až dvě miliardy (a znehodnotila všechny nemovitosti. Pozn. red.). Poslanec Hegedüs sdělil vládní úmysl, uvaliti válečnou daň na základě daní z příjmů pro zámožnější třídy. — Spolková rada v Německu stanovila maximální ceny obilí: pšenice 30 K, žito 26.40 K.

V Londýně ustavila se strana míru, jež chce působiti k tomu, aby tato válka byla poslední. Vůdci jsou bývalí ministři Trevelyan, Morley a Burns, a dělnický předák Macdonald.

Kulturní. Jednota výtvarných umělců, aby poněkud pomohla výtvarníkům, uspořádala v Obecním domě pražském umělecký trh. Dům umělců Rudolfinum jest pro takové podniky uzavřen, stal se lazaretem.

Persekuce. V Praze na magistrátě zatčen rada Matějovský a 5 jiných úředníků pro rozšiřování válečných zpráv, které nebyly Rakousku příznivy.

Prof. Masaryk zajel potají do Holandska, aby navázal styky s vynikajícími osobnostmi zahraničními a získal informace o mezinárodní situaci ve smyslu osvobození Čech.

25. října. Operace a zuřivé bitvy na ruském bojišti sahají od Augustova (Leku), Plocku, Jaroslavi a Samboru. Boje východně od Přemyšlu ustaly.

Československé družiny legionářské v Rusku se množí příchodem českých zajatců a přeběhlíků, kteří nechtějí sloužiti Rakousku. Redaktor Bohdan Pavlů jako praporčík přechází s malou četou k Rusům. Byli vřaděni do III. armády ruské, vyznamenávají se husitskou chrabrostí, takže gen. Radko Dimitriev v Jaroslavi všem tisknul ruce a svěruje jim nejdůležitější služby hlídkové.

Na francouzském bojišti zápolí se hlavně v Belgii mezi Nieuportem a Dixmuidem, pak u Arrasu. O části jižní (Verdun—Belfort) německé zprávy mlčí. Francouzské zprávy sdělují franc. postup na východ od Nieuportu, odražení něm. útoků od moře až k Arrasu, postup ve Woevru k mortmartreskému lesu a od Thia-courtu k lepréteskému lesu u Pont à Moussonu, dále dobytí záp. od Argon obce Melzicourt. Akce belgické a francouzské vydatně podporuje anglické námořní dělostřelectvo, jež působí Němcům velké ztráty, bombardují pobřeží.

26. října. V Ruském Polsku u Ivangorodu a v Haliči u Jaroslavi a Přemyšlu zuří strašné boje. Z Vídně hlásí se značné ztráty. Německý hlavní stan sděluje útok německý západně od Augustova a velké ruské útoky jihozápadně od Varšavy; severně od Ivangorodu překročily nové ruské armádní sbory Vislu. — O francouzském bojišti též sdílí pokračování v bojích u ypreského průplavu. Francouzské zprávy úřední označují snahy Němců proniknouti kupředu na frontě Nieuport—Dixmuiden za bezvýsledné. — V Bosně dle rak. zprávy úřední zatlačeny srbsko-černohorské sbory u Višegradu a Gorozdě za Drinu; v Srbsku ztekli Rakušané dvě posice u Ravnje v Mačvě. — Papež Benedikt XV. usiluje u císaře Františka Josefa o mír. — V Praze sociálně dem. poslanec Šmeral ostře píše ve Več. Práva Lidu proti snahám předsedy zavřeného rakouského parlamentu o celní unii a područí Rakouska k Německu, jež označuje za nevčasné a netaktní.

27. října hlásí se francouzský postup v kraji Arrasu a řeky Sommy, zvl. u Rosieren-Santerre, též u Verdunu a Pont à Moussonu. — Jihozápadně od Ivangorodu bojují rakouské sbory proti přesile. Severně od Ivangorodu překročili Rusové Vislu. — Německé aeroplany bombardují prý Varšavu, kdež dle něm. zpráv zuří povstání a jsou četné 10—14leté osoby mrtvy a raněny. — V Bosně zatlačeni Srbové a Černohorci u Višegradu a Gorozdu za Drinu. — V Jižní Africe v Kapském městě vypuklo povstání proti Angličanům.

Persekuce. Zeměbranecký voj. soud v Terezíně odsoudil redaktora zastavených „Hořických Novin“ Jos. Jirku na 9 měsíců do těžkého žaláře.

Zdravotní. Dle úř. zpráv jest v Josefovské nemocnici dvacet nemocných cholerou, na Král. Vinohradech čtyři; dále zjištěny tři případy asijské cholery ve Vídni, čtyři případy v Schönkirchenu (okres Gänserndorf) a dva případy v Kremži v Dol. Rakousích, dále jeden případ ve Welsu v Hor. Rakousích, tři případy ve Wolfsberku (Korutany), jeden případ v Karlíně (Čechy), dále po jednom případě v Černovíře a Hodolanech (okr. olomoucký), v Hranicích a v Kojetíně (okr. přerovský) na Moravě, dále třináct případů v Opavě a pět případů v Těšíně (Slezsko). V Schönkirchenu jedná se o uherské zemědělské dělníky, v ostatních případech, vyjímaje onemocnění v Hodolanech a v Kojetíně, jakož i jednoho případu v Těšíně, o osoby, které přibýly ze severního bojiště. V Haliči vyskytly se, podle zprávy ze dne 27. října, dva případy v Lukanovicích (okr. Brecko) a tři případy v Podzwierzyni.

Poláci v Praze. Nový časopis „Wiadomości Polskie z Pragi“, jež rediguje dr. T. Kowalski, zavádí štvavé útoky proti Praze, obecnstvu a osobám v českopolských stycích zasloužilým, a denuncuje: kdyby prý přišli Rusové, jak nadšeně by byli vítáni. Proti tomu se ohrazuje protektor Klubu Polského a senior Polské kolonie v Praze, ryt. ze Sasu-Towarnicki, „Nár. Politika“ a knihkupec Hovorka.

28. října jest tomu tři měsíce co Rakousko vypovědělo Srbsku válku. Rakouský gen. štáb nechal si na tento den ohlášení strašné porážky, jež Německo a Rakousko utrpělo již 23. a 24. října, což činí těmito slovy: „V Polsku muselo německé a rakouské vojsko vyhnouti (?) se před novými ruskými silami, jež postupovaly od Ivangorodu, Varšavy a Nov. Georgěvska. „Odpoutání od nepřitele bylo provedeno bez velkých obtíží.“ (!?) Něm. hlav. stan ohlásil událost stejnými slovy. Ruský hlav. štáb píše o tom takto: „Dne 23. a 24. října porazilo ruské vojsko několikrát německé předvoje, když obsazovalo posice na řekách Ravce, Skierniewice a Rylce. Města Lovič, Skierniewice a Rava byla dobyta bodákovým útokem. Rakušané, kteří spolu s Němci jsou na ústupu na cestě k Radomu, dostali posily; využívají nyní lesnaté pahorkaté krajiny a kladou našemu útočnému pohybu tvrdošíjný odpor. Boj na těchto

místech nabyl velkého rozsahu. Na břehu Sanu a jižně od Přemyšlu pokračuje se v rozhořčených bojích. Pokus Rakušanů obejítí levé ruské křídlo jižně od Přemyšlu se nezdařil.“ — Němci měli jisté vítězství, proto nabídli korun. principi čestné velení. Zatím však naběhli do pasti, z níž s holými životy prchli princ i gen. štáb a křídla armády. Celé jádro vojska učiněno neškodným. Rusové zajali 183.000 (?) Němců, ukořistěno přes 1000 automobilů, asi tolikéž děl, strojní pušky, celý muniční park. Přes 50.000 Němců padlo neb bylo raněno. Tak hrozné porážky neviděl svět. — Na tento den ponechala si také rakouská justice vynesení rozsudku nad Princípem a ostatními spoluvinníky atentátu sarajevského. Obžalovaný Danilo Ilić, Veliko Čubrilović, Nedo Kerović, Misko Jovanović a Jakov Milović byli odsouzeni k smrti provazem, Mitar Kerović k doživotnímu těžkému žaláři, Gavriilo Princíp, Nedelko Cabrinović a Trifko Grabec k těžkému žaláři na 20 let, Vaso Čubrilović k těžkému žaláři na 16 let, Cvjetko Popović k těžkému žaláři na 13 let, Ivo Graničević a Lazar Gjukić k těžkému žaláři na 10 let, Cvijan Štěpanović k těžkému žaláři na 7 let, jakož i Branko Zagorač a Marko Perin k těžkému žaláři na 3 roky. Obžalovaní Jovo Kerović, Blagoje Kerović, Nikola Forkapec, Dragan Kalember, Mico Misić, Obren Milošević, Ivan Nomcinović, Franjo Sadilo a Angelo Sadilo byli týmž rozsudkem dle § 271/3 tr. ř. osvo-
bozeni. — O bojích u Nieuportu—Dixmuidenu sděluje něm. úřední zpráva, že obdrželi Belgičané značné posily; 16 angl. lodí bojuje proti něm. pravému křídlu, u Ypres situace nezměněna. Londýnská zpráva však píše: Němci narazili u Lillu na oddíl indického vojska, který byl v záloze. Nastal divoký boj, při čemž Indové útočně postupovali a odrazili Němce za těžkých ztrát. Spojenci zajali mnoho Němců. U Soissonu a Berry au Bac skončil dělostřelcký boj úspěchem Francouzů, kteří zničili několik nepřátelských baterií. — Rakouské voj. velitelství rozpustilo černovskou (Bukovina) obecní radu a jmenovalo vládního komisaře; šíří se zprávy o hromadných popravách, jež se úředně dementují. Na levé straně Prutu trvají boje. — Řekové vtrhli do Epiru. — V Srbsku dobyli Rakušané osady Ravnje. — Náčelník gen. štábu Conrad šl. z Hötzen-
dorfu přeje si: „naše úřední zprávy mají býti přesné, jasné a beze

všech okolků“. Konečně! Ale starý švindl v Rakousku nepomine! Rakousko nemůže bez podvodu existovati. — Dosavadní ztráty Rusů vypočítává „Rundschau“ takto: V počátečních bojích 15.000, u Krasníka a Lublína 45.000, u Zamošče a Komarova 40.000, v první bitvě u Lvova 45.000, v druhé bitvě u Lvova 30.000, u Rawy Ruské 30.000, při postupu do střední Haliče 15.000, v bojích u Přemyšlu 40.000, při ústupu od Přemyšlu 15.000, při přechodu do Karpat 30.000, v bojích na Sanu 25.000, u Medyky-Samboru 40.000, u Stryje 15.000, u Sandoměře a Ivangorodu 35.000 mužů. Dohromady v bojích s Rakouskem 420.000, v bojích s Německem pak 340.000 mužů (z toho za bojů na Visle 60.000 mužů). K tomu počítá odborník vojenského deníku vídeňského 380.000 nemocných a odhaduje tedy celkově dosavadní ztráty ruské (mrtví, ranění, zajatí, nemocní) na více než 1,100.000 mužů. Tím ovšem dává německý list na srozuměnou, že německé a rakouské ztráty na vých. bojišti jsou při nejmenším také tak velké. A běřeme-li ještě ztráty rakouské v Srbsku a německé v Belgii a Francii, stojíme u ohromných číslic asi 2½ milionu. Kdybychom počítali ještě ztráty Srbů, Belgů, Francouzů a Angličanů nízko na 1 milion, nejsme daleko od 4 milionů ztrát, po čtvrtletní válce. A což nemoci, cholera...”

Zdravotní. Zjištěny byly bakteriologicky 2 případy asijské cholery ve Vídni a 2 v Klosterneuburku, 1 případ ve Víd. Nov. Městě, 1 případ ve Wolfsbergu v Korutanech, 1 případ v Plzni, 5 případů v Josefově v Čechách, po 1 případu v Kroměříži a v Křelově na Moravě, 5 případů v Hodolanech na Moravě, 20 případů v Opavě, 1 případ v Orlové ve Slezsku. Vyjma případ v Kroměříži a v Hodolanech jde vesměs o osoby, přibývší ze severního bojiště. V Haliči událo se 100 případů.

29. října sděluje něm. hlav. štáb: Na severovýchodním bojišti pokračuje útok našeho vojska (?). Rak. štáb: Na severových. bojišti nedošlo k větším bojům. V minulých dnech byly úspěšně odraženy pokusy Rusů proniknouti k Turce (v Karpatech). — Z Belgie zní zpráva něm. hlav. štábu, že záp. od Lille učiněny pokroky, v argonském lese nepřátelé vypuzeni, jihových. od Verdunu odražen prudký franc. útok, východně od Moosy rovněž. Naproti tomu franc. úř. zpráva dí: mezi Yserou a v okolí Lensu v žádném bodě

nebyli jsme zatlačeni, naopak mezi Ypernem a Roulersem jsme pokročili. Dělostřelecký souboj u Soissonu dopadl v náš prospěch. Východně od Nancy zahájili jsme ofensivu a nepřítele zatlačili, jižně od Dixmuidenu jsme poněkud pokročili. — Anglický parník „Manchester“ potopen minou. — Teprve nyní dovídáme se o bojích v Alsasku zpráv, v nichž vysvítá, že Francouzi téměř stále tam byli usazeni. „Frankfurter Zeitung“ sděluje: „Francouzský generální štáb začal v Alsasku s ofensivou. Levé křídlo mělo hájit hranici, střed měl prorazit linii Mety—Strasburk a pravé křídlo mělo vpadnout částečnou rovinou kolem Belfortu tak zv. „belfortskou dírou“ do Alsaska, provést boční pohyb a vrazit nepříteli do týla, Proto vyrojily se silné francouzské oddíly hned po vyhlášení války do pohoří Vogéz, které spadá do Francie mírným spádem, zatím co v Německu spadají srázným úbočím, a německé pohraniční oddíly byly nuceny ustupovat. Zadržovaly nepřítele, aby získaly čas. K rozhořčeným bojům došlo u Altkirchu a Tagsdorfu. Nepřítel vnikl po 7. srpnu do Mýlhúz, usadil se tam se VII. sborem a zároveň obsadil celou Sundgau a vogežské údolí. 9 srpna byli Francouzi překvapeni německým útokem a 10. vyhnáni z města. Německé vojsko hledělo je zatlačit ke švýcarským hranicím, ale nepřítel ustoupil k Belfortu. Došlo k celé řadě bojů ve Vogežách, z nichž nejurputnější byla bitva na Dononu, kdež 14. srpna byla poražena německá dělostřelba ze Schinnecku. Hned nato začali Francouzové znova pronikat do Vogéz. 19. srpna byla poražena 55. francouzská brigáda až u Weileru, 15 km od Schlettstadtu. „Belfortskou děrou“ vpadly zase dva armádní sbory, proti nim stály na čáře Pflirt-Mýlhúzy oddíly německé zeměbrany. Přes to, že se tyto oddíly bily statečně, dobyli Francouzové zase Sundgau a Mýlhúz. Ale 20. a 21. padlo rozhodnutí v Lotrinsku. Němci zvítězili a německá armáda jala se pronásledovat nepřítele. 21. byl dobyt Donon a Sundgau až na některá údolí vyčištěna. 28. srpna dostal se oddíl německé jízdy až na dostřel východního pásma pevnosti u Belfortu. Na jižním úpatí Vogéz bojovalo se téměř denně, boje byly celkem Němcům příznivy. U Gebweilleru a St. Amarinu začali pracovati francouzští alpští střelci a všude se zakopali. V prvních dnech září šlo to zase ztuha. V noci z 5. na 6. došlo

k prudkým srážkám u Gebweilleru a u Sulzu. Zatím došlo na bojišti ve Francii k ofenzivě Francouzů a ta se ukázala také v Alsasku. Francouzská alsaská armáda dostala za úkol upoutat na sebe větší německé síly, aby uvolnila vojsku ve Francii. Zase vnikly „Belfortskou dèrou“ francouzské oddíly do Sundgau a ve vogézských údolích docházelo k bitkám. Dva sbory daly se na pochod přes Delle, Altmünsterol a La Chapelle, německé oddíly uchýlily se pod ochranu děl rýnských pevností. Francouzi zaplavili zase celé jižní Alsasko a postavili svoje hlídky daleko před Mýlhúzy. Němci podnikli 9. protiútok a to proti Altkirchu. Boje byly neobyčejně tuhé, zejména u Sennheimu a Thannu. 12. mohli po zuřivých útocích bodákem postoupit Němci kupředu a po bitvách u Burnhauptu a Aspachu nastoupili Francouzi zase ústup. 14. a 15. září došly nové posily z Francie a na čáře Altkirch-Thann došlo zase k novým bojům. Bylo to věčné postupování a couvání. 25. září byl Thann opět v německých rukou. Po obtížných operacích v údolích byli konečně Francouzi vypuzeni zase z jižního svahu Vogéz a odtáhli zase známou „dèrou“. V údolích a na horách zůstaly menší oddíly a tak začal říjen. Francouzi drželi okolí Col du Bonhomme až k Sultzenu jakož i Thann, kterého znova dobyli. V posledních dnech bojovalo se zase v Sundgau až u švýcarských hranic. — V Bosně proniklo rakouské vojsko k Nové Zastavě a Genši, Srbové ustoupili přes Metkovič a Bogutič.

Nová válka přibyla! Turecké loďstvo napadlo ruské přístavní město Feodosii na východě poloostrova Krymu a Novorosijsk, příst. město na Kavkaze, a rovněž Sevastopol. Turecké loďstvo při vyplutí z Bosporu bylo napadeno ruským loďstvem, při čemž byly potopeny ruská loď kladoucí miny a torpédoborec.

Hospodářské. Vláda rakouská vydala nařízení o obmezování použití chlebovin a zemáků k výrobě lihu.

30. října. U Přemyšlu, Samboru na Sanu bojuje se již 10. den strašlivý boj. — Ústí řeky Temže bylo zavřeno. — V Belgii dobyli Němci Dixmuidenu, jež jest zničen, dále útočí jižně od Nieportu, vých. od Ypres a v Argonském lese. Z jiných stran není zpráv.

Hospodářské. Lhůta pro presentaci směnek prodloužena.

31. října sděluje něm. gen. štáb: „Západně od Varšavy postupují Rusové zvolna za našimi nově seskupujícími se silami.“ Ve střední Haliči uhájilo rak. vojsko své postavení u Turky, St. Samboru a na Sanu. — V Belgii postupují Němci od Dixmuidenu směrem na Calais, dobyvše Ramskapelle a Bixschote, dále Sandwoorde, zámek Hollebeke a Wambeke. Na Aisně a u Verdunu bitvy trvají. — Anglický admirál lord Fisher byl jmenován velitelem angl. loďstva za odstoupivšího prince Battenberga, jemuž vytýkán německý původ. — V Cařihradu vyzvedli si pasy a odjeli vel-vyslanci ruský a anglický; francouzský odjede zítra. Několik tureckých torpedovek podniklo útok na Oděsu a potopilo u vjezdu ruský dělový člun „Donec“.

Hospodářské. Vláda rak. vydala nařízení, aby od 1. prosince užívalo se k pečení chleba nejvýš 70% pšeničné a žitné mouky, ostatek ječmenovou, kukuričnou a bramborovou mouku nebo bramborovou kaši. Zároveň zakazuje se hostincům vracení a výměna chleba.

1. listopadu. Generálmajor šl. Höffer, jenž podpisuje rak. úřední zprávy, hlásí, že několikadenní roztrpčená bitva sev.-východně od Turky a jižně od St. Samboru skončila vítězstvím rakouským. Rak. vojsko hájí Černovice. V Ruském Polsku rozvinují se nové boje. — Německé úřední zprávy podepisoval s počátku gen. ubytovatel Stein, po jeho sesazení vycházejí bez podpisu a sdělují dnes, že na severových. bojišti bojován s Rusy nerozhodný boj. — Rusko vypisuje vnitřní půjčku 500 milionů rublů. — Něm. úř. zprávy oznamují, že v Belgii ztíženy byly operace zátopou, způsobenou na ypersko-ypresském průplavu, pobořením stavidel u Nieuportu. Stržení stavidel a zátopu provedli Belgičané a Francouzi a bylo při tom množství Němců potopeno. Francouzská zpráva sdílí, že prudký útok Němců na severu se nezdařil, zato sesilují Němci akce proti Remeši a jižně od Fresnes; dále odraženy útoky Němců u Ypres a dobyty zpět vesnice Hollebeke a Messines. — Ruskoturecká válka dosud nevypovězena; turecké loďstvo prý jest před Sevastopolem. Anglický a francouzský velvyslanec opustili Cařihrad. O ukončení námořní bitvy v Černém moři se nemluví. — V rakouské zprávě ze srbského bojiště přiznávají se obtíže na

Mačvě a hlásí obsazení Crnabara, Banovopolje, Radenkovič, Glušce a Tabanovič.

Politické. Z Bukurešti oznamuje se nezaručená zpráva, že ruský vyslanec odevzdal bulharské vládě ultimatum s krátkou lhůtou tohoto znění: 1. Bulharská vláda má se od nynějška zdržeti každé nepřátelské diplomatické akce proti Srbsku. 2. Bulharská vláda má se formálně zavázati a dáti jistotu, že nebude v budoucnosti podporovat v žádné formě tlupy, vůdce komitů v Makedonii nebude trpěti a vůdce tlup postaví bez okolků před válečný soud. 3. Bulharsko zavede přísnou cenzuru proti časopisům, které podávají nepříznivé zprávy o událostech v Rusku a Srbsku. 4. Bulharsko vyloví okamžitě ony miny, jež zabraňují dopravě do Varny a Burgasu. Bulharská vláda se zaváže otevřítí okamžitě průplavy pro transportní dopravu do Dedeagače a Soluně. Nota ruské vlády končí: Jestliže Bulharsko tyto čtyři požadavky nesplní, bude Rusko donuceno zahájit bombardování Varny a Burgasu. — Vůbec se v této válce mnoho lže a mnoho — nemluví pravda. — Německý letec vrhnul do Varšavy 14 pum.

Dobročinnost. Na pražských ulicích pořádány sbírky pro raněné a nezaměstnané a prodávány kytičky šípkové. Sbírký vynesly prý 20.000 K.

2. listopadu zní rak. úřed. zpráva: Boje v Ruském Polsku trvají dále, na Sanu u Rozwadowa utrpěli Rusové ztráty. Něm. zpráva sdílí, že ruský pokus o průlom u Zikěnu byl odražen, jinak situace nezměněna. Ruská zpráva konstatuje, že mezi 28. říjnem až dneškem byl odpor nepřítele od Nové Alexandrie k Sandoměři úplně zlomen. — V Belgii u Ypres získali Němci podle úřed. zprávy půdu, též v Argonském lese. Francouzští letci napadli německý válečný stan u Dixmuidenu a rozprášili jej. Angličtí letci rozbili nádraží v Lichterfelde. — Turci bájí, že potopili 17 ruských lodí, hlavně obchodních a přiznávají, že v zálivu Česme v Malé Asii potopili sami před útokem anglicko-franc. loďstva dělový člun „Dunak Reisse“ a parník „Kinali Aga“. Turecko hledá záminky, aby nemuselo vypovědět válku Rusku. Bulharsko hlásí neutralitu. — Srbský vyslanec opouští Cařihrad, turecký velvyslanec obdržel v Petrohradě pasy; také z Londýna odjede turecký velvyslanec. —

Rak. zpráva hlásí dobytí Šabce na srbských hranicích. — Povstání v Již. Africe porážkou Burů v okr. lichtenburském a zajetím vůdců povstaleckých v Kenhardtě zdá se býti potlačeno.

Zdravotní. Dne 2. listopadu bylo zjištěno bakteriologicky 12 případů cholery ve Vídni, tři případy v Korneuburku (Dol. Rakousy), po 1 případu v Urfahru (Horní Rakousy) a ve Štýrském Hradci, 3 případy v Celovci, po jednom případě v Liberci, v Milovicích (okres mladoboleslavský) a v Josefově (okres Dvůr Králové n. L. v Čechách), dále po jednom případě v Tovačově (okres přerovský) a Stříbrnicích (okres uherskohradištský), jakož i 3 případy v Hodolanech a jeden případ v Křelově (okres olomoucký na Moravě), dále 7 případů v Opavě a jeden případ v Těšíně (Slezsko). Mimo oba případy v Tovačově a Stříbrnicích jde o vojenské osoby, přibývší ze severního bojiště. V Haliči vyskytlo se podle zprávy ze dne 2. listopadu 13 případů.

3. listopadu. Rakouská zpráva sděluje z ruského bojiště tuto pomatenou větu: „V Ruském Polsku překročilo naše vojsko (co?), když donutilo silnou nepřátelskou armádu k rozvinutí boje na Lysé Hoře, aby pokračovalo v pohybech nařízených po bojích u Ivangorodu.“ To znamená: ustoupili jsme z Lysé Hory u Kielců. Ruská zpráva oznamuje tuhé boje s Němci u Vladislavova, ruskou ofensivu před Vislou. Car odjel na bojiště. — Němci v Belgii u Nieuportu musili vykliditi podle vlastní zprávy zaplavené území, kde voda stojí nad výškou muže. Belgičané totiž strhli hráze Ysery. Podle téže zprávy záp. od Roye nedaří se Němcům valně. Zato obsadili na Aisně Chavonne a Sonpir, rozbili kathedrálu v Soissonu, odrazili útok francouzský ve Vogézách u Markirchu. Podle francouzské zprávy učinili Francouzi pokroky mezi Dixmuidenem a řekou Lys, v středu k Tracy a Vatu, na pravém břehu Aisny; ve Vogézách v krajině Baut de Sapt. U Roosebeke bojuje se již 13 dnů. — V nevypovězené válce rusko-turecké bojují Rusové proti Turkům na kavkazských hranicích. Car nařídil armádě, aby překročila hranice a udeřila na Turky. — Anglicko-francouzské loďstvo bombardovalo Jaffu. — Anglický král prohlásil angl. suverenitu nad Egyptem. — Japonsko, Černá Hora a Belgie oznámily v Havru, že jsou s Tureckem ve válečném stavu. — Japonci

v Cingtau pobořili pevnost a nabídli guvernérovi čestnou kapitulaci. — *Turecká latina*. Z Cařihradu: Anglické loďstvo bombardovalo 1. listopadu Akabu na egyptských hranicích, načež pokusilo vyloditi vojsko, když však 4 angl. vojáci padli, hnali se kvapně do lodí. Ač Angličané vystříleli tisíce dělových nábojů, byl na naší straně zabit jediný četník.

Politické. Perský vyslanec odevzdal prý ruské vládě požadavek okamžitého odvolání ruského vojska z perského území. Ve skutečnosti ohlásila Persie neutralitu. — Železniční spojení mezi Srbskem a Bulharskem přerušeno.

4. listopadu. V Haliči bojuje se v okolí Karmienny; rak. zpráva libuje si, že pohyby našeho vojska v Rus. Polsku nebyly včera nepřitelem rušeny. Podle německé zprávy není na vých. bojišti nic podstatného. — Podle německé i francouzské zprávy mají obě strany v Belgii a Francii úspěchy. Francouzi získali u Toutt de Paris, St. Hubertu, Le Prêtre a zasahují až k Rousse-laeru. — V Antverpách poškozeno 777 domů a škoda činí 40 milionů marek. — V Srbsku u Šabce se bojuje, též na Romaňské planině. Srbové ustupují postupně od Velkých a Malých Lasavic na Vanovo pole, bažiny, kde dostalo se rakouskému vojsku prvního křtu, dále přes Bogatič k Lipolisu, kdež se Srbové opět postavili na odpor, ale byli odrazeni. — V Severním moři odehrála se velká bitva mezi anglickým a něm. loďstvem u Yarmouthu, při níž 3 angl. čluny se potopily; o něm. ztrátách není zpráv. — Velký něm. křižník York potopen minou v Sev. moři u Oldenburska. — Konsulové rakouský a německý vypovězeni z Kahiru.

Persekuce. Časopis „Polabský Obzor“ v Nymburce úředně zastaven.

5. listopadu hlásí rak. zpráva úspěchy jižně od ústí Wisloku a v údolí Stryje, Rusové oznamují „hlavní vojska rakouská opustila své posice na Sanu, čímž nastává nové období války“. — Něm. zpráva oznamuje svůj postup u Ypres, jihozáp. od Lille, jižně od Berry au Bac, v Argonách a Vogézách. Vyšlo najevo, že Angličané podnikli u Ypres nejstrašnější dosud bodákový útok, jímž situaci zachránili. — Z Ruska vypovězeni všichni turečtí příslušníci. — *Turecká latina*. Z Cařihradu: K prvním bojům mezi Rusy a Turky došlo u Kijkina na Kavkaze, kde Rusové utrpěli na

třech místech ztráty. — Podle ruské zprávy vtrhli Rusové neočekávaně širokou frontou přes kavkazské hranice, porazili divisi tureckou a obsadili Kara-Kilissu (vých. od Erzerumu) i jiná místa. — Turci obdrželi od Německa podle „Timesů“ 200 mil. mk. za vmísení se do války. — Ze Srbska a z Londýna odjeli turečtí vyslanci. — Anglie prohlašuje válečný stav s Tureckem. — Anglie anektovala Cypr.

Statistika. Novými událostmi jest 77% veškeré evropské půdy zaujato válkou; v asijském Rusku 17 mil. čtver. kilometrů, asijské Anglie, Francie, Japonska 24 mil. čtver. kilometrů; Kiaučau 552 čtver. km., k tomu egyptská Arabie, celkem tedy 53% Asie. Válčící státy mají půdy v Africe 25.5 mil. čtver. km čili asi 80%; v Australii 90%; v Americe 25%. Z veškeré světové plochy 150 mil. čtver. km zabírají válčící státy skoro 75 milionů čtver. km, totiž polovičku celé zeměkoule. V Evropě je 69% lidí ve válečném stavu a na celém světě plných 890 milionů, čili 53%.

Hospodářské. Pokud se obchodu týče, participují válčící státy na celkovém světovém dovozu ročním 87 miliardami, vývozu 78.5 miliardami, čili dovoz 63%, vývoz 60%. Ztráta v obchodu je obrovská. Počítá-li se dále, že náklad na jednoho vojáka denně činí 12 K, stojí válka za jeden den 250 milionů K, měsíčně 7.5 miliardy, ročně 90 miliard. Se ztrátami neutrálních mocností bude to hodně přes 100 miliard, tedy značně víc, než vynáší celkový světový obchod a ne o mnoho méně, než činí celkový státní dluh všech do války zapletených zemí. Nezaměstnanost je krutá. Jediný svaz českých kovodělníků soc. dem. vyplatil na podporách za srpen a září dohromady 67.427.08 K, o 50.653.43 Kč více než v roce 1913, jenž sám nebyl valně uspokojující. Podle rozsahu války, zdá se, že má v této válce nadejítí veliké poklizení v celém světě, že trojdohoda: Rusko—Francie—Anglie chce vyrovnati účty najednou se světem germánským a tureckým, které vždy spolu kuly militaristické pikle. Zdaří-li se to, mohl by si svět pak na celá století oddechnouti.*)

*) Poznámka po válce: jaké to zbožné bláhové sny proti skutečnosti!

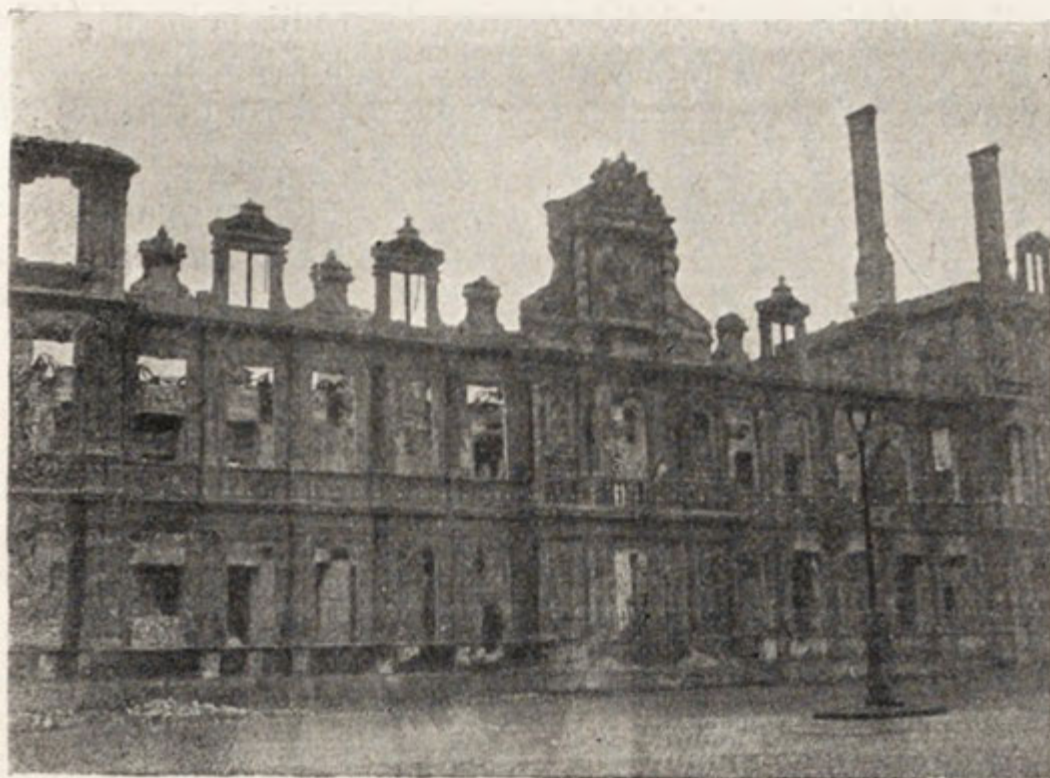
Zdravotní. Dne 5. listopadu bylo bakteriologicky zjištěno ve Vídni 5 případů asijské cholery, po jednom případě v Novém Městě u Vídně a v Schönkirchenu (Dolní Rakousy), tři případy v Celovci,

Pobořená katedrála v Remeši. (Viz též str. 112.)

jeden případ ve Wolfsberku (Korutany), dva případy v Pardubicích (Čechy), jeden případ v Brně, dva případy v Olomouci, po jednom případě v Dambořicích, Zábřehu, Hodolanech a Otnicích (Morava) a 4 případy ve Slezsku. Kromě onemocnění v Schönkirchenu a jednoho případu ve Slezsku, jde o vojenské osoby, vrátivší se ze severního bojiště. V Haliči bylo ohlášeno 172 onemocnění.

Udavačství. Jistý továrník u Brna, jenž dvakrát vyhořel, než zmohl se

Zpustošená Remeš.

na velkou továrnu, udal tři občany, že vedli pobuřující řeči. Byl sám žalován a přiznal, že ani česky neumí, občanům snad dobře nerozuměl a zaplatil pak 300 K ve prospěch rodin mobilisovaných a útraty.

Vojenské. Rakousko svolává nové odvody od 16. listopadu do 31. prosince, k nimž stavěti se musí opětně všichni 24—36letí muži, kteří již jednou propuštěni byli. To děje se na nátlak Německa, jež vymáhá na nás 1 milion pomocných vojáků pro sebe.

6. listopadu. Rak úř. zpráva dí vtipně: „Pohyby našeho vojska mají — poněvadž jim nepřítel nepřekáží (!) — jak v rus. Polsku tak v Haliči zamýšlený průběh. Přenechává-li se přechodně opět Rusům získaná půda (!) v jednotlivých částech fronty přes místně příznivou situaci, jest to zdůvodněno situací celkovou.“ Německá zpráva praví již čtvrtý den: „Na vých. bojišti neudálo se nic podstatného.“ Soukromě však se sděluje, že Němci a Rakušané utrpěli porážky jaké svět dosud neviděl. 180.000 (?) Němců zajato u Varšavy—Ivangorodu, 1000 děl ukořistěno. Rusové následovali spojence na čáru Kutno—Opočno, soustředili se mezi Konskem a Skierniewicemi a v jižním Polsku překročili železnici Plock-Ostrovce, postupující na území kielecko-klímontovské. V Haliči útočí u Bobšova Sinawodska a Nadvorny. — Na Yseře vyklidili již před několika dny Němci všechny své posice a též Middelkerke. V Paříži panuje prý dobrá nálada; vláda se sem vrací. Podle francouzské zprávy byli Němci v Argonách u St. Huber odražení. — U Chilského pobřeží svedena námořní bitva, v níž Němci prý potopili 1 velký křižník anglický a dva menší poškodili. — O tureckém bojišti málo zpráv. Ruské loďstvo bombardovalo dvě hodiny Zunguldak a Kozlu v Černém moři. — V Mexiku zuří nová občanská válka. Němci honosí se zajatými; mají prý Francouzů 3138 důstojníků, 188.618 mužů; Rusů 3121 důst., 186.770 mužů; Angličanů 417 důst., 15.730 mužů; Belgů 537 důst., 34.907 mužů; úhrnem 7213 důst., 426.034 mužů. Sami nikde zajati nebyli? Výlohy Italie na mobilisovanou neutralitu činí dosud 320 milionů lir.

7. listopadu úředně z Vídně: Situace na severovýchodním bojišti jest nezměněna. Z Berlína: Na východním bojišti (ruském) byly tři ruské divise, které překročily Vartu nad Kolem, odraženy

za řeku. Jinak došlo tam k malým srážkám. Rusové opět střílí na Černovce. — Ve Francii podle německé úřední zprávy u Vailly a Chavonue Francouzi odrazeni. Němci musili dobytou osadu Sonpir a Sapigneul vykliditi. — Ze Srbska sděluje rak. úřední zpráva: Útoky na nepřítele opevněného záseky a drátěnými překážkami v kraji Cerské Planiny a jižně od Šabce ponenáhlu pokračují. Včera dobytá takticky důležitá návrší Mišarská a zahájen útok na velmi dobře volené a zařízené posice u Krupanje. Zajato asi 1500 nepřátel, ukořistěna 4 děla, 6 strojních pušek. — Japonci dobyli německý opev. přístav Cingtau a loďstvo japonské stíhá německé loďstvo, jež bojovalo u Chile; loď rakouská „Císařovna Alžběta“ byla potopena. — Povstání v Jižní Africe se šíří na celý oranžský stát. De Wett prohlásil neodvislost oranžské republiky a porazil anglické vojsko vedené Cronjem.

8. listopadu jest výročí tragedie bělohorské, téhož dne r. 1620 krvavě potřena byla Habsburky samostatnost česká na Bílé Hoře pod branami Prahy. Mstivý vítěz popraviti dal na Staroměstském náměstí dvacet sedm pánů českých, tři čtvrtiny Čech zkonfiskoval a 36.000 českých rodin ze svobodného stavu měšťanského vypuzeno ze země. S třicetiletou válkou začaly ukrutné bědy ubohému království, nad nímž exulant blahé paměti Jan Amos Komenský pronesl věštbu: „Jáť pevně věřím, že správa osudů se vrátí do rukou Tvých, ó národe můj!“ Dnes světová válka mstí krev prolitou a křivdy spáchané; a v nás budí nové naděje.

Z bojiště ruského se hlásí nové seskupení (ústup) rakouské armády dle methody, již tlumočí „Sonn- und Montag-Ztg“: Raději se vzdáti dobytých úspěchů, nežli si dáti diktovati rozhodnutí při podnikání rozhodných kroků. Moudré, všem efektům se vyhýbající vedení opravňuje k nejlepším nadějím —. Úředně se oznamuje, že zde nebylo bojů. Německá zpráva — mlčí o tomto i francouzském bojišti. — Za to hlásí z bojiště belgického a francouzského zpráva belgická, že Belgové postupují k Saint George a Thervatta, dobytí Stoyvekenkerke a Bishote, postup u Hollebecke a uhájení všech posic. — Rakušané dobyli na Kostajniku v Srbsku důležitý

bod. — Z Kotoru hlásí se námořní bitvy. — Angličané obsadili po jednohodinném boji Fao v Perském zálivu. — Turci hlásí, že překročili egyptské a perské hranice a porazili Rusy v dvoudenním boji na území kavkazském. Ruské loďstvo bombardovalo turecký přístav Herakleji v Malé Asii. — Rakouský císař a sultán vyměnili přátelské dopisy o válce.

Pověsti. Italské časopisy oznamují mylné zprávy, že německý vojevodce Hindenburg byl se saskými a pruskými knížaty a celým průvodem zajat Rusy a internován v Kovnu. Podobné nezaručené zprávy kolují v Praze již delší dobu, stejně jako o rakouských vojevůdcích Danklovi a Aufenbergovi. — Perská vláda chce prý trojdohodě vyhlásiti válku a zrušit smlouvu s Anglií. Tak zní alespoň německé přání.

9. listopadu. Rusové postoupili za prchajícími Němci k hranicím, obsadili města Szadek a Lask a jižně tlačí se od Sandoměře ke Krakovu, jež vyklizejí Rakušané. O tom však se nesmí psáti. Ruské síly útočí severně od jezera výstyneckého, kdež podle německé zprávy odražení. — Ruský car vyznamenal belgického krále velkokřížem řádu sv. Jiří. — Úporné boje v Belgii a Francii trvají stále mezi Yserou a Dixmuidenem. Němci podnikají zuřivé útoky na Arras, jež jsou důsledně odraženy. — Nad Remeší strhla se bitva 6 francouzských dvojplošníků s 6 německými letadly, při níž dvě něm. učiněna k boji neschopnými. — Na srbském bojišti trvá třídenní boj na čáře Loznica—Krupanje—Ljuboja; Srbové ustupují k Valjevu.

Persekuce. Pražská censura dala pokyn vydavateli „Světózora“, aby změnil redaktora, sic že „Světózor“ zastaví, že jest vlastizrádně veden. Novému redaktoru pak hned v prvním čísle zabavila „vlastizrádnou“ větu: „Hrdinové jsou ve všech armádách“.

Kulturní. O německé kultuře promluvil při večeru lordmayorově v Londýně tamější francouzský velvyslanec: Evropa zažila kdysi vpády barbarů, ale co doposud nikdy neviděla, jest barbarství, prohlášené učenci za dogma a učené, jakož i duševní elitou hlásané, vědou živené kantorské barbarství. Tito učitelé brutalit se domnívali, že mohou si dovoliti všechno, avšak nepředvíдали, že shledají

se s odporem jistého civilisovaného světa. — Němci uložili Antverpám 50 milionů franků válečné kontribuce. — Němci vrhli na Varšavu z letadel pumy, jimiž zabili 7 osob a 20 těžce zranili. Mezinárodní právo zakazuje zabíjetí ve válce neozbrojené občany. Rozšiřovány jsou pověsti, že císař rakouský František Josef I. chce se vzdáti trůnu, aby následník měl volnou ruku vyjednávat o mír.

10. listopadu. Potvrzují se výpady Rusů až ke Královci u Baltického moře, níže pak německé území k Otčinu a Lubiči. Rusové táhnou rychlostí 20 km denně. Německá zpráva hlásí odražení Rusů u Královce a Konina na hranicích Ruského Polska. (Konin leží na řece Vartě asi 20 km od Kola blíže k německým hranicím. Předevčírem však Němci porazili tři ruské divise u Kola — jak tedy mohli postoupiti dále ke Koninu?) Hrabě Tisza, uh. ministr president přiznává, že v Haliči ustupujeme. — Veliký zápas v Belgii a Francii dosud zuří, odpor Němců zdá se ochabovati. Akce jsou nejprudší u Yperu. — Rakouská zpráva opakuje sdělení o bojích u Šabce—Lješnice a Loznice—Ljubovije. — Diplomatically vyjednává se na podnět Řecka o balkánský spolek s Bulharskem a Srbskem. Jednání maří vysoké požadavky Bulharů. — V rusko-turecké válce dle ruských zpráv obsadili Rusové turecké osady: Zarin, Kara-Kilisi, Pasinsku, Achti, Butach, Harun, Musun, Arzap, Ali-Kilisi, Korosan, průsmyk Kara-Dervent, Diadinuja a Kajazet. Vojsko ruské energicky postupuje na frontě 100 km. Turci shromažďují se na výšinách Erzerumu. — Turci naproti tomu básní, že zahnali Rusy do druhé čáry posiční a v Egyptě (proti Anglii) obsadili Cheignor a tvrz El Ariš. Turkům velí německý důstojník Liman Sanders. — Anglické a francouzské loďstvo bombarduje Dardanely. — Turecké loďstvo v Černém moři vyhýbá se utkání s ruským. — Spojenci potopili 12 tureckých a německých uhelných lodí na pobřeží Malé Asie. — Ve východní Haliči a v Besarabii jest shromážděno silné ruské vojsko. Beduini napadli italské vojsko v Cyrenaice. — Ukrajinci vyslali deputaci k bulharskému králi a sultánovi, žádající samostatnost. Vede ji rakouský vyslanec Čehelský.

Zdravotnictví. Dne 10. listopadu bylo bakteriologicky zjištěno 17 případů asijské cholery v Dolních Rakousích, z toho 16 ve Vídni, jeden

případ v Salcburku, 8 případů ve Štyrsku, 2 případy v Korutanech, po jednom případě v Praze a Kostelci nad Labem (okr. karlínský), 5 případů v Milovicích (okr. mladoboleslavský), 2 případy na Král. Vinohradech, 9 případů na Moravě, 3 případy ve Slezsku a 80 případů v Haliči. Mimo onemocnění v Praze jedná se vesměs o osoby, které přibýly ze severního bojiště.

11. listopadu. Rakouská úř. zpráva přiznává: ve střední Haliči, již jsme dobrovolně opustili, postoupili Rusové přes dolní Visloku, přes Řešov a do krajiny u Liska, Přemyšl je opět obklíčen. V údolí Stryje musel nepřátelský oddíl prchnouti. — Dle ruských zpráv obsadili Rusové Bakalarjevo a zatlačeni u Bialé a Lyku. — Německá zpráva hlásí se záp. bojiště: u Ysery učiněny pokroky, Dixmuiden dobyt, 500 zajatců a 9 strojních pušek. Postoupeno západně od Langemarcku, jižně od Ypres zapuzen nepřítel ze St. Eloi, o nějž bylo několik dní bojováno. Jihozápadně od Lille útok pokročil. Severně od Vienne le Chateau, v Argonském lese a u Verdunu všude útoky Francouzů odraženy. — Při dobývání Albertu uhořelo 1200 lidí! Němci prý dobyli La Bassé. — Proti Srbům dobyli Rakušané Mišarské návrší jižně od Šabce a výšiny východně od Zavlaky. — Srbsko mobilisuje muže do 50 let. — Německé lodi, jež znepokojovaly Anglii, a sice „Emden“ potopena angl. loďstvem v bitvě 9. listopadu u Kokosových ostrovů a „Königsberg“ blokována na mělčině a zajata v Jižní Africe v řece Rufidži. — Afghanistan mobilisuje a vyhlašuje svatou válku. Požár se stále rozmáhá. — Celá dolina Bajazidská v turecké Arménii jest v ruských rukou. — O válce vyslovil se francouzský ministrpresident Viviani: Pruský militarismus proklamoval kultus moci, nejsme národem snílků a nikterak neopovrhujeme mocí, stavíme ji vždy na její místo, totiž do služeb spravedlnosti. Spojení v práci pro osvobození lidstva jdeme se svými spojenci do boje a neuzavěme dříve mír, dokud pruský militarismus nebude zničen.

Hospodářské. Rakousko zahajuje subskripci na válečnou půjčku 5½% přístupnou veřejnosti a bankám. O výši půjčky se nemluví. Dlužní úpisy à K 100, 200, 1000, 2000 a 10.000 splatny jsou 1. dubna 1920. — Ústecko-teplická dráha vykazuje za říjen o 600.000 K méně příjmu než v říjnu 1913.

Kulturní. Sochařská škola při Umělecké akademii pražské nemá místností pro vyučování, všude jsou lazarety. Veliký počet nezaměstnaných herců chápe se svépomoci; v hereckém sdružení „Volné divadlo“ budou pořádati představení.

Zdravotnictví. Dne 11. listopadu bylo bakteriologicky zjištěno 13 případů asijské cholery ve Vídni, jeden v Kremži (Dolní Rakousy), jeden v Mariboru, 2 případy v Thalerhofě (okr. Št. Hradec), 2 případy ve Volčkově Vsi (Korutany), po jednom případě v Kostelci nad Labem a v Březně, dále pak dva případy v Josefově v Čechách, dva v Brně, jeden v Kroměříži, dva v Lipníku, dva v Hodolanech, jeden v Topolanech a jeden v Pustoměři na Moravě. Mimo onemocnění v Josefově a Pustoměři jde o osoby, které přibýly ze severního bojiště. V Haliči událo se celkem 26 případů.

12. listopadu. O ruském bojišti jest nyní málo zpráv; praví se, že Rusové kvapně postupují na saních, denně 20 km. Německá zpráva oznamuje pouze srážku jízdecka východně od Kališe. Rakouská zpráva jízdní boj u Kozminku, východně od Kališe. Rakouské vojsko ustupuje z Haliče ke Karpatům, směrem jižním. — Po dobytí Dixmuidenu, Němci zuřivě útočí u průplavu yverského a u Ypres i Arram Ypres je v plamenech, přešel na 4 hod. do rukou Němců, ale museli jej opět opustit. Dva němečtí aviatikové vrhli pumy na kostel a radnici, jež pobořili. Němečtí aviatikové házeli opět pumy na Dunkerk. — Na srbském bojišti dosáhlo rak. vojsko prý výšin východně od Osečiny—Nakučani—Novosedla u Sávy. Turecké vojsko překročilo východní hranici Egypta, Senusité postupují na západě. Turci chtějí překročit Suezský kanál, aby se dostali do Kahyry. U Suezu se bojuje. — Francouzské lodě střílely na Foču na maloasijském pobřeží. — Japonci obsadili čínskou dráhu u Šangtunu v délce 100 km.

Mír? Švýcarsko zakročuje u papeže a presidenta Spojených států sev.-amerických, aby dali podnět k jednání mírovému. Soukromá zpráva chce tomu, že německá císařovna psala své setře carevně ruské o mír, ale marně.

Politické. Spojené státy sev.-americké sympatisují s trojdohodou, dodávají střelivo, 150.000 pušek, konzervy atd., kdežto proti Německu zachovávají přísnou neutralitu.

Vandalství války. Nezabavená „Neue Freie Presse“ přináší seznam stavitelských památek, které dosud válkou byly zničeny. Řada kve-
toucích měst byla z části nebo zcela zničena. Došlo k tomu jednak
bezděky, jednak z trestu. Z devíti provincií belgických ani jediná
nezůstala ušetřena litice válečné. Nejvíce ovšem utrpěly krajiny,
jimiž šel hlavní vpád Němců do severní Francie. V Brabantsku
město Lovaň želí překrásného chrámu sv. Petra, slavné druhdy
památky gotického umění stavitelského. Nádherná stará radnice
— hned po radnici bruselské nejdrahocennější umělecká památka
Belgie — má pochroumáno hlavní průčelí. Starobylá lovaňská uni-
versita jest zničena docela. Z památných prostor, kde učivali nej-
slavnější hlavy vědy jako papež Hadrian VI., učitel císaře Karla
Pátého, nezbyly než bídne trosky. Ještě bolněji musí se dotknouti
každého úplné zničení univerzitní knihovny. Četné vědecké unikáty
a důležitě staré rukopisy nenahraditelně přišly v niveč. Zde stojíme
před ztrátou, kterou oplakávat budou všechny kulturní země. Celá
moderní část Lovaň jest jedinou zříceninou. Vypadá tu jako po
zemětřesení. Z krásného divadla nezůstal kámen na kameni. Město
bylo, jak známo, rozstříleno z trestu, protože v něm bylo stříleno
na vojáky. Podobně bylo zničeno město Dinant na Móse. Městský
gotický kostel ční sporou troskou k nebesům nad pohádkovitým
druhdy, nyní úplně se zemí srovnaným okolím svých rozkošných
letohrádků. Zde odneslo válku město Charleroi. Mohlo býti pova-
žováno za vzor města moderního, které se stalo průmyslovým a
zůstalo krásným. Nádherný bulvár Andent byl dělopalbou smeten
se země. Z města Visé u Lutychu nezůstalo vůbec nic. Také tam
byl krásný starobylý kostel, jako zkazky nádherných někdy dob.
Není ho více. Brabantská města Diest, Wavre, Aerschot a flander-
ská Alost a Saventhern jsou zničena jen na polovic. V posled-
ním městě slavný Van Dyckův obraz „Sv. Martin“ byl zachráněn.
V Marlínu kathedrála sv. Rombauta zůstala v celku uchráněna.
Zaplatila svou daň války pouze svými malovanými okny, která se
rozsypala otřesem kanonády. Hůře již pochodil arcibiskupský pa-
lác. Z moderních staveb nespočet mostů bylo vyhozeno do povětří
a nespočet nádraží byl vyžehnut. Soupisu jejich teprve po válce
budeme se moci dočkat.

Z Prahy. Chystají se některá opatření, aby byli stravováni inteligenti, žurnalisté, spisovatelé, umělci, kteří dostanou prý poukázky pro sebe a rodiny na obědy v Mense akademické. — Na Král. Vinohradech zřízeno bylo polské gymnasium pro vystěhovalce z Haliče. V Klatovech zřízena soukromá škola pro děti polských židů. — Město Vinohrady mají 1113 osob nezaměstnaných; město jest sídlem zámožnější inteligence. — Do Čech obrácen nyní proud vystěhovalců od Krakova. Včera přijelo jich do Prahy 4000; mají své sídlo, baráky atd. za Petřínem. Dále ubytováni v Řevnicích, Dobřichovicích, Karlově Týně, Klobukách, Stodě, Plzni, Přešticích, na Šumavě, v Rakovníku, Ml. Boleslavi atd. Smutný los vyděděnců jim připadl. — Vlaky přivázejí stále denně 1000—2000 raněných.

Zdravotnictví. Dne 12. listopadu byly zjištěny bakteriologicky 4 případy asijské cholery ve Vídni, po jednom případě v Kapfenbergu (okres Most n. M.), v Lubně a ve Staré Nové Vsi (okres Ljutomer-ský), jakož i dva případy v Thalerhofu-Kahlsdorfu (okres štýrsko-hradecký) ve Štýrsku, po jednom případě ve Wolfsberku (Korutany), v Liberci (Čechy), dále po 2 případech v Lipníku (okres hraničský) a Hodolanech (okres olomoucký) na Moravě, dále po jednom případě v Opavě, Dědicích (okres bílský) a v Šunichlu (okres frýštátský) ve Slezsku. Kromě onemocnění v Kapfenbergu a Ljutomeru jde vesměs o osoby, přibývší ze severního bojiště. V Haliči vyskytlo se 8 případů. Jak sděluje zdravotní oddělení c. k. místodržitelství, bylo dnes konstatováno po jednom případě cholery v Liberci a v Kostelci n. Labem. Onen týká se uprchlíka, tento vojenské osoby ze severního bojiště.

13. listopadu. Rak. zpráva dí, že na severu neudálo se nic závažného, než že do Tarnova, Jasna a Krozna v Haliči vtáhl nepřítel. — Německá zpráva přiznává bitvy s Rusy na pruských hranicích u Eydtkuhn a východně i jižně od jezer (pod Královcem). — U Nieuportu na Yseře, u Ypres, Soissonu, v Belgii a Francii zuří stále krvavé boje. — Ze srbského bojiště přinášejí teď rak. zprávy mnoho vítězství: u Kostajniku, Krupanje, Zavlaky a na silnici ze

Šabce do Lješnice. — V Černém moři potopili Rusové tři turecké torpedové lodě „Bezmialen“, „Bacher i Achmer“ a „Michad paša“. — Afghanský emir připojil se k válce. — Rakousko zajalo celkem 867 důstojníků a 92.727 mužů nepřátelských.

14. listopadu. O ruském bojišti různí se zprávy ruské a německé. Dle Němců bojováno nerozhodně u Dzialdova, kdežto u Stolupjan a Vloclavku Rusové odrazení, rovněž u Veřbolova. Rusové hodlají prý postupovati proti Vých. Prusku na železnici od Varšavy do Tčev (Dirschau). Rusové hlásí obsazení Dzialdova a Pleševa (Plešen). Rusové podnikli vpády do Lyku, Margrabovy a romínterské stepi a chtěli zmocnit se silnice Stolupjany—Gumbiny, musili prý však ustoupiti. — Boje v záp. Flandřích trvají a jsou ztěžovány Němcům deštivým počasím. Dle franc. zprávy táhne se linie od Lombaertzyde—Nieupořský průplav k Ypresu, kraj u Zonnebeke, vých. od Armentières; pokroky franc. jsou u Bery au Bac, v Argonách, nezměnitelné posice jsou ve Woevru, Lotrin-kách a Vogézách. Němci však hlásí svůj postup u Lille, Berry au Bac i v Argonském lese. — V Srbsku narazil dle rak. zprávy postup na odpor i obtíže deštěm. Rakušané dosáhli čáry Skelské na Sávě až jižně ke Koceljevu a ke Drině. — Turecký sultán vyhlásil „svatou válku“, což značí, že islam jest ohrožen ve svém trvání. Turci hlásí úspěch v pásmu lazistanském proti Rusům. — V Kongu vytlačili Francouzi a Belgové Němce z území Sangha. — Japonský křižník „Itaco“ potopil se u Karolinských ostrovů.

Kultura německá a ruská. Němci uložili Antverpám i jiným městům válečnou pokutu, již sebrali. — „Neue Freie Presse“ sděluje teď, že při obsazení Černovců žádal kozácký generál Arintenov kontribuci 600.000 rublů; na prosby slevil polovičku řka, že se chová jako Rakušané, kteří v jeho rodišti Kamenci Podolském vybrali pokutu, na níž i jeho dcera musela vydati šperky, aby zachránila město. Černovští sháněli celý den, co kde mohli; chudé ženy i židé i biskup snesli své skvosty (bohatí prchli) a když to nestačilo, otevřeny opuštěné klenotnické krámy a sebráno za velkého nářku co bylo potřebí. Večer odevzdávali měšťané generálovi pokutu, jenž však velkomyslně prohlásil: „Nechci, vraťte to lidu; chtěl jsem jen, abyste pocítili, jak chutnalo vaše počínání oby-

vatelstvu v Kamenci Podolském...“ Tak se zachoval „ruský barbar“. — Jiný kulturní obrázek poskytl velký německý učenec, prof. Wernes Sombart, jenž v „Berliner Tagblattu“ takto oceňoval nepřátele: „V „království“ černoohorském vidím špatný vtip světové historie. Belgii mám za zruďný politický porod, „belgická národnost“ má nádech komiky; může nám jich být líto. Srbové a Japonci budí mi pocit odporu a hnusu, špiníme s nimi své poctivé (!) zbraně. Srby znám co prodavače pastí na myši (?), Japonce, s nimiž jsem měl co činit, nepokládám za skutečné lidi, ale za učelivé opice, k nimž nelze míti lidského citu, ovšem také ne nenávisti, jako nemáme nenávisti ke psu, jenž se nám na ulici zakousne do lýtka, nýbrž ho prostě zmlátíme holí — —“ Dost, stačí. A tento německý učenec dle „Arb. Ztgu“ nabízel se Japoncům pořádati přednáškové turné a chválit jejich vlastnosti — před válkou. — Vyskytují se za výkladci další serie „vtipných“ německých pohlednic: Němec a Rakušák hrají kopanou, při čemž míčem jsou dohodové státy. Aneb: Prušák bije pěstmi do odpůrců a praví: „Sem, kdo chce ještě výprask! Stačí pro všechny!“ Pruský voják vyplácí lískovou Francouze a hrozí „zlodějskému Japonci, že také dostane bití“. Němec plvá na „anglického zrádce a japonského darebáka“. Vůdci dohody titulováni jsou: „Gauner“, „Halunken“, „Schufte“, „Schweinehunde“, bestie, skopci, „serbische Wildschweine“, „belgische Hyäne“, „Pryč s tím hmyzem!“ rozprahuje se německý voják s karabáčem. Ale i vojevůdci mluví ušlechtilé: „Mlátit!“ poroučí Kaiser Wilhelm, „Mlátí se do toho dál!“ telegrafuje Hindenburg svému pánu, „My jsme to rozmlátili!“ hlásí voják císaři. „Der deutsche Hackspeter“ dělá z nepřátel salámy, rozsekává je na německý bifstek, „Dnes budeme jíst ruskou medvědí šunku“, — „Dnes je velké zabíjení ruských prasat!“ atd. atd.

15. listopadu sděluje náměstek chefa rakouského generálního štábu, šlechtic Höffer, že hájení Přemyšlu děje se s největší aktivitou. „V Karpatech byly ojedinělé nápory nepřátel bez námahy odraženy.“ Německá zpráva dí, že na hranicích východopruských boje trvají. — Ze záp. bojiště hlásí něm. zpráva jen nepatrné pokroky následkem nepříznivého počasí. — V Bukovině Rusové překročili Prut a soustředili se u Torozince a Sulcy. —

Anglický polní maršálek lord Roberts zemřel zápalom plic při obhlídce vojska ve Francii. — Anglie vřadila do rozpočtu 3 miliony lib. šterl. pro Belgii a 800.000 lib. št. pro Srbsko. — Ze Srbska hlásí se úředně, že rak. vojsko stojí před Obrenovacem a Ubu. — V Cařihradě dějí se manifestace pro svatou válku, při nichž řečnil rak. velvyslanec hr. Palavicini o chrabrosti tureckého vojska, o vítězstvích a morálním vlivu; begové při tom hovořili, jak se car před Turky třese, pak se zástup hnul ke kavárně Tokatlían, jejíž majitel je Rus, tu rozbil a nakonec demoloval ruský pomník u Cařihradu, jenž byl postaven na památku ruského postupu až k sv. Štěpánu r. 1878. — Francouzské loďstvo střílelo na Smyrnu a některá obch. města turecká v Malé Asii. — Anglické a francouzské loďstvo blokovalo všechna důležitá obchodní města v Malé Asii.

Vystěhovalectví. Do Prahy přijelo 5 vlaků, jež přivezly 4000 a 2236 uprchlíků; jest jich již v Praze na 12.000, v Čechách přes 100.000. Ve Vídni jsou zejména bohatší Poláci a Židé, v počtu 120.000.

Odvody starých mužů začaly. V Praze z 80 dostavivších se odvedeno 28, na Král. Vinohradech ze 250 odvedeno 60, na Smíchově ze 447 též 60. Procento odvedených kolísá mezi 14—35%.

Válečná půjčka rakouská se schází za veliké agitace novin a směrodatných osob. Místodržitel král. českého hr. Thun osobně navštěvuje předsedy velkých bank a menším píše vlastnoruční listy, aby upisovaly. Pro rakouskou válečnou půjčku dělá se nálada z Vídně a Pešti, Sieghart a j. píší články, že zdařilá půjčka znamená vyhranou bitvu. Banky nabízejí zákazníkům 75% půjčku na válečný úpis, jen aby se hodně upisovalo. Upisovatelé budou dlužní bankám a pak — ať přijde potopa. — Anglie chce uzavřítí prý 12½miliardovou půjčku, Německo 5miliardovou. Rakouská půjčka má prý vynést asi 2 miliardy, vyhlašuje se však za čestný úkol, aby se upsalo co nejvíce, neboť se má dokumentovat tím hospodářská síla monarchie.

Hospodářství. Za měsíc říjen znamená odbyť železa rak. kartelu 310.326 q, o 94.000 q čili skoro o 30% méně než v téže době roku loňského. Úbytek tento spadá nejvíce na účet úplného podlomení stavebního ruchu, kterýž ani válečné dodávky zbroje nedovedly

nahraditi. — V uplynulém právě činžovním kvartále uprázdnilo se množství bytů, zvláště větších, od 3 pokojů; není domu, na němž by nevisely dvě, tři — čtyři tabulky s nabídkou bytů na hned k stěhování. V Žižkově soukromým sčítáním zjištěno 480 prázdných bytů, 150 krámů, 12 hostinců. Byty tyto pouštějí vdovy po padlých živitelích, opuštěné rodiny, rodiny bez výdělku a rodiny, které pronajímaly pokoje mládeži studující. Četné rodiny vystěhovaly se na venkov, jiné vzaly menší byty. Značí tedy prázdné byty úbytek kapitálu i populace; tím přivodila válka znehodnocení domů. Činže klesají, byty nabízejí se na čtvrt roku zdarma. — Ceny potravin stále stoupají. V Praze jest nyní mouka č. 1 za 70 hal. kg, bělejší nejde do obchodu, žitné vůbec není k dostání; rýže za 80 hal., hrách neloupaný 80 hal., loupaný až 1.60 K, vejce 14 hal. kus. Sasko — náš spojenec — zakázalo vývoz potravin do Čech. — Doprava civilního zboží kromě potravin na státní dráze do Vídně a Brna zastavena. Vývoz dříví z Rakouska do Německa obmezen. Vývoz petroleje z Rumunska zakázán.

Zdravotnictví. Dne 16. listopadu bylo bakteriologicky zjištěno 16 případů asijské cholery ve Vídni, 2 případy v Kremži a Langenlois (okres Kremže), dále 5 případů v Thalerhofu-Kahldorfu (okres Štýrský Hradec), po jednom případě v Praze, Doksách (okres Dubá) a Prachaticích, 3 případy v Josefově (okres Dvůr Králové), dále 3 případy v Kroměříži, jeden případ v Modřicích (okres Brno), 2 případy v Hranicích, 7 případů v Hodolanech (okres Olomouc), jeden případ v Jalubí (okres Uher. Hradiště), konečně jeden případ v Opavě, 8 případů v Dziedzicích (okres Bílsko) a 5 případů v Šunichlu (okr. Fryštát). Mimo dva případy ve Vídni, jeden případ v Josefově, onemocnění v Langenlois, Praze, Modřicích a Jalubí jde o osoby, které přišly z bojiště. V Haliči byl dle zprávy ze 16. t. m. zjištěn jeden případ v Krakově a 9 případů v Myslenicích u vojenských osob.

17. listopadu. V situaci na severním bojišti nelze se vyznať. Němci hlásají porážku Rusů u Vloclavku a Kutna, Rakušané odrazili útoky u Volbromu a Pilice v Rus. Polsku, sev. od Krakova. Ruská zpráva zní: na frontě u Stolupjan—Podezře a v okolí Vengenborku a u Jansburku postoupilo naše vojsko, bojujíc, vpřed.

V akci se pokračuje kol Dzialdova a Nýdborku. Přes mocný odpor získali jsme půdy. Na lev. břehu Visly vyvíjí se boj od Plocku k řece Vartě. V postupu na Krakov se pokračuje. V Haliči snaží se Rakušané organisovat hájení. Záp. od Jasno—Tarnov a ve frontě Jaslo postupují naše voje ke Karpatům. — Z Francie hlásí něm. zpráva celkem klid. „Jižně od Verdunu a sev. vých. od Cirey podnikli Francouzi bezúspěšné útoky.“ Francouzi praví, že postoupili mezi Lysou a Oisou. — V Srbsku postupují Rakušané ke Kolubaře, na Obrenovac, čímž ohrožují Bělehrad; tento byl vyzván aby se vzdal, načež bombardován. — Z tureckého bojiště ruská zpráva oznamuje bitvy u Keprikeje. — Ruský vyslanec odjel z Teheranu. — Angličané obsadili tvrze Šejch-Saidu v jihozáp. cípu Arabie. — Německé lodě bombardují ruskou Libavu.

Odvody. V Praze na Střeleckém ostrově odvedeno ze 193 hlášených 62 domobranců, na Král. Vinohradech 63 ze 307, Smíchově 64 ze 293, přibližně celkem 24%. Na venkově však bere se více. V Albrechticích (Pardubice) odvedeno 42 z 55, v Chorušicích (Mělník) 22 ze 30, činí v součtu 75%.

Zdravotnictví. Dne 17. t. m. bylo zjištěno bakteriologicky 6 případů asijské cholery ve Vídni, jeden případ v Mostu nad Litavou v Dol. Rakousích, 2 případy v Thalerhofu-Karlsdorfu (okres štýrsko-hradecký) ve Štýrsku, 1 případ ve Wolfsbergu v Korutanech a v Soběchlebech u Podbořan v Čechách, po 2 případech v Brně, Kroměříži, Hranicích, po 1 případu ve Velkých Pavlovicích a Nosislavi (okres hustopečský), jeden případ v Hodolanech u Olomouce na Moravě a 1 případ v Těšíně ve Slezsku. Mimo onemocnění ve Velkých Pavlovicích jedná se vezkrz o osoby, které přibýly ze severního bojiště. V Haliči bylo konstatováno 53 případů. V Soběchlebech u Podbořan onemocněl cholerou uprchlík přibývší z Haliče.

18. listopadu. Dle rak. zprávy bojuje se na celé ruské frontě příznivě; „oproti těmto velkým bojům má postup ruských sil ke Karpatům jen podřízený význam (?). Silná jízda, vyrazivší z Grybova, rozprášena palbou našich baterií“. Z něm. zprávy vysvítá, že sev. od Lodže jsou nové boje, jihových. od Ďaldova ustoupili Rusové na Mlavu, na krajním sev. křídle zahánána ruská jízda přes Pilkaly. U Stolupjan a Podezře Němci ustoupili. V Rus.

Polsku linie bitevní táhne se přes Plock—Lenčice—Tunev. — Uher-
ský min. president hr. Tisza odjel do něm. hlav. stanu zpečetit
spojenectví. — Na Černém moři došlo k bitvě německého a ru-
ského loďstva, o níž se nic nepraví. — V záp. Flandřích, dle něm.
zprávy situace nezměněna, v Argonském lese, u Verdunu, St. Mi-
hielu a Cirey byli Francouzi odraženi, zámek Chatillon dobyt. —
Ostřelování Bělehradu srbského trvá prý od 15. listopadu; boje
přenesou se nyní do těžce přístupných pohoří. — Z tureckého bo-
jiště hlásí zpráva ruská, že nástup k Erzerumu je ukončen, turecké
a kurdské čety zahnány. Na černomořském pobřeží střelily ruské
lodi u Limani—Sisi a připravily Turkům ztráty. Turecká la-
tina: Ruské loďstvo se opovážilo ostřelovati Trapezunt; v boji
byla vážně poškozena ruská obrněná loď. Zato však, dle ruské
zprávy, po několika minutách turecké lodě utekly, k boji učiněny
neschopnými.

19. listopadu. Upisování válečné půjčky rakouské má vliv
také na zprávy z bojišť, z nichž buď není zpráv, aneb jen vítězíme.
Dle rak. zprávy z rus. Polska má bitva příznivý průběh, naše
vojsko zajalo 7000 nepřátel a ukořistilo 18 stroj. pušek i četná děla.
Petrohradská zpráva hlásí postup Rusů na Gabin a Vegebork, obsa-
zení Saugszargenu u Taurog na lev. břehu Němenu. U ruského
přístavu Libavy strhla se bitva mezi loďstvem německým a ru-
ským, Němci bombardovali Libavu. — Z Vídně se sděluje obsazení
Tarnova a Věličky v Haliči rak. vojskem. — Z francouzské zprávy
vyznívají boje u Ysery, mezi Armentières a Arrasem. Němci vy-
hodili podminovanou obec Chauvencourt. — Mezi francouzskými
aviatiky a německými došlo k bitvě ve vzduchu, z níž němečtí
letci prchli. — Srbské vedení nařídilo ústup k Takovu na čáře
Valjevo—Kragujevac. — Dle turecké zprávy obsadili prý Turci
obec Kalat ul Nahl, 120 km za hranicemi v Egyptě. — Portugalské
vojsko přibylo do Alexandrie k ochraně Suezského kanálu.

Odvody. Na Král. Vinohradech odvedeno bylo 63 starších mužů ze 310
(20%), v Plzni 110 ze 232 (47%), v Brně 84 ze 187 (44%).

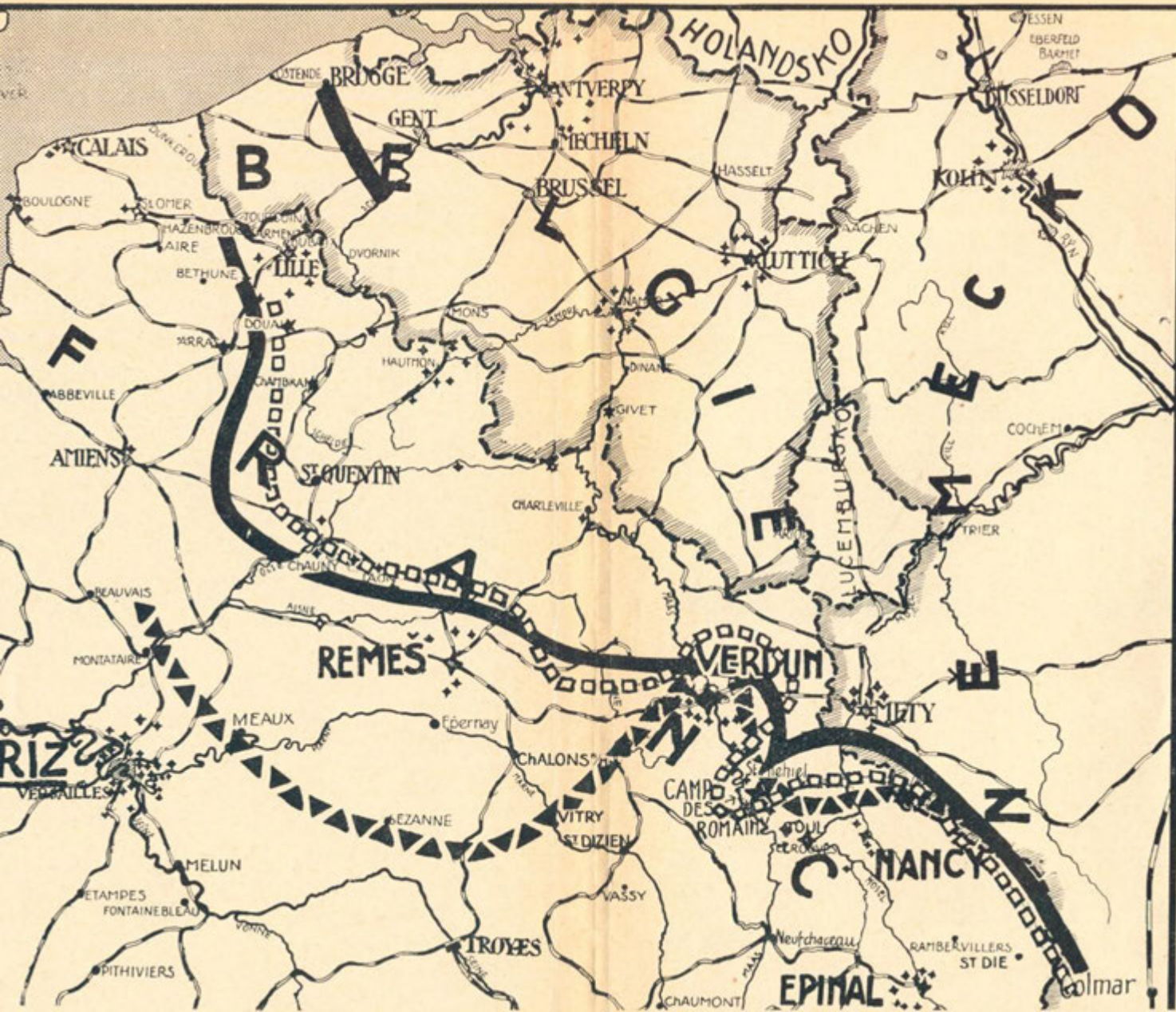
Válečná půjčka rakouská a uherská dosáhla výše 800 mil. K. Císař
upsal 5 milionů, listy však dostaly příkaz, aby o tom nepsaly, pro-
tože jakýsi žid upsal 5½ milionu.

Zdravotnictví. 18. t. m. zjištěno bylo bakteriologicky 7 případů asijské cholery ve Vídni, 4 v Kremži, 1 ve Wolfsberku (Korutany) po 1 případě v Josefově, na Král. Vinohradech, v Terezíně a Prachaticích v Čechách, 3 případy ve Šternberku na Moravě a 9 případů v Opavě, 1 případ v Bílsku a 4 případy v Šenichlu ve Slezsku. Jde ve všech případech o osoby, vrátivší se ze severního bojiště. V Itálii událo se 5 případů.

Pobořená katedrála v Remeši. (Viz též str. 96.)

20. listopadu. Rak. a něm. zprávy z ruského bojiště hlásí všude úspěchy, jež však nejmenují. Na hranicích Vých. Pruska se situace nezměnila (totiž, Rusové tam dosud stojí?). Východně od jezer zmocnili se Rusové neobsazeného polního opevnění a v něm se nalézajících děl. Jižně od Plocka pokračoval něm. útok. V bojích o Lodž a Čenstochovou nedošlo k rozhodnutí. — „V záp. Flandrech a sev. Francii žádné změny“, dí něm. zpráva: „Vánice a změkklá, polozmrzlá půda působí našim pohybům obtíže. Franc. útok u Combresu, jihových. od Verdunu byl odražen.“ — Ze Srbska hlásí rak.

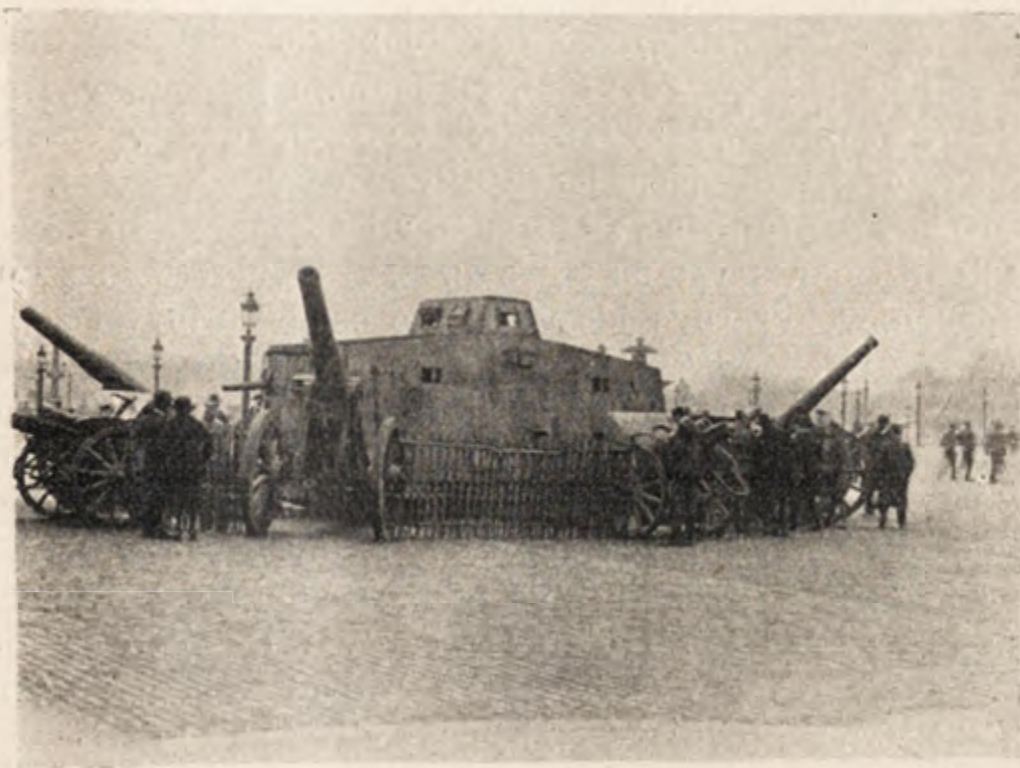
Západní fronta; bojiště mezi Francií, Belgií, Anglií a Německem.

Německá fronta ▲▲▲ 6. září, □□□ 26. září, ■ 15. října 1914.

Východní fronta; Německo a Rakousko proti Rusku roku 1914.

zpráva boje na celé frontě a příznivé pokroky u Lazarevce. Ne-
příznivé počasí, na výšinách 1 m sněhu, nížiny zaplaveny. Postup
Rakušanů zde zastaven, osmý, čtrnáctý a šestnáctý rak. sbor v ohni.
— Dle ruské zprávy z tureckého bojiště jest úspěšný boj u Erzeru-

Z válečné výbroje: Německý tank.

mu, odražena turecká ofensiva u břehu Černého moře, u Dajera
zahnány 4 pluky Kurdů. Válečné loďstvo způsobilo Turkům škody,
zásoby jejich zničeny. — Turecká vláda chopila se „kontroly“ nad
Otomanskou bankou (asi jako v Rakousku). — Italie vyšle vojsko
do Lybie.

Hospodářské. Podle „Echo de Paris“ stojí válka Francii již 5½% mi-
liardy franků. — Káva v Rakousku stoupla v drobném prodeji na
korun 4.40 za kg nejlevnějšího druhu. Aby nedostatku bylo od-
pomoheno, zakoupil stát 50.000 pytlů kávy, z níž do Prahy přijde
12.000 pytlů, za cenu K 4.10. — Pražská obec zakoupila 200 pytlů
pšeničné, dále žitné mouky, a brambory, jež rozprodává na pytle.
Brambory v obecních prodejnách stojí K 5.10, v obchodě 6 kor.

i více při 100 kg. Obec vinohradská od počátku války prodává mouku, brambory a jiné vařivo obchodníkům ve vlastní režii. — Na válečnou půjčku upsala zem. správní komise (sesazený zem. výbor) král. českého 647.000 kor. z fondů hasičského, sirotčího, vysloužilců a z různých nadací.

Zdravotnictví. Do 19. listopadu byly bakteriologicky zjištěny 3 případy asijské cholery ve Vídni, po jednom případě v Thalerhofu-Karlsdorfu (okr. Štýrský Hradec) ve Štýrsku a v Josefově (okr. Dvůr Králové) v Čechách, jeden případ ve Vracově (okr. kyjovský), dva případy v Hranicích, 26 případů v Hodolanech (okr. olomoucký) v Šunichlu (okr. frýštatský), jakož i v Těšíně ve Slezsku. Kromě onemocnění ve Vracově jde vesměs o osoby, přibývší ze severního bojiště. V Haliči vyskytlo se, dle zprávy ze dne 19. listopadu 18 případů. — Dne 20. listopadu bylo bakteriologicky zjištěno 12 případů asijské cholery ve Vídni, po jednom případě v Badenu a Mostě n. L., dále jeden případ v Pirce, jakož i 2 případy v Thalerhofu-Karlsdorfu ve Štýrsku, 1 případ v Proboštově-Novosedlici v Čechách, dále 3 případy v Kremži, 1 případ v Hodoníně, 2 případy v Hranicích a 1 případ v Lipníku, 4 případy v Hodolanech (okres olomoucký), 2 případy v Přerově a 1 případ ve Šternberku na Moravě. Jde vesměs o vojenské osoby, vrátivší se ze severního bojiště. Dle zprávy, došlé dne 20. t. m., vyskytlo se v Haliči osm případů.

21. listopadu. Po celou dobu trvání války nebyly úřední zprávy německé a rakouské tak stručné a skoupé jako dnes. Nejvyšší vojenské velení německé praví, že z Východního Pruska nelze nic hlásiti. U Lodže činily naše útoky pokroky. V krajině východní od Čenstochové bojuje naše vojsko po boku s vojskem spojence a nabylo půdy. — Rakouské zprávy podepisoval dříve Konrád šl. z Hötzenendorfu, jenž od delší doby již se nevyskytuje, jako zprvu německý ubytovatel von Stein. Zprávy rakouské teď podepisuje generálmajor šl. Höffer. Dnes píše, že v bojích u Čenstochové vzdaly se dva nepřátelské prapory. — Zato německé časopisy mají plno odvahy, obkličují Rusy a chystají jim úplnou porážku. — Na západním (francouzském) bojišti dle německé úřední zprávy, „zůstala situace nezměněna; skoro na celé frontě vyvínoval nepřítel čilou dělostřeleckou činnost“. Dle francouzské úřední zprávy skon-

čily operace mezi Oisou a Aisnou u Tracy pro Francouze příznivě, Tracy le Val opět dobytá, v Argonách postavení udrženo. — O Srbsku náš štáb teď mlčí, „nelze (prý) očekávat rychlé rozhodnutí“. Soukromé zprávy líčí situaci rakouského vojska v Srbsku pochmurně. Vláda přesídlila do Skoplje. — Dle turecké zprávy vítězí Turci všude; proti Rusům u Limanu, proti Angličanům v Egyptě. — Turecký Enver bej, vůdce tureckého vojska a vrchní velitel rakouský arcivévoda Bedřich, blahopřejí si k úspěchům. — Rakouský Červený kříž počítá raněných a nemocných 248.000 mužů. — Uherský ministrpresident hr. Tisza navštívil německý hlavní stan a byl přijat císařem Vilémem. Agituje prý pro mír. Německé a rakouské listy to popírají.

22. listopadu neudávají úřední zprávy německé a rakouské nic pozoruhodného než, že na dosavadních bojištích se bojuje.

Hospodářské. „Sonn. u. Montagsztg.“ sděluje, že „vzhledem na veliký úspěch válečné půjčky, má býti doba k upisování prodloužena“. Klasické odůvodnění. Pražská předměstí spojila se k úpisu 1 mil. korun, z toho připadá na Král. Vinohrady 350.000 K.

Mír? Dle „Morgen“ přičiňují se presidenti švýcarský a sev. americký pod vlivem milionáře Carnegia o mír a to již po třetí.

23. listopadu. „Ve Východním Prusku situace nezměněna. V Polsku odkládá objevení se nových ruských sil od Varšavy dosud rozhodnutí (!). Mezi Čenstochovou a Krakovem se bojuje“ (něm. úř. zpráva). „Válečná situace způsobila, že jsme jednotlivé karpatské průsmyky přenechali přechodně nepříteli“ (rak. úř. zpr.). — „Boje u Nieuportu a Ypresu trvají dále. V Argonském lese získali jsme půdy“ (něm. zpráva). „V Argonách byly všechny útoky něm. odraženy. Němečtí aviatikové bombardovali Amiens“ (franc. zpr.). — Z Cařihradu oznamují Turci, že dosáhli Suezského průplavu. Jinak odehrávají se na pohraničí menší boje. Turci obsadili Libanon.

Poprava. Úředně se oznamuje, že dnes oběšen byl soukr. úředník Slavomír Kratochvíl z Přerova proto, že rozmnožoval letáky s básní „v níž se vyzývá k činům, které zvyšují nebezpečí pro stát zvenčí, a vzpouru uvnitř přihoditi mohou, dále že měl u sebe manifest ca-

rův k čes. národu“. Dvě hodiny po tomto ortelu byl oběšen.

24. listopadu. Za tuhé zimy a velkých nočních mrazů bojuje se v Ruském Polsku u Volbromu a Pilice, kde naši získávají půdu. (Rak. zpr.) U Čenstochova a Krakova bitvy trvají; ve Vých. Prusku drží se Němci u jezer a severně od nich. (Něm. zpr. úř.) — Na západním bojišti trvá prudká střelba u Ypres, Dixmuidenu i u Ysery. Anglické lodi zasahují do bojů ostřelováním německých posic u Lombardzyde a Zeebrügge, kdež způsobily značné škody na pobřeží. V Antverpách zabavili Němci obecní pokladnu s 9 miliony franků. — Ze Srbska a Turecka není zpráv. — Francouzské vojsko prý bylo v Maroku od Marokánů poraženo, padlo 600 mužů. — 2000 Rusů zavražděno bylo Kurdy v Täbris, hlavním městě perské provincie Asserbeidshan. Turecký parník „Nilufer“ potopil se u Kilie. — Hlasy míru odmítají rozhodující kruhy francouzské (ministr-president Viviani) a německé denníky.

Hospodářské. Rak. válečná půjčka. Upisování ukončeno, ale přihlášky se přijímají dále. Dosud upsáno v Rakousku 1½ miliardy, v Uhrách 800 000 korun. — Německo schválilo novou půjčku 5 miliard marek.

Kulturní. Dosud padlo na bojišti 32 českých profesorů.

Zdravotnictví. Dne 24. listopadu byly konstatovány 2 případy asijské cholery ve Vídni, 5 v ostatních Dolních Rakousích, 1 v Korutanech, 2 v Josefově, po 1 případě v Michli, Proboštově a Novosedlicích (okr. Teplice), 2 v Brně, 9 na ostatní Moravě a 1 v Opavě. V Haliči vyskytly se 3 případy v Krakově a 1 případ v Živci u vojenských osob. Mimo 3 onemocnění jedná se vesměs o osoby, přibývší ze severního bojiště.

25. listopadu. „Mohutný zápas v Ruském Polsku trvá. Dosud zajalo naše vojsko v této bitvě 29.000 mužů a ukořistilo 49 strojních pušek.“ (Rak. zpráva.) „Protiofensiva Rusů od Varšavy ztroskotala v kraji Lowicz—Strykow—Březiny. Také východně od Čenstochové ztroskotaly ruské útoky.“ (Něm. zpr.) — Rusové v Karpatích postupují na hranicích Marmaroš. — Německé loďstvo dle anglických zpráv připravuje se k akci proti Anglii. U Soissonu Remeše, v Argonách boje trvají se střídavým štěstím. Francouzšt

a angličtí aviatikové útočí na Zeppelinovy dílny ve Friedrichshafenu. — Rakouské vojsko postupuje východně od Valjeva přes zasněžené hřbety Maljenu a Suboru. — Anglická řadová loď Bulwark zničena výbuchem u Sheernessu. — Asi 20 km od východního pobřeží suezského kanálu jest boj mezi Turky a anglickými vojsky.

Hospodářské. Rakouské přiročí prodlouženo o pozměněno; čtvrt pohledávek jež vypršely v září, činí splatnými v polovici prosince neb s datem pozdějším později.

Zdravotnictví. Do Prahy přijíždí denně velké transporty raněných a zvláště pomrzlých, jimž musí býti končetiny amputovány. Za jediný den včera muselo býti tak zmrzačeno v jediné nemocnici 80 mužů. — **Cholera.** Dne 25. listopadu bylo zjištěno 7 případů asijské cholery ve Vídni a 2 případy v ostatních Dolních Rakousích, 1 případ v Korutanech, 1 případ v Lublani, dále po 1 případu na Král. Vinohradech a Michli, jakož i 1 případ v Soběchleších (okres Podbořany) v Čechách, 8 případů na Moravě a 15 případů ve Slezsku.

Konfiskace listů jest na denním pořádku, denníky jsou plny bílých stránek.

26. listopadu. Boje v Ruském Polsku trvají, zejména u Lodže a Loviče, Rusové vnikli do Uher na hornatém pomezí Užok — Zemplín, odkud se snaží rakouské vojsko je vytlačit. — Ve Francii „situace nezměněna“. (Německá zpráva.) — Francouzské loďstvo znepokojuje Kotor, jeho akce prý ztroskotala. — Rakouské vojsko v Srbsku zteklo posice u Lazarevce a zajalo 1200 mužů. — Říšsko-německý osadnický úřad v Berlíně vydal zprávu o německých koloniích zámořských: Angličané přerušili všecky německé kabely i jiskrovou telegrafii spojující říši s osadami. Tak padla 12. srpna jiskrová telegrafie na Japu, pak na Nauru, 29. srpna v Tafaigata na Samoji a 12. září v Bitapace v Novém Pomorānsku. V noci 24. září musili sami zničit velkou jiskrovou stanici Kaminskou v Togu, aby nepadla do rukou nepřátelských. O východoněmecké Africe lze souditi, že v září německé ochranné vojsko podniklo útoky na různých bodech do anglického území, ale bylo odraženo. V prvních třech měsících

války, kdy Němci měli úspěch v severním konci Kivu nad belgicko-konžskými oddíly vpadnuvšími tam, neutrpěla německá armáda a vnitřní poměry východoafrického území značnějších otřesů. V Kamerunu byly různé boje nepříznivé pro nepřítele, ale také Němci měli bolestné ztráty. Dne 27. září anglo-francouzské vojsko obsadilo Dualu a zabavilo obchodní lodi. Lze prý očekávat, že ve vnitrozemí uhájí Němci německý prapor na západním pobřeží africkém. Togo padlo do rukou nepřátel anglo-francouzských koncem srpna následkem svého úzkého nešťastného položení mezi nepřátelskou državou. O jihozápadní Africe jest málo zpráv. Z nepřátelských zpráv lze souditi, že spojeným Angličanům a jižním Afričanům se podařilo obsaditi zátoku Lüderitzovu a tím podle všeho také část diamantových polí. — Počátkem září obsadilo australské loďstvo Novou Guineu; Japonci obsadili západní Karoliny a ostrovy Maršalské, dle všeho také ostrovy Palau a Mariany a Jalnit. Samoe zmocnili se Angličané 29. srpna. Dle této německé úřední zprávy obsadili nepřátelé přístavní města, ale vnitřní území jest poměrně nedotčeno, ani Swakopmund dosud není zabrán. — Turecko chce v Rakousku sbírat příspěvky na Červený půlměsíc. Princ Lichtenštejn je předsedou komitétu ve službách tureckých. Před dvěma sty lety byli Lichtenštejnové ve službách katolického Rakouska a jezovitů proti národu českému. Vídeň dala na Turky 200.000 kor.

Zdravotnictví. Dne 26. listopadu bylo zjištěno bakteriologicky 10 případů asijské cholery ve Vídni, jeden případ v Mostě n. L., 5 případů v Josefově, jeden případ na Král. Vinohradech, jeden případ v Břeclavě, po 2 případech v Černovíře a Hodolanech, po jednom případě v Jezernici a Rakodavech na Moravě, dále 4 případy v Opavě a 3 případy v Dědicích ve Slezsku. Kromě onemocnění v Břeclavě, Jezernici a Rakodavech jde o vojenské osoby přibývší ze severního bojiště.

Persekuce tajná. Armádní velitel, arcikníže Bedřich, zvaný lidem krvavý markýz Gero, zaslal 26. listopadu hr. Stürgkhovi notu, že byl informován o nedostatečné loyaltě a nevlastenectví českého obyvatelstva a že se v něm vzmáhají rusofilské proudy. Žádá tedy: 1. vypo-

vězení všech osob jen poněkud podezřelých, jakož i takových, kteří v hostincích a kavárnách rozšiřují děsivé pověsti; 2. bezohledné domovní prohlídky; 3. zostření listové censury a dopravování dopisů pouze otevřených; 4. rozpuštění nebo nejostřejší kontrolu všech spolků, které neslouží zjevně patriotickým účelům; 5. zákaz všech schůzí; 6. krajně zostřenou činnost tiskové policie, kteráž po každém povážlivém novinářském projevu musí dotyčný list ihned zastaviti a listy, sloužící byt' zakukleně snahám států nepřátelských, zcela potlačiti a nedopustiti, aby zastavené listy mohly pod jiným názvem býti opět vydávány; 7. rozpuštění četných obecních a okresních zastupitelstev a dosazení vládních komisařů; 8. rozmnožení četnictva. Současně sděluje arcikníže Bedřich, že dožaduje se u císaře vyhlášení císařského nařízení, kterýmž by politická správa v Čechách, na Moravě a ve Slezsku přenesena byla na armádního velitele... Zároveň zaslal císaři rozklad, v němž sděluje své poznatky z anonymních údajů, z policejních zpráv, štváčů a štváčských raportů místních velitelů. Vysvítá to však plně z resoluce, kterouž s osnovou rozkladu připojili a kterouž starému císaři uložili, aby podepsal, že obsah onoho rozkladu bere na vědomí, že nařizuje podřízení vojenské soudní pravomoci vrchnímu armádnímu velitelství, jakož i zavedení polních soudních řízení pro Čechy, Moravu a Slezsko a že min. předsedovi hrab. Stürgkhovi uděluje příkaz ve smyslu Bedřichova podání.

Počátky legií československých na Rusi. V listopadu utekl rotmistr J. Š e b a s celou rotou do Ruska; zraněný předán do nemocnice a později připojil se s jinými k tvořícím se legiím českým. Rozmnožují je zejména dobrovolně hlásící se Čechové ve Volyňsku usedlí, ti, kteří na Rusi v Moskvě, Petrohradu, Kijevě a j. nabyli zaměstnání, ku př. organisátor jejich ing. H u s á k a j., váleční zajatci čeští a konečně mnoho vojáků českých,

kteří od rakouského vojska zběhli. Hlásí se houfně a s nadšením, leč vojenské kruhy ruské činí našim hochům obtíže, nedůvěřující z neznalosti našich snah, vojákům „austrijským“. Zprvu došlo k zařadování jen slabších oddílů do ruských formací a když tyto oddíly (družiny) všude se osvědčily jako zdatní, inteligentní a neohrožení vojíní a na mnohých místech se proslavili, tu teprve směli utvářeti vlastní šiky čili „roty“, jak je podle spisů Aloise Jiráska pojmenovali. Nesmrtelné činy jejich vedly pak dále k obměkčení vlády francouzské a naposledy italské, že dovolily rovněž, po dlouhém zdráhání, utvoření českých rot. S jejich slavnými činy setkáme se v tomto díle častěji.

Prof. Masaryk zajel si po druhé do Holandska, kdež se setkal s historikem Čech, slavným Francouzem prof. Arnoštem Denisem, s anglickým žurnalistou Steadem, a Scotem Viatorem. Kladli základy příští samostatnosti české.

Spojenectví. Obyvatelstvo rakouské se pozastavuje nad tím, proč se Rakousko tak příliš exponuje pro Německo. Vlastní Halič a Uhry jsou slabě obsazeny a bráněny, zatím však asi 1 milion našeho vojska bojuje za Němce na francouzském bojišti a tolikéž asi v Ruském Polsku. Celé vlaky potravin, husí, vajec atd. jezdí od nás do Němec, kde je laciněji než zde.

27. listopadu. „Na východě nebylo rozhodujících bojů.“ (Něm. zpráva.) „Na polské frontě minul včerejší den poměrně klidně. V záp. Haliči a v Karpatech boje trvají, k rozhodnutí nikde nedošlo. Naše vojsko opět vyklidilo Černovce.“ (Rak. zpráva.) — „Na frontě západního (francouzského) bojiště nenastaly podstatné změny.“ (Něm. zpr.) Lid věří, že posice Francouzů a Rusů jest dobrá. — „Boje u Kolubary (Srbsko) mají průběh příznivý.“ (Rak. zpráva.) — Anglický parník „Malachite“ potopen něm. ponor. člunem. — Japonsko postoupilo německé ostrovy v Jižním moři Australii (Anglii). — Portugalsko se připravuje k válce. — Císař

přijal místodržitele král. českého, kníž. Thuna, v audienci. — Angličané obsadili německý ostrov Mokku u Rudého moře.

Zdravotnictví. Dne 27. t. m. bylo bakteriologicky zjištěno 6 případů asijské cholery ve Vídni, jeden případ v Korneuburgu, po 2 případech v Doksách a Král. Vinohradech, po jednom případě v Brně a Hodolanech, jakož i 3 případy v Hranicích, dále po 1 případu v Opavě a Těšíně. Vedle onemocnění v Hodolanech jde vesměs o osoby, které přibýly ze severního bojiště. V Krakově vyskytly se podle zprávy došlé dne 27. listopadu 3 případy cholery u vojenských osob.

28. listopadu. „Ve Vých. Prusku a u Loviče došlo k nepatrným bojům U Novoradomska Rusové prudce útočí a byli odrazeni. V jižním Polsku vše nezměněno.“ (Něm. zpráva.) — „V Ruském Polsku jednotlivé útoky Rusů odraženy; boje v Karpatech trvají.“ (Rak. zpr.) — „Na západním bojišti situace nezměněna.“ (Něm. zpr.) — „V Srbsku ztečeno dominující postavení u Šiljaku, zajato 900 nepřátel, ukořistěna 3 děla.“ (Rak. zpr.) — Kabinet Pašičův podal demisi. — Anglický parník „Primo“ potopen německým člunem u Mysu D'Autifer.

Jubileum. Jsou tomu dnes čtyři měsíce od vyhlášení války Srbsku (28. července). Ze zamýšlené malé „pokutní“ výpravy vyvinula se ohromná válka světová, kteráž zasahuje do všech dílů světa zbraněmi přímo, a hospodářskými důsledky nepřímo. O výsledcích zbraní našich mnoho mluvíti nelze a mluvíti se nesmí. Téměř celá Halič, Bukovina a část Uher zabrány jsou nepřitelem. Sami nedobyli jsme ani Srbského Bělehradu a teprve v posledním měsíci zdařilo se nám vyhnati Srby a Černohorce z Bosny a vtrhnouti do Srbska k Valjevu za strašlivých obětí na životech a raněných. Kasárny, nemocnice, veřejné budovy, část škol, tělocvičny i soukromé domy proměněny jsou v lazarety, jež chrlí denně do ulic značně mrzáků beznohých, bezrukých, o jedné noze a berlich se plazících aneb na vozících vozených. Naše města a vesnice neviděly nikdy tolik ve smutek zahalených žen jako teď. Těch vdov a sirotek — těch

doživotně zničených existencí! A není dohledu, kdy bude těmto bédám konec.

Drahota roste. Ve Vídni stojí čerstvé vejce 22 hal., vápenné 16 hal., kg másla 4 kor., mouka 74 hal., mléko litr 38 hal. V Praze jest poměr skoro tentýž. 1 kg chleba stojí zde 60 hal.

29.—30. listopadu. Zprávy z bojišť všech vesměs znějí zamlkle: „K rozhodnutí ještě nedošlo.“ — V Srbsku postupuje rak. vojsko přes Valjevo k Suvoboru a Užici. Zajato 1245 Srbů. — Válečná pokuta Německem diktovaná Belgii činí 375 mil. franků.

Zdravotnictví. Zdravotní oddělení ministerstva vnitra sděluje: Dne 29. listopadu byly zjištěny 4 případy asijské cholery ve Vídni, 14 případů v Josefově, 2 případy v Brně, 1 případ v Hodolanech, 6 případů v Krnově. Onemocněly vesměs vojenské osoby, které přibýly ze severního bojiště. Dále vyskytly se podle zprávy došlé 29. listopadu 2 případy v Krakově a 1 případ v Žyvci u vojenských osob. 30. listopadu byly bakteriologicky zjištěny 3 případy asijské cholery ve Vídni, 2 případy v Litoměřicích, po jednom případě v Brně a Hodolanech, dále 3 případy v Opavě. Jedná se veskrz o osoby, přibývší ze severního bojiště.

1. prosince. Zprávy z bojišť hlásí opět: K rozhodnutí nedošlo. — Car Mikuláš odjel na bojiště. — Anglický král sešel se s francouzským presidentem Poincarém v anglickém hlavním stanu. — Anglické a francouzské lodi opustily Kotor a plují k Dardanelám.

2. prosince. Výročí 66letého panování císaře Františka Josefa. Městské rady vydaly provolání, aby majitelé domů vyvěsili prapory. Na hlavních třídách pražských skutečně jsou tu a tam domy ověšeny prapory červenobílými a částečně též černožlutými, zvláště na veřejných budovách. Na ulicích vybírá se na sirotky a děti postižené. V kostelích jsou mše. Smutné jubileum.

Hospodářská situace — nelze si mysliti horší. Ruch podnikatelský stojí úplně. Stabevnictví utrpělo nesmírně nejistotou doby, nedostatkem peněz a úvěru. Krise vleče se již více let, dospěla nyní vrcholu. Ve Vídni v září schváleno bylo 45 novostaveb (o 31 méně než loni

v září), 7 přestaveb (o 14 méně), 28 přístaveb (o 10 méně). Přibylo 50 domů (o 47 méně) se 864 byty (o 966 méně). — Do Německa vyváží se denně až 26 vagonů husí z Čech. — Výnos státních daní činil v království Českém za říjen 36½ mil. korun, o 5 mil. méně než loni v říjnu; o 1½ mil. jsou menší příjmy celní, pивní daň o 1 mil. Dosud v r. 1914 vybráno v Čechách za 10 měs. na přímých i nepřímých daních 133 mil., o 11 mil. kor. méně než loni.

Persekuce. Úředně rozpuštěny spolky v Praze „Ruský kroužek“ a „Klub charvatsko-srbských techniků“. Ve vyšetřující vazbě jest mnoho veřejně činných osob a redaktorů předních listů. — Spolky neodvislých socialistů v Mostě, Lipětině, Kopistech, Zábrží a Chudeřině úředně rozpuštěny.

Z bojišť hlásí úřední zprávy z Berlína: Na záp. bojišti nic nového. Ve Východním Prusku a v jižním Polsku celkem klid. Z Vídně: Boje v Karpatech trvají. — Dle kodaňské „Politiken“ však musili se Němci záp. od Lodže zakopati a nemohli jiným kolonám přijíti na pomoc. Kolona, vyslaná k obsazení Vělnu byla Rusy napadena a zastavena. Rozhodnutí nemá prý takový význam jak se mu připisuje. Ztráty Němců jsou značné. Německým oddílům hrozilo obejití. — Pátá rakouská armáda obsadila Srby opuštěný Bělehrad. — Na francouzském bojišti schyluje se opět k velké bitvě.

Zdravotní. Cholera jeví se následkem zimy slaběji.

3.—4. prosince. „Na obou bojištích neudálo se nic zvláštního.“ (Nejvyšší voj. velení něm.) — Vůdce burských povstalců, generál De Wett byl zajat vládním vojskem anglickým. — Ruský generál kozáků Rennenkampf byl zbaven vrchního velení. — Do Plymouthu přijela americká „loď vánoční“, jež přivezla dětem válečických národů obrovskou nadílku přes pět milionů dárků.

5.—6. prosince. Obrovská bitva řadí v Rus. Polsku, o níž něm. zprávy praví, že má pravidelný průběh. Silná dělostřelba slyšeti jest v Krakově.

Třetí útěk Rakušanů ze Srbska od Kragujevace přes Obrenovac počíná, pak dále ustupuje 14. a 16. sbor na Šabac 75 km a Bělehrad.

Také ve Flandřích u Met, v Argonském lese a Altkirchu se bojuje v silných posicích s obou stran. — Turecké vojsko postou-

pilo k Adžadu. — Anglický aviatik vrhl šest pum na Kruppovy závody v Essenu.

Persekuce. „Národní Listy“ v Praze byly úředně na 8 dnů zastaveny „na základě suspense tiskové a čl. 12. stát. zák. zákona o všeobecných právech občanů“. — Časopisy varují obyvatelstvo před různými známými i neznámými udavači a provokatéry. Všeobecný stav společenských i právních řádů jest nejvyšš smutný, smýšlení tísnivé, ale vzdorné.

Persekuce. „Krvavý markýz Gero“, arcikníže Bedřich, podává 5. prosince císaři tajný rozklad, aby místodržitelem v království Českém jmenován byl generál, pověřený mimořádnou pravomocí. Návrh tento odůvodňuje vrchní armádní velitelství těšínské líčením o nespolehlivosti českých vojáků, kteří zavinili porážku 21. zeměbranecké divise pražské z první ofensivy v Srbsku, kteří 4. a 95. zeměbraneckou brigádu pražskou a 11. brigádu jičínskou učinili neschopnými, aby v Ruském Polsku a v Krakově s úspěchem mohly operovat. Také 6. pražská zeměbranecká brigáda selhala v boji proti Srbům. Dále se sděluje, že několik setnin 36. pěš. pluku mlado-boleslavského a 30. zeměbraneckého pluku vysokomýtského v boji u Jaroslavi 30. října 1914 Rusům se vzdalo bez náležitého odporu. Toto chování se českých vojáků bylo zaviněno dlouholetou propagandou říši nepřátelskou, proti níž úřady v Čechách nezakročovaly. Poněvadž od místodržitele a jeho úřednictva nelze očekávat odpomoci, poněvadž okamžitá náprava je nutná a poněvadž je třeba bezohledně zakročit, žádá se na císaři působiti rozkazně, aby politická správa v Čechách byla vypojena a dosazen vyšší generál, aby všestranně přísně bylo na každého dokročeno, aby nespolehliví úředníci všech hodnostních tříd byli bez milosti odstraněni, duchovní se státem nepřátelsky smýšlející soudně potrestáni, rozšiřovatelé různých provolání a povinností nedbalí redaktoři podle stanného práva odsouzeni, aby

sbory, zneužívající autonomie, byly této zbaveny, všechny politické spolky bez výjimky rozpuštěny atd. Rakouská macecha sklízí ovoce zasloužené.

7. prosince. Rusové vnikli do Bezkyd a byli odraženi. (Rak. zpr.) Tato zpráva později (v dubnu!) opravena: Rusové dostali se na hranice župy Šaryšské, do Alsópagony a Bardyjova. Rakušané ustoupili do Korokrátu. (Berliner Tagblatt.) — Dle něm. zprávy, dobyli Němci Lodž. Bitva, jež zde zuří, jest nejkrvavější v této válce. — Německo úředně dementuje zprávy anglické a francouzské, že Němci ustoupili u Yverského průplavu. Není to pravda, ale ustoupili jen proto, že zatopené území působilo obtíže. — „Operace podmíněné dobytím Bělehradu, vyžadují nyní změny v seskupení našich sil, jež přirozeně nemohou býti oznámeny.“ (Rak. zpráva.) — „Universul“ čítá dosavadní srbské ztráty na 98.734 mrtvých a raněných.

Kulturní. Vyučování zastaveno a lazarety na školách v Hranicích, Místku, Frýdku, Polské Ostravě. — Agrární týdeník „Český Venkov“ přestal dobrovolně vycházeti, protože dostal úřední výstrahu.

Hospodářské. Vláda vydala rámeček pro nařízení maximálních cen, jež mají jednotlivé země provést. Moravské místodržitelství navrhlo za pšenici 40 K, žito 34 K, ječmen 28 K. V Pešti: pšenice K 41—, žito 32'70, ječmen 28—, kukuřice 22— za 100 kg, mouka 0 K 68'68, jednomletá pšeničná 50'02, na vařivo 64'58, chlebová 48'13, žitná 44'24, ječná 44'18, kukuřičná 31'90, bramborová 42—, rýžová 52—. Nejvyšší cenu pšenice t. j. 44 kor. mají Tyroly a Dalmacie, po nichž následují Solnohrady se 42'50 kor. a pak Čechy, Horní Rakousy a Slezsko se 42 kor. Nejnižší cenu mají Dolní Rakousy, t. j. 40'50 K. Ve všech zemích mimo Dolní Rakousy jest cena vyšší než v Pešti, kde činí 41 kor.

Mezinárodní obchod. V říjnu činil dovoz do Rakouska 132'5 mil. kor. (v září 111'4 mil. K, v srpnu 94'7 mil. K). Vývoz činil jen 107 mil. kor. (v září 61'8 mil. kor., v srpnu 30'4 mil. K). Oproti loňsku v těchže dobách dosáhl dovoz pouze 44%, vývoz jen 40%. Proti loňsku nastal pokles v dovozu surovin o 105'5 mil. K. Zvláště jeví se pokles v dovozu bavlny, uhlí, koží a semen. Dovoz polotovarů poklesl o 27 mil. korun a to hlavně zmenšením dovozu

vydělaných koží a příze. Pokles dovozu výrobků činí 34·4 mil. Kč a stojí tu v první řadě pokles strojů, hedvábného zboží, koženého, vlněného a bavlněného zboží. Ve vývozu vykazují suroviny pokles o 39·8 mil. kor. (chmel, kůže, hnědé uhlí, vlna, vejce), polotvary o 36 mil. K (dříví, bavlněná příze, slad), výrobky o 83·9 mil. K (cukr, bavlněné, lněné, vlněné, konfekční, kožené a dřevěné zboží, petrolej, stroje, skleněné zboží). V prvních desíti měsících roku poklesl dovoz o 287·4 mil. na 2489·7 mil. K a vývoz o 490·3 mil. na 1768·8 mil. K. Passivum činí 720·9 mil. K proti 518 mil. K před rokem. — Ruské válečné výdaje do 1. prosince činily prý 6047 mil. rublů.

8. prosince. Rusové ustoupili z Lodže, již obsadili Němci. V záp. Haliči kolem Krakova a v Karpatech trvají boje. — Císař Vilém onemocněl v Berlíně. — V Srbsku sestavil Pašič opět nový kabinet. — O rakouském vtrhnutí do opuštěného Bělehradu píše maďarské listy, ku př. „N. Pester Journal“: „Válka mezi naším mocnářstvím a Srbskem nebyla válkou evropskou a možno ji obzazením Bělehradu považovati za skončenou. — Mír a příměří můžeme poskytnouti jen přemoženému sousedu jako neodvislému království, t. j. separátní mír. Také po skončené válce můžeme u zeleného stolu vyjednávání o Srbsku kategoricky vyloučiti (?)“ — Zatím Srbové obdrželi posily a shromáždili se na čáře Lazarevac—Rudnik—Arandělovac, aby připravili chlubným Němcům překvapení. — U Falklandských ostrovů v Tichém oceánu strhla se bitva mezi anglickým a německým loďstvem, při níž zahubeny čtyři velké německé křižníky „Scharmhorst“, „Gneisenau“, „Leipzig“ a „Nürnberg“.

9.—10. prosince. Rusové zaujali pevné posice východně od Miazgy, říčky, která teče východně od Lodže směrem sev. jižním. Bitvy na celé čáře od Mazurských jezer, až k Bezkydám trvají. — Car Mikuláš přijel do Tiflisu. — Boj na francouzské straně nevykazuje změn. — Tři franc. aviatikové vrhli na město Freiburg v Badensku 10 pum. — V Srbsku u Hor. Milanovce narazili jsme na silné nepřátelské oddíly a nemohli jsme proniknouti. Aby se vyhnuly připravenému protinárazu nepřátel, byly jednotlivé části komandovány do příznivěji ležících úseků. (Rak. zpráva.) — Plavba

mezi Švédskem a Finskem následkem nebezpečí z min byla všude zastavena. — Turci obsadili Kedy před městem Batumem, na nějž prý táhnou. — Japonci obsadili šantunskou dráhu. — Angličané a Francouzi zabrali již celkem téměř všechny německé kolonie. — Burské povstání zajetím a usmrcením všech vůdců skončeno.

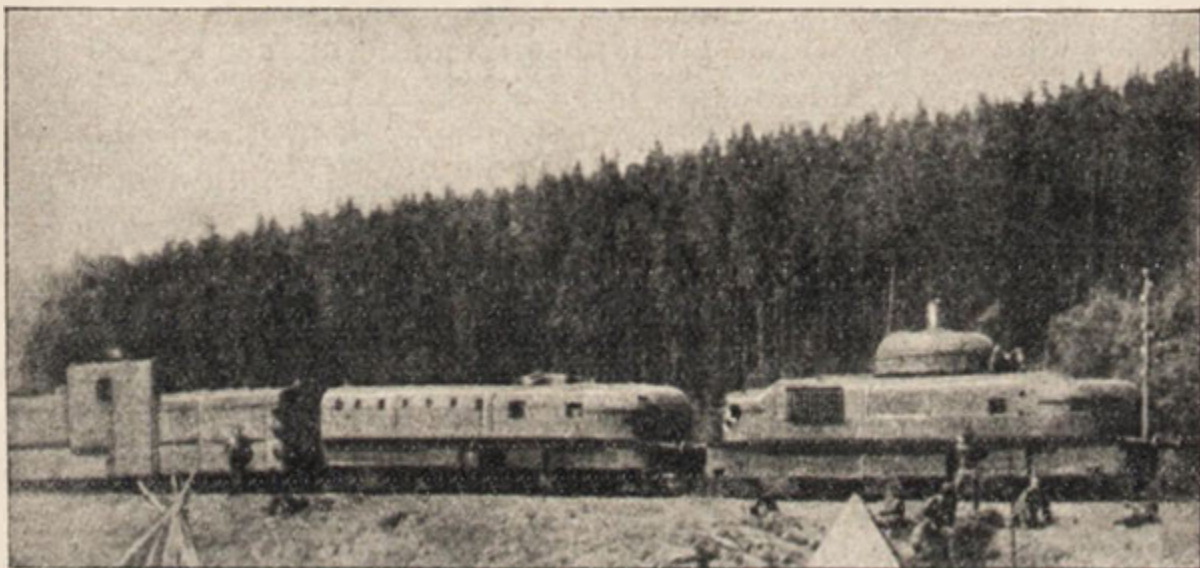
Hospodářské. Rakouská válečná půjčka byla již po druhé ukončena a přijímají se úpisy ještě u poštovní spořitelny.

11.—12. prosince. Rusové ustupují z Karpat. Bitevní fronta v západní Haliči sahá východně od Tymberku až do území vých. od Krakova, Vělička Rusům odňata. (Rak. zpráva.) — Na východopruských hranicích odrazili Němci ruskou jízdu (něm. zpr.). V Polsku bitvy pokračují. — Francouzská vláda přesídlila z Bordeaux do Paříže. Němci z franc. bojiště stáhli velké massy vojsk proti Rusům, čímž posice Francouzů se zlepšily. Na čáře flanderské, u Ypres, Arrasu, Sonain—Perthes, v Argonském lese, u Apremontu, St. Mihielu i na hřebenu Voges dle něm. zpráv podnikají Francouzi útoky. — Velitel něm. eskadrony admirál hr. Spee zahynul při potopení lodi „Scharnhorst“ u Falklandských ostrovů.

Nejmladší čes. legionář Lumír Březovský, syn Em. B., hostinského ve Vršovicích, číšnický učeň v Paříži, přihlásil se ihned s počátku války do čsl. legie ve Francii, podrobil se výcviku v Bayone. 11. prosince 1914 stál na stráži u lesa blíže Markýzky u Remeše a tu za večera zasáhla jej pruská kule do plic. Šestnáctiletý hrdina takto se loučil: „Nazdar, hoši — mějte se dobře — pomstěte mně. Pozdravujte doma u nás — nezapomeňte našeho úkolu! — Maminko, kdy tě uhlídám? — S bohem, na shledanou!“ — Čest jeho památce!

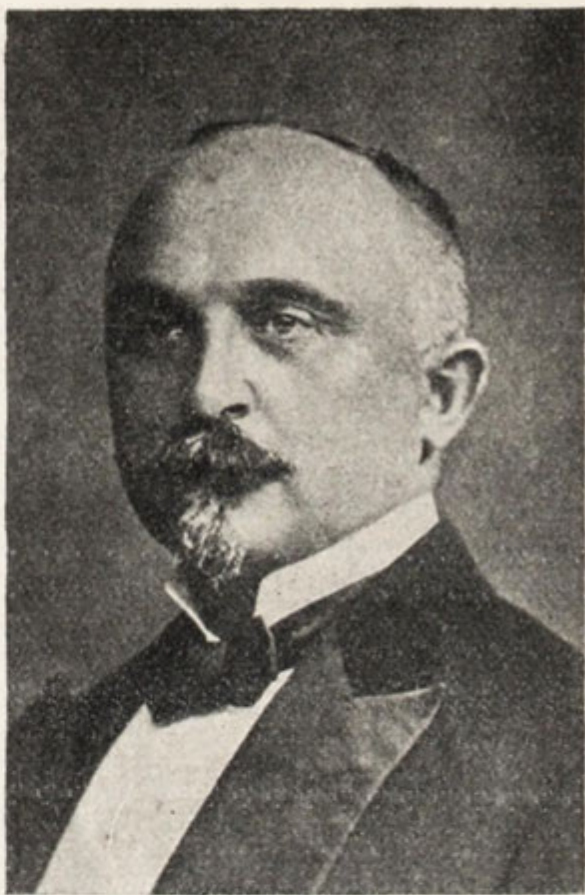
Maffie. Vyvíjela se zprvu z osobních styků prof. Masaryka s drem Benešem, drem Veselým, drem Šámallem, drem Boučkem, drem Herbenem red. Duškem, Dubským, drem Frantou, drem Kramářem, drem Rašínem, drem Scheinerem a j. Úzký kroužek sešel se asi v prosinci 1914 u Masaryka v bytě. Masaryk vrátil se právě z Holandska, kde kul pikle proti Rakousku a sezval své straníky, aby se po-

děkoval z předsednictví strany pokrokové, která by jeho jednáním mohla trpět. Resignaci jeho nepřijali a dali mu dovolenou. Poté v Akademické kavárně naléhali naň, aby jim sdělil účel a výsledek své cesty. Sešli se pak u dra B o u č k a. Zde sdělil M. obsah dopisu, jež mu poslal do Rotterdamu šéfredaktor „Time-

Z válečné výbroje: Pancéřový vlak.

sů“ S t e e d, že již asi v květnu zasáhnou do války Italové a Rumuni co spojenci dohody. M. psal z Amsterodamu D e n i s o v i dopis o setkání neb informace. Steed poslal k M-ovi z Londýna S c o t a V i a t o r a, s nímž sešli se v noci v pokoji M-ově, a celou noc i následující den bez vycházení tajně rokovali a shodli se na tom, že třeba Rakousko zničit. Na cestě z Holandska stavěl se M. v Berlíně, kdež vyhledal redaktora „Vossische Ztg“, aby vyzvěděl, jaké smýšlení je v Německu a zda bychom mohli od Němců něčeho dosáhnouti, kdyby snad válka skončila přece pro čtyřdohodu nepříznivě. Odpověď zněla, že Němcům v říši také prý záleží na lepší úpravě poměrů v Rakousku, ale urči-

Naši věznění předáci.

Dr. K. Kramář.

Dr. Al. Rašín.

Dr. J. Scheiner.

Dr. Jar. Preiss.

tého nechtěli říci nic. Potom jel do Vídně jednat s německými politiky, se Srby a Chorvaty, zvláště i se Šupilem. V druhé schůzce, konané u dra Boučka, předčítal Masaryk spis, který poslal místodržitel Thun ministru vnitra Heinoldovi a v němž vyslovoval se proti válečnému dozorčímu úřadu a proti návrhům, jež činila tato vojenská strana na zdolání národa českého. Zvěděli, jaké kroky navrhují se proti velezrádným českým městům, zvláště proti Radnici, Benešovu a Jindř. Hradci, o jejichž „rejdech“ místní vojenská velitelství podávala vždy ihned zprávu. Mohli tak ohrožené osobnosti hned včas varovati, zvláště Dra Lohaře a Dra Lederera v Jindřichově Hradci. Starý pán odpovídal za těchto schůzek na všechny dotazy a tak první schůzka u dra Boučka trvala přes 1 hodinu v noci, kdy starý pán teprve s Dubským odešel. Když Masaryk v prosinci 1914 odjel zase do ciziny — svolal Maffii několikrát ke schůzce dr. Beneš. Masaryk a Beneš setkali se pak ve Švýcarsku, kdež zřídili naši tiskovou kancelář, odkudž posílány byly články a informace o českých snahách do různých časopisů. Zde měli jsme přátele: univ. prof. Françoise, posl. Chapuisata, Maurice Mureta, dopisovatele „Journal des Débats“, žurnalistu Alberta Bonarda, Dr. Victora Kühna z „Tribune de Genève“ a j. Čtyři cesty vykonal z Prahy do Curychu V. L. Fáček, jenž donášel různé důležité zprávy, jež se dávaly do rukojetí holí nebo deštníků, do dutinek na cigarety, do krabic od cigaret a zápalek, do násadek na pera, do dutých tužek a „samopsacích“ per, do desek cestopisných a zábavných knih, do pilulek, do kufříků s dvojími dny a stěnami, v nichž byla prkénka tak zlisována, že nejbystřejší zrak nemohl znaménka sklížení postřehnouti. Nejzajímavější však bylo, že „Maffie“ dorozumívala se s dalekou cizinou pomocí „Národní Politiky“, „Prager Tagblattu“ a „Bohemie“ v části insertní.

13. prosince. V západní Haliči u Limanova odraženo jižní křídlo Rusů. Zabrán rak. vojskem Nový Sandec, Grybov, Gorice a Zmigrod. (Rak. zpráva.) — V severním Polsku zajali Němci 11.000 mužů a ukořistili 43 strojních pušek. (Něm. zpr.) — Francouzi útočí na oslabené posice německé na Aprémont a Flirey mezi St. Mihielem a Pont-a-Mouson. (Dle něm. zpr.) — Francouzští letci házeli opět pumy na Freiburg v Badenu. V Arabské Hodejdě vnikli Turci násilím do italského konsulátu, zatkli tam anglického a francouzského konsula, jež odvedli, italského konsula pak násilím isolovali v konsulátě. Italie žádá satisfakci. — Něm. maršálek Goltz vyslán do Turecka a přijat sultánem. — Holandský parník „Pogas“ potopil se u Mindella.

Mír? K podnětu Kateřiny Devereuxové-Blackeové podpisují děti americké následující petici, jež má být podána vyslancům cizích států ve Washingtonu: „My podepsané, americké děti, prosíme tímto vladaře velkých národů, by nařídili hned všeobecné příměří a spory válčících národů předložili haagskému tribunálu ke klidnému a spravedlivému rozhodnutí a spolu slíbili, že příští spory urovnají klidně tímže způsobem. Jsme děti a vnukové vašich bývalých poddaných, mnozí z nás jsou pokrevně i smýšlením sbratřeni s vojáky, kteří zápasí. Prosíme vás vroucně, abyste poručili zastavit toto hrozné vraždění, neboť jeví se nám jako divoký boj proti civilizaci. Prosíme ve jménu bezmocných dětí evropských a asijských, které jsou zbaveny svých otců a své výchovy a strašlivými, válkou způsobenými poměry jsou nenapravitelně poškozeny.“ — Papež navrhl válčícím státům příměří o vánocích. Souhlas projevily: Rakousko, Německo, Srbsko, Belgie a Anglie. Zamítli jej Rusko a Francie z vojenských důvodů.

Persekuce. Němci uložili městu Roubax válečnou pokutu 5 mil. fců.

14. prosince. Rakouská úřední zpráva ze Srbska: „Ofensiva, vedena od Driny směrem jihovýchodním, narazila jihovýchodně od Valjeva na silnou nepřátelskou přesilu a nejenom že musilo od ofensivy býti upuštěno, nýbrž přivodila také dále sahající zpětný pohyb našich po kolik týdnů tvrdošijně, skvěle, ale s velkými ztrátami bojujících sil. Oproti tomu stojí získání Bělehradu. Z toho vyplývající celková situace bude míti za následek

nová operační rozhodnutí a opatření, jež musí sloužiti k zatlačení nepřitele.“ Čili — opět utíkáme ze Srbska, po třetí. — Rakušané opustili opět Bělehrad. — Severoalbánské kmeny vyhlásily Srbsku válku. — V západní Haliči obsadilo rakouské vojsko Duklu. — Podle německé zprávy mezi Masou a Vogesami Francouzi útočí a jsou odráženi. — Francouzská zpráva: „Severovýchodně od Vailly byla úplně zničena německá baterie. V Deuxnoudsu, západně od Vigneulles-les-Hattonchatel, byly zničeny dvě německé baterie, jedna velikého kalibru a jedna určená pro letadla. V téže krajině vyhodili Francouzové do povětří strážnici a zničili několik zákopů.“ K tomu podotýká úřední německá zpráva: „Všechny tyto zprávy jsou vymyšleny.“ — Anglický ponorný člun B II. potopil v Dardanelách turecký obrněnec „Mesudije“.

15. p r o s i n c e. Rakouská úř. zpráva ze srbského bojiště: Operační situace, utvořená odvoláním vlastního pravého křídla, jež stalo se nutným, učinila záhodným vzdáti se též prozatím Bělehradu. Město bylo bez boje vyklizeno. Vojsko sice trpělo přestálými námahami a boji, jest však prodechnuto nejlepším duchem. — Srbské úřední zprávy vysvětlují včerejší a dnešní zprávy takto: Rakousko postavilo velkou přesilu proti Srbům; tito sbírali síly a koncentrovali se zpět, aby mohli čeliti. Boje počaly 5. a 6. prosince v hornatém terénu a trvaly 6 dnů, v nichž Rakušané poraženi, obrátili se k zmatenému útěku, nechavše 20.000 mužů, 120 důstojníků zajatých, celý muniční a automobilový park s děly, vozatajstvem, strojnými puškami; kromě toho ukořistili Srbové 700 koní, 15., 16. a polovic 17. armádního sboru rak. bylo téměř zničeno. V Bělehradě samém zajato 1200 rakouských vojáků. — V Haliči postoupili Rakušané na čáru Jaslo—Rajbrot a zajali 31.000 Rusů. — Francouzi útočí u Ypres, Suippes, Ornes, Ailly—Apremont a ve Vogesách a jsou podle něm. zprávy všude odráženi. — Z bojiště rusko-tureckého stále nedostatek zpráv věrohodných. — Německo povolilo Lucemburku náhradu na vtržení tam 1.900.000 Mk., na niž dosud splatilo 145.000 Mk.

Hospodářské. V Holandsku bylo v září 31·4% odborově organisovaných dělníků bez práce; ve Švédsku 39%, ve Švýcarsku 22% úplně nezaměstnáno a 34% částečně. — Trhy v Bílsku zakázány pro epi-

demie. — Český akc. pivovar v Plzni vykazuje za r. 1914 ztrátu K 46.578.—. Na válečnou půjčku rak. upsáno dosud celkem 2135 mil. K, v Uhrách 1018 mil. K, úhrnem 3150 mil. K. — Následkem znehodnocení domů, klesající činží a prázdnými byty očekávají se četné prodeje domů.

Hrůzovláda. Voj. soud v Mor. Ostravě popravil krejčího Eug. Matějku pro urážku císaře a „velezrádu“. Týž soud v Mor. Ostravě odsoudil malířského pomoc. Innocence Skabalíka k popravě provazem pro rusofilské výroky a snížil rozsudek z milosti na pět let žaláře.

Kulturní. V Karvinné zavřeny školy. — Knižní trh jest válkou úplně ochromen, vánoční knižní trh jest o polovici slabší než obyčejně.

16.—17. prosince. Rakouské a německé zprávy úředně ohlašují, že odpor ruské hlavní moci je zlomen u Limanova, Lodže a nyní též na Bzuře. Rusové jsou všude na ústupu. Rakouské vojsko proniklo k Zakliczynu a Bochni. — Německá zpráva hlásí odražení francouzských útoků u Nieuportu, Zillebeku a La Bassée. — Německé 3 lodě bombardovaly dvě anglická pobřežní města Scarborough a Hartlepool, zde usmrceno 55 a raněno 115 obyvatelů, zapálen plynojem. 4 anglické torpédoborky hned napadly něm. lodě. — Turecké zprávy přiznávají, že ruský křižník Askold potopil u Bejrutu dvě turecké lodě. Anglie vyhlásila svůj protektorát v Egyptě, jež dosud vykonávalo Turecko.

Populace. Před obsazením města Rusy vystěhovalo se ze Lvova 12.000 osob. Poněvadž mnoho mužů odvody povinných bylo zařazeno do vojska, má nyní Lvov asi 150.000 obyvatelů. — Rakousko vydalo dosud 73 seznamů ztrát, v nichž uvedeno celkem 9632 důstojníků a 199.503 mužů. — „Neues Wiener Journal“ sděluje, že Belgové měli na Iseře ztrát 60.000, Francouzi 75.000, Angličané 80.000, dohromady 215.000. O ztrátách Němců se nemluví.

Hospodářské. Deputace zástupců varšavských velkých bank a obchodních domů byla v Petrohradě a žádala o úvěr 50,000.000 rublů pro polské banky. Tato částka má býti k obnovení zničených anebo vážnoucích podniků. V průmyslovém obvodu varšavském pracují nyní jen ty továrny, které mají zvláštní zakázky, ale i jejich vý-

roba zmenšila se o polovičku. Proti r. 1910 klesla výroba o 65,000.000 rublů, ze 400.000 dělníků je zaměstnáno nyní jen 50.000. Následkem toho trpí dělnictvo měsíční ztrátu 9,000.000 rublů. Ruské úřady jsou zásadně ochotny vyhověti přáním varšavských finančníků a ministr vnitra Maklakov vyslovil se, aby úvěr byl ihned povolen z prostředků říšských. V gubernii kielské uvázl obchod úplně. Velké lomy žulové a mramorové jsou zničeny.

18. prosince. Rusové ustupují na frontě 400 km dlouhé od Krocna k ústí Bzury. Rakušané a Němci dobyli Piotrkov a Przedborz. — Car Mikuláš navštívil Vladikavkaz. — Na západním bojišti trvají boje u Nieuportu. — Francouzští letci házeli pumy na Sadrburg, Hening a Rieding.

Politické. V Malmö sešli se králové švédský, dánský a norský, aby stanovili společný postup v zahraniční politice za války. — Zbytky burských povstalců potřeny v boji mezi Rustenburgem a Pietrsburgem.

Prof. Masaryk odjel dnes do Švýcar, aby tam pracoval pro českou samostatnost; byl již před tím dvakrát v Holandsku v říjnu a listopadu sbírat informace. V Holandsku navázal styky s anglickým žurnalistou Steadem a Scotem Viatorem, jakož i s prof. Denisem. Pasy prý mu obstaral policejní ředitel Olič. S básníkem Macharem smluvili tajnou korespondenci a s drem Šámalem podrobný plán spiknutí. Měly se zřizovati ve všech českých oblastech tajné výbory, které by udržovaly spojení s ústředím, mělo se vše připravit pro rozhodný okamžik — tento plán byl ovšem sepsán dříve, než došlo k nové soustavné persekuci, která jeho provedení důkladně znemožnila. Bohužel, tento památný historický dokument byl nešťastnou náhodou zničen. Při domovních policejních prohlídkách jej ukryli prostě v jakési dopisní schránce, jelikož tam nejspíše nebude nikdo hledati velezrádné papíry. Zcela náhodou však byl Masarykův náčrt nalezen, i bylo pak nutno prohlásit jej za podvrh nějakého agenta provokatéra a spáliti jej. V Ženevě setkal se Masaryk s drem Bene-

šem, jenž tam odjel za záminkou vědeckých studií. Tu policie dostala sdělení, že došlo ke schůzce Masarykové s Benešem. Policie zatkla různé Beneše, ale zatím pravý Beneš, vyhotoviv si sám pas, na němž napodobil podpis Kunzův, jak byl na zastavovacím dekretu „Času“, ujel do ciziny. Místo projektovaného spiknutí došlo k sejiti nyní tak zvané „Maffie“. Od Masarykova odjezdu docházely ze zahraničí zprávy o organizační práci. Tyto zprávy přinášeli poslové způsobem často nejpodivnějším: stočené v tužkách, držadlech kufrů, deštníkách, vlepené do knižních desek, šifrované (dešifrování prováděl nynější ministr zahraničí Beneš); zprávy ukryty byly dále v obchodních knihách a dopisech, v insertech holandských a německých novin atd. Ze zpráv v Čechách se dovídali, s jakými obtížemi Masaryk za hranicemi bojoval. První obtíží byla neorganisanost a neukázněnost českých lidí v cizině. Byly tam kruhy zanícené pro československý odboj, ale divně pomísené lidmi málo věcnými a nejednotnými. Masaryk správně pochopil, že první práci nutno vykonati zde. S neobyčejnou agilností a za pomoci dobrých pracovníků očistil české kolonie od nespolehlivých živlů. Masaryk navštívil pak Itálii.

„Maffie“ česká, časem podivuhodně zorganizovaná drem Šámalem, předsedou Ústřed. Matice Školské, a v níž zejména pracovali prof. dr. Beneš, dr. Štěpánek, býv. vicekonsul, dr. Borský, red. Hajšman, dr. Soukup, posl. Haberman, dr. Kramář, dr. Rašín, Klofáč, dr. Hajn, dr. Scheiner, Jar. Kvapil, posl. Švehla, dr. Vrbenský, red. Dušek, red. Šimek a básník Machar ve Vídni, prof. dr. Rambousek, prof. Šulc, správce cukrovaru v Dobrovicích Staněk, dr. Heidler a j. Z těchto znali se vždy jen tři pro případ vyzrazení, aby nemohlo býti více postiženo. Zahraničním přátelům psáno neviditelným inkoustem na obalech, novinách a pod. Telegramy šifrované šly na malíře Fillu v Paříži. — Sem patří také kapitola

o Emanuelu Voskovi. Kamenický dělník z Kutné Hory, jenž pobyl přes 20 roků v Americe a založil tam velký mramorářský závod, byl při začátku války v Čechách; dohodnuv se s Masarykem, odejel do Ameriky, kdež vlastním nákladem zřídil rozsáhlou vyzvědačskou kancelář. Svoji dceru umístil v kanceláři německého vyslance a získal tak přesné a hojné zprávy. Na agitaci tuto prodal Voska část svých nemovitostí, cestoval z Ameriky do Štokholmu, Petrohradu, Bernu a jinam.

Čsl. družiny v Rusku rozmnoženy byly nyní prvními zajatci našimi v Tarnově. Naši rozvědčíci konali Rusům platné služby, přecházeli v rakouském kroji do zdejších posic, brali si z rak. kuchyní „menáž“ a čerpali důležité zprávy pro ruské velení, zvláště před důležitými akcemi.

Lichva. Zpravodaj „Tagespostu“ stěžuje si na vojenské dodavatele obuvi; boty nově dodané jsou prý hanebné a po 20 km pochodu jsou podrážky pryč.

19. prosince. Rakouská zpráva sděluje, že naše oddíly narazily u Krosna—Zakliczyna na silný odpor. Na dolním Dunajci se prudce bojuje. Jízda rak. vnikla přes Jedrzejov (Andrejev) k Nidě a severněji společně s Němci překročili Pilicu. — Něm. zpráva: Na východopruských hranicích odražen ruský jízdní útok západně od Pilkal. — Ruský car odcestoval do Vladikavkazu a odtud do Voroněžu. — Ze západu německá zpráva: U Nieuportu, Bixschoote a severně od La Bassée se ještě bojuje. Západně od Lensu, východně od Albertu a západně od Noyonu útoky odraženy. — Porta přijala italskou vládou žádané body satisfakce za Hojdu, ale tamní valí se jí nepodrobil.

Hospodářské. Vláda rakouská stanovila maximální ceny bramborů a sice pro Čechy za brambory kuchyňské 9 K, ke krmení 6 K metr. cent.

20. prosince. V Karpatech v území Latorice zapuzeny nepř. předvoje. U Lupkovského průsmyku jsou větší boje. V údolí Bialé proniknuto k Tuchovu. Rusové postavili se v Haliči se značnými silami (rak. zpr.). V polsku pokouší se Rusové o nové postavení

na Ravce a Nidě; všude se na ně útočí (něm. zpr.). — Útoky Francouzů a Angličanů u Nieuportu, Bixschoote, Givenchy a La Bassée. V Argonách učinili Němci větší pokroky. — Spojenci získali asi 60 m zákopů něm. u Bethunu. (Něm. zpr.). — Němci uložili Belgii 480 mil. franků válečné pokuty.

21. prosince. Severovýchodně od Lupkovského průsmyku, dále od Krasna—Tuchova a na dolním Dunajci prudké boje. Situace

Dr. Přemysl Šámal,
čelný člen a organisátor Maffie.

v jižním Polsku se nezměnila (rak. zpr.). — Na západě ohlášené boje Nieuport—La Bassée trvají; Francouzi útočí v kraji Sonain—Massiges. V Argonách zajali Němci 275 Francouzů. — Německo svolává domobranu druhé výzvy. — Francie anektuje Tunis a Maroko. — Německý aviatik hodil 2 pumy na Calais a Dover. — Rak. ponor. člun XII. vypálil v úžině Otrantské na francouzskou loď dvě torpéda. — Ze Srbska není již delší dobu zpráv. — Z Cařihradu sdělují, že „anglická loď“ bombardovala pobřeží u Alexandrette v Malé Asii, sev. vých. od Cypru.

Populace. Němci počítají se ztrátou obyvatelstva ve východních Prusích 200—300 tisíc obyv.

Hospodářské. President „Credit français“ vypočítává obsah francouzského území obsazeného Němci na 4 a půl milionu hektarů a 3 a půl mil. obyvatelstva. Cena pozemků tohoto území činí devět miliard, cena investovaného kapitálu 14½ miliardy a hypoteční dluhy jednu miliardu. Z toho náleží „Credit Française“ 55 milionů. Válečné škody vypočteny jsou dle statistik z několika obcí, které v jižním Alsasku jsou ve francouzských rukou. Dle tohoto měřítka činí celková škoda na budovách, továrnách a polní sklizni na 35 miliard. Materiální škoda v Belgii byla dle poloúřední zprávy z Paříže, kterou přináší lipské „Nachrichten“, vypočtena takto:

Lutych a okolí	franků	173,000.000
Lovaň	„	186,000.000
Namur	„	120,000.000
Charleroi	„	516,000.000
Školy v zemědělství	„	1.418,000.000
Antverpy	„	506,000.000
Škoda na drahách atd.	„	1.200,000.000
Škoda na obchodě	„	1.000,000.000
Dohromady tedy	franků	5.313,000.000

Rakouská vláda nařídila, že nesmí býti při prodeji ovsa ve velkoobchodě překročeny následující nejvyšší ceny za 1 metrický cent: V Dolních a Horních Rakousích 25 K, v Solnohradsku 25·50 K, ve Štýrsku, Korutanech, Krajině, Gorici, Terstu, Istrii 26·50 K, v Tyrolích (mimo zemskou obilní přírážku) a Vorarlberku 27·50 K, v Čechách 23·50 K, na Moravě a ve Slezsku 24 K, v Dalmacii 27 K. Nařízení nabude platnosti 25. prosince 1914.

22. prosince. V Karpatech se bojuje v obvodu řek Velkého Agu, Latorice a Ungu. — V Haliči přešli Rusové k útoku, na Dunajci utrpěli ztráty. Na Nidě a jižně od Tomašova jsou potyčky. V předhradí Přemyšlu trvají boje (rak. zpr.). — V Polsku bojuje se prudce o úsek Bzury a Ravky (něm. zpr.). — U Richebourgu zdařilo se franc. vojsku usaditi se ve svých starých posicích. V okolí Albertu Francouzi odražení, v záp. části Argon dobyli Němci ně-

kolik střeleckých zákopů; sev. od Verdunu útoky Francouzů odra-
ženy (něm. zpr.). — Nad Strassburkem krouží franc. aviatik. —
Z Cařihradu píší, že na kavkazské frontě překvapili Turci ruské
posice u Arlu za noci a Rusové utekli.

23. p r o s i n c e. Na celé frontě od řeky Bzury až ke Karpatům
zuří boje. — Na západě v okolí tábora chalonského vyvinuli Fran-
couzi čilou činnost (něm. zpr.). — Franc.-anglické loďstvo zahajuje
novou akci proti Dardanelám. — Rakouská zpráva o ústupu ze
Srbska praví, že pro nepříznivé počasí, nehostinný terén a protože
nepřítel shromáždil velké síly k útoku, musila býti ofensiva pře-
rušena. Velitel Potiorek odstoupil (dle verse byl zajat) a nahražen
generálem jízdy arciknížetem Eugenem a polním podmaršálkem
Sarkotičem.

ospodářské. Říšskoněmecká banka snížila úrokovou míru (diskont)
ze 6 na 5%. — Předvánoční ceny potravin v pražské tržnici v drob-
ném: Hovězí přední 1 kg K 1.92 až K 2.—, hovězí zadní 1 kg kor.
2.08—2.20, svíčková s přivažkem 1 kg K 2.20—2.60, svíčková bez
přivažku 1 kg K 3.60 až 4.—, telecí maso přední s přivažkem 1 kg
K 1.80—2.—, telecí maso přední bez přivažku 1 kg K 2.10—2.20,
telecí maso zadní s přivažkem 1 kg K 2.20—2.40, telecí maso zadní
bez přivažku 1 kg K 3.60—4.—, skopové přední s přivažkem 1 kg
K 1.44—1.60, skopové zadní s přivažkem 1 kg K 1.76—2.—, vepřové
přední s přivažkem 1 kg K 1.98—2.08, vepřové zadní s přivažkem
1 kg K 2.20—2.30, uzené přední syrové 1 kg K 2.20—3.—, uzené
zadní syrové 1 kilogram kor. 3.— až 3.20, uzené přední vařené
1 kg až K 4.—, uzené zadní vařené 1 kg až K 5.—.

ociální. Dělnictvo sklářské v sev. Čechách trpí neza-
městnaností. V jablonském okrese ztratilo výdělek 5000
dělníků. Z tanwaldského okresu odebralo se 500 sklářů
na práce pozemní. Berlín přijímá 100.000 dělníků z Čech
na opevňovací práce.

H r ů z o v l á d a. Vojenský soud v Mor. Ostravě od-
soudil a popravil redaktora prostějovského „Pokroku“
Josefa Kotka pro „pobuřující řeč“ v konsumním
spolku. Před smrtí byl narychlo oddán.

24. p r o s i n c e. Vánoce! Svátky míru, lásky a lid-

ství, svátky zrození. Vzdělaný věk slaví je barbarstvím a vražděním ve velkém. Hle, jaké to šalmaje míru:

Naše vojsko zahájilo u Ďaldova—Niborku ofensivu a odrazilo Rusy. Mlava jest v našich rukou. V úseku Bzury a Radky došlo k prudkým bojům. Na pravém břehu Pilice byly útoky Rusů odraženy. Ztráty jejich jsou veliké (něm. zpr.). Rakouská zpráva vydána nebyla. V Haliči odražení Rusové k Lisu. — U Bixschoote zajali jsme 230 nepřátel. Útoky francouzské pěchoty u Soudinu a Perthesu odraženy. Postavení bylo po tomto zdařilém protiútku vyklizeno, poněvadž části střeleckého zákopu byly nepřítelovou palbou takřka srovnány (něm. zpr.). — Na Černém moři strhla se bitka mezi loďstvem ruským a tureckým. — V Uhrách nařízeno nastoupení nových domobranců z ročníků 1887—90 na 16. ledna.

25.—26. prosince. Rakušané zahnali nepřítele v Haliči k Lisku. Mezi Vislokem a Bialou pokračoval nepřítel ve svých útocích o štědrém večeru a v posvátné noci se zvláštní intenzitou. Zabrán po 4denních bojích úžocký průsmyk. Rusové pokračovali v Haliči v ofensivě a zmocnili se opět kotliny krosenské a jaselské (rak. zpr.). — Car Mikuláš odjel z Moskvy opět do fronty. — Ve Vogesách a v Hor. Alsasku došlo k menším potýčkám. — V Srbsku klid, jen na Sávě a Drině slabé šarvátky. Černohorci útočí na pevnost Bileču. — Anglická vodní letadla provedla útok na německou zátoku a Cuxhaven při ústí Labe do Sev. moře. — Námořníci italští z válečné lodi „Sardagna“ obsadili Valonu. — Španělské vojsko vysláno do Maroka z obavy před povstáním ve španěl. území.

27. prosince. Před ruskou ofensivou mezi Rymanovem a Tuchovem byly naše síly v haličském Předkarpátí trochu vzaty zpět. Boje na dol. Dunajci, dol. Nidě a u Tomašova trvají (rak. zpr.). Útoky Rusů z jihu na Inowlodz odraženy (něm. zpr.). — Francouzi postoupili od moře v zákopech; ve Zwartelen jižně od Ypresu dobyli skupinu domů a odrazili nepřítele. Belg. armáda posunula své oddíly na pravý břeh Ysery jižně od Dixmuidenu (franc. zpr.). — Úzké pásmo Spiš—Budva bylo obsazeno Černohorci už 9. srpna. Východně od Trebinje nalézají se slabší černohorské oddíly na hercegovském území. Konečně nalézají se východně od trati drinské Foča—Višegrad srbské síly, které odtud neustoupily ani za naši

ofensivy (rak. zpr.). Srbové vyhodili opět zemunský most. — Angličané a Němci bojují spolu v již. Africe na sev. břehu Oranže. — Albánci bouří se proti Esadu Pašovi. — Noví rakouští domobrancí 1887 až 1890 povoláni na 16. ledna.

28. prosince. Severně od Dukelského průsmyku vyhnulo se naše vojsko útoku Rusů do postavení blíže karpatského hřebene (rakouská zpráva). — Na levém břehu Visly rozvinují se naše útoky dále přes velmi nepříznivé počasí. — Jižně od Ypres dobyli jsme nepřátelský střelecký zákop. Útoky nepřítele u Arrasu odraženy. Jihovýchodně od Verdunu útočil nepřítel bezúspěšně (něm. zpráva). — U Scarboroughu potopily se minami 4 lodě neutrální. — Turci hlásí, že franc. torpédový člun střílel na Kykyli proti Tenedu. Angličané přistáli v Akabě. — V Kamerunu bojují Němci s Angličany a Francouzi.

Persekuce v Praze. Časopis „Kostnické Jiskry“ byl úředně na 4 týdny zastaven.

Dosud vyšlý 83. výkaz ztrát uvádí jména 10.814 důstojníků, 230.536 mužů. Zeň, již možno zaznamenati po pětíměsíčním trvání války, jest slabá. Žádná z válčících mocí po tak dlouhém, krvavém zápolení nemůže říci, že docílila nějakého rozhodného úspěchu, všechny jsou již značně vyčerpány kromě snad Ruska a Anglie, kteréž stále vyhlašují, že bude válka dlouho trvati. Rakousko hodlá vydati tak zv. červenou knihu, jíž chce dokázati vinu na válce na jiné straně. Ti, kdož do války štváli, kdož ji vyvolali, sedí si v suchu, ale vinu odnáší nevinní národové hladem, bídou, ožebračením a synové národů svou krví. Není pera, není úst, které by dovedly vyličiti hrůzy a útrapy války — potoky krve statisíců — na bojištích při 10—12 stupních mrazu. Tato válka jest en gros ve všem — — —

Hospodářské. Vláda rakouská zakázala porážeti březí skot a svině, též telata a mladý dobytek. — Udrzuje se mínění, že zásoby následkem velkých rekvisic pro vojsko a vývozu do Německa budou asi ve dvou měsících vyčerpány. — Krav na Moravě napočteno bylo v říjnu letošního roku úhrnem 378.681 kusů, o 112.450 méně než

r. 1910. Telat bylo 118.643 kusy, o 43.007 méně než v r. 1910. — Perleťářský průmysl na Žirovnicku a Jindřichohradecku jest ochromen, tovární výroba ustala úplně, ruční jest slabá. Jest nedostatek materiálu a finančních prostředků. — V Berlíně zakročila komora obch. a polic. ředitelství pro obmezení pečení koláčů. Cukráři budou jen jednou denně péci. — Uhlí zdraženo o 10—20 hal. na metr. centu. — Uherská vláda vydává nařízení o zastavení platů zlatem. — Prádlo jest zdraženo.

29. prosince. Ruská 8. armáda, zahájivší asi před týdnem ofensivu přes Karpaty, byla doplněna a zesílena, že zdálo se záhodno odvolati naše vojsko na průsmykové výšiny a ke Gorlici (rak. zpr.). Podle pozdější zprávy „Berl. Tagblattu“ obsadili Rusové čáru Sarbo—Felsökormánok—Bátorhegy. — Na záp. bojišti všechny franc. útoky byly odraženy (něm. zpr.). — Na balkánském bojišti rozvinuli Černohorci čilejší ale bezúspěšnou činnost (rak. zpr.). — Zahájena válka portugalsko-německá v Kahyře. — Čtyři anglické parníky potopeny v Severním moři minami. — Anglie uznala francouzský protektorát nad Marokem.

Bez parlamentu. Cís. nařízením povoleno vládě vybírat daně od 1. ledna do 30. června 1915.

30. prosince. Ve východním Prusku byla ruská vojenská jízda zatlačena k Pirkalům (něm. zpr.). — Dvůrec St. Georges, jihovýchodně od Nieuportu musili jsme následkem překvapujícího útoku vykliditi (něm. zpr.). — Na balkánském bojišti na srbských hranicích klid. Noční útoky Černohorců na Gat u Astovce a na Latvu u Trebinje odraženy (rak. zpr.). Rusko dopravuje stále do Srbska zbraně po Dunaji. — Anglické loďstvo bombarduje lázně Westende, Němci obsazené.

31. prosince. Konec nešťastného roku. Ruská fronta táhne se od Pirkalů ve vých. Prusích, pak od Sochačeva, Skierněvice k Ravě, jižně v Haliči od Krosna ke Karpatům, průs. Dukelskému. Zde všude svádějí se boje se střídavým štěstím. — Na záp. bojišti Francouzi silně útočí a slabě postupují, hlavně v Belgii na severu a ve Vogesách a Angličané na jihu. Sedm něm. aeroplánů útočí na Dunkerk. — Srbské bojiště posunuto jest do Bosny a Hercegoviny, kdež Srbové a Černohorci útočí. — Z turecko-ruského bo-

jiště dochází jen turecké zprávy, jež tu a tam vybírají některé momenty sobě příznivé a jasného stavu neukazují.

Mír? Ku konci roku dva zajímavé hlasy: o míru a odzbrojení, psal si pruský setník, bar. Marschal Biberstein zápisky, v nichž napsal: „Kdo tuto válku prodělával v nejpřednějších řadách, kdo si představil veškerou bídu, všechny útrapy a škody, jež moderní válka způsobuje hroznými účinky střel dnešních zbraní všech druhů, jakož i nepřímou způsobený hospodářský otřes statisíců v dnešním spleťtém složení zájmů národů, musí se prodrati, ne- učinil-li tak doposud, k přesvědčení, že lidstvo se naučilo válku překonati; není pravda, že věčný mír jest nedostižným krásným snem, musí nadejít doba, ve které válka bude neznáma a tato doba bude oproti nynější znamenati veliký pokrok. Jako vzdělanost lidská přemohla boj všech proti všem, jako se jednotlivec musil podrídit a naučiti nalézt své právo ve společnosti a státu, po odstavení krevní pomsty a pěstního práva, tak také nalezne i vývoj národů východisko a cesty k odstranění sporů mezi národy jinými prostředky nežli válkou, bez ohledu, jak jednotlivci budou na to nahlížeti. Až bude mír sjednán, mapa Evropy přeměněna, měli by všichni Germáni působiti k tomu, aby toto hrůzostrašné vraždění, jež Evropa viděla, bylo v dějinách lidstva posledním — to učiniti mohou, budou-li chtíti.“ — Spisovatel Fr. Molnár uveřejňuje v „Az Estu“ líčení o práci rolníka na opuštěném bojišti: „Tento okamžik je jistě historický nad jiné! Nebyl bych oslovil za nic na světě tohoto sedláka, dívaje se naň pouze od silnice. Viděl jsem, jak urovnává hroudy, a když díra byla takto poněkud zasypána, udupal zemi a potom zase oháněl se lopatou. Odkud přišel? A kdy? Kde byl, když zuřil zde divoký boj? Jak se dověděl, že zde je po boji? Není mu líto jeho země? Stojí zde chudý sedlák, shýbá se a v potu tváři zahlazuje stopy války. Urovnává bojiště. Připadá mi, jakoby zašival onu dlouhou ránu, způsobenou zemi, kterou zde zanechali vojáci, kteří již odtáhli. A v létě — stane se to snad — bude zde zase vlniti se krásné obilí. Sedláček prožívá s úzkostí dobu bojů v nějakém sklepe a když boj dozuřil, vylézá ven a s otcovskou péčí snaží se zahojiti rány svého ubohého políčka. Zasypává střelecké zákopy. Z tohoto

úzkého, krví skropeného lože utrpení, hrůzy a divokých vášní, stává se zase tichá ornice. Bude-li znovu zase rozryta, sedlák ji opět přikryje. Je to věru dojemný obrázek velké oddanosti k této hnědé hroudě, a byl jsem tak dojat, že nemohl jsem od pracujícího sedláka ani očí odtrhnouti. Mezi zákopem a novým krytím je hrob, označený vysokým, velmi tenkým křížem. I tento hrob je na sedlákovu políčku. Co učiní s ním? Shladí jej také s povrchu zemského?

Hřbitovy. Do čestného hrobu na Olšanech, zřízeného obcí Pražskou, pochováno dodnes 284 vojínů cizinců.

Oběti války. Dosavadní válečné ztráty velmocí: Německo živí prý 600.000 zajatců; Rakousko 200.000 zajatců, Rusko zajalo 134.000 Němců, 225.000 Rakušanů a 1.000.000 Turků. Srbové zajali 50.000.

1915. Vstup do nového roku jest smutný; obzor zachmuřen, s oblohy po kolik dnů sype se střídavě déšť a sníh, jenž mění ulice v městě v blátivé stoky, cesty a silnice v bahnitá řečiště a zákopy v poli v smrduté tůně, nevhodné k obývání ani zvířatům. Válečné zprávy stěžují si na špatný průběh operací následkem počasí. Co se děje v přírodě, jest obrazem všeho dění ve světě. Nálada těžká, zoufalá v obyvatelstvu a — doufejme i na místech, kde „řídí osudy národů“. Jak necítit hrůzu, jež nás obklopuje? Drahota — hlad — vraždění a mrzačení en gross, nářek vdov a sirotek, kletby matek, zoufalé scény na bojišti, úpění a skřípění zubů v lazaretech — — —. Zle začíná nový rok 1915.

1. ledna. Rak. vojsko u užeckého průsmyku bylo před početnějšími nepřátelskými silami vzato s horských hřebenů poněkud zpět (rak. zpr.). Něm. útoky na úseku Bzury a Ravky pokračují (něm. zpr.). — Podle různých zpráv listů, jest francouzské vojsko na celé linii v ofensivě a dobývá krok za krokem slabých úspěchů. — Anglická řadová loď „Formidable“ zničena minou nedaleko Plymouthu. — Něm. aviatikové bombardovali Fournes Condekerque, Zeppelinova vzducholoď Luneville. — Podle turecké zprávy jest ruská ofensiva na Kavkaze u Sarafu ohrožena tureckým levým křídlem. — Vojenské a politické osobnosti sdělují si

Dr. Eduard Beneš,
náš ministr zahraničních záležitostí.

navzájem novoroční gratulace. — Úředně se oznamuje, že obvyklá allotria sylvestrovské noci na Příkopech v Praze (a také jinde) se neudála. — Úředně nařizeno odložení všech obecních voleb.

Hospodářské. Vídeň nařizuje spoření pečivem. — Maximální ceny mouky na Ostravsku za 1 kg: jemná pšeničná 74 hal., pšeničná chlebová 54 hal., pšeničná na vaření 70 hal., žitná 50 hal., ječná 48 hal., kukuřičná 42 hal. — Francie měla dle „Corriera della Sera“ za 5 měsíců ztráty 48 miliard franků. O jiných státech se neví. — V Městské spořitelně pražské bylo v prosinci vybráno o K 3,400.000 více než vloženo, z toho přišlo na válečnou půjčku 2,753.439 korun. — Rusko vyváží obilí a cukr do Francie. — V prosinci ztratila Anglie 35 parních lodí se 119 osobami a 32 plachetních lodí s 25 osobami. Pět parníků s obsahem 15.795 tun bylo německými parníky potopeno a sedm s obsahem 7432 tun a 25 osobami bylo zničeno minami.

Zdravotnictví. Dle francouzské úřední zprávy vrací se znovu do fronty 54·5% raněných vojáků, v rekonvalescenci jest 24·5%, v nemocnicích trvá 17·4%, trvalými invalidy zůstává 1·46%, ranění podléhá 3·48%. Podobný poměr jest prý i v jiných armádách.

2.—3. ledna. Dle „Times“ se Němci před Varšavou odmlčeli následkem špatného počasí a pomýšlejí na nový strategický plán: zakopali se. — Rusové hlásí úspěchy u Inovlodže, jež něm. zpráva vyvrací. Rusové usilují dobýt zpět Borzynov. Na Bzuře a Ravce pokračuje úspěšné odražení nepřátelských útoků. U Lupušiny ukořistili jsme několik set Němců a 9 strojních pušek (ruská zpráva). Němci dobyli opěrný bod Borzynov (něm. zpráva.). Na celé západní frontě trvají dělostřelecké boje (něm. zpr.). — Mezi La Bassée a Carency, mezi Albertem a Roye, u Verneuil a Blac Sablon, u Perthes a Beau Sejour Francouzi vítězí. Letadla francouzská ostřelovala nádraží v Metách; ve Steinbachu postoupeno (franc. zpr.). — Ruský křižník „Askold“ pokusil se o vylodění vojska u Jafly. — Turecké vojsko zabralo Ardaghan. — Maroko prohlášeno za francouzskou osadu. — Husejn Kemal bej, jenž přijal kaliffát nad Persií z rukou Angličanů, byl Tureckem zbaven všech hodností a odsouzen k smrti — až ho dostanou. — Anglické lodi bombardují Zeebrügge. — Esad paša bojuje s povstalci u Drače, kamž při-

plula též italská loď „Sardequa“ od Valony, aby chránila cizí příslušníky. Esad paša musil na výšinách ražbulských ustoupiti. Nad Dračí stav obležení. — Belgický kardinál Mercier vydal pastýřský list s vyzváním, aby lid zůstal věren svému králi. Německý guvernér list zabavil. — Papež zakročil u všech válčících států, aby vyměňovali zajatce invalidy k službě neschopné, což většinou přijato.

4.—5. ledna. Od moře až k Oise zavládl klid. Na Aisně v Champagni byla prudká kanonáda, v níž Francouzi měli převahu a zmocnili se více opěrných bodů (franc. zpr.) — Ruské a turecké loďstvo utkalo se v Černém moři u Sinopu, Turci prehli. — Turci obsadili Urmii. — Beduini srazili se s anglo-indickými strážemi u Suezského průplavu. — Spojené státy americké zasílají Mexiku ultimatum.

Persekuce. Zem. správní komise v Praze usnáší se: „aby získán byl přehled o účinku upisování válečné půjčky okresy a obcemi na hospodářství obecní vyzvati všechny okresní výbory, aby předložily zem. správní komisi výkazy o upisování válečné půjčky“.

6.—7. ledna. Zesíliv v posledních dnech (v Karpatech) snaží se nepřítel nabýti půdy. Záp. od užockého průsmyku a ve vých. Beskydách klid. Severně a jižně od Visly dělostřelecký boj (rak. zpr.). Záp. od Visly pokročeno k úseku Suché. 1400 zajatců a 9 stroj. pušek padlo do našich rukou (něm. zpr.). — U Borzynova a u Ravky střídavé útoky naše a Němců. V Haliči překáží bahno na stopu vysoké našim operacím (rus. zpr.). — Něm. vláda zakázala Alsanům a Lotriňanům používati francouzských nápisů a vyhlášek. — Něm. aviatikové bombardují opět Dunkerk a četrná města ve Flandrech i sev. Francii. — Anglický parník „Astarte“ se potopil po srážce u Mersey. — Řecko vysílá válečnou loď ke Drači. — Rusové ustupují před Turky do Merache na silnici k Tebrisu. — Ruské loďstvo bombarduje Sinope. Rusové obsadili Kimpolung.

Mír? Američtí kardinálové a holandská královna, každý separátně zakročují o mír.

V Čechách. Poláci z Nového Sanče v Dobřichovicích usedlí (Edmond Choroscakowski) lichotivě děkují Čechům za

pohostinství. — Obec pražská dala Polákům k dispozici domy čp. 1172 a 1217 II., v Klimentské ulici a na Petříně v objektu 123 IV. Stát připlácel obci za jednoho vystěhovalce 70 hal. denně na výživu a činil tento příspěvek za září a půl října K 3366.—, za druhou polovici října K 2852.—, za půl listopadu K 3657.—, za druhou polovici listopadu K 10.402.—; značný ostatek hradí obec. Opatření kamen, nádobí a pod. stálo K 4000.—, dále topivo, léčení, lůžka, oděv atd. Na vánoce dáno přilepšení z obec. důchodů. — V Praze jest na 20.000 uprchlých Poláků. — V Krakově zůstalo ze 159.000 jen 60.000 obyvatelů. — Celkem uprchlo prý z Haliče půl milionu obyvatel, bohatší jsou ve Vídni; 120.000 jich dostává státní příspěvek 70 h denně = 34.000 K denně. V Čechách bylo do 26. listopadu 1914 Poláků 33.248, židů 40.000. Poláci mají ve Vídni, v Praze a j. všude školy; v Uher. Hradišti, Hranicích a j. gymnasia. Čechové ve Vídni školy mít nemějí.

Censura dopisů provádí se na voj. velitelství v Mor. Ostravě; dopisy jsou otevírány.

Hospodářské. Z Vídne zakazuje se úředně skrmování obilí dobyt-kem. Následkem vysokých cen obilí dostavuje se ve venkovských záložnách větší počet vkladů. 18 okr. hosp. záložen vykazuje vzrůst vkladů v listopadu o 858.281 K při celkovém stavu 65.3 mil. K. Zato však 84 občanských záložen vyplatilo víc než přijalo o 1,091.572 K při celkovém stavu vkladů 257.6 mil. K. Výkazy za prosinec budou konstatovati značný pokles vkladů vzhledem na válečnou půjčku. — Doprava kávy do Evropy ztížena. Dopraveno z Brasilie do Nov. Yorku 100.000 žoků kávy pro Francii. — Francie boykotuje rakouské a německé výrobky; výboru, jenž boykot řídí, poukázal ministr financí 50.000 franků.

Kulturní. Na české měšfance v Místku učí se ob den hoši a děvčata. Gymnasium dáno do Nár. domu. — V Chorvatsku zakázáno úředně užívatí cyrilice.

8.—9. ledna. Na všech bojištích vážnou akce pro deštivé počasí; vody jest v zákopech na 30 cm. Silnice zatopeny na stopy

blátem a bahnem. — Francouzské útoky sev.-východně od Soissonu a u Perthesu. Vláda francouzská vrátila se z Bordeaux do Paříže. — Japonsko prodalo Anglii všecka něm. děla ukořistěná v Čingtau. — Angličané obsadili Velrybí zátoku a kabelovou stanici v Sandfontainu. — Austrálská válečná loď potopila něm. parník „Eleonore Wörmann“. — Na Kavkaze utrpěli Turci velkou porážku u Sarakamyše, zajalo asi 30.000 Turků, ostatní utekli.

10. ledna. Rakouské dělostřelectvo ostřeluje Bělehrad. — Persie zaslala Turecku ultimatum, protože turecké vojsko vniklo na perské území a porušilo neutralitu. Turecký postup u Suezského průplavu.

11. ledna. Podle ruské zprávy vyslali obhájci Přemyšlu parlamentáře. Rak. zpráva to vyvrací. Rusové snaží se překročiti Nidu. — Rak. aviatik bombardoval Cetyň.

12. ledna. Rusové pokouší se překročiti Nidu, v čemž jim rak. vojsko brání (rak. zpr.). Ruské výpady v sev. Polsku neměly výsledku (něm. zpr.). — Francouzský útok od Perthes shroutil se za těžkých ztrát nepřitele (něm. zpr.). Dobyli jsme posice v Perthesu a okolí, i odrazili jsme protiútok západně od Perthesu (franc. zpráva. — Rusové obsadili Šerpec.

Hospodářské. Vídeňští cukráři žádají vládu, aby jim opatřila 10 vagonů pšeničné nulky, jinak že musí zavřít obchody.

13. ledna. Remeš bombardována Němci. — Anglicko-franc. loďstvo blokuje Dardanely. — Rak. aviatikové bombardují Kielce. — V Římě a střední Itálii strašné zemětřesení; město Avezzano a j. zničeny, přes 20.000 mrtvých.

14. ledna. Rakouský zahraniční ministr hr. Berchtold odstoupil a jeho místo převzal Maďar bar. Burian. — Ve Vogesách dělostřelecké boje. — Turci zatarasili Dardanely potopenými loďmi u Nagary. — Turci vtáhli do Tabrisu.

Kulturní. V Německu jest 40 tisíc učitelů na bojišti, z nichž padlo 5100, raněno bylo 10.200. — Z českých umělců jsou ve válce malíři Mařatka, Nejedly, Blažiček, Brunner, Hübschmann, Rélink, Stroff, arch. Janák, sochař Opatrný, básník Holý a j.

15. ledna. Na bojištích začíná mrznouti. V Karpatech klid, na Dunajci dělostřelecký boj. — Před 8 dny u Ecurie, sev. od

Arrasu nepříteli odňatý střelecký příkop jsme včera ztratili (něm. zpr.). — Francouzi útočí na Aily. — Dva něm. letci byli sestřeleni u Dunkerku a Fournes. — Na již. bojišti klid.

Automobilism. Nejvíce automobilů má ve válce Francie, totiž 18.000 vojenských, 50.000 rekvirovaných a 2000 nákladních; po ní přijde Německo (počet neudává), pak Anglie 20.000 auto, z nich 1000 omnibusových.

Aviatika. Francie má ve válce 2600 aeroplanů.

Vystěhovalci nepřijímají se do Vídně již od 10. ledna, do Prahy od 15. ledna.

Lichva s potravinami. V Krakově učiněno za poslední měsíce 700 trestních oznámení na obchodníky pro vysoké ceny.

Hřbitovy. Na pražském hřbitově v čestném hrobě pochováni dosud 322 vojíni.

16. l e d n a. Na sever. bojišti opět deštivo. Na Dunajci a jižně od Tarnova dělostřelecké boje. — Zvláštní ruské poselství jede do Niše a Paříže, staví se též v Bukurešti. — Anglický parník „Gammara“ ztroskotál u Gavanaspont Sightu. — Rusové zabrali Kirlibabu.

Mír? Mezinárodní mírová konference sociálně dem. sešla se v Kodani. Čeští soc. dem. delegáti, ani žurnalisté na ni nebyli vládou rakouskou puštěni.

17. l e d n a. V Karpatech potyčky hlídek. — Francouzi útočí sev.-záp. od Pont à Mousson. — Něm. dělostřelectvo pokračuje v bombardování Soissonu. — Antverpy zaplatily Němcům válečnou náhradu 40 mil. franků. — Zesílené franc.-angl. loďstvo operuje proti Dardanelám. — Americká loď přivezla Srbsku válečný materiál do Soluně. — Rusové porazili Turky u Karaurganu.

18. l e d n a. Italský parník „Varese“ potopen u Pulje minou. — Něm. aviatik Falkenhayn, syn něm. ministra vojenství, zastřelen v letu u Lille. — V Soissonu Němci sestřelili franc. aviatika. — Angl. hlídkový člun „Ghar“ potopil se u Dealu.

19. l e d n a. Něm. zeppelin (6) podnikly noční útok na anglická pobřežní města. — Anglické parníky „Penasth“ a „George Royle“ ztroskotaly u Sgerningshamu. — Rusové zabrali Vorochtu.

20. ledna. Něm. letadla bombardovala Varšavu. — Francouzi dobyli zpět vsi La Boisselle. Severně od Pont à Moussonu dobyta čtyři německá opevnění, v lese Le Pretze 500 m něm. zákopů. — Paříž střeží 550 franc. letadel. — Francouzi útočí jižně od St. Mihielu, Němci u Pont à Moussonu. — V Evropě válčí nyní na 200.000 Indů. — Ruská vláda vyslovila souhlas s obsazením Čingtau Japonci.

Mužatky. Liberecké ženy žádají místní vojenské velitelství, aby byly připuštěny do fronty.

21. ledna. Sev. a již. od Visly dělostřelecké boje. — Bitky v již. úseku Nidy a Checiny, kdež poškozena ruská doprava. — V úseku Suché něm. útoky. — Němci ustoupili ze zákopu u Berry au Bac. — Anglický parník „Durward“ a švédský „Drott“ potopeny minami. — Rusové útočí na Kavkaze.

Politické. Rak. následník, arcikníže Karel František Josef jest v Berlíně, rak. ministr zahraničí, bar. Burian, odjel do něm. hlav. stanu. — Něm. ministr vojenství šl. Falkenhayn odstoupil a jmenován generálem pěchoty; ministrem voj. stal se generál lieutenant Wild z Hohenbornu. — President Poincaré udělil velkonížeti Nikolaji Nikolajeviči a čtyřem rus. generálům voj. vyznamenání.

Válečná půjčka vynesla v Rakousku 2.136,000.000 K, v Uhrách 1.700 milionů kor.

Hrůzy války. Halič má 78.497 čtver. kilometrů plochy a 8,026.000 obyv., zničeno a zpustošeno plochy 55.742 čtv. kilometrů (pětina území celého Předlitavska), totiž 70.7% celé Haliče; 13% jest spálená pustina. — Němci nutí zámožné Belgičany, kteří uprchli, k návratu tím, že na nepřítomné uvalili desateronásobnou daň z příjmu.

Hrůzovláda v cenzuře. „Budweiser Kreisblatt“ v Čes. Budějovicích zastaven úředně na čtyři týdny. — Konfiskují sami sebe: V „Nár. Politice“ zabavena úř. vyhláška o narukování nových branců. — V „Nár. Listech“ zabavena vyhláška morav. místodržitele. — Na Ostravsku a také jinde řadí spousty anonymních dopisů; sám policejní správce mor.-ostravský žádal novináře o prohlášení, že anonymní udavačství není vítané, ani čestné.

Hospodářské. Nedostatek hrozí. V Praze není mouky v obchodě. Vláda opět nabádá k šetření potravinami. — Pivovarníci chystají se zdra-

žiti pivo o 3 K na hektolitru. — Úbytek městských vkladů spořitelních v prosinci: Celkem referovalo 87 spořitelů a tyto vykazují pokles vkladů o 4,821.399 korun. Z toho arci lvi podíl připadá na Městskou spořitelnu pražskou, jejíž vklady klesly o 3,460.194 kor. (z toho 2,753.489 kor. na válečnou půjčku). U všech 86 ostatních spořitelů činí tedy pokles jen 1,361.205 K. Chrudim vykazuje úbytek 309.122 K, Král. Vinohrady 204.115 kor., Kralupy 178.798 kor., Poděbrady 156.673 kor., Domažlice 138.905 kor., Kyjov 159.741 kor. Vzhledem k tomu, že v prosinci konány splátky na válečnou půjčku, není tento pokles vkladů značný.

22. ledna. Rusové postupují ke Szpitalu a Gornému. — Anglie vyloďuje novou armádu 1 mil. mužů do Francie. — Francouzi a angličtí letci bombardují Gent a Zeebrügge. — Francouzi útočí ve Vogesách na Hartmansweilerkopf. — Německo vyplatilo Lucembursku 2 mil. marek náhrady za válečné škody. — V Portugalsku vzpoura monarchistického vojska. — U St. Georgesu a Ferme Union zničili Francouzi část něm. opevnění. U Pont à Moussonu dobyli Francouzi 100 m před něm. posicemi. U Thanu dělostřelecké boje pro Francouze. (Franc. zpr.)

23. ledna. V již. Bukovině dobyli Rakušané Kirlibabu. Ruské zprávy to popírají. — V sev. Polsku Rusové útočí u Przasnysz, Blinna, Gojska a Szpital Gorny. Němci útočí proti úseku Suché; na Ravě, záp. od Chenciny dělostřelecké boje.

24. ledna. Událostí dne jest velká námořní bitva u Doggerbanka v Severním moři mezi loďstvem anglickým a německým. Německé loďstvo bylo napadeno anglickým, jež zničilo a potopilo německý obrněný křižník „Blücher“, „Derffinger“ a „Zeydlitz“, Angličanům porouchány lodi „Lien“ a „Tiger“, jež odvlékli. Nato německé loďstvo, jemuž hrozilo zaskočení, odplulo. — Francouzská úřední zpráva o událostech od 15. listopadu do 15. ledna konstatuje, že německý nápor selhal. Francouzi postoupili v Argonách o jeden kilometr, u Ypres, mezi mořem a Lysem Němci ztratili posice a levý břeh Ysery. Francouzi rozšířili svou posici u Verdunu, pokročili vých. od Nancy, dobyli Arbachu a Steinbachu v Elsasku. Celkem: 1. německá ofensiva v Polsku již po měsíc je zadržena, 2. ruská ofensiva v Haliči a Karpatech trvá,

Vítězové nad Němci.

Gal. Joffre.

Gal. Maistre.

Gal. Foch.

Gal. de Maud'huy.

3. Turecká armáda na Kavkaze je většinou zničena, 4. německé pomocné zdroje důstojnických stavů jsou vyčerpány a napříště bude moci Německo rozvíjeti pomocné prostředky efektivních stavů pouze na škodu nynější jednoty, 5. armády spojenců mají naproti tomu dosud v pozoruhodné míře možnost bráti si posily. Možno tudíž tvrditi, že Francii a jejím spojencům stačí čekat, aby docílili plného úspěchu. — Rusové hlásí obsazení obce Borokhty v Bukovině a zapuzení nepřítele u Kirlibaby. Rak. zpráva dí, že Kirlibaba našimi dobyta. Ve vých. Prusích útočí Rusové u Lyku a Gambina.

25. ledna. Rusové sestřelili u Libavy německou vzducholod „Parseval“. — Turci poraženi od Rusů na Kavkaze u Sarykamiše. — Rakousko svolává další domobranecké ročníky 1891, 1895-6, 1878 až 1881. — V anglických přístavech zabaveny celkem dosud 284 něm. obch. lodě.

Persekuce. Proti cenzuře v Rakousku ozývají se konečně ostré hlasy. Vídeňský živnostenský spolek na podnět posl. Exnera podal vládě ostré ohrazení, které nebylo zkonfiskováno. Klub mladočeský usnesl se na ohrazení ještě ostřejším, jež však bylo zabaveno. Člen panské sněmovny, býv. ministr spravedlnosti dr. Fr. Klein v „Neue Freie Presse“, pokládá nynější censuru za povážlivou a škodlivou státu. — Úředně zastaven agrární list na Moravě „Selské Listy“. — V Prostějově zastaveny na 8 dní „Hlasy z Hané“, dále „Ještědský Obzor“, „Ještědské Rozhledy“ a „Hlasy Severu“.

Nedostatek. Německo zabavilo, resp. monopolisovalo všechny zásoby mouky a obilin. Podobně učinilo místodržitelství na Moravě. — Rak. vláda nařídila rekvisici uhlí pro Vídeň, Krakov, Linec.

Kulturní. Ze 25.000 francouzských profesorů, kteří narukovali, padlo již 3500. Na franc. vyš. školách klesl počet studujících ze 23.000 na 10.500, na středních z 98.000 na 73.600. — Na Moravě, ve Slezsku a také již v Čechách jsou četné školy zavřeny pro nedostatek učitelstva. — Polákům zřízena reálka v Praze v Truhlářské ulici v gymnasijsní budově.

26. ledna. Fama praví, že uherští magnáti vypravili k rak. císaři deputaci, aby byl nepřítel z Uher vyklizen, jinak, že uzavrou separátní mír. Jiná pověst chce tomu, že po odstoupení Berchtolda

ze zahr. ministerstva, byla ve Vídni válečná porada za předsednictví císařova, kde jednalo se o italských požadavcích územních. Diplomaté přimlouvali se, aby se Italii daly země Vlasy obývané; císař a vojenská strana to odmítli a stanoveno, aby přibráno bylo pomocné vojsko německé k vyhnání Rusů z Uher, Bukoviny a Hallice, a na to sami vrhnouti se na Italii. Nato začalo přemísťování něm. vojáků do Uher a pozdější akce spojenců v Bukovině a Karpatech.

27. ledna. Rusové potopili turecký parník „Georgios“ s 19 letadly na Černém moři. Rusové odrazili Turky u Sulatan Selimu.

28. ledna. Rusové útočí v Karpatech záp. od užockého průsmyku a v Prusích. — Něm. aviatikové bombardují za noci Dunkerk. — Car vyznamenal vrch. velitele franc. generála Joffrea. Generál Pau jede k ruské armádě se zvláštním posláním k carovi.

Půlletí války. Hrozná světová válka zuří již půl roku a o výsledku nelze ještě mluvit, o ukončení nedovoleno ani snít. Tušíme jen veliké oběti na tisíci mladých životech, vidíme statisíce raněných a mrzáků, zdecimované, vyhladovělé národy, zpustošené země.

Hospodářské. Drahota vzrůstá vřichledě. Mouka již není vůbec k dostání; 1 kg rýže italské stojí K 1.04, krupička K 0.96, chléb 66 h, sádlo K 3.20, 1 vejce 18 hal. Čtyřhalérový rohlíček v Praze váží 20 gr, 1 litr petroleje 90 h, lihu 80 h. — Jeví se poptávka po uhlí, jelikož větší část české těžby musí do Vídně a do Lince. Vojenská správa rekviruje v dílnách a továrnách měď a cín, jež se spotřebují na pláště ke šrapnelům. Nedostatek ledku k výrobě prachu a traskavin. — Vláda vídeňská nařizuje míchat mouku z 50% pšeničné, 50% ječné, kukuřičné, brambor, škrobu a pod. V Berlíně smějí pekaři vyrábět už jen $\frac{1}{4}$ své dosavadní produkce, tolikéž hostince. Pro 1 obyvatele stanoveno 2 kg mouky na týden. — Pražští hostinští trpí nedostatkem mouky a zakročují o ni u aprovisační komise.

Nové přiročí v Rak. vyhlášeno na čtyři měsíce. Dle něho mají se na dluhy prošlé v srpnu dítí splátky po 25% v únoru a zbytek v dubnu; prošlé v září a říjnu splat. 25% v březnu a zbytek v květnu, v listopadu prošlé platí 25% v dubnu a zbytek v květnu.

Sokolstvo má značný podíl na válce. Zřídilo lazarety, cvičenci povoláni do zbraně. Jen z jednoty vinohradské jest na bojišti 400 členů, vesměs se známkou p. v. = politicky podezřelí.

Válka a alkohol. Dle dra Dušana Makovského, býv. lékaře hr. Lva N. Tolstého: Tím, že od počátku války všechny krčmy jsou zavřeny, že vodky a piva nikde nelze dostat, jsou bývalí bosí a nazí všichni nyní obuti, oblečení; bývalí opilci se vzpamatovali. Mužové sami nosí domů výdělek, ženy už nemusejí na ně čekat v den výplaty. Přestaly požáry v poměru 4:18, soudy v poměry 1:3; zmrzačených v továrnách jest o čtvrtinu méně; o rvačkách, vraždách, krádežích není skoro slyšeti. Vrátili se k rodinám otcové, kteří celá léta o rodinu nestáli a hýřili někde v Petrohradě. Řemeslníci a továrníci chválí si jakost práce svých střízlivých dělníků a přestala „modrá pondělí“. Výkazy spořitelén za jednotlivé poslední měsíce vykazují větší přírůstek vkladů, než v minulém roce za tři měsíce. Všecko proto, že se přestalo pít. Na vojně zahynulo sotva víc, než by bylo zahynulo za tu dobu od pití. Za pět a půl měsíce počítá se, že zemřelo padlých, raněných a nemocných v ruském vojsku asi 300.000. Za stejnou dobu umírá nyní v Rusku asi 3 miliony lidí, z nichž každý desátý jistě následkem pití, buď že sám pil, nebo jeho rodiče, nebo jeho opatrovníci.

29. l e d n a. Rusové napadli ve vých. Prusích předmostí u Darkějmu a ostřelovali něm. opevnění před jezery. U Löwentinského jezera odražení. — Turci bombardují ruskou stanici Kilie na záp. pobřeží Černého moře. — Rusové zabrali Sufian v Persii.

30. l e d n a. Na Dunajci a Nidě dělostřelecké boje. Ruský útok u Borzymova odražen. Boje v Karpatech, kam Rusové pronikají. — Ve Francii dobyli Němci několik metrů zákopů u Cuinchy a Garenicy. — Rakouská vláda vydává nařízení o obnovení výroby a prodeji pečiva. — Rusové obsadili Tebris v Persii.

Persekuce. Ve Štramberku na Moravě zatkló četnictvo býv. starostu, obv. lékaře dra Hrstku, hostinského Ed. Pospíšila a Ing. Vojt. Hrabovského, jež odvedlo k voj. soudu v Mor. Ostravě. Příčina neznáma.

31. l e d n a. Dle ruské zpr. podnikla ruská jízda zdařilý útok na pravém břehu dolní Visly. Němci odražení na linii Vesleš—Na-

sizglevo, severových. od Vloclavku; Němci na ústupu vyklidili vesnici Makovo. Němci útočí jižně od Pilice. — Amerika zásobila trojdohodu válečným materiálem za 135 mil. dolarů.

1. února. Německo hrozí neutrálním lodím, že jich nebude na blokováném pobřeží Anglie a Francie šetřiti. — Anglie potlačila povstání v území Njassa v Africe.

2. února. Ruské útoky v Beskydech a Polonínských Karpatech. Němci dobyli Huminu již. od Visly. Noční útoky Rusů na Bzuře odraženy. Němci odrazili francouzské útoky u Perthesu. — Anglický parník „Ikaria“ potopen něm. člunem v Havru. — Něm. letadla bombardují Nancy, Luneville, Remiremont a Chaufontaine. U Vathinemilu něm. letadlo sestřeleno.

3. února. O 9. hod. ráno popraveni v Sarajevě spolupviníci na sarajevském atentátu: Veliko Čubrilevič, Mirko Jovanovič a Danilo Ilič; doživotní žalář — případně 20 let těžký žalář dostali z milosti Jakov Milovič a Nedjo Kerovič. — Rakousko vydává „Červenou knihu“, v níž svaluje se sebe vinu války. — Anglie vydala rozkaz, aby obchodní lodě proti případné něm. blokádě vyvěsily neutrální (americkou) vlajku. — Turci pokouší se překročiti průplav Suezský, v čemž jim anglické loďstvo zabránilo.

4. února. Ruský car odjel na bojiště. — Francouzský letec bombarduje Mühlheim v Badensku. — V Belgii a u Arrasu dělostřelecké boje; rovněž ve Vogesách.

5. února. Rakouský aviatik bombarduje Cetyň. — Turecká válka. Angličané a Francouzi chystají se opět proti Dardanelám. Turci prchli z Tebrisu do Maragy. — Rusové bombardují Chopu.

V Čechách všeobecně se těšíme na vpád Rusů; kdyby v Karpatech prorazili, půjdeme je vítat. Starostové některých obcí na Moravě připravují již lid na uvítání. Farář jisté hanácké obce doznal, že při předepsané modlitbě za vítězství rakouských zbraní, modlil se za jejich porážku.

Sociální. Dělnický sjezd v Ženevě vydal manifest pro mír, mezinárodní svobodu, neodvislost národů a aby nynější válka byla poslední.

6. února. Rak. vojsko obsadilo Kimpalungu v Bukovině. Srážky Rusů a Němců ve vých. Prusích. — Rak. ministr pro Bosnu

a Hercegovinu, bar. Burian odstoupil a jmenován jím šl. Körber.
— Srážka ruských lodí s tureckou u Batumu.

O náladě vlády ruské píše „Birževyja Vědomosti“: Mír s Německem bude uzavřen jen po definitivním úplném vítězství, neboť jen v tomto případě bude zavládati v Evropě skutečně trvalý klid. K tomuto účelu musilo by se však obětovati 200.000 až 300.000 lidských životů. Aby bylo zabráněno takovému krveprolití, považuje vláda za nutné odročiti lhůtu vítězství, tím spíše, poněvadž jest přesvědčena o konečném vítězství našich zbraní. Zvláštní mír s Rakousko-Uherskem jest fakticky nemožný. Kdyby mocnářství Habsburků prosilo o mír, musilo by se prohlásiti za poražené. Podmínky, které by mocnářství v tomto případě musily býti položeny, byly by pro ně nepřijatelný. Dvojmocnářství musilo by v tomto případě počítati nejen s našimi požadavky, nýbrž i s požadavky Srbů a Černohorců. Bezdůvodny jsou též pověsti o zvláštním míru s Uherskem samotným a o rozluce Uherska a Rakouska. První a nejdůležitější podmínkou takové smlouvy byl by náš a našich spojenců požadavek, aby Uhersko se zřeklo nejen Rakouska, nýbrž i Německa a aby přistoupilo na naši stranu. Nelze očekávati, že Maďaři by přijali požadavek, který by je donutil bojovati proti Rakousku se zbraní v ruce.

7. února. Těžké rak. dělostřelectvo ostřeluje kraj u Tarnova. Němci dobyli v Argonách část. franc. opevnění.

Nedostatek váleč. materiálu. Rakouská vláda nařizuje zabavení zásob kovů: mědi, zinku atd., na šrapnelové pláště. Provádí se již v továrnách a dílnách, jimž bere se materiál za nepatrný peníz odškodnění.

8. února. V Polsku a záp. Haliči dělostřelecké boje. Němci pomáhají Rakousku v Karpatech, kde dobyto sedla Voloveckého. — Turecké loďstvo střílí na Jaltu. — Itálie vydává zákaz vývozu životních potřeb.

9. února. Němci hlásí menší úspěchy v Argonách, u Baude Septu a v Hirzbašském lese ve Vogesách. — Rakouský císař vydal manifest k svým věrným národům, jimž děkuje za obětavost ve vnucené válce. — Rusové bombardují Trapezunt.

Persekuce. Poprava. Voj. soudem v Mor. Ostravě odsouzen a zastřelen rus. příslušník Vinc. Pilczewski, katolík, pro vyzvědačství a protože šířil slovanské vědomí mezi polskými legionáři.

10. února. Úřední zprávy německé a rakouské jsou velmi skoupé. V Karpatech záp. od užockého průsmyku ruské útoky odraženy. Němci provedli výpad severozápadně od Šěrpce.

Udavačství. Halič. uprchlík Pedro Nakoneczny ze Stanislavi přijat byl za písaře ve stanici v Prostějově; denuncoval pak podúředníka Lad. Pospíšila z vlastizrádných výroků. Voj. soud v Mor. Ostravě však Pospíšila osvobodil.

11. února. Rakušané dostoupili k Seretu v Bukovině. Rusové donuceni Němci k vyklizení vých. od Mazurských jezer. — Německý císař přijel na ruské bojiště a nařídil dobytí posic na Bzuře „za každou cenu“. — V Uhrách povolání všichni lékaři do 50 let stáří do nemocnic. — Rusové zabrali Rabbe v Karpatech. Velká porážka Rusů na Mazurských jezerech, 26.000 Rusů zajato Němci.

Hospodářské. Uhry snaží se zavřítí svůj trh rakouskému vývozu. — Místodržitel král. českého nařídil péci v obvodu pražském jednotné pečivo: žemle 32 gr za 4 hal., v ostatních krajích 35 gr za 4 hal. Na nedodržení stanovena pokuta do 5000 K, neb vězení do 6 měsíců.

Proti censure zakročila deputace vídeňských poslanců u ministra spravedlnosti Hochenburgera.

Společenské. V Rakousku a také v ostatních válčících státech není o letošním masopustu plesů. Pařížský prefekt zakázal karnevalové slavnosti.

Kulturní. V Německu zaniklo 593 časopisů.

Populace. Ve světoznámých lázních Ostende zůstalo ze 45.000 obyvatelů jen 6000. — V Ruském Polsku zničeno přes 8000 osad, lesy jsou spáleny.

Česká akce. C. k. rakouská persekuce má žně, její vykonavatelé od místodržitele dolů přímo hýří horlivostí, zavírají se jednotlivci pro pouhé anonymní udání, podezřelí velezrádci se věší, statky se konfiskují, celé stavy, j. sokolstvo a učitelstvo šmahem se posílá na vojnu, že nejsou dost černožlutí. Konfiskace spisů, zpěvníků, ba i modliteb kvete. Udavačství z osobní msty bují. Zakřiknutý

národ mlčí, zatíná pěstě, ale nezoufá. Odnikud nepřichází sice zprávičky o lepší situaci, za hranicemi, jen vítězné fanfáry rakouského tisku zní, my však pohřížení do sebe, ze sebe čerpáme pevnou víru ve spravedlnost dějinnou, která nedá zahynouti. Národ provádí v odvetu pasivní resistenci proti utlačovatelům, odmítá válečné půjčky a různé žebroty, potají kolportuje příteli příteli „zaručené“ zprávy, jak to s námi Rakušany stojí a že to musíme prohrát. Opisujeme si manifest cara Mikuláše, shazovaný prý na Moravě s letadel a slibující nám samostatnost. — Američtí Čechové provedli vlastní válečnou organizaci; Vojta Beneš, spisovatel Karel Horký a j. řadou přednášek a četnými spisy i časopiseckými články získaly dobrovolníky a příspěvky. Utvořeno Národní sdružení, jež má kanceláře hlavní v Chicagu, poboční v New Yorku a Washingtonu. Jedna sbírka vynesla v Chicagu 40.000 dol., druhá přes 50.000 dol., v Omaze 60.000, v Texasu v jednom městě 50.000 dol. Ženy statečně pomáhají. Ze sbírek zřízen tábor legionářů ve Stamfordu, stát Connecticut; legie vysílány pak přes Kanadu do Francie k výcviku (zachovává se neutralita Spoj. států). — V Čechách tajně pracuje „Maffie“ („Kronika“ I. díl, str. 17, 47, 112, 118, 131, dále „Legie“ str. 66, 73, 105. „Masaryk“ 17, 47, 72, 105, 117.) Ve srozumění s drem Scheinerm vymýšlí Sokol, br. Očenášek, maj. elektrotechnického závodu v Praze, zvláštní model torpéda (okřídlená mina), který lze lehko vyráběti, přenášeti i používatí proti nepříteli, a zasílá výkresy tajně prof. Masarykovi, kterýž je odevzdává vládě francouzské. Po několika měsících pak skutečně vynález český s úspěchem jest používán proti Němcům. Tak odplácíme svým tyranům.

Justiční omyl. Krajský soud v Kutné Hoře osvobodil obchodníky Em. Seidlovou, Jana Petřů a Fil. Mahlera z přestupku předražování, poněvadž cena 56, resp. 58 hal. za 1 kg mouky jest přiměřená.

Maršálek F o c h, zadržel druhý útok na Marně a rozhodl svou velikou ofensivou osud Němců.

Československá legie ve Francii. Na tisíc Čechů, polovice to usedlých ve Francii, přihlásila se ihned na začátku války do cizineckých legií francouzských, a dne 9. května 1915 při útoku z opevnění Ouvrages Blancs česká setnina od 2. pochodového praporu 1. pluku cizinecké legie hned prvním nárazem o 10. hod. ranní prorazila za 50 minut do hloubi 5 km, dosáhnuvši tak všech vyhlédnutých cílů, ztratila při tom tři čtvrtiny svého mužstva, ale dala tak všemu vojsku nádherný příklad vojenské obětavosti a pohrdání smrtí. Měli 42 mrtvých a 50 raněných. Tato čsl. rota „Nazdar“ pojmenována tak samými Francouzi podle jejich pozdravu, neboť sestávala většinou ze Sokolů. Tábor koncentrační byl v Bayone a tamní dámy darovaly jí prapor, na nějž 12. října 1914 přísahali.

Sokolstvo. Pobočník plukovníka, Němec, vyslovil se dle „Venkova“ o Sokolech: „Se Sokoly máme nejlepší zkušenosti. Jsou to lidé, vědomí své povinnosti, chápající plně svoji zodpovědnost, lidé vskutku bez bázně a hany, spolehliví, zkrátka: vojáci, jakých si možno jen přát“.

Politické. Anglický král propůjčil srbskému králi vysoký řád.

Zemské hospodářství. Na Moravě stoupl letos schodek v rozpočtu o 21 mil. kor., proto země zastavila všechny subvence. V Čechách jsou zastaveny již třetí rok. — Nařízením zemské vlády Slezské byl zastaven prodej zásob obilí a mouky u mlynářů a rolníků. Rolníkům povoleno ponechání 50 kg mouky na jednu osobu a 200 kg obilí k setí na každý ha. — Obecní výbor ve Frývaldově konstatoval, že okolní mlýny nepracují, poněvadž se jim nedostává obilí. Bylo vysloveno přání, aby zásoby byly zabaveny dříve, než bude pozdě. — Některé pivovary zdražují pivo o 4 K na hektolitr.

Hospodářské. Ve vídeň. skladištích zabaven všecken loves. — Něm. vláda zakázala vývoz cukru. — Francouzské ministerstvo financí uveřejňuje statistiku o dovozu a vývozu Francie od srpna do konce listopadu 1914. Do 31. července 1914 vykazoval dovoz větší obnos o 53,035.000 franků, vývoz úbytek o 66,619.000 franků vůči stejnému období roku loňského. Od 1. srpna do 30. listopadu 1914 činil úby-

tek dovozu 1.688,656.000 fr., úbytek vývozu 1.564,830.000 franků vůči stejnému období roku loňského. V listopadu 1914 činil vývoz do Belgie 170.000 proti 102 milionům v listopadu r. 1913, vývoz do Ruska 338.000 proti 7,061.000, dovoz z Ruska 2,987.000 proti 39,622.000, vývoz do Anglie 66,714.000 proti 109,704.000, dovoz z Anglie 50,688.000 proti 89,931.000, vývoz do Švýcarska 13,066.000 proti 34,432.000, dovoz ze Švýcarska 7,260.000 proti 12,485.000, vývoz do Italie 10,731.000 proti 27,861.000, dovoz z Italie 6,712.000 proti 22,000.000, vývoz do Španělska 7,624.000 proti 18,106.000, dovoz ze Španělska 9,829.000 proti 25,932.000, vývoz do Spojených států 25,467.000 proti 133,712.000 franků, vývoz do Alžírsko 18,343.000 proti 43,927.000, dovoz z Alžírsko 16,868.000 proti 25,123.000 franků.

Persekuce. Zatýkání. Praž. stav. rada Ant. Matějovský s personálem svého oddělení asi 7 osob byli před časem zatčeni, že rozmnožovali a rozšiřovali tajné zprávy z bojiště. Dnes odsouzeni voj. soudem do vězení na 6 měsíců až 14 let.

12. února. Dle něm. zprávy získali Němci u Massigesu a St. Menehouldu 1200 m francouzských zákopů.

Politické. O ponorkové válce. Protest Ameriky proti zamýšlenému německému ničení neutrálních lodí: „Americká vláda považuje za svou povinnost, císařskou vládu německou v upřímné vysoké úctě a s nejprátelštějšími pocity, ale přece docela otevřeně a vážně upozorniti na velmi vážné následky, které by mohlo přivoditi její patrně zamýšlené jednání (potápění lodí s vlajkami neutrálních států v námořní oblasti válečné). Americká vláda hledí na ty možné následky s takovou obavou, že při nynějších poměrech považuje za své právo, ano za svou povinnost, požádati císařskou vládu německou, aby před skutečným jednáním uvážila kritický stav, který by mohl vzniknouti v poměrech Spojených států k Německu, kdyby námořní síly některou obchodní loď Spojených států zničily nebo způsobily smrt některého státního příslušníka severoamerického. Kdyby takový stav vznikl, viděla by se vláda Spojených států přinucena, učiniti císařskou německou vládu přísně zodpovědnou za takové skutky jejích námořních úřadů a učiniti všechny kroky, které k ochraně amerických životův a majetku na

širém moři pro Američany jsou nutny.“ Současně podola Amerika značně mírnější projev proti používání amer. vlajky (viz 3. února).

13. února. Rakouské a něm. zprávy znějí vesměs vítězně, což se připisuje zamýšleným válečným půjčkám. — Albánci překročili hranice srbské v kraji prizrenském. — Rybářská loď „Alex Hastie“ potopila něm. ponorku.

14. února. Rakušané obsadili Nadvornu a zatlačili Rusy ke Stanislavi. — Němci vytlačili Rusy z Piktupönen k Taurogám. — Němci odňali Francouzům u St. Eloi blíže Ypresu 900 m posice. — Anglie prohlásila veškeré své přístavy za válečné.

15. února. V Bukovině zatlačení Rusové k Prutu. Boje jižně od Kolomyje. — Němci obsadili v Polsku sev. od Visly Plock a Bielsk.

Hospodářské. Pražští uzenáři se usnesli, že přestanou vyráběti uzenice (párky a vuřty po 12 h), ale budou je vyráběti za 20 h. — Pražská obec má zásoby za 2 mil. K, mouky, pšenice, žita, rýže, hrachu, bramborů a sádla, což stačí na 2 měsíce. S prodejem bude začato až v tísní. Obec vinohradská má rovněž zásoby. Brambory prodávala dosud za K 9.60 q, nyní K 12.—. — Elektrické dráhy v Mor. Ostravě řídí teď ženy konduktérů, neboť 80% personálu mužského muselo narukovat.

Vláda v Uhrách nařídila soupis všech (i soukromých) zásob mouky. — V Německu stát rekviroval všechny zásoby potravin a vydává poukázky na hlavu a týden 2 kg chleba. Hosté v restauracích a na dýchánkách nesmějí dostati chléb, a musí si jej přinést s sebou. — Vídeňská organizace žen bojkotuje zdražené veprvé maso (až K 3.80 za 1 kg), kteréž teď klesá.

Politické. Řecký námoř. ataché u vyslanectví v Cařihradě byl insultován agentem turecké policie, načež řecká vláda žádala odprošení a potrestání agenta. Poněvadž zadostiučinění vyvolalo obtíže, opustil řecký vyslanec Panas Cařihrad. Turecká vláda pak dala žádanou satisfakci.

Kulturní. Srbské spolky v Sarajevě „Prosvjeta“ a „Srbsko žensko udruženje“ úředně rozpuštěny a jmění zabaveno. — „Králohradecké Rozhledy“ zastaveny úředně na 4 neděle. — Brněnský „Nový

Lid“ byl na čas úředně zastaven. — „Gablونzer Tagblatt“ na tři dny úředně zastaven. — V Karpatech raněn povážlivě pluk. lékař. čes. dram. spisovatel Ant. Dvořák. — Tajemník „Matice Srbské“ v Novém Sadě (Uhry) dr. Ostrič vzat do vyšetřování a sesazen.

Censura. Vídeňští a pražští novináři žádají za úlevu v censure.

Hospodářské. Rak. ministr orby vydal k zemědělcům svolání, aby každou píď země oseli obilninami, okopaninami a luštěninami. Sázání cukrovky budiž obmezeno, jelikož cukru je nadbytek (a přece se zdražuje). Ceny obuvi zvýšeny ve Vídni a také v Praze následkem zdražení koží o 5—6 kor. na páru.

16. února. Rakušané dobyli Kolomyje. — Němci pronásledují Rusy k Taurogám. — Francouzi a Angličané zahajují útoky v Champagni, Němci útočí v Argonách.

17. února. Prudké boje mezi Stanislaví, Nadvornou a Kolomyjí. Rusové zahnáni za Prut. — Němci vyklidili návrší 365 a ves Narroy. — Podmořský kabel Brest—Nový York byl přerušen.

Ponorková válka. Německo odpovídá na americkou notu o blokadě, obviňující Ameriku, že zásobuje trojdohodu a nikoli Německo; zanechá pronásledování neutrálních lodí, jestli bude Amerika dovážeti též do Německa.

18. února. Na dnes předpovědělo Německo zahájení slíbené blokády anglické a pronásledování neutrálních lodí. — Rakousko v pochmurné době slaví dnes 140leté jubileum robotního patentu, jímž robota zmenšena na polovici, ale nevolnictví zde nikdy nepominulo. — Rusové útočí u Nadvorny a Kolomyje. Němci zabrali Taurogy a skončili pronásledování Rusů u Grodna a Suché Waly. — Srbové zahnali Albánce ze Srbska. — Ze srbského bojiště opět po delší době úř. zpráva, že Srbové ostřelovali Zemun a Mitrovici, zato Rakušané pálili na Bělehrad.

Kulturní. Od počátku války slouží u vojska z kruhu členů spolku „Máje“ spisovatelé: Václav Krofta, J. Brabec jako poručík a Jul. Skarlandt jako poddůstojník sanitního oddělení. Spisovatel Jan V. z Finberka z Hlinska mešká dosud ve Francii, kde byl při prázdninovém zájezdu po vypuknutí války internován. — Redaktor olomouckých „Selských Listů“ J. Silberský nastoupil službu vojen-

skou. — Redaktor a tajemník moravské strany agrární Jaroslav Marcha slouží od začátku války. — Redaktor „Samostatnosti“ a spis. dr. L. Borský nastoupil službu voj. — Red. „Selských Listů“ J. Fink byl na sev. bojišti raněn. — Narukoval malíř-krajinář Jar. Šetelík k těž. houfnicím v Olomouci. — Red. „Národní Politiky“ p. M. Čtrnáctý, redaktor „Venkova“ p. Čvančara a redaktor „Samostatnosti“ p. G. Šmejce, narukovali. — Redaktor plzeňského „Českého Denníku“ p. Fr. Heller, jenž byl na jižním bojišti raněn a mešká nyní v Praze, byl povýšen na poručíka. — Spisovatelé Karel Šarlih a Karel Bor byli na bojišti raněni. — Redaktor „Národních Listů“ Bohdan Pavlů byl zajat v Haliči. — Redaktor „Našeho Slova“ a poslanec Jiří Stříbrný slouží v Aši a redaktor „Venkova“ Jos. Novosvětský leží nemocen ve vojenské nemocnici v Rožďalovicích.

Hospodářské. Dle „Věst. Zálož.“ u 15 okr. založen hospodářských stouply v lednu vklady o 215.992 korun, kdežto u 64 občanských založen v Čechách nastal pokles o 573.598 korun. Rolnické obyvatelstvo ukládá, městské vybírá.

19. února. Rusové ustupují z Bukoviny ke Stanislavovu. — Boje u Lomže, jižně od Myszniecu, Prasznysy a Raczionzu, při nichž jsou Rusové v defensivě. — Francouzi podnikají velký útok v Champagni, severně od Perthesu a Semesnilu. Němci ve Vogesách dobyli posice u Sulzernu a Reichsackerhopfu. — Anglické a francouzské lodi bombardují Dardanely po 7 hodin. Jiné ostřelovaly Smyrnu. — Japonci podali Číně požadavky rázu hospodářského.

20. února. Ruské útoky od Dukly k Vyškovu. — Francouzi útočí u Combres. — Anglický parník „Cambank“ torpedován něm. ponorkou u ostrova Anglesey. — Dardanely denně bombardovány angl.-franc. loďstvem.

Persekuce. Ve „Světozoru“ zabavena velezrádná věta: „Nancy jest půlmilionové město a velká tvrz francouzská“. — Časopis „Plameny“ zastaven a redaktor Filip Dobrovolný odsouzen na 14 dní pro omeškání povinné péče. — Vojenský soud v Moravské Ostravě

odsoudil nakladatele Frant. Radouška v Přerově na 8 let těžkého žaláře, protože přechovával carův manifest. — Obecní zastupitelstvo v Košticích u Hodonína úředně rozpuštěno a dosazen komisař.

21. února. Desátá ruská armáda ustupuje. — Francouzské útoky severně u Verdunu. Němci dobyli ve Vogesách Hohrod a Stossweier. — Americký parník „Evelyn“ potopen u holandského pobřeží minou. — Veškeré přístavy v průplavu La Manšském uzavřeny.

22. února. Rusové útočí v Karpatech; boje jižně od Dněstru; Rusové útočí u Grodna a na Ravce. — Anglický parník, dopravující vojsko, byl u Beachy Headu potopen německou ponorkou. — Japonci odmítli prostředkování Ameriky ve sporu s Čínou. — Anglie prohlašuje veškeré potraviny, dopravované po moři, za kontraband.

23. února. Ruský výpad u sedla voloveckého Rakušany odražen. — Rusové překročili u Augustova Bobr; jejich útok u Sztabínu Němci odrazili. — Francouzi podnikli u Perthesu velký výpad, jenž „se nezdařil“. — Remeš prudce napadána Němci. — Francouzský generál Pau na cestě do Ruska navštívil Bělehrad, Sofii, Atheny, Bukurešť. — Dardanely opět ostřelovány anglicko-francouzským loďstvem.

24. února. Němci dobyli Praszynsz. — Rusové obsadili opevnění Mogily jihovýchodně od Bolinova. — Francouzští letci bombardují Freiburg v Badensku a Mylhúzy. — Jeden americký parník potopen minou, dva parníky anglické torpedovány.

Persekuce. „Brünner Montagsblatt“ zastaven úředně na 4 týdny. — „Kladenský Obzor“ zastaven úředně na 6 týdnů. — Jednou již byl zastaven na 14 dní.

Nedostatek. Rakousko vydalo po způsobu německém nařízení o závěrcce a soupisu všech zásob. — Na dveřích obchodů moukou visí pravidelné návěští: „Mouka není“; objeví-li se někde mimořádně mouka, tlačí se velké zástupy kupců do krámu a před krámem; za asistence strážníků vpouštění jsou kupci po 6—7, až do vyčerpání zásoby. Pak opět: mouka není. — Německo zastavuje vozbu luxusních a soukromých automobilů, kromě nutných nákladních, pro nedostatek pryže a olejů.

Zajatci. U Jindř. Hradce má býti zřízen koncentrační tábor pro ruské zajatce.

Zdravotnictví. V Pardubicích dostavuje se velký lazaret jako stanice pozorovací o 216 až 300 barácích, se 200 lékaři a 1000 ošetřovateli. O něco menších jest v Rakousku 28 stanic.

25. února. Norský parník potopen v ústí Temže. — Anglický parník uhelný torpedován v přístavu La Manche. — Japonsko nařizuje všeobecnou mobilisaci. — V Praze začíná opětý odvod koní. — Rusové dobyli Stanislavov.

Nedostatek. Ve Vídni zastavilo 150 pekařů (ze 700) výrobu pečiva pro naprostý nedostatek mouky.

Američtí Čechové utvořili v Clevelandu „České národní sdružení“, které získává dobrovolníky do kanadské armády, pořádá sbírky, přednášky, agituje. Povstává Československá tisková kancelář. Sbírkou 2000 dolarů ze září minulého roku posílají Masarykovi do Švýcar na českou propagandu.

Končíme již sedmý měsíc hrozné evropské války. Nové a nové odvody se podnikají, nové síly posílají se na jatky, nové životy padají za oběť litici. Cítíme denně tížící a přituhující tlak nedostatku, mezi chudinou je bída a hlad.

26. února. V úseku Tucholka—Vyškov v Karpatech prudké boje. Ruské útoky v údolí oportském Rakušany odraženy. Nové ruské síly útočí u Grodna, Lomže a Praszysze. — Prudké útoky Francouzů v Champagni. Francouzský torpedoborec potopen minou v barském přístavu. — Anglické a francouzské lodě bombardují denně Dardanely, zvláště Sed El Bahr. — Čínský kabinet podal demisi následkem sporu s Japonskem.

27. února. Německé vojsko vyhnulo se postupujícím Rusům na sever a západně od Praszysze, kdež Rusové zvítězili, zajali 100.000 Němců a ukořistili značný materiál. Podle ruské zprávy byla u Grodna ukončena úplná porážka dvou německých sborů.

28. února. Němci ustupují od Grodna a Prasnyše. — Francouzské výpady v Champagni odraženy. — Lodní doprava ze Švéd-

ska do přístavu Hullu zastavena. — Francouzské loďstvo zabavilo čilský parník „Rancagna“, plující s ledkem do Benátek. Jest citelný nedostatek ledku na výbušné látky. — Anglický parník „Harpalion“ potopil se u mysu d'Antifer. — Francouzští a němečtí příslušníci vyměněni. — Japonci obsadili severně od Port Arthuru čínské osady Mačang a Fučau. — V Itálii jsou demonstrace pro válku.

Z Masarykova pobytu v Rusku.

Počasí na bojištích špatné, sněhu místy na metry; utrpení mužstva nekonečné. Konce béd a hrůz nikde neviděti, národové trpí a mlčí. Výsledky nikde žádné. Rozčilení působí zprávy o bombardování Dardanel, kamž již anglicko-francouzské lodě a vojsko proniká a kde se čeká spojená akce Rusů od Bosporu.

Sociální. V Orlických horách a na Českomoravské vysočině lidé nemají výdělku, živí se bramborami a špatnou kávou dvakrát denně.

Vystěhovalectví. Ve Slezsku jest přes 20.000 uprchlíků z Haliče, většinou bez prostředků.

Nedostatek. Německému vojsku ubrali chleba, 2—3 vojáci dostávají již jen jeden chléb, stejně v lazaretech.

Zajatci. Skoro polovina váleč. zajatců Rusů jest v německé části Čech. V Josefově 23.000, Mostě 25.000, Terezině 20.000, Milovicích 20.000, Německém Jablonném 4.500, Chebu 20.000 zajatců.

V Praze započala opět přehlídka koní pro vojenské účely, po několika dnech byla přerušena, neboť vybráno z 1000 jen asi 40 koní. — Z 594 stavitelů českých jest 89 v poli.

1. března. Ruské výpady jižně od Augustovského lesa, dále severněji od Lomže a od Plocku, stále odráženy. — Boje v Argonach a ve Vogesách. — Generál Pau přijel do Petrohradu a přijat byl carem. — Čtyři turecké pevnosti v Dardanelách umlčeny.

Maffie čsl. V březnu 1915 jednáno v Terstu s Jihoslovany o případném zasáhnutí Italů. Rakouští Jihoslované bývali dobře informováni a docházely od nich příznivé zprávy. Četné schůze konány byly u dra Šámala a v Agrárním klubu, později z opatrnosti místa schůzek měněna, zvláště po zatčení dr. Kramáře; tu utvořen malý kroužek „pětky“, v níž byli dr. Ant. Hajn, Štěpán, dr. Šámal, Jar. Kvapil a dr. Franta. Schůzky pak dály se opatrně, sešli se dva někde na ulici za večera, nebo v poledne u policejního ředitelství. Schůze celé „pětky“ určovány na dopoledne někam dále, jako do lesů za Závistí, kamž jeden jel drahou, druhý parníkem, třetí přes Radotín, jiný zajel až do Černošic nebo šel z Prahy pěšky. Na účely Maffie sami přispívali až kolika tisíci, a podporovali rodiny internovaných. Kladeny naděje do ruské ofensivy, že vnikne i k nám a že bude třeba ustaviti vlastní vládu. Pro ten případ bylo vše připraveno, dr. Pantůček vypracoval elaboráty veřejné správy; byli ustanoveni kandidáti pro vládu, učiněna opatření, aby přes noc natisknuto a nalepeno bylo ohlášení převratu a aby byli úředníci vzati do slibu.

2. března. Boje v Karpatech, západně od užockého průmysku a na celé frontě haličsko-bukovinské. Rusové pokouší se překročit Bobr jihovýchodně od Augustova. Němci vzali zpět své předvoje jižně od Myszince před ruskou přesilou. — Boje u Remeše a St. Eloi. Francouzské výpady u Couseuveye a u Ailly—Aprémont.

3. března. Rusové, postupující na Bialou, jihovýchodně od Zaklyczina, Rakušany odraženi. Rusové útočí opět u Mysziniecu, Chorzelu a sev.-záp. od Prasnysze. — Německé útoky severně u Arrasu, francouzské útoky u St. Hubert v Argonách. — Dardanely stále ostřelovány. — Rakousko vypisuje nové další odvody k domobranecké službě (!?) mužů 38—42letých, rozených r. 1873—77.

Francouzský armádní rozkaz praví, že ztráty Němců přesahují už 3 miliony. Pluky jsou vyčerpány, mají jen asi 12 důstojníků. Německo hyne hladem, neboť loďstva anglická a francouzská zabavují dovážené zboží. Turecko, spojenec Německa, je poraženo. Německé loďstvo se bojí opustit přístavy. Německo porušilo neutralitu Belgie a opomíjelo všeliké mezinárodní právo, střílelo na otevřená města, potopovalo neutrální lodě, nutili v zabraných územích ženy, aby se podrobily jejich brutální vůli; se zajatci nakládají surově. — V následující bitvě v Champagni vypálilo francouzské dělostřelectvo často až 100.000 ran denně, jimiž byly německé zákopy zasypány.

4. března. Střetnutí Němců a Angličanů jižně od Ypres. Francouzské útoky na Loretu a v Champagni odraženy. Němci bombardují Remeš. — Německý ponorný člun „U S“ potopen anglickou torpedovkou „Goorkha“.

5. března. Rusové útočí východně od Piotrkova a v Polsku, východně od Prasnysze. Boje v karpatských výšinách při stále vánici sněhové. — Ve Francii boje o návrší Lorette. — Velký rozruch pro válku s trojdohodou proti Turkům v Řecku. V Athénách ministerská rada, ministerský předseda Venizelos a většina vlády pro zasáhnutí vojenské proti Cařihradu, král Konstantin rozhodl pro neutralitu. Vláda odstoupila. — Jitření v Itálii, Rumunsku a Bulharsku pro a proti zasáhnutí do války. Mocnosti tyto chtějí získati území a vyčkávají příhodné chvíle.

6. března. Dělostřelecké boje německo-francouzské mezi mořem a Sommou. Francouzské výpady východně od Badonvilleru. Boje ve Vogesách u Münsteru a Sennheimu. — Německá ponorka potopena parníkem „Alston“. — Demise Venizelova v Řecku.

Hospodářské. Rak. vláda vyzývá rolníky, aby osívali úhory obilínami, obmezili pěstění cukrovky; řídce síti, vydatně hnojit.

Kulturní. Učitelské organisace vyslovují se proti předčasnému uzavření škol v květnu.

7. března. Rusové útočí u Lomže, kdež padl pruský generál-major šl. Didfurth. Urputné boje v Karpatech o průsmyky. — Francouzský útok u Sennheimu odražen (německá zpráva). — Stálé bombardování Dardanel a vnitřních tvrzí Kilid Balir, Kume Kale, Galipoli a Bulairu. Angličané a Francouzi bombardují též Smyrnu na pobřeží Malé Asie. Vyloděné vojsko na pevninu prý Turci zahnali. — Rusové bombardují Sunguldak, Eregli a Kozlux.

8. března. Francouzský generál Pau přijat carem v Petrohradě a odjel do hlavního ruského stanu. — Francouzský útok sev.-vých. od Les Mesniles zmařen (německá zpráva). — Anglický parník „Surrey“ potopil se u Liverpoolu. — Ruský křižník „Askold“ bombarduje Vurlu, jihozápadně od Smyrny.

9. března. Francouzský generální štáb prohlašuje: 1. Akce v Champagni byla nepřetržitým výsledkem místních úspěchů a stála Francouze poměrně jenom málo ztrát a málo zajatců. 2. Nepříteli přivodili jsme velké ztráty. 3. Donutili jsme nepřítele, aby na tomto bodu soustředil 5 armádních sborů a vyplýval velké množství střeliva. — Francouzští učenci, umělci a literáti protestují proti německému ničení památek. — Po několikerých pokusech sestavil v Řecku Gunaris novou vládu; lid demonstruje pro Venizela a válku. — Ruské loďstvo bombarduje Sunguldak na pobřeží Černého moře. — Generál Radko Dimitrijevič jmenován velitelem ruské armády proti Cařihradu.

10. března. Ruské zprávy hlásí vlastní postup u Suvalek, úspěchy u Pilice a odražení německých útoků u Lopučna. — V Champagni odraženy francouzské útoky; u Givenchy anglický útok (něm. zpráva). Zahájení bojů o Reichsackerkopf ve Vogesách. — Německá ponorka „U 12“ potopena angl. minonoskou „Ariel“. —

Němci potápějí francouzské rybářské čluny. — Admirál Beresford navrhuje, aby zajatí němečtí důstojníci, kteří útočí na civilní lodě, byli souzeni jako námořní loupežníci. — Francouzské a anglické vojsko vyloděno na ostrově Lemnos.

11. března. Mrazy a sněhy brání operacím v Karpatech. Němci porazili opět Rusy severně od Augustovského lesa (něm. zpráva). — Francouzské loďstvo bombarduje tvrze Hamidieh, Čan-
nak, Chimikli uvnitř Dardanel.

Hospodářské. Dle výkazu spolku maj. domů v Praze VII. jest v Holešovicích-Bubnech přes tisíc bytů prázdných. V Praze II., ve Vodičkově ulici, jedné z nejživějších, jest zavřeno 13 krámů, v Ječné ulici 17 krámů; na některých zavřených obchodech jsou vyhlášky: „Pro narukování majitele (obou majitelů) obchod dočasně uzavřen.“ Úřady vyzvaly obchodníky, kteří trpí válkou na svých obchodech, aby žádali o odpis neb slevu, ale povolují je velmi zřídka. — Pražská obec uložila na Žofíně pro případ nouze 3500 pytlů bílé mouky, 400 beden gulášových konserv, 4 vagony rýže, 3 vagony soli a pod. Na Vyšehradě uložen petrolej. Pražská obec začíná ve své režii péci a prodávati chléb. Peče se v obecní budově Odkolkova mlýnu. — Podle soupisu zásob ve Vídni jest 473 tisíc rodin, z nichž má 70 tisíc rodin přes 20 kg zásob, asi 400 tisíc rodin nemá ani 20 kg zásob. — Vídni obmezen prodej a spotřeba chleba úředně na tři čtvrtiny. — Na jednoho obyvatele v Brně připadá podle soupisu 25 kg zásob. — Vídeňský spisovatel Heřman Bahr napsal feuilleton, v němž nabádá bohatší kruhy, aby hodně utrácely a nemají-li, ať dělají dluhy. — Německý poslanec Gotheim praví ve „Voss. Ztg.“: „Kdo si teď napere bachor, zrazuje vlast.“ — Uherská úvěrní banka vykazuje čistý zisk za r. 1914 K 12,903 529, o 276 000 K větší než roku 1913.

Nouze a drahota. Pražské mlékárny zvýšily cenu mléka o 4 hal. na litru. Ceny vajec stoupaly následkem zimy. Ve Vršovicích dovoleno pekařům péci bílé koláče jen ve středu a v sobotu. — Hovězí maso ve Vídni stouplo na K 3.60 za kg, svíčková a roštěná K 6.— až 7.—. Ze 2000 vídeňských řezníků zavřelo 200 své krámy.

Hrůzy války. V Krakovském listě „Piast“ líčí jakýs polský dělostřelec své dojmy takto: Dívám se po okolí jaksi mně dobře známém —

přijeli jsme v noci — i ptám se, kde vlastně jsme? Povídají: „ve V... — Ježíš Maria! To je nedaleko mé rodné vsi. Dívám se — opravdu! Za tím vrchem, tam moje víska. Lomcovalo to srdcem mým! Co asi tam dělá moje Magda? Co dělají moje děti. Jeje! Tak až sem v ty strany vojna se stočila. Bohdejž by nebyli ve vsi, neboť jak začnu střílet... Hrůza mne pojala. „Oheň!“ Zaznívá povel, a dvě naše děla zahrála. Přiskočil jsem ke svému dělu. — „Přímo měřit — ten bod černý nad sněhem pahorku viditelný!“ — „Kde?“ bezděky jsem se tázal. — „Přímo za nosem! Tam na věži kostelní jest jistě pozorovací hlídka ruská. Třeba tu věž sbořit. Rychle, aby nás neodkryli!“ „Ježíši Nazaretský!“ vykřikl jsem, „toť přece věž na kostele v mé vsi, na tom kostele, kde mně křtili, kde mne oddali, kde křtěny mé děti.“ „Hotovo!“ slyšel jsem. „Pálit!“ Jako bludný jsem vykonal rozkaz. Zahouklo to, za chvílku černý bod na obzoru zmizel!... Zbořil jsem věž na našem kostele, jakoby mi ruka ochromila! V očích počaly se mi dělati mžitky, málem byl bych upadl při dělu. Do vlastního kostela, ve vlastní vsi... Ale musí to být: Je to nezbytné! Tu máte osud dělostřelce... dělostřelce Poláka...“ — Němci uložili Antverpám 50.000 franků válečné pokuty proto, že někdo strhl vyhlášku o německém vítězství u Augustova. Městu Lille uložili pokutu 500.000 franků za to, že obyvatelstvo činilo projevy při průchodu francouzských zajatců městem.

Zdravotnictví. Vídeňská obec zřizuje neprodyšné přístěnky, v nichž budou desinfikovány vozy elektrické dráhy, protože se v nich drží vši; z téže příčiny odstraněny plakáty z vozů.

Kulturní. Vídeňští advokáti zakročili, aby haličtí uprchlí advokáti nesměli ve Vídni provozovati praksi. Haličtí a bukovinští advokáti protestují u dra Bilinského. — Lvovští herci založili kavárnu ve Lvově, kde herečky a herci obsluhovali. — Vláda uherská dovolila uherským Slovákům, že smí býti ve školách vyučování náboženství v mateřském jazyku a také křestní jména smí býti tak zapisována do matrik! — Při novém odvodu musí se stavěti 14 českých, 7 polských, 4 rusínští poslanci, 29 německých, celkem 64 říšských poslanců. Na vojně jest 5 českých poslanců. — Moravským rekrut-

tům zakázáno úředně zdobiti se kyticemi červenými, bílými a modrými.

Mír? Německé hospodářské svazy, jakož i socialisté v říši žádali vládu německou, aby se smělo veřejně diskutovati o míru. Vláda nepovolila.

12. března. Rusové dobyli Kupkova a Smolníka. Podle ruské zprávy zastavili Němci noční útoky u Prasznysze. — Ruské zprávy oznamují vypuzení Němců od Augustova. — Veliká bitva zuří na Narevu, již zúčastní se asi 1 milion mužů, Německo má zde 8—10 armádních sborů. Operace jejich u Osovice zadrženy velkými ruskými oddíly jízdy, které zasáhly z boku (ruská zpráva). — Angličané obsadili Neuwechappelle, odkud útočí na východ, docílili L'EpINETTE a linie u Tietreu. Belgické pluky pokročily 500 m kupředu u Nieuportu. Německý útok zde odražen. — Francouzi útočí v Champagni.

13. března. Belgičané rozšířili své posice na Yseře. Angličané pokročili k Fleur Baix, k Rue d'Enfer. Francouzi v Champagni postoupili severovýchodně od Les Mesnillu (francouzská zpráva). Boje ve Vogesách. — Ruské výpady na dolní Nidě a u Gorlice, v Karpatech mezi Lupkovským a Užockým průsmykem, v údolí Oporu a u Vyškova. — Ruský státník hr. Witte zemřel. — Angličané a Francouzi vylodili na různých místech u Smyrny vojsko asi 50.000 mužů. Četné lodě na všech stranách denně jsou potápěny; námořní válka v Severním a Středozezemním moři jest v plném proudu. — Křižník „Ametist“ vnikl až do středu Dardanelské úžiny k Nagaře, byl zasažen třemi granáty a vrátil se.

Čechové v Americe pracují vydatně pro osvobození staré vlasti. Ustavili centrální „České národní sdružení“ s tiskovým propagačním výborem. Sdružení zahrnuje 26 velkých českoamerických kolonií se 70.000 členy; toto sdružení má ve dnech 13.—16. března sjezd v Clevelandu. Sídlo jest v Chicagu, předsedou L. F i s c h e r, jednatelem J o s. K r a m e r-T v r z i c k ý; vynikajícím pracovníkem jest E m a n V o s k a, továrník mramoru a j. Slovák O s u s k ý pořádá četné přednášky, jimiž nabádá ku podpoře československé akce. Provádějí četné sbírky

na udržování československých legií a na „velezrádnou“ protirakouskou agitaci. Četní čeští dělníci v dílnách a spolcích skládají celotýdenní mzdu na společný účel a mnozí hlásí se jako dobrovolníci. Američtí Čechové spolu s ruskými sami vydržují legie a tiskovou akci. Jakoukoli pomoc od spřátelených států zásadně odmítají.

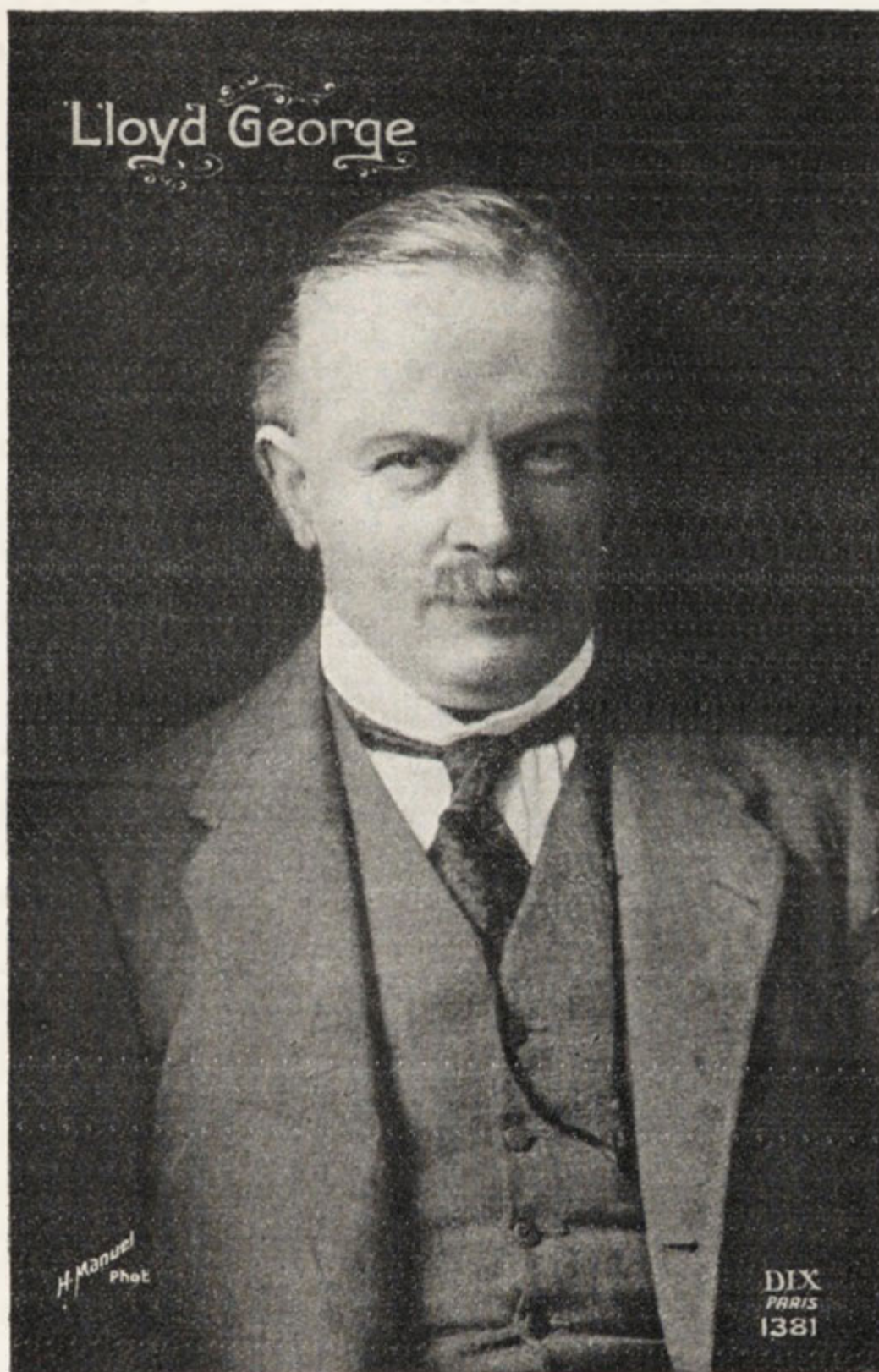
14. března. Obrovské boje a útoky Rusů v Karpatech a v Haliči v linii Cizna-Baligrod, Užok-Ravka a u Vyškova. Teplejší počasí, deště, tání sněhu zhoršují terén. V Polsku a ve východní Haliči dělostřelecké boje. — Anglický obrněnec bombarduje pevnosti v Dardanelách: Seddil Bahr a Kum Kale.

V Čechách vydal místodržitel vyhlášku proti alkoholismu (zavírání kořalen).

Prof. Masaryk obdržel v Ženevě od básníka Machara na korespondenčním lístku sdělení: „Příspěvek pro „Novou Dobu“ dodati nemohu“, což znamenalo „Nejezdí domů, pátrají po tobě!“ Téhož dne zemřel Masarykovi v Praze syn, malíř Herbert Masaryk, jemuž nemohl na pohřeb. V ženevské „Besedě Slovan“ konal přednášku s obsahem „Češi a přítomná válka“. Z dobrovolného vyhnance stal se nucený, neboť černožlutý pták vztahoval po něm již drápy.

15. března. Rusové útočí na rakouské posice jižně od Dněstru u Černovců, Užoku, na horním toku Sanu, k Turce, Cizny a Baligrodu, u Sulejova, východně od Lupkova, u Vyškova, Nadvorny a Gorlice. Pokouší se o průlom u Ottynie ke Kolomyji. Další trvání bitvy jižně od Dněstru. — Rusko objednalo v Americe 10.000 nákladních vagonů. — Car a zahraniční ministr Sazonov odjeli na bojiště. — Nové francouzské útoky v Champagni. — Německý křižník „Dresden“ potopen u ostrova Juan Fernandez v Tichém Oceánu. — Anglické a francouzské loďstvo obsadilo ostrovy Lemnos, Samothraki, Imbros a Tenedos, dosud v držení Řeků a vylodilo 2000 vojáků.

16. března. Na francouzské straně boje o návrší Lorette, dále západně od Perthesu a severně od Le Mesnilu. — Anglický

Lloyd George, anglický zástupce na mírové konferenci.

parlament zasedal a byl právě odročen; zasedání německého říšského sněmu trvá.

Rakouské sněmy jsou zavřeny, český rozehrán, zde úřaduje na místě zemského výboru — správní komise. Vláda a císař, kteří svévolně válku začali, bojí se právem kritiky zástupců lidu.

17. března. Rusové vnikli do nejsevernější části Pruska ke Klajpedě (německy Memel); město toto obsadili. — Francouzský výpad na pohoří Lorette. — Rakousko povolává ke službě mužstvo, jež bylo loni superarbitrováno (propuštěno jako neschopné).

18. března. Zahájen velký postup ruský v Šáryšské stolici v Uhrách. — Francouzové útočí s úspěchem u Le Mesnilu, Beausejour, u Verdunu a v rovině woewreské. Němci bombardují Arras. Anglická zpráva hlásí postup u Cortrightu a Meninu, postup zde o 4000 yardů ($\frac{3}{4}$ míle) a zajetí 700 Němců. — Velký útok francouzského a anglického loďstva do Dardanel, poškození tvrzí, při čemž potopeny obrněnci „Irrestible“, „Ocean“ a „Bouvet“. — Anglie ohlašuje částečnou blokádu německého pobřeží, veškeré nákladní lodí, i neutrálních států, jež plují k Německu neb odtud, budou zadrženy, zboží zataveno a prodáno, částky po válce vráceny; lodí neutrální ihned budou propuštěny.

Politické. Ruský gubernátor ve Lvově, hr. Bobrynský vydal nařízení následkem vyzvědačství židů, jímž se: 1. židům zakazuje přístup do Haliče; 2. osobám židovské národnosti zakázáno cestovati z jednoho haličského kraje do druhého a vinníci budou trestáni pokutami do 3000 rublů neb vězením do 3 měsíců.

Kulturní. Z obecné školy v Hrušově odešlo na vojnu 13 učitelů, z nichž 3 jsou zajati, 1 mrtev. — Na krakovské universitě byl skončen zimní semestr a letní semestr odpadne, přednášky zastaveny.

Hospodářské. Druhá válečná půjčka v Německu, jež měla vliv na vítězné zprávy z bojišť, byla právě skončena. Upsáno prý asi 7 miliard. — Haličský zem. výbor sbírá materiál o poškozených a demolovaných domech v městech a vesnicích; chystá nový stavební plán. — Německá vláda zabaví surový cukr v hamburském přístavu pro domácí zemědělství, neboť: „doba než se začne krmiti

zelenou pící, asi uprostřed května, je zvláště kritická —“. — Kurs rakouských peněz stanoven poštovní spořitelnou 100 marek za 131.50 K. — Berlín bez předměstí podporuje přes 90.000 rodin vojáků 100procentním přídavkem k podpoře říšské, což vyžaduje měsíčně 8.6 milionů marek. 40.000 marek příspěvků platí Berlín rakousko-uherskému pomocnému spolku. Zvláštní přídavky (tři čtvrtiny požitků) dostávají rodiny narukovaných městských zřízců a dělníků, 177.000 marek stála výzbroj berlínských dělníků na pracích opevňovacích, 185.000 marek dostal ústřední spolek pro sprostředkování práce. Příspěvky na činži byly pouze v únoru povoleny částkou 663.000 marek. Roku 1914—15 bylo povoleno na stravování školních dětí dosud 750.000 marek. Červený kříž dostává měsíčně 12.000 marek, „Národní ženská služba“ dostala dosud 275.000 marek, dále dostává měsíčně 15.000 marek a za 163.000 marek dostala poukázek na jídlo a jiné dary. Na péči o uprchlíky platí město 33.000 marek. Zásoby potravin bylo nakoupeno za 17½ milionu a z toho za 5½ milionu rozprodáno. Bylo zabito asi 80.000 vepřů v ceně 30.000.000 a vyrobeno trvanlivé zboží. Společnosti pro opatrování obilí ve válce zúčastní se Berlín se 4.000.000 mk, regulování spotřeby chleba a mouky stálo 200.000 marek a je zaměstnáno 171 komisí pro opatrování chleba. — Rak. vláda zrušila cla z vepřů, másla, tuků, ze žacích strojů a modré skalice. — Patenty chrání dosud vynálezy ve všech státech. Uhry, Francie, Německo, Belgie, Anglie, Dánsko, Švýcars, Itálie, Norsko, Amerika atd., povolily lhůty pro zaplacení tax patentních do 30. dubna, 30. června, července, příp. až do ukončení války. V Rakousku mají vynálezci žádati shovění a dokázati, že odklad zaviněn válkou. — Rusko zrušilo patenty rakouských a německých příslušníků.

Nedostatek a zásobování. Obec pražská peče ve své režii chléb v Odkolkově pekárně na Kampě; do jedné pece sází se najednou 120—130 bochníků o váze 1 a čtvrt kg, které po vypečení váží právě 1 kg. Při započetí prací pečeno bylo denně 400 bochníků, nyní peče se jich přes 2200 denně a závod rozšířen bude od příštího týdne tak, že bude možno 4500 bochníků denně vyrobiti. Chléb je typu jednotného ze smíšené mouky v ceně 50 hal.

Vláda opět zhoršila své nařízení o výrobě pečiva. Smí se na chléb používati jen pětina žitné a pšeničné mouky. — Ve Vídni byl v tomto týdnu následkem omezení pecnářství na třetinu velký nedostatek chleba; zástupy čekaly před krámy pekařů od 4 hodiny ranní, o chléb byla rvačka, a tento konečně prodáván po kouskách za 10 až 20 hal. O 8. hod. ranní nebyl již chléb k dostání, načež došlo k výtržnostem, policie rozháněla davy. Podobný obrázek jako v Německu. Ve společenstvech rozdílí se pekařům mouka, dostane každý člen 1 pytel mouky smíšené a 3 pytle mouky kukuřičné. K dispozici dáno 40 vagonů po 118 pytlích pro 700 pekařů. Dalších 250 pekařů zde zavřelo krámy. — V Pešti musí obsahovati mouka 50 proc. kukuřičné mouky. Pešť žádá od vlády 50.000 metr. centů mouky. — Vídeň žádá, aby vláda zabavila ihned celou letošní sklizeň, aby nepropadla spekulaci. — Ve Vídni odměřena denní dávka mléka na dospělou osobu čtvrt litru, pro dítě do dvou let 1 litr. Při tom se počítá na denní spotřebu 50.000 litrů, kdežto dosavadní přívaz činil 700.000 litrů. — V Pešti odhaleny velké podvody s dodávkami vojenského sukna. Zatčeno asi 20 právníků a obchodníků, kteří dodávali vojsku lehké ženské látky, mezi nimi milionáři, obecní a radní hodnostáři. Z uvězněných obchodníků se jmenovitě Sandorovi Váradimu, Mikuláši Ligetimu, Deszö Váradimu, Jindřichu Taubesovi, dále L. Neumannovi a Arturu Partosovi, O. Szászovi, L. Schwarzovi, D. Hechtovi atd. vytýká, že dodali na statisíce metrů špatného sukna, nebo vůbec jenom bavlněného sukna do vojenských skladů, čímž poškodili vojenský erár nejen o peníze, ale také brannou moc ve frontě, kde musili vojáci bojovati v nedostatečném obleku proti nepříteli. J. Taubes na př. dodal 1,600.000 m bavlněného sukna intendantuře. — V Benátkách Vlašských jsou velké manifestace pro válku.

Persekuce. Slovenský „Národní Hlasník“ v Turč. Sv. Martině úředně zastaven.

Válečné sňatky vyřizovány jsou nyní urychleně, bez ohlášek. V pražské arcidiecési uzavřeno bylo 500 sňatků, při nichž ženich-vojín nebyl přítomen a zastupoval jej zástupce.

19. března. Boje v Karpatech, ruské noční útoky u Nadvorny. Posádka v Přemyšlu podnikla poslední výpad k východu,

aby se vyprostila, byla však Rusy odražena zpět. V pevnosti hrozný hlad, každý druhý muž jest v nemocnici, poráží se poslední koně, Rakouské vojsko, jež chtělo od Stanislavi a Užoku pevnost vyprostiti, utrpělo velkou porážku, situace pevnosti je beznadějná. — Francouzi útočí severně od Verdunu, v nížině Woewre, u Mosy a Combosu. — Do Dardanel vplulo opět 6 bitevních anglicko-francouzských lodí, ale pro špatné počasí nemohly zahájit operace. Odklízují se miny.

20. března. Prudké ruské útoky mezi průsmykem Dukelským a Užockým a sedlem u Konieczné v Karpatech, dále proti Němcům u Jednorožku. V Přemyšlu ničí děla a vyhazují podkopy. — Podle ruských zpráv byli Turci odraženi od Čaroku k Artvinu, mezi Ardanučí a Oltou. — Rusové vypudili Němce z Taurogg.

21. března. Rusové zmocnili se průsmyků Dukla a Lupkova a valí se opět do Uher ke Košici.

22. března. Přemyšl vzdal se Rusům po 4½ měsíčním obléhání. Pevnost, jež stála 3 miliardy, označována teď německými listy za bezvýznamnou. Zajato 9 generálů, 2593 důstojníků, 117.000 vojáků, ukořistěno 1025 děl. Mužstvo rozbíjelo svoje pušky. V pevnosti nebylo ani mouky, ani chleba, ani zeleniny a také poslední konzervy byly spotřebovány, zbývalo jen pár koní a trochu ovsu. Koně byli zabiti a maso bylo rozděleno vojsku, aby lidé měli co jíst do zítřka, až Rusové je zásobí. Oves byl semlet a přidáván k masu. Z letecké pošty v Přemyšlu bylo zničeno za obléhání 12 letadel, 12 párů letců (pilot a pozorovatel) zahynulo a 12 bylo zajato. V posledním týdnu před vzdáním se pevnosti přemyšlské platilo se tam za půl kilogramu cukru 12 K, za půl kg soli 40 K a za půl kg chleba 2.50 K, jeden litr mléka stál 2 koruny, jedno vejce 1 korunu 50 haléřů. Z toho je patrné, že v pevnosti byla již krajní nouze. — Francouzi útočí severně od Beausejour. — Ruské loďstvo soustřeďuje se u Oděsy, aby podporovalo akci proti Cařihradu.

23. března. Francouzi útočí v Kněžském lese. V Champagni dělostřelecké boje. — Spojené loďstvo bombardovalo pevnost Kilid Bahr v Dardanelách a postoupilo až 7 mil před Čanak. Rusové

soustřeďují u Oděsy 170 dopravních lodí se 250.000 vojska, aby je dopravily do Midie proti Cařihradu (XI. armáda).

24. března. Ruské útoky před Augustovem, u Jednorožku a Prasnyče odraženy. — Ze srbského bojiště dlouho již není zpráv, až nyní hlásí se ojedinělé dělostřelecké boje na Dunaji a Sávě. — Turci odražení byli Rusi od Seidekianu k Dejaru.

25. března. Podle ruské zprávy vyklidili Němci na levém břehu Němenu Bukiškian mezi Sredníkem a Šorvintou, a kraj severozápadně od Grodna. Útoky Němců u Myšince a Kadzidla shrouceny. — Francouzi útočí na německé posice na výšinách Maasy u Combresu, ve Vogesách u Hartmannsweilerkopfu.

26. března. Německá zpráva přiznává, že Francouzi dobyli vrch Hartmannsweilerkopf ve Vogesách blíže města Kolmaru. — Francouzští letci bombardovali Bapaume a Štrasburk. — Rakouští letci házeli pumy na černo-horský Bar a srbské Kladovo a Takov.

27. března. Prudké ruské útoky v údolí Ondavy a Laborče v Uhrách, též v celých Karpatech. Boje mezi Omulevem a Piškem v Polsku. — Němečtí aviatikové bombardovali Kovno a Grodno. — Francouzské útoky na výšiny maaské u Combres a v rovině woe-wreské u Macheville. — Ruské válečné lodi bombardují Bospor. Ruští letci nad Cařihradem.

Království České. Místodržitel král. Českého, hr. Thun, odstoupil, prý pro oční neduh. Praví se, že smluvena s ním dovolená a že pak předurčen jest pro příští vyjednávání o mír, poněvadž osvědčil se v obtížném vyrovnávacím jednání mezi Čechy a Němci jako obratný a všestranný politik. Jeho nástupcem jmenován dosavadní místodržitel slezský, hr. Max Coudenhove. S ním přituhne ještě více dosavadní persekuce, neboť Coudenhove jest poslán do Čech, aby národ český zkrotil a držel na uzdě. Thun, který byl Habsburkům tak oddán, ale přece byl člověkem poněkud spravedlivým, nezdál se Vídni dost krvežíznivým.

28. března. Dvě třetiny roku — osm měsíců — zabrala již světová válka a nálada lidu jest čím dále neutěšenější. Německo ztratilo téměř všechny osady, pozbylo skoro všech válečných lodí,

které meškaly v cizích vodách; do Elsas-Lotrinska postupují Vogesami Francouzi. Na celé západní frontě páčení jsou Němci spojenými Angličany, Francouzi a Belgy zvolna zpět ke hranicím. Na všech frontách hlásí německé a rakouské zprávy pouhé odražení útoků, jako nějakou vymoženost. Rakousko ztratilo větší část Haliče, část Bukoviny; padla záštita, pevnost Přemyšl a hrozí nebezpečí Krakovu a Uhrám. To vše za statisíce životů, raněných a zajatých a za miliardy jmění národů, za hlad a bídu lidstva i za zprovození veškeré kultury a lidskosti se světa. — Linie severovýchodního bojiště jest pohyblivější než linie západní. Ona prostírá se v ohromné délce asi přes 1370 km v nejsevernější části od Klajpedy (Memel) u Baltického moře k Tylži a Pilkalům, přechází přes hranice Ruska k Marjampoli, běží jižně k Augustovu, vrací se k hranicím německým kolem Myšince k Prosmyči, k Racionži, na jih k Loviči, kryjíc Varšavu postupuje k Tomašovu po břehu Pilice k Tarnovu na Dukelský, Lupkovský, Užocký průsmyk, tu vybočujíc do Uher a zase ustupujíc kolem hranic uherských jiho- východně za Černovce. Celá bitevní fronta spojenců má šířku 2668 km. Z toho připadá 870 km na francouzskou, 50 na anglickou, 28 na belgickou, 1370 na ruskou a 350 km na srbsko-černo-horskou frontu. Délka 2668 kilometrů jest asi jako z Prahy do Jeruzaléma. — Hlásí se prudké boje v celých Karpatech, střední Haliči, Bukovině (východně od Zaleszcyků) a v Ruském Polsku ruský útok na dráze Věrbolov—Kovno u Pilvišek. Taurogy opět dobyli Němci. — V Argonském lese a v Lotrinkách boje. — Angličané potopili německou ponorku „U 29“. — Albánští povstalci stříleli na Drač. — Dva turečtí vyjednavací, Halil bej a Ali bej jedou do Berlína a Vídně, aby se informovali o možnosti míru s Ruskem.

Kulturní. V něm. říš. sněmu odsuzoval soc. dem. poslanec Ledebour ohlášení vojenského velitelství, že za každou od Rusů spálenou ves německou dá spáliti tři ruské vsi, jakožto nekulturní čin. Posl. Liebknecht, jenž souhlasil s Ledebourem, byl na to povolán na frontu, do zákopů. — Němci uložili městu Suvalki válečnou pokutu 100.000 Mk a sebrali 10 vážených občanů co rukojmí. — Ruská šlechta na kongresu v Petrohradě schválila resoluci, že „v boji proti Germánstvu a turecko-teutonskému barbarství vyžaduje zá-

jem ruský, aby se Rusům dostalo Cařihradu“. — Rakouský ministr vyučování vydal výnos zemským školním radám, aby dospělejší školní dítky byly dovoleny na práci polní. Kde toho třeba, může býti školní rok předčasně ukončen. — Na bojišti jest ke stu českých kandidátů a tolikéž kandidátů advokacie.

Persekuce tajná. „Krvavý markýz Géro“, arcikníže Bedřich, žádá dne 28. března opětně a důrazně dosazení generálů na místodržitelský stolec v Čechách a v Chorvatsku-Slavonsku a předkládá zároveň své kandidáty pro tyto úřady. Do Čech navrhoval polního podmaršálka Františka Kanika, bývalého přednostu válečné školy vídeňské. Bedřich doporučil ho císaři těmito slovy: „Polní podmaršálek František Kanik, nynější chef etapního vrchního velitelství, dítě české země, české řeči úplně mocný, s tamními poměry zcela obeznámený, při tom v každém směru neodvislý, všech záležitostí správních dopodrobna znalý, muž nejprísnější správnosti, pravý a rozhodný ve vystupování a bezpodmínečně spolehlivý a nestranný, kterýž jedině je s to, aby obyvatelstvu spory rozervané země vštípil důvěru.“ Pro Záhřeb navrhoval arcikníže Bedřich (líčící, jak také mezi Jiho-slovany velezrádné hnutí se vzmáhá) generála barona Rhema. Císař důvody uznal, ale jmenování nepotvrdil. Jeho jménem odpověděl na podání Bedřichovo ze dne 1. dubna 1915 chef císařské kabinetní kanceláře a generální pobočník císařův, baron Bolfras, zdůrazniv, že císař uznal zcela důvody tam uvedené, že nutno jest vyrvati z kořene zvláště nevlasteneckého ducha, vzmahajícího se v českém obyvatelstvu, kteréž se rozšířilo i na mužstvo, že je to však krajně důležitou úlohou právě nově jmenovaného c. k. místodržitele, hraběte Coudenhove, jehož jmenování dosazení generála na místodržitelský stolec nyní vylučuje. Jeho Veličenstvo je prý uklidněno, že generální vrchní velení označuje v osobě polního podmaršálka Kanika zdatného funkcionáře, jemuž by místodržitelský úřad mohl býti svěřen.

SIR EDWARD GREY .
Ministre des Affaires Etrangères

Sir Edward Grey e, anglický diplomat.

Jmenování místodržitele v Chorvatsku není nutným, poněvadž tamní poměry toho ještě nevyžadují.

Vystěhovalectví. Časopis „Polen“ přináší nejnovější data o polských uprchlících z Haliče. Podle toho je uprchlíků těch okrouhle půl milionu, z nichž připadá na: Vídeň 150.000, Dolní Rakousy 25.000, Slezsko 5000, Horní Rakousy 22.000, Solnohrad 3000, Tyroly 2000, Čechy 115.000, Moravu 35.000, Štýrsko 30.000, Korutany 10.000, Krajinu 4000. Úhrnem v Rakousku 381.000. V Uhrách přes 100.000. Podle národnosti je mezi uprchlíky 250.000 Poláků, 220.000 židů a 50.000 Rusínů.

Hospodářské. Rak. vláda vydala nařízení, že 1 osoba nesmí spotřebovati více než 200 g mlecích výrobků. Zřizuje válečný obilní ústav a od 11. dubna bude se prodávati jen na chlebové lístky. Zásoby jsou pod „uzávěrou“ a přednostové domácností musejí vyplniti úřední „předtisk“. — Amerika dodává trojdohodě válečný materiál a potraviny; za prvních sedm měsíců války bylo pro armádu spojenců vyvezeno válečného materiálu a proviantu za 296,631.400 dolarů. Vývoz obilí činil 301,315.000 dolarů proti 111,583.000 dolarů loňského roku. Vývoz výbušných látek činil 9,258.000 dolarů, střelných zbraní 5,863.000 dolarů, sedel a koňských postrojů 6,126.000 dolarů, masa 11,100.000 dolarů, cukru 18,333.000 dolarů, vlněných látek 13,000.000 dolarů, bavlněných látek 6,997.000 dolarů a automobilů a motorových vozů 11,000.000 dolarů. — Uherská vláda obnovila přiročí do 31. července. — Venkovské záložny v Čechách hlásí vesměs vzrůst vkladů; u 17 založen obnáší vzrůst 913.789 K, na Moravě hlásí 17 založen vzrůst 138.318 K. Venkovské obyvatelstvo následkem vysokých cen produktů ukládá, zato městské peněžní ústavy mají úbytek vkladů. Londýn zavádí v květnu veletrhy jako konkurenci lipským trhům.

Drahota a nedostatek. Obec pražská zřídila řadu prodejen, kde se na poukázky prodává 2 kg rýže, 2 kg hrachu, 1 kg fazolí. Cena 1 kg rýže 1 K, hrachu K 1.10, fazolí 1 K, petrolej za 70 hal. litr. — Král Vinohrady prodávají ve své režii dávky 3 kg pšeničné a 2 kg ječné mouky na svátky za úhrnnou cenu K 3.50 onomu obyvatelstvu, jež nemá zásob. — Moravská Ostrava vystavuje obyvatelstvu chlebové známky, 4 kg chleba a půl kg mouky na hlavu

za 14 dnů. — V Pešti se prodává 1 kg šunky za 5—6 K, husa ve váze 12 kg prodává se za 60 K. — V kavárnách v Pešti nesmí se odpoledne podávati žádná káva. — V Berlíně zakázáno péci buchty na velikonoční svátky.

Zdravotnictví. Denně dováží se do Prahy 400—600 raněných. Objevují se případy neštovic a tyfu.

29. března. Napínavé boje mezi Lupkovem a Užockým průsmykem. Rusové tlačí se k Humennému, čímž boje zasahují Podkarpatskou Rus a Slovač. Ruské útoky na Škvě u Klemků a v krajině olšinské. Snaha Rusů překročiti dolní Bzuru. — Německý vojenský instruktor v Turecku, Goltz paša, odjel z Cařihradu do Berlína v nejkritičtější době. Spojené loďstvo opět zahájilo operace proti Dardanelám. — Japonsko chystá 50.000 mužů do Číny a Mandžurie.

30. března. Francouzský generál Pau pokračuje ve své missi z Ruska zpět do Niše, Soluně a Athén. — Ruské loďstvo útočí na uhelné území turecké v Eregli a ostřeluje Zunguldak a Koslu u Černého moře. — Francouzský senát schválil půjčku 1,350.000 franků Belgii, Řecku, Srbsku a Černé Hoře.

31. března. Trvají strašné bitvy v Beskydách a Karpatech, zvláště v údolí Laborče, od Dukelského k Užockému průsmyku, kamž Rusové posílají značné síly od Přemyšlu. Boje u Inovlodže na Pilici. Rusové snaží se překročiti Ravku jihovýchodně od Skierniewic. — Ve Francii potyčky předních vojů severovýchodně od Lunevillu; ve Vogesách dělostřelecké boje. — V námorních bitvách potápěny jsou stále lodi jednotlivých válečných i neutrálních států; poněvadž schází zprávy též o výsledcích s druhé strany, neuvádím zde jednotlivé úspěchy z německých zpráv. — V odvetu za bombardování Baru, Kladova a Takova, střeleli Srbové na Ršavu, načež opět Rakušané ostřelovali Bělehrad, což jest úspěchem po osmi měsících války.

1. dubna. Boje v Karpatech, dále mezi Prutem a Dněstrem. Noční útok Rusů na Nidě. Všeobecná ruská ofensiva u Inovlodže na řece Pilici. — Mezi Mosou a Moselou prudké dělostřelecké boje, francouzský útok západně od Kněžského lesa. — Ruské lodi

dovážejí po Dunaji do Srbska střelivo a zásoby. Rusové obsadili Taria v Armenii.

2. dubna. Rakouská úřední zpráva dí: „Nově povolane ruské posily donutily, aby po obou stranách Cisny a Berechy bojující exponované skupiny byly trochu vzaty zpět.“ Roda-Roda a jiní němečtí strategové vídeňských listů piší o ohromných obtížích bojů v Karpatech a hlásí novou taktiku rakouskou: ustupovati, abychom Rusy oslabili.

Kulturní. Záhřebský denník Starčevićovy strany „Hrvat“ byl úředně zastaven.

Hospodářské. Svého času vydala vláda rakouská maximální tarif na poživatiny, na př. za 100 kg pšenice 42 K, ale nikdo toho nedbá, vláda nemá moci své ceny uplatniti. Při líčení v Praze bylo zjištěno, že na pražské Plodinové burse nikdo za maximální cenu ničeho nedostane. Nařízení obchází se tak, že kupující musí napřed prodávajícímu zaplatiti mezi čtyřma očima a bez potvrzení tak zvanou premii 18 i více korun na metrickém centu a pak dostane účet na maximální cenu. Tak se podporuje lichva potravinářská.

Drahota, nedostatek. V Praze opět zdraženo mléko o 4 haléře na litru, maso o 20—30 hal. na 1 kg. Před svátky velikonočními nyní ceny všeho stouply. — Místodržitelství království Českého vydává nařízení, jímž od 11. dubna zavádí se koupě mouky, chleba nebo housek v obchodech na tak zvané „chlebové lístky“ a platí jeden ústřížek na 35 g chleba, nebo housku, nebo 25 g mouky za 4 hal. Lístky vydány jsou na týden a jednu osobu, jest v nich 56 jmenovaných ústřížků, úhrnem na 1·96 kg chleba, nebo 1·40 kg mouky, anebo 56 housek. Kromě toho mají lístky tento text: „Prodej dovolen jest jen podle váhy, předloží-li se výkaz a oddělí-li se přiměřený ústřížek. — Nepřevodno!(?) Pečlivě uschovat! Patisk zakázán. Pro přestupky trestán bude jak prodávající, tak kupující peněžitou pokutou až do 5000 K nebo vězením až do šesti měsíců. V případě odsouzení může „se nalézti“(?) na ztrátu živnostenského oprávnění.“ — Kromě těchto vydány jsou též lístky zmenšené pro osoby, které mají zásob mouky neb obilí(!) více než 2 kg, zní pro první týden na 975 g mouky nebo 1365 g chleba. Vydány

byly pro české obce v jazyku českém, pro německé v německém a pro smíšené obce oboujazyčně, což jest první případ nové rovnoprávnosti v království českém, zároveň pokrok. Jinak český text dokazuje, jak těžko tvoří rakouská byrokracie samostatně, bez šimlů. — Rakouské ministerstvo obchodu zakazuje používání bramborového škrobu, mouky z bramborového škrobu a mouky všeho druhu k výrobě mýdla.

3. dubna. Ohromné náporu ruské ve východních Beskydách a v Karpatech, zejména v průsmycích Dukla—Lupkov—Užok, pokračují. Silně bojuje se též v Bukovině. Ruské útoky u Viravy a na severu u Augustovského lesa.

Deserce. Pražský český pluk č. 28 přešel zásluhou druhé roty „Družiny“ u Zborova na Slovensku, aniž by vystřelil, s hudbou a zpěvem k Rusům. Tam pak vytvořil dobrovolnické družiny proti černožlutému Rakousku. Zato byl pluk v zázemí rozpuštěn a vojáci rozděleni do různých formací.

Na Yserském průplavu v Belgii obsadili Němci obec Drie Grachten. — Turecký křižník „Medžidie“ nárazem na minu byl potopen.

4. a 5. dubna Svátky velikonoční. V údolí Laborče pod lupkovským průsmykem v Uhrách jsou prudké boje. V Bukovině nápor Rusů na jižním břehu Dněstru u Uscie Biskupic a rovněž u Otynie, na severu pak boje u Kalwarje a Augustova. — Velký útočný nápor Francouzů mezi Moselou a Mosou nastává. — Srážka bulharsko-srbského vojska u Vlodjeva na levém břehu Vardaru v Srbsku. Bulharská vláda svádí tento výpad na komity; vyslanci trojdohody mají uloženo zakročiti pro tento případ v Sofii.

6.—8. dubna.*) Pokračují boje v Karpatech, Bukovině, v severním Polsku s různým štěstím. Německé vojsko bojuje zde s rakouským; rakouská správa vydává prohlášení z válečného tiskového stanu, v němž pochvaluje si společné operace pod německým velením Hindenburkovým. — Německý křižník „Princ

*) Poněvadž válka přejímá charakter posícní, vykazuje málo pohybů a změn, shrnuji i zde události vždy za několik dnů. Důležité události budu však registrovati vždy s určitým datem.

Eitel Friedrich“, jenž poškozoval spojenecké lodi, jsa pronásledován a poškozen, utekl do amerického přístavu, spraven v Norfolku, a nemoha vyváznouti z obklíčení anglicko-francouzského loďstva, dal se internovati americkou mocí v přístavu New Port. Belgičané dobyli na Němcích dvorec Drie Grachten. — Němci vrhají na Remeš ve Francii zápalné granáty. — Turecko svolává všechno zbraně schopné mužstvo.

Letectví. Aviatikové němečtí a franc.-angličtí bombardují občas nepřátelská místa; šest Němců házelo pumy na Belfort, zato francouzští letci bombardovali místa u Mühlheimu v Německu. Čtyřicet letadel spojenců anglicko-francouzských bombardovalo prý Kruppovu zbrojářskou továrnu v Essenu. Angličtí letci bombardovali Smyrnu. U Libavy sestřelen byl německý aviatik.

9.—11. dubna. Ve východních Beskydách a v Poloninských Karpatech občasně boje, zvláště u užockého průsmyku. Ruské útoky v Oporském údolí a v prameništi Stryje. V severní části polské bojiště Němci odráží ruské útoky jižně od Kalwarje. — Na francouzském bojišti prudké zápasy mezi Mosou a Moselou, Němci vyklidili zákopy u Beausejouru. — Německý křižník „Kronprinz Wilhelm“ uchýlil se do přístavu New Port News pro nedostatek potravin a střeliva. Byl zadržen. — Francouzská vojenská správa sděluje výsledky posledních dnů: 1. Na frontách jihovýchodně od Verdunu získali jsme na jedné frontě 20 km půdy až 3 km hloubky. Obsadili jsme návrší, ovládající tok řeky Ornelu a dobyli jsme vesnic Gussainville a Fronezey. 2. Na návrších Mosy v Eparges dobyli jsme skoro celého území, zabraného nepřítelem na vysočině, přes četné prudké protiútoky. 3. Dále jižně od St. Mihielu zmocnili jsme se celé západní části lesa aillyského, kde byli Němci silně opevněni. Nepřítel přes prudké protiútoky lesa znovu nedobyl. 4. V jižním Woeure mezi lesem Mort Mareským a Kněžským dobyli jsme na frontě 7—8 km délky, 3 km hloubky. Odňali jsme nepříteli vesnice Fey-en-Haye a Regnieville. Na všech těchto místech utrpěli Němci hrozné ztráty, jak jeví se z počtu mrtvol, nalezených v Eparges. (Němci tyto výsledky popírají.) — Z anglické zprávy dovídáme se teprve nyní o ruském vítězství proti Turkům na Kavkaze, o postupu na Erzerum. Koncem února

byli poraženi Turci na řece Coroku, pak Rusové napadli město Artin a přinutili posádku ke kapitulaci. — V Persii Rusové postupují; 3000 vojáků ruských opanovalo perskou provincii Enseli. — Turci, kteří chtěli se přiblížit k Suezskému průplavu, musili ustoupiti před Angličany.

Zdravotnictví. V posledních dnech dopravováno do Prahy 800 až 1000 raněných denně; do Čech přijíždějí teď transporty od Vídně.

Nakažlivé nemoci. Od 28. března do 3. dubna byly ve Vídni oznámeny 54 případy onemocnění neštovicemi. Celkem událo se ve Vídni od počátku války 1227 onemocnění neštovicemi, z nichž byl 261 případ úmrtí. Kromě toho událo se v rakouském státním území ode dne 28. března do 3. dubna 100 případů neštovic, a to po dvou případech v Praze, Vlačicích (okres čáslavský), Šobrovicích (okres Karlovy Vary) a v Nuslích (okres Král. Vinohrady), po 1 případě v Opatovicích (okres česko-budějovický), Veležicích (okres Dubá), v Kadani, Chomutově, Kozomíně (okres Kralupy), Brozanech a Rohatci (okres roudnický) a v Teplicích, 3 případy v Krumlově a 1 případ ve Větríně (okres krumlovský), po 1 případě v Bohušovicích a v Borči, po 2 případech v Brňanech a v Litoměřicích, jakož i 5 případů v Lovosicích a 3 případy v Limberku (okres poličský).

Hospodářské. Světový obchod v r. 1914. „Neues Wiener Tgbl.“ uveřejňuje přehled zahraničního obchodu řady států v r. 1914 a srovnání s výsledky r. 1913. Dovozy osmi zemí vykazuje v úhrnu pokles o 11·69 procent. Největší pokles má Rusko, t. j. 35·27 procent, pak Švýcarsko 23·87 procent a Egypt 22·04 procent. Rakousko-uherský dovoz klesl o 18·24 procent, anglický o 9·27 procent, francouzský o 16·68 procent. Vývoz úhrnem klesl o 21·59 procent, Anglický vývoz se zmenšil o 17·19 procent, francouzský o 21·59 procent, ruský o 18·15 procent, Spojených států o 14·88 procent, Rakousko-Uherska o 28·07 procent. — Telegramy z Rakouska do Ruska lze posílati; zvýšená sazba činí základní taxu 60 hal. a 38 hal. za slovo. — Uherská vláda zakázala volný prodej sklizně příštích žnín r. 1915. — V Anglii utvořena protiněmecká liga s heslem „Britové Britům“ s působností proti německému zboží

a vlivu. — Rakousko-uherská banka snížila úrokovou míru o půl procenta; eskompt směnek, varantů a cenných papírů má úrok 5%, stejně jako válečná půjčka z r. 1914 snížena na 5% (nadělení těm, kdož upisovali); státní poukázky a zástavní listy Rakousko-uherské banky mají 5½%, půjčky na jiné cenné papíry 6%.

Drahota a nedostatek. Dnem 11. dubna nastává nákup mlýnských výrobků jen na chlebové lístky, jež jsou majiteli domů nájemníkům rozdávány. K tomu cíli úřadují městské „chlebové komise“, sestavené hlavně z učitelstva. Den před tím zástupy lidu tlačily se již od časného rána před pekařskými obchody, aby se zásobily. Pekaři pekli po celý den chléb a žemle. — K týdnnímu trhu v pražských jatkách došlo jen 6000 kg hovězího masa, jindy za normálních poměrů obsahuje týž kolem 40.000 kg masa. Proto ceny stoupají opět. — Ve Vídni stojí 1 kg pečených husích jater 20 K, syrových 15 K, v drobném prodeji stojí 24 K.

Sociální. Místo nastoupivších mužů k vojsku jezdí v Berlíně tisíc konduktérek při elektrické dráze. — Výbor československé sociální demokracie rozhodl se upustiti letos od pořádání oslav 1. máje i prázdně v týž den. Vydá jen májový list.

Lidumilství. Uherská vláda nařídila, aby všichni uprchlíci z Haliče a Bukoviny opustili Uhry a byli dopraveni do Rakouska. — Ruský generální štáb obvinil Rakušany, že u Zalesčiku zmučili ruského vojáka telefonistu, vyřízli mu jazyk, poněvadž nechtěl prozraditi vojenské tajemství. Rakouský tiskový stan to popírá.

Politické. Poslanec maďarský píše v „Budapest Tagtu“: „Bude musit po válce nastati doba, kdy státníci zdejší i rakouští budou se musit silně přeučiti a budou musit nalézt nové cesty, nebudou-li se chtít před dějinami vydati výtce, že nerozpoznali znamení doby a že uprostřed tak mocně účinkujících národních idejí postavení našeho tak mnohými národy obývaného státu nezodpovědným způsobem stížití.“ — Anglická vláda dává Belgii měsíčně 25 milionů franků na opatření potravin a píce. — Amerika dodává trojdohodě nově vynalezený stroj na rychlé rytí střeleckých zákopů, jemuž připisuje se velký vliv.

Maršálek P e t a i n, chef generálního štábu Fochova, je dle jmenovacího dekretu maršálského jeden ze strůjců vítězství.

Podvodné dodávky. V Pešti sesazen gen. intendant Eug. Bora šl. Szermeria u ministerstva honvédů; jeho manželka dostala úplatek od obchodníka Lad. Neumanna K 20.000 a skvosty. Také jiné vojenské osoby byly zatčeny. Ve Štyrském Hradci zatčen továrník obuvi Max Aron Engelhardt.

Bezpečnost. Na Moravském Valašsku objevují se vlci, zahnaní dělostřelbou z Karpat.

12.—14. dubna. Zuřivé bitvy na karpatské frontě poněkud polevily, obě strany sbírají nové síly. Bojuje se na Stryji u Wysocka; Rusové pokouší se o výpady u Cieskowicze na Bialé. — Francouzi podnikají prudkou ofensivu na německou výspu mezi Mosou a Moselou, krutě zápasí se o každou píď země, každý zákop, zejména jihovýchodně od Verdunu mezi Combes—St. Mihiel, v lese u Ailly, na silnici Essey—Hyrej k Pont a Moussonu, v Kněžském lese. Francouzi znenáhla nabývají půdy. — Anglo-francouzské loďstvo bombardovalo opět Dardanely a smyrenské tvrze. — Rybářský člun „Strahiola“ obdržel prémii 120 liber šterlinků za potopení německé ponorky „U 37“. Dvě anglické lodi „Renard“ a „London“ vnikly 10 mil do Dardanel.

Kulturní. Časopis „Olomoucké Proudý“ s přílohami „Litovelský Kraj“, „Prostějovský Rozhled“ a „Stráž severní Moravy“ byly úředně zastaveny.

15. dubna. Rusové útočí v Polsku u Blogie a Kalvarje. Šarvátky v Karpatech, Rusové postupují zvolna. — Na francouzské frontě pokračují boje mezi Mosou-Moselou; v Belgii prudké dělostřelecké pŕtky před Ostende-Nieuport, do nichž zasahuje loďstva anglické z moře. — Podle ruské zprávy od Kavkazu pokusili se Turci o ofensivu v krajině Artvinské, ale byli odraženi; u Olty, Čoroku a na pobřeží se bojuje, při čemž Rusové postupují. Car Mikuláš odjel na frontu.

Kulturní. Německo zakázalo užívati ve Štrassburku francouzského jazyka; německý guvernér v Belgii zapověděl „Marseillaisu“. — „Hlas lidu“ v Prostějově úředně zastaven. — Slovenský časopis „Světlo“ úředně zastaven.

Zdravotnictví. Pražský fysikát kárá pekaře, kteří pekou chléb z drtin, brambor se slupkami a svinského bobu; mouky používá se jen

k obalení chleba k vůli vzhledu. Jakost chleba je v Praze všeobecně špatná. Stejně horlí starosta vídeňský Weisskirchner. V Solnohradě dávají velkododavatelé do mouky jemně mletý písek.

Hospodářské. Ruské průmyslové kruhy zasazují se o posilu domácího průmyslu. — Podle „Tempsu“ vynesly daně ve Francii za březen 1915 — 234,042.500 franků, t. j. o 58,884.300 méně než loni. Za letošní čtvrtletí činil úbytek daní proti loňskému 222,872.200 franků. O úbytku v jiných státech se neví. — Žurnalistika přetrásá otázku hospodářského sblížení se Německa s Rakouskem. — Do konce února byla v Rakousku vyhlášeno 1320 obchodních dozorů, z toho 1174 na návrh dlužníka, 146 na návrh věřitelů. Největší počet obchodních dozorů byl v Čechách. Bylo tu vyhlášeno 600 obchodních dozorů. V Dolních Rakousích činil počet 391, na Moravě 283, ve Štyrsku 57. Dozory tyto byly nařízeny vládou, aby zabráněno bylo konkursům následkem války. — Japonsko dodalo dosud trojdohodě válečného materiálu za 104 miliardy. — V Čechách přibývá vkladů též do spořitelén, takže vyplácejí i větší částky než moratoriem stanovené.

Drahota a nedostatek. S výkazy na chléb jest mnoho obtíží, obecnstvo ani obchodníci nemohou jim porozumět, někteří považovali lístky za platidlo, jiní stříhali si lístků mnoho nebo málo. V Praze je nedostatek chleba a mouky, v krámech jest pravý zápas o bochníček chleba ve váze 1.4 kg za 92 hal. Kukuřičná mouka se kazí, prodává se z ní ztuchlý chléb. Zatím však tajně odváží se obilí a mouka, veřejně drůbež, vejce, máslo atd. do Německa, na což obyvatelstvo nesměle žehrá. Na výročním trhu v Pardubicích stála průměrná kravka 600 K.

Všeobecný militarismus. Rakousko-Uhersko zavádí válečnou povinnost pro všechny zbraně schopné muže od 18 do 50 let věku. — Ve všech městech Rakouska sbírají se pomocí školních dětí po domech kovy k válečným účelům.

Politické. Slezsko uzavřeno pro haličské uprchlíky, tito dopravováni jsou do Čech. Na dveřích některých židovských advokátů jsou nápisy: „Für galizische Flüchtlinge nicht zu sprechen.“ — Člen německé národní rady Engster stěžuje si v „Berner-Bundu“, že váleční zajatci spotřebují denně 240.000 kg chleba, jehož je v Ně-

mecku nedostatek a žádá, aby státy nepřátelské své příslušníky, zajaté v Německu, sami živili! V německých listech vede se polemika o tom, jsou-li většími nepřáteli Německa Anglie nebo Rusko.

16.—17. dubna. Rusové dále útočí v Poloninských Karpatech u Vel. Polan, Zlěvců a Telepovce. V jihovýchodní Haliči a Bukovině dělostřelecké boje. — Francouzské bojiště. Němci ztratili u loretské výšiny opěrný bod, vyklidili posici severozápadně od Urbeis a stáhli své hlídky od Metzeralu. Prudká dělostřelba mezi Moselou a Mosou i ve Vogesách. — Angličané vnikli u Ypres do německých posicí a byli opět vytlačeni. — Ruské loďstvo bombarduje Zunguldak na Černém moři.

18.—19. dubna. Na ruském bojišti menší boje. — Francouzi útočí na combresskou posici Němců a na výšiny severně od Steina-brücku. Němci dobyli zpět vesnici Embermenil západně od Avri-courtu. — Z Alexandrie vyplul větší počet parníků s vojskem trojdohody k Dardanelám. — Uherská sněmovna schází se k válečnému zasedání; v Rakousku — a v Čechách — zastupitelstva od-souzena k mlčení.

20.—22. dubna. Ruská ofensiva v Karpatech omezuje se na menší boje následkem tání sněhu a dešťů. V Ruském Polsku, západní Haliči a v Bukovině dělostřelecké boje. — Mezi Moselou a Mosou stálá dělostřelba, u Combres, St. Mihiel a Apremontu. Němci vyklidili zase vesnici Embermenil. — Prudký dělostřelecký boj rakousko-srbský u Tekije. — Angličané obsadili Bethanii, See-heim a Keetmanshop v německé jihozápadní Africe. — 20.000 Francouzů vyloděno u Enosu. — Car Mikuláš navštívil Lvov. — V boji u Langermarcku užili Němci po první otravných plynů.

23.—27. dubna. Na bojišti ruském jsou jen přestřelky na frontě v Ruském Polsku, západní Haliči, v Karpatech až k Bukovině. Silnější nápory dějí se jen u Augustova a severně od něho, kde Němci vyvíjejí větší činnost. Za frontami, jak se zdá, dochází k větším přesunům sil na obou stranách. — Ani na francouzském bojišti nedochází k větším převratům. Němci hlásí sice vítězství dobytím několika kilometrů u Ypresu v Belgii, ale ukázalo se, že nemá valného významu. Zisk docílen pomocí dusivých plynů, jež v první chvíli Francouze omráčily, ale vliv jejich pak byl paralyso-

ván. — U Dardanel na Galipolském poloostrově a na asijském břehu vylodili spojení Angličané a Francouzi vojsko u Kum Kale, u Sedil Bahru, v zálivu Edžel Mar a v Sarošském, pak na turecko-bulharských hranicích u Enos v Thracii; všude jsou tam kruté boje. — Car navštívil 24. Přemyšl.

Maffie čsl. Dr. K. Kramář měl s italským konsulem Scabetou tři tajné schůzky v hotelu de Saxe v Praze, aby jej informoval o věcech českých i slovenských a získal od něho informace i přízeň Italie pro nás ve válce a v diplomatických zákrocích, až bude jednáno o mír. Podal i získal tak cenné informace o účasti Italie ve válce. Ostražitost policie oklamána tím, že oběma politikům přiděleny v hotelu sousední pokoje, aby se mohli sejíti beze svědků.

28.—29. d u b n a. Dočkali jsme se d e v í t i m ě s í c ů trvání této strašlivé vysilující války a vcházíme do desátého měsíce. V národech jest mrazivý, dusný klid, není života; statisíce rodin živoří v hladu. Lid má lístky na mouku a chléb, které však nelze koupiti ani za značný peníz a „chlebenky“ vrací se opět nepoužité do „chlebových kanceláří“. Všem visí na rtech otázka: „Kdy bude mír?“ Avšak odpovědi není. Situace přiostrňuje se den ode dne, v lidu rojí se nejdobrodružnější pověsti o Konopišti, následníkovi a jeho choti, o císaři Vilémovi atd., které těžko je zaznamenávat. Pověsti sdělovaly, že krvavý Vilém navštívil na Konopišti arcivévodu Karla, aby jej získal pro svůj militarismus; při tom prý pohanil Zitu, jež se dovolávala manželova zastání. Mělo dojíti podle jedné verze k souboji, podle druhé verze prý Zita sama Viléma postřelila a na Konopiště byl prý chvatně povolán chirurg prof. Kukula z Prahy. Co je na tom pravdy, nelze zjistiti. Na Žižkově a v jiných místech dochází ke srocování lidu před pekařskými obchody, ženy utýrané se srocují a demonstrantky rozhání policie a četníci. Hlad zahání se bodáky.

Na bojištích také neveselo. Pro osvěžení oznamuje německý gen. štáb vítězství nad Rusy u Kalvarje a Szavle u Augustova. — Na francouzské frontě stále potyčky zvláště u Ypres, v Champagni, mezi Moselou a Mosou a ve Vogesách. — Rakouská ponorka torpedovala francouzský křižník „Leon Gambetta“ u Santa Maria di Leuca.

Kulturní. Tábořský „Český Jih“ úředně zastaven na 8 dnů.

Nedostatek. Obec pražská, vinohradská a jiné obce, pekou chléb ve vlastní režii, aby odpomohly nedostatku a prodávají jej za 80 hal. 140 dkg. Citelný nedostatek masa v krámech řeznických. Vejce, maso a jiné potraviny vyvážejí haličtí židé do Německa. V Táboře na trhu stojí vejce 14 hal., 1 kg másla obyč. 6 K. Brambory, jež hospodáři sázejí, chudina v noci vyhrabává.

Hospodářské. Vláda uherská a po ní rakouská ohlašují novou válečnou půjčkou nucenou. — V Praze zdraženo pivo o 4 hal. na litru.

V Čechách k zalknutí dusno. Vojensky vládne tu chebský pluk 73. ve vršovických kasárnách; v celé Praze jest jen několik českých praporů od pluků 11, 88 a 102, mezi nimiž vojenská policie slídí po připravovaném vojenském povstání. Persekuce mužstva a stále chikanování. Všechni čeští vojáci poněkud inteligentní, Sokolové, učitelé atd. jsou proskribováni, na jejich průvodním listu vojenském vyznačeno jest P. V. = politicky nespolehlivý, což na vojně znamená zostřené, přísné jednání, zlou službu.

1.—3. května. Rakouský gen. štáb ohlašuje velké vítězství v záp. Haliči mezi Malastov—Gorlice—Gromnik, o němž však není bližších zpráv. Současně ohlašuje se nová válečná půjčka.

Houfec haličských židů pořádá oslavný průvod v Praze; na vyšší pokyn veřejné budovy ověšeny prapory na oslavu prý nějakého „utrpeného“ vítězství. Takové oslavy aranžovány byly několikrát, zejména vždy po zabrání Bělehradu, ale opět s blamáží od nich zase upuštěno, když se ukázalo, že to byl pouhý jepičí úspěch. Průvodů se účastnilo něco židovských komis, haličtí židé a nějaký starorakouský feldvebl. — Vypsány nové

odvody těch domobranců, kteří již byli u odvodu zproštění. Odvod starších vykazuje špatné výsledky.

4.—8. května jest Rakousko ve znamení druhé válečné půjčky a jásotu nad úspěchy spojené rakousko-německé armády v západní Haliči. Vojsko překvapilo u Malastova ruské posice a tlačí je zpět dvěma směry, prvním Malastov—Gorlice—Gromnik—Tarnov na sever, druhým Malastov—Žmigrod—Jaslo severovýchodně. Tyto akce paralyzují Rusové ostrými náporů na Pilici; u Augustova (zničení německé setniny) a Jedvabna, Kalvarje a Šavle. Němci rozšiřují bojiště na sever vniknutím k Libavě. — Na francouzském bojišti stále boje se střídavými malými úspěchy té či oné strany u Ypresu, v Kněžském lese, mezi Mosou a Moselou a ve Vogesách u Hartmannsweilerkopfu. Němci opět bombardují Remeš. — V Dardanelách vyloďuje trojdohoda vojsko za stálých bojů. — Ruské loďstvo bombarduje Bospor. — Přestřelky u Bělehradu. — Rakousko rozšiřuje domobraneckou povinnost na všechny schopné muže od 18 do 50 let.

Německá ponorka „U 20“ potopila blíže irského pobřeží osobní anglický parník „Lusitanií“, bez výstrahy; utopilo se asi 1198 lidí, mezi nimi 124 Američanů, z čehož veliké diplomatické zápletky. — Chladnokrevné potopení velikého množství lidí na Lusitanií způsobilo v celém světě ohromné vzrušení. V Anglii vláda dává internovati na nátlak sněmovny všechny Němce, davy lidu vytloukají německé místnosti. V Americe, Kanadě, Kapsku atd. útoky davů na Němce. Potopením Lusitanie způsobili si Němci druhou válku ve všech dílech světa. S Lusitanií utonuly též význačné americké osobnosti: miliardář Vanderbilt, „král vinařský“ Kessler, vydavatel listu Hearst, řed. divadla Frohmann, dva vyslanci a m. j.

Persekuce. 7. května byl na rozkaz podplukovníka Pfecky od pěšího pluku 88. z Černínských kasáren u Motola zastřelen pěšák Jan Kudrna. Plačící vdova a 7 dítek marně za něj prosily. Žena si druhý den vzala život. Krvavému Bedřichovi jest vraždění málo. Kudrna byl již dvakrát ve frontě a po třetí se zdráhal s poukazem, že jest zde dosti jiných, kteří nikde nebyli.

9.—15. května. Tento týden jest ve znamení ohromného válečného rozruchu, na všech stranách připravují se veliké události. Zatím, co na východním bojišti Rusové ustupují na čáru Jaslo—Přemyšl—Chyrov, podnikají současně veliké nápory na severu u Šavle, značné síly ruské pronikly přes Obertyn severně k Sniatynu a k Mahale, na jihu u Bukoviny Rusové dobyli Horodenku a Zalesčiky. Němci obsadili Libavu, ale vyhnuli se Rusům u Mihavy. — Také na belgicko-francouzském bojišti dochází k silným pohybům. Francouzi zvítězili jihozápadně od Lillu, u Neuwillu, Ablainu a Carency. Dále Notre dame de Lorette, vypudili Němce z posledních posic v Kněžském lese. U Ypres Belgičané a Angličané získávají půdy.

Čsl. legie. U Carency vydatně zasáhla do boje Československá legie a dobyla si vavřínů 9. května. Četní legionáři byli vyznamenáni.

Ruská kavkazská armáda porazila po týdenním boji Turky u Dilmanu. — V Dardanelách na Galipolském poloostrově vylovení Francouzi a Angličané postupují zvolna směrem k Cařihradu, z druhé strany od Bosporu blíží se Rusové, za stálého účinkování lodstev trojdhody. — Mezi srbským a rakouským dělostřelctvem jsou boje u Tekie a Ršavy.

Politické. Pohnutý týden má též Italie, kde dějí se ohromné projevy pro válku s Rakouskem; král váhá a ministerstvo Salandrovo následkem podrývání Giolittiho, jenž nepřeje válce, podává demisi. Rozčilení se stupňuje až ve vzpoury. Král nabízí vládu předsedovi sněmovny Mascorovi, jenž odmítá; rovněž odmítá finanční ministr Carcana. Rakousko nabízí Italii část Tyrol, v politickém ohledu samosprávu Terstu, universitu tamže a drobnější hospodářské ústupky. Trojdhoda dává kromě Tyrol a Přímoří též značná pobřeží moře a ostrovy.

Kulturní. Úředně zastaveny časopisy: nár. soc. „Naše Slovo“ (po druhé), a s redaktorem Pichlem zavedeno vyšetřování, aby pykal neb prozradil pisatele slov: „naše domnělé úspěchy v Karpatech“, dále zastaveny „Ostravské Listy“, „Hornické Listy“, v Mostě.

Nedostatek. Rakouská vláda vydala nařízení, že smí se prodávati

maso jen 5 dní v týdnu. V Praze lze dostat chléb jen v časných hodinách a to obmezeně. Četné rodiny jsou bez chleba.

Dodávky. V Maroš Sihoti zatčení vojenští dodavatelé Sidor Glück, Jakub Kaufmann, Benjamin Pollak, Heřman Müller; aféra roste.

Populace. V Praze samé jest o 100.000 žen více následkem povolání mužů do války.

Z fronty: Cvičení s vrhači ohně.

Persekuce. V Praze maďarští vojáci zabili hostinského Perlíka „U tří sekyrek“ v Královské ulici. — Zodpovědný redaktor „Času“, Cyril Dušek, odsouzen byl vojenským soudem za přečiny tiskem spáchané k šestiměsíčnímu těžkému žaláři.

Vystěhovalectví. Haličských uprchlíků jest v různých zemích podle vídeňského listu „Polen“ na půl milionu: ve Vídni 150.000, ve Štyrsku na 45.000, v Kraňsku 6000, v Tyrolsku 5000, v Korutansku 7000, v Čechách přes 112.000, v Dolních Rakousích přes 30.000, na

Moravě kolem 35.000, v Uhrách 50.000; několik tisíc jest jich po Dalmacii, Istrii a ve Švýcarsku.

16.—22. k v ě t n a. Týden politický vyznačuje se ještě horečnějším napětím než předešlý; zájem poutá k sobě Italie — rozhodne-li se pro válku či pro neutralitu? V Rakousku dovídáme se teprve teď, že Italie vypověděla Rakousku již 4. května spojeneckou smlouvu. Italská sněmovna za velikých ovací 407 hlasy proti 7 socialistů, dává vládě Salandrově, opět dosazené, nejrozsáhlejší plnou moc k válce. Taktéž činí pak senát 262 hlasy, proti 2 hlasům oposice. Kostky jsou vrženy. Rakousko nepřijímá vypovězení smlouvy Italií. — Válečný týden: Rusové zastavili se na čáře od Kielců—Jaroslav—Přemyšl—Drohobyč—Kolomyje a podnikají útoky proti Němcům a Rakušanům. Velké ofensivní ruské útoky jsou též na severu u Šavle, Augustova, Kalvarje a Mitavy. Němci ustoupili k Dobromilu a Ugyan před ruskou přesilou. Také na Prutu a v Bukovině Rusové jsou v ofensivě a bombardují opět Černovce. Car odebral se do fronty. — Na belgicko-francouzském bojišti stálé boje. Němci vzdali se u Steenstraate a Hed Sasu svých posic a stáhli se na východ od Iserského průplavu. Francouzi a Angličané postupují u Neuve Chapelle, v Kněžském lese u Lorette. — Úžina Dardanelská jest spojeným loďstvem stále bombardována, postup Angličanů a Francouzů zvolna pokračuje, obsazeno území od Kilidbary k Suan-dere. — V Portugalsku vypuklo povstání proti diktatuře Costově a za obnovení monarchie, jež bylo potlačeno. — Amerika podává Německu protest proti zničení lodi „Luisitanie“ a jiných, i utopení amerických příslušníků, v němž činí německou vládu odpovědnou za pomíjení zásad slušnosti a rozumu a porušení všeobecně uznávaných mezinárodních závazků. — 19. obsadili Rusové Van, Seraj a Baškalu v Turecku.

Persekuce tajná. Krvavý arcikníže Bedřich v dopise císaři opět vykládá o nebezpečí v Čechách, Haliči a v Bukovině, poukazuje také na úplné selhání bývalého pěšího pluku č. 28 a na vzmáhající se hnutí v Čechách, jež zdolati lze pouze tím, dostane-li se království pod jeho vojenské správy. — Arcikníže Bedřich naléhá znovu na

dosazení vojenské správy v království Českém, zdůrazňuje, že po zakročení Italie vzmáhá se v Čechách velezrádné hnutí, situace že se zostřuje a že není vyloučeno, že obyvatelstvo Čech se vzbouří a jeho vzpoura nebude moci býti zbylým vojskem v království potlačena. Proto je krajně nutno dosazení vojenského místodržitele v Čechách. — V dalším podání sděluje Bedřich císaři telegraficky, že také generál jízdy Böhm-Ermolli na své poslední cestě na frontě přesvědčil se o nutnosti, aby v Haliči dosazen byl vojenský místodržitel.

Zatýkání. V pátek, 21. května navečer, rozjely se tři automobily policejní k bytům poslance dra Kramáře, starosty České Obce Sokolské dra Scheinera a tajemníka Národní Rady České Aug. Seiferta, u nichž dlouho do noci provedeny byly prohlídky a nakonec dr. Kramář a dr. Scheiner byli zatčeni a odvezeni do vyšetřovací vazby zeměbraneckého soudu ve Vídni. A v Čechách mrtvo — nikdo se nehýbe, netroufáme si dýchat. Zpráva o tom, ovšem tajná, ohromila celý český národ.

Hospodářské. V posledních měsících loňského roku utrpěla malá loterie následkem války úbytek až 40 procent a v tomto roce klesla lotynka dále.

Nedostatek. Místodržitel království Českého zakázal dva dny v týdnu, ve středu a v pátek, prodej masa a zakázal skrmení dobyt看 zeleného obilí. V Olomouci na trhu byly výtržnosti obyvatelů proti prodávacům masa, kteří žádali vysoké ceny.

23.—28. května. Italie vypověděla 23. května Rakousku válku, vyslanci zúčastněných mocností opouští svá místa, také z Vatikánu vyslanci německý a rakouský odcestovali. Hned po uplynutí lhůty provedlo rakouské loďstvo a aeroplány útok na pobřeží italské, Benátky, až po Barletu. — Mezi bývalými spojenci v trojspolku výměna názorů a výčitek diplomatických o věrolomnosti Italie. Známe věrolomné krále z rodu Habsburků! — Italové vtrhli do Condina v Tyrolsku, u Padonského průsmyku a na více místech v Přímoří, kde všude se bojuje. Italie vy-

hlásila blokádu rakouského a albánského pobřeží a vtrhla též do Albanie. — Ruská fronta ústupem Rusů zkrátila se značně a Rusové kladou za Sanem houževnatý odpor spojeným útokům německo-rakouským. Rusové útečí u Kielců, u Šavle, na Dubici, u Jaroslavě, na horním Dněstru. U Sienavy ustoupilo rakousko-německé vojsko před ruskou přesilou na západní břeh Sanu.

Deserce. V noci 26.—27. května měl český pluk 36., mlado-boleslavský, držeti díl severní fronty u Sieniavy, ale pustil dobrovolně Rusy a dal se s 31 důstojníky a 1543 muži zajmouti, aby pak v Rusku pomáhal zakládati legie. Také český 28. pluk přešel již k Rusům. (Viz květen 1915.)

Čsl. legie. V Itálii záhy po vypovězení války počal Čech, Ing. K. Veselý, ředitel cukrovaru, články v časopisech upozorňovati na českou otázku, a působiti pro sestavení českých bojovných oddílů ze zajatců.

Na západním bojišti belgicko-francouzském stále velké boje u Givenchy, v Kněžském lese, Ablainu a ve Vogesách, kdež u Metzeralu dobyli Francouzi zákopů, Angličané získali půdy u Ablainu. — Na srbsko-černohorském bojišti klid. — V Dardanelách ostřeluje spojenecké loďstvo turecké tvrze a u Seddil Bahru pozemní boje. — Japonsko a Čína podepsaly dohodovou smlouvu. — V Anglii spojili se liberálové s konservativci a utvořena nová vláda Asquitova.

Persekuce. Vláda rozpustila obecní zastupitelstva v Terstu a Gorici. Rozpuštění prý hrozí Sokolstvu a Národní radě české. „Ruský kroužek“ v Brně byl rozpuštěn.

Vojenské. Vypsány nové odvody 18letých na 16. června až 1. července. V odvodech starších ročníků bere se ohromné procento (až 80%) mužů. V Tyrolích jsou nařízeny odvody mužů do 50 let. Následkem velké dopravy vojska byla jízda na drahách silně obmezena.

Druhá válečná půjčka rakouská. V českých časopisech jsou provolání: „Čechové, vlast volá! -- láska k vlasti zachránila dědictví svatého Václava — upisujte válečnou půjčku, jak nebezpečí naší vlasti vyžaduje, jak svatou povinností jest každého, kdož zachrániti chce v tomto velkém a historickém okamžiku dědictví

sv. Václava!“ — (O svatováclavské koruně mluvití bylo před lety velezradou.) Jiné provolání: „V hodinu dvanáctou — — položte na oltář své vlasti peníz — —.“ Ministr financí apeluje na rolnictvo, které prý válka podporuje, aby upisovalo více. Město Praha upsalo 4,103.000 K. Upsáno dosud přibližně 400 milionů, potřebí jsou 4 miliardy (10krát tolik), proto upisovací lhůta prodloužena do 7. června.

Američtí Čechové uspořádali 24. května v Chicagu schůzi, na níž promluvil J. Tvrzický proti Rakousku a pro samostatnost Čech.

Hospodářské. Prodlouženo moratorium do 31. srpna, kdy dospěje zákonné poshovění ke konci. — Pivovarům rekvirován slad a oves. Celá řada pivovarů zastavila výrobu, ostatní vydávají 75% piva.

Nedostatek citelný stoupá. Chleba nelze dostati ani na chlebové lístky; ženy plačící a ustarané srocují se před obecními prodejny a před radnicemi, žádajíce o chléb a mouku; této vůbec není. Asi že 300 pražských pekařů peče chléb již jen asi 20. Bochníček špatného chleba ve váze 130 dkg prodává se za K 1.04.

Internovaní politikové vyhnanci v Göllersdorfu. Jsou mezi nimi národní sociálové Špatný, Trnobranský, Borek, Hatina, Vrbenský, prof. Havelka, Hašek, Havránek, Holeš, Čermák, Mogitnický z Lublaně, pošt. úředník Čekada, 11 Dalmatinců, 1 Černohorec, z dam: pí. Marková, vdova po redaktoru, její dcery provdaná pí. Hnatyášková se čtyřměsíčním synáčkem, Olga a 14letá Xenie, židovka Pfefferová, z Černovic stará, chorá paní Gerovská s dcerou Xeníí a m. j. Život smutný jako v žaláři. Internovaní nesmějí hleděti z oken, nesmějí zpívat, nesmějí se stýkati s jinými odděleními, někteří jsou týráni a bití. Těžce nemocný Dalmatinec Ilja Denič zešílel; četníci, kteří ho zatkli, strašně ho zbili, pochybuje se o jeho životě. Při pádu Přemyslu internovaní si zazpívali a dostali od komisaře důtku, že oslavovali rakouskou porážku; odpověděli, že zpívají, kdy mají k tomu náladu. Vydávají si list „Hlasy z Čubárova“.

29. května až 5. června. Vyhlídky na dvanáctý měsíc války nejsou potěšitelnější než předešlé. Nejstrašnější zápas světů, téměř všech plemen se rozšiřuje. Od historického 28. července 1914 bylo vypovězeno až do dneška devatenáct válek, a sice v tomto pořadu: Válku vypovědělo: 1. Rakousko Srbsku dne 28. července 1914. 2. Německo Rusku dne 1. srpna 1914. 3. Německo Francii dne 3. srpna 1914. 4. Anglie Německu dne 4. srpna 1914. 5. Německo Belgii dne 4. srpna 1914. 6. Rakousko Rusku dne 5. srpna 1914. 7. Srbsko Německu dne 5. srpna 1914. 8. Černá Hora Rakousku dne 8. srpna 1914. 9. Černá Hora Německu 12. srpna 1914. 10. Anglie Rakousku dne 10. srpna 1914. 11. Francie Rakousku dne 12. srpna 1914. 12. Německo Japonsku dne 19. srpna 1914. 13. Rakousko Japonsku dne 24. srpna 1914. 14. Rakousko Belgii dne 28. srpna 1914. 15. Rusko Turecku 30. října 1914. 16. Anglie Turecku dne 2. listopadu 1914. 17. Francie Turecku dne 5. listopadu 1914. 18. Srbsko Turecku dne 3. listopadu 1914. 19. Itálie Rakousku dne 23. května 1915. Mimo to není sice formální, ale faktický stav válečný mezi: 20. Německem a Itálií. 21. Tureckem a Černou Horou. 22. Tureckem a Belgií. 23. Tureckem a Japonskem. 24. Tureckem a Itálií. — Obrovské, nikdy netušené masy lidského materiálu shánějí se na bojiště. Německo samo honosí se, že má ve zbrani sedm milionů mužů. Rakousko je chce dohoniti a vypisuje odvody chlapců sedmnáctiletých až starců padesátiletých; odvádí se vše, co poněkud žije a dýchá; v třídě 17—18letých odvádí se 80—90%. — Rusové, vyrovnávající svou ústupní linii, vyklidili Přemyšl, jejž Němci dne 3. června obsadili. Boje strašlivé trvají od Visly k Sanu, za Přemyšlem východně, na řeku Dněstr, až do Bukoviny a jsou vedeny armádami v síle 3 milionů. Na Dubici musil se německý oddíl vzdáti osady Sawdyniků. — Na západním bojišti jsou nekonečné půtky o cukrovar v Souchezu, jenž několikrát změnil vítěze, pokračuje se v Kněžském lese u Arrasu. — Zamklé buletiny dochází od italských hranic. Bojuje se u Kobaridu, u Plavy, Gorice a na náhorní rovině Folgaria-Lavarone. Italové pokouší se přejíti Soču u Monfalcone. — Také o Dardanely jsou stále úporné boje na pozemí po obou stranách průplavu. — Nad znovuzískáním

Přemyšlu velké ovace v Rakousku, domy úřadů a Němců ověšeny prapory, vojenské hudby procházejí městy, v Praze několik mladíků a židů pořádá vítězné průvody na Malou stranu.

Kulturní. Uprchlí Poláci založili si v Předlitavsku deset časopisů. — Plzeňský „Hlahol“ zastavil činnost pro nedostatek pěvců, většina jich odvedena.

Populace a zdravotnictví. V týdnu od 9. do 15. května 1915 narodilo se v Praze a hlavních předměstích 113 živých dětí, z toho 50 v porodnici. V týdnu od 16. do 22. května narodilo se 123 dětí, z toho 54 v porodnici. Loňského roku v tutéž dobu byl týdenní počet porodů okolo 200 i přes 200. Ještě do dubna letošního roku činily porody některý týden až přes 200 dětí. Tak od 28. února do 6. března narodilo se 192 dětí, od 7. do 13. března 163, od 21. do 27. března 202. Týdenní počet úmrtí byl ve velké Praze vždy jen o několik menší než porodů, tedy mezi 170—190. Tento počet se udržuje. Vojenské osoby se počítají zvlášť. V týdnu od 9. do 15. května zemřelo ve velké Praze 179 osob. Od 16. do 22. května. Nápadný je počet úmrtí tuberkulosou. V týdnu od 9. do 15. května bylo 40 úmrtí tuberkulosou, v dalším týdnu 46. Ačkoliv tolik lidí odešlo na vojnu, úmrtí tuberkulosou vzrostla.

Persekuce. Němci uložili Libavě válečnou pokutu 500.000 rublů.

6.—13. června. Amerika poslala 9. června Německu notu v záležitosti potopení amerických příslušníků na „Lusitanii“. Předcházelo jí odstoupení státního tajemníka Bryana, z čehož se soudilo na ultimatum Německu; nota však trvá jen na tom, že Německo nesmí topiti bezbranné lidi. — Ruské voje kladou odpor v Haliči a Bukovině, na Sanu, Dněstru a Prutu; jejich ústup dřívější vysvětluje se nedostatkem střeliva. Rakušané opět dobyli Stanislavi. Němci ustoupili před Rusy východně od Dubice k Boty-gola-Zaginie. — Francouzi podnikají s nebývalým nápořem a děsnou dělostřelbou ofensivu nad Arrasem a dobyli některých německých posic v Kněžském lese, cukrovaru Souchezu, celkem asi 5 km kupředu. — Srbské vojsko obsadilo Elbasan a Tirannu v Albanii a tlačí se k Jonskému moři. — Italové vnikajíce zvolna na rakouské území u Tolmina, přes řeku Soči u Zragradu, dospěli ke Gradišce, obsadili

Monte Piano; útočí na Freikofl u Wolayerského jezera. — Trojdohoda získává půdy u Seddil Baru v Dardanelách. — Rakousko nařizuje soupis 43—50letých k domobraně a odvod 17—19letých hochů.

Kulturní. „Volná Myšlenka“ v Praze zastavena a zapečetěna. — V Olomouci zakázáno provedení opery „Carmen“, protože jest od skladatele, jenž jest příslušníkem nepřátelského státu! — Ruský kroužek v Přerově úředně rozpuštěn. — V Londýně po prvé od války zastaven židovský list „Jewish Times“, protože jmenoval ulice bombardované Zeppelinem.

Drahota a nedostatek. Drahota neslýchaně stoupá. Tisícihlavé zástupy tlačí se již od 3 hodin ranních u těch několika pekařských krámů a svádějí bitvy o chléb ze šrotu, jež platí za každou cenu; bochníček 130 dkg. stojí již K 1.10—1.20 a polovice jich odchází obyčejně s prázdnem. Hlad v chudých třídách řádí hrozně.

14.—19. č e r v n a. Rusové, jejichž frontu Němci a Rakušané prorazili východně a jižně od Jaroslavi, ustupují dále za krvavých bojů ve střední Haliči. Na jižní frontě, severně od Sieniavy, překročili Rakušané ruské hranice a obsadili Tarnograd. Na severu útočí Rusové na německé posice Mariampol—Kovno. O situaci u Varšavy, Kielců v Ruském Polsku, oficielní zprávy mlčí. — Francouzi a Angličané provádí dále ofensivu u Ypres, Arrasu a ve Vogesách, dobývajíce menších úspěchů. — Italové usadili se u Tržice a Kolaridy a činí výpady na Tiliašské sedlo u Tre Sassi, u Buchensteinu a na Monte Coston. — Srbové obsadili nejdůležitější okresy ve vnitřní Albanii. — Černohorci odrazeni u Avtovce rakouskou stráží. — V Dardanelách stálé boje, o nichž se dovídáme jen z tureckých zpráv, jiné k nám nepřijdou.

Kulturní. Při odvozech v Čechách, které provádí maďarští důstojníci, vzato mnoho kulturních pracovníků; některá divadla (Plzeň, Vinohrady) ztratila polovici předních mužských sil a hrozí jim zavření. V redakcích sebrána polovice redaktorů; dále četně literátů, malířů atd. — V olomoucké (34) a brněnské arcidiecési dávají kostelní zvony na děla. — Zakázány jsou písně: Onam, onamo, Hišče Srbstvo njezhubjene, Všetci sme Slovania, Rudý prapor. Milion paží v tmách se vzpjalo, Dělnická, Odbojná, Náš pochod,

Vrhači ohně na frontě.

Píseň proletáře, Zapadá slunko, My to vždycky vyhrávali, Rekrutská, My zlatý rodiče, Píšou mi psaní, Celičský jsi, hochu můj, Ide Marýna, Hej hore háj, dolu háj, Kaplan, Není na světě farára, Zítřka už nám řeknou, Píseň české omladiny.

Československé legie ve Francii. Setnina, jež dne 9. května byla při vítězném útoku u Ouvrages Blancs decimována, takže z ní zbyla jen malá četa, opětně 16. června pokryla se na témže místě vavříny slávy a zbytek pak byl rozdělen mezi ostatní setniny cizineckého pluku.

Vojenské. Rakouský ministr zeměbrany, Georgy, vyzývá mladé „muže“ od 16. roku, aby se cvičili ve zbraní.

Hospodářské. Zahraniční obchod Rakouska v prvním čtvrtletí 1915 vykazuje značné ztráty. Dovoz činil 484.8 mil. kor., t. j. o 393.5 mil. kor. méně než před rokem. Vývoz 293.3 mil. kor., čili o 353.4 mil. korun méně než loni v téže době. Pokles dovozu činí 45 proc., posledního vývozu 55 procent. Schodek obchodní bilance jest 191.5 mil. K.

20.—27. června. Ruské bojiště v tomto týdnu stojí ve znamení ústupu Rusů ze Lvova a obsazení jej Rakušany dne 22. června. Obvyklé oslavy tohoto vítězství v Rakousku. Ústup Rusů vysvětluje se nedostatkem střeliva a zlořády v zásobování. Na severní frontě Rusové útočí u Šavle a Augustova. Rakouské vojsko, jež překročilo Dněstr, muselo opět sev.-záp. od Halicze ustoupiti. Mezi Dněstrem a Prutem byla rakouská fronta proražena. — Na západním bojišti trvá ofensiva Francouzů, Angličanů a Belgů, zvláště ve Vogesách, na mooských výšinách. Němci vyklidili obec Metzeral. — Italové útočí na hranicích tyrolských a korutanských a dosáhli předmostí Gorice. — Srbové obsadili v Albanii Drač, Černohorci Skadar a Sv. Jan Medovanský.

Hospodářské. Císařským nařízením zaveden monopol na veškerou úrodu, kteráž zabavena pro válečný ústav; rolníkům dostane se na sklizeň závdavku do 50% ceny a zbytek po odebrání. Ceny budou vydány s ohledem na válečné poměry.

28. července počíná dvanáctý měsíc od vyhlášení války Rakouskem Srbsku. Strašlivé neštěstí drží tedy Evropu a svět již jedenáct měsíců v železném objetí. Přehled úspěchů jest pro všechny mocnosti nepříznivý a nevyváží ony nespočetné ztráty na životech, zdraví, majetku, kultuře atd., jež válka si vyžádala. Jediné, nejmenší Srbsko, vykazuje úspěchy, docílilo Albanie a jeho půda jest prosta nepříteli. Černá Hora anektovala Skadar a Medvu 28. t. m.

29. června až 3. července. Rusové stále ještě ustupují před spojenými Němci a Rakušany; opustili Zavichost, Zamošč, Gnilou, Lipu a Firlejov. Silněji drží se na severní frontě. — Ruský ministr vojenství Suchomlinov odstupuje. — Mezi Francouzi a Němci stálé boje u Souchez—Au Noulette, Labyrintu, Les Esperges

a ve Vogesách, kde Francouzi útočí. — Italové dobývají se těžce na pohraničí Tyrol a Krajiny, zvláště na Soči, předmostí Gorice, u Plav, mezi Straussinou a Vermeiglianem. Bitva u Tolmino. — Boje o Dardanely neustávají.

Kulturní. Němci uložili městům Roubaix a Valenciennes válečnou pokutu 150.000 franků.

Vojenské. Rakousko oddálilo narukování starších ročníků místo 15. července na 16. srpna. Nemá již pro ně potravy, ale pod vojenskou disciplinou býti musí všichni čeští muži, mnozí i neduživci, jen proto, aby nemohli doma způsobiti žádnou vzpouru. Staří, choří a špatně živení, chatrně odění hospodáři, řemeslníci, obchodníci, drženi jsou v „hilfskompaniích“, ve studených barácích, v nečinnosti, ale do jejich hospodářství a živností posílají se na výpomoc lidé vojenští z jiných „hilfskompanií“, kteří mají jiné povolání a hospodyním v živnostech nejsou nic platní. Škoda je tu dvojnásobná, ale jen když rakouský Moloch provede svou podle hesla: „Rozděl a panuj“.

4.—11. července. Rusové zastavili svůj ústup a stojí pod Varšavou v místech u Josefova, Krasniku, Kamionky Strumilovy, kdež postavili se s novými silami na odpor a nastaly hrozné řeže. Spojené vojsko bylo od Krasniku vzato zpět, když zde bylo Rusy zaskočeno a poraženo. Následující pak rakouské a německé zprávy jsou skoupé na výsledky. Generál Ruskij jmenován vrchním velitelem na severozáp. bojišti. Rusové útočí na severu u Kovna, Strzegova, Sturozreky a Racionze. — Na francouzské frontě stále velké boje s nepatrnými výsledky. Francouzi a Angličané jsou v ofenzivě, zejména u Souchezu, Aprémontu. Němci vyklidili zasypané zákopy na Bau de Saptu. — Italové byli odraženi u Gorice a opět na ni útočili; letci házeli pumy na Terst. Odražen italský útok na Col di Lana. — Černohorci útočí na výšiny u Trebinje. — Německá jihozápadní Afrika kapitulovala.

Kulturní. Němci rozstříleli katedrálu v Arrasu.

Politické. Německo odpovědělo na poslední americkou notu tónem smířlivým. — V Nov. Yorku podnikl jistý Němec, Frank Holt, vražedný útok na miliardáře Morgana, načež skokem z okna vězení se zabil.

Hospodářské. Druhá rakouská válečná půjčka byla ukončena s výnosem 2630 mil. kor.

Národní. Husovy oslavy na paměť 500letého upálení mistra Jana Husi provedeny tiše a důstojně v různých spolcích, výstavkami památek a odhalením Husova pomníku na Staroměstském náměstí. Policie okázalé slavnosti a přednášky netrpěla.

Prof. Masaryk a Čechové ve Švýcarsku rozvinuli velkou agitaci k oslavě Husově. Přednášel Masaryk před 500 posluchači. 4. července v Curychu a 6. července v Ženevě spolu s Arnoštem Denisem. Masaryk ve francouzské řeči řekl, že „každý Čech musí se prohlásit buď pro reformaci, která nyní znamená samostatnost a neodvislost zemí koruny české, anebo proti ní“. Nadšený potlesk. Masaryk obývá zde v hotelu „Richmonde“ vlastní pracovny a je v přímém spojení s českou národní radou pařížskou a se zástupci neutrálních a dohodových států. Sychrava založil v duchu Masarykově „Ústřední kancelář revolučních výborů pro osvobození českých zemí a Slovenska“. Pak se píše o „Národním soudě“ v Annemase u francouzských hranic, který prý soudí provinilé Čechy.

12.—18. července. Na ruské frontě Němci po několikadenním odpočinku svádějí opět na různých místech boje severně i jižně od Varšavy, chtějíce tak Rusy obchvátiti. Zejména útočí u Kolna, Prasnyče, na Pilici, před Radomí a pod Lublinem dobývají Krasnik a Krasnoslav. — Na anglicko-francouzském bojišti střídavé útoky obou stran. Úsilí Němců o Ypres; Francouzi útočí u Souchezu, Gombes, v lese Aillyském, u výšiny Bau de Sapt a ve Vogesách. — Italské útoky u Redipuglie, Ruffredae a na Soči byly odraženy. Na korutanských hranicích a na přímořské frontě dělostřelecké boje. — Černohorci střílejí z děl východně od Trebinje. — Bombardování Dardanel trvá.

Zatýkáni. V Praze zatčen pro „velezradu“ vynikající český poslanec dr. Al. Rašín a odvezen do Vídně.

Kulturní. Německo dalo 50 francouzských důstojníků do pevnostního vězení, protože Francouzi uvěznili tolikéž Němců, když odepřeli dát čestné slovo, že nebudou více proti nim bojovati. — Na Moravě rozpuštěny dám. pěv. spolek „Lyra“ v Brně a Kroužek učících se ruštině ve Vizovicích. — Rusko obviňuje tyrolské vojáky, že vyřízli zajatému Andreji Mabichovi jazyk, což Rakousko popírá: upadl a jazyk si překousl. Pravdu měli však Rusové.

Politické. Rakousko zaslalo Spojeným Státům americkým notu proti zastavení obchodu Ameriky s Rakouskem a Německem.

Vojenské. Rakousko vypisuje odvody 42—50letých mužů na měsíc srpen a září.

Politické. Vůdcové oposičních stran bulharských vyžádali si audienci u cara Ferdinanda, aby jej varovali před válkou proti dohodě. Stambulinský pohrozil králi: „Pamatujte si, že sázíte na jednu kartu nejen svůj trůn, ale i svůj život, pakli provedete toto šílenství.“ Ferdinand, který dávno byl odvykl takové smělé řeči se strany bulharských politiků, zůstal úžasným. Za to dal jej po vypovězení války odsouditi pro velezrádu na 20 let do vězení.

Hospodářské. Rakouská vláda stanovila pro novou úrodu maximální ceny za pšenici 100 kg K 34.—, žita K 28.—, pivovarský ječmen K 28.—, ječmen a oves K 26.—.

Zdravotnictví. Jak berlínské listy sdělují, ze všech lazaretů v Německu, na každých 100 mužů, kteří lazaret opustili, bylo:

	Ke službě schopných	Zemřelých	Neschopných a na dovolené
V srpnu 1914	84·8	3·0	12·2
„ září	88·1	2·7	9·1
„ říjnu	88·9	2·4	8·7
„ listopadu	87·3	2·1	10·6
„ prosinci	87·8	1·7	10·5
„ lednu 1915	88·7	1·4	9·9
„ únoru	88·6	1·3	10·0
„ březnu	88·6	1·6	9·5
„ dubnu	91·2	1·4	7·4
	88·5	1·9	9·6

průměrně od srpna 1914 až do dubna 1915.

Válka a porody. Vliv na porody v Praze ukazují také tyto číslíce porodů a potratů, jež byly v podporování okresní nemocenské pokladny v Praze:

	1914		1915	
	porody	potraty	porody	potraty
v lednu	31	6	12	2
„ únoru	32	3	17	0
„ březnu	26	4	18	6
„ dubnu	35	2	19	0
„ květnu	30	5	22	0
„ červnu	28	1	11	1
celkem	182	21	99	9

Jak vidno, klesly porody v prvním pololetí 1915 oproti roku předešlému téměř o polovinu, potraty pak ještě více, ač členstva ženského vlivem války ubyla jen necelá pětina. Ve Vídni v minulých třech měsících nastal velký úbytek porodů. Proti loňskému roku bylo v dubnu o 519, v květnu o 1166, v červnu o 1256 porodů méně než v těchže měsících minulého roku.

19.—25. července. Ruské bojiště ovládá stále celou válku; Němci a Rakušané snaží se všemi silami přivoditi zde pro sebe vítězství, aby měli volné ruce proti západu (Francie, Anglie) a jihu (Italie, Srbsko). — Němci útočí u Mlavy, Prasnyše a Zielony, Rusové u Zalesčiků a Novogeorgievsk. Další německé útoky u Novogrodu, Blonie-Grojec, Radom, Ivangorod, Gora Kalvarja, na Bugu, Kamionka Strumilova—Krutinova—Sokal. — Ve Francii stále stejné posice; bojuje se u Ypres, v Argonách a ve Vogesách, kde Francouzi získávají půdy. — Italie pokračuje v dobývání Gorice a útočí u Podgory, Straussiny, Polazza, Redipuglie, Vermeigliana, na Monte Cosi a Monte Piano. V kraji schluderbašském Rakušané ustoupili. — V Dardanelách opakují se útoky spojenců, kteří zvolna nabývají půdy.

Česká pasivní resistance. D e s e r c e. Vojenský rozkaz čís. op. 130106 z 19. července 1915. C. p. pěší pluk čís. 36 ne- učinil v posledních měsících zadost svým povinnostem

jakožto bitevní oddíl (Kampftruppe). Stále houfněji přecházeli jednotlivci a celé hlídky k Rusům, takže pluk konečně musil býti z výzvědné služby vyřazen. Při útoku dne 6. května byl jeden celý prapor zajat. V noci ze 26. na 27. května měly 2 prapory pěšího pluku čís. 36 držeti díl severní fronty předměstí u Sieniawy. K ránu podařilo se silnějším nepřátelským silám prorazit v překvapující krátké době téměř bez střeleckého boje po mnoho dní všemi prostředky polního opevnění zřízenou posici jmenovaných praporů, při čemž těchto 31 důstojníků a 1543 mužů zajato. Následkem toho byly okolní oddíly přesilou vedenými útoky z křídel a ze zad přinuceny k ústupu na západní břeh Sanu, při čemž bylo mnoho ztrát. Na prosbu nejvyššího armádního velitelství ráčilo Jeho c. a k. Apoštol. Veličenstvo nejvyšším rozhodnutím ze dne 16. července 1915 naříditi: „Nařizují prozatímní rozpuštění pěšího pluku čís. 36“ (Mladá Boleslav).

Politické. V Londýně vydán byl komisí rozsudek pro potopení „Lusitanie“, jímž Německo uznáno vinníkem a skutek označen jako „promyšlený vražedný útok na cestující“. — Amerika podala Německu novou ostrou notu, v níž odmítá německý návrh ochrany pro 2 lodi týdně k přeplutí do Evropy, hájí právo Američanů a neutrální, plouti na kterékoli lodi, žádá odsouzení „bezstarostného jednání německých námořních důstojníků“ a „náhradu za ztrátu amerických lidských životů, pokud zmaření životů nezákonným jednáním nahraditi možno jest“, a končí hrozbou, že by další porušení neutrálních práv musila pokládati za úmyslně nepřátelský akt. — V Haliči ustanoven místo šl. Korytovského místodržitelem generál šl. Golard. — Řecký parlament odročen.

Sociální. V Anglii zahájilo 200.000 dělníků v uhelných dolech stávkou, kteráž po čtyřech dnech smírně urovnána. — Četní haličtí židé opouštějí Čechy a vrací se domů.

Hospodářské. Jakmile vláda zabavila veškerou novou úrodu a spekulantí poznali konec svých rejdu, objevilo se všude dostatek chleba a mouky; lidé již se netlačí u krámů, neprosí, ale chléb jest volně

v obchodech vyložen a zbývá ho. Také starých brambor je najednou nadbytek a obchodníkům se kazí.

26. července až 1. srpna. Dověřujeme 28. července plný rok války s vyhlídkami neutěšenými, neboť nikde nejeví se nejmenší známky konce béd a strádání, jež národy evropské a zvláště rakouské tísní. Započínají odvody mužů od 42—50 let. Na pražských ulicích zvolna mizí nevkusné zjevy špinavých polských židů, ale za to jest všude viděti ovoce války, zmrzačené, bezruké, beznohé vojíny. — Stav ruského bojiště vysvětlován jest rakouskými a něm. zprávami jako kritický pro Rusy, kteří chystají se opustit Varšavu a ustoupiti k Brestu Litevskému. Dosud Rusové útočí u Mitavy, na čáře Govorovo—Vyškov—Sěrok, u Gory Kalvarje. Němci dobyli Piasky—Biskupice. Na horním Bugu ustoupili Rakušané a Němci o několik set metrů. Rakušané vtrhli do Lublína. — Francouzi usadili se v něm. zákopech u Laumoisu a u Lingenkopfu. — Italské dělostřelectvo bombarduje Goricko a útočí u Sagrada, Redipuglie a Monte del Sei Busi. — U Dardanel stálé akce čtyřdohody. Tato obsadila řecký ostrov Mytileny.

Persekuce v Čechách přitahuje; vláda vydala nařízení, že železniční zřízenci a úředníci smí jednati mezi sebou jen ve služebním, německém jazyku; němčiny neznalí nebudou přijímáni.

Mír? Papež vydal válčícím národům a panovníkům svolání: „Kdož jste božskou prozřetelností ustanoveni k vládě nad národy vedoucími válku, abyste konečně učinili přítrž tomuto hroznému vraždění. — Máte před Bohem a lidmi děsnou zodpovědnost — —“

Hospodářské. Rakouský válečný obilní ústav stanovil ceny ve velkém: pšeničná mouka K 68.—, pšeničná na vaření K 58.—, pšeničná na chléb K 42.—, jednotná pšeničná K 52.13, žitná jednotná K 42.—, otruby K 17.—.

2.—9. srpna. Rusko ustoupilo z Varšavy a Cholmu, jež obsadili Němci. Rakušané obsadili Ivangorod. — Příští fronta ruská má býti na čáře Riga—Kovno—Grodno—Bialystok—Brest Litevský—Sokal—Dněstr. — Francouzi útočí ve Vogesách na Lingenkopfu, Schratzmanrule—Barrenkopf. — Italské útoky jižně od

Straussiny, na Monte del Sei Busi, proti Cellonkofelu a na Col di Lana. — U Dardanel vnikli spojenci do zátoky Suvla.

Kulturní. Soc. dem. listy: hořická „Pochodeň“ a královéhradecké „Rozhledy“ úř. zastaveny. — Max Harden, vydavatel „Zukunftu“, byl z Berlína vypovězen. — Zpráva o činnosti Matice školské v Olomouci zabavena.

Politické. Policejní president pražský Křikava odstoupil a na jeho místo dosazen vl. rada dr. Bohumír Kurz z Mor. Ostravy.

Censura pražská zabavila „Světзору“ mapku, již poslalo k uveřejnění c. k. ministerstvo války. Táž zabavila obraz pomníku císaře rakouského, který byl v brněnské nemocnici za přítomnosti zástupců c. k. úřadů odhalen.

Persekuce. Z a t ý k á n í. Policie zatkla 9. srpna dr. Alici Masarykovou jako politicky podezřelou, držela ji 14 dní v novoměstské věznici, načež ji dopravila do Vídně, kdež byla ve vazbě do července 1916, tedy celý rok, vyslýchána tyranem dr. Premingerem, jenž smutně proslul i v procesech ostatních českých „velezrádců“, dra Kramáře, dra Rašína, red. Červinky, posl. Klofáče a j.

Zdravotnictví. Podle úřední zprávy objevilo se v Čechách po jednom případě cholery v Čáslavě, Milovicích a v Terezíně. Častější úkazy úplavice: v Praze 325 případů.

10.—17. srpna. Rusové ustoupivše z Varšavy kladou odpor u Prahy, načež také tuto vyklidili; shromažďují se na své základní linii u Brestu Litevského, aby kladli odpor. Boje u Kovna; Rakusané dobyli Lukova, Němci Lomže. Rusové bojují podél silnice Riga—Mitava. — Francouzi učinili výpad v Argonách, ve Vogesách, na Singekopf. Angličané obsadili záp. část Hooge. — Italské útoky u Tržice a Zagory. — Rakouská ponorka „U XII“ byla v Jaderském moři potopena Italy.

Politické. Italie podala Turecku ultimatum. — V Calais konala se válečná porada čtyřdohody. — Čtyřdohoda předložila noty Řecku a Bulharsku v zájmu účasti na válce.

Kulturní. Realistický týdeník „Směr“ v Plzni a Českobrodské „Naše Hlasy“ úř. zastaveny. — Pohlednice se znaky zemí koruny české zabaveny, jako rušení veřejného pokoje. — Na 22 říšskoněm. uni-

versitách bylo před válkou 53.000 studujících, letos 11.500, takže 80% studujících je ve zbraní.

Hospodářské. Výkaz 19 okresních hospodářských záložen v Čechách uvádí vzrůst vkladů 348.818 kor., 70 obč. záložen vykazuje úbytek 635.753 kor. Na Moravě 20 obč. záložen vykazuje vzestup vkladů o 287.539 kor. — S vypršením příročí množí se obchodní dozory a konkursy. — Vláda upravuje znovu četnými nařízeními výdej a spotřebu pečiva, mouky, píce atd.

18.—25. srpna. Rusové ustoupili dále z Kovna a Novo Georgievsku a hotoví se k obraně za Brestem Litevským. Ztratili Bukovinu. — Na západním bojišti dobyli Francouzi Sondernachu, Schratzmaurule a zákopů mezi Augresem a Souchezem. — Italové dobývají planinu Doberdobskou, Krn, a útočí na Tři Cimbuří a Val Sugano. Potopili rak. ponorku „U III“. — Černohorci bojují proti povstalým Albáncům. Srbové po dlouhé době opět znepokojují rak. hranice. — Dle soukr. zpráv zničili Rusové úplně turecké loďstvo a jsou pány Černého moře. Anglická ponorka vnikla 24. t. m. do Marmarského moře. Cařihrad jest bombardován. — Německá ponorka potopila bez vyzvání dopravní parník „Arabic“, na němž byli Američané. Amerika hrozí zakročením. — V Rakousku oslavují se 85. narozeniny císaře France Josefa.

Politické. Kabinet Gunarisův v Řecku podal demisi, vláda svěřena opět Venizelovi, jenž přeje čtyřdohodě. — Dne 20. vypověděla Italie Turecku válku a zúčastní se tažení na Cařihrad.

Kulturní. Historické dílo hraběte z Lützowů „Čechy“ bylo úředně zakázáno; dále píseň „Pankrácký trestník“. Týdeník „Jizeran“ v Ml. Boleslavi úř. zastaven; v Liberci zastaven úř. týd. „Naše Rozhledy“.

Hospodářské. 1 kg hříbků stojí v Praze K 2.40 ač jich neobyčejná úroda. Cena mouky stanovena úředně na 68 hal. za 1 kg. — Pražské místodržitelství nařídilo zavírání hostinců ve 12 hod. v noci. — Říšský sněm německý povoluje další desetimiliardovou válečnou půjčku. — V Praze jeví se již od čtrnácti dnů úplný nedostatek mouky a chleba; opakují se zjevy z letošního jara: sta a tisíce lidí tlačí se pod policejním dozorem před obecními prodejny mouky a chleba, aby na konec vyšli s prázdnem. Na venkově rolníci mají obilí, ale nemají již delší čas mouky ani chleba, neboť

mlynáři nesmějí jim obilí semlítí bez úředního poukazu a ten nedostávají, protože vyměřenou dávku ztrávilí a z nové sklizně není ještě statistika hotova.

26.—31. srpna až 2. září. Rusové opustili pevnost Brest Litevský, Ozovec, města Bělsk, Kamienec Litevský a Kovel a ustupují k Minsku. Německé loďstvo bylo poraženo ruským u Rižského zálivu. — Francouzské útoky na Barenkopfu ve Vogesách odraženy. Němci opět bombardují Remeš. — Italové odrazení u Bovce; italské pobřežní baterie u Golametta byly rak. palbou zničeny. — O Dardanely se stále bojuje. — Na srbské a černoohorské frontě potyčky u Bílku, Grahova. Rakušané bombardovali Lovčen a Bar.

Politické. Amerika odpověděla na rakouskou notu (aby neobchodovala s vítězem na moři), že by zásada ta vedla ku množství zápletek. Rakousko a Německo samo prý již za burské války dodalo Anglii, za krymské války pak Rusku, za italsko-turecké války opět Turecku hodně válečného materiálu. „Právo a povinnost rozhodovati o tom náleží neutrálním a nikoli válčícím státům.“ — Říš. sněm německý zrušil jazykový zákon, čelící proti Polákům.

Maffie čsl. Dr. Eduard B e n e š, potomní zahraniční ministr český, zúčastňuje se tajné agitace pro samostatnost. Pod záminkou studia zajel již o vánocích 1914 a o velikonočích 1915 do Švýcar, kdež jako člen tajné Maffie setkal se s prof. Masarykem. Zprávy pro tohoto do Švýcar určené uveřejňoval dr. Beneš někdy také v Malém oznamovateli „Nár. Politiky“, zvláště ve formě milostných insertních pozdravů. Po zastavení „Času“ podal tam na př. hned nazítří 27. srpna 1915 zprávu tímto způsobem: „Nebude č a s u. Jest nám líto. Srdečný pozdrav.“ Později policie nějak vytušila neb zvěděla o tomto tajném insertním spojení, ale i oni, zvěděvše o jejím podezření, přestali také podobná návěští uveřejňovati. Po zatčení redakce „Času“ byl v podezření u policie i dr. Š á m a l. Dokladem toho jest, že na schodech před bytem Šámalovým číhal skorem stále jeden detektiv a jiný dole před domem. A když někdo od Šámala vyšel, ten tajný nahoře udělal mu křídou čáru na kabátě, aby tajný dole věděl,

že jest to Šámalův spiklenec, i šel po případě za ním, vypátrat jeho jméno i byt. Ale nemajíce důkazů v ruce, zatýkat si přece netroufali. Dne 1. září odcestoval Beneš z Prahy, neboť policie již koncem srpna vydala na něj tajný zatykač. 2. září sešel se v Aši s přítelem lékařem Amerlingem, ježž žádal o přispění, neboť pasu opatřit si již nemohl. Amerling provedl jej přes hranice, když pojednou uzměje bavorského četníka. Beneš uhnul do lesa a Amerling šel mu klidně vstříc, legitimoval se a za honoru provodil jej kus cesty. Beneš zatím dle udaného směru přešel dále a zmizel. Dorazil do Švýcar a později do Paříže, kdež s Masarykem pracoval na československé akci osvobozovací a diplomatické. — Maffie scházela se v bytě Benešových na Vinohradech u Riegrových sadů č. 14, kdež také byla vykonána policejní prohlídka. Sem také zavítala v této době pí Linhartová, která přinesla ze Švýcar v knoflíku svého šatu důležité vzkazy.

Kulturní. Úředně zastaven realistický deník „Čas“, dále týdeník „Neodvislé Listy“ v Pardubicích, časopis „Nový knihařský obzor“ v Praze, „Kralovický Obzor“ v Kralovicích u Plzně.

Zdravotnictví. Úředně zjištěn počet nemocných úplavicí v Praze 194.

3.—9. září: Rusové ustupují ze Zborova, Zločova, Lucku, Brodů a Grodna. Němci dobývají záliv a přístav Rigu. Car ujímá se vrchního velení nad ruským vojskem a odebral se do fronty. Velkokníže Nikolaj Nikolajevič, dosavadní vrchní velitel, jmenován místokrálem a vrchním velitelem na Kavkaze. Ruská ofensiva u Vilna a Vilkomiru. Ruské úspěchy u Kozlova a Tarnopolu. — Stálé boje na franc. bojišti, zvláště ve Vogesách. — Italové dobývají Tonalskou přehradu, Monte Peralbo, Bladenské jezero a Mori. — V Dardanelách prudké boje. — Aféra s potopením „Arabicu“ byla uspokojivým prohlášením Německa, že nehodlá pokračovati v potápění lodí ponorkami, urovnána. — Rakousko dobylo 8. Dubno.

Kulturní. Pro nepříznivé poměry přestaly dobrovolně vycházeti „Podvysocké Listy“ v Kutné Hoře. Úředně zastavené časopisy: soc. dem. „Obzor českého východu“ a „Přerovský Obzor“.

Hospodářské. Na cukr stanoveny maximální ceny: za homole kg 86 až 96 hal., kostky 92 hal. až K 1.02. — V Praze velké paniky při nákupu mouky a chleba.

10.—17. z á ř í. Střed ruské fronty jest stále ještě na ústupu, zvláště u Mečilova, Podkamienu, Radziwilova, Wolkovisku; naproti tomu přešli Rusové k útoku a porazili Rakušany u Tarnova a na Seretu, pravděpodobně drží se též na severu u Rigy, na těchto místech spojenci ustupují. Zajato 40.000 Rakušanů a Němců v Haliči. — Ve Vogesách silné nápory obou stran, Francouzi útočí na Freiburg a Sondernach. — Italové usilují o dobytí horských posic mezi Burgstalleu u Pfanspitzi. V údolí Sextenském zabrali Italové naše území. Vyslali loďstvo k Dardanelám.

Kulturní. Policie sbírá po hostincích pokladničky Ústřední Matice Školské, protože mají nátěr červeno-bílo-modrý. — „Stráž Venkova“ v Chlumíně úředně zastavena. — Němci rozpustili ve Varšavě polský samosprávný měšťanský výbor.

Vojenské zásobování. Pro přerušení dovozu sbírá se v Rakousku z podnětu vlády k účelům vojenským kaučuk, dětské míče, staré vlněné hadry, mosazné hmoždíře, za něž dávají rodinám železné. Vojáci komandováni do polí trhat kopřivy, jež se mají tkát na plátno. — Vypsány nové, opětné odvody 19—24letých a 38—42letých mužů od 11. října do 6. listopadu, odvedení narukují v polovici listopadu.

Zdravotnictví. Úplavice v Praze ubývá, napočteno 54 případů.

Politické. Rakouský velvyslanec dr. Dumba ve Washingtoně zaslal po americkém spisovateli Archibaldovi list pro rak. ministra zahraničí, že by bylo možno zničit závody pro výrobu střel v Betlehemu nebo vyvolat stávkou. Americká vláda list zabavila a Dumba musí z Ameriky.

Hospodářské. Nedostatek vůči hledě stoupá; mouka není k dostání, není tuků, maso dražší. 1 kg sádla stojí K 6.80.

18.—25. z á ř í. Jeví se známky obratu na všech bojištích, neklid, rozčilení se stupňuje. Rusové pokračují ve své ofenzivě ve vých. Haliči, na Ikvě a Styru ve Volyňsku, útočí na Smorgon, na Dvině a u Novoaleksince. Němci ustoupili u Logišina. — Na západní frontě zahájili rovněž Angličané a Francouzi energický po-

stup od Ypres až k Vogesám, zvláště u Lillu, Loosu, Arrasu a Souchezu, kde Němci nepřetržitě 70 hodin bombardováni, ustoupili o 3—4 km a přiznávají obrovské ztráty na lidech i materiálu. — Italové zabrali Monte Coston. — U Bělehradu na Dunaji strhl se veliký boj, při němž utrpěli Rakušané veliké ztráty, načež opět klid. — V Dardanelách boje, trojdohoda ovládá Marmarské moře ponorkami.

Politické. Ruská дума odročena. Bulharsko vyhlásilo mobilisaci proti Srbsku. Řecko mobilisuje proti Bulharsku. Turecko postoupilo Bulharsku kousek území u Drinopole.

Kulturní. Zakázány spisy: Macharova čítanka, Sokolský zpěvník, Hus a husitismus, Čtení o Husovi ve Květech XXII. — Ve vých. Čechách vycházelo na počátku války 37 časopisů, zbylo jich 13; ostatních 24 úředně nebo dobrovolně zastaveno; také na českém jihu listy zdecimovány.

Krvavý Bedřich podává císaři svůj devátý rozklad 15. září, v němž žádá za odstranění vlády Stürgkhovy a vyhlášení vojenské diktatury pro celé Rakousko. „Arb. Ztg.“ nazývá tento rozklad nestoudným spisem, jaký kdy byl rakouskému císaři zaslán. Svůj požadavek odůvodňuje Bedřich mimo jiné takto: „Velezrádné a antimilitaristické hnutí, které od mnoha desítek let v Čechách řádí, přivodilo úplné selhání rozličných vojsk před nepřítelem, což mne přinutilo k tomu, abych V. V. požádal za rozpuštění c. k. pěš. pluků č. 28 a 36. Kritická situace přinutila vrchní armádní velení opětně, aby c. k. min. předsedu požádalo o energické zakročení. Zprávy o trvalé státu nepřátelské agitaci v Čechách a na Moravě a ne bezvadném chování se c. k. zemebran. pěš. pluku haličského č. 7, pak pražského č. 28 a budějovického č. 29 při posledních bojích ve východní Haliči a ve Volyňsku.“ — Tento despota jest úplný nevzdělanec, který sotva dovede souvislé věty napsati, jest však zapřísáhlým nepřítelem Slovanů a jinak i vydřiduchem lidu na všech státcích na Těšínsku, v Uhrách a j., kde vládl. Za největší bídy o lih i cukr musil jeho lihovar a pivo-

var na Těšínsku dostávati měsíčně 6 q cukru a množství lihu na výrobu likérů, které terorem vnucoval výčepníkům, jimž vymáhal koncese. Obohatil se ve válce o 40 mil. korun.

Persekuce. Úředně zastaven „Ostravský Deník“. C. k. zem. školní rada vydala výnos, jímž české učitele činí zodpovědnými za všechny české vojíny, kteří zběhnou k nepříteli a za nerakouské smýšlení obyvatelstva. Moravský místodržitel Bleileben se vyslovil, že čeští učitelé vychovali národ v duchu protirakouském. Persekuce učitelstva na vojně i ve vnitrozemí.

Vojenské. Rakouský lodní spolek zahajuje sbírky na jednu ponorku. — V Praze na Císařském ostrově zbudován střelecký zákop pro diváky za vstupné.

Hospodářské. Ve Vídni nedostatek mléka, oproti normálním 870.000 litrům mléka dochází sotva 700.000 litrů. Počet krav klesl s 9000 na 4000. Tíseň hospodářská a nedostatek potravin ve všech směrech jest stále citelnější.

26. září až 4. října. Rusové útočí v Litevsku, u Novoalexince, a obsadili ves Lebedu, Lišči, městys Smorgonu, vsi Goryniče, Omyty, obsadili předměstí u Krasna. — Na západě ustoupila německá divise u Loosu. Francouzi zahájili útok na druhou německou čáru, připravují ofensivu proti Alsasku, bombardují Lucemburk. Prudké boje v Champagni. Francouzi vítězí východně od Souchezu. — Italové dobývají Mrzli Vrh, průsmyk Suldenspitze a Cividalský. — Na srbské hranici na Dunaji a Sávě přestřelky.

Politické. Turecká sněmovna zahájena; zasedá parlament anglický. Papež zakročil u válčících pro klid zbraní o Všech svatých. Rusko podalo Bulharsku notu, aby do 24 hodin přerušilo styky s nepřáteli Slovanstva a odstranilo německé a rakouské důstojníky ze své armády. Poněvadž nedostalo příznivé odpovědi, zaslalo ultimatum a přerušilo s Bulharskem styky, v čemž je Anglie a Francie podporovaly.

Zdravotní. Úplavice v Praze zmizela.

Vojenské. Rakousko povolává do zbraně 18leté mladíky na 15. října.

Hospodářské. Některé kategorie státních úředníků finančních nedo-

staly 1. října platy, jen poukázky. Stát zabavuje modrou skalici pro vojenské účely, zabavuje mosaz, měď a jiné kovy, též domácí nářadí z nich. Jest nedostatek bramborů a mouky; rýže 1 kg stojí K 2.40, sádlo K 8.—, vejce 20 hal. Chudším třídám a středním hrozí hlad.

Kulturní. Zakázána brožura „Mistr Jan Hus“. Býv. poslanec, profesor Masaryk, jenž ze Švýcarska přesídlil do Paříže, suspendován z úřadu univ. profesora i z platu a zahájeno proti němu stíhání pro nepřípustnou agitaci v cizině. Masaryk byl jmenován učitelem na londýnské universitě, která zřídila pro něj školu pro slovanská studia. Odebírá se tudíž nyní do Londýna. — Útraty civilisace a útraty války: Průplav suezský, průplav kielský, průplav manchesterský, jimiž byl přetvořen světový obchod jako křižáckými válkami a velikými objevy, stály 1500 milionů franků. Je to částka, která sotva by stačila na válčení jeden týden. Americká Unie v posledních 30 letech, počínajíc Arizonou, vybudovala 100.000 km zavodňovacích průplavů na neúrodné půdě a proměnila tak 5 milionů hektarů pustých stepí v pole a louky. Tato práce stála 600 milionů. Zrovna tolik, jako několik dní války. Mistrovské dílo mostního stavitelství most Forthský, velké vodní přehrady nilské u Asuanu, tunel svatogotthardský stály 70 milionů každé toto dílo. Mezi polednem a večerem pohltí válka takový výtvar. Vojenskou službou, mírně počítáno, ubere se 20 milionů mužů produktivní práci, roční průměr nezaměstnaných činí 5 milionů; počet osob odňatých produktivní práci je tudíž 25 milionů. Hodnota vytvořená roční prací zdravého muže činí 2500 korun — v Německu činí aspoň roční mzda dělníkova přibližně tolik — tedy produkce Evropy za rok války byla ochuzena o 62 miliardy, 500 milionů.

Čechoslováci za hranicemi porůznu roztroušení, počali vydávati v Paříži, rue Bonaparte 18, čtrnáctideník „Československá Samostatnost“, orgán politické emigrace; redaktorem je dr. Lev Sychrava. Američtí Čechové sbírají na utvoření legií československých.

5.—14. října. Rusové dobývají úspěchů u Kosjan a Višněvského jezera, postoupili u Kolků na západní břeh Styru, pokoušejí se o průlom v krajině smorgonské; obsadili řadu vesnic: Volsku,

Galuzijskou, Oktovu, Wolczek, Miedwieze. — Francouzské útoky v Champagni, pokusy o průlom u Beausejour, boje severně od Arrasu ručními granáty, úspěch u Tahure, asi 800 m zákopů, prudká

Českoslovenští výzvědčící na skalách na italské frontě.

a vytrvalá kanonáda na různých místech. — Silný italský útok na rovině Vielgerentské; obsadili Cempere, Altavolta. — Rakušané a Němci překročili znovu v Srbsku Sávu a Dunaj, dobyli Bělehrad a postupují k Požarevací, aby se spojili s Bulharskem, jež chystá

se útočiti na Srby u Knjaževace. Angličané a Francouzi na pomoc Srbům vylodili vojsko v řecké Soluni. — Bulharsko vypovědělo Srbsku válku.

Persekuce. 12. října zatčena byla paní Benešová, choť potomního ministra zahraničí dra Beneše, jenž propaguje českou věc ve Švýcarsku.

Politické. Řecký ministerský předseda, přátelský čtyřdohodě, odstoupil a jmenován Gunaris. — Vyslanci čtyřdohody opustili Sofii. — Císařským nařízením změněn rakouský znak, po prvé jmenuje se tu „Rakousko“; centralismus státoprávně utužen.

Vojenské. Rekvirují se automobily, gumy, kovy, zlato a stříbro; vlněné prádlo atd. Vybízejí se lidé, aby sbírali kopřivy na tkanivo, sušili je, dostanou za 100 kg 80 haléřů. Opravdu, rakušácky výdělek!

Kulturní. Macharovy knihy „Golgatha“ a „Confiteor“ zabaveny. „Slovenský Deník“ zastaven úředně. — „Týdenní Rozhledy“ v Chrudimi úředně zastaveny.

Prof. Masaryk konal v Londýně první přednášku jako ředitel slovanského ústavu na londýnské universitě. Úvodní přednáška Masarykova vyvinula se ve velikou slavnost, Asquith dal se zastupovati lordem Cecilem, který přečetl Asquithův projev, v němž stojí o Masarykovi: „Londýn v něm nevítá pouze muže vědy, který nás o slovanském světě poučí, ale zdraví také muže, jehož osobním vlastnostem, síle a duchu přinášíme s radostí povinný hold.“ Místo, kde Asquith tlumočil stanovisko: „Anglie především bojuje za svobodu malých národů“, bylo aklamováno.

Hospodářské. Zahájena třetí rakouská válečná půjčka, za 100 korun 93.10; úředně se agituje pro ni nátlakem u korporací, společenstev, rolníků atd. Provolání praví, že je vlasteneckou povinností dát všecky kapitály a prodat, co lze zpeněžit, pro válečnou půjčku. Ubožáci, kteří poslechli! Byli ožebračeni. — Ministerstvo války, Lodní spolek, Červený kříž a celá řada nových institucí rozesílá denně žádosti o příspěvky, prodává pohlednice, kalendáře, pamětní peníze, celé zásilky různých předmětů. — Moravské místodržitel-

ství zabavilo veškeré zásoby vajec v okolních vesnicích pro Brno. — Města nemají másla, vajec, mouky, vše je drahé.

15.—23. října. Rusové útočí v Haliči západně od Tarnopole, u Veselova vnikli do německé posice, dobyli řadu vesnic u jezera Demmenského, na Strypě a Pripjetu, vyhráli bitvu u Strypy, již překročili. Postup Rusů u Derazna, Čartoryjsku. — Na západním bojišti vyklidili Němci posici u Hartmannsweilerkopfu, ztratili některé zákopy u St. Elois, poraženi u Loosu. — Na italském bojišti ustoupili Rakušané v Judikariích. — V Srbsku dobyli Němci Smedereva, Požarevac a postupují údolím Moravy k jihu za houževnaté obrany Srbů. Rakušané tu dobyli Zelený Vrh, Velký Vracar a Šabac. Bulhaři prodrali se přes Štip k Velenu, přes Palanku ke Kumanovu, ale byli pak zde odraženi spojenými Srby, Angličany a Francouzi. Bulhaři postoupili též k Negotinu. Spojenecké loďstvo bombarduje Dedeagač. Bulharské pobřeží blokováno. Rusové vyloďili vojsko u Domesnesu. Bulharsku vypovídají válku: Anglie 15., Francie 16., Rusko 18. a Itálie 19. října.

Prof. Masaryk promluvil v protirakouském smyslu 23. října na hudebním večeru českém v Londýně. Řekl také: „Dnes není v Čechách již rozdílu mezi stranami, všechny bojují pro jeden cíl, pro jednu myšlenku.“

Politické. Ruský ministr zahraničí, Sazonov, odstoupil, též francouzský Delcassé. Císař Vilém vyznamenal bulharského krále Koburka. Německý soud v Bruselu odsoudil k smrti dámy Angličanky a Belgičanky pro velezradu, že pomáhaly krajanům přes hranice. Dvě hned zastřelili, dvěma byla na přímluvu papeže a španělského krále udělena milost. Angličanka Miss Edith Cavellová, ošetřovatelka Červeného kříže, byla zastřelena v Zeebrügge 12. října.

Kulturní. Zakázán sokolský zpěvník, časopis klerikální „Mladý Křesťan“ v Praze. V Americe zakázány české časopisy „Texan“, „Narodne Noviny“ a „Slovensky Hlasnik“. — Pražská obec vypověděla pravoslavnou církev z kostela sv. Mikuláše, na nátlak úřadů.

Hospodářské. Zavedeny nejvyšší ceny za brambory v Čechách pro venkovské obce za metr. cent 9 K, střední města 13 K, Prahu, Plzeň, Liberec a průmyslová města 14 K, v drobném za 1 kg 12 hal., 15 hal.

a 17 hal., avšak kromě obecních prodejen nikdo toho nedbá. — Pro válečnou půjčku pořádají se přednášky ve školách, exponují se společenstva, okresy, města, soudy. Vinohradský soud posílá kapitalistům přípisy: „Dává se vám pokyn — —“.

Československé legie ve Francii účastní se v září a říjnu útoků v Champagni, dokazujíce zde svoji bujarost a výtečné vlastnosti válečné (viz 9. května 1915 a 16. června 1915).

24.—31. října. Dne 28. října slavíme jubileum pět čtvrtí roku trvání války, na niž budou národové dlouho vzpomínati. Obzor se stále více zatahuje, nikde neviděti konce bēd, požár se šíří a kdož ví, kam až zasáhne. — Rusové útočí zvláště v Haliči a Bukovině, u Sadeve, Vygonovského jezera, Čartoryjska, Baranovičů a výše u Garbunovky. Všichni spojenci hledí zvýšenou činností na svých bojištích zaměstnati Němce a ulehčiti tak Srbům. Německé síly u Illuxtu „vyhnuly se“ před početnějším nepřítelem na západní břeh. — Francouzi útočí v Champagni, kdež často celodenní hřmění děl a následující útoky pěchoty setkávají se s malými úspěchy. — Veliký nápor provádějí Italové na rakouské půdě a dobyli konečně doberdobské planiny a Col di Lana na dolomitské frontě. — Nejhubře se vede Srbům, kteří tísněni jsou od severu, východu a jihu, ustupují k Černé Hoře. Bulhaři dobyli Skoplje, Zajčaru, Kňaževace, Pirotu a Prizrenu s jihu, Němci a Rakušané Valjevo, Višegrad a spojili se s Bulhary u Negotinu—Kavaly. Spojenecká loďstva bombardují bulharské přístavy Dedeagač, Porto Lagos, Kovalu, ruské Varnu a Burgas.

Politické. Francouzské ministerstvo Vivianiho odstoupilo a zřízeno Briandovo.

Kulturní. Rumunskému listu „Romania Mare“ a americko-chorvatskému „Sloboda“ zakázána doprava do Rakouska.

Vojenské. Nařízen soupis zvonů k účelům vojenským. — Nařízeno rukování právě odvedených 19—20letých a 38—42letých, kteří jsou po třetí u prohlídky, na den 16. listopadu.

Dopravnictví. Pošta nepřijímá 4 dny zásilký do Vídně, v Praze zastaveno přijímání zboží po 2 dny, nádraží jsou zatlučena zásilkami, které se kazí.

Hospodářské. Následkem rekvisice ječmene dostávají hostince o 30% piva méně, v celé řadě hostinců není již piva v Praze, Táboře a j. — Česká města, aby čelila lichvě s potravinami, zařídila společnou nákupní ústřednu zásob. — Prodej kořalky opět obmezen. — Lůž v Praze stojí až 8 K za kg, sádlo v Brně 10—11 K.

1.—10. listopadu. Ruské útoky u Dvinska, na Sčáře, Karminském potoku, na Strypě (kdež nejzuřivější boje), jsou odráženy našimi a německými vojsky. Němci ustoupili u Sventenského jezera. Francouzi zmocnili se německého zákopu u Le Mesnilu, jinak stálé boje, zvláště v Champagni. Němci vyklidili před obchvatem zákop na souchezském potoku. — Italové stále usilují o Gorici a Zagoru, pevně se usadili na Col di Lana, vrchu 2464 m vysokém, jenž ovládá kraj. — Srbové v hrdinné obraně ustupují směrem jihozápadním k Černé Hoře. Ztratili Gor. Milanovce, Kragujevac, Užici a Niš. Angličané a Francouzi, vniknuvši do Bulharska, bojují u Gevgeli, Dorjanů, směrem ke Strumici.

Mír? Opět množí se pověsti o míru; mluvil o něm hr. Tisza, vel. vyslanci obou stran sešli se prý ve Švýcarsku, francouzské poselství jede do Haagu.

Politické. Bulharský král a jeho synové vyznamenáni rakouskými řády. — Ministerský předseda Zaimis, poražen Venizellem, odstoupil. Profesori rumunští vydali svolání pro válku.

Kulturní. Zakázány tiskopisy: dra Frieda „Obnovení Evropy“, spis jistého Němce „Žaluji“, dra Forella „Spojené státy světa“, „Slovanské Hlasy“, „Diskuse mezi socialisty francouzskými a rumunskými“, pohádkové drama od Patrného „Červený princ“, na 8 dní zastaven „Neues Wiener Journal“.

Hospodářské. Ukončena třetí válečná půjčka, jež prý vynesla 3½ miliardy. — V Pešti zakázán prodej smetany a výroba másla.

Persekuce. Z a t ý k á n í. 9. listopadu odvezena ve dvou vagonech řada „velezrádců“ českých z Prahy do Vídně k zeměbraneckému divisijskému soudu, mezi nimi dámy: dr. Alice Masaryková, pí. Benešová, choť dra Beneše, pí. Hájková, choť redaktora, pí. Linhartová, choť typografa, dále býv. šéf bezpečnostní policie pražské dvor. rada Olič, vyšetřovaný též pro velezrádné styky s prof. Ma-

sarykem a dr. Benešem, a dva redaktoři „Času“. Ostatní členové velezrádné společnosti později zahrnutí v procesu revoluční propagandy švýcarské, red. Dušek a Hájek, red Trapl a j., byli před tím i potom v menších eskortách dopraveni do Vídně.

11.—19. listopadu. Rusové zahájili se značnými silami ofensivu jižně od Rigy a západně od Dviny. Boje na dolní Strypě a západně od Čartorijska. Němci ustoupili z močálovitého území u Sloku. Rusové obsadili ves Liemikovec severozápadně od Tarnopolu, v Kuronsku kraj u Kemmernu a ves Odink, Jakobstadtu ves Epuken, na Dvinsku ves Oujenišky, u Zaleščiků ves Wisniatynce, u Čartorijska ves Budky. — Na francouzském bojišti pokoušejí se Němci v Champagni o ofensivu; na celé frontě boje dělostřelecké a ručními granáty. — Italové s nesmírnou prudkostí dobývají Gorici, která jest rozstřílená a sežehnutá; rovněž doberdobskou planinu a Mante del Sei Busi. Dobyli vrch Monte Siefu, 2426 m a Valone di Acque, severozápadně od Gorice. — Z těchto bojišť jest vůbec málo zpráv, více z Balkánu. — V Srbsku dobylo německé vojsko Kruševac, Kraljevo, Dupce, rakouské Ivanjicu a vtrhlo do Novopazarska, Bulhaři Leskovac, Prištinu a srazili se s Angličany a Francouzi u Doiranu, Krivolaku a Strumice na bulharském území. Francouzi dosáhli Gradska. — Italové a Angličané vyloďují ve Valoně na pomoc Srbům. Srbská armáda stahuje se na Kosovo Pole, aby zde za pomoci rojdhody se postavila na odpor. — V Dardanelách občasné bombardování s obou stran. Ruské a italské lodi bombardují bulharské pobřeží.

Mír? Papež zasazuje se o pětidenní příměří o Vánocích. — Rozprava o míru neutuchá, živí ji hlavně německé časopisy.

Politické. Řecký král přijal demisi Zaimisova kabinetu a povolal Skuludise, jenž je čtyřdohodě příjemnější.

Československá Národní Rada v Paříži vydala provolání jímž věc dohody prohlašuje za spravedlivou, stojíme při ní a s ní chceme vítězit či umřít. Podepsáni Masaryk, Dürich, Voska, Pergler, malíř Kupka, Bohdan Pavlů, dr. Beneš, Sychrava a j. — Američtí Čechoslováci vydali „České prohlášení neodvislosti“. — Josef Dürich, posla-

nec, mlynář z Kláštera n. Jiz., poslán byl vynikajícími politiky českými Švehlou a j. do Ruska, aby v zahraničí zastával české zájmy. V Rusku navázal styky s ministerským předsedou Stürmerem, jenž byl u vesla. V Petrohradě soustředil české pracovníky a staral se o uplatnění Čechoslováků ve vojsku, leč myšlenka nebyla ještě zralá a nerozvíjela se tak rychle, jak si naši přáli.

Kulturní. Rakouské aeroplány bombardovaly Benátky a poškodily některé historické stavby. — Úředně zastaveny časopisy: „Hrvatski Pokret“ v Záhřebě, něm. radikální „Neue Trautenauer Ztg.“ v Trutnově, českožidovský týdeník „Rozvoj“ v Praze, dále tiskopisy: pohlednice s básní „Vzpomínám stále“ ve Velké Bytši, článek „Co jsem viděl v Rakousku“ (pozorování Němce) v časopise „Allg. Tiroler Anzeiger“ a „Dělnický zpěvník“ soc. dem. v Praze s písněmi: Rudý prapor, Internacionála, Vy nesčetné miliony... až... písně, Pochod socialistů, Vězeňská, Popěvek žen, Když se národ, Zář svobody, To jsme rebelanti, Mučedníkům koruny, Utichni teď, strunko lkavá, Naše naprej, Nám patří... až... bojovat — písně: Hoj, druzi, My jsme hoši, Jen dál!, A život můj... až... musí přec — písně: Horníkovy vzdechy, Rekrutská, Nováček, Vojenská, Loučení s matkou, My zlatý rodiče, Z časů roboty, Vojáci, Vzhůru, bratři, Píseň proletáře, Zavři milá očka svoje, Kde domov můj? (Leo Kochman), Marseillaisa, Už Slovensko... až... matka Sláva — písně: Nad Tatrou se blýská! K 6. červenci 1415: Hranice vzpála, Náš pan farář.

Hospodářské. Kruppova zbrojovka rozděluje z čistého zisku 86.4 mil. marek, o 13 mil. marek víc než loni. — V Pešti zakázán prodej smetany. — Kursy rakouských peněz: za 100 marek platí 141 K, za 100 franků 154 K.

Persekuce. V Radobě u Lublaně zastřelen kovář Jan Kromar pro rušení veřejného pokoje.

V Čechách od počátku války zahájena po první rozprava o české otázce a o politické budoucnosti. Podnět dal soc. dem. poslanec Němec v „Právu Lidu“, zúčastnil se „Union“, „Venkov“, v „Národních Listech“ posl. Fiedler,

v „Politice“ Mattuš (část zabavena) vesměs pro koncentraci stran a sil národních.

20. listopadu. Ruský útok severozápadně od Olyky odražen. — Italové pronikli do rakouských posic u Zagory, leč byli zahánáni zpět. — Rakouští letci vrhali pumy na Veronu a jiná severoitalská města. — **Na dalším postupu obsadili spojenci, Rakušané, Němci a Bulhaři, poslední zbytek půdy Starého Srbska.** Němci zajali 2800 Srbů a ukořistili čtyři děla. **Třikrát vyhnali hrdinští Srbové Rakušany ze své země a teprve podlehlí veliké přesile germánské. Vyhnanství s národem sdílí jejich král Petr u víře, že opět slavně se vrátí domů.** — Anglické monitory bombardovaly Westende. — Vyslanci čtyřdohody žádají u řecké vlády demobilisaci řecké armády. — Nezdařený atentát na Pašiče. — Ruský car odejel na frontu. — Francouzští kapitáni ve Středozemním moři činí opatření proti útokům ponorek. — Řecko opevnilo ostrov Korfu. — Diplomatický sbor ze Srbska se stěhuje do Skadru.

21. listopadu. Prudká dělostřelba na Styru a ve Volyňsku. — Opětne italské útoky v gorické krajině odrazeny. Dva italské útoky na Col di Lana ztroskotaly. — Rakouské vojsko přešlo horní Drinu. Němci obsadili Nový Pazar. Spojenci prudce zápasí o vstup na Kosovo Pole. — Německá letadla vrhala pumy na nádraží v Poperinghe a Fournes. — Čtyřdohoda vyhlásila hospodářskou a obchodní blokádu Řecka. — Řecko soustřeďuje velké vojsko v jižní Albanii. Řecký král přijal lorda Kitchenera ve slyšení. — Srbská vláda přesídlila do Prizrenu. — Churchill odjel do Francie k svému pluku.

22. listopadu. Nezdár nové italské ofensivy na sočské frontě. — Bulharská armáda blíží se k Prištině. — Silná francouzská dělostřelba v Champagni a mezi Mosou a Moselou. — Ruský výpad proti Illuxtu. — Anglické aeroplány bombardovaly silnici z Dedeagače do Rudony. — Německé banky povolily Bulharsku válečnou zálohu. — Anglický kontreadmirál Phillimore přidělen byl ruskému černomořskému loďstvu. — Rumunsko zadržuje zboží, určené pro Bulharsko.

23. listopadu. Veliké boje o předmostí gorické a na svahu planiny Doberdobské trvají. — Rakouští letci házeli pumy na Arsiero. — Rakouské vojsko útočí na černohorské posice na sedle Kozorském. — Rakouská kolona vtrhla do Prijepolje. — Bulhaři zajali 8000 Srbů a ukořistili 22 strojních pušek a 44 děl. — Generál Kuropatkin jmenován velitelem ruských branných sil proti Bulharsku. — V okolí Reni je soustředěna ruská armáda 350.000 mužů. — Angličané soustřeďují vojsko proti německé východní Africe. — Spojenci v Srbsku zajali dosud 91.000 Srbů. — Ruský car navštívil ruskou armádu v Bessarabii. — Italové obnovili dopravu vojska do Albanie.

24. listopadu. Italské útoky na Monte San Michele. — U Zagory vrhali Italové pumy s jedovatými plyny a bombardovali nádraží a starou čtvrť města Rivy. — U Priboje vybojovalo si rakouské vojsko přechod na jižní břeh Limu. — Rakouské vojsko dobylo Mitrovice. — Německé a bulharské vojsko vtrhlo do Prištiny. — Německý výpad na Bersemünde. — Císař Vilém u armády generála Woyrsche. — Francie zakoupila ponorky zbudované pro Japonsko. — Bulharský král přijel do Pirotu. — Rakouští zajatci ze Srbska dopravováni jsou z Albanie do Skotska. — Řecká vláda prohlásila, že Řecko přijme požadavky čtyřdohody. — Krutá bída mezi srbskými uprchlíky na Kosovu poli.

25. listopadu. Válečné přípravy v přístavě v Reni. — Srbská vláda přesídlila do Skadru. — Anglická vláda dovolila odjezd řeckých parníků zadržených na Maltě. — V Albanii bylo započato s vyloďováním italského vojska. — 15.000 portugalských vojáků dopravuje se na Maltu.

26. listopadu. Italské útoky proti úseku u Oslavije ztroskotaly. Italské útoky na Monte San Michele a v prostoru u San Martina. — Bombardování města Gorice trvá. — Rakouské vojsko dobylo Čajnice. — Na Giljevě Planině zahnilo rakouské vojsko Černohorce. — Jihozápadně od Mitrovice zahnil srbský zadní voj. — Pokus Rusů překročit Missu u Pulpe zmařen. — Ruské útoky u Bersemünde odrazeny. — Mocnosti čtyřdohody uvalily na Řecko pokojnou blokádu. Řecký korunní princ, jenž navštívil Kavalu a Dramu, vrátil se do Soluně.

27. listopadu. Italské útoky na Mrzlém Vrchu a u Oslavije. — Západně od Mitrovice odražení Srbové ke hranicím černohorským. — Velitel srbské jižní armády žádal krále řeckého o volný průchod srbského vojska Řeckem do Albanie. — Ruské vojenské poselstvo přibýlo do Londýna. — V Novém Yorku zahájeno vyjednávání o novém anglickém obchodním úvěru v Americe.

28. listopadu. Stálé italské útoky s čerstvými silami u Oslavije a na západním svahu Monte Piana. — Rakouské vojsko odrazilo Černohorce přes sedlo Metalku. — Bulhaři obsadili Gole Brdo jihozápadně od Prištiny. — Německé úspěchy v podkopových bojích u Neuvillu. — Ruský výpad u Baranovičů odražen. — Vyslanci čtyřdohody odevzdali řecké vládě novou notu a žádali rychlou odpověď. — Nové tři anglické divise přibýly do Soluně. — Lord Kitchener odejel na italskou frontu.

29. listopadu. Četné italské útoky proti gorickému předmostí odraženy. — Dosud bylo odňato Srbům 502 děl, mezi nimi mnoho těžkých. Čilá dělostřelba na celé západní frontě. — Černohorský král odcestoval do Skadru, aby tam přijal srbského krále. — Něm. císař navštívil ve Vídni císaře rakouského. — Rumunská část Dunaje mezi Turtukajou a Galacem uzavřena minami. — Lord Kitchener v Paříži přijat prezidentem Poincaréem.

30. listopadu. Nové hromadné útoky italské na celé sočské frontě se shroutily. — Bulhaři dobyli Prizrenu, zajali přes 3000 Srbů a ukořistili 8 děl. — Srbská armáda před Bitoljí Bulhary poražena. — Anglický torpedoborec „Fervent“ nárazem na minu se potopil. — V Mnichově učiněna opatření proti leteckým útokům. — Ruské loďstvo opět křižuje před bulharským pobřežím. — Srbský ministerský předseda Pašič odejel do Italie.

1. prosince. Italská ofensiva na sočské frontě ochabuje. — Rusové zřizují v Réni továrnu na střelivo a vyzbrojují dunajské monitory. — Anglická vláda zabavila 100 dopravních parníků za účelem dopravy vojska do Egypta. — Bulharská armáda překročila albánskou hranici. — Anglická vláda rozkázala obsadit další řecké ostrovy jako oporu pro loďstvo spojenců. — Anglické a francouzské vojsko na Balkáně zařizuje se pro obranu.

2. prosince. Tři italské útoky před Mrzlým Vrhem. Italské

dělostřelectvo bombarduje v tolmínské kotlině obce za rakouskou frontou. — Rakousko vojsko vtrhlo do Plevlje. — Jihozápadně od Mitrovice zajaly dvě rakouské setniny 4000 Srbů. — Bulhaři pronásledují Srby k Đakové. — Nedostatečná odpověď Řecka na poslední notu čtyřdohody. — Generál Ščerbatov jmenován vrchním velitelem ruského vojska proti Bulharsku. — Černoorská státní pokladna dopravena do Italie. — Rusko svolává druhou výzvu domobrany. — Venizelos kandiduje v pěti okresích, mezi nimi v Soluni. — Čtyřdohodové loďstvo opustilo Dedeagač. — Výroba střeliva v Kanadě byla reorganisována.

3. prosince. Značné škody způsobeny opětým bombardováním Gorice. — U Nového Pazaru zajato 3500 Srbů. — Dva anglické monitory střelily na okolí Westende. — Srbské vojsko opustilo Bitolji a ustupuje k Resně. — Bitolje obsazena Bulhary. — Ústřední velmoci obsadily dosud 470.000 čtver. kilometrů nepřátelského území s 33 mil. obyvatelů. — Srbský hlavní stan přeložen do Valony. — Nové italské vojsko přistálo ve Valoně. — V Černém moři spojilo se bulharské a turecké loďstvo. — Bulhaři zajali u Bitolje 6000 Srbů. — V Santi Quaranta a v Drači byly vysazeny na pevninu oddíly vojska čtyřdohody.

Persekuce. Výnosem ze 24. listopadu rozpustilo ministerstvo vnitra „Čes. obec sokolskou“ a „Svaz slovan. sokolstva“ pro styky s Jihoslovany.

Kulturní. Zakázány Macharovy spisy: „Prosa z r. 1906“, „Řím“, „Prosa z let 1904—1905“. — Na čes. technice zapsáno jest letos asi 700 posluchačů, před válkou jich bylo na 2800, asi 2100 jest jich na vojně.

Hospodářské. Jeví se všude nedostatek mléka, piva, též kůží, podešvů, gumových plášťů k automobilům. Tabák a cigarety nejsou v trafikách k dostání.

Vojenské. Nařízeno rukování odvedenců 19-, 41-, 42-, 43letých na 6. prosince.

4. prosince. Útočná činnost Italů na sočské frontě trvá. — Rakouské vojsko dobylo výšin jižně od Plevje. — U Nového Pazaru a Mitrovice bylo zajato 2000 Srbů. — Prapor srbského vojska přibyl z Gevgjeli do Soluně. Opustivše domov, deptaný přesilou nepřátel, spálivše vozy a zničivše děla, hladoví a chatrně oblečení

táhli vojáci i uprchlíci, starci, ženy a děti v nekonečných řadách pustými, zasněženými horami cizí, často i zákeřné Albanie. Klešali cestou po stech, umírali bez pomoci. A s nimi putoval tak i jejich chorý král, jejich následník, slavní vojevůdci i četní čeští dobrovolníci, snášejíce hrozné útrapy. — Čtyřdohoda chce zabezpečiti zásobování srbského vojska v Albanii. — Ruský car vrátil se z fronty do Carského Sěla. — Rusko opustilo od dalších pokusů odvrátit Rumunsko od zachování neutrality. — Spojený dělnický výbor v Anglii vyzývá dělníky, aby vstoupili do armády. — Italské vojsko soustřeďuje se v jaderských přístavech.

5. prosince. Na sočské frontě obmezili se Italové na střelbu z děl. — Ojedinelé útoky italské u Oslavije. — V Plevliji ukořistěno mnoho válečného materiálu. — Bulhaři porazili jihozápadně od Prizrenu ustupující srbské vojsko a odňali mu 100 děl. — Německé a bulharské vojsko vtrhlo do Bitolje. — Společná porada anglických a francouzských ministrů v Calais. — Italský generál Porro přidělen byl válečné radě čtyřdohody. — Italská sněmovna vyslovila vládě důvěru. — Generál Foch jmenován inspektorem francouzských armád na západě.

6. prosince. Prudká střelba Italů na Gorici. — Italské útoky na planině doberdobské. — Západně od Nového Pazaru vniklo rakouské vojsko na Černou Horu. — Rakouské vojsko blíží se k Peči. — Rakouská flotila potopila ve Sv. Ivanu Medovském pět dopravních parníků a mnoho plachetních lodí čtyřdohody, jež vyloďovaly válečné zásoby. — Německé oddíly dosáhly řeckých hranic. — Velkoknížeti Nikolaji Nikolajeviči svěřeno vrchní velení na všech asijských bojištích. — Italské válečné lodi připluly do Valony.

7. prosince. Černohorské opevnění u Suhodolu dobyto. — Rakouské vojsko vtrhlo po prudkých bojích do Peče. — Bulhaři obsadili Đakovou. — U Auberive v Champagni dobyli Němci francouzského zákopu. — Italie zadržuje řecké lodi v italských přístavech. — Anglický parník „Japanese Prince“ unikl obratným manévrováním německé ponorce. — Třicet anglo-francouzských letadel bombardovalo Usunkepři. — Anglická vláda vyslala k srb-

skému králi zvláštní poselstvo. — Za předsednictví Joffrova konala se první válečná porada čtyřdohody.

8. prosince. Čilé dělostřelecké boje na sočské frontě. — Italské torpedovky střelily na Sistianu. — Úspěch Němců proti Francouzům u Souainu. — Dvě rakouská letadla vrhala pumy na Cetyni. — Generál Castelnau jmenován pomocníkem Joffreovým. — Němci převzali správu města Bitolje. — Černohorská dvorní správa přeložena do Skadru.

9. prosince. Italské útoky v Goricku. — Italské dělostřelectvo bombarduje rakouská opevnění u Lardaru a Rivy. — Rakouský úspěšný postup proti Černohorcům u Beran a Plevlje. — Bulharské vojsko obsadilo Dibru, Strugu a Ochridu. — Rusko kupuje cizí nákladní lodi v rumunských přístavech. — Dalších 22.000 mužů čtyřdohodového vojska vysazeno v Soluni. — Černá Hora, byla rakouským a bulharským vojskem úplně obklíčena. — Francie chystá novou armádu v západní Africe.

10. prosince. Italská pěchota napadla rakouské posice na Monte Vies a byla odražena. — Generál Pau jede do Petrohradu. — Anglické a francouzské vojsko v Makedonii ustupuje k řeckým hranicím. — Válečná rada čtyřdohody usnesla se neupustit od soluňské výpravy. — U Kragujevce padl srbský major Tankosič, jenž byl obviněn ze spoluviny na sarajevském atentátu. — Anglicko-francouzské vojenské poselstvo přibýlo do Petrohradu. — President Poincaré přijal Greye a Kitchenera ve slyšení. — Velké vzrušení v Americe proti Německu pro zprávy o útocích na americkou neutralitu. — Srbská armáda táhne podél Ochridského jezera do Albanie. — Bulhaři zahájili u Doiranu útok na severní křídlo Francouzů.

Kulturní. V Německu zakázáno spisovateli Hardenovi vydávání týdeníku „Zukunft“.

Persekuce. C. k. zemský jako trestní soud v Praze nařídil k návrhu c. k. stát. návladnictví v Praze ze dne 24. listopadu 1915 s. č. Nst. 3998/15—4, v trestní věci vedené u c. k. zeměbraneckého soudu ve Vídni proti dru Karlu K r a m á ř o v i, říšskému poslanci a majiteli továrny, pro zločin velezrady podle §§ 58 a) a 59 b) tr. z. a zločin proti

válečné moci státu podle § 327 v. tr. z. ve smyslu § 2 císařského nařízení ze dne 9. června 1915 ř. z. č. 156, k zabezpečení nároku státu na náhradu škody zabavení movitého a nemovitého jmění obviněnému dru Karlu Kramářovi v Rakousku náležejícího. C. k. zemský jako trestní soud v Praze, odděl IV. dne 29. listopadu 1915. — Rovněž nařídil k zabezpečení nároku státu na náhradu škody zabavení movitého a nemovitého jmění obviněnému dru Aloisu Rašínovi v Rakousku náležejícího. Dále proti Vincenci Červinkovi, tajemníku časopisu „Národní Listy“ v Praze pro zločin vyzvědačství podle § 321 v. tr. z. ve smyslu § 2 císař. nař. ze dne 9. června 1915 ř. z. č. 156 k zabezpečení nároku státu na náhradu škody zabavení movitého a nemovitého jmění, náležejícího v Rakousku obviněnému Vincenci Červinkovi. — Obžalovaní tito „velezrádci“ stojí právě před voj. soudem ve Vídni (bližší viz 3. června 1916).

11. prosince. Prudké dělostřelecké boje v Tyrolích. — Slabé italské útoky v Dolomitech a v Goricku odraženy. — Francouzský útok u Souainu. — Francouzi a Angličané vyklidili Děvděli. — V Srbsku bylo vysvobozeno 25.000 rakouských vojáků ze zajetí. — Němečtí velvyslanci přidělenci byli z Washingtonu vypovězeni. — Pomocí Čecha Vosky zjistilo se, že němečtí zástupci a po nich i rakouští provádějí pikle proti Americe, organisují sabotáž v amerických továrnách na náboje. Tím vzbuzena nálada proti Německu a pro válku s ním.

12. prosince. Útok italské brigády u San Martina odražen. — Rakouské vojsko dobylo Kority a Rožaje, zajalo 6000 Srbů a Černohorců a ukořistilo 40 srbských děl. — Anglický útok v Neuve-Capelle. — Rusové ustoupili pro nesnesitelné mrazy od Strypy k Seretu. — Anglický a francouzský vyslanec v Athénách podali řecké vládě ultimatum. — Řecký parník potopen byl německou ponorkou.

13. prosince. Silná italská dělostřelba na rakouské pozice v Tyrolích. Italský útok u Oslavije. — Bulharská armáda obsadila Dojran a Děvděli. — Belgická vláda podepsala smlouvu

vylučující separátní mír. — Srbský král Petr přibyl do Lješe. — Rusové opevňují Ismail a dopravují tam velký počet děl. — Turecko doplňuje armádu na 2 miliony mužů, načež zahájí ofensivu.

14. prosince. Italské útoky v Judikarii v západním Tyrolsku odraženy. — Italové znova bombardovali Gorici. — Rakouské vojsko dobylo černoohorských posic na Vrané Goře. — Řecká vláda rozhodla se odvolati řecké pohraniční vojsko. — Dvě rakouská letadla vrhala pumy na Skadar. — Obrovský příval srbských uprchlíků do Soluně. — Snahy o těsnější spojení mezi Anglií a Ruskem. — Vyslanci čtyřdohody oznámili Skuludisovi, že hospodářská opatření proti Řecku byla zrušena.

15. prosince. Rakouské vojsko dospělo do Grabu. — Vojska spojenců vstoupila po obsazení Děvděli na řecké území. — Velitelé čtyřdohodových vojsk převzali funkce řeckých úřadů v Soluni. — Čtyřdohoda protestovala u řecké vlády proti vtržení Bulharů na řecké území. — Srbský generální štáb provádí novou organizaci srbské armády. — Bulharská vláda usnesla se splniti žádost Řecka, aby Bulharsko neporušilo řecké neutrality.

16. prosince. Ruský útok v území korminského potoku u Drysvjatského jezera a u ústí Bereziny. — Sir Douglas Haig jmenován nástupcem maršála Frencha. — Čtyřdohoda usnesla se rozmnožiti soluňskou armádu na 400.000 mužů. — Anglie dopravuje do Soluně stále nová vojska a dělostřelectvo. — Bulhaři přiblížili se na 24 kilometrů ke Drači. — Podle zprávy vojvody Putnika čítá srbská armáda 200.000 mužů. — Lord Kitchener jmenován byl velitelem vojsk čtyřdohody na Balkáně.

17. prosince. Italské útoky proti Monte San Michele a Col di Lana odraženy. — Černohorci byli zahnáni z Celebice. — Rakouské vojsko zmocnilo se Bjelopolje. — Ruské útoky mezi Narošským a Mladzisolským jezerem. — Anglie chystá úplné uzavření Suezského průplavu. — Odvolání ruského vojska z Besarabie. — Německá armáda 200.000 mužů dospěla ke Strumici.

18. prosince. V Tyrolsku bylo odraženo několik italských útoků na Collo. — Italové opět bombardovali Gorici. — Francouzští letci podnikli útok na Mety. — Čtyřdohoda žádá na Řecku přechání Kavaly. — Německý křižník „Bremen“ a torpédovka po-

topeny ponorným člunem. — Řecko protestovalo proti opevňování Soluně vojskem čtyřdohody. — Vojsko středních velmocí a Bulharska dosud nepřekročilo řeckých hranic. — Anglie poskytla Itálii půjčku 3 miliard.

19. prosince. Dva italské útoky na Monte San Michele odraženy. — Francouzští letci opětně bombardovali Mety. — Čtyřdohoda soustředila v athénském přístavu třicet válečných lodí, aby zdůraznila své požadavky.

20. prosince. Rakouské vojsko dobylo černohorských posic na ohbí Tary a Gedusy. — Anglické monitory střelily na Westende. V Soluni bylo dosud vyloděno 200.000 mužů vojska čtyřdohody. — Všechno anglické vojsko ze suvalského zálivu a Anaforty bylo kvapně dopraveno na jiné bojiště. — Generál Castelnau odejel do Soluně, aby stanovil obhajovací plán. — Ruské loďstvo bombardovalo Varnu.

21. prosince. Na Monte San Michele byly porubány dvě italské setniny. — Severně od Beran byla dobyta černohorská opevněná posice. — Bulharsko povolalo do zbraně dalších 150.000 mužů. — Druhá americká nota v záležitosti potopení „Ancony“ došla do Vídně. — Prudký útok Rusů u Toporovce. — Konsulové středních mocností odjeli ze Soluně. — Anglické vojsko od Dardanel dopravuje se do Soluně.

22. prosince. Italský útok u Dolje v tolminském předmostí. — Francouzi zmocnili se útokem německých posic na Hartmannsweilerkopfu. — Francouzský útok u Metzeralu. — V Kavale bylo vyloděno anglické vojsko. — Rakouský letec vrhal pumy na Skadar. — U suezského průplavu je soustředěno 200.000 mužů anglického vojska. — Srbský král Petr se srbskou vládou přijel do Caserty. — Za devět týdnů najímací činnosti lorda Derbyho vstoupilo do vojska dva a půl milionů mužů. — Lord Kitchener jede do Egypta. — Sazonov podal Rumunsku nové nabídky. — Vyjednávání o společném bulharsko-německém postupu proti čtyřdohodě na řeckém území bylo zahájeno.

23. prosince. Prudké dělostřelecké boje v Iudikariích. — U Podgoře na přímořské frontě odražen byl italský útok. — Německé vojsko dobylo zpět vrcholu Hartmannsweilerkopfu. — Šebeko

Jižní bojiště srbské, černohorské a rumunské.

přinesl rumunskému králi vlastnoruční list ruského cara. — Sir Douglas Haig ujal se vrchního velení nad anglickým vojskem na západní frontě.

Českoslovenští legionáři v zákopech.

Mír? Americký milionář Ford podnikl do Evropy výpravu pro mír, ale vrátil se za krátko s nepořízenou do Ameriky. — Švýcarský list oznamuje následující mírové podmínky Německa: Belgie má zůstat samostatnou a platit dočasnou válečnou kontribuci ve výši svého vojenského rozpočtu; do zaplacení zůstala by policejní moc v zemi v rukou Němců. Francie dostane nazpět svá území Němci obsazená a přenechá 18 miliard svých požadavků za Ruskem Ně-

mecku. Ruské Polsko stalo by se samostatným s německým králem. Itálie by vrátila turecké ostrovy a zůstala při starém. Bulharsko podrží Makedonsko, přístup od Niše k Smederevu a tím spojení s Uhry. Staré Srbsko zůstalo by buď samostatné nebo sloučeno s Černou Horou. Albánsko bylo by samostatné. Anglie musila by vrátit německé kolonie. O jiných nárocích se zatím nemluví. — V Německu prohlašují návrhy za smyšlenku.

Před vánocemi zakázáno pekařům pečení vánoček; také hospodyním nesmí pekař přinesené vánočky péci. — Nedostatek a shon po mléce.

Prof. Masaryk odebral se o vánocích z Londýna do Paříže, kde onemocněl chřipkou a léčil se v obydlí Denisově.

Dr. Mir. R. Štefánik zajel z rozvrácené srbské fronty do Říma, setkal se tu s některými politiky a aristokraty, dává podnět budoucím čsl. legiím. Poněvadž otázka dosud nebyla zralá, odebral se po několika dnech do Paříže.

Vojenské. Rusko zahájilo 21. prosince novou velkou ofensivu. — V Rakousku nařizeno na den 17. ledna rukování 44-, 45letých, na den 21. ledna 48-, 49- a 50letých odvedenců. — Zabavování zvonů k účelům válečným; v Čes. Budějovicích jich vzato pět.

Politické. Spojené Státy severoamerické vypovídají německé a rakouské zástupce, protože osnovali spiknutí německých dělníků proti americké výrobě válečných potřeb a prováděli sabotáž. — Amerika podává Rakousku notu proti torpedování parníku „Ancona“; rakouská vláda odpovídá zamítavě.

24. prosince. Ruské útoky na besarabské frontě. — Italové prudce bombardovali opevněný prostor lardarský a tolmínské předmostí. — U Souainu odražen francouzský útok ručními granáty. — Srbský pluk uprchl u Argyrokastra na řeckou půdu.

25. prosince. Italský útok na severních svazích Altissima. — Srbský král Petr ve Valoně. U Elbassanu trvá boj mezi Bulhary a Srby. — V Drači konala se porada mezi srbským generálním štábem a italským velitelstvem. — Pět tisíc rakouských vojáků, Srby zajatých, dopraveno bylo na ostrov Asinaru u Sardinie; mezi nimi mnoho Čechů.

Legie čsl. U vsi Burkanova na Strypě přeběhl k Rusům učitel R u d. M e d e k, potomní plukovník ruských legií, nesa důležité zprávy; sloužil jako tlumočník ve výzvědném štábu gen. Ščerbaševa, později po různých obtížích dostal se přes Čeljabinsk do Ufy a konečně podle svého přání do Kyjeva k České družině, povýšen na praporčíka a jako vůdce rozvědky působil rakouskému vedení mnoho škod.

26. prosince. V bažinaté krajině Polesí odraženy silné ruské oddíly. — Italské výpady proti planině doberdobské. — Srbská pěchota spěje rychlými pochody k Valoně, aby se spojila s italským vojskem. — Ruský car odjel na frontu. — Ruské vojsko bojuje u Teheranu s Peršany. — Sazonov prohlásil, že pověsti o vyjednávání mírovém jsou bezdůvodné.

27. prosince. Velké ztráty italské v boji jižně od Rovereta. — Dva anglické dopravní parníky potopily se před Boulogne. — Poslední válečná rada čtyřdohody se usnesla, aby poloostrov Gallipolský byl vyklizen.

28. prosince. Ruské útoky na besarabské frontě. — Dělostřelecké boje na tyrolské frontě. — Anglický monitor střílel na Westende. — Francouzské vojsko podniklo výpad na Hirzsteinu. — Německé dělostřelectvo bombarduje nádraží soissonske. — Belgické Národní bance uložena Německem pokuta 3 milionů franků. — Čtyřdohoda vysílá další lodi do řeckých vod a chystá blokádu řeckého pobřeží. — Anglické vojsko přepadlo arabskou hlavní moc u Mersy v Egyptě a rozehnalo ji.

29. prosince. Ruské útoky na hranicích besarabských. — U Burkanova vzaty byly zpět rakouské zajišťovací oddíly; důsledek Medkova zběhnutí. — Italský útok na Monte Carbonille. Noční italské útoky v území Col di Lana. — Francouzský výpad na Hirzsteinu. — Na Hartmannsweilerkopfu vnikli Francouzi do německých zákopů. — Ruský výpad na pobřeží u Raggasemu. — Asquith prohlásil v ministerské radě, že služební povinnost je nevyhnutelná. — Maršál Mackensen přijel do Sofie. — Most mezi Bělehradem a Zemuní obnoven. — Bulharské vojsko porazilo Srby a obsadilo Elbassan. — Rusové obsadili v Persii Kashan a postupují

proti Ispahanu. — Burské pluky, určené proti německé východní Africe, dopraveny k Suezmu. — Čtyřdohoda dopravila do Soluně dosud 1200 děl.

30. p r o s i n c e. Prudké boje ve východní Haliči. Ruské útoky na Kormínském potoku a na Styru. — Italské pokusy o útok u Corbole a proti Monte Carbonille. — Dva rakouští torpedoborci potopeni minami. — Vojvoda Putnik vzdal se pro nemoc řízení operací. — Ruské loďstvo bombardovalo Varnu a Bracu. — Postup rakouských a bulharských vojsk k Adrii vzbuzuje v Italii nepokoj.

31. p r o s i n c e. Rusové opětuji své útoky na Strypě za ohromných ztrát. — Dva italské útoky u Torbole. — Na korutanské frontě pálí italská těžká děla na obec Wolfsbach. — Angličtí letci podnikli útok na Ostende. — Srbský státní poklad byl dopraven do Francie. — Angličané opevnili tři zátoky u Chalkidického poloostrova.

Hospodářské. Denní dávka mouky pro osobu bude snížena. — Válečné výdaje Rakouska až do konce roku 1914 dosahují částky K 5.044,000.000.— a zatěžují stát (prozatím) ročním úrokovým požadavkem K 186,000.000.—. Rakouský státní dluh činil koncem roku 1914 tudíž celkem K 17.960,865.376.—. — Papírníci znovu zdrazují papír o 70%. — Nedostatek uhlí.

České věci. Staříčský Ital Luzzati uveřejnil v „Corriere de la Sera“ plamenný projev pro osvobození malých národů a pro samostatnost československého národa.

Čsl. legie v Rusku musí přemáhati nedůvěru, šířenou germanofilským důstojnictvem. Dnešním dnem tento stav zlepšen. Byl vydán příkaz, jímž jmenován I. československý pluk sv. Václava, jehož velení se ujal plukovník Trojanov.

Persekuce. Polní vikář Bjelik podal ministerstvu války stížnost na nevlastenectví (černožluté) českého národa, na Volnou myšlenku; kněžstvo nemá žádného vlivu, mládež nezná patriotického a dynastického smýšlení, lid také ne — hrůza hrůzoucí! Navrhl, aby činnost učitelů ve službě i mimo školu byla kontrolována. Hned nato „Volná myšlenka“ rozpuštěna, tiskárna „Pokroku“ za-

vřena, týdeník „Novina“ zastaven a redaktoři „Času“ i „Noviny“ vyšetřování, zda nedostávají odněkud podpory na živobytí.

Nový rok **1916** nastupujeme opět ve znamení války a vraždění.

1. ledna. Útoky, jež Rusové podnikli po prudké dělostřelbě na Strypě, byly odrazeny. — Italské těžké dělostřelectvo bombardovalo osady Malberet a Vlčí Ves. — Čtyřdohoda vyloďuje vojsko na poloostrově Chalkidike. — Čilé boje letadel u Soluně. — Čtyřdohoda zřídila v Soluni novou policii. — Bulharské sobrání schválilo půlmiliardový úvěr na válku. — Generál Castelnau vrátil se do Paříže. — Řecko protestovalo proti obsazení ostrova Castellorizzu francouzským vojskem.

2. ledna. Mocný ruský útok proti opevněním u Toporouce. Ruské útoky na Strypě a v kormínském území. — U Drysvjatského jezera pronikl ruský oddíl chvilkově do německých posic. — Německé úspěchy v podkopových bojích u Hulluchu. — Rakouské ponorné čluny znemožnily zásobování Černé Hory. — Čtyřdohoda se usnesla město Ypres srovnati se zemí.

3. ledna. Rozhořčené boje na besarabské frontě. — Ruské výpady na Seretu a Styru. — U Mojkovce zahnilo rakouské vojsko černohorský oddíl, jenž přestoupil Taru. — Němci vyhodili u La Bassée podkop. — Konsulové rakouský, německý a turecký byli gen. Sarilem v Soluni zatčeni a dopraveni na ostrov Mudros. — Od Pinska k Chotinu stojí nová ruská armáda 2 milionů mužů. — V Elbassanu zařídili si Srbové operační základnu. — Essad paša vyhlásil válku Rakousku a Bulharsku.

4. ledna. Nezdar ruský v nových pokusech o průlom u Toporouce. — Dělostřelecké boje v jižních Tyrolích. — Rakouští letci vrhali pumy na italské skladiště v Ale. — Král Petr ubytoval se na srbském konsulátě v Soluni. — Bojovný proslov ruského cara k rytířům řádu sv. Jiří. — Německá vláda vyzvala Řecko, aby řecké území bylo zbaveno anglicko-francouzských vojsk. — Vrchní velitel anglický v Soluni stanovil odměnu 50.000 franků na vyptávání základny německých ponorek. — Na zprávu o potopení „Persie“ přerušil president Wilson svou svatební cestu a vrátil se do Washingtonu. — Anglický oddíl obsadil Jaunde v Kamerunu.

— V Soluni byly vyloďeny nové tři indické pluky jízdy, v zálivu Orfanském bylo vysazeno 50.000 mužů vojska od Dardanel. — Čtyřdohoda nehodlá zodpovědět protest Řecka proti zatčení cizích konsulů. — Anglické vojsko obsadilo celý poloostrov Chalkidiku. — U soluňských pevností srazila se německá jízda s předními anglickými hlídkami.

5. ledna. Ruské ztráty v útocích u Toporouce a Raravče. — Řecký následník trůnu připíjel budoucímu vítězství ústředních mocností. — Italské vojsko postupuje z Valony do Epiru. — Zprávy o vyklizení Černovců rakouským vojskem. — Mezi italskými a bulharskými předními strážemi v Albanii došlo k potyčkám. — Generál Sarraill se snaží, aby vehnal Řecko do války. — Ruské lodi bombardovaly královský palác v Euxinografu u Varny.

6. ledna. U Beran a Rozaje příznivě pokračuje rakouský útok proti Černohorcům. — Německý výzvědný oddíl ustoupil u Jakobštatů před ruským útokem. — V Albanii bylo vysazeno 70.000 mužů italského vojska. — Angličané obsadili ostrov Mytilene. — Kanada hodlá postavit do boje ještě 21 divisií. — Postup ruského vojska v Persii. — Francie poskytla Řecku zálohu 10 milionů franků. — Itálie požádala Anglii a Francii o pomoc při vydržování uprchlého srbského obyvatelstva. — Angličané zajali u Gibraltaru řeckou loď. — V Anglii vyrábí 2242 továren střelivo pod dozorem ministerstva.

7. ledna. Nové ruské útoky u Bučače. Ruský oddíl obsadil hřbitov u Čartorijska. — Rakouské vojsko porazilo a zahnilo Černohorce u Mojkovce a Gedusy. — Konsulové v Soluni zatčení byli propuštěni na svobodu.

Kulturní. Zakázán prodej balkánských map.

Hospodářské. Ceny mouky úředně zvýšeny, bílá za K 1.20 1 kg.

8. ledna. Ve východní Haliči a v Bukovině vzplanula nová bitva. — Garibaldiové zřizují dobrovolnické čety pro Balkán. — Essad paša odjel do Soluně, aby rokoval s generálním štábem čtyřdohody. — Další ročníky italských záložníků povolány do zbraně. — Churchill jmenován byl velitelem praporu skotských střelců.

9. ledna. Francouzi zatkli na Mytilene rakouského a německého konsula. — Čtyřdohoda objednává v Americe válečný materiál na rok 1917. — Anglická posádka v Kut-ul-Amare obklíčena je Turky.

Dobytí Lovčenu stalo se v neděli 9. ledna 1916 rakouským vojskem a loděmi „Franz Josef“, „Hussár“ a „Aspern“. Po třídenní střelbě, již oslabení, vyhladovělí hrdinové černohorští nemohli odolati, byl hrdý, nedobytný Lovčen vydán a tím padla celá Černá Hora. Posledních 5000 černohorských bojovníků bojuje dále. Král Nikola uchýlil se do Italie. Smutný nový rok pro Slovanstvo!

10. ledna. Ruský útok u Toporouce. — Dělostřelecké boje v Goricku a v území Col di Lana. — Rakouské vojsko zahnilo Černohorce a dosáhlo Bioce. — Na ostrov Asinaru přibýlo 16.000 rakouských zajatců ze Srbska. — Útok Angličanů na Turky u Šejk Saida v Mezopotamii byl odražen. — V Černém moři silně znepokojuje Rusy 15 německých ponorek. — Rusové vyplňují mezery ve svých řadách novými čerkeskými pluky.

11. ledna. Rusové podnikají nové útoky u Toporouce a Raranče. — Italští letci vrhali pumy v údolí Adiže. — Rakouské vojsko dobylo Beran. — U Peče bylo vykopáno 13 srbských děl s množstvím střeliva. — Francouzské výpady u Massiges. — Prudký boj mezi ruským a tureckým obrněncem v Černém moři. — V Dublinu bylo zatčeno 43 irských politiků pro velezradu. — Na jezeře Tanganjika dobyli Angličané německého ozbrojeného parníku. — Řecká vláda žádá zrušení blokády. — Angličané soustředili u Suezského průplavu 250.000 mužů.

12. ledna. Ruské ztráty v nových útocích na besarabské hranici. — Čilá dělostřelba v úseku rivském a na části sočské fronty. — Zbytky srbského vojska byly zahnány z Dugainu. — Francouzské úřady nařídily vyzbrojení všech francouzských parníků v Středozezemním moři. — Ruský útok u Normanu. — Francouzský útok u Le Mesnilu. — Francouzské vojsko obsadilo Korfu.

13. ledna. Italské dělostřelectvo střílelo na obce Creto a Por. — Italští letci vrhali pumy na Rancone. — Černohorci byli odraženi jižně od Avtovce a z Budvy. — Němečtí letci bombardovali kostel v Depaunu, při čemž zabito 50 osob. — Ruský car ode-

bral se k vojsku. — Essad paša soustřeďuje proti Bulharům 50.000 Albánců.

14. ledna. Mocné ruské útoky u Toporouce a Raranče. — Rakouské vojsko zabralo Cetyni. — V řecké Makedonii započaly válečné operace. Černohorský král dlí ve Skadru. — Porady italského krále s vyslanci čtyřdohody. — Černohorci vzdávají se odporu pro nedostatečnou dopravu zásob. — Konsuláty ve Skadru byly přeloženy do Lješe.

Kulturní. Týdeník „Novina“ úředně zastaven; dále zakázány: „Památce velkého mučedníka“, řada pohlednic Podhajské o zapečetění české školy ve Vídni, americké kalendáře české. Rozpuštěn čes. spolek „Květ“ ve Varnsdorfu.

Hospodářské. Frank má kurs 153 K. — Se svolením vlády zdražily pivovary pivo o 8—10 hal. na litru, prodává se litr obyčejného za 52 hal.

Politická persekuce. Místodržitelství král. Českého vydává výnos, jímž stanoví se němčina za vnitřní úřední jazyk mezi státními úřady. Chtějí nás zotročit násilím!

15. ledna. Ve východní Haliči a na besarabské hranici trvají prudké boje. — Ruský výpad na Kormínském potoce. — Italský letec vrhal pumy na Lublaň. — V Cetyni ukořistěno bylo mnoho válečného materiálu a 154 děl. — Veškeré dosud nepovolané ročníky řecké armády obdržely povolávací rozkazy. — Srbský král navštívil řeckého krále v Athénách. — Černohorci vyklidili Nikšič a Podgorici.

16. ledna. Rakouský oddíl dobyl ruského předního postavení u Karpilovky. — Italové silně bombardují rakouské posice na sočské frontě. — Pronásledovací boje severně od Grahova. — Anglický monitor střílel na krajinu u Westende. — Rakousko protestovalo proti obsazení Korfu vojskem čtyřdohody. — Francouzská ponorka potopila loď neznámého původu. — Rakouský konsul na Korfu zatčen. — Generál Smith-Dorrien převzal vrchní velení nad výpravou proti německé východní Africe.

17. ledna. Rakouské vojsko vyklidilo Kostelní hřbet u Oslavije. — Černá Hora požádala za mír a přijala požadavek složení zbraní. — Čtyřdohoda vylodila vojsko ve Faleronu, Pieru a v Ko-

rintu. — Přívrženci Venizelovi chystají v Řecku převrat. — Turci ustupují po prudkém boji východně od Kut-ul-Amary. — Ústřední mocnosti soustředily proti Soluni 800.000 mužů. — Mezi Arrasem a Idem ustoupili Turci před ruskou přesilou do svých posic.

18. ledna. Italské útoky proti tolmínskému předmostí a Monte San Michele. — Rakouská námořní letadla vrhala pumy na Anconu. — Angličané bombardovali znovu Lens. — U Duenhofu rozprášili Rusové německé hlídky. — Tři japonské křižníky vypluly k Suezskému průplavu. — Čtyřdohoda vyzvala v ultimatu řeckou vládu, aby diplomatům centrálních mocností doručila pasy. — Na Korfu bylo vyloděno 15.000 srbských vojáků. — Čtyřdohoda dopravila do Kavaly nové vojenské oddíly a čtyři pancéřové vlaky. — Srbské vojsko, které přechlo na řecké území, nastoupilo cestu do Egypta.

19. ledna. Rusové podnikli u Toporouce a Bojan nové útoky. — Podkopové boje na frontě od Lillu k Sommně. — Francouzští letci vrhali pumy na Mety. — Německý císař a bulharský král sešli se v Niši. — Anglie, Francie a Itálie odvolaly své vyslance od černoohorského dvora. — Anglie hodlá holandské přístavy podřídit blokádě. — Francouzský aeroplan vrhal pumy na Sofii. — Ruské listy ohlašují přeskupení ruských armád. — Německý císař udělil vyznamenání bulharským generálům.

20. ledna. Nové ruské útoky na besarabské hranici. — Anglický útok u Freilinghienu. — Čtyřdohodové loďstvo bombardovalo Dedeagač. — Francouzský oddíl vojska byl vysazen na břeh u Xanthi. — Kapitulace Černé Hory vyvolala spor v královské rodině černoohorské. — První jihoafrická pěší brigáda přibyla do Egypta. — Srbská vláda přibyla na Korfu. — Rusko vyjednává o novou velkou výpůjčku v Anglii. — Šestnáct anglických letadel bombardovalo německé skladiště u Lesarsu.

Čsl. legie v Rusku dobývají si uznání ruského hlav. stanu: Zpráva štábu nejvyššího velitele z 20. ledna 1916: Na jihu od Pripjatijavě Galusie naši vyzvědači, mezi nimiž byli Češi, vykonali zdařilé výzvědy, při nichž se zvláště vyznamenal praporčík S y r o v ý. Ustaven byl kádr druhého čsl. pluku Jiřího z Poděbrad.

21. ledna. Ruští letci vrhali pumy na krajinu u Břežan. — Italové bombardovali prudee Col. di Lana a Son Pausas. — Ruské výpady mezi Pinskem a Čartorijskem. — Válečná rada čtyřdohody v Londýně skončena. — Turecké vojsko zahájilo od Sinaje postup na Egypt. — Turecké těžké dělostřelectvo bylo dopraveno od Dardanel na řecko-bulharské hranice. — Pověst o tom, že černoehorská vláda odmítla všechny požadavky Rakouska a na Černé Hoře vypukl opět boj. — Italští nacionalisté ostře vystupují proti královně Heleně. — Zámek Achilleion na Korfu sídlem srbské vlády.

Politické. Němci zřídili svaz býv. poslanců na sněmu českém.

Američtí Čechové na podnět Masarykův, Tvrzického a Beneše sbírají dále peníze na protiválečnou propagandu.

Vojenské. Zahájeny odvody starostů. — Povinnost k válečným úkonům rozšířena na muže 50—55leté.

Dne 21. ledna nastoupiti musel také autor těchto zápisků službu vojenskou, narukovav do Benešova, odtud pak ke pluku 102 do Bekesčáby v jižních Uhrách. Tam pokračuje potají ve sbírání materiálu ke „Kronice“. Při voj. přísaze přísahá tajně protiklad rakouské formule: „nebudu bojovati — a nevezmu pušku do ruky“, což také splnil, pasivní resistenci.

Kulturní. Konfiskace: „České zpěvy“. Sbírká písní národních, vlasteneckých a lidových. Nákladem knihkupectví Maxe Hofmanna ve Velvarech, knihtiskárna Fr. Němce, Velvary, a sice: I. „Hej Slovane! Slovanská národní hymna“ (č. 1), II. „Onam, Onamo. Černoehorská národní hymna“ (č. 26, II. vydání), III. „Bože pravdy! Srbská národní hymna“ (č. 31), IV. „Bělohorská, vlastenecká píseň česká“ (č. 51), V. „Hvězdičky, hvězdičky, česká lidová píseň“ (č. 60). — C. k. krajský soud v Mladé Boleslavi zakázal rozšiřování časopisu „Sokol v Pojizeří“ od roku 1912—14: 1. pro místa č. 1, roč. V., str. 14, od „tak, jak jen“ až do „cizí krvi“ a od „Za takovýchto“ až „svobodné země“ článku: „Sokolský svaz srbský Dušan Silný“; 2. č. 5, roč. V., str. 82. pro celý článek „Koho chleba jíš, toho píseň zpívej“; 3. č. 11, roč. V., str. 167, pro místo od „Nesmíme toho očekávati“ až „dáti nemohla“ článku „Sokolské kredo“; 4. č. 4, roč. V., str. 77, od „Br. Nejedlý“ až „osvětlilo slunce“ článku „Z Kněžmosta“; 5. č. 6, roč. VI., str. 117, od „Těžce dolehlo“ až

„obyvatelstvu konati“ článku „Padesátiletí jednoty Mladoboleslavské“; č. 6, č. 8, roč. VII., str. 131, od „třebas se úředně“ až „německých veteránů“ článku „Besídka“.

22. l e d n a. Rakouská vojska postupují do vnitra Černé Hory. — Ruské útoky na části besarabské fronty. — Italové střílejí na Rivu z těžkých děl. — Dělostřelecké boje u Smorgonu a před Dvinskem. — Rusové obsadili Sultanabad v Persii. — Černohorská královna s princeznami jedou do Lyonu. — Generál Martinovič velí Černohorcům, kteří chtějí dále bojovat. — V Anglii byli povoláni první branci, najatí dle systému lorda Derbyho.

23. l e d n a. Anglický a francouzský vyslanec docílili se Skutludisem dohody o Korfu. — Nečernohorské obyvatelstvo opouští Skadar.

24. l e d n a. Italské pokusy o útoky v úseku lafraunském a na svahu rombonském. — Francouzské vzducholodstvo vrhlo pumy na Mety. — Francouzská letadla bombardovala Bitolji. — Němci ustoupili z Kamerunu ke španělské osadě Rio Muni. — Itálie vyloďila v Albanii opět 10.000 mužů. — Černohorský král přijel do Říma. — Ve Francii stoupl počet invalidů na milion mužů. — Zprávy ruského tisku o trýznění ruských zajatců v Rakousku. — Italská ministerská rada usnesla se na rozhodné vojenské akci v Albanii. — V Podgorici zabit byl albánský vůdce Iza Boljetinac.

25. l e d n a. Italské dělostřelectvo bombardovalo obce Creto a Caldonazzo. — Prudké boje u Oslavije. — Surové německé dělostřelectvo sbořilo kathedrálu v Nieuportu. — Němci dobyli předních francouzských zákopů u Neuville. — Anglická dolní sněmovna schválila předlohu o branné povinnosti ve třetím čtení. — Essad paša a vyslanci čtyřdohody přijeli do Valony. — Anglické vojsko obsadilo Longido v německé východní Africe. — Italské vojsko se odváží z Albanie. — Princ Mirko zůstal se třemi ministry na Černé Hoře, aby organisoval obranu.

26. l e d n a. Útočné pokusy italské u Podgoře a Monte San Michele. — Francouzská letadla podnikla útok na Děvděli a způsobila veliké škody. — Černohorský král byl donucen k odjezdu do ciziny palácovou revolucí. — Německé dělostřelectvo bombarduje Arras. — Arabové obléhají Aden. — Anglické pomocné vojsko

přiblížilo se na 8 kilometrů ke Kut-ul-Amaře. — Řecká vláda zahájila vyšetřování proti Venizelovi.

27. ledna. Anglické monitory střílely na krajinu u Westende. — V Portugalsku byla vyhlášena všeobecná mobilisace. — Řecko vyjednává o novou půjčku v Londýně. — Rakouské vojsko stojí před Medvou. — O město Erzerum rozpoutal se tuhý boj mezi Rusy a Turky. — Theotokis, jenž byl oporou řecké dynastie a odpůrcem Venizelovým, byl dle pověsti otráven.

28. ledna. Rakouské vojsko dobylo u Toporouce dopředu posunuté ruské posice. — Surové německé dělostřelectvo bombarduje Remeš a památnou kathedrálu.

Kulturní. Zakázány: časopis „Lid“, roč. IX., č. 11., pro článek „Švihova zrada a její význam pro český politický život“. — „Basilejský sjezd socialistické internacionály“. — „Organisace nár. socialistů“ (členské legitimace). — „Věstník sokolské župy východočeské z 1912“. — „Věstník sokolské župy budečské 1912“. — „Balkánské zpěvy“ od Rokyty, v knihovniče „Času“ pro básně: „Matka Jugovićů“, „Probuzená síla“, „Orlové“, „Matce Jihoslavi“, „Nová doba“. — „Za praporem sokolským“ r. 1887. — „Písně Bílitiny“ od Pierre Loays. — „Dějiny pařížské komuny“ přeložil J. Skalák. — Článek Herm. Bahra o Čechách v berlínské „Die neue Rundschau“. — Nakladatelské družstvo „Pokrok“, jež vydávalo Herbenovu „Novinu“, úř. rozpuštěno.

Hospodářské. Úředně rekvírují se kovy v obchodech, hostincích a domácnostech. — V Německu zabavují plátěné zboží, trikotáž, sukna.

Politické. Zabaveno jmění Ant. Královi z Nedochoď a Jindř. Procházce z Nuslí pro zběhnutí k nepříteli; Václ. Trackovi z Fischern u Karl. Varů pro zločin proti vojenské moci.

29. ledna. Rusové napadli předměstní opevnění u Uscieczka. — Na Černé Hoře bylo dosud ukořistěno 314 děl a 50.000 pušek. — Němci dobyli vesnice Friese a okolních francouzských posic. — Na Rodu byly vyloděny dvě italské divise. — Vojsko čtyřdohody obsadilo poloostrov Karaburnu.

30. ledna. — Zeppelin vrhal pumy na Paříž a zabil a zranil mnoho osob. — Oddíl anglického vojska vyloděn byl v Rethymně

na Krétě. — Protiněmecké výtržnosti v Lausannu. — Anglické armády v Mezopotamii se spojily.

31. ledna. Ruské útočné pokusy u Rígy. — Německý generál Goltz jmenován byl vrchním velitelem tureckých armád. — Francouzské obchodní lodi vyzbrojeny proti ponorkám. — Velký počet anglických válečných lodí křižuje u pobřeží ronského. — Černohorský ministerský předseda Mijuškovič přijel do Paříže. — Do Říma přibylo 71 srbských poslanců. — Indové z Flander jsou dopravováni na mezopotamské bojiště.

1. února. Anglický útok u Messinesu. — Francouzské vojsko ze Skadru přibylo do Drače. — Itálie zahajuje odvody osmnáctiletých branců.

2. února. Rusové bojují u Uscieczka o nejpřednější zákopy. — V údolí suganském odraženo bylo několik italských útoků. — Rakouské vojsko bojuje na svahu Col di Lana. — Činnost francouzského dělostřelectva v Champagni a ve Vogesách. — Turecký následník trůnu skončil sebevraždou. — Ruský ministerský předseda Goremykin byl zproštěn úřadu; místo něho jmenován min. předsedou Stürmer. — Francouzští letci vrhají pumy na Mety. — Dva černohorští generálové byli zastřeleni svými vojíny. — Čtyřdohoda započala obsazovat Kretu.

3. února. Ruský výpad u Bojan. — Ruská letadla vrhala pumy na Bučač a krajinu u Lucku. — Rakouští letci bombardovali prostory u Čortkova a Zbaraže. — U Santa Lucie dobylo rakouské vojsko italských zákopů. — Bulharské oddíly stojí před Valonou a střílejí na vnější opevnění. — Anglie a Francie zamítly Wilsonův návrh o úpravě válčení ponorkami. — Napiatá situace mezi Německem a Spojenými státy.

Prof. Masaryk byl přijat francouzským premiérem Briandem, jemuž tlumočil požadavky českého národa.

4. února. Drač těžce poškozena rakouskými letadly. — Achileon, zámek německého císaře na Korfu, daly francouzské úřady zapečetit.

Kulturní. Zakázány: Kukaňovy „Povinnosti členů sokolské jednoty“. — V Americe vydané Krapotkinovy „Mezi venkovany“, „Zákon a autorita“, „Revoluční duch“, „Komunismus a anarchie“, „Anar-

chie a morálka“. — „Věstník sok. župy Orlické“. — Čáslavská „Pravda“ zastavena na 14 dnů. — Na zábavy a kinematogr. představení navržena daň ze vstupného.

Politické. Zabaveno jmění továrníkům Oldř. a Fr. Horáckovým v Jilemnici, nyní internovaným ve Francii.

5. února. Anglický výpad u La Bassée. — Anglické vojsko přistálo v zálivu Volo a prohledalo řadu řeckých lodí. — Anglická vláda vyslala zvláštní poselství k belgickému králi. — Brusel se zdráhá zaplatit pokutu půl milionu marek. — Italští svobodní zednáři hlásají „svatou válku“ proti Rakousku.

6. února. Anglické útočné pokusy u Messinesu byly odraženy. — Četné požáry továren na válečný materiál založili Němci v Kanadě. — Italie dala Anglii za obdržené zálohy v zástavu Sicílii. — Třináct bulharských poslanců obviněno z přijetí úplatků od francouzské vlády. — Úhrnné ztráty ruské činí tři miliony mužů. — Italské veřejné mínění bouřlivě žádá, aby Italie vyhlásila Německu válku.

7. února. Srbský korunní princ přijel na Korfu. — Němci z Kamerunu přešli do španělské Guineje, kde byli internováni. — Bulharské vojsko obsadilo Elbassan. — Turci odložili pro povětrnostní poměry útok na Suezský průplav. — Německo chystá velkou ofensivu v Baltickém moři. — Jedenáct japonských ponorek přibýlo do Suezského kanálu. — Egypťští záložníci byli povoláni do zbraně.

8. února. Ruský útok severozápadně od Tarnopole. — U Dojranského jezera došlo k boji mezi francouzskými a německými předními hlídkami. — Řecká vláda žádá na Německu náhradu za škody, způsobené leteckým útokem na Soluň. — Ruské loďstvo bylo rozmnoženo o 4 nové bitevní lodi a 4 velké křižníky. — Cadorna byl čtyřdohodou pověřen, aby držel sočskou frontu za každou cenu. — V Mezopotamii strhla se bitva mezi Turky a Angličany. — Na Dunaji došlo ke srážce bulharských námořníků s rumunskou stráží.

9. února. Ruské torpedovky potopily tureckou ponorku. — Francouzi obsadili řecký ostrov Fano. Francouzský ministerský předseda Briand a ministr Bourgeois odjeli do Italie. — President

Poincaré prohlížel opevnění Toulů a Verdunu. — V Soluni bylo vyloďeno nové čtyřdohodové vojsko.

10. února. Prudké boje předních stráží na Volyňsku. — Francouzské útoky jižně od Sommy. — V Anglii bylo povoláno podle zákona o branné povinnosti 11 ročníků mužů do zbraně. — Anglický parník „City of Marseille“ unikl ponorce, jež naň útočila. — Angličané budují říditelné vzducholodi podle vzoru zepelinů. — Francouzská letadla bombardovala Smyrnu. — Ředitel francouzské vzduchoplavby Besnard odstoupil.

11. února. Rakouské vojsko v Albanii obsadilo Tiranu. — Francouzské útoky u Vimy. — Ruský útok u Drysvjatského jezera. — Italská vláda vyjednává v Athénách o ústupu italských vojsk z Albanie do Epiru. — Ruský car odjel na bojiště. — Německý říšský kancléř ostře zamítl požadavky Ameriky v příčině ponorek. — Belgičané pronikají od západu do německé východní Afriky. — Italské listy vyzývají vládu, aby použila Briandovy cesty do Říma k úplné dohodě s Francií. — Srbský korunní princ a Pašič jedou do Paříže. — Všichni Angličané, dlící ve Francii, musejí se zapsati do vojenských seznamů. — Protiněmecké hnutí v Kanadě vzrůstá.

Kulturní. Zabaven Polenského „Společenský zpěvník sokolský“ a to: Hymna Sokolů, Pochod Sok. kralupského, Hory a lesy, Ten chlumecký zámek, Osmnáctá chasa, Hola bratři, Byla vojna vypsána, Ten šáteček, Čtvrtého července, Boleslav, Boleslav, to krásné město, Těžko mne matička vychovala..., Což je mi bývalo veselo, Překrásné hvězdičky, Na trávníčku na zeleném, Nad Tatrou sa blýská, Bratislava, Bratislava, Všetci sme Slovania, Hej pod Kriváňom. Zabavení se stalo pro zločin a přečin rušení veřejného pokoje a řádu. — Dále byl zkonfiskován „Zpěvník Sokolský“, vvdaný nákladem A. V. Prágra v Kolíně. V tomto zpěvníku shledány závadnými hymny: lužicko-srbská, ruská, srbská, černo-horská a to pro zločin rušení veřejného pokoje a řádu. — Zakázány pohlednice „Za císaře a vlast“ s mrtvým vojákem a plačícími třemi ženami.

Politické. Zabaveno jmění Jos. Strmisky, 25letého stolaře ze Ždánic na Moravě.

12. února. Rakouské vojsko dobylo italského postavení u Bovce. — Italské útoky západně od Tirany v Albanii. — Francouzi vnikli u Massigesu do německé posice v šířce 200 m. — V Anglii nabyl platnosti zákon o všeobecné branné povinnosti. — Itálie zabavila 4 řecké lodi. — Bulharsko protestovalo proti rumunským letcům, objevivším se nad bulharským územím. — Diplomatičtí zástupci čtyřspolku jsou připraveni opustit Řecko. — Rusové zostrili blokádu dolního Dunaje. — Anglie vyzbrojila ve Středozemním moři sto rybářských parníků, aby pronásledovaly německé ponorky.

13. února. Italský noční útok v území rombonském. — Anglické dělostřelectvo bombardovalo Lille. — Němci dobyli francouzské posice v Champagni v šířce 700 m. — Francouzské vojsko překročilo Vardar a opevnilo se v blízkosti Jenidže. — U Bermud udál se boj mezi anglickým křižníkem a německou válečnou lodí. — Srbské vojsko bylo dopraveno do Bizerty v Tunisu.

14. února. Francouzské útoky u St. Marie-à-Py. — Velké oddíly anglického loďstva zahájily v Atlantickém oceáně honbu na „Möwe“. — Kanadští vojáci zničili německé obchody v Torontu. — Belgičané potopili na jezeře Tanganjika německý parník. — Bulhaři obsadili Fieri v Albanii. — Francouzští ministři prohlédli si za vedení krále Viktora Emanuela italskou frontu a nastoupili cestu do Francie.

15. února. U Ypresu dobylo německé vojsko 800 m anglických posic. — Všichni neženatí Angličané povoláni byli královským nařízením pod prapory. — Lord French byl pověřen obranou Anglie proti leteckým útokům. — V Rumunsku byl nařízen odvod 18letých mladíků. — Majetek tureckých poddaných v Itálii byl zabaven.

16. února. Rusko zabavilo náklad střeliva, určeného pro Rumunsko. — V odvetu za letecké útoky zahájeno bylo v Miláně plenění německého majetku. — Anglický konsul v Soluni radí tamějším Řekům, aby přijali anglické poddanství.

17. února. Ruské útoky na Kormínském potoce odraženy. — Útoky ruských letců na Strypě. — Útok Italů na Monte San Michele byl odražen. — Francouzské vojsko a řečtí dobrovolníci byli

vyloďení na anatolském pobřeží. — Řecko soustřeďuje velikou armádu v Epiru. — Rusové dobyli několik tvrzí u Erzerumu. — Ruská vláda chystá rozšíření branné povinnosti o dvě leta. —

Sokol Jan Čapek,
organisátor čsl. legionářů v Padule.

Italské listy žádají vypovězení všech Němců z Italie, poněvadž prý konají výzvědné služby letcům. — Francouzská policie zatkla soluňského starostu.

18. února. Německý velvyslanec odevzdal ve Washingtonu definitivní text německé noty o Lusitanii. — Řecký generální štáb

usnesl se zvýšiti počet řeckého vojska na 500.000 mužů. — Francouzská letadla podnikla útok na Strumicu. — Válečná rada čtyřdohody usnesla se obsaditi železniční a telegrafní sítě v Thesalii. — Francouzské vojsko obsadilo všechny mosty vardarské. — Rusko objednalo 32.000 strojních pušek ve Spojených státech. — Italské vojenské velení nařídilo vykliditi Drač. — Německé vojsko bylo odvoláno od řecké fronty. — Čtyřdohoda obsadila již tři čtvrtiny veškerých řeckých ostrovů. — Ruské vojsko obsadilo Erzerum.

Kulturní. Zakázány pohlednice „Karel Havlíček loučí se s rodinou“, pohlednice „La Marseillaise“, a „Vítězství Husitů nad Němci u Domažlic 1431“. Zakázán americký kalendář „Hlas“ 1916. — Zastaven časopis „Žďár“ v Rokycanech.

Vojenské. 21. února nastupují službu vojenskou muži 47- a 48letí a starostové obcí, jimž výhody dosavadní zrušeny. — Portugalsko zabavilo celkem 80 lodí německých a rakouských.

Politické. Zabaveno jmění Boh. Viziny, infanteristy c. k. pěš. pluku 8., Raimunda Pospíšila, tesaře z Dědic na Moravě a Vil. Uhra, studujícího v Tovačově. Samí velezrádci.

Hospodářské. Americký vývoz v lednu měl cenu 336 milionů, dovoz 184 mil. dolarů. — Papírny opět, již po kolikáté, zdražily papír, jehož cena stoupla již o 65—100%; následkem toho, a nedostatku jeho, zdražily veškeré časopisy o 2—4 hal. na čísle. — Úředně zavedeny lístky na spotřebu cukru, 1¼ kg na měsíc pro osobu.

Persekuce. Sokol v Kutné Hoře byl úředně rozpuštěn. Všechny sokolské jednoty v Německu zakázány.

19. února. Italské dělostřelectvo opět bombarduje osady v Tyrolsku a Korutanech. — Italská letadla napadla Lublaň, jedno z nich bylo sestřeleno. — Cadorna svolil, aby se italská armáda účastnila akce na Balkáně. — Boj anglických a německých letadel nad Gentem. — Příspěvek pro černohorského krále v ruském rozpočtu byl škrtnut. — V Savojsku chystají se baráky pro 60.000 srbských a černohorských uprchlíků.

20. února. Albánci, spojení s rakouským vojskem, obsadili Berat, Ljusnu a Pekinj. — Němečtí letci vrhali pumy na Furness a Lunéville. — Ruský útok u Zaviče na Berezině. — Další branné síly byly povolány v Italii. — Německá posádka v More v severním

Kamerunu se vzdala. — Generál Sarraill v průvodu dvou řeckých generálů prohlížel francouzskou frontu v Makedonii. — Spojenci zatkli konsuly nepřátelských mocností na ostrově Chiu.

21. února. Ruské útoky před Dvinskem. — Německá letadla napadla anglické pobřeží. — Angličtí arcibiskupové vyslovili se proti odvetě za útoky zeppelinových vzducholodí. — Čtyřdohoda se usnesla obsadit Kretu. — Řecko vyhlásilo anexi jižní Albanie. — Němci usilují o Verdun.

22. února. Francouzský útok u Tahure. — U Revigny byla sestřelena německá vzducholod. — Řecký křižník přijel do Drače k ochraně řeckých poddaných. — Konsulové čtyřspolku na Kretě byli zatčeni anglickým vojskem. — Rakouské těžké baterie zahájily střelbu na italské posice u Drače. — Rusko podniklo přípravné kroky k uzavření nové milionové půjčky ve Spojených státech. — Loďstvo čtyřdohody bombardovalo turecké posice v zálivu smyrenském.

Prof. Masaryk zahájil 22. února pod patronátem pařížské university cyklus přednášek „Slované ve světě“, v nichž objasňoval naše požadavky a cíle. Později konferoval s korunním princem Alexandrem srbským, Pašičem a Jovanovičem, kteří jeho program schválili.

23. února. Ruské útoky západně od Tarnopole. — Němci prorazili francouzské přední posice nad Masou, zajali 3000 mužů a ukořistili četný materiál válečný. — Italská vláda zavázala se vyslati italskou jízdu do Soluně.

24. února. Slabé německé úspěchy před Verdunem. — Oddíl vojska čtyřdohody přistál v Patrasu. — Anglická vláda jmenovala lorda Derbyho ministrem obrany proti útokům letadel. — Německé listy vystupují prudce proti belgickému kardinálovi Mercierovi. — Trvalý boj Rusů s Turky u Erzerumu. — Španělská vláda odmítla přání černohorského krále, aby se mohl usídliti v San Sebastianu. — Portugalské vojsko obsadilo německé lodi, nacházející se v portugalských přístavech.

25. února. Němci před Verdunem dobyli francouzských posic až po hřbet Lauvenontský. — Bezvýsledná rozmluva Venizelova s králem Konstantinem. — Ruské loďstvo bombardovalo Trape-

zunt. — Angličtí ministři upsali na válečnou půjčku čtvrtinu svých příjmů. — Do Drače přibýlo silné francouzsko-anglické vojsko s těžkým dělostřelectvem. — Před Verdunem trvá tuhá bitva, německý korunní princ velí německé útočné armádě.

26. února. Německé vojsko dobylo tvrze Douaumontu u Verdunu. — V Champagni vnikli Francouzi do německé přední posice.

27. února. Výpad rakouského vojska proti Italům u Pevmy. — Generál Kuropatkin jmenován byl vrchním velitelem ruského vojska na severní frontě. — Turecké a německé vojsko z východní Makedonie bylo přeloženo na západ.

28. února. Německé vojsko dobylo francouzské posice v Champagni. — Portugalsko přenechalo Anglii zabavené německé parníky. — Angličané prudce bombardují německé posice v okolí Ypresu. — Italské vojsko z Drače dopraveno do Valony. — Francouzská hranice proti Švýcarsku je uzavřena. — Německá posádka lodi „Westburn“ byla zatčena španělskými úřady na Tene-
rifě. — Veškeré civilní obyvatelstvo bylo odstraněno z Verdunu. — Německá vláda protestovala proti zabavení německých lodí Portugalskem.

29. února. Němci dobyli francouzského opevnění západně od Douaumontu. Ve Woevru překročilo německé vojsko čáru Dieppe-Blanzée-Manheulles. — Město Verdun je v plamenech. — V Německu vzmáhá se mínění, že mezi Anglií a Spojenými státy byla uzavřena tajná smlouva proti Německu. — Německá loď „Moewe“ potopila anglických lodí v ceně 1 a půl milionů liber šterlinků. — Železniční doprava ve Francii byla obmezena následkem veliké bitvy u Verdunu.

1. března. Ruská armáda pronásledujíc Turky blíží se k Trapezuntu. — Německé ponorky potopily 4 pomocné křižníky čtyřdohody. — U Soluně spustilo se německé letadlo na řeckou půdu. — Australská vláda nabídla Anglii své vzduchoodstvo. — Ruské vojenské velení koná přípravy k ofenzivě na celé frontě. — Italská vláda značně rozšířila politickou i vojenskou moc vrchního velitele v Albanii. — Prudký boj u Verdunu polevuje.

Hospodářské. Obchodnice a zelenářky na pražském trhu stávkovaly 1.—4. března proto, že jim nařizeno prodávati za maximální cenu.

2. března. Bezvýsledné francouzské útoky proti tvrzi Douaumontu. — Italská vláda vyhlásila nové dodatečné odvody všech branců. — Německý letec vrhal pumy na východní pobřeží anglické. — Anglický minolovec byl potopen německou ponorkou. — Ruské loďstvo stojí před Trapezuntem a znemožňuje veškerou dopravu. — Dosavadní ofensivou před Verdunem získali Němci 170 čtverečních kilometrů. — Velké množství ruského vojska shromažďuje se v Besarabii. — Rozhořčený boj mezi přívrženci čtyřspolku a čtyřdohody v Rumunsku. — Obrovská výroba strojních pušek v Anglii.

3. března. Angličané vpadli do německého postavení „Bastion“ u Ypresu. — Další pokroky Němců u Douaumontu. — Ruské vojsko obklíčilo Trapezunt. — President Poincaré přibyl do Verdunu. — Němci soustřeďují před Verdunem své síly a chystají se k novému útoku. — Němci opouštějí Portugalsko. — Ruští torpedoborci bombardovali Trapezunt. — Čtyřdohoda klade Řecku nové požadavky. — Italové ustoupili ze svých předních posic u Valony.

Politické. Zabaveno jmění pro zločin velezrady profesoru PhDr. Tom. Masarykovi z Prahy, jenž t. č. na londýnské universitě obdržel místo profesora slovanských jazyků, býv. poslanci a maj. mlýna Jos. Dürichovi v Klášteře nad Jiz., JUDru. Lvu Sychravovi, kand. advokacie na Král. Vinohradech a dru. Ad. Brodýovi, sociologovi ve Vídni, nyní ve Švýcarsku. — Masaryk pomocí Scota Viatora navázal styky s Ruskem a podal min. Sazonovu memorandum s požadavky českého národa. České kruhy v Rusku přejí si, aby Masaryk přijel do Ruska a zde záležitosti české vedl.

4. března. Ruský útok u Dubna. — Italská vláda slíbila Briandovi vyslati 250.000 mužů italského vojska do Francie ke službě za frontou. — Protiněmecké výtržnosti v Luganu. — Loď „Möwe“ vrátila se do Německa. — Francouzská a anglická vláda usnesly se zahájit bezohlednou válku proti Německu.

5. března. Němci vyklidili zákop u Radonvilleru. — Ruský útok u Illuxtu odražen. Francouzské dělostřelectvo prudce bombarduje krajinu u Douaumontu.

6. března. Anglické útoky u Vermelles. — Německé vzducholodi vrhaly pumy na Hull v Anglii. — Německé dělostřelectvo ovládá tři čtvrtiny okruhu kol Verdunu. — V Tyrrhenském moři byly zjištěny německé a rakouské ponorky. — Ruské vojsko porazilo Turky u Masry a dobylo Bitlisu. — Francouzská torpedovka zajala na řecké lodi 200 Bulharů. — Vzrůstající napětí mezi Německem a Portugalskem. — Venizelos a Pašič byli přijati ve slyšení králem Konstantinem. — Srbské vojsko s Korfu bylo dopraveno do Valony.

7. března. Německá vzducholodě házela pumy na železniční objekty v Bar-le-Duc. — Němci bombardují Remeš se vzrůstající prudkostí. — Ruská armáda v Persii dobyla města Bitsy. — Portugalská vláda zahájila válečné přípravy v nejrychlejším tempu. — Do Marseillu bylo dopraveno z Korfu 15.000 srbského vojska. — V Mezopotamii vzplanuly prudké boje mezi Angličany a Turky. — Německá armáda před Verdunem očekává útok Francouzů.

8. března. Německá letadla vrhala pumy na osady západně od Verdunu. — Bitvy u Verdunu účastní se australské dělostřelectvo. — Francouzská letadla bombardovala Smyrnu. — Italské výpravě v Albanii velí generál Piacentini. — Řecko prohlásilo, že nedovolí obsazení dalších částí řeckého území vojskem čtyřdohody. — Francouzský ministr vojensství, Gallieni, požádal o propuštění. — Ve Forges dobyli Němci 10 děl a zajali 3300 Francouzů. — Vojenská povinnost v Turecku byla rozšířena do 50 let. — Napětí mezi Německem a Portugalskem se přiostrilo.

9. března. Německé vojsko dobylo vesnice a pancéřové tvrze Vaux u Verdunu. — Německo vypovědělo Portugalsku válku. — Čtyřdohoda obsadila dosud 750.000 čtverečních mil německých kolonií. — Anglický válečný úřad chystá prodloužení vojenské povinnosti do 45 let. — Generál Gallieni prohlásil ve vojenské komisi, že dosavadní ztráty Francouzů činí 2.500.000 mužů. — Francouzské baterie kolem Verdunu vrhají 25.000 těžkých nábojů za hodinu na německé posice. — Spojené státy hodlají rozmnožiti svou armádu na 1.300.000 mužů. — Do Francie odjelo 18.000 italských dělníků, kteří budou pracovati v továrnách na střelivo.

10. března. Francouzové zmocnili se opět tvrze Vaux mohutným protivýpadem.

Kulturní. „Sokolské Besedy“ dobrovolně zastaveny.

11. března. V Egyptě nařízena byla všeobecná mobilisace. — Anglické vojsko ve východní Africe vypudilo Němce ze Salalty a Tavety pod Kilimandžarem.

12. března. Italské dělostřelectvo bombardovalo opět Gorici. Francouzské útoky západně od Mosy. — Všichni Němci v portugalské východní Africe byli internováni a německé lodi zabaveny.

13. března. Ruské výpady na besarabské frontě a na Dněstru. — Generál Pau pověřen byl vrchním velením nad ruskou ofensivou v Besarabii. — Italská armáda je přichystána k nové ofensivě. — Srbský korunní princ převzal vrchní velení nad srbským vojskem. — Ruské loďstvo bombarduje Varnu.

14. března. Italové útočí s velikými silami na sočské frontě. — Rakousko přerušilo diplomatické styky s Portugalskem. — Italská zeměbrana byla ve vší tichosti vyslána do Francie ke službě za frontou. — První transport srbského vojska přibyl z Korfu do Soluně. — Italský král dlí u gorického předmostí. — Další postup generála Smutse v německé východní Africe.

15. března. Ruské útoky na mostní opevnění u Uscieszka. — Ztráty italské v útocích proti San Martinu. — Italští letci vrhali pumy na Terst. — Prudké boje dělostřelecké v okolí Verdunu. — Pašič prohlásil, že srbské vojsko čítá 150.000 mužů a zasáhne brzy do boje. — Ruský car přijal deputaci kavkazské armády, jež mu odevzdala klíče Erzerumu. — Admirál Tirpitz požádal za odstoupenou. — Všichni španělstí příslušníci opustili Portugalsko. — Mezi Francií a Italií bylo umluveno vzájemné vydávání vojenských uprchlíků. — Ruský car schválil rozhodnutí, aby Suchomlinov byl postaven před soud pro nezákonné jednání. — Anglie a Francie přispěly 40 miliony na řeckou mobilisaci. — Nových šest ruských pluků bylo dopraveno do tábora u Reni.

16. března. Ruské výpady u Kozlova na Strypě. — Francouzský ministr námořnictví, Lacaze, převzal správu ministerstva vojenství. — Holandský parník „Tubantia“ se potopil. — V Anglii staví se četné nové továrny na letadla. — V Portugalsku bylo

utvořeno nové ministerstvo. — Němci zahájili opět prudkou palbu na tvrz Vaux. — Rumunští důstojníci, meškající v cizině, obdrželi rozkaz navrátiti se do vlasti.

17. března. Rakouské vojsko vniklo do ruského postavení u Tarnopole. — Angličané vyhodili u Loosu šest podkopů. — Francouzský útok proti výšině „Mrtvý muž“. — Dva anglické armádní sbory a portugalské dělostřelectvo přibýlo k Verdunu. Generál Roques jmenován byl francouzským ministrem vojenství. — Španělsko prohlásilo neutralitu ve válce Portugalska se středními mocnostmi. — Do Francie přibýlo italské dělostřelectvo a italská jízda. — Generál Evert je velitelem všech ruských armád na západní frontě. — Austrálie postavila do pole 260.000 mužů. — Všechny německé strany prohlásily se pro zostření boje ponorkami. — 5000 amerických vojáků překročilo mexickou hranici. — Italové zastavili svou ofensivu na Soči.

Kulturní. Ve prospěch raněných, vdov, válečné péče atd., pořádány jsou v Praze výstavy, na příklad „Výstava Prahy 1750—1850“, „Dobročinný čaj“ v hotelu „Saský Dvůr“. — Úředně zastaven na dva měsíce týdeník „Ratibor“ v Hradci Králové. — Rumunskému listu „La Romanie“ zastavena doprava. — Čeští spisovatelé vydali ve prospěch vdov a sirotek po vojínech „Sborník 1916“. — Spisovatel Karel Vika slouží jako voják na italské frontě; spisovatel F. P. Vožický leží ve vojenské nemocnici v Temešváru.

Hospodářské. Zakazuje se opět vývoz a provoz obilí, sladu, luštěnin, mouky, koží, tuků, piva, vína, dříví, uhlí, tkanin veškerých, kaučuku, všech kovů a výrobků kovových, chemikálií, léčiv, škrobu, hnojiv atd. — Živnosti musí odváděti kovové nářadí. — Úplný nedostatek v Praze kávy, kterouž spekulanti schovávají; byly zabaveny zásoby u speditérů; nedostatek vajec, mléka, tuků, doutníků, cigaret, tabáku atd. Zdražení všech výrobků, také rakví. — Množí se konkursy obchodů a továren. — Kdosi navrhuje jísti ondatry, vrány a pod.

Persekuce. Na Moravě zabaveno jmění Jiljího Rotrekla, obuvníka ve Slavkově, Isidora Hrabovského, stolaře v Oznicích, Karla PoMašky, krejčího v Lužicích. Také velezrádci!

18. března. Boj ruských lodí s německou torpedovkou na

Černém moři. — Řecko vyjednává se čtyřdohodou o novou půjčku 150 milionů drachem.

19. března. Rusové prudce útočí na mostní opevnění u Uscieczka. — Rakouská letadla vrhala pumy na italské baterie u ústí Z doby. — Italové střeleli opět na město Gorici. — Prudké boje zblízka v okolí Douaumontu a Vauxu. — Z francouzského vzdušného loďstva, které napadlo Mýlhúzy, byla sestřelena čtyři letadla. — Ruské vojsko zahájilo útoky na frontě mezi Drysvjatským a Naročským jezerem. — Holandský parník „Palembang“ byl torpedován v Severním moři. — Putilovské závody převzaty byly do ruské státní správy.

20. března. Rakouské vojsko vyklidilo předmostní opevnění u Uscieczka. — Několik italských útoků na Mrzli Vrh a Krn. — Útok Francouzů proti vesnici Vaux byl odražen. — Rusové pokračují v útocích mezi Naročským a Věšněvským jezerem. — Bulharský parník byl potopen ruskou válečnou lodí. — Protiněmecká nálada v Holandsku pro potopení „Tubantie“. — Generál Cadorna přijel do Paříže. — Doprava 100.000 portugalských vojáků do Francie byla zahájena. — Řecko definitivně zabralo horní Epir. — Bulharsko povolalo 19leté mladíky do zbraně. — Do Soluně přijely čtyři lodi se srbským vojskem z Korfu.

21. března. Italské útoky na Rombonu a Mrzlém Vrchu. — Němci dobyli francouzských posic v okolí Avocourtu západně od Mosy. — Prudké ruské útoky u Rigy a Jakobštatu. — Výběžek německé fronty u Naročského jezera byl vzat zpět. — Dvanáct francouzských letadel podniklo útok na německé vojsko u Dojranu. — Rusové soustředili na besarabské frontě dvoumilionovou armádu. — Na Radoslavova byl spáchán útok revolverem; Radoslavov nebyl raněn. — Holandské paroplavební společnosti zastavily dopravu cestujících. — Ruské válečné výdaje činí dosud 100 miliard. — Zástupcové čtyřdohody zahájili vyjednávání o novou půjčku v Americe. — Němci bombardují město Saint Dié. — Anglické vojsko v Egyptě chystá ofensivu proti Turkům.

22. března. Útočné pokusy Rusů na Strypě a v kormínském území. — Rusové pokračují v útocích na celé severní frontě bez velkého úspěchu. — Boj francouzských a německých jízdních od-

dílů u Dēvděli. — V Bruselu byla zatčena vyzvědačská společnost, jež byla ve spojení s kardinálem Mercierem. — Na pařížské konferenci bylo ujednáno, že Italové přispějí Francouzům u Verdunu. — Portugalská vláda povolala všechny muže od 19 do 45 let k nové přehlídce. — V Londýně utvořil se výbor pro zostření blokády proti Německu. — Ruský car blahopřál francouzské armádě u Verdunu.

23. března. Rusové podnikli čtyři bezvýsledné útoky proti německým liniím u Jakobštatu a Vidsů. Ruská ofensiva u Trapezuntu je zastavena. — Francouzské vojsko v Makedonii podniklo úspěšný útok na výšiny severně od Mačileva. — Sedm kabelových linií mezi Evropou a Amerikou bylo přerušeno. — Rumunsko objednálo v Rusku 100.000 koní k vojenským účelům. — Generál Joffre nařídil, aby francouzské zálohy u Verdunu zasáhly do boje. — Čtyřdohoda připisuje pařížské válečné poradě rozhodující význam pro skončení války. — Agitace pro zostření války ponorkami v Německu vzrůstá. — Italská jízda chystá se na odjezd do Francie.

Politické. Většina českých listů musila uveřejniti pod pohrůžkou černožluté hydry dne 26. března toto souhlasné prohlášení:

V cizích službách. Ve velké době, ve které nyní žijeme, dávají národové našeho mocnářství bez rozdílu nejskvělejší příklady věrnosti a oddanosti. Zdá se nám, že žijeme opět v dobách starých Řeků a Římanů, slyšíme-li o výkonech těch statečných a hodných vojinů, kteří na hranicích říše a hluboko v nepřátelské zemi skytají vzorné příklady lásky k vlasti a k panovnickému domu. Epocha individualismu vydává v každém směru své nejkrásnější květy a ovoce. Déle než dvacet měsíců vidíme všechny národy našeho mocnářství v šlechetném zápolení, aby státi mohly v řadách, jež se bití musí za myšlenku silného a mocného Rakouska-Uherska s celým světem nepřátel na prvním místě. Bez rozdílu politického přesvědčení jsou všichni toho názoru, že jen největší napětí sil umožnilo, aby důkladně bylo zkríženo prohnáné a až do nejmenších podrobností propracované kejklřství, jež nás mělo zbaviti práva a učiniti žebráky. My jsme to dokázali

a dovedli jsme svoji vlast ochrániti před drzími vetřelci, a jsme si toho vědomi, že všichni jsme konali svou povinnost a že ji také i nadále konati budeme. Zájmy vlasti jsou příliš povzneseny, než aby s nimi mohlo býti nečestně pohráváno. Těžko věriti, že se najdou lidé, kteří v této veliké a vážné době klesnou tak hluboko, že za mzdu našich nepřátel(?) provozovati budou politiku banditů, že se snažiti budou, aby za mrzký peníz (vyložená nepravda, naši v cizině nepřijali ničeho, leč jako půjčky na účet budoucího čsl. státu) lid náš postavili do nejhoršího světla a označili jej tak za zrádce. A přece dokazují nám události posledních dnů, že jsou takoví lidé.

Učinili si to snadné. Místo, aby, jak se na každého sluší, ve své domovině snášeli obtíže, plnili povinnosti nynější doby a vše podnikali, čím by boj vlasti naší vnucený ulehčili, uprchli živlové ti zbaběle přes hranice. Tam dali se najmouti do služeb našich nepřátel jako zjednaní vrazi a za mrzký peníz(?) hanobí náš národ a naši říši. Za několik stříbrňáků dopouštějí se nejhoršího zločinu všech časů: velezrady.

Oni uveřejňují, nejsouce k tomu nijak oprávněni, jménem českého národa manifesty a skrývají se za jakýsi výkonný komitét. Klamnými, naprosto vylhanými zprávami snaží se živlové ti v nepřátelské cizině získati víru, že jsou oprávněni jednati jménem českého národa. Jich veškerá snaha má ten účel, aby se svým službodárcům — nepřátelským vládám — zalíbili a aby získali a také si udrželi jejich další hmotnou přízeň. Za tento hříšný peníz zrazují denně nejsvětější zájmy českého národa a své vlasti. Zatím co statisíce Čechů udatně v sázku dávají svůj život za ohroženou vlast a za budoucnost silného a na všechny strany neodvislého Nového Rakouska, snaží se tito spřeženci posici vlastního národa zákeřnými činy ne-li oslabiti, tož aspoň poškoditi. Frázovitými manifesty, jež beze vsí logiky prohlašují nejzmatenější věci, vykládá se úplně nezasvěcené cizině, že český národ si nepřeje nic jiného úsilovněji, než vítězství čtyřdohody. Pisatelé těchto lživých manifestů mají i tolik drzosti, že tvrdí, že „příslušníci českého národa v nynější válce alespoň se snažili vyko-

návati povinnost svou oproti civilisaci a že svým pasivním odporem Rakousko desorganisovali, že Rakousko — tak lžou dále — přestalo existovati“. Poněvadž armády čtyřdohody našimi vojsky všude byly poraženy, prohlašují živlové ti drze, „že v těchto pro čtyřdohodu tak tragických dnech pokládají za svou povinnost, aby jménem českého národa, jež zastupují, čtyřdohodě vyslovili důvěru. Ucházejí se o čest, státí na straně čtyřdohody“. S podivem tážeme se, kdo jsou vlastně pánové ti, kteří tak sebevědomým tónem podobné manifesty vydávají. Čteme-li pak jména osob na těchto „manifestech“ podepsaných, a to jména prof. Masaryka, bývalého poslance Düricha, malíře Kupky, Čermáka a Fishera, pak stává se nám ledacos jasným. Prof. Masaryk a Dürich! Mohli bychom skutečně srdečně se zasmáti nad těmito dvěma jmény, avšak zájmy, o něž se tu hraje, jsou příliš vážné. Velezrada, které se oba proti vlastnímu národu dopouštějí nehodnou činností svou v nepřátelské cizině, to spřeženstvo, jež s nimi společně provozuje zločinnou hru, otevírají českému národu oči. Vidíme propast a trneme hrůzou. Takoví živlové vnucovali se v míru českému národu za vůdce, takoví lidé snažili se pod škraboškou slušnosti strhnouti na sebe vedení vnitřní politiky, a když přišla hodina osudu naší říše, přidali se rychle k našim nepřátelům. Nyní podezřívají věrnost vlastního národa, šlapou čest českého lidu v bláto a dopouštějí se zločinu za zločinem na nejsvětějších zájmech vlastních soukmenovců. Ještě včas byly rejdy jejich odkryty a dříve nežli živlové ti mohli příliš mnoho zla napáchat, byli odhaleni. Pan Masaryk a soudruzi pozbyli navždy práva, zváti se syny českého národa. Strojili svému národu úklady, avšak nebezpečí, na štěstí, bylo odvráceno. S Masarykem a s jinými agenty čtyřdohody nemá a nemůže míti český národ ničeho společného.

Národ ovšem myslil si o tom své bez rakouského poučení. Manifest, o němž byla řeč, vydán byl v Paříži, jím se Čechové přihlásili k dohodě v době pro ni nepříznivé a proto způsobil přátelskou náladu dohody k Čechům. Na spokojenost Rakouska ovšem nikdo při tom nepočítal. — Zabaven majetek Fr. C v r k a l a, tkal-

ce v Tasovicích, Fr. Š k r a b a l a, zedníka v Tasovicích na Moravě.

Kulturní. Zemská školní rada zakázala školním dětem cvičiti ve spolkových (sokolských) tělocvičnách (dorost sokolský). — Zakázán ročník 1916 „Malého čtenáře“ pro články „Junák z Port Arturu“ a „O Komenského škole ve Vídni“. — „Kalendář českoamerických žen 1916.“ — Nálepky se znaky zemí koruny Svatováclavské, tištěné u Bayera v Kolíně, zabaveny.

Persekuce. Obecní výbor v Čimicích u Sušice úředně rozpuštěn.

Hospodářské. Německo ukončilo 23. března svou čtvrtou domácí půjčku jež činí 12 miliard marek.

24. března. Italové bombardují města Gorici a Rovereto. — Němci dobyli francouzských zákopů u Haucourt. — Rusové podnikli v noci prudké útoky na frontě od Dvinska k Vidsům. — Paroplavba mezi Konstancí a Cařihradem byla zastavena.

25. března. U ostrova Fanö došlo k bitvě mezi anglickým a německým loďstvem. — Ve Valoně je 80.000 mužů italského vojska. — Německý pomocný křižník „Frithjow“ zahájil činnost po způsobu lodi „Möwe“ a přepadá neozbrojené parníky. — Německé ponorky potopily v posledních třech dnech šest anglických parníků.

26. března. Anglická těžká lodní děla byla dopravena k Verdunu. — Anglické vojsko nahradilo Francouze na části fronty Arras-Albert.

27. března. Rakouské vojsko dobylo prý italského postavení u gorického předmostí. — Ruské útoky na frontě od Jakobštatu k Naročskému jezeru. — President Poincaré a srbský následník trůnu navštívili francouzskou frontu u Verdunu. — Ruská ofensiva prý byla zastavena pro tuhé mrazy.

28. března. Ruské útoky u Bojan a ústí Strypy. — Napětí mezi Německem a Spojenými státy pro potopení parníku „Sussex“. — Tajemník kardinála Merciera byl zatčen německými úřady. — Nové ruské vlaky se střelivem a těžkým dělostřelectvem byly dopraveny k besarabské hranici. — Sněmovna poslanců ve Spojených státech přijala zbrojní předlohu presidenta Wilsona. — Fran-

couzské dělostřelectvo zničilo dřevěný most přes Vardar. — Čtyřdohoda protestovala proti anexi severního Epiru Řeckem.

29. března. Rakouští letci vrhali pumy na několik obcí za ruskou frontou. — Italové budují na několika úsecích fronty zadní posice. — Řecká vláda nařídila vyklízení řecké Makedonie od civilního obyvatelstva. — Pátý rumunský armádní sbor vyslán byl na hranice Dobrudže. — Ruský ministr vojenství Polivanov odstoupil a na jeho místo jmenován generál Šuvajev.

30. března. Prudký boj u gorického předměstí. — Rakouská letadla vrhala pumy na Valonu. — Francouzské útoky západně od Mosy. — Ruské dělostřelectvo prudce střelí na německé posice u Jakobštat a Vidsů. — Francouzští letci bombardovali Mety. — Anglická vláda zakázala obchodovati s 25 firmami v Řecku. — Rumunsko koná velké válečné přípravy. — Bouřlivé výjevy v řecké sněmovně při debatě o útoku německých letců na Soluň. — Anglický křižník potopil německou torpedovku. — Rumunsko dostává z Japonska válečný materiál. — Horníci angličtí byli vysláni do Francie k zakládání podkopů. — Telegrafické spojení mezi Holandskem a Anglií bylo přerušeno.

31. března. Německé vojsko zmocnilo se západně od Mosy vesnice Malancourtu. — Boje jižně tvrze Douaumontu. — Námořní boj na Černém moři.

Politické. Ve Valašském Meziříčí a Zlíně na Moravě musili zbaviti prof. Masaryka čestného členství.

Hospodářské. Zápalky opět zdraženy, krabička stojí 4 hal. — V Německu zavedeny spotřební lístky na maso a to 75—100 gr denně pro osobu. — Na trhu v Jindř. Hradci prodán pár volů za 6.550 K. V Dobříši prodán vepř za 1.540 K.

1. dubna. Ruský útok u Siemikovců. — Prudké dělostřelecké boje v Argonnách. — Jedna ze vzducholodí německých, jež bombardovaly Londýn, byla sestřelena. — Němci bombardují město Remeš.

2. dubna. Italští letci vrhali pumy na Postojnu. — Němci dobyli francouzských zákopů u Haucourtu. — Francouzské protiútoky u Vaux. — Německé vzducholodi opět bombardovaly tovární podniky v Anglii. — Čtyřdohoda usnesla se zřídit rezervní armádu

na západní frontě. — Francouzský ministr Denis Cochin byl pověřen úkolem organisovati blokádu Německa.

3. d u b n a. Dva norské parníky torpedovány Němci. — Srbský korunní princ prohlásil, že Srbsko ztratilo válkou milion svého obyvatelstva. — Posledním útokem zeppelinů bylo usmrceno v Anglii 160 nevinných osob.

4. d u b n a. Rakouské vojsko obsadilo pohraniční hřeben v území adamellském. — Němci dobyli několik francouzských posic v okolí Douaumontu. — Do Marseillu přibylo značné množství australského vojska. — Prudké útoky Venizelovy na krále Konstantina. — V anglických továrnách na střelivo zaměstnáno skoro 195.000 žen.

5. d u b n a. Prudké boje dělostřelecké v Argonách a v území Mosy. — Bitevní činnost na makedonské frontě znovu zahájena. — Francouzové dopravují na frontu nová těžká děla o 24 až 34 cm. — Ruský Červený kříž protestoval proti tureckému torpedování ruské nemocniční lodi v Černém moři. — Ruská vláda rozhodla, aby všichni váleční zajatci byli použiti k pracím zemědělským a pro vojenskou správu. — Italská vojska postupují proti severnímu Epiru. — Italský ministr vojenství Zuppeli podal demisi.

6. d u b n a. Malé italské útoky u jezera Lederského a v údolí Daonském byly odraženy. — Německé vzducholodi znovu bombardovaly tovární podniky v Anglii. — Anglické křižníky objevily na řeckých ostrovech základny pro německé ponorky. — Generál Marone jmenován byl italským ministrem vojenství. — Dopravní loď „Tubantia“ byla torpedována. — Francie vyrábí nové naboje, mající 40 cm v průměru.

7. d u b n a. Italský letec vrhal pumy na Postojnu. Italské útoky v Lederském a Suganském údolí. — Německé vojsko dobylo anglických posic jižně od St. Eloi. — Na frontě bojuje dosud 50.000 mužů belgického vojska. — Spojené státy odložily rozhodnutí o svém postupu stran torpedování obchodních lodí. — Dřívější italský ministr vojenství Zuppeli jmenován velitelem třetí italské armády na Soči. — Dva dopravní italské parníky potopeny u Valony rakousko-uherskými ponorkami.

Kulturní. Zabaveny v knihovně „Volné Myšlenky“: „Dábel“, „Otcové

Volné Myšlenky“, „Náboženství a škola“, „Listy katolického kněze“, „Sokrates filosof“. Zakázána řada anarchistických brožur a pohlednice „Až my domů pojedeme...“ a „Tornistro chlupatá...“, zabaveny Scheinostovy nálepky na zápalky „Matiční“ a „Nejlepší zápalky českého původu“ — pro slovanské barvy.

Hospodářské. Škodova zbrojovka vykazuje za r. 1915 čistý zisk kor 9,373.494.— a ještě věnování na válečnou péči 3 mil. K i odpis hodnot přes 7 mil. korun.

Politické. Zabaveno jmění Fr. Jeřábka, nadhvozdného v Rosicích na Moravě.

8. dubna. Boje o italské postavení na planině doberdobské a u Mrzlého Vrchu. — Italské dělostřelectvo střílí na rakouské posice na tyrolské frontě. — Bouřlivá schůze říšského německého sněmu. — V holandských vodách objevily se japonské válečné lodi. — K Verdunu bylo dopraveno 2000 nových francouzských děl a 70 vlaků s kanadským vojskem. — Anglické vojsko zajalo německý oddíl se strojními puškami v aruškém území v německé východní Africe. — Čtyřdohoda přiznala Rumunsku právo účastniti se mírového jednání.

9. dubna. Němečtí letci zničili francouzské, anglické a italské dopravní lodi v Soluni.

10. dubna. Na tonalské silnici podařilo se Italům usaditi se v zákopech jižně od Sperony. — Do Soluně přibylo 8000 mužů černoorského vojska. — Bouřlivé projevy proti válce na ulicích amsterodamských. — Zeppelinů byly vyzbrojeny novými zápalnými pumami. — Holandská vláda žádá na sněmovně úvěr 300 milionů zlatých na zbrojení. — Na iracké frontě ustoupili Turci do svých hlavních postavení pro povodně.

11. dubna. Anglický noční útok jižně od St. Eloi. — Němci dobyli francouzské posice jižně od Douaumontu. — Generál Aymenrich jmenován francouzským generálním komisarem v Kamerunu. — Čtyřdohodové loďstvo dopravuje portugalské vojsko do Soluně. — Španělský parník „Santanderino“ byl potopen německou ponorkou. — V Itálii byli povoláni další záložníci jízdy a dělostřelectva.

12. dubna. Francouzský útok u Avocourtu. — Portugalský kabinet podal demisi. — Čtyřdohodové vojsko obsadilo Argostoli na řeckém ostrově Kefalonii. — Mnoho vyšších důstojníků srbských odjelo přes Skandinávii do Ruska, aby převzali velení jihoslovanské legie. — Rumunská vláda povolala do zbraně ročník 1917.

Výbor Sokola v Padule (Čapek — třetí od leva, sedící).

— Anglie prohlásila za bezpodmínečný kontrabant zlaté, stříbrné i papírové peníze a všechny cenné papíry.

13. dubna. Čtyřdohoda vyzývá habešskou vládu, aby se účastnila boje proti Turecku. — Německé dělostřelectvo bombarduje Remeš ve dne i v noci. — Bulharsko zastavilo z vojenských důvodů železniční spojení s Řeckem. — Anglické loďstvo zahájilo zostřenou blokádu holandského pobřeží. — Čtyřdohoda zahájila obsazování Krety. — Rusko vyjednává v Americe o novou půjčku 75 milionů

dolarů. — V Paříži utvořila se liga neutrálů za příčinou obrany mezinárodních smluv. — Holandská vláda ustavičně zbrojí. — Papež uvažuje o zakročení o mír vzhledem k posledním projevům německého říšského kancléře a anglického ministerského předsedy. — Německé ponorky potopily v březnu lodí o nosnosti 207.000 tun brutto.

Politické. Poslanec Di Cesare v italském parlamentu pronáší pozdrav českému národu, jenž bojuje za samostatné a svobodné Čechy (pochvala). — Zabaveno jmění Frant. P r o c h á z k y, bank. úředníka z Král. Pole na Moravě.

Čechoslováci v Itálii. V zajateckých táborech tvoří se kroužky Čechů, toužících bojovati proti Rakousku a pro svobodu své vlasti. V zajateckém táboře ve Finalmarině tvoří organisaci: malíř Bartoš, Jura, Logajý v Gavi: poručík Mudra; v Porto Ecole: K. Müller, Slovák Papánek; v Carini na Sicilii: Václav Červ; v Notto: Škobis, Novák, Dvořák, Český a j. Mnozí z našich prodělali vyčerpávající hladový pochod ze Srbska Albanií, byli internováni v Città Ducale, v Subnově, v Asinare, Casagiove, v Termini Imerese, jiní v Padobě u Assisi, kde organisoval Jan Čapek, cvičitel Sokola na Král. Vinohradech, později náčelník sokolské župy moravsko-slezské v Mor. Ostravě; všichni a všude spontánně žádají buď utvoření samostatných oddílů k boji, buď o připojení k jiným vojskům dohody. Bombardují téměř žádostmi těmito různé úřady italské i vyslanectva, píší prof. Masarykovi a Národní radě v Paříži, aby mohli bojovat za svobodu svého národa. Když nyní Štefánik jako důstojník letec francouzský z aeroplanu házel jim výzvy k činnosti, stala se jejich agitace tím živější. Leč snahy jejich rozbíjely se o odpor italského zahraničního ministra Sonina, a tak naši musili se zatím spokojiti cvičením sokolským, hudebou, divadlem, sportem a pod. ušlechtilým způsobem. Tu a tam veřejným vystoupením získávají znenáhla přízně veřejnosti italské a tím pochopení pro své ideály,

neboť ani Národní rada v Paříži prozatím nemůže jim pomoci.

14. dubna. Ruské útoky u Garbunovky a Naročského jezera. — Správa Britské Indie objednala mnoho střeliva a výzbroje u japonských továren. — Rakouský ministr zahraničních záležitostí baron Burian přijel do Berlína. — Ve Valoně bylo vyloďeno nové italské vojsko. — Briand prohlásil, že verdunská bitva vstoupila do rozhodujícího období. — Rusko objednalo u amerických firem 250 ponorek. — Německá nota vyvolala ve Spojených státech dojem nepříznivý.

Kulturní. V Německu zabila válka 3000 časopisů.

Vojenské. Zahájeny nové odvody 18letých; odvádí se 60—80%.

Hospodářské. Cis. nařízení zavádí novou daň z válečných zisků a to u společností 10—35%, u jednotlivců 5—45% vyšších výnosů, jež válka umožnila. — Rakousko zahajuje čtvrtou domácí válečnou půjčku. Upisovací cena za 40letou daně prostou 5½% umořitelnou státní půjčku 93% a za daněproště 5½%, dne 1. dubna 1923 splatné státní pokladniční poukázky 95½%. Kupní cena musí býti při úpisech do 200 korun zaplacená plně hned při přihlášce, při úpisech nad 200 korun třeba zaplatiti při ohlášce 10% jmenovité hodnoty, dále dne 15. června a 15. července 1916 po 20%, dne 16. srpna 25% a dne 15. září 1916 zbytek hodnoty.

15. dubna. Italské útoky na Mrzlém Vrchu a na vrchol Col di Lana. — Francouzské útočné pokusy po obou stranách Mosy — Dvacet francouzských letadel svrhlo 150 pum na německé pozice u Děvděli. — Kurdové provozují proti Rusům záškodnickou válku. — Dělostřelecký souboj u Děvděli a Dojranu byl opět zahájen.

Americké Češky konaly velkou protestní schůzi proti zatčení Alice Masarykové v Čechách.

16. dubna. Prudké boje mezi Douaumontem a Vauxem. — Francouzská letadla svrhla několik pum na Cařihrad.

17. dubna. Ruský výpad na horním Seretu. — Anglická fronta ve Francii zabírá pětinu západní fronty. V korintské zátoce shromážděno je 80 velkých anglických a francouzských válečných lodí.

18. dubna. Italští letci svrhli pumy na Terst. — Rakouské vojsko odrazilo italský útok u Zagory. — Italové byli vypuzeni ze svých předních posic v údolí suganském. — Ruské útoky v předmostí dvinském. — President Wilson vypracoval poslední notu, jež bude dodána Německu. — Ruská vláda pohrozila Rumunsku přerušením diplomatických styků, nezastaví-li Rumunsko vývoz zboží do středních říší. — Prudké boje v čoryšském úseku na kavkazské frontě. — Při poslední ofenzivě proti Hindenburgovi ztratili prý Rusové 150.000 mužů.

19. dubna. Trvalé boje na Col di Lana. — Ruské vojsko dobylo Trapezuntu. — Čtyřdohoda zaručila Belgii nedotknutelnost belgických osad. — Německý velvyslanec ve Washingtonu požádal o rozmluvu se státním tajemníkem Lansingem. — Anglie vydala nová nařízení, omezující neutrální plavbu v Severním moři. — Spiknutí Němců v Novém Yorku proti lodím čtyřdohody.

20. dubna. Italské vojsko zmocnilo se vrcholu Col di Lana. — Italské útoky v úseku suganském. — Němci obsadili anglickou posici u Ypresu. — Nota Spojených států Německu došla do Berlína. — Americký senát přijal zákon, jímž má býti americká armáda rozmnožena o 540.000 mužů. — Ruská vláda prohlásila všechny přístavy Bílého moře za uzavřené. — Přes 5000 francouzských nákladních automobilů prostředkuje dopravu potravin a střeliva na frontu verdunskou. — Spojené státy konají válečné přípravy. — Rakouští letci vrhali pumy na Treviso.

21. dubna. Sedm italských letadel vrhlo pumy na Terst. — Němečtí letci bombardovali Tarnopol. — Výměna názorů mezi papežem a královnou Vilemínou o možnosti zakročení ve prospěch míru. — Německá vláda slíbila své spolupůsobení ke zjištění totožnosti torpeda, jež zasáhlo „Tubantii“. — Útok francouzského letce na Sofii.

Kulturní. Zakázána brožura „Papežství, jakožto překážka kulturního rozvoje lidstva.“

Politické. Americký president Wilson zaslal Německu ostrou notu, v níž žádá: 1. Potrestání velitelů podmořských člunů, kteří jsou zodpovědní za útoky na „Sussex“ a jiné parníky, které byly bez předchozí výstrahy torpe-

dovány, 2. Úplně uspokojující náhradu škody. 3. Záruky za jiné vedení války ponornými čluny. Budou-li tyto požadavky zamítnuty, byly by ihned diplomatické styky přerušeny.

Hospodářské. V nymburském okrese leží přes 1000 hektarů pozemků ladem, následkem nedostatku pracovních sil.

22. dubna. Italské útoky u Tržiče. — Němci vyhodili podkopy po obou stranách průplavu La Bassée. — Angličané bombardují města Lens a Roye. — V Argonách pobořili Němci francouzské posice na výšině La Fille Morte. — Ruské útočné pokusy u Garbunovky. — Většina německých listů prohlašuje, že požadavky americké vlády v poslední notě jsou nepřijatelné.

Kulturní. Zakázány „Slet Sokolstva 1912“ a „Sokolské besedy“; dále kalendář „Amerikán“, brožura „Svatý Antonín Paduánský“.

23. dubna. Italové zahájili útok proti náhorní planině doberdobské. — Rakouské vojsko znova obsadilo opěrný bod na Col di Lana. — Němci vyklidili nově dobyté zákopy u Ypresu pro přívál vody. — Anglické útoky u St. Eloi a Albertu.

24. dubna. Na Col di Lana podniknuto pět italských útoků. — Francouzské útoky po obou stranách Mosy. — Ruské útoky na pobřeží Černého moře.

Politické. Zabaveno jmění Bohumíra Boreše, studujícího z Ivančic.

25. dubna. Francouzský útok proti německým zákopům u výšiny „Mrtvý muž“. — Srážka německých a anglických válečných lodí před flanderským pobřežím. — Ve Spojených státech byla nařízena mobilisace válečného loďstva. — Američtí Němci jsou rozhořčeni(!) Wilsonovým postupem proti Německu. — Anglická fronta ve Francii byla rozšířena o dalších deset kilometrů.

Vojenské. V Praze zahájen „Týden Červeného kříže“ zábavami a veřejnými sbírkami; předseda starosta pražský dr. Groš.

26. dubna. V suganském úseku vyklidili Italové svoje přední posice a ustoupili do Ronceгна. — Němci zmocnili se první a dru-

hé francouzské linie u Celles ve Vogesách. — U Kut-ul-Amary ukořistili Turci anglickou loď. — Anglické lodi potopily loď se zbraněmi pro irské povstalce a zajaly její posádku a sira Casamenta. — Vyslanci čtyřdohody opět požádali řeckou vládu, aby dovolila průchod srbského vojska po řecké půdě do Soluně.

27. dubna. Anglické výpady severně od Sommy. — Nové oddíly ruského vojska přijely do Francie. — Americký velvyslanec v Berlíně odjel do německého hlavního stanu. — V Turecku byli sedmnáctiletí branci vyzváni, aby se hlásili do armády. — Turecká letadla podnikla útok na Port Saïd. — President Wilson nařídil vyšetřování, zdali podezřelí z velezrady Diaz a Villa byli podporováni s německé strany. — Povstání v Irsku. — Pouliční boje v Dublině. — Velké požáry továren v Havru. — V Soluni byl vyložen pluk ruského vojska. — Ženatí muži ve věku od 28 do 35 let byli v Anglii povoláni do zbraně. — Norská loď „Carmanian“ byla potopena německou ponorkou.

28. dubna. Vůdce povstání v Irsku sir Casement byl dán k odsouzení válečnému soudu. — Prudký dělostřelecký boj u Děvděli. — Angličané obsadili řecké telegrafní úřady na Chiu.

29. dubna. Italové bombardovali rakouské posice na sočské frontě a obce za rakouskou frontou. — Italský útok na rakouská postavení na Col di Lana. — Němci dobyli ruských posic jižně od Naročského jezera, zajali 5600 Rusů a dobyli jednoho děla a 28 strojních pušek. — Anglické lodi potopili německou ponorku. — Srbsko koupilo válečnou loď „Velika Srbija“. — Anglické vojsko v Kut-ul-Amare se vzdalo.

30. dubna. Rakouské oddíly u Mlynova byly vzaty zpět z dobytých ruských posic. — Italové napadli rakouské vojsko na průsmyku Topete v území Adamellském. — Třetí transport ruského vojska přibyl do Marseillu. — Dnem 1. května zaveden v Rakousku „letní čas“ postrčením hodin o jednu hodinu kupředu, aby uspořilo se svitiva.

Čsl. legiím v Rusku bylo povoleno utvořiti samostatnou brigádu pod velením plukovníka Trojanova; k záložnímu praporu v Kijevě přihlásilo se mnoho čsl. důstojníků-zajatců.

Kulturní. Časopis „Zájmy Horníků“ na Kladně zastaven. — Zabaven tiskopis „Tužme se! 1907. V. slet všesokol-
ský“. Došlo také konečně na nižší literaturu. Zastaveny
úředně „Echo Prahy“, „Mládeneček“, „Pikantní svět“,
„Světová revue“ pro nepřipustný způsob psaní.

1. května. Prudké boje u výšiny „Mrtvý muž“ u Verdunu.
— Německé a bulharské vojsko obsadilo město Dojran. — Vůdci
povstalců v Dublině se vzdali.

2. května. Podniky německých vzducholodí proti vojenským
objektům při Moonsundu a na Oeselu. — Francouzský útok jižně
od Douaumontu. — Anglická vláda usnesla se ihned zavést vše-
obecnou brannou povinnost. — Německé ponorky potopily v Čer-
ném moři několik ruských lodí. — Angličané zatkli německého
konsula z Dramy pro vyzvědačství. — Čtyřdohodové vojsko zřizuje
v Soluni zákopy. — Oddíl ruského vojska přibyl do Anglie. —
Poslanec Liebknecht byl zatčen na protestní schůzi v Berlíně.

3. května. Trvalé boje v Adamellském území. — Italský
útok na Rotwandspitze. — V Irsku bylo 2280 vzbouřenců posta-
veno před soud pro velezradu. — Tři vůdcové irského povstání,
Pearic, Clarke a Macdonagh byli popraveni. — Francouzské vojsko
obsadilo turecké přístavní město Makri v Malé Asii. — Ruský ge-
nerál Mezenčov byl popraven pro vyzvědačství. — Boj anglického
parníku „Wandle“ s německou ponorkou. — Ruský car slíbil Pa-
šičovi, že Srbsko obdrží bulharskou Makedonii. — Francouzská
vláda hodlá část srbské armády dopravit na francouzskou frontu.
— Velký boj francouzských a německých letců na švýcarském po-
mezí. — Do Francie byla dosud dopravena jedna brigáda ruského
vojska.

4. května. Srážka rakouských torpedových člunů s ital-
skými torpedoborci. — Německá vzducholod „L 20“ se u Stavan-
geru zničila. — Ruský ministr financí Bark prohlásil, že válečné
výdaje v Rusku činí dosud 12 miliard rublů. — Anglický státní
tajemník pro Irsko odstoupil.

5. května. Francouzské vojsko obsadilo Florinu, jižně od
Bitolje. — Japonské válečné lodi provázejí ruské dopravní lodi

s vojskem do Marseillu. — Ruský konsul a anglický konsul v Ispanu byli zavražděni.

Politické. Německo odpovědělo 1. května na americkou notu v záležitosti útoků ponorek, že války ponorkové proti civilním parníkům zanechá. — V Berlíně zatkli sociálního poslance Liebknechta, že pořádal protestní schůzi. — Bývalý poslanec Fr. Sláma, odsouzený na pět let pro velezradu, byl osvobozen a s ním 28 studentů.

6.—13. května. Ruské a balkánské bojiště nevykazují valných změn. Zvýšená dělostřelecká činnost na volyňské frontě. — Na francouzské frontě boje na levém břehu Mosy, a další boje o Verdun. — Italové bombardují předmostí a náhorní planinu doberdobskou. — Ohlašuje se rakouská ofensiva.

9. května. Amerika odpověděla nadějí, že pokládá za ujednáno, že Německo ponorkové války zanechá.

Česká akce. Na počátku května 1916 byly rozhozeny na italské frontě s aeroplánu po rakouských zákopech letáky ve všech slovanských řečech tištěné, ve kterých byli vojáci nabádáni k zběhnutí, a ve kterých bylo mimo jiné: „Ušlechtilí slovanští vlastenci, Masaryk a Dürich, přibyli do Italie, aby vám poslali tuto proklamaci a jiný slovanský vlastenec, Milan Štefánik, shazuje vám ji se svého aeroplánu.“ Proklamace, kterou policejní správa přičítá Masarykovi, byla podepsána československým zahraničním výborem.

Vojenské. Rukují dne 11. května mladíci 18letí.

Mír? Otázka míru, dosud všude zakřikovaná, dostává se k veřejnému projednávání. Německý kancléř Bethmann-Holweg mluvil o míru na základě nynější vojenské mapy. Papež poslal Wilsonovi tajné poselství o míru, na něž Wilson tajně odpověděl. Anglický ministr Grey mluvil o míru, jen když budou německá válečná strana a militarismus poraženy.

Čsl. Maffie. Profesor Masaryk, dr. Sychrava, dr. Beneš a j., za spolupůsobení Arnošta Denisa, vydávají časopis „La Nation tchéque“, v němž uveřejňují zprávy, které jim různým tajným způsobem dodává Maffie z Čech. Jednotlivé titulky těchto jsou: „Armádní zprávy“, „Armád-

ní novinky“, „Rakouska poslední úsilí“ (o hromadné mobilisaci 18- až 50letých), „Pamětihodnosti a dokumenty“, „Čeští vojáci“ (o odepření poslušnosti českých pluků, plzeňského 7. a zeměbraneckého 35. atd.), „Hospo-

Naši zajatci na „Václavském“ náměstí v Padule (v pozadí poutnické místo v Assisi).

dářská situace“, „Jak je Rakousko opatřeno potravinami“ atd.

Politické. Zabaveno jmění Václ. Landovi, řezníku v Jemníkách, okres Slaný, dále inž. Viléma Charouse v Nových Hvězdicích, okres Vyškov.

Kulturní. Zakázán „Zpěvník — sbírka písní sokolských, lidových, slováckých a valašských“ pro písně „Nad Tatrou sa blýská!“, „Hymna Sokolů“ a „Ruská hymna“.

13. května. Na Monte San Michele odrazilo rakouské vojsko několik italských útoků. — Čilé boje ručními granáty mezi Argonami a Mosou. — Francouzské útoky po obou stranách Mosy. — Italské vojsko obsadilo přístav Sollum v Cyrenaice. — Čtyřdohodové vojsko opevnilo přístav Sudu na Kretě. Tři američtí Němci byli odsouzeni pro domnělé kladení pum do lodí čtyřdohody.

14. května. Italský útok na doberdobské planině. — Francouzští letci vrhali pumy na Mirovcu u Dojran. — Americká vláda zahájila vyšetřování o potopení „Cymricu“. — V dubnu bylo potopeno německými a rakouskými ponorkami 96 čtyřdohodových lodí.

15. května. Čilé dělostřelecké boje na italské frontě. — Anglické útoky u Hulluchu. — Rusové obsadili Kasriširin na hranicích Mezopotamie. — Belgické vojsko obsadilo Kigari v německé východní Africe. — Velký demonstrační průvod v Novém Yorku pro zvětšení americké armády.

16. května. Několik italských útoků na Dolomitech. — Rakouské vojsko dobylo italských posic na hřbetu Armenterra v jižním Tyrolsku, zajalo 2500 Italů a ukořistilo 7 děl a 11 strojních pušek. — Francouzský útok u Combresu. — Portugalci odrazili německý útok na řece Rovumě v Africe.

17. května. Postup rakouského vojska v jižním Tyrolsku a toto dobylo Zugnu Tortu jižně od Rovereta. — Rakouští letci vrhali pumy na nádraží v Benátkách, Videmu a Trevisu. — Polovice srbského vojska byla dopravena do Soluně. — Čtyřdohoda znova vyjednává s Japonskem o jeho účasti na válce v Evropě. — U belgického pobřeží došlo k boji mezi anglickým a německým loďstvem. — Po obou březích Vardaru trvají boje po tři dni. — Anglické vojsko ze Soluně se dopravuje do Egypta.

18. května. Italské útoky v území Col di Lana a Bagni. — V Tyrolsku obsadilo rakouské vojsko pohraniční hřbet Maggio. — Italské útoky na Zugně Tortě. — Trvalé boje ručními granáty v okolí Lensu. — Tři francouzské útoky na výšinu „304“. — Ruské loďstvo vyplulo směrem k Varně. — Německý parník „Hera“ byl torpedován u ostrova Lansortu. — Italští letci zapálili u Terstu

rakouský letecký hangar. — Z Holandska došly zprávy o velké bitvě na Severním moři.

19. května. Rakouští letci vrhali pumy na nádraží v San Giorgio di Nogara a na leteckou stanici u Grada. — V jižním Tyrolsku zmocnilo se rakouské vojsko italských opevnění Campo Molon a Toraro. — Italové byli donuceni vykliditi Marco a Mori v údolí adizském. — Prudká dělostřelba na východním břehu Mosy. — Rusové konají velké vojenské přípravy v Besarabii a v Bukovině. — Uplynulý týden jest vojensky ve znamení rakouského vítězství nad Italy.

Kulturní. Zakázána divadelní hra „Na pomoc Rusům“ od K. Fořta a Č. Hráška.

Politické. Zabaveno jmění Václ. Landovi, řezníku v Jemníkách, okres Vyškov.

Vojenské. 22. května počínají všeobecné odvody mužů 18—50letých.

Hospodářské. Veliká tíseň nákupní vedla ve Vídni a v Praze ke shluknutí žen. Ve Vídni prý bylo střeleno do lidu.

20. května. Rakouské vojsko dobylo Roncegna v suganském údolí. — Od počátku ofensivy v Tyrolsku zajalo rakouské vojsko 13.000 Italů a dobylo 107 děl. — V Argonnách vniklo německé vojsko do francouzské linie. — V Soluni bylo vyloděno nové vojsko čtyřdohodové. — Spor mezi Řeckem a čtyřdohodou o dopravu srbské armády byl uspokojivě vyřízen.

21. května. Němci posunuli své linie kupředu na jižních úbočích „Mrtvého muže“.

22. května. Rakouské vojsko v Tyrolsku obsadilo linii Monte Tormeno—Monte Majo. — Francouzský útok plynem v kraji Berry-au-Bac. — Francouzi zmocnili se kamenného lomu u Haudromontu. — Italové chystají ofensivu na korutanských hranicích proti Běláku. — Italské listy vyzývají spojence, aby pomohli Italii jednotnou ofensivou. — V Italii utvořila se nová protiněmecká liga.

23. května. Anglické útočné pokusy u Givenchy. — Prudké boje pěchoty u Thiaumontu na pravém břehu Mosy. — Oddíl ruské jízdy přirazil k anglickému vojsku v Iraku. — Turci vyklidili Bethaïessu a vpřed posunutá postavení na pravém břehu Tigridu.

— President Wilson prohlásil, že Spojené státy nabídnou své služby ke zprostředkování míru. — Slavnostní uvítání členů ruského parlamentu v Paříži.

24. května. Rakouské vojsko dobylo italského pancéřového opevnění Campolongo. — Italský útok u Tržiče. — Anglické útoky u Givenchy a Hulluchu. — Němci dobyli vesnice Cumières při řece Mose. — Prudké francouzské útoky u Douaumontu. Německé vojsko vypudilo Rusy z předního zákopu u Pulkarnů jižně od Rigy. — Na celé frontě výšiny „Mrtvý muž“ se rozvířila prudká bitva.

25. května. Rakouské vojsko vniklo do Strigna v suganském údolí a zmocnilo se Chiesy. — Italské útoky u Penelsteinu. — Boj anglických torpedovek s německými letci u flanderského pobřeží. — Tři francouzské útoky na Cumières. — Němci dobyli francouzských zákopů jižně od Douaumontu. — Sir Grey prohlásil, že ještě nepřišel čas k rozpravám o míru.

26. května. Francouzští letci vrhají pumy na Vales a Skoplji. — V Anglii byli povoláni všichni schopní mužové mezi 18. a 45. rokem ku praporům. — Holandská vláda zaslala Německu protestní notu proti potopení parníku „Berkelstroom“. — Španělský parník „Aurora“ byl ponorkou potopen v Egejském moři. — Rusové postupují v Persii.

Mír? Otázka míru přetřásá se živě v časopisech, zvláště německých a rakouských. Angličané odpovídají Bethmann-Holwegovi, na jeho poukaz na mapu Evropy, že Německo ztratilo až na jednu všechny osady zámořské. Kromě Wilsona usiluje o mír papež Benedikt a jmenování jsou též španělský král Alfons a holandská císařovna Vilemína. V německém říšském sněmu četní poslanci mluvili pro mír.

Kulturní. Rumunští faráři Ladislav a Konstantin Lukaciovi zbaveni pro podezření z velezrady svého úřadu v obcích Lacalu a Král. Zdravcích.

27. května. Italské útoky na Monte Sief a Krnu. — U Ferrasu v Albanii byli Italové zahnáni se severního břehu Vojusy. — Podkopovým bojem v Argonách zničeny byly četné francouz-

ské zákopy. — Jižně od Sommy na frontě zdělí 15 km bylo francouzské vojsko nahrazeno Angličany.

28. května. Boje mezi rakouskými a italskými hlídkami na řece Vojuse v Albanii. — Francouzské útoky na německé posice na „Mrtvém muži“ a u Cumières. — Francouzští letci vrhali pumy na Smyrnu.

29. května. Rakouské vojsko zahnilo Italy u Canovy a zmocnilo se výšin severně od Asiaga. — Anglické monitory byly zahnány od belgického pobřeží dělostřeleckou palbou. — Francouzské útoky na ves Cumières. — Anglické loďstvo bombardovalo řecký přístav Nauplii. — Bulharská armáda překročila řeckou hranici a obsadila průsmyk rupelský a řecké pevnůstky. — Italové zahájili ofensivu u Valony a postupují k Beratu.

30. května. Prudké dělostřelecké boje na besarabské frontě. — Anglické dělostřelectvo znova bombardovalo město Lens a jeho předměstí. — Francouzské útoky u Souchezu a Tahure. — Bulhaři obsadili nádraží a okolí města Demir Hissaru v řecké Makedonii. — Do Oděsy bylo dopraveno 40.000 mužů srbského vojska. — Srážka mezi italským a řeckým vojskem u osady Kalarat.

31. května. Rakouské vojsko dobylo Asiaga a Arsiera, Gallia, Monte Baldo a Monte Fiara. — Rakouské vojsko zajalo od počátku své ofensivy 30.000 Italů a ukořistilo 300 děl. — Veškeré srbské vojsko bylo s Korfu převezeno do Soluně. — Demonstrace v Soluni proti vpádu Bulharů na řecké území. — Generál Sarraill koná přípravy k ofensivě v Makedonii.

1. června. Rusové prudce bombardují rakouské posice na volyňské frontě. — Italské útoky u Chiesy. — Na svahu „Mrtvého muže“ vnikli Francouzové do německého předního zákopu. — Francouzský útok na jižním břehu jezera Doiranského. — Nezdařený atentát na cara Mikuláše. — Francouzské vojsko obsadilo Porroi v řecké Makedonii. — Velká námořní bitva strhla se mezi Skagerakem a Hornovým útesem, v níž potopeno mnoho anglických a německých lodí, křižníků a torpedoborců. Německé loďstvo poraženo ustoupilo s bojiště. Americká sněmovna reprezentantů zvýšila úvěry, žádané na zbrojení.

2. června. Rakouské vojsko dobylo Monte Barca u Arsiera. — Velké anglické síly podnikly po prudké dělostřelecké palbě útok u Givenchy. — Francouzský výpad u Vaux ztroskotal. — Německý výpad proti Rusům u Smorgonu. — Bulharské vojsko připravuje útok na Dramu. — V Irsku znovu vypuklo povstání na třech místech. — Generál Sarraill jmenován byl anglickou a francouzskou vládou diktátorem území, v Řecku obsazeného, a dostal od Joffra rozkaz, aby zahájil ofensivu.

Kulturní. V Praze ve prospěch různých válečných podpůrných účelů pořádány výstavy lidového umění, válečných obrazů, vějířů a „Svérázu“ Tento „Svéráz“ má čeliti cizím módám, fedruje domácí vyšívání, krajky a pod. na ženských šatech. Něco podobného jest též v Uhrách, kde vidíme zdrhované bluzky se slovenským a rumuským vyšíváním. — Zakázána brožura „Zeměpisné učení o říši Rakousko-Uherské“ v knihovničce pro žactvo škol obecných. — Zakázán Holárkův cyklus obrazů „Reflexe z katechismu“.

Hospodářské. V Rakousku zvýšeny již po druhé za války ceny doutníků, tabáku a cigaret. Kuba stojí 12 hal., portoriko 9 hal., „krátké“ 7 hal. Sportky dva kusy 7 hal. Trafiky však nemají zboží.

Politické. Časopisy sdělují, že jistý p. Čermák obstarává v Petrohradě protirakouskou podkopnickou práci, hraje si na vůdce Čechů, založil „komité“ a řečnil, že mezi česko-slováckými vojíný dochází ke vzpourám a že bylo zde popraveno 1500 mučedníků.

3. června. Ruské výpady na jednotlivých místech volyňské a besarabské fronty. — Německé vojsko dobylo anglických postavení jižně od Ypresu. — U Vauxu pokusili se Francouzové šestkrát vniknouti do německých zákopů. — Ruská дума povolila 84 milionů rublů na stavbu nových válečných lodí.

Vynikající čs. politik dr. Karel Kramář a s ním poslanec Alois Rašín, redaktoři „Národních Listů“, Červinka a Josef Zamazal, účetní sladovny v Brodsku, byli odsouzeni k trestu smrti. Zatýkací rozkaz vydal vojenský velitel arcikníže Bedřich, zvaný „krvavý markýz Géro“ (viz I., str. 35). S dr. Kramářem byl tehdy zatčen starosta Č. Obce Sokolské dr. J. Scheiner, neboť byl též

předsedou banky Bohemie, která měla před válkou styky s Čes. bankou v N. Yorku, členem téže byl notář Čapek a týž je funkcionářem Národní rady v Americe; z toho vyslídil černožlutý detektiv velezradu. Proces s dr. Kramářem trval od 6. prosince 1915 do 3. června 1916; předsedou byl plukovník Gust. Seydl, přísedící setníci Edm. Redl a Ludv. Klement, nadpor. Rob. Ernst, řid. přelíčení nadpod. auditor dr. Rob. Peutelschmied, žalobcem dr. Preminger. Dr. Kramář hájil se ve dnech 7. až 11. prosince 1915 mužnou, otevřenou řečí, 21 hodin trvající, v níž žalobu potíral. Žaloba vinila jej celkem z 85 bodů, souhrnem, že měl styky před válkou se Slovany v Rusku, Srbsku (kamž byl poslán císařem), Polsku, dopisoval do francouzského listu „La nation tchéque“, byl před válkou vůdcem Novoslovanství, za války prodělal pasivní resistenci proti vedení války a váleč. půjčkám, které neupisoval, měl v dubnu 1915 tři tajné schůzky s italským konsulem Sabetou v hotelu de Saxe, pořádal slovanské sjezdy v Praze, Rusku, Bulharsku a j., jest viněn z toho, co napsali jiní, př. Glěbovický, Brančani-
nov, měl seznam státních dluhů rakouských atd. Dr. Rašín měl hlavní přelíčení 13. prosince 1915 a hájil se právnicky tři hodiny. Žaloba vytýkala, že si dopisoval s chotí dra Kramáře, rozenou Ruskou, přiměl pražského starostu dra Groše, aby odvolal v novinách, že krvavému Vilémovi neprovolal slávu při demonstracích, jež uspořádali v Praze židé obou národností, že nazval válečnou půjčku „bankrotářstvím“. Redaktor Červinka měl styky s Bohdanem Pavlů a Zamazal dopisoval „Nár. Listům“ před válkou i ve válce, cestoval v prosinci 1914 v Opavě, Ratiboru, Bohumíně, Krakově, Tarnovu, N. Sandci, Těšíně, Ostravě a 4. června 1915 byl až ve Skavíně; zatčen ve Vadovicích. Sděloval pohyby vojska. K přelíčení povoláno množství svědků: poslanců, ministr Stürgkh, církevní hodnostáři j. — Obžalované dra Kramáře, dra Rašína a redaktora Červin-

k u, hájil advokát dr. Koerner z Prahy a obžalovaného Zamazala advokát dr. Levit v Vídni. Válečný soud vynesl dne 3. června 1916 rozsudek, jímž byli všichni čtyři obžalovaní uznáni vinnými ve smyslu žaloby a odsouzení k trestu smrti. Obhájci ohlásili jménem odsouzených zmateční stížnost k nejvyššímu zeměbraneckému soudu. — Kromě těchto jsou odsouzeni pro politické zločiny poslanci Markov, Kurylovič a Grafena uer. Do ciziny se uchýlili italští poslanci Battisti a Pitacco. — Odsouzení českého vůdce dra Kramáře a ostatních stalo se k podnětu krvavého arcivévody Bedřicha, proti vůli císařově a ministrpresidenta Stürgkha, kteří jeho vinu neuznávali. Vojenská slepá justice rakouská slaví triumfy nad národy a jeho vůdci. A národové mlčí — mlčí i rudé batailony. V procesu souzen jest celý český národ. — Rozpuštěny jsou sněmy král. českého, haličský, terstský a istrijský. — Říšská rada nezasedá vůbec. Zahájen Chorvatský sněm, parlament v Uhrách zasedá a Tisza mluví jménem celého Rakouska.

4. června. Silná ruská dělová palba na volyňské a besarabské frontě. — U Kupy a Povaje v Makedonii došlo ke srážkám mezi bulharským a francouzským vojskem.

5. června. Rusové zahájili ofensivu na frontě mezi Prutem a ohbím Styru. Prudké boje o rakouská přední postavení u Okny. Ruské útoky u Kozlova. — Německé oddíly vnikly u Altkirchu do francouzských posic.

6. června. U Okny ustoupilo rakouské vojsko z rozstřílených předních postavení. — Francouzové čtyřikrát útočili na německé posice na fuminském hřbetu. — Anglický ministr vojenství, lord Kitchener, zahynul na válečné lodi „Hampshire“, která byla potopena u Orkneyských ostrovů. — Nové ruské ofensivě velí gen. Pau. — Řecké vojsko vyklidilo Kavalu. — Část portugalského vojska byla dopravena na makedonské bojiště.

7. června. Rakouské vojsko na Volyňsku bylo vzato o 6 km zpět do prostoru Lucku. — Ruské útoky na haličské a besarabské frontě. — Němci dobyli opět část tvrze

Vaux. — Čtyřdohoda vyhlásila blokádu nad řeckým pobřežím. — Deset pluků francouzského osadního vojska obdrželo rozkaz odebrat se do Soluně.

Maffie pracuje současně dvojím směrem: organizací pasivního odporu proti válce a vládě uvnitř Čech, a sdělová-

Naši zajatci u mináže.

ním cenných informací státům dohodovým. Po odchodu prof. Masaryka a po uvěznění drů Kramáře, Rašína, Scheinera a ostatních, pracuje se tím opatrněji, ale také úsilovněji; značný podíl na tom má dr. F r a n t a, jenž již v listopadu 1914 zajel do Švýcar k důležitému jednání, a redaktor „Nár. Listů“ S í s, jenž organisoval

práci výzvědnou. Zvláštními důvěrníky v muničních továrnách nabádáno dělnictvo k pasivní resistenci ve výrobě střeliva, kteráž co nejvíce zdržována. Nitky vedou do všech továren; prostřednictvím důvěrníků podávány, pak dohodě spolehlivé a přesné zprávy o množství, jakosti a modelech střeliva. Oproti požadavku generála Hindenburga, aby dostal z továren 130.000 ran denně, bylo docíleno a dohodě konstatováno, že nejvyšší výkonnost jest jen 60.000 ran denně a tím dána dohodě direktiva pro její přípravy. Podávány jsou plány o druhu výzbroje rakouské a německé, kolik jest děl 42 cm, 38 cm, 35 cm, kolik dalekonosných děl, kolik mořdířů, houfnic, horských děl atd. Vyzvěděno a dále sděleno složení dusivých plynů, jež střední mocnosti barbarsky zavedly. Mezi horníky působeno rovněž k zeslabení výkonnosti a tito disciplinovaně řídí se pokyny tajné Maffie. Zjišťována vozba železniční, pohyby a změny vlaků, sdělovány dále podrobnosti hospodářské, zásobovací a vyživovací, takže dohoda jest vždy bezpečně zpravována o stavu nepřítelů.

8. června. Německé oddíly vnikly u Smorgonu do ruských linií. — Anglická vláda objednala v Americe 3 miliony pušek. — Německo oznamuje ztrátu křižníků v bitvě u Skageraku.

9. června. Ruské útoky u Kolků, Tarnopole a na Dněstru. — Na horní rovině asiacké dobylo rakouské vojsko Monte Sismelu a Mone Castelgomborto. — Rakouské těžké mořdíře zahájily palbu na pancéřová opevnění primolanská. — Francouzské útoky u thiaumontuského lesa a u Vaux.

Mír? Německý kancléř Bethman Holweg pravil v německém říšském sněmu, že nepřátelé nechtějí se sklonit pod mocí skutečnosti, chtějí bezvýsledný a pro ně zhoubný boj vésti dále. Stane se tudíž podle jejich vůle.

Kulturní. Odňata poštovní doprava americkému listu „The Literary Digest“. — Zakázány tiskopisy „Odvedení“ a „Neodvedení“, tištěné v Strakonících.

Politické. Zabaveno jmění Jos. Wagenknechtovi, obuvníku z Nové Paky, Jos. Pazderkovi, účetnímu tamže, Jul. Fišerovi, obuvníku tamže, Ant. Tauchmannovi, domkáři v Staňkově, Karlu Hanouskovi, řezníku v Libřicích, St. Rezkovi, rolníku v Rasorích, okr. Dvůr Král. n. L., Jos. Kabelkovi, horníku ve Vys. Veselí, Lad. Nožičkovi, učiteli v Cerhenicích, Jos. Jonešovi, rolníku v Libnikovicích-Borovicích, Václavu Povovi, rolníku v Orasicích, Cyr. Stokláškov, obuvníku v Holešově, Leop. Šafáře, stav. asistenta v Boskovicích na Moravě, Jana Hlavenky, obuvníka v Trnavě Mor., Fr. Pantůčka, písaře v Babicích u Brna, dále Aug. Růžičky, úředníka konsulátu z Týniště n. Orl. — Pro vyzvědačství a velezradu odsouzení též knihař Marcabruni z Rovereta k smrti provazem, sedlář Dolaberruardino z Italie, pro totéž na 1 a půl roku těžkého žaláře. Velezrádci se množí.

Hospodářské. Německo žádá parlament o novou půjčku 12 miliard. — Pivovary zdražily opět pivo o 4 K na hl. — Soudy odsuzují mnohé selky a sedláky, kteří na trzích své produkty přeceňují, do vězení až 1 týden.

10. června. Prudké boje na celé rakousko-ruské frontě. — Na dolní Strypě ustoupilo rakouské vojsko na pravý břeh řeky. — Severozápadně od Tarnopole četné ruské výpady. — Německé vojsko dobylo francouzského opevnění západně od Vaux. — Německé vzducholodi denně bombardují město Rigu. — Boj anglických a německých torpedoborců u Zeebrügge.

11. června. Tuhé boje v severovýchodní části Bukoviny. — Italské útoky na jednotlivých místech fronty. — Rakouské vojsko zmocnilo se Monte Lemerle. — Rakouští letci vrhali pumy na nádraží v Cividale. — Italský pomocný křižník „Principe Umberto“ byl potopen ponorkou.

12. června. Rakouské vojsko v severovýchodní části Bukoviny ustoupilo před ruskou přesilou. Rusové postupují u Bučače. — Italské útoky mezi Brentou a Adiží. — Rakouská námořní letadla vrhala pumy na arsenál v Benátkách. — Silný ruský útok východně od Višnovčiku.

13. června. Jižně od Bojan na Prutu byl odražen ruský útok. — Ruská jízda vnikla do Zadagory, Sniatynu a Horodenky.

— Pokusy Rusů o překročení Styru byly zmařeny. — Angličané prudce útočí na nová německá postavení jihovýchodně od Yprů. — Oddíl ruského vojska překročil rumunské hranice.

14. června. Ruské dělostřelectvo prudce bombarduje rakouské a německé posice severně od Baranovičů. — Rakouská námořní letadla napadla přístav v Gradu. — Němci ztratili v boji s Angličany část svých nových postavení jihovýchodně od Zillebeke. — Čtyřdohodové vojsko buduje nový kruh polních opevnění kolem Soluně. — Anglická admirálita vyzvala všechny válečné lodi v Atlantickém oceánu, aby se ihned vrátily do Anglie. — Čtyřdohodové loďstvo bombardovalo celé pobřeží v Egejském moři. — Do Moskvy přibýlo množství japonských důstojníků. — Rusové vyklidili arsenály v Erzerumu. — Německá pomocná loď „Herrmann“ byla v Baltickém moři zapálena v boji s ruskými torpedoborci.

15. června. Severně od Černovců a jižně od Bojan ruské útoky. — Ruské pokusy o přechod přes úsek Stochod-Styr. — Italské útoky na doberdobskou rovinu a gorické předměstí. — Bitva mezi tureckým a ruským loďstvem v Černém moři.

16. června. Belgické vojsko postupuje v německé východní Africe východně od jezera Viktorie na Kitegu.

Kulturní. Zastaveny čtyři sociálně demokratické německé listy na čtyři týdny: „Freiheit“ v Teplicích, „Volkswille“ v Karlových Varech, „Wahrheit“ v Aši a „Volksfreund“ v Brně. — Zakázána řada spisů anarchistických a socialistických.

Populace. V r. 1915 zjištěn v Berlíně úbytek porodů o 10.696, totiž o 28% proti loňsku.

Společenské. Moravské místodržitelství zakázalo taneční zábavy na celé Moravě. Také v Praze nepovolují se taneční zábavy a do tanečních síní nastěhováno po stech uprchlíků z Bukoviny, Hallice, Uher, jichž jest hlášeno do Prahy 45.000. Někteří uprchlíci na venkově dělají obyvatelstvu svízeli. V Kabátech u Jílového stloukli dva dělníci z Istrie dceru domkáře k bezvědomí, protože napomenula jejich děti. Uherští vojáci v Praze a v Plzni spáchali řadu vražd na hostinských a chodcích. Svými milostnými avanturami se ženami nepřítomných českých vojáků rozrušují se rodiny. Četně pohlavních nákaz, prostituce vdaných žen bují

všude, kde Uhři usazeni. Policie vyklizuje kavárny a vinárny, kde jsou schůzky s vojáky; za jediný den sebrala na 120 žen takových.

Vojenskéé. Býv. anglický vyslanec v Berlíně uveřejňuje v „N. Zürcher Ztg“ zprávu, že střední mocnosti obsadily 110.000 čtverečních mil půdy, kdežto čtyřdohoda 676.000 čtv. mil. — Amerika vyvezla v druhé polovině r. 1915 střeliva za 159.50 mil. dolarů, oproti 4.06 mil. dolarů v r. 1913. Za jiný válečný materiál přijala 284.94 mil. dolarů proti 91.51 v r. 1913.

Hospodářské. Nařízeno úředně, že do chleba smí se dávat jen 40% mouky žitné neb pšeničné, 60% kukuřice, brambor atd. Chléb takový jest nechutný, nezáživný. — Zástupci čtyřdohody sešli se již po druhé v Paříži k ujednání úzkého hospodářského programu svépomoci a bojkotu ústředních mocností. — V Berlíně rozdávají dětem písničky od jisté učitelky: „Máti, nedělej si starosti, nám není třeba tuku.“ — Německo nařídilo omezení spotřeby papíru o 10—17%.

Politické. Zabaveno jmění Em. Kobzy, zahradníka v Zábřehu; Ot. Dupala, staveb. technika v Drásově; Boh. Kaprála, pianisty v Král. Poli; Al. Kaliny, sluhy v Žabovřeskách; Boh. Jílka, zedníka v Brně; Leop. Šustra, podkováře v Nov. Veselí. V Terstu zabaveno jmění bývalého říšského poslance dra Pitaca, a vydavatele časopisu „Piccolo“. dra Jiř. Mayera a dra Attila Tanara, tajemníka rozpuštěného spolku „Universita Populare“. V Praze šíří se pověsti, že poslanec Kramář byl dán do blázince, poslanec Klofáč se otrávil; obé se nepotvrdilo.

Čechoslováci na Rusi. Generál pěchoty Šuvajev podal caru Mikuláši 5. června raport, v němž přimlouvá se: „— bylo by záhodno prokázati bratrské chování Ruska ke slovanským zajatcům a v nejkratším čase osvoboditi (pod čestným slovem) zvláště ty české zajatce, kteří již svoji oddanost k Rusku dokázali. Patří mezi ně především vojáci 28. a 88. českého pluku, kteří dobrovolně přešli na naši stranu, což je ostatně známo i rakousko-uherské vládě, která po zprávě o jich kapitulaci nařídila, aby všichni zajatci z uvedených pluků byli při eventuálním návratu ihned předáni vojenským soudům. Vzhledem

pak k tomu, že většina českých zajatců v Rusku byla zbavena ve své vlasti majetku, jež byly konfiskovány a ježto je při návratu čekají surové tresty rakouské vlády, měl by být ulehčen takovým zajatcům vstup do ruského občanství státního, aniž by bylo čekáno konce války. Uskutečnění občanství by jim jistě velmi ulehčilo existenci a dalo by jim možnost soukromého výdělku.“ Dne 27. června poznamenal car na podání toto „Souhlasím“. Na základě tomto dosáhli Čechové a též ostatní Slované různých výhod. Zajatci naši v Taganrogu, pracující v továrně na náboje, odváděli 22%, t. j. 75.000 rublů měsíčně na národní daně. Podobné organizace československé byly v Kijevě, Moskvě, Charkově, Jekatěrinoslavi, Caricině, Omsku, Tomsku, Tjumentu a Berezově a všude usilovali o to, aby mohli bojovati proti nenáviděnému Německu a Rakousku za svobodu vlasti.

Čechoslováci v Italii. V Santa Marii pod Vesuvem jest zajatecký tábor se 22.000 Čechů. Zde bývalý důlní podúředník z Kladna, Sokol vinohradský, J a n Č a p e k, zakládá legii proti Rakousku, za nedůvěřivé nálady italských kruhů i vlastních krajanů. Na první výzvu skládá čestný slib Čapkovi jen sedmdesát mužů, kteří provádějí prostná cvičení a připravují se na důležitý úkol další. Zvolna získávají si svým vystupováním přízeň Italů. Ze svého zajateckého žoldu, jenž činí 15 centů denně, přispívali každý pátý den 10—15 centů na vedení propagandy; sami vyšíli si prapor, pořídili papír, odznaky a různé rekvisity. Nepatrný zájem italských kruhů snaží se povzbudit Ital, spisovatel U g o D a d o n e, Češi: E m e r i c o S t e i n e r, průmyslník; O s k a r B r á z d a, akademický malíř; K a r e l V e s e l ý, ředitel cukrovaru a F r. H l a v á č e k, bývalý tajemník Pražské obchodní komory; dále V o n d r á č e k, O s t r č i l, P á n, S t u d l a r, Š á r e k. Po dlouhých průtazích byly povoleny jen pracovní odbory a byli připuštěni k výzvědné službě, v níž mnohé dobré služby vykonali. Poručík čsl.

družiny z Ruska, Vlad. Vaněk přešel ve výzvědné službě z ruské fronty do rakouské, navštívil se zprávami Prahu, dostal se opět do Ruska a se získaným materiálem přijel opět do Italie, aby jej dále dopravil prof. Masarykovi. Hledal spolehlivé krajany mezi internovanými v Sardinii, pomocí ruského vyslanectví osvobodil svého strýce Ing. K. Veselého z internace, a utvořili v Římě čsl. tiskovou kancelář, jíž Veselý řídil za pomoci Boh. Chytila. Brázda s Vaňkem navštívili dra Beneše v Paříži a prof. Masaryka v Londýně, aby podali zprávy a smluvili postup československé akce. Z italských Čechů spolupůsobili: Ing. Dobrkovský z Florencie, malíř Rérych, Češky Šmídovy z Plzně, pí. Olga Fano, choť italského inženýra v Pegli, pí. Lydie Boesgardová, choť dánského majitele námoř. agencie v Janově, učitelka Hel. Tichá Emerico Steiner, vynikající milánský průmyslník, a j., zde usedlí.

Československé legie ve Francii. (Viz 9. května, 16. června, 23. října 1915 a 10. června 1916.) Vyznamenala se opětně u Belloy en Santerre. Rozkaz X. francouzské armády, čís. 341, shrnuje činnost Čechoslováků takto: Generál Mangin uvádí v rozkaze armádním 2. četu 1. setniny pochodového praporu cizinecké legie. „Složena výhradně z Čechů při útoku z Belloy en Santerre ukázala 4. a 10. června 1916 nejhrdinnější horlivost a nenávist k nepříteli až do krajních mezí. Pověřena 5. července úkolem hájiti část bitevní linie jižně od vesnice, vrhla se z nezdolnou prudkostí na celý prapor nepřátelský, který postupoval v sevřené formaci proti úseku, prorazila jej a vrhla zpět. Když se vrátila zpět do svých zákopů, přivedla s sebou 60 zajatců, jeden ze zajatých poddůstojníků žasl, když poznal nepatrný počet a národnost těch, kteří jej zajali.“ Generál Mangin praví dále: „Tot' několik fakt, výmluvnějších než jakékoliv doklady, dokazující vznešeného ducha, který od prvního dne nadchl české dobrovolníky a vrhl je do boje. Poslušní svých

sympatií k Francii, která byla v jejich očích vždycky symbolem odporu k nenáviděnému germanismu a vzorem tak drahé Svobody, obětovati jí své životy s velkodušností, již historie nikdy nezapomene.“

17. června. Ruské útoky u Višňovčiku. — Čilá italská dělostřelba na sočské frontě. — Na dolomitské frontě byly odraženy italské výpady u Rufreda a Croda del Ancona.

18. června. Silné ruské výpady mezi Sokulem a Kolky. — Ruské vojsko vniklo do Černovců. Italské výpady proti rakouským posicím jižně od Asiaga. — Prudké boje pěchoty o zákopy na jižním svahu Mrtvého muže.

19. června. Mocný ruský útok u Lopušna. — Italové pokračují v útocích na dolomitské frontě. — Prudké boje na frontě od thiaumontského lesa k tvrzi Vaux. — Na Volyň bylo dopraveno nové ruské vojsko v počtu 250.000 mužů. — Německý parník „Ems“ byl potopen anglickou ponorkou. — V anglickém vojsku koná vojenskou službu 340.000 Kaňadánů.

20. června. Rusové v Bukovině překročili Seret. — Tuhé boje u Gruzjatynu. — Ruské útoky u Logišinu. — Francouzské loďstvo zabavilo dalších třicet řeckých lodí a dopravilo je do Biserty.

22. června. Řecký ministerský předseda Skuludis podal demisi celého kabinetu. — Generál Bojovič jmenován byl vrchním velitelem srbského vojska na soluňské frontě. — Řecko přijalo všechny požadavky čtyřdohody. — Čtyřdohodové loďstvo křižuje před Pireem.

23. června. Rusové postupují v jihovýchodní Haliči na Kutý v čeremošském údolí. — Prudké ruské útoky u Radziwilova byly odraženy. — Opětované italské výpady na rakouské posice u Mrzlého Vrchu byly odraženy. — Francouzské útoky na německé posice západně od Vaux. — Francouzští a angličtí letci napadli Karlsruhe, Mühlheim a Trevír. — Rusové chystají ofensivu proti armádě Hindenburgově. — Francouzští a angličtí důstojníci dokončili reorganisaci ruského válečného loďstva. — V holandských městech došlo k velikým výtržnostem z hladu.

Kulturní. Zabavený tiskopisy „Kronika“, román Tillierův „Můj strýc Benjamin“, „Kalendář volných myslitelů 1913“.

Rakouská bestiálnost. Kruševacké velitelství chtělo odsoudit 21 starců a žen srbských, což soudce pro nedostatečný důkaz odmítl. Čet-

Život na frontě: Koupel a siesta.

nický poručík totiž svědčil, že „podle jeho přesvědčení“ obyvatelé této vsi přepadli hlídku rakouskou. Velitel vypeskoval soudce, ale tento nepovolil. Proto po odchodu soudce auditora bylo těchto 21 starců a žen postřeleno bez soudu.

Vojenské. V Praze na Letné uspořádána přehlídka „Junobrany“, žáků ze středních škol, učitelského ústavu a obchodních akademií, kteří se cvičí pro vojenské účely. — V červnu upadli do ruského zajetí

rakouští šlechtici princ Karel Lobkowitz (Bílina), hrabě Fr. Ledebur, rytmistr hulánů, hr. Ferd. Wiltzek a dva z knížat Lichtensteinů. — Sbírá se po domech vlna, kaučuk, kovy.

Politické. Dohoda vyzývá Rumunsko, aby propustilo německé vojenské instruktory.

Persekuce. Zabaveno jmění nár. soc. redaktora Emila Špatného v Praze pro zločin velezrady, Josefa Svobody, řeznického pomocníka v Jičíně, Maxe Weintrauba, obchodního cestujícího z Ruska pro vyzvědačství. — Pro opuštění Rakouska v době války zbaveno bylo advokátského úřadu 16 advokátů z Terstu, 8 jiných z Italie, 1 z Gorice, a řada kandidátů advokacie.

Hospodářské. V Rakousku nařízena závěra kávy, zřízena pro ni „ústředna“, která bude prodávati 1 kg kávy za 8 K. — V Německu ustanoveno úředně na osobu 300 gramů masa neb tuku na týden. — Noviny horlí proti vyvážení potravin z Čech do Saska. — Ve Slezsku zabavila vláda úrodu třešní.

24. června. Prudký boj u Kimpolungu v Bukovině. — Mocné ruské útoky u Radziwilova. — Italské útoky v plökkenském úseku. — Němci dobyli pancéřového srubu Thiaumont a největší části vesnice Fleury západně od Vaux. — Ruské výpady u Illuxtu a Wisny.

25. června. Rakouské vojsko vyklidilo výšiny jižně od Berhomenthu a Wisnicze. — Ruské útoky u Berestečka. — Prudká italská dělostřelba na přímořské frontě. — Angličané bombardovali město Lens a jeho předměstí.

26. června. Ruské útoky severně od Kutů. — Dělostřelecké boje na Volyni. — Rakouská fronta mezi Brentou a Adiží byla zkrácena. — Francouzské útoky po obou stranách Mosy. — Srbské vojsko bojuje v ruské armádě v Bukovině. — Ruský útok u Sermilu v jižní Persii. — Bulharské vojsko obsadilo tvrz Novu Petru v Makedonii. — Mezi Děvdělí a Bitoljí rozvíjejí se tuhé boje.

27. června. Italské útoky na Krnu a proti Mrzlému Vrchu. — Francouzské útoky západně od Thiaumontu a Vauxu. — Angličané porazili Němce na řece Lukiguře v německé východní Africe.

28. června. Rusové opakovali své útoky u Kut. — Pět nočních ruských útoků u Nového Počajeva ztroskotalo. — Italské nápory

mezi Adiží a Brentou. — Živý dělostřelecký boj na přímořské frontě. — Angličané podnikali na frontě od La Bassé až k Sommě výzvědné výpady. — Dělostřelecké boje mezi Vardarem a Doiran-ským jezerem. — Poslanec Liebknecht byl odsouzen na dva roky a šest měsíců do káznice. — Presidentu Wilsonovi byl doručen vlastnoruční list císaře Viléma.

29. června. Část rakouské fronty byla vzala zpět směrem ke Kolomyji. Ruské útoky u Nového Počajeva. — Angličané podnikají četné útoky plynem na západní frontě. — Ruské útočné pokusy mezi Dubatovkou a Smorgionem. — Rusové podnikli útok proti tureckým posicím u Sermilu. — **Strašná porážka a šílený útěk Rakušanů u Lucku.**

30. června. Rakouské vojsko vyhnulo se ruské přesile do prostoru západně od Kolomyje. Útoky ruské jízdy u Obertynu. — Boje na planině doberdöbské trvají dále. — Italové bombardují obce v Pusterském údolí. — Francouzské útoky v Champagni. — Zahájen byl všeobecný útok anglické armády na západní frontě. — Od Toulonu přibyla nová francouzská osadní armáda o 200 000 mužích. — Anglický protektorát nad Soluní. — Rakousko-uherské vojsko vyklidilo Kolomyji, aby ji uchránilo poškození. (?)

Kulturní. V Bavorsku zaniklo válkou padesát časopisů. — Rumunskému časopisu „Revista Bucovinci“ odňata v Rakousku doprava.

Vojenské. Čtyřdohoda počíná se všeobecnou velkou ofensivou, již na jaro ohlašovala. Začalo Rusko velikým náparem v Bukovině, již zaujalo celou, po něm Francie a Anglie, jež shromáždila na belgické frontě veliké vojsko a ohromný materiál střelecký. Rovněž Italie útočí. Z české šlechty padl Karel princ Lobkovic, ranění byli hr. Bedřich Nostic a Ervín Nostic.

Hospodářské. Drahota třešní: jánovky, chrupavky, amarelky, stojí na trhu K 1.20—1.80 za kilogram. Višně až 2 K, merunky 2.40—3 K, maliny 1.60 K, jahody 1.10 K, angrešt 1 K, okurka na salát 50 až 70 hal. Houby lišky 80 hal., hříbky 4 K za kg.

1. července pochován tajně ve Vamberku zesnulý zasloužilý propagátor české věci v Londýně, hrabě Fr. z Lützowa, čestný doktor české university. Rakouská vláda prostřednictvím rychnovského hejtmana zakázala správci

panství, faráři a starostovi, jakoukoli veřejnou účast, proslovy a podobné pozornosti. Nikdo neměl nic o pohřbu věděti. Starostovi Bednářovi vyhrožoval hejtman Wunsch: „Máte rodinu, pamatujte na ni!“ Ani časopisy nesměly pohřeb oznámiti, protože hrabě Lützow černo-žluté panstvo nenáviděl, proto tato nízká msta.

2. července. Západně od Kolomyje a jižně od Dněstru zahájeny prudké boje. — Velký anglicko-francouzský útok mas na obou březích Sommy i u potoka Ancre. — Francouzský útok na Thiaumont. — Ruské útoky západně a jihozápadně od Lucku.

3. července. Ruský jezdecký útok jihovýchodně od Tlumace, podniknut na frontě široké půldruhého kilometru. — Sev. od Baranovičů silné ruské útoky. — Anglicko-francouzské útoky obapol Sommy. Jihovýchodně od tvrze Vaux dobyly německé oddíly „Vysoké baterie“ damlouské. — Lloyd George ministrem vojenství v Anglii.

4. července. Ruské útoky západně od Kolomyje a na Volyňsku. — Výpady Italů proti posicím rakousko-uherským u Bagni, na Monte Cosichu a východně od Selcu. — Severovýchodně od Ypresu a západně od Lensu silné francouzské útoky. — Jihovýchodně od Tlumacze byli Rusové zatlačeni v šířce fronty přes 20 kilometrů a až do hloubky přes 10 km. — Prudké boje v Bukovině. — Prudký boj na belgické frontě.

5. července. Rusové zahájili prudké útoky v území styřském. — Italské útoky východně od Tržiče a Selce. — Na frontě obapol Sommy opakují se velice prudké boje. — Velké boje po obou stranách Kostiučnovky. — Ofensiva anglicko-francouzská na celé západní frontě.

6. července. Rakousko-uherské vojsko jihozápadně od Buczacze vzalo po prudkých bojích frontu zpět na potok Koropiec. — Ruské útoky v krajině východně od Gorodiště a jižně od Darova. — Dánský parník potopen německou ponorkou. — Velice prudké boje na linii Luck—Kovel trvají. — Ruský útok zastaven na trati Luck—Vladimír Volyňský. — Devět německých parníků napadeno ponorkou. — V útocích na Verdun se pokračuje. — Veliké boje v Bukovině, kde Rusové dostali veliké posily.

7. července. V jihovýchodní Haliči mocné útoky ruské mezi Delatynem a Sadzawkou. — Rakouské vojsko po čtyřnedělních prudkých bojích severně od Kolků vzalo zpět svoje nejpřednější linie, ohrožené dvojitým obchvatem. — Východně od Selce prudké útoky italské. — Východně od Mosy ztroskotaly silné francouzské útoky. — Německé vojsko opustilo úhel fronty u Čartorijska a zvolilo kratší obrannou linii.

8. července. Ruské útoky západně od Bučače. — Italové trvale útočí proti rakouskému vojsku jižně od suganského údolí. — Anglické útoky na různých místech západní fronty.

9. července. Ruské výpady na Volyni. — Francouzské vojsko vniklo do vesnice Hardecourt severně od Sommy.

10. července. Tuhá dělostřelba a vzdušné boje na sočské frontě. — Italské útoky mezi Brentou a Adiží. — Francouzové zmocnili se osady Biaches nad Sommou. — V Australii sestaven byl nový sbor 10.000 mužů pro evropské bojiště. — Angličané donutili německého konsula, aby opustil Krétu.

11. července. Ruské útoky na Stochodu. — Mocný anglický útok po obou stranách silnice Bapaume-Albert. — Anglické vojsko obsadilo město Tangu na severním pobřeží německé východní Afriky. — Na belgické frontě nad Yserou rozvinuly se prudké boje. — Bulharské dělostřelectvo bombarduje tvrz Porroi v řecké Makedonii. — V prostoru mezi Dněstrem a Prutem bojuje osm ruských armádních sborů. — Německé letadlo svrhlo v noci sedm pum na anglické jihovýchodní pobřeží.

12. července. Trvalý dělostřelecký boj na dolní Vojuse v Albanii. — Anglické a německé vojsko pokračuje v bojích severně od Sommy. — Francouzské útoky na několika místech v Champagni. — Ruské torpedovky zadržely ve švédských vodách dva německé parníky a dopravily je do Finska. — Francouzská sněmovna přijala návrh, aby na dobu války bylo rekvirováno celé francouzské obchodní loďstvo.

13. července. Ruský útok západně od Bučače. — Zpráva ruského generálního štábu, že armáda generála Brusilova zajala od počátku ofensivy 266.000 mužů. — Noční útok Italů na Pasubiu. — Anglické vojsko vniklo do Contalmaisonu. — Rusové, kteří

vníkli do německých posic u Oleszy, byli rozsáhlým protiútokem zahánáni.

14. července. Tuhé boje západně od Bučače. — Deset italských útoků u Monte Rasta. — Německá ponorná obchodní loď „Bremen“ byla na cestě do Ameriky zajata od Angličanů.

V následujícím týdnu ohlašují rakouské zprávy ústup vlastních vojáků na ruské frontě Szklina, jižně od Lucku zpět za dolní Lipu, též u Žabí a Tatarova, území mezi Kosovem a Kuty se vyklizuje. Ustupuje se od Berestečka. U Lipy zajali Rusové 26.000 německých a rakouských vojáků a málo střeliva. — Rusové postupují na Kirlibabu v uherském pohraničí. — Němci přiznávají vniknutí Angličanů v Ovilersu, Angličané vytlačili Němce z dvacetiletí a jižně od Hardecourtů. — Hindenburgovy přední stráže vyhnuly se Rusům u Smorgonu a Linizingenu armáda ustoupila u Verbenu před obchvatem Rusů. Při těchto vítězných bojích používají Rusové s úspěchem vzdušného torpeda, jež vynalezl a dohodě předal Čech Očenášek.

Politické. Zastaven telegrafický styk s Řeckem a doprava poštovních balíků do Turecka.

Hospodářské. Vláda vydala zákaz užívání tuků a oleje k smažení a na saláty. Sádlo ani máslo není vůbec k dostání. — Do Vídně dováží se týdně 4500 husí českých z Libuše u Prahy. — Děti pod sedm let nedostanou v Německu maso. — Anglie vydala „Černou knihu“ německých firem v Americe k účelům bojkotu.

15. července. Ruský útok u Delatynu. — Italské výpady severně od posinského údolí. — Angličané vnikli do německé linie mezi Poziéres a Longuevalet. — Ruské pokusy překročit Dvinu u Lennewaden. — Útok čtyřdohodového vojska na bulharské posice u Děvděli. — Ruské vojsko přibýlo do Soluně.

16. července. Tuhé boje jihozápadně od Lucku. — Ruský útok u Torczyna. — Italové bombardují rakouské posice u průsmyku borcolskeho. — Anglické útoky u Ovillersu a Bazentinu.

17. července. Jižně od Lucka vzato německé vojsko za Lipu zpět. — Anglická jízda z Egypta byla dopravena do Soluně.

18. července. Ruské útoky u Radziwilova a Žabí. — Ita-

lové stříleli na město Rivu. — Francouzové podnikli po silné dělostřelecké přípravě proti Němcům na frontě Biaches—Soyecourt útoky. — Rusové pokračují ve svých útocích jižně od Rigy. — Anglické listy píší, že Německo má za frontou ještě 4 a půl milionu mužů, boje schopných.

20. července. Trvalé boje u Žabí a Tartarova. — Angličané opět vnikli do Longuevalu a byli z části vypuzeni německým protiútokem. — Francouzské vrchní velitelství nařídilo vykliditi Remeš. — Anglické vojsko obsadilo Muanzu na jižním břehu jezera Viktorie v německé východní Africe. — Ruské branné síly napadly Turky v Sinney v Persii.

21. července. Rakouské vojsko dobylo výšin severně od průsmyku Prislopského.

22. července. Rusové dále podnikají jižně od Rigy silné útoky.

23. července. Prudké italské útoky jižně od suganského údolí. — Ruský ministr zahraničních záležitostí Sazonov odstoupil, ministerský předseda Stürmer jmenován byl ministrem zahraničním.

24. července. Přibližování se ruských oddílů jižně od Dněstru bylo zmařeno dělostřelbou. — Flotila rakouských námořních letadel vrhala pumy na objekty v Benátkách. — Čtyřdohodové mocnosti se usnesly prozatímně obsaditi severní a jižní Epirus. — Válečné loďstvo čtyřdohody opět zahájilo bombardování Dardanel.

25. července. Ruský útok u Obertynu. — Italové pokračují ve svých bezvýsledných útocích jižně od suganského údolí. — Prudká dělostřelba na sočské frontě. — Mocný francouzsko-anglický útok na frontě Pozières—Maurepas. — Francouzský útok jižně od Estrées přechodně získal části půdy. — Jižně od Berestečka dospěli Rusové do přední německé obranné linie.

26. července. Ruské výzvědné výpady u Roziszce a Lobaczewky. — Rakouské vojsko bylo odvoláno před ruskou přesilou jižně od Lešnova na úsek Boldurky. — Německý císař schválil nový řád pro kořistní soud, mezi jiným též dovolení, aby německá soldateska zajímala francouzské dívky a ženy pro uká-

jení svých choutek, to prý jako odvetné opatření za zrušení londýnské deklarace Anglií. — V Řecku utvořila se vojenská liga, čtyřdohodě přátelská.

27. července. Rusové útočili na německé posice na Ščáře.

28. července. Velmi prudké boje mezi Radziwilovem a Brody. — Silná italská dělostřelba v prostoru Paneveggio. — Rakouská námořní letadla vrhala po způsobu německém pumy na nádraží a továrny v Bari a Otrantu a způsobila veliké požáry. — Velmi silné anglické útoky u Poziéres a Longuevalu. — V okolí Vodeny strhly se menší boje Bulharů s vojskem čtyřdohody. — Rusové porazili Turky u Romani Katie v Egyptě.

Druhý rok světové války ukončen — smutné jubileum, tak smutné, že i časopisy pominuly ho téměř mlčením. Na všech bojištích čtyřdohoda podniká strašlivé, krvavé nápory; Rusové blíží se ke Lvovu a k Uhrám a útočí na severu u Rigy, Bukovina jest celá v jejich rukou. Angličané shromáždili dva miliony vojska na belgické frontě a soustavně tlačí ohromnými nápory Němce. Francouzi drží Verdun, o nějž již od šesti měsíců Němci marně usilují. Italové zuřivě vyrovnávají frontu, již nedávno Rakousko získalo, nad Soluní začínají Francouzi znepokojevati Bulhary novou ofensivou, Turecko ztrácí svou državu v Asii a Africe proti Rusům a Angličanům a při tom posílá do světa vítězné zprávy. Řecko se přiklonilo k čtyřdohodě a Rumunsko je na skoku do války proti Rakousku. Vojenská a politická situace neutešena. — Kulturní život udušen, novin vychází poskrovnu a s četnými bílými místy od konfiskací. Jen divadla a koncerty hrají pro zbylé obecnstvo, které nešlo do války a zápasí s finančními obtížemi. — Německo uložilo Bruselu opět pokutu jednoho milionu marek za to, že Belgičané oslavovali svého kardinála Merciera.

Politicky vůbec nežijeme, nesmí se mluvit — sotva dýchat. Bují udavačství. Zakázány i nálepky kníž. Švarcenberského piva. Zastaven časopis „Silesia“. A vídeňští,

pešťští i berlínští šmokové věří, že vyhráváme a je nám dobře.

Společenská nedůvěra vládne a tíseň hospodářská a finanční přivádí velké starosti otcům rodin a opuštěným

Českoslovenští legionáři na frontě.

matkám. Ulice měst jsou polopusté, vesnice zbaveny hospodářů. Plíží se všude vyhublé, bledé, souchotinářské postavy žen a dětí. Nároží a veřejné budovy jsou přeplněny vyhláškami úředními: odvody, rukování, zákazy, výstrahy, nařízení a pod. Plochy plakátové až na oznámení biografů a některých divadel zejí prázdnotou.

Hospodářsky trpíme nejvíce. Dva měsíce již prší, úroda na polích tli a kazí se. Není vůbec másla, sádla, vajec, nedostatek mléka; peníze nemají ani čtvrtinu své ceny, mnohé produkty jsou desetkrát dražší, četné ani nejsou k dostání. Řezníci a uzenáři v Praze a Vídni mají zavřeno. Před krámy mlékáren, s máslem, vejci, moukou tlačí se celé dny zástupy žen za asistence strážníků. Dražší je vše, i balsamování mrtvol o 300%, i žížaly pro chytače ryb. — A my zvykáme všemu. Zvykli jsme postrádati k snídani a svačině bílých rohlíčků a housek, zvykli jsme „odmírkám“ mouky dosud obvyklé a mísení její s kukuřičnou, zvykli ztenčení komunikace na železnicích a vymizení četných rychlíků z jízdního řádu. V návyk vešly „moučenky“ a „chlebenky“, „cukřenky“, „mléčenky“ a „kávenky“ zrovna tak jako chtěj nechtěj navykl každý zdražování piva. Podrobili jsme se dnům bezmasým, uznali nutnost seškrtaného jídelního lístku v restauracích Zvykli jsme časnějšímu zavírání hostinců i dřívějším jízdám poslední tramwaye, konduktérskému personálu ženského pohlaví, zjevům uprchlíků a polských židů, nárkům kuřáků, všelijaké podivné „logice“ zdražovatelů, rozsudkům nad pijavicemi lidstva a jiným toho druhu „brzdícím“ opatřením, aby válečné zisky jistých lidí nerostly do oblak. S jistou zvědavostí chystali jsme se na zavedení „letního času“, ale zvykli jsme mu také. Vždyť člověk zvykne prý i šibenici!

29. července. Rusové zastavili se u Tlumače před naší druhou linií. Německé vojsko stojící před Stochodem, ustoupilo za řeku.

30. července. U Kašovky na Stochodu ustoupilo obranné vojsko do tetivy oblouku stochodského. — U Paneveggia byl odražen útok italského praporu. — Anglické dílčí útoky u Poziéres a Longuevalu. — Anglická vláda prostřednictvím velvyslance Spojených států vyšetřuje popravu kapitána Fryatta. — Ruské loďstvo křižuje před ústím Dunaje.

31. července. Na výšinách východně od Kirlibaby ruský nápor. Rusové, kteří se dočasně usadili jižně od Stobychvy na levém břehu Stochodu, byli zahnáni zpět. — Na Volyni zajalo rakousko-německé vojsko 2000 Rusů a ukořistilo tři strojní pušky.

— Útok alpinů v tofanském území. Na sočské frontě pálili Italové na gorické a tolmínské předmostí. — Nový veliký anglo-francouzský útok mezi Longuevaalem a Sommou. — Malé boje ručními granáty jižně od srubu thiaumontského. — Bulharsko-rumunská a rusko-rumunská hranice byla úplně uzavřena.

1. srpna. Ruské útoky na Stochodu. — Anglický útok, podniknutý v osmi vlnách u Maurepasu, byl odražen. — Němci zničili vymožením podkopů francouzské postavení severně od Flirey. — Německé vzducholodi vrhaly pumy na Londýn. — Angličané obsadili Dodonu na ústřední železnici v německé východní Africe. — Německé závody v Italii byly sekvestrovány. — Podle zpráv rumunských listů uzavřelo Rumunsko smlouvu se čtyřdohodou. — Italští letci vrhali pumy na Rjeku.

2. srpna. Ruské pokusy o prolomení fronty spojenců mezi Turyí a drahou z Rovna do Kovelu. — Ruské útoky jihozápadně od Pinsku odraženy. — Německý ponorný člun potopil u anglického pobřeží 8 motorových plachetníků a rybářský parník. — Maršál Hindenburg pověřen byl velením na celé východní frontě.

3. srpna. Ruský oddíl vnikl u Velesňova do rakouských zákopů. Ruské útočné pokusy západně od Brodů. — Francouzské vojsko podniklo sedmerý útok mezi Maurepasem a Sommou, a podařilo se mu vniknouti do dvorce Monacu. — Mocný francouzský útok na frontě od srubu thiamontského k tvrzi Laufée měl částečný úspěch. — Joffre a Haig odebrali se na verdunskou frontu, kdež se chystají rozhodné události. — Sir Casement, odsouzený vůdce irských povstalců, byl popraven.

4. srpna. Rakouské vojsko v Bukovině zahájilo pod vrchním velitelstvím následníka trůnu arciknížete Karla Františka Josefa proti Rusům nové boje. — Rusové vnikli u Rudky do rakouských linií, ale byli vypuzeni. — Anglická vzdušná flotila, napadla Namur. — Do Petrohradu přijelo japonské vojenské poselstvo. — Ve Spojených státech utvořilo 4000 amerických občanů legii, aby bojovala ve Francii proti Němcům.

Zdravotní. Výživa za války, jak lékaři konstatují, jest nedostatečná, množí se souchotiny z hladu. Následkem požívání výhradně moučných a bramborových jídel dostavují se poruchy zažívání a úbytě.

5. srpna. Útok proti jižní části planiny doberdobské, podniknutý nejméně sedmi italskými pluky, ztroskotal v boji muže proti muži. — Pokusy Rusů o přechod Dviny u Dvetenu byly zmařeny.

6. srpna. Ruské útoky v území kapulském. — Jižně od Jablonice a Tartarova postupují německá a rakouská vojska kupředu přes prudkou ruskou obranu. — Rusové dobyli západního břehu Seretu u Zalošce.

7. srpna. Rakouské vojsko dobylo ruských výšinových postavení u Jablonice, Vorochty a Tartarova. — Po obou stranách Delatynu ruské útoky. — Italové zahájili prudké útoky mezi tolmínským předmostím a mořem.

8. srpna. U Tlumače ustoupili Němci před nárazem ruské přesily do připravených zadních postavení. — Ruské útoky u Terczynu na Volyni byly odraženy. — Rakouské vojsko v Gorickém předmostí bylo vzato zpět na východní břeh Soči. — Anglicko-francouzské vojsko pokračuje v útocích mezi Thiepvaem a Sommou. — Německé ponorky potopily 18 anglických rybářských parníků. — Anglické vojsko obsadilo přístav v Sadani v německé východní Africe.

9. srpna. V Bukovině byli Rusové odraženi na sever u Kapulu. — Ruské útoky u Kisielinu a Kašovky. — Italské vojsko vniklo do Gorice. — Italové dopravili k dolní Soči dalekosná anglická děla.

10. srpna. Rakouské vzdušné loďstvo vrhlo pumy na objekty v Benátkách a způsobilo tučet požárů. — Mezi Maurepasem a Sommou ztroskotalo osm prudkých francouzských útoků. — Rusové provádějí velké přesuny vojsk v Besarabii.

11. srpna. Jižně od Žabí odraženy byly ruské útoky. — Rakouské vojsko vyklidilo Delatyn, Tysměnicu a Stanislavov, aby zaujalo zadnější posice. — Italské útoky proti úseku piavskému a novým posicím východně od Gorice byly odraženy. — Flotila rakouských námořních letadel opakovala s úspěchem útok na Vl. Benátky. — Ruský útok, jenž získal půdy u Bjaloglovy a Horodyšče, byl německým protiútokem zastaven.

— Útoky čtyřdohodového vojska jižně od Doiranského jezera byly odraženy.

Kulturní. Redaktor „Vorwärtsu“ dr. Meyer v Berlíně zatčen.

Politické. Zabaveno jmění: pro zločin zběhnutí k nepříteli: Vilému Hofmannovi, strojnímu zámečníku v Havlovicích (politický okres Trutnov), a Jaroslavu Devátému, rolníku v Libštátě, oběma domobraneckým pěšákům pluku zeměbranceckého č. 11; dále Josefu Jelínkovi, kočímu, naposledy v Ronově nad Doubravkou (okres Čáslav), a Františku Piklovi, zemědělci, naposledy v Senožatech bydlícímu, oběma domobraneckým pěšákům c. k. zeměbranceckého pěšího pluku č. 12; konečně Jaroslavu Pohorskému, v Dvořísku (okres Vysoké Mýto), jednor., domobr. četaři c. k. zeměbranceckého pluku č. 11. a Václavu Knéblovi, továrnímu dělníku ve Velkých Hamrech (polit. okres Semily, soudní okres Železný Brod), domobraneckému pěšáku téhož pluku Jos. Novákovi, čeledínu v Oplocanech, okres Přerov, Morava.

Hospodářské. Již měsíc není ve velké Praze bramborů; při nedostatku mouky, chleba, mléka, úplném nedostatku tuků (másla, sádla) trpí nejen chudina, ale i střední stavy hladem, živí se celé týdny špatnou kávou; chléb, pokud jest, není téměř k požívání, drobí se — samá kukuřice. V Praze v Kotcích dána do prodeje špetka nových bramborů; na 4000 žen se tam shluklo — ulice s obou stran zavřena kordonem strážníků a propuštěno vždy jen několik žen, čekajících celé půldne na 1 kg bramborů. Při tom často kordon stráže provalen, asi 8 žen omdlelo — zoufalé scény. — Úplný nedostatek drobných peněz, zvláště dvouhaléřů, které staženy k válečným účelům. Dány do oběhu železné dvacetihaléře, které černají.

Vojenské. Ve všeobecných odvodech odvedení muži narukují.

12. srpna. Pokusy Italů přiblížit se k rakouským posicím mezi mořem a údolím Vipavy. — Italové prudce bombardovali Monte San Gabrielo a Monte Santo.

13. srpna. Francouzské dělostřelectvo zahájilo palbu na město Doiran. — Ruské vojsko z Besarabie dopravuje se do Haliče, poněvadž generál Brusilov žádal posily.

14. srpna. Angličané vnikli do německého předního zákopu u Pozières. — Ruské výpady u Skrobové a Vygonovského jezera.

15. srpna. Čtyřdohodové vojsko obsadilo doiranské nádraží u přítomnosti srbského korunního prince a generála Sarraila. — Ruské vrchní velení shromáždilo nové tři armádní sbory, aby připravilo útoky na Kovel. — Italové dopravili na frontu východně od Gorice 7000 děl. — Město Belfort utrpělo při posledním bombardování dalekonosnými děly německými těžkou škodu.

16. srpna. Prudké ruské útoky u Horozanky. — Oddíly polské legie, podporující Rakousko a Německo, podnikly výpad na Stochodu. Slované proti Slovanům!

17. srpna. U Belloy podařilo se Francouzům usídliti se v německém nejpřednějším zákopu. — Car jmenoval generála Rusského vrchním velitelem armád severní fronty. — Přeskupení, vlastně ústup rakouských a německých armád v Haliči bylo skončeno. — Mocné dělostřelecké boje na frontě od Bitolje k Vardaru. — Francouzské vojsko obsadilo několik vesnic u Veleše. — Nové ruské vojsko přibýlo do tábora Mailly ve Francii.

18. srpna. Jižně od Horozanky dobyto bylo ruského zákopu kupředu posunutého. — Trvalá italská dělová palba proti rakouské frontě v Goricku. — Angličané vytlačili Němce z přední linie jihozápadně od Martinpuichu. — Anglické útoky od Pozières k lesu foureauxskému byly odraženy. — Tuhý boj u vesnice Fleury napravo od Mosy.

Kulturní. Vládním nařízením zmenšen v Uhrách rozsah novin pro nedostatek papíru. Časopisy, jež stojí 12 hal., smějí míti 8 stran, při ceně 8 hal. 6 stran, 6 hal. 4 strany, 4 hal. 2 strany. Chystá se prý i v Rakousku. — Zakázány: Učebnice od Schröttra a Zenkla „Česká čítanka průmyslová“. — Čáslavská „Pravda“ a Pardubická „Osvěta Lidu“ zastaveny. — Rozpuštěn „Slovanský spolek pro vzdělání a dobročinnost“ ve Vídni.

Politické. Oslavy 86. narozenin císaře Frant. Josefa. — Zabaven majetek opět několika vojenským zběhům.

Hospodářské. Máme teď lístky na chleba, čili „chleбенky“, dále moučenky, cukřenky, sádlenky, mýdlenky, bramborenky, máslenky, vejčenky, kávenky atd., ale nemáme žádný chléb, mouku, cukr —

— — atd. — Švestky, které stály jindy 12 hal. 1 kg stojí teď zelené kor. 1.60. Mýdlo 1 kg za K 6.—.

19. srpna. U Žabí vzato bylo kupředu posunuté rakouské vojsko zpět. — Bulharské vojsko překročilo Vrundi-Balkán východně od Strumy.

20. srpna. Ruské útoky na Magure byly odražené. Německé vojsko zmocnilo se hory Kréty. — V nových útocích, jež Francouzi podnikli napravo od Mosy, podařilo se jim opět vniknouti do vesnice Fleury. — Ruské pokusy o přechod u Bereziny a Děljatičů. — Německo-bulharské vojsko dobylo Biklisty a Banice. — V Bukurešti zahájena byla rekvisice koní. — Ruské válečné loďstvo vyplulo z Oděsy a Sevastopolu. — Tuhý boj mezi bulharským a francouzským vojskem o vesnici Dolzeli.

21. srpna. Rumunská vláda zabavila obilí, jež bylo určeno k vývozu do Rakouska a Německa. — V Soluni zahájeno bylo vyloďování italského vojska.

22. srpna. Ruské torpedovky zahájily bombardování bulharských přístavů na Černém moři. — Anglické vojsko zmocnilo se přechodů přes řeku Vami v německé Africe. — Ve Francii byly vyhlášeny nové všeobecné odvody. — Řecká ministerská rada usnesla se neklásti překážek postupu bulharského vojska. — V Baltickém moři došlo k bitvě mezi německým a ruským loďstvem. — Bulharské vojsko proniklo přes Seres ke Kavale, kde rozvinuly se boje.

23. srpna. Trvalé boje v krajině u Kukulu. — Mezi Thiepvaem a Poziéresem byly anglické útoky opakovány. — Ruská ponorka polapila ve švédských vodách německý parník a dopravila jej do Aba. — Francouzské paroplavební společnosti odmítají dopravu jakéhokoli zboží do Švédska. — V Soluni bylo vyloďeno přes 20.000 Italů.

24. srpna. Ruské útoky po obou stranách údolí travignolského. — Severně od Somy útoky Angličanů a Francouzů. — Německá vzducholod přeletěla anglické východní pobřeží a shodila několik pum. — Železniční trať Okčilar-Drama-Demir Hisar jest v moci Bulharů. — Mezi rumunskou a bulharskou vládou bylo

ujednáno neutrální pásmo pohraniční, aby zamezeny byly pohraniční spory. — V Itálii byla povolána domobrana od 40 do 45 let.

25. srpna. Francouzové vnikli do Maurepasu. — Angličtí letci vrhali pumy na Mons. — Angličané dobyli části rozstříleného zákopu u Owilliersu. — Čtyřdohodové vojsko na Balkáně zahájilo všeobecné přeskupování. — Německá vláda ujistila řeckou vládu, že ani bulharské ani německé vojsko nevtrhne do Kavaly, Dramy i Sěru. Rusové soustředili prý před Kovelem 800.000 mužů. — Rusko a Anglie předložily i rumunské vládě nové návrhy o zasáhnutí Rumunska po boku čtyřdohody. — Všichni Bulhaři byli carským úkazem vypovězeni z Ruska.

Politické. „M u s í m e protestovati!“ píší české deníky proti bývalému poslanci Dürichovi, jenž nyní prý v Rusku sepisuje vládě válečné manifesty k Čechům. Ano, m u s í protestovati, protože to rakouský censor poroučí.

Hospodářské. V Německu smí spotřebovati jeden obyvatel týdně 300 gramů masa.

Bída. V době, kdy obyvatelstvo strádá, hladoví, neboť musí si odepřít i nejnutnějšího sousta, rakušácké panstvo tyje způsobem pohoršujícím. Krvavý arcikníže Bedřich, vrchní velitel, rád jezdí na „inspekce“. Přijel do Futschine v Tyrolsku a hned v noci musil automobil jeti do Bolzana pro spoustu lahůdek; k obědu pak bylo při důstojnické tabuli: polévka à la princesse; mořská štika pro labužníky, studená; maršálská svičková; letošní kuřata pečená; salát s majoněsou; kompot; omeleta; míchané ovoce; různé sýry; káva. Nápoje podávány byly v tomto pořadu: plzeňské pivo; vermut, burgundské, haslašské 1912; benediktinka; „Ofensivgeist“ (zvláště chutné); višňovka. A při této bujné hostině hrála vojenská hudba, která musila zvláště přijeti z Inšpruku. Tento kvas opakoval se ve Futschine vícekrát, u přítomnosti arciknížete Leopolda Salvatora, arciknížete Karla a ministra wojenství.

26. srpna. Německo-bulharské vojsko pokračuje v postupu severozápadně od Ostrovského jezera. — Italské vojsko obsadilo vrchol Kalaratu a Porto Palermo na albánském pobřeží.

27. srpna. Italské útoky proti frontě Fasanských Alp. — Italská vláda vypověděla Německu válku. — Ru-

munsko vypovědělo Rakousku válku. — Anglická letadla bombardovala Namur.

28. srpna. V pohraničních průsmycích sedmihradských zahájeny byly boje mezi rumunskými a rakouskými předvoji. — Německo vypovědělo Rumunsku válku. — Ruské

„Zákop smrti“ na Doss' Altu, dějiště slavného vítězství
čsl. armády 21. září 1918.

vojsko vniklo do Dobrudže. -- Čtyřdohoda vyzývá řecké obyvatelstvo, aby kladlo ozbrojený odpor Bulharům. — Vojenské tažení proti Rumunsku bylo svěřeno Mackensenovi.

29. srpna. Vrchol Cauriolu padl po tvrdošíjném boji v ruce Italů. — V Londýně bylo uzavřeno přes tři sta německých obchodů. — V okolí Belfortu soustředěno jest 150.000 mužů italského vojska. — V Rusku byla svolána námořní zeměbrana ve věku do 37 let.

— Maršál Hindenburg jmenován byl náčelníkem německého generálního štábu.

30. srpna. Severovýchodně od Ršavy rumunské útoky. — Rakouské vojsko vyklidilo Petrošeň, Brašov a Kezdi Vasarhely. — Turecko vypovědělo Rumunsku válku. — Demonstrace proti centrálním mocnostem v Bukurešti. — Generál Averescu jmenován byl vrchním velitelem rumunských armád.

31. srpna. Silná dělová palba po obou stranách Sommy. — Boje mezi rumunským a bulharským vojskem počaly.

1. září. U Ršavy a Herkulových Lázní rumunské útoky. — Rakouské vojsko vyklidilo Sibiň a Sepsí Szt. György. — Rusové přešli ve východní Haliči a v Bukovině k útoku. — Ruské výpady u Perepelníků a Kašovky byly zmařeny. — Bulharsko vypovědělo Rumunsku válku.

Politické. „Rusko je Slovo“ přineslo zprávu: „Předsednictvo České společnosti v Moskvě, radilo se o uvítání Dürichově v Moskvě. Má býti oslaveno banketem, jehož se zúčastní zástupci všech slovanských organizací. Dürich promluví o svých rozhovorech v Paříži, Londýně, Petrohradě atd., týkajících se osudu českého národa. Dürich byl již jednou v Moskvě jako člen české deputace, v jejímž čele stál Kramář. Byl jedním z vůdců české strany agrární, vystěhoval se na počátku války z Rakouska a zasvětil své síly ochraně českých zájmů. Rakouská vláda zkonfiskovala veškeré jmění Dürichovo.“ Maďarská oposice agituje pro svolání delegací a rakouské říšské rady.

Kulturní. Tolstojova „Čítanka“ zakázána. — Pražské zvony snímají se s věží pro válečné účely.

Prof. Masaryk, Beneš a Štefánik zaslali rumunskému ministerskému předsedovi Bratianovi telegram při vstupu Rumunska do války. V telegramu tomto zdůrazňují, že „Rumunsko bojuje zároveň za osvobození československého národa“.

Finanční. Rakouská vláda vyhlašuje nové daně: přirážky k přímým

daním, poplatky kolkové, ze sázek, ze zápalek, zvýšení poštovních poplatků, porta atd.

Hospodářské. Vláda povolila pivovarům vařiti jen 35% piva, podle průměru posledních let. Hostince smějí býti otevřeny ve všední dny jen od 7. do 10. hod. večer, ve svátky od 4. hod. odpolední do 10. hodiny večerní a smí dostati jednotlivec jen půl litru piva. — Stát zabavil také zásoby máku. — Prof. Jakobi navrhuje požívatí islandský lišejník, je prý dobrý! — Papír opět zdražil.

2. z á ř í. U Ršavy ustoupilo rakouské vojsko na západní břeh Černé. — Londýnské listy sdělují, že řecký král Konstantin vzdal se trůnu. — Před Pireus připlulo 30 anglických a francouzských válečných lodí.

3. z á ř í. Rumunské dělostřelectvo zaměřilo svoji palbu na Sibiň. — Ruské útoky západně od Moldavy byly odraženy. — Německé vzducholodi bombardovaly Londýn. — Čtyřdohodové loďstvo zabavilo před Pireem tři německé lodi.

4. z á ř í. Francouzové vnikli po prudkém boji do Guillemontu a Le Forestu. — Obyvatelstvo Krety usneslo se prohlásiti neodvislost a zvoliti Venizela presidentem. — Do čtyřdohodové armády v Soluni dalo se zařaditi 17.000 řeckých dobrovolníků. — V Rumunsku byla nařízena konfiskace všeho majetku příslušníků centrálních mocností. — Bulharské vojsko obsadilo Kurt-Bunar a Akkadunlar v Dobrudži.

Německá barbarství. S povolením císaře Viléma po dobytí města Lille (13. října 1914), zavedli Němci odvody žen 18- až 30letých, jež poslali za armádou k ukájení žoldáckých chtíčů. V městě Douai rozbili kde jaký dům; všechny 18- až 60leté muže odvlékli k nejhrubším pracem. Vyplenili a vypálili města i vesnice; na útěku sebrali obyvatelstvo a hnali s sebou, mnozí padli. V Roulersu postříleli ženy i starce, kteří nechtěli jíti do otroctví; v Cambrai pokáleli místnosti, odkud museli odtahnouti. V Laonu okradli chudinu o chléb a rýži. Němci kradou, loupí a ničí nač přijdou, přímo zběsile pro radost ze zla. Lille, Arras, Albert, Amiens, Lens, Cambrai, Douai, St. Quentin, Soissons, Verdun, Remeš

atd. zničená města a jejich stavitelské památky jsou pomníkem řádící bestie německé. V Chauny sehnali Němci obyvatelstvo do jednoho předměstí a pálili do nich při ústupu. Mladíka Francouze, jenž nebyl ještě povinen k odvodu, odvedli sami a jako způsobilého nositi zbraň, na místě zastřelili. V jiné obci povraždili obyvatele, kteří schovali se ve sklepě. V Sommeilles, Louppy-le-Chateau, v Gerbévelles a v mnohých jiných místech byly na obyvatelích spáchány činy neslýchané zdivočilosti: dívky i mladá děvčata byly znásilněny, děti ohavně mrzačeny; těla jiných obyvatelů byla polita petrolejem a u přítomnosti členů rodin zapálena. Senátor Reynald uvedl v senátě tuto událost: „Němci spustili palbu na stodolu, kde se nalézalo 80 raněných, a stříleli jako při honu na ty, kdož se pokoušeli prchnouti. Umučený Séblin, senátor za Aisnu, podlehl zlému týrání. Paní Séblinová chtěla zůstat u svého mrtvého muže, ale Němci ji donutili jíti se zástupem evakuovaných.

5. září. Prudké boje na horním Ceremoši a jižně od Bystřece. — Italské vojsko, jež překročilo Vojusu, bylo zahnáno zpět. — Rozhořčené boje po obou stranách Sommy. — Francouzské útoky východně od Fleury. — Bulhaři zmocnili se Dobříče. — Anglicko-francouzské vojsko obsadilo Athény. — Ruské válečné loďstvo připlulo do Konstance.

6. září. Mezi Zlatou Lipou a Dněstrem podařilo se Rusům zatlačiti střed německého vojska. — Rakouští letci vrhali pumy na objekty v Benátkách a Gradu. — Po obou stranách Sommy podniká 28 anglicko-francouzských divisi nové útoky proti Němcům. — Francouzové zmocnili se Cléry. — Bulhaři zahnali rusko-rumunské vojsko severně od Dobříče. — Bulhaři zmocnili se všech opevnění Kavalý.

7. září. U Valašské Teplice bylo rakouské vojsko vzato zpět na výšiny západně od obce. — Silná oboustranná dělová palba v Goricku. — Francouzové usadili se ve Vermandovillersu. — Rusko-rumunské útoky u Dorna Vatry. — Německé a bulharské voj-

sko dobylo Tutraku a zajalo 28.000 Rumunů a ukořistilo 100 děl. — Útok silných ruských vojáků proti Dobriči. — V Řecku očekává se všeobecná mobilisace jako následek dohody mezi králem a Venizelem. — Bulharské vojsko přiblížilo se k Balčiku. — Anglické vojsko obsadilo přístavy Kilva Kividže a Kilva Kisivani.

8. září. Tuhé boje po obou stranách silnice Petrošeň-Hatszék. — Západně od Sikulské Sredy bylo rakouské vojsko vzato zpět na pohoří Hargittu. — Prudké ruské útoky ve východní Halliči.

Vojenské. Škodovka v Plzni se rozšiřuje.

Hospodářské. Jelikož kožených podešví nelze vůbec dostati, zavádí se u vojska i v civilu dřevěné podešve a též gumové, zvláště v lepších majetných třídách. Průměrné botky stojí dnes 60—100 korun. — Z nedostatku drobných trhají lidé papírové dvoukoruny na půlky ano i čtvrtky. Tyto po krátkém váhání přijaty do oběhu v obchodě, finančních ústavech i u berních úřadů.

9. září. Rumunské pokusy o proniknutí proti výšinám západně od Sikulské Sredy. — Rusové zmocnili se rakouské nej-přednější posice východně od Ciboského údolí. — Kanadská vláda chystá armádu 500.000 mužů na západní frontu. V ní jest mnoho českých dobrovolníků.

10. září. Francouzi dobyli zpět přechodně tvrze Douaumont a Verdun. — Německé vojsko srazilo se s Rumuny jižně od Dorny Vetry. — Bulhaři a Němci dobyli Silistrie.

11. září. Severně od Ršavy ztroskotalo několik rumunských útoků. — Italové bombardovali rakouské posice na výšinách mezi adišským a astašským údolím. Na Pasubiu vniklo italské vojsko do rakouských linií, ale protiútoky bylo vypuzeno. — Angličané zmocnili se kupředu posunutých německých zákopů u Longuevalu. — Italské vojsko obsadilo několik měst na albánsko-epirské hranici a odzbrojilo tamní posádku. — Zeppelinova německá vzducholod opětně bombardovala Bukurešť. — Řecký ministerský předseda Zaimis podal demisi celého kabinetu.

12. září. Ruské útoky v údolí Zlaté Bystřice a v údolí Čeremošském. — Anglické vojsko na makedonské frontě zahájilo ofensivu nad Strumou.

13. z á ř í. Francouzové vnikli do Bouchavesnes. — Anglické přístavy byly uzavřeny neutrální plavbě. — Francouzský ministerský předseda Briand a ministr vojenství Roques přijeli do Kristianie na své cestě do Petrohradu.

14. z á ř í. Západně a východně od Sibině několik rumunských útoků. — Rusové podnikají útoky proti rakouským posicím na Smotrvci, Ludové a Capulu. — Bulhaři obsadili Kavalu. — Rakouské a německé lodi v Athénách byly zabaveny.

15. z á ř í. Rumuni pokročili v jižních Uhrách k Hatszegu a Sibini, a zahájili postup přes řeku Oltu východně od Fogarasu.

Vojenské. Z jižních a východních Uher děje se hromadné stěhování již od vypovězení války Rumunskem. Desítky vlaků denně vezou uprchlíky i s nábytkem a náradím, celé zešlé a plačící, nahoru k Pešti a za Pešť. Jiní zapřáhli koníky, naložili na vůz nejskrovnější potřeby, ženu a děti, a po týdny táhnou jako karavany k Teměšváru, Bekesčábě a severněji.

16. z á ř í. Němci dobyli rumunských posic jihovýchodně od Hatszegu. — Útok dvaceti anglicko-francouzských divisí vytlačil Němce z vesnic Courcelette a Flers. — Rumunské vojsko ustoupilo na linii od Černé Vody ke Konstanci. — Kalogeropoulos převzal sestavení řeckého ministerstva.

17. z á ř í. Dlouhotrvající bitva na Sommě pokračuje. — Italové obsadili Patras. — Anglické přístavy byly opět otevřeny pro plavbu.

18. z á ř í. Rumunské vojsko vniklo bez boje do Köhalomu. — Ruské útoky v krajině u Dorny Vatry byly odraženy. — Na francouzskou frontu přibylo 13 nových anglických divisí. — Rumunsko přistou pilo k londýnské úmluvě proti separátnímu míru.

19. z á ř í. Rumuni byli od Hatszegu zahnáni k Petrošeni. — Bulharsko-německé vojsko vniklo na několika místech do rusko-rumunských posic v Dobrudži. — Francouzové dobyli Floriny.

20. z á ř í. Rakouské vojsko, zahnávši Rumuny, zmocnilo se Petrošeně a průsmyku Szurduckého. — Francouzsko-srbské útoky u Floriny a na Kajmakčalanu. — Bulhaři vypudili Italy z vesnic Matnice a Poroje.

21. z á ř í. Tuhé boje ručními granáty severně od Sommy. — Boj v Dobrudži se zastavil.

22. z á ř í. Anglie a Francie provedly v posledních dvou dnech úplné uzavření Řecka.

23. z á ř í. Francouzské útoky proti linii Combles—Rancourt neměly úspěchu. — V sedmihradských Alpách překročila vojska středních velmocí rumunské hranice.

24. z á ř í. Ruské nápory u Kirlibaby a boje mezi Zborovem a Seretem. — Na Sommě znova počala tuhá bitva. — Nad Londýnem byly sestřeleny dvě německé vzducholodi.

25. z á ř í. Italové napadli rakouské posice na frontě Fasan-ských Alp, a byli odraženi. — Mohutný dělostřelecký boj mezi Ancrou a Sommou. — Venizelos rozhodl se odebrati se do Soluně, aby převzal řízení revolučního hnutí.

26. z á ř í. Rakouské vojsko vyklidilo Vulkánský a Szurducký průsmyk před obchvatem silných rumunských sil. — Ruské vý-pady u Dorny Vatry a Ludové byly zmařeny. — Francouzsko-ang-lické vojsko obsadilo vesnice na linii Gueudecourt—Bouchavesnes. — Austrálský senát přijal ve třetím čtení předlohu o všeobecné branné povinnosti.

27. z á ř í. Rusko-rumunské výpady v jižní části Bukoviny byly odraženy. — Angličané dobyli Thiepvalu. — Německá ob-chodní ponorka „Bremen“ připlula do Ameriky. — Nová národní vláda řecká s Venizelem v čele usnesla se vyhlásiti válku Bul-harsku. — Anglie vystavěla značný počet vzducholodí polotuhé soustavy.

28. z á ř í. Ostrov Korfu prohlásil se autonomním a přidal se k národní vládě soluňské. — 7 řeckých válečných lodí přidalo se k revolucionářům.

29. z á ř í. Rumuni byli u Sibině poraženi a výšiny jižně od města dostaly se do rukou rakouského a německého vojska. — Při leteckém útoku bylo Rakušany v Bukurešti zabito a raněno 150 osob.

Obrázek z ulice. V celém Rakousku i v Uhrách možno viděti na uli-cích dlouhé řady lidí, zvláště žen, před obchody potravinářskými, mlékařskými, před trafikami i hostinci atd. Čeká se dnes trpělivě

na chléb, jako na máslo, kávu, mouku, brambory, doutníky i pivo, aby mnohá žena po dvouhodinném čekání se dozvěděla, že už je zásoba vyprodána. Z čeho vařit dětem oběd — a kdy? Výživa ubohých lidí je příšerně špatná. — Automobily jezdí bez gum, rachotí; děti i dospělí, dámy i páni klapou po chodnících v dřevěných opáncích.

Kulturní. Reprodukce Holárkovy „Po bitvě na Bílé Hoře“ a Lessingovy „Hus před hranicí“ zakázány.

Hospodářské. Není k dostání brambor. Z letošních bramborů zakázáno vyráběti líh. — Hospodářům sečteno a uzavřeno obilí i dobytek. — V obchodech textilních učiněn soupis všech látek i hotového prádla a dáno vše pod „závěru“. Obchodník nesmí prodati. Ceny zboží stouply trojnásob. — Konopné motouzy zabaveny pro vojenské účely. — Časopisy vesměs zdražují předplatné. — Doposud bylo v Praze a předměstích odvedeno k účelům válečným: na Starém Městě Pražském 41 zvonů ve váze 17.743 kg, na Novém Městě Pražském 41 zvonů ve váze 23.673 kg, na Malé Straně 20 zvonů o 8135 kg váhy, na Král. Hradčanech 16 zvonů o 6507 kg váhy, na Král. Vyšehradě 5 zvonů vážících 5181 kg, v Holešovicích-Bubnech 4 zvony o váze 2479 kg, v Libni 6 zvonů vážících 2951 kg, v Karlíně 4 zvony vážící 4250 kg, v Žižkově 3 zvony 914 kg váhy, na Olšanech 3 zvony 210 kg vážící, na Král. Vinohradech 1 zvon o 40 kg, v Nuslích 2 zvony o 260 kg, na Pankráci 1 zvon 127 kg váhy, na Smíchově 13 zvonů vážících 4113 kg, v Košířích 2 zvony o 980 kg váhy, v Bubenči 3 zvony 206 kg vážící. Celkem odvedeno 168 zvonů o váze 76.029 kg.

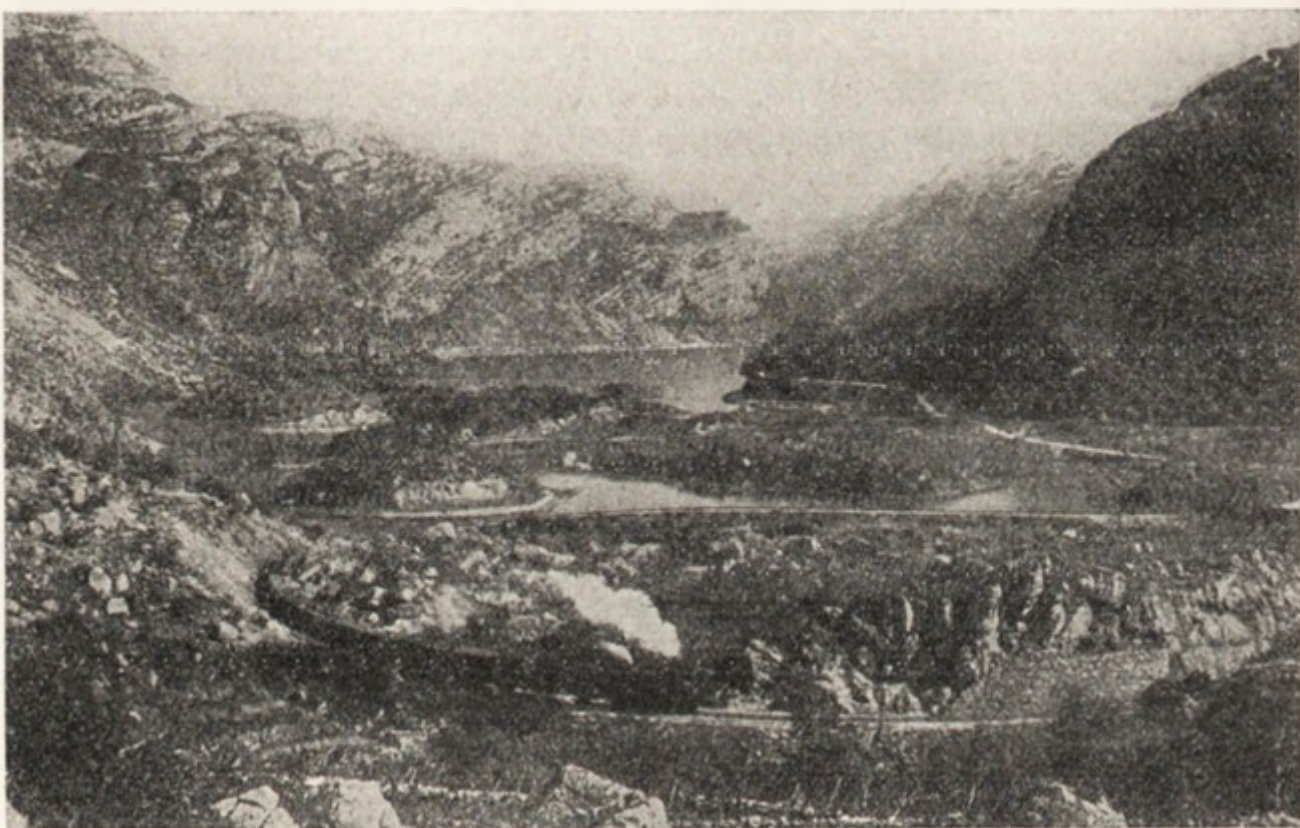
30. z á ř í. Západně od Petrošene byly odraženy rumunské výpady. — K Venizelovu programu připojilo se přes tisíc řeckých důstojníků. — Čtyřdohoda podala v Athénách novou notu.

1. ř í j n a. Srbové zmocnili se silným útokem vrchu Kajmakčalanu.

2. ř í j n a. Rakouské vojsko vyklidilo Szekely Keresztur. — Italské dělostřelectvo rozvinulo živou činnost proti celé přímořské frontě. — Mocný nápor anglicko-francouzský mezi Thiepvallem a Rancourtem byl po tuhém boji odražen. — Rumunské útoky po obou stranách Strigy. Jižně od Bukurešti usadilo se rumun-

ské vojsko na pravém břehu Dunaje. — Německé vzducholodi vrhaly pumy na Londýn, při čemž jedna z nich byla sestřelena. --- Do Soluně přibýly italské posily.

3. října. Mezi Sviňuchami a Zaturčemi podnikli Rusové mnohonásobné útoky. — U Baranykutu ustoupilo rakousko-ně-

Památné bojiště na Doss'Altu (s jezírkem Loppio v popředí).

mecké vojsko před útokem rumunské přesily. — Čtyřdohoda vylo-
dila v Řecku na několika místech silné oddíly vojska. — V Austrá-
lii byli povoláni k vojenské službě všichni neženatí mužové ve
věku od 21. do 35. roku. --- Belgické vojsko dobylo Tabory v ně-
mecké východní Africe.

4. října. Rakousko-německé vojsko postoupilo k Fogaraši.
— Rumuni, kteří přešli Dunaj u Rjahova, vyhnuli se obchvatné-
mu útoku bulharsko-německého vojska. — Italové obsadili Argy-

rokaastro a Delvino. ... Z Benátek byly odvezeny všechny umělecké poklady před rakouským vandalismem.

5. října. U Ršavy ustoupilo rakouské vojsko směrem na západ. — Jižně od Petrošeně zatlačováni jsou Rumuni k pohraničním průsmykům. — Západně od Parajdu v Sedmihradsku odraženy rumunské útoky. — Anglická vláda zaslala neutrálním státům notu, podle níž ponorným člunům v neutrálních vodách a přístavech odnímá se všechna ochrana mezinárodního práva.

6. října. Rusové podnikli mezi Narajovkou a Zlatou Lipou 4 pokusy o průlom. — U Ypresu zuří dělostřelecký zápas veliké prudkosti.

7. října. Rumuni ztratili pohraniční hory Sigleu a Surul. — Čtyřdohodové loďstvo bombardovalo Dedeagač.

8. října. Rakousko-německé vojsko vniklo do Brašova. Rumuni byli vypuzeni ze Szekely Udvarhely. ... Italské dělostřelečtvo prudce bombardovalo rakouské posice na krasské náhorní rovině. — Mocný anglicko-francouzský nápor mezi Ancrou a Som-mou. — Německá ponorka „U 53“ připlula do Ameriky. — Postupem německo-rakouského vojska v Sedmihradsku je třetí rumunská armáda silně ohrožena.

9. října. Rakousko-německé vojsko porazilo Rumuny u Toerczvaru. — Tuhé boje ve Fasanských Alpách skončily odražením Italů. — Lambros převzal utvoření řeckého ministerstva. — Čtyřdohodová vojska obsadila veškeré řecké přístavy.

10. října. Rakouské vojsko dobylo pohraniční hory Negrului. — Italský útok mezi San Grado di Merna a jezerem Dobr-dobským. — Na Pasubiu jest v proudu větší boj. — Francouzský letec vrhal pumy na Štutgart.

11. října. Východně od Vermandovillersu ustoupili Němci do připravené zadní linie. — Rakouské vojsko vtrhlo do Predealu. — Počátek německého postupu do Rumunska.

12. října. Italové zmocnili se Nové Vsi. — Četné srbské útoky na Černé. — Čtyřdohoda vymohla na Řecku vydání veškerého řeckého loďstva a dráhy iariské. — Ruský car odejel do Reni, kdež se sejde s rumunským králem.

13. října. Ve východním Sedmihradsku byli Rumuni za-

hnání z údolí horní Olty a horního Maroše do pohraničního pohorí. — Athény byly obsazeny čtyřdohodovým vojskem. — Italské vítězství na Krasu.

Vojenské. Dne 10. října rukují některé ročníky již po čtvrté přebíraných mužů, bere se už kde kdo, jen když má kus údu. Nemocnice v celé říši jsou přeplněny vojáky starými i mladými a neduživci nesmí domů, kdež by došli pečlivějšího ošetření, jiní pak aspoň částečně by vypomohli a dohlédli při živnostech. Mnozí drženi jsou bezúčelně v „pomocných plucích“ při zahálce, jež stojí národy miliony. Tyto „hilfskompanie“ rozdělují práci tak: odvedou hospodáře ze statku a dají ho místo čeledína někam do Tyrol, do jeho statku pak komandují za hospodáře třeba pekařského dělníka, jenž nemá o hospodaření ponětí. Podle hesla: rozděl a panuj! Ať žije militarismus bezhlavý. — Rumuni, kteří v prvních dnech po vypovězení války překotně hnali se do Uher, jsou nyní německou a rakouskou přesilou opět tlačeni zpět.

14. října. Obnovené srbské útoky v oblouku Černé ztroskotaly. — Německé ponorky potopily v amerických vodách 19 velikých parníků. — Italská správa v rakouském území, Italy obsazeném, zabavila statky četných rakouských příslušníků. — Do Bukurešti přibylo 47.000 uprchlíků.

15. října. Ruské dělostřelectvo prudce bombarduje rakouskou frontu na Volyni. — Francouzové usadili se ve vesnici Gernermondu. — Veliký počet anglicko-francouzských letadel podnikl útok na Oberndorf.

16. října. Jižně od Dorny Vatry zatlačeni byli Rusové zpět přes potok Neagru. — Spojené státy hodlají ozbrojiti děly všechny obchodní lodi.

17. října. Anglicko-francouzské dělostřelectvo prudce bombardovalo německé posice po obou stranách Sommy. — Srbské útoky jižně od Bitolje byly odraženy. — Do Archangelska přibylo 11 amerických lodí se střelivem pro Rusko. — Rumunský generální štáb nahrazen byl francouzským generálním štábem.

18. října. Východně od Kirlibaby bylo odraženo několik ruských útoků. — Značné italské síly, jež napadly rakouské posice na Monte Testo, byly odraženy. — Francouzové vnikli do Sailly,

kde trvá prudký boj. — Do Soluně připlulo nové ruské vojsko. — Francouzský štáb pro rumunskou armádu byl přijat rumunským králem ve slyšení.

19. října. Francouzové získali část území mezi Biaches a la Maissonette. — Na Černé rozvinuly se nové boje. — V krajině u Predealu vniklo rakousko-německé vojsko v hloubce 10 km na rumunské území.

20. října. Rakouské vojsko dobylo Monte Rusului jihovýchodně od Dorny Vatry. — Mocné italské útoky v území Pasubia. — Anglická dalekonosná děla bombardují město Šer. — Do Brestu přibýlo 8500 mužů portugalského vojska.

Kulturní. Zakázán tiskopis „Ježíš — Bůh a ne člověk“ od J. Skaláka.

Politické. Italský ministr Bizolati pronesl v Cremoně skvělou řeč o nutnosti zničení mnohohlavé rakouské obludy a osvobození potlačovaných národů, mezi nimi i českého.

21. října. Spojené německo-bulharské vojsko vniklo na několika místech do ruského postavení v Dobrudži.

Dr. Kramář a ministrpres. Stürgkh. Po odsouzení dra Kramáře mamáhal se hr. Stürgkh změnití nespravedlivý rozsudek a žádal dra Kramáře, aby psal císaři o milost, neboť Franz Josef prý mu řekl, že není o vině Kramářově přesvědčen. Dr. Kramář však prohlásil, že nic na světě nemůže ho přimět k tomu, aby žádal o milost. Pak změnil Stürgkh svůj plán tak, aby dr. Kramář předložil císaři podnět, by sám uvážil do jaké míry a za jakých okolností došlo k hrubému přehmatu válečné justice, a aby císař jako vrchní velitel armády sám se o tom vyjádřil. Hrabě Stürgkh byl jist, že takový podnět císaře uspokojí a že mu dá vítaný podnět, aby rozsudek změnil, neboť Stürgkh i císař věděli, že vykonání rozsudku nad Kramářem vykopalo by navždy propast mezi národem českým a Rakouskem. Poněvadž se tu jednalo i o vysvobození jiných: dra Rašina, red. Červinky atd., přijal dr. Kramář tento návrh a při koncipování listu s uvedenými spolu odsouzenými se radil. Takto zrevidovaný dopis dostal obhájce dr. Körner, aby 21. října odebral se s ním

ke Stürgkhovi. Leč na cestě již se dozvěděl, že ministr-president byl drem Adlerem mladším zastřelen. Tím z uvedeného podnětu sešlo.

22. října. Anglické útoky od Ancre až ke Courcelette ztroskotaly.

23. října. Francouzští letci vrhali pumy na Mety a obce v Lotrinsku. — Německo-bulharské vojsko dobylo Kystendže. — V ohbí Černé byli Srbové zatlačeni do obrany. — Venizelos hodlá v čele revoluční armády nastoupiti pochod na Athény proti králi Konstantinovi, jenž přeje středním velmocem. — Kardinál Mercier vydal nový pastýřský list „štvavého obsahu“, čili: proti německé barbarské hrůzovládě. — Řecká vláda přijala požadavek čtyřdohody, aby řecké vojsko z Larissy bylo dopraveno na Pelopones.

24. října. V bojích v Dobrudži ztratili Rumuni 6700 zajatců, 12 děl a 52 strojní pušky. — Německé vzducholodi vrhaly pumy na Bukurešť. — Generál Sarail a srbský korunní princ přijeli do hlavního stanu čtyřdohodového vojska ve Florině.

25. října. Rakouské vojsko dobylo Vulkánského průsmyku. — Italové prudce bombardovali severní část krasské náhorní roviny. — Francouzské dílčí útoky z linie Lesboeufs-Rancourt „se shroutily“. — U Verdunu získali Francouzové půdy až k tvrzi Douaumontu. — Vzrušení v Norsku pro potopení nových sedmi norských lodí německými ponorkami.

26. října. Němci vyklidili hořící Douaumont a zaujali nové posice severně od tvrze. — Prudké francouzské útoky proti tvrzi Vaux se shroutily. — Ruské útoky plynem u Mladziolského jezera a Gorodišče. — Rumuni vyhodili do povětří most přes Dunaj u Černé Vody. — Lord Grey prohlásil řeckému korunnímu princí, že řeckou dynastii může zachrániti jen povolání Venizela k vládě. — Bitva mezi vojskem řeckému králi věrným a Venizelovci na Chiu. — Do Evropy odplulo dosud 238.000 kanadských vojáků.

27. října. Rusové podnikli dva útoky na Ščare. — Francouzské vojsko obsadilo návrší v okolí Athén. — Anglie zabavila dreadnoughty, „Adm. Cochrane“ a „Adm. Latore“, které byly v Anglii stavěny pro republiku chilskou.

Politické. Rak. ministerský předseda hr. Stürgkh byl synem soc. dem. poslance Adlera, drem Adlerem zastřelen. Dr. šl. Koerber stal se opět ministrpresidentem a sestavil „parlamentní“ vládu.

Legie v Itálii. Fr. Hlaváček, odmítnuv vyrekamování praž. obchod. komorou, dostal se s rak. vojskem na Sočskou frontu, zde tajně vypracoval podrobný plán protržení rakouské fronty mezi Auzzou a Britefem. V srpnu 1916 uprchnul k Italům u Salcanu a podal jim tento plán a pomáhal jej pak uskutečniti i přes nepochopení generála Cadorny.

Kulturní. Za vlády Koebrovy censura poněkud povolila. — „Věvec slovenských nár. písní“ zakázán.

Populace. Za války vyliďňují se města od mužů. Na př. Král. Dvůr n. Lab. měl roku 1910 obyvatelů 15.051, letos jen 12.684!

28. října. Boje jižně od Szurduckého a Červenověžského průsmyku trvají. — Srbská ofensiva v Makedonii se zastavila, poněvadž Bulhaři dostali posily.

29. října. Angličané pokračovali ve svých útocích u Gueudecourtu. — Rusové prudce bombardovali celou stochofskou linii. — Německé vojsko dosáhlo útokem Azury od Tömöšského průsmyku. — Čtyřdohoda poskytla národní vládě v Soluni půjčku 400.000 liber.

30. října. U Szurduckého průsmyku ustoupilo rakouské vojsko o několik kilometrů zpět. — Prudký ruský útok u Pustomyt. — Francouzské vojsko obsadilo Koricu a spojilo se s italskými oddíly, příšlymi od moře Jaderského. — Švédské strany dohodly se na sněmu, že Švédsko nesmí dovoliti provoz zbraní do Ruska. — Německá obchodní ponorka připlula do amerických vod. — Do Soluně přibyl nový kontingent italské pěchoty. — Čtyřdohoda objednala v Americe 200 hlídkových člunů, upotřebitelných pro širé moře. — Do Archangelska připlulo v těchto dnech 21 amerických parníků se střelivem.

31. října. Rumunské útoky u Cerny Havizu a Kampolungu ztroskotaly. — Srbové, kteří zprvu získali v oblouku Černé úspěchů, byli bulharským protinározem vrženi zpět.

1. listopadu. Rusové se pokusili zmocniti posic, jež ztratili na východním břehu Narajovky. — Silná italská dělová palba na jižní části sočské fronty. — Italské výpady v údolí Vipavy a na krasské planině byly odraženy. — Australie zamítla všeobecnou brannou povinnost. — Ruské, rumunské a srbské vojsko v Dobru-dži přešlo k ofenzivě. — Francouzské vojsko pokračuje v zatýkání Němců v Řecku.

2. listopadu. V Goricku byla zahájena nová italská ofensiva. — Útok sedmi italských brigád na výšiny východně od Ver-tojbice. Italové zmocnili se silným útokem Lokvice. — Francouzské útoky v úseku Lesboeufs—Rancourt. — Německé vojsko vyklidilo tvrz Vaux, prudce bombardovanou francouzským dělostřelectvem. — Ruské loďstvo střelilo na Kystendži. — Druhá výprava portugalského vojska přibyla na francouzskou frontu. — Ruské pomocné sbory zasáhly do bojů s ústředními mocnostmi jižně od Predealu.

3. listopadu. Němci byli vytlačeni ze Saily. — Vojáci Venizelovy vlády obsadili město Katerini. — Bitva u Bitolje trvá. — V Londýně bylo dovoleno konati schůze stoupenců míru. — K americkému pobřeží plují četné anglické a francouzské válečné lodi, aby pronásledovaly ponorku „Deutschland“. — Generál Sacharov byl jmenován vrchním velitelem rusko-rumunských vojsk v Dobrudži.

4.—11. listopadu. Na žádném z bojišť není zvláštních změn, které by bylo nutno zaznamenávat. Autor těchto poznámek, sám ve službě vojenské v Uhrách, používá různých pramenů a vojenských zkušeností, aby obraz války vyličil co možná věrně. Opakovat stále tytéž obraty válečných zpráv nemá už smyslu. Válka již dávno stala se válkou zákopovou, uvázla na mrtvém bodu, vyčerpává spousty střeliva, ale daleko více vyčerpává síly, nervy i mozek lidstva a zasažených států. Malé naděje Německa nejlépe značí to, že po mnohaměsíčním dobývání Verdunu nedospěli ani k tomu, aby podrželi tvrz Vaux, kterou musili vykliditi. Ohromné oběti na životech zde položených na rozkaz Viléma byly marné.

V ohledu vojenském provedlo nejdříve Německo úplné zmilitarisování státu, podrobilo vojenské službě téměř všechny muže 17—55leté a nyní uzákonilo předlohu, jež zavazuje k válečným úkonům (vý-

roba střeliva, kancelářské práce, nemocnice atd.) všechny muže, děti, starce i ženy. Za Německem jde Rakousko; odvody prosely již čtyřikrát všechny ročníky. Staří muži 45—50letí neosvědčili se valně, ale přes to užívá se jich jako stráží a v pomocné službě; ale největší procento, miliony chorobných a mrzáků s chromýma rukama atd. drží se v nemocnicích i v ležích neúčelně, aniž by je pustili domů, kde by alespoň dítky ohlídalí ženám, které slání živobytí. Musí býti „stand“ či počet mužstva v evidenci. A za těmito státy pokulhávají v militarismu ostatní.

„V civilu“ jsou jen ještě ženy, starci, děti, kteří spravují obchody, hospodářství a platí vysoké pokuty za všecko; omylem oznámí selka o metrák pšenice méně — jest souzena, platí pokutu. Obchodník má ve výkladci rozsvíceno o 1 lampu více — platí pokutu; v hostinci měl spolek (nájemce) čtvrt hodiny delší schůzi přes jedenáctou hodinu — hostinská platí 60 K pokuty. Pak to nemáme vyhrát!

Města se vyliďňují, ulice za večera pustý a úplně bez osvětlení (na př. Plzeň); Praha osvětlena sotva na čtvrtinu. V esnice bez mužů, bez tažného dobytka, bez mrvy; ženy slabým potahem (kravami) ořou role, které vydaly letos podle toho malou úrodu. A proto se rekviruje poslední zrno — je hlad v obyvatelstvu i ve vojsku, je muž ubrána třetina chleba, polední menáž sestává z kousku masa a tuřínu, často ze smradlavých mořských ryb a řepy; není knedlík, není brambor. Ráno neslazená černá káva, večer šlichtovitá polévka bez závaru. A vojsko ve frontě má se daleko hůře. Z hladu aspoň by vojáci kouřili, ale tabák není žádný, tož řezou a suší nať, suché listí atd. a kouří přece. Jiní drobně seřezávají všelike byliny a cpou je do cigaretových dutinek, prodávají je za 4—5 K 100 kusů a do obchodu potají pak přichází taková cigareta za 8—10 hal.

Drahota — co o ní ještě psáti? Stačí-li, že 1 kg rýže, kdysi kolem 40 haléřů, stojí teď 16 K, pravím šestnáct korun! Krádeže se množí.

Fáma dí, že v Německu jsou poměry mnohem ještě horší. Ženy prý se bouří a vojsko je střelí. Pravdu nelze zjistiti. Situace povšechná je krajně napjatá. Není drobných peněz; aby tomu vláda odpomohla,

vydala železné dvouhaléře, nepatrné velikosti, špatné k počítání a železné dvacetihaléře; jsou brzy černé a ražení sotva znatelné.

Politickou událostí jest, že Německo a Rakousko vydalo 4. listopadu manifest, jímž slibují vytvoření království Polského ze zabraných území Rusku a organisují tam vojsko pro sebe. Haliči slíbena samospráva. Čtyřdohoda poukazuje na dřívější manifest velkoknížete Mikuláše, jenž totéž již připověděl. — V Čechách utvořily všechny rozštěpené strany jediný „Český svaz“. — K smrti odsouzený dr. Kramář stojí před odvolacím soudem, který rozsudek smrti potvrdil. — Dr. Soukup, soc. dem. poslanec a dv. rada Olič, red. „Času“ Dušek a jiní mají velezrádný proces. Vězení jsou plná!

11. listopadu. Rakouské vojsko překročilo údolí Bistriciory v pohoří Gyergyo. — Německé vojsko dobylo hlavní ruské posice východně od Narajovky a odrazilo pět ruských protiútoků. — Angličané vnikli do německého nejpřednějšího zákopu u Courcelette. — Mnohonásobné srbské a francouzské útoky jižně od Bitolje „ztroskotaly“. — Flotila anglických letadel podnikla útok na Ostende a Zeebrügge. — Německé torpedovky bombardovaly ve Finském zálivu Balt Port, při čemž sedm se jich potopilo.

12. listopadu. Útok srbsko-francouzského vojska proti Bulharům získal půdy u Pologu. — Francouzští letci vrhali pumy na osady v území saarském.

13. listopadu. Mocné francouzské útoky po obou stranách Saily. — Čtyřdohodové vojsko obsadilo řecký arsenál v Larisse. — Venizelova vláda povolala do zbraně pět ročníků. — Rumunské nejvyšší velitelství vydalo rozkaz, aby se armáda omezila výhradně na defenzivu.

14. listopadu. U Ršavy byli Rumuni zahrnání z pravého břehu Černé. — Angličané vytlačili Němce v rozlícených bojích z Beaumont-Hamelu nad Ancrou. — Zásoby střeliva pro řecké loďstvo na ostrovech Leresu a Kyře byly předány Francouzům. — Polská armáda byla přičleněna armádě německé. — Německá obchodní ponorka „Deutschland“ odplula z Ameriky.

15. listopadu. Angličané dobyli vesnice Beaucourtu. —

Srbové dobyli několika výšin v oblouku Černé. — Německá ponorka potopila u Malty čtyřdohodový velký dopravní parník.

16. listopadu. Angličtí letci podnikli útok na Ostende. — Ruská vláda protestovala proti zřízení království Polského. — Ruské ministerstvo vojenství zahájilo přípravy pro vedení války v roce 1917. — Do Francie bylo dopraveno dalších 5 anglických divisí.

17. listopadu. Němci dobyli Runcul Mare u Soosmezö. — Rumunské občanské obyvatelstvo klade ozbrojený odpor německému vojsku ve Valašsku. — Nové útoky dohodového vojska na makedonské frontě. — Francouzský letec vrhal pumy na Mnichov.

18. listopadu. Anglické dělostřelectvo bombarduje německé posice po obou březích Ancry. — Dělostřelecké boje v Dobrudži. — Srbové a Francouzi obsadili Bitolj.

19. listopadu. U Serre a Grandcourtu byli Němci zatlačeni zpět. — Německo-bulharské vojsko zaujalo nová postavení severně od Bitolje.

20. listopadu. Anglické útoky mezi Serre a Grandcourtem. — Posledními odvody získala ruská armáda 1 a půl milionu mužů. — Čtyřdohoda požádala řeckou vládu, aby vyslancům centrálních mocností doručila pasy. — Car povolal velkoknížete Mikuláše do hlavního stanu.

21. listopadu. Nad Oltou bylo Rumunům vyrváno několik osad a opevněných výšin. — Rumuni pokračovali ve svých bezvýsledných útocích severně od Kampolungu. — Srbské výpady na moglenské frontě. — Ruské lodi bombardovaly Kystendži. — V Pireu bylo vyloděno nové dohodové vojsko. Loďstvo čtyřdohody pluje ze Soluně do Athén. — President Wilson upustil od úmyslu podnikati mírovou akci.

Dne 21. listopadu v 9 hod. večer zemřel rak. císař František Josef I., nedočkav se konce své války. O něm napsal Arnošt Denis: „František Josef I. žil jen tak dlouho, aby konečně zaplatil spravedlivou pokutu za své chyby a zločiny. V posledních letech se tvořila pošetilá legenda o tomto zlovolném starci, který nastoupil s rukama krví rudýma a který končí vládu svou uprostřed

krveprolití! Tento kavalír uvolil se státi přívěskem pirátských Hohenzollernů, kteří se obořili na jeho sídelní město! Tento katolický kníže poslal své pluky na pomoc lotrům, vrahům a banditům, kteří pálí katedrály! Jeho soukromý život byl bez důstojnosti a jeho veřejný život beze cti. Zradil své nejvěrnější služebníky, zrušil své nejposvátnější sliby! Manžel bez něhy, otec bez srdce, pobožnůstkář bez víry, král bez statečnosti, šlechtic beze cti a nejúhlavnější nepřítel Čechů a všech Slovanů, představuje dobře dynastii Habsburskou, která nezrodila ani jednoho velikého panovníka, ani jednoho čestného muže. S ním kácí se Rakousko, o němž řekl Gladstone, že ploidilo na světě vždy jen zlo. V nové Evropě, která se rodí, není již pro ně místa! Hrobaři, odnešte tu mrchu! Ať na těchto zříceninách zrodí se svět míru — svobody — bratrství! Místo pro národ český!!!“ — Na trůn zasedl mladý císař Karel I., jenž ve svém manifestu praví: „Chci činiti vše, aby hrůzy a oběti války byly co nejdříve zažehnány, aby těžce pohřešovaná požehnání míru byla Mým národům opět získána, jakmile tomu dovolí čest našich zbraní, životní podmínky Mých států a jejich věrných spojenců a vzdor našich nepřátel. Svým národům chci býti spravedlivým a láskyplným knížetem. Chci jejich ústavních svobod a jiných práv vysoko si vážit a rovnosti před právem pro všechny bedlivě stříci.“ — Ale slibů slyšeli jsme již dost!

22. listopadu. Po oboustranách Olty ustoupili Rumuni dále zpět. — V Egejském moři barbaři Němci potopili velikou anglickou nemocniční loď. — Francouzové shromažďují značné síly u Verdunu. — Pevnosti Vaux a Douaumont byly znova vybudovány a vyzbrojeny děly nejtěžšího kalibru.

23. listopadu. Silná anglická dělová palba po obou stranách Ancry. — Na východním okraji Sedmíhradska dostalo ruské vojsko posily. — Mnohonásobné útoky Francouzů a Srbů mezi jezerem Prespou a východním tokem Černé byly odraženy. — Rusko určilo ku pomoci Rumunsku 600.000 mužů. — Arcikníže Josef Habs-

burský byl jmenován vrchním velitelem proti Rumunsku. — Vyslanci a konsulové ústředních mocností v Athénách byli odvezeni do Kavaly. — Rusko uznalo samostatnost Arabů, vzbouřivších se proti Turecku. — Belgická vláda protestovala proti odvádění Belgičanů do Německa.

24. listopadu. Bulharské vojsko obsadilo dunajské ostrovy u Vidinu, Gigenu, Orehoa a Lomu. — Rumuni vyklidili město Rimnik v údolí Olty.

25. listopadu. Rumunská vojska východně od Turnu Severinu kladou tuhý odpor. — Postup rakousko-německého vojska na město Ramnicu Valcea. — Bulhaři překročili Dunaj a usadili se na rumunské půdě. — Výpady Italů severozápadně od Bitolje. — Rumuni vzali svou dunajskou frontu zpět na linii Alexandria-Vidra-Smyrna. — Venizelos vyhlásil válku centrálním mocnostem.

26. listopadu. Italské dělostřelectvo bombardovalo obce v korutanském pohraničním území. — Falkenhaynova a Mackensenova armáda se spojily u Plasiny.

27. listopadu. Rakouské vojsko pronásleduje Rumuny, poražené u Turnu Severinu. Rumunské postavení u Tigveni bylo prolomeno, při čemž bylo ukořistěno 7 strojních pušek. — Francouzský pokus o dobytí lesa St. Pierre Vaast.

28. listopadu. Rusové zesílili svou dělovou palbu u Dvinska. — Vyslancové a konsulové čtyřdohody opustili Bukurešť, vláda přesídlila do Jass.

29. listopadu. Rumuni vyklidili Pitesti. — Rusové zahájili ofensivu na celé frontě, aby ulehčili Rumunsku. — Admirál Fournet rozmnožil čtyřdohodovou posádku v Athénách na 8000 mužů.

30. listopadu. Rusové pokračovali ve svých útocích mezi údolím Uzu a Tatarským průsmykem. — Silný dělostřelecký boj u Gorice a na Krasské planině. — Anglické útoky u Ypresu byly odraženy v bojích muže proti muži. — Vláda Venizelova zabavila v Soluni veškerý německý a bulharský majetek.

Rakouští kati zavraždili ve vsi Jajnė nad Stochodem čes. dobrovolce, 38letého skladníka, Josefa Staňka, syna obuvníka z Mikulovic na Pardubicku. Ruská rozvědka,

jíž byl Staněk členem, byla 19. listopadu zaskočena Bavoráky; Rusové se vzdali a prozradili, že Staněk jest Austrijec. Byl tedy postoupen Rakušanům. Ačkoli mu obhájce doporučoval, by se ohlásil jako ruský příslušník, aneb že byl k ruské službě přinucen, hrdě odepřel lháti, a se slovy: „S bohem moje drahá ženo!“ hrdinsky skončil.

1. prosince. Rumuni zahájili útoky východně od Kézdi Vásárhely. — Bulharská armáda přiblížila se na jeden a půl denního pochodu k Bukurešti. — Ústřední mocnosti značně posílily soluňskou frontu. — Němci utrpěli u Verdunu úplnou porážku.

2. prosince. V Athénách bouře, řecké vojsko střelí na dohodová vojska, spojenecké loďstvo bombarduje Athény.

3. prosince. Rusové pokračovali ve svých útocích v Karpatách. — Císař Karel s císařovnou odjeli do hlavního stanu.

4. prosince. Německé vojsko dobylo Targoviště. — Desateronásobné ruské útoky po obou stranách trotusského údolí byly odraženy. — Anglické útoky u Ypresu. — Srbové dobyli výšiny na východním břehu Černé.

5. prosince. Anglický ministerský předseda Asquith podal žádost za propuštění, již král přijal.

6. prosince. Vojska centrálních mocností dobyla Bukurešti a Ploješti. — Silným ruským útokem u Sulty zatlačeno bylo rakouské vojsko do druhé linie. — Anglický král požádal Lloyda Georga, aby převzal sestavení vlády.

Kulturní. Zakázán Havlíčkův „Křest sv. Vladimíra“ a Vymazalova učebnice „Německy snadno a rychle.“

Hospodářské. Rakousko má svoji pátou válečnou půjčku. — Káva smí se podávati v kavárnách jen ráno do 8. hod. a večer od 7—9 hod. — Moravské místodržitelství dalo prý rolnictvu důtku, že seje málo krupice a doporučuje zvláště síti ji na meze!

Prof. Masaryk zřídil v Londýně pro informaci anglického a j. tisku Českou tiskovou kancelář.

V Praze i jinde zavedena vojenská policie, která prohlíží každému muži na dráze i na ulici dokumenty.

7. prosince. Rakouské vojsko dobylo Campiny. — Němci dobyli opevněné výšiny jihovýchodně od Malancourtu na západním břehu Mosy. — Bulhaři zahnali Srby u Trnavy, východně od Černé. — U ústí Olty vzdalo se rakouské armádě 8000 Rumunů s 26 děly. — Rusko-rumunská válečná rada rozhodla, aby rumunská armáda byla přeskupena a zařaděna do ruských vojsk.

8. prosince. Noční útoky Srbů východně od Černé. — Rumuni zapálili na svém ústupu množství petrolejových pramenů. — Čtyřdohoda vyhlásila nad Řeckem blokádu.

9. prosince. Rumunské síly, jež se pokoušely z hor dosíci spojení s ustupující rumunskou armádou, byly úplně zničeny. — Ruské útoky mezi Kirlibabou a údolím Bystrice. — Anglické oddíly postupují u Le Transloy. — Král Konstantin soustředil své vojsko u Larissy. — Německé lodi podnikly výpad do Severního moře a polapily dva parníky. — Ruští a italští příslušníci opustili Athény.

10. prosince. Bulhaři dobyli levého dunajského břehu mezi Silistrií a Černou Vodou. — Jihozápadně od Sulty dobyli Rusové opevněné výšiny. — Francouzsko-srbské útoky u Bitolje a v ohbí Černé. — Německá obchodní ponorka „Deutschland“ vrátila se do Brém. — V Anglii utvořil Lloyd George kabinet.

11. prosince. Na verdunské frontě bylo sestřeleno mnoho letadel s obou stran. — Útoky Francouzů a Srbů mezi Dobromirem a Makovem. — Spojené státy protestovaly proti dopravování Belgičanů do Německa. — V Řecku byla nařízena mobilisace veškeré branné moci. — Bulhaři odrazili tři anglické útoky jižně od Sěru. — Rumunská královna se svými dětmi přijela do Petrohradu. — — Rozsáhlé zatýkání Venizelistů v Řecku.

12. prosince. Rakousko-německé vojsko proniklo ve Valašsku až k linii Urziceni-Mizil. — Rusové pokračovali ve svých útocích v Karpatech. — Oděsa byla prohlášena za válečné pásmo. — Velké přípravy Řecka k válce. — V Kišiněvě soustřeďují se četné ruské armádní sbory, jež budou dopraveny do Rumunska.

13. prosince. Rumunský odpor na Jalomitě byl zlomen. — Anglické lodě střílely na bulharské přístavy v Egejském moři. — Generál Nivelle byl jmenován francouzským generalisimem za

odstoupivšího Joffrea. — Král Konstantin byl na Krétě prohlášen za zbavena trůnu. — Zbytky královských úřadů v Soluni byly vyzvány, aby ihned opustily Soluň.

14. prosince. Rumunský ministerský předseda Bratianu odstoupil. — Obyvatelstvo na cykladských ostrovech přidalo se k venizelistickému hnutí. — Anglická vláda žádá nový milion mužů pro službu v armádě. — Francouzové zahájili výpady na obou březích Mosy.

15. prosince. Delegáti čtyřdohodových vlád se sešli, aby se dohodli o společném usnesení vůči mírové nabídce ústředních mocností. — Čtyřdohoda podala Řecku ultimatum. — Konsulové ústředních mocností na Syře byli zatčeni dohodovým vojskem. — Rakousko-německá armáda obsadila již polovinu rumunské půdy. — Německo doufá, že president Wilson zprostředkuje mírovou konferenci v Haagu.

Politické. Střední velmoci nabídly čtyřdohodě 18. prosince licoměrně jednání o mír. — Rak. ministerský předseda dr. Koerber propuštěn, sestavením kabinetu pověřen dr. Spitzmüller, který po čtyřdenní námaze úkol složil a vládu sestavil hr. Clam Martinic, člen t. zv. historické šlechty české, jenž předtím podal v klubu návrh, aby konservativní velkostatek vydal ohrazení proti českým politikům, kteří jsou stíháni pro velezradu a odsoudil pluky, které prý vzdaly se nepříteli. Tento návrh však ve velkostatku jako nepřístojný padl a hr. Clam Martinic ještě asi se šesti kolegy vystoupil z voleb. výboru. — Místo bar. Buriana jmenován jiný „český“ šlechtic hr. Czernin ministrem zahraničním.

Hospodářské. Velký nedostatek uhlí následkem špatné dopravy.

Ve dnech 16.—20. prosince dopravení do vídeňského vězení, t. zv. „kulaté věže smrti“, kde sedí posl. Klofáč, další Čechové: prof. Štěpánek, obchodníci vinohradští Moora a Kroupa, prof. Šak, red. Strakatý, spisovatel Dyk, prof. Hantych.

Mír? Americký president Wilson telegrafoval kabelem všem válčícím mocnostem, že považuje za důvodné dáti podnět k bezprostřední účelnosti výměny názorů o podmínkách míru, která musí předcházeti definitivní mírové ujednání, v němž jsou neutrálové stejně jako válčící ochotni bráti plný a zodpovědný podíl. Mír jest

snad blíže, než se myslí. Podmínky, o nichž myslili válčící, že musí na nich nezbytně trvati, nejsou tak neslučitelný, jak se všichni obávali. Výměna názorů uvolnila by aspoň cestu ke konferenci a posunula by do nejbližší budoucnosti naději na trvalé dohodnutí se národů. President nenavrhuje mír, nenabízí ani svého zprostředkování, navrhuje pouze, aby se zkoumalo, aby se neutrálové a válčící dověděli, kdy lze očekávati mír. Doufá, že odpověď vnese nové světlo do světových záležitostí.

23. prosince. Do Soluně bylo dopraveno dalších 10.000 mužů francouzského vojska.

24. prosince. Rusové usadili se na výšině Magyaroša severně od údolí Uzu. — Rakouští torpedoborci potopili dva italské ozbrojené parníky. — Ruská armáda v Dobrudži byla zatlačena do severozápadního cípu země. — Anglické vojsko útočí mezi Vardarem a Dojranským jezerem. — Německo odňalo nepřátelům ve válce dosud asi 11.500 děl s pěti miliony nábojů a 3500 strojních pušek. Co sami ztratili, se nechlubí.

Čeští zajatci v Rusku s počátku prožívali těžké zkoušky. Byli internováni v táborech zajateckých s ostatními rakouskými zajatci: Němci, Maďary, židy a pod. Z těchto mnozí stali se udavači; sdělovali do Rakouska jména našich zběhů, načež zde následovala persekuce rodičů, zabavování jmění atd. Nedostatek inteligence v ruském důstojnictvu zavinila nepochopení snah našich hochů, hlásících se za dobrovolníky. Nedůvěřováno jim: Že prý čestný člověk nepůjde se zbraní proti vlastnímu vojsku! Chtějí vyzvídat a zrazovat! Mezi rakouskými zajatci není prý rozdílu! a pod. Ponejvíce byli umístěni v zajateckém táboru v Kurganu, brzo však je poslali na stavbu dráhy murmanské, kdež byly hrozné poměry, vysilující práce, špatná strava, nezdravé bydlení. Mnoho jich zemřelo, zbylí posláni do Semibratova v Jaroslavské gub. k oddechu. Zde bylo 3000 slovanských zajatců, ale přístřeší mělo jen 2000, ostatní noclehovali venku. Rozmohl se tyfus. V Tockém táboru v Samarské gub. zemřelo ze 16.000 zajatců přes 6000 na skvrnitý tyfus. V Trojickém táboru

zemřelo tyfem ze 4500 slovanských zajatců více než polovic. V táborech turkestanských vymřela rovněž polovice slovanských zajatců skvrnitým tyfem, úplavicí, morem z hladu a hladem. Teprve gen. Šuvajev dne 5. června (viz v červnu), a nyní opět 24. prosince 1916 zasadil se

Italský král na přehlídce čs. divise v Orgianu.

generál Brusilov podáním k náčelníku gen. štábu, gen. Alexejovi o úlevy pro české a slovanské zajatce. Vylíčil jejich vroucí slovanské, rusku přátelské cítění, vytrvalost v přesvědčení, žádostivost bojovati po boku Rusů. Ukázal, jak nelidsky s nimi jednají němečtí dozorcí, štvou a pak udávají je, trýzní nejsurovějším způsobem. — Tento generál konečně vymohl na carovi určité úle-

vy pro naše zajatce, a dále lepšil se jejich osud, když vyhověno bylo jejich touze, aby mohli bojovati za naši samostatnost.

Politické. Císař Karel I. změnil rozsudek trestu smrti: Karlu Kramářovi na 15 let těžkého žaláře, Al. Rašínovi 10 let a Vinc. Červinkovi a Jos. Zamazalovi po 6 letech. — Stát dále zabavuje jmění různým provinilcům a vojenským zběhům. — Ministerský předseda Clam Martinic zakázal českým poslancům, aby ho oslovovali česky; když si stěžovali na persekuci, která v Praze nemile působí, řekl: „Jen ať se Praha hne, zbořím ji, že nezůstane kámen na kameni.“

Hospodářské. Šetří se topivem; vláda nařídila šetření při vytápění úředních místností a nádražních čekáren. — Není petrolej.

Zdravotnictví. Rakouská nedbalost povraždila v zajateckém táboře v Milovicích v krátkém čase přes 20.000 zajatých Rusů. Zemřeli hladem, tyfem, zimou, nečistotou.

25. prosince. Dva ruské útoky severně od Soozmezö se shroutily v obranné palbě. — Německé vojsko útočí na předmostí macinské.

26. prosince. Jižně od Dorny Vatry výpady ruských výzvědných oddílů. — Rakouská a německá vláda navrhly, aby delegáti válčících států sešli se v některém městě neutrální ciziny. — Angličtí letci vrhali pumy na nádraží v Xanthi. — V Kodani mají se konati neúřední mírové konference. — Rumunské monitory bombardovaly město Tulči.

27. prosince. Francouzská vláda se rozhodla udělit Joffrovi maršálskou hodnost. — Španělsko, Holandsko, Švédsko a Norsko se připojilo k Wilsonově notě. — Venizelova vláda dala zaťknouti royalistické vůdce jako rukojmí. — Francouzský generálissimus Nivelle provádí přeskupení francouzské armády. — Portugalsko poslalo čtyřdohodě na pomoc celkem 5500 mužů. — Anglické útoky severovýchodně od jezera Dojranského.

28. prosince. V pohoří u Soozmezö rozvíjí se tuhá bitva. — Rumunská vláda nařídila mobilisaci ročníků 1918 a 1919. — Do Petrohradu přibýlo velké množství rumunských uprchlíků. — Čtyř-

dohoda sestavila odpověď na mírovou nabídku ústředních mocností.

29. prosince. Generál Brusilov odejel do rumunského hlavního stanu. — Francouzské útoky proti nově dobytým německým posicím západně od Mosy. — Německá vláda odpověděla příkře k holandské notě o odvážení belgických dělníků do Německa. — Ruský car vydal k armádě a loďstvu denní rozkaz, jímž zamítá mírovou nabídku. — Vojenské kruhy v Athénách se usnesly navrhnouti králi, aby vyhlásil čtyřdohodě válku. — Ruská дума se usnesla vyslati řadu poslanců do neutrálních zemí, aby vyslechli mínění o mírové otázce.

Kulturní. Rozpuštěna „Zemská jednota zřízenců drah“. — Úředně zastaven evangelický časopis „Hlasy ze Sionu“. — Herci a pěvci divadel v Rumunsku jsou osvobozeni od vojenské povinnosti.

30. prosince. Německo-rakouské vojsko ve Valašsku dospělo k linii Vizilul-Sutesti. — Předseda ruské dumy prohlásil, že německá nota urazila a popudila celé Rusko. — Ve francouzském senátu byla podána osnova zákona, která zavádí mobilisaci pracovních sil.

Mír? Odpověď čtyřdohody k mírové notě čtyřspolku byla poslána anglickou vládou prostřednictvím severoamerického vyslance londýnského presidentu Spojených států severoamerických, který odevzdá odpověď středoevropským velmocím. Čtyřdohoda v této odpovědi prohlašuje, že nehodlá svou důvěru ve své vítězství obětovati míru, dokud není vojenská moc Německa v otevřeném poli zlomena. Velmi obšírně jsou v notě vykládány cíle, pro něž čtyřdohoda bojuje. Teprve potom, až bude nabyto bezpečných záruk pro dodržování smluv, může býti zabráněno porušování mezinárodního práva Německem.

31. prosince. Rakouské vojsko dobylo osad Nereju a Tulici západně od Focani. — Bulharsko-německá armáda v Rumunsku blíží se silně opevněné linii Gurguieti-Ciucea. — Anglický vrchní velitel Haig byl jmenován maršálem.

Čeští zajatci v Italii. Sokol Jan Čapek svolal o vánocích slavnostní shromáždění do Santa Maria cappel di Vettero pod Vesuvem a zde nadšenou řečí vybízel ke vstupu

do legie. Leč ještě mnoho nezískal; naopak, na odpor postavili se mu někteří rakušáci šikovatelé, kteří se prohlásili sice jako Češi, ale také jako rakouští občané. Vyhrožovali šibenicemi, které se prý již pro legionáře v Rakousku staví. Ale jiskru vznícenou tito zbabělci přece neudusili; doutnala, sílila, aby v rozhodné chvíli vzrostla v mohutný plamen.

Martyrium českých a rakouských zajatců v Srbsku. Od počátku války nahromadilo se v Srbsku asi 61.000 zajatců, mezi nimi značně Čechů, kteří zakoušeti museli bezpříkladné bědy. Veliký transport hnán byl od září 1916 za třeskutých mrazů a o hladu pustými krajinami Srbska přes Albanii směrem k Maurovu Tetovu a ke Drači, kdež se měli přeplaviti do Italie. Otrhaní, později polonazí kostlivci s horečnatými vpadlými zraky vlékli se cestami a bahništi bez pokrmů po celé týdny a měsíce. Jen cesta přes Albanii trvala tři měsíce. Padli na česnekové pole a vyjedli plody i s natí; trhali durman a v horečném omylu, že je to mák, jej pojídali a — umírali. — Lidská obydlí byla prázdná a kde obyvatelé byli, utekli před zdivočilými, pološilenými kostlivci. Potkali babku, jež chtěla jim potravin prodati; sesypali se kolem ní, hladem bezcitní tloukli se, rvali o sousto a když se rozcházeli, zůstala stařena na zemi ušlapána v beztvárnou hmotu. Vedle cesty pocházel kůň — ze živého ještě těla řezali kusy masa a dychtivě pozřívali ještě kouřící sousta. Setkal se s nimi v kočáře Enver paša a házel jim zlaté peníze — servali se o ně do krve. Za zlatý peníz koupil si jeden zajatec tykev a druhý sepjatýma rukama prosil o sousto, nabízeje hrst papírových peněz za ně. Prořídle skupiny otrhanců dostaly se do Elbasanu, kdež odpočaly si 6 dnů v chladné mešitě, což však již bylo veliké pohodlí, vždyť čtvrt roku nespali pod střechou! Odtud pak vlekli se dále do Tirany a k Drači. V Drači však nemohli býti přijati, přístav byl bombardován, tedy dále vlekly se tyto stíny, jichž cestou po stech umíralo hlady. Došli

k řece Vojuze po hloučcích 4—5 mužů, zde však sešli se tisíce těchto nebožáků, i museli čekati 11 dní i déle na převoz. Pološílení rvali se o místa v pontonech a srbští vojáci museli je tlouci pažbami, aby nepřepřlňovali lodí. Každého rána tu pochována spousta hladem zahynulých zajatců. Mnozí okousávali si prsty, aby zahnali strašlivý hlad. Za řekou dostali převezení od Italů kousek sucharu a byli hnáni polonazí v prosinci k Valoně. U moře čekalo se tři dny na italskou loď, která dopravila je na ostrov Asinaro. Zde dostávali od italské vlády špatné konzervy a kukuřičný chléb, jež slabé konstrukce zaživací sněsti nemohly a mnoho jich pomřelo na cholery. Konečně z 61 tisíc zbylo 14 tisíc polonahých koster, jež internovány na Asinaře v leženích a po nemocnicích, vlastně jediný to špitál. Bůh ví, zdali byl kdy svět svědkem podobných běd, které na lid přivedili krvežízniví imperialisté Vilém — Franz Josef.

Maffie. 13. ledna vyslána učitelka řečí Milada J a r u š k o v á z Ameriky, krajanem E. V o s k o u do Evropy na loď, kterou opouštěl Spojené státy německý velvyslanec Bernsdorff. Měla zvědět tajnosti německé diplomacie a německého vedení války a zároveň donésti vzkazy Habrmanovi do Čech. Vyzvěděla důležité věci zejména o ponorkách a o tom, kolik jich Německo staví. Věci ty sdělila v Kodani na americkém vyslanectví a jela pak dále do Čech. V Podmoklí byla však zadržena a léčkou, že se jí komisař Janka, jehož neznala, představil jako znamenitý vlastenec český, vylákáno bylo z ní jisté doznání. Byla držena ve Vídni ve vazbě. Jarušková nebyla jediná česká dívka, kterou během války poslal E. Voska do Čech s důležitým sdělením Habrmanovi. Voska poznal, že všechny intriky a komploty na americké půdě, mají svůj původ na německém a rakouském konsulátě; chápal podněty, aby dělnictvo německé v továrnách zbrojírských provádělo sabotáž, ničilo materiál aneb dodávalo špatné rozměry, ráže nábojů a pod. Viděl kolem sebe ho-

rečnou činnost amerických Němců, intrikami, zlatem pracovati proti vládě Wilsonově, by Francie a Anglie musely bez pomoci krváceti proti šelmě, která počala rdousiti svobodu světa. Bylo třeba rychle získati nezvratné důkazy. V několika týdnech zorganizoval špionáž, že věděl přesně, co se kuje na německých a rakouských vyslanectvích ve Spoj. státech. Svě nadšené spolupracovnice zaměstnával jako kancelářské síly ve službách rakouských a německých vyslanectví a tak podařilo se mu získati pro americkou vládu dokumenty, které přesvědčily presidenta Wilsona o úkladech, které Německo v Americe chystalo a přiměly později Ameriku, by vypověděla válku Němcům. Vedle této činnosti organizoval Voska neúnavně účast amerických Čechů pod prapory dohodovými. Za války dlel na francouzském bojišti a provedl organizaci špionáže proti Německu v největších rozměrech. Druhové Voskovi prošli opětovně frontou do Německa a vraceli se do Francie s nejdůležitějšími zprávami o vojenských plánech nepřitele. Také spojení s Čechami udržoval Voska neustále. — Z Prahy do Švýcar pronášela českou poštu Al. Linhartová, spoluobžalovaná v procesu Oličově, dále Jan Kyjovský, hor. inženýr Pav. Barášek a j.

1. ledna. V horních údolích Zabaly, Naruje a Putny pokračuje útok rakousko-německého vojska.

2. ledna. Ruské létací oddíly u Stanislavova byly odraženy. — Angličané donutili Turky vyklidit El Ariš na pobřeží Středozemního moře. — Do Ploesti přibýlo mnoho německých inženýrů a zákopníků, aby obnovili zničené petrolejové závody. — Carská rodina přijala v ruském hlavním stanu návštěvu rumunské královské rodiny. — Německá loď „Tinto“ uprchla z přístavu calbuckého, kde byla internována. — Rumunské úřady opustily Brailu. — Angličtí letci rozvinuli činnost v krajině u Sěru a Dramy. — Část socialistické strany ve Francii žádá okamžitý mír. — Anglická vláda jmenovala svého diplomatického zástupce u Venizelovy

vlády. — Kanadská banka poskytla další úvěr 50 milionů dolarů na zakoupení válečného materiálu.

3. ledna. Rakouské vojsko dobylo několika výšin mezi údolím Susity a Putny a obsadilo Barsescia a Tapesci. — Silné ruské útoky proti Ml. Faltucenu. — Král Konstantin žádá, aby čtyřdohoda odepřela další podporu vládě Venizelově. — Francouzská řadová loď „Verité“ byla poškozena německým ponorným člunem. — Španělsko odmítlo podporovati mírové zakročení Wilsonovo. — Francouzský pomocný křižník „Rouen“ potopen byl německou ponorkou. — Čtyřdohodové vlády se usnesly zřídit společný generální štáb všech svých armád. — Viscount Cowdray byl jmenován anglickým ministrem letectví. — Rusové opevňují celé území jižně a západně od Dněstru.

4. ledna. Ruské podniky v rumunské rovině. — Rusové usadili se v předním rakouském postavení severně od Mesticanesti. — Čtyřdohoda je odhodlána zakročiti válečně proti Řecku. — Anglické útoky proti Kupri v rovině sérské. — Rumunsko ztratilo ve válce dle úředních záznamů 280.000 mužů. — Rusko jmenovalo diplomatického jednatele u soluňské vlády.

5. ledna. Ruské útoky u Fridrichštat a Dvinska. — Bulharsko-německé vojsko dobylo Brailu.

6. ledna. Silný ruský výpad u Kirlibaby. — Předvoje německého vojska dosáhly Seretu. — Bulharsko-německá armáda vypudila Rusy ze zbylé části Dobrudže. — Vrchní velitel belgické armády generál Wielemans zemřel.

7. ledna. Ruský náraz jihovýchodně od Foscani. — Němci dobyli hory Odoresci u Foscani. — Anglický útok jižně od Arasu. — Francouzští a angličtí ministři přijeli do Říma.

8. ledna. Německo-rakouské vojsko dobylo Foscani. — Ruské útoky západně od Rigy. — Francie objednala ve Švýcarsku veliké množství střeliva.

9. ledna. Čtyřdohodová válečná rada v Římě se usnesla zakročiti válečně proti Řecku. — Ruská armáda v Multansku obdržela veliké posily. — Německé těžké dělostřelectvo bombarduje město Galac po šedesát hodin. — Anglie zadržela zásoby mospazi vezené z Ameriky pro Holandsko.

10. ledna. Němci zmocnili se levého břehu Putny severně od Foscani. — Soluňská vláda dala na ostrovech Egejského moře zatknouti několik set přívrženců krále Konstantina. — Zbytek francouzské posádky v Pireu byl odvolán. — Německé ponorky potopily v jednom dni 10 anglických a francouzských parníků. — Spojené státy odepřely úředně uznati království polské před koncem války. — Ruský ministerský předseda Trepov byl propuštěn.

Mír? Briand odevzdal odpověď čtyřdohody na Wilsonovu notu o cílech války, v níž se uvádí tyto podmínky míru: V první řadě obnovení Belgie, Srbska a Černé Hory a povinné jim náhrady, vyklizení obsazených částí Francie, Ruska a Rumunska se spravedlivými náhradami, reorganizaci Evropy, záruky pro trvalý režim, jenž založen jest na úctě k národnosti a k právu všech malých i velkých národů, jakož i na teritoriálních smlouvách, mezinárodních úpravách, jež mohou pozemní i námořní hranice chrániti proti neospravedlněným útokům, vrácení provincií a území, jež dříve spojencům násilím anebo proti vůli jich obyvatelstva byly vyrvány, osvobození Italů, Slovanů, Rumunů, Čechů a Slovinců z cizího panství, osvobození obyvatelstva, které podléhá krvavé tyranii Turků, odstranění otomanské říše z Evropy, protože jest naprosto cizí západní civilizaci. Toto rozhodnutí o osvobození Čechů atd. jest z větší části dílem politické činnosti prof. Masaryka, dra Beneše a prof. Štefánika za hranicemi a dílem našich chrabrých legií ve Francii a v Rusku.

11. ledna. Ruské výpady mezi Rigou a Smorgonem. — Francouzové zabavili v řeckých vodách veliký německý parník. — Řecká vláda přijala ultimatum čtyřdohody. — Ruské vojenské velení nařídilo zničení zásob dříví a oleje v Galaci. — Anglie slíbila Itálii, že ji bude zásobovati nejtěžším dělostřelectvem a uhlím.

12. ledna. Ruské útoky nad Sisitou. — Mezi Bacilou a Galacem byli Rusové zatlačeni k Seretu. — U Isaccey byla dělovou palbou potopena rumunská loď. — Anglické útoky po obou stranách Ancry. — President Wilson připravuje novou mírovou notu. — V italských přístavech Jaderského moře konají se přípravy loďstva.

Kulturní. Pro tísnivý nedostatek uhlí zastavuje se vyučování na četných obecných, pokračovacích i měšťanských školách.

Hospodářské. Peníze rak. v zabraném Ruském Polsku nejsou vůbec přijímány, naši vojáci za ně ničeho nekoupí. Naše koruna má v neutrálním Švýcarsku cenu 40 hal. — Ve Vídni obmezují provoz na tratích elektr. drah pro nedostatek personálu a uhlí. — Předseda amerického kongresu Houry sdělil, že německý velvyslanec hr. Bernsdorf vydělal na burse 2 mil. dolarů předčasným prozrazením Wilsonovy mírové noty.

Výživa. Ve Vídni pekou chléb z ovesné mouky, ale i toho jest nedostatek.

13. ledna. Silné ruské útoky po obou stranách oltoského údolí. — Anglické útoky proti Serre. — Srbské setniny postupovaly východně od Černé proti Strevině.

14. ledna. Ruský výpad západně od Vadeni. — Francouzské útoky na rakouské posice na jižním konci Ochridského jezera. — Anglie půjčila Rumunsku miliardu franků. — Diplomatičtí zástupcové neutrálních vlád byli vyzváni, aby opustili Bukurešť.

15. ledna. Rusko-rumunské útoky na nově dobyté posice rakouského vojska severně od Susity. — Venizelovci obsadili ostrov Cerigo. — Japonská vláda se usnesla vyzbrojiti japonské obchodní lodi, plující do Evropy. — Ruské vojenské vedení nařídilo vyklizování všech osad v Multansku. — Osobní tajemník papežův odejel do Švýcar s důležitým mírovým posláním. — Rusové zahájili útok na Mitavu a u Fundeni.

16. ledna. Rusové podnikli se silnými masami výpad u Nemoloasy na Seretu. — Švýcarská spolková rada nařídila mobilisaci nových tří divisí. — Čtyřdohodové vlády se dohodly, že král Konstantin musí býti zbaven trůnu. — Španělští kapitáni žádají vyzbrojení svých lodí na ochranu proti ponorkám.

17. ledna. Rusům se podařilo mohutnými útoky usaditi se na jedné výšině mezi údolím Casinu a Susity. — Turecké oddíly kupředu posunuté u Vadeni byly vzaty zpět před ruskou přesilou. — Francouzská vláda žádá ve sněmovně nový válečný úvěr 8 miliard franků. — Ruské oddíly, postupující k La Burtea, byly dělovou palbou donuceny se zastaviti. — Do Valony bylo dopraveno

několik nových italských pluků pěchoty s horským dělostřelectvem. — Veliké přesuny vojska v Rusku. — Anglický ministerský předseda měl důležité porady s generálem Nivellem a Haigem.

18. ledna. Ruské dělostřelectvo bombarduje Tulču a Isacceu. — Němci zahájili prudkou ofensivu na Naričském jezeře. — Německá obchodní ponorka „Deutschland“ odejela z Brém do Ameriky. — Zpráva italského tisku o věšení Srbů a bersaglierů rakouským vojskem. — Ruské vojsko mnohonásobnou přesilou vniklo do německé přední posice u Krašinu, bylo však prý opět vypuzeno.

19. ledna. Velmi prudké útoky Rusů mezi údolím sisitským a casinským na rumunském Podkarpátí. — Loďstvo čtyřdohody před Pireem. — Rumunský král u ruského cara. — Přes 60 zatčených Venizelovců propuštěno na svobodu. — Zahájení bojů u Ochridského jezera.

Kulturní. Sokolské jednoty v Hořicích, Miletíně, Lázních Bělohradě, Oubislavicích a Jičíněvsi byly úředně rozpuštěny, že zabývaly se politikou. — Téměř všechny české učebnice pro měšťanské školy byly zabaveny.

Výživa. Následkem nedostatku potravin vydala vláda rozkaz zřizovati úředně „válečné kuchyně“ pro veškeré občanstvo a chce případně zakázati i vaření v domácnostech!

Politické. Německo zakázalo dovážeti jakékoliv skvosty do Rakouska. Kdo sem z Německa cestuje, vezmou mu na hranicích vše: hodinky, prsteny, náušnice atd.

20. ledna. Ruské útoky u Belboru byly odraženy. — Výpad rakouského vojska u Valeputny. — V anglickém kabinetě bylo zamítnuto rozšíření branné povinnosti přes 42. rok.

21. ledna. Ruské útočné pokusy v úseku Mesticanesti.

22. ledna. Ruské výzvědné oddíly v pohoří Odobesci. — Francouzský útok jižně od Ochridského jezera. — Admirálové čtyřdohody sjeli se v Londýně, aby se poradili o soustředění námořního válčení. — Císař Karel navštívil vojska na tyrolské frontě. — Americká vláda vyslala křižník do Beirutu, aby převzal syrské uprchlíky.

Mír? President Spoj. států severoamer. Wilson přednesl v senátě poselství, v němž hájí zejména svobodu moří a praví, „že by mělo býti jednotné, nezávislé a samostatné Polsko a mimo to, že by měla býti zaručena nedotknutelná bezpečnost života, bohoslužby, individuálního a sociálního rozvoje všem národům, kteří až do nynějška žili pod mocí vlád, které oddány jsou víře a účelu, které jejich víře a účelu jsou nepřátelské. Navrhuji tedy, aby si národové jednomyslně osvojili doktrinu presidenta Monroea, jakožto doktrinu světa, že žádný národ neměl by usilovati o to, aby svou vládní formu rozšířil na některý jiný národ nebo na jinou národnost a že spíše každý národ, ať malý nebo veliký a mocný, má míti na vybranou, aby sám určoval bez překážky, bez ohrožení a odhodlaně svou vládní formu a svůj rozvojový postup. Navrhuji, aby napříště všichni národové upustili od toho zaplétati se do spolků, které vhánějí do soutěže o moc, které je zaplétají do sítě intrik a sobeckého sočení a jejich vlastní záležitosti matou vlivy, jež zvenčí jsou vnášeny. V koncertě, mocností není zápletkových aliancí. Sjednotí-li se všichni, aby v témže duchu a za týmž účelem jednali, působí všichni ve společném prospěchu a požívají svobody žiti vlastní život za společné ochrany.“

23. ledna. Němečtí konsulátní úředníci v San Francisku byli odsouzeni na dvě leta do vězení pro spiknutí proti americké neutralitě. — Italské vojenské poselstvo přibylo na návštěvu francouzské fronty.

24. ledna. Bulhaři vyklidili severní břeh ramene svatojirského. — Francouzské a ruské loďstvo přistálo na Athosu a obsadilo všechny kláštery. — Velké transporty italského vojska odjíždějí každodenně z Janova neznámým směrem. — Anglická vláda rekvirovala všechny lodi v londýnském přístavu.

25. ledna. Francouzský výpad ve Vogesách. — Rusové zahájili vyklizování oblastí u Stanislavova. — Portugalské vojsko dopravuje se na francouzské bojiště po španělských železnicích. — Bulhaři zastavili palbou postup francouzských oddílů u Poroi.

26. ledna. Rumunský výpad v údolí Casinu. — President Wilson hodlá dáti novou notu, aby shromáždil zástupce válčících států na konferenci. — Do Galace a Reni přibylo nových 10 rus-

kých divisií. — Italské vrchní velení vykonalo potřebné přípravy k dopravě několika italských sborů na Balkán.

Vojenské. Fabius v „N. F. Presse“ vypočítává, že stojí na západním bojišti na tři miliony vojáků: milion Angličanů, dva miliony Francouzů. Na dvě stě přibližně divisií jejich připadá 20 tisíc polních děl, při průměrném zvýšení o 25 proc. — 25 tisíc. Počet těžkých děl těžko uhadnout; počet strojních pušek činí přibližně 48 tisíc (zdvojnásobený počet 16 strojních pušek na prapor, všech praporů okrouhlé tři tisíce). Toť nejvyšší hranice při výpočtu. Fronta činí asi 550 kilometrů: belgická 20, anglická k Semmē 110, zbytek francouzská.

Situace vnitrozemská stává se den ode dne neudržitelnější. Uhlí pro Prahu jest prý již sotva na měsíc, spotřeba paliva utahuje se, kde jen lze. Pražská plynárna zavře plyn denně od 12½ do 5½ hodin odpoledne. Slibuje se též zastavení elektrické dopravy a elektrického osvětlení. Poněvadž petrolej vůbec není, nebude se svítit ani topit; nebude vody z Káraného.

Ve vojsku se rozmáhá hlad, ba i ve frontě; chebský 73. pluk vzdal se Italům z hladu. Dávky chleba vojákům v Plzni na př. stanovené na 5 dní, musí vystačit na 15 dní. Vyplácení denních 26 hal. děje se nepravdělně. Z rozkazu velitelství statisíce vnitrozemských starých a churavých vojáků, kteří byli dosud držáni na vojně zbytečně, dostalo 5—6 neděl dovolenou, ale bez příjmů; říká se tomu všeobecně „hladový urlaub“. A hned se prohlašuje, že bude jim prodloužen, když mají být doma od čeho živi. Dovolenci však záhy dostávají od velitelství přípisy, aby se rozhodli, kolik upíšou na pátou válečnou půjčku!

Na bojištích za třeskutých, tři neděle již trvajících, 20° mrazů chystá se k veliké akci čtyřdohody. Rusové zahájili ofensivu u Mitavy a zatlačili Němce na 22 km. V zamrzlé půdě nebylo možno se zakopati. Vůdci čtyřdohody slibují co nejdříve veliký nápor.

Výživa. Ve většině rodin živi jsou nyní jen neslazeným odvarem domáciho čaje z malin, řídkou bramborovou polévkou a tuřínem. Jiného není k dostání, aneb pro drahotu koupiti nelze. Fazole a boby jsou již vyčerpány. Káva vaří se ze všemožných náhražek, jako duběnek, kávových kostek (bez kávy). Vojáci dostávají černou kávu

z praženého tuřínu; nemusí prý se sladit. Ve Vídni prodávají na ulicích místo pečených kaštanů pečený tuřín, řízek za 4 hal. — Nejhuře dolehlo na hostinské, kteří jsou vládou obětováni k bankrotu. Deputace, která žádala u vlády přiděl ječmene na pivo, dozvěděla se, že piva není třeba, ale mouky; soudy naopak odsuzují hostinské, kteří nedají cizímu hostu piva, k pokutám, poněvadž „pivo jest nepostradatelná živina“. — Protože měli více než jedno masité jídlo na lístku, potrestáno bylo 12 hostinských a zavřeny úředně tři velké restaurace v Praze.

Politické. Vůdci některých slovanských národů vydávají z donucení prohlášení, že nepřejí si osvobození čtyřdohodou od Rakouska. Slaboši! — K novému císaři dostavují se holdovací deputace království, měst a vysokých škol. Za království české holduje jedenáct správních úředníků, jež vede hrabě Schönborn, předseda správní komise, jež úřaduje místo zemského výboru. Národ český s nimi nesouhlasí.

27. ledna. Anglické výpady jižně od průplavu La Bassée. — Rusové podnikli pokusy zmocnití se opět území, dobytého německým vojskem nad řekou Aa. — Při ústí Girondy byly zpozorovány dvě německé ponorky kladoucí miny. — V Mekce byla prohlášena samostatnost Arabie. — Řeční rejdaři pronajali své lodě čtyřdohodě.

28. ledna. Západně od Valeputny podařilo se ruské přesile vniknouti do rakouských nejpřednějších zákopů. — Angličané usedli se po silné palbě v německé přední linii u Le Transloy. — Angličané útočili proti Turkům jižně od Tigridu a získali území.

29. ledna. Ruský útok v úseku Mesticanesti. — Anglické útoky u Armentières. — Německá ponorka se potopila v boji s anglickým křižníkem. — Německé dělostřelectvo zničilo třetinu města Galace. — Anglie uveřejnila notu, jíž prohlašuje blokádu nad severomořským pobřežím Německa.

30. ledna. Italové bombardují osady za rakouskou frontou v jižních Tyrolích. — Francouzské útoky západně od Mosy. — Silný dělostřelecký boj mezi Ancrou a Sommou. — Na řece Aa rozvinuly se nové boje. — Spojené státy souhlasí s vyzbrojením obchodních lodí valčících států. — Veškery zásoby v Řecku byly ná-

sledkem blokády vyčerpány. — Anglie hodlá položit miny u jutského pobřeží. — Do Petrohradu sjeli se zástupci čtyřdohodových vlád k nové konferenci.

31. ledna. Ruské útoky v úseku Mesticanesti. — Jižně od silnice valeputenské zmocnili se Rusové rakouského opěrného bodu. — Německý výpad proti Italům v oblouku Černé. — Rakouská a německá vláda ohlásily zostřenou ponorkovou válku. — Turecké vojsko podniklo útok proti Angličanům nad Tigridem. — Turci vtrhli do Diz Abadu v Persii. — V Anglii zřizují se dobrovolnické oddíly z mužů, kteří překročili věk, povinný brannou službou. — President Wilson hodlá svolati mírovou konferenci do Haagu. — Čtyřdohoda odložila zrušení blokády Recka. — Generál Grosetti odejel do Soluně, aby převzal velení nad tamnějším vojskem.

1. února. Čtyřdohodové oddíly postupují po silné palbě u jezera Dojranského. — Francouzský středomořský přístav Cette byl vyňat z německé blokády z ohledu na švýcarský dovoz. — Ruské vojsko z Finska bylo převezeno na frontu u Rigy. — V Anglii byli povoláni pod prapory branci narození v letech 1898 a 1899. — Pokus atentátu na anglického ministerského předsedu. — Holandská vláda zakázala všem lodím opouštět vody nizozemské svrchovanosti. — Ministerská krise v Italii. — V Anglii bylo dalších 97 továren podroběno kontrole muničního ministerstva.

2. února. Výpady silných anglických oddílů mezi Armenières a Arrasem. — Silný dělostřelecký boj nad Ancrou a Sommou. — Výzvědná činnost německých letců v severní Francii. — Newyorský přístav byl uzavřen. — Německá nota o zostřeném ponorkovém válčení vzbudila v amerických vládních kruzích veliké rozladění. — Holandská vláda zakázala mužům od 19 do 43 let odjezd ze země. — V severní Francii konají se veliká strategická opatření.

Uhelná kalamita. Měsíc trvají již téměř kruté mrazy, jakých od 45 let nebylo; denně předhání se teploměr ze 16 stupňů na 18, 20 až 22 stupňů C, ve vyšších polohách i více, na bojišti ruském až 30 stupňů, italském 24 stupňů. A do těchto mrazů zapadl nyní výkřik: není uhlí! Místodržitelství vydává zákaz, dodávati domácností

stem uhlí na vozy, každá domácnost má dostati 1 q uhlí. Ale u obchodníků je prázdno a chudí lidé po několikahodinném čekání na frontě jsou rádi, když si odnesou 6 kg, dostane-li se na ně vůbec. Starci a děti mrznou na ulicích. Jisté ženě zmrzlo dítě v nůši, když čekala na uhlí. V rodinách, když seženou konečně špetku vařiva, nemají při čem je upravit. Objeví-li se uhlířský vůz na ulici, hned jest obležen zástupem žen, žádajících nebo i plačky prosících o pytel uhlí, ovšem za drahé peníze. Také o koks je nouze veliká a množství lidí se tísní v nádvoří plynárny s pytly, nůšemi a vozíky, ale ovšem mnoho jest těch, na které se nedostane. Mnoho rodin nemá vůbec čím si zatopit. Hladové žaludky a mrazivé studené světnice jsou dnes údělem tisíců lidí. Jistě nikdy ještě jsme si tak toužebně nepřáli konce zimy jako letos. — V Německu mají našeho uhlí dostatek. — Pro nedostatek uhlí zastavuje plynárna plzeňská dodávku svítiplynu, Pražské sanatorium zavírá vodoléčebný ústav, zavřeny vysoké školy technické, lékařské, právnické atd., zavřen seminář v Klementinu a alumnové puštění domů; zavřeno technické museum, zavírají se divadla a záb. místnosti, kavárny nevytopeny; zavírají se školy v celých Čechách. Na klinice popraskaly roury ústředního topení, ba i čocka mrazem praskla. Dvor. divadlo ve Výmaru zavřeno, též měšť. školy ve Weku a Solnohradě; ve Frankfurtu zavřeny vyšší školy, divadla a záb. místnosti; v peštských úřadech úřaduje se jen dopoledne, také v Praze. Plynárna v Šoproni (Uhry) zastavila výrobu. Studenti ve Vídni odstraňují sníh z ulic. V Drážďanech zavřeli divadla, musea, lázně, obrazárny; v Praze zavřeny veř. lázně. — Vojáci brněnské posádky kácejí v okolí Brna lesy k účelům vojenským. — V Prostějově obstarávají ženy službu strážníků.

Kulturní. „Český západ“ v Plzni na šest měsíců úředně zastaven.

Vojenské. Vypisují se odvody 26—45letých dle písmeny S, totiž již sedmnácté za dva a půl roku.

3. února. Ruský útok u Bekasu na východní uherské hranici. — Italský letec vrhal pumy na Nabrezinu. — Americká vláda se rozhodla odepřít americkým občanům pasy k jízdě do Evropy.

Spojené státy přerušily 3. února diplomatické styky s Německem, poněvadž německý cí-

sa ř od m í t l z a s t a v e n í p o n o r k o v é v á l k y, jež způsobila potopení civilní lodě „Lusitanie“. — V B o s t o n ě a P a n a m ě b y l o z a b a v e n o p ě t n ě m e c k ý c h p a r n í k ů. — V k o n g r e s u S p o j e n ý c h s t á t ů b y l p o d á n n á v r h, a b y b y l a z a v e d e n a p o h o t o v o s t a r m á d y a v á l e č n ě h o l o d ' s t v a. — N ě m e c k é p i k l e v A m e r i c e j s o u v e l m i r o z š í ř e n y a d ě j í s e z a p e n í z e v l á d y n ě m e c k é. N ě m e c k á b a n k a u l o ž i l a v n e w y o r k s k ý c h b a n k á c h 50 m i l i o n ů d o l a r ů, jež d á n y k d i s p o s i c i n ě m e c k é m u v e l v y s l a n c i v e W a s h i n g t o n ě, h r. B e r n s d o r f o v i. T y t o p e n í z e n y n í p o p ř e r u š e n í d i p l o m a t i c k ý c h s t y k ů s N ě m e c k e m n á h l e z m i z e l y a a m e r i c k á v l á d a v y p á t r a l a, ž e b y l y v e l v y s l a n e c t v í m r o z d á n y n a p r o p a g a č n í p r á c e, s a b o t á ž, s t á v k y, n i č e n í t o v á r e n a ž h á ř s t v í. C e l á ř a d a b a n k, n ě m e c k ý c h l i s t ů a o s o b b y l a k o m p r o m i t o v á n a, m e z i n i m i t a k é j i s t ý B o l o p a š a, j e n ž p a k v e F r a n c i i p r o z r a d u p o p r a v e n. O z j i š ť o v á n í t ě c h t o n ě m e c k ý c h p i k l ů z í s k a l a s i z á s l u h u v ý z v ě d n á s l u ž b a M a f f i e, z ř í z e n á a m e r i c k ý m Č e c h e m, k a p i t á n e m E m. V o s k o u.

4. ú n o r a. U B e a u c o u r t u v n i k l i A n g l i č a n é d o n ě m e c k ý c h n e j p ř e d n ě j š í c h z á k o p ů. — N ě k o l i k r u s k ý c h ú t o k ů n a d ř e k o u A a.

5. ú n o r a. S i l n á d ě l o s t ř e l b a n a d A n c r o u a S o m m o u. — A m e r i c k é S p o j. s t á t y z a b a v i l y n ě m e c k é p o m o c n é k ř í ž n í k y, k o t v í c í v a m e r i c k ý c h p ř í s t a v e c h a i n t e r n o v a l i j e j i c h m u ž s t v o. — V I t a l i i b y l n a ř í z e n o d v o d m l a d í k ů, n a r o z e n ý c h v r o c e 1899. — Ř e c k é v o j s k o o p u s t i l o o s t r o v K o r f u. — A m e r i c k ý v e l v y s l a n e c v B e r l í n ě p o ž á d a l o s v é p a s y. — N ě m e c k á d ě l o v á l o d „G e i e r“, i n t e r n o v a n á v H o n o l u l u, b y l a p o s á d k o u z a p á l e n a.

6. ú n o r a. F r a n c o u z o v é z ř í d i l i v o b s a z e n é č á s t i E p i r u s a m o s t a t n o u r e p u b l i k u.

7. ú n o r a. R u s k ý v ý p a d u K i r l i b a b y b y l o d r a ž e n. — R a k o u s k o n ě m e c k é v o j s k o v n i k l o d o r u s k é p o s i c e n a d B e r e z i n o u. — F r a n c o u z s k ý ú t o k u S e n n h e i m u. — B r a s i l i e s e p s a l a p r o t e s t n í n o t u p r o t i p o n o r k o v é v á l c e. — B l o k á d a Ř e c k a č t y ř d o h o d o u b y l a z r u š e n a. —

Zástupci 500 německých a rakouských společností se usnesli v Novém Yorku na projevu proti válce. — Vrchní velitel italského loďstva vévoda Abruzský podal žádost za propuštění.

8. února. Ruský pokus o útok u Casinského údolí. — Anglické útoky severně od Sommy. — Američtí Němci uspořádali

Generál Graziani se svými čsl. výzvědčíky.

v Novém Yorku velikou demonstraci pro Německo. — Americký senát schválil přerušení diplomatických styků s Německem. — Kolem anglického pobřeží koná 4000 malých motorových člunů hlídku proti ponorkám.

9. února. Anglický útok u Serre. — U Baillescourtu německé vojsko ustoupilo. — Severně od Pierre-Vaast dobyli Angli-

čané územního zisku. — Německý výpad mezi Mosou a Moselou u Flirey. — Vzrušení v Dánsku pro potopení dánského parníku „Lars Kruse“. — Americkým rejdařům dovoleno vyzbrojit obchodní lodi pro válku ponorek. — Všechny továrny na válečný materiál vzaty v Americe pod státní dohled. — Japonsko vyzbrojilo všechny parníky. — Brasilie zastavila obchodní dopravu do Evropy.

Kalamita uhelná. Pražská elektrika zastavila dne 8. února veškerý provoz pro nedostatek uhlí. Chudší vrstvy našeho velkoměsta a našich městeček i míst, odkázané na denní nákup živobytí, svítiva a otopu v dlouhých pouličních „frontách“, jsou dnes opravdovými mučedníky. Příšerné dvacetistupňové mrazy dovršily muka naší nebohé chudiny. Pouhý letmý pohled na čekající řady žen i mužů, promodralých babiček a dědečků, lidí s bledými tvářemi a s rysy bídou i soužením ztrhanými, je nevyličitelný. A což teprve ty nebohé děti! Vidíme jich tu v řadách vždy dobrou třetinu, špatně oděných, nedožitých, s bolestným smutkem v očích, děti zjevně chorobných, žalných a opuštěných. Zimomřivě se tisknou do zástupu přeskakující při tom s nožky na nožku, aby se zahrály. Stojí tu s ostatními, čekají, čekají — až se vždy ob chvíli vystřídá řada a až se celý ten dlouhý zbědovaný řetěz lidský o krůček přiblíží vysvobození. Ale vzadu zase řetěz narůstá a mohutní. Nové ženy, babičky a dědouškové, nové zástupy dětí navazují na ty šťastnější. Až najednou divoká směsice hlasů, výkřiků a rušných poznámek. Nákup je u konce! Potravina došla, kupec vyprodal! — V uhlířských obchodech prodávají tlačícím se ženám po 6 kg uhlí...

Drahota stoupá vůčihledě; citron, jenž byl ještě včera za 24 hal. stoupl přes noc na K 1.40—2 kor.; vejce stojí 50 hal. Úžasných cen dosahují látky; metr obyčejného kretonu tisknutého, jenž stál před válkou 50 hal., stojí teď 6—8 kor., látka, kdysi za 16—20 kor. na celé dámské šaty, stojí teď cenu desateronásobnou, totiž 160—200 kor.; 1 m vlněné látky dámské Kč 100—120. Prádlo a ostatní textilní výrobky ve stejném poměru. Korková zátka stojí 20 hal

Jak je na frontě? Vojín píše z Rumunska: Dříve jsem spal aspoň v noci, nyní nespím vůbec; kouříme jetel, seno, jalovcovou kůru

a vše, jen tabák ne. Největší hody máme, když přijde chleba, což je zřídka a to jdeme pro něj, rozdrobený, s čepicí; často pořádáme honby a běda, přijde-li nám do cesty divoký pes, jakých tu běhá dost, to se máme zas pár dní obstojně.

Bída a hlad dostupuje takového stupně, že lidé padají na ulicích, dělníci v továrnách a tiskárnách vysílením. — V okolí Tábora prohlízejí uherští vojáci statky, hledají obilí; vytrhají podlahy, shážou seno a slámu se seníků, vyháží hnůj z chlévů, nadělají škody a odejdou s nepořízenou. Drancování — — —

Kulturní. Úředně zakázány spisy: „Boj Slovanstva za svobodu“ (z války proti Turkům). — „Od Krista k papeži Lvu XIII., čili papežství a klerikalismus“. — „Z nejmladších“. — Vymazalovy slovníky „snadno a rychle“ s názvem „Vojáci“, i plakáty k nim. Zastaven časopis „Východočeské Noviny“ v Pardubicích.

10. února. Francouzské útoky na západním a východním břehu Mosy. Prudké anglické útoky na Tigridu. — Anglické parníky, plující do Holandska, jsou provázeny válečnými loďmi.

11. února. Ruské stíhací oddíly u Bekasu a Zložova byly odraženy. — Tuhé boje o zákopy, jichž rakouské vojsko dobylo u Gorice. — Italští letci vrhali pumy na Opčinu. — Anglické útoky s velikými silami po obou stranách Ancry. — Německé ponorky potopily za jediný den 35 lodí. — Senátní výbor pro vojenské záležitosti ve Spojených státech vyslovil se ve prospěch zákona o zavedení všeobecné branné povinnosti.

12. února. Ruský útok ručními granáty v putenském údolí. — Rakouské vojsko dobylo italských předních posic v úseku suganském a valarském. — Ruská admirálita chystá ofensivu v Baltickém moři. — Německé ponorky potopily nových 21 parníků. — Velké německé fondy a zlato byly ze Spojených států dopraveny do Jižní Ameriky.

13. února. Silný dělostřelecký boj v sommském území. — Na Dunaji obstarává 400 parníků dopravu rumunské kořisti do Rakouska. — Německé dělostřelectvo opět bombarduje Remeš. — Švýcarsko prostředkuje mezi německou a americkou vládou.

Persekuce. Rakouská vláda nařídila internování rumunských státních občanů jako odvetné opatření. — Farář Machát z Klentnice na Mikulovsku udán lesním, že řekl: „Sazonov promluvil dobře a správně.“ Byl však osvo-
bozen jen proto, že udání stalo se až po 8 měsících.

M. R. Štefánik jako nadporučík letec francouzské armády sloužil v Srbsku ve francouzském letectvu, když Srbové na frontě od Dviny až k Timsku tísněni Rakušany, Němci a Bulhary, musili ustoupiti Albánií a do skal Černé Hory bez zásob, hladoví, jen se zbraní v ruce. Přechod od Kočaniku k Prizrenu byl ztracen. Těžce nemocný Štefánik ležel v Mitrovici na Kosovu poli a francouzští letci nechtěli jej nechat na pospas nepřátel, bylo nutno odletěti. Proto naložil si jej proslulý letec Paulhan na své letadlo Farmanovo a odletěl s ním 16. listopadu ráno na Prizren a Valonu, přes úžinu Otrantskou u Adriatického moře, na italský břeh. Cesta byla plna obtíží. Odtud pak naložen Štefánik do rychlíku a odvezen — zachráněný — do Paříže.

14. února. Několik ruských výpadů u Békasu. — Anglické útoky u Serre Mihielu. — Prátelecké vyjednávání mezi hrabětem Czerninem a americkým velvyslancem ve Vídni. — Ministerští předsedové Briand a Lloyd George přibyli do Štokholmu na své cestě do Petrohradu.

15. února. Americká poslanecká sněmovna schválila úvěr 369 milionů dolarů. — Anglická vláda zabrala všechny uhelné doly v Anglii na čas války. — Italové budují na švýcarských hranicích nové zákopy a dělostřeleckou silnici.

16. února. Ruský útok u Dorny Vatry. — Francouzové napadli rakouské posice u Korice. — Čtyřdohoda hodlá zabavit všechny neutrální lodi v jejich přístavech zakotvené. — Francouzská továrna na prach v Neuville-sur-Saonne byla zničena požárem. — Francie zastavila veškerou námořní dopravu ve Středozemním moři.

17. února. Rusové útočí na rakouské posice u Herestrau. — Silný anglický útok u Miraumontu. — Americký parník „Phi-

Philadelphia“ vyplul z Liverpoolu do vod blokovanych německými ponorkami. — V americkém kongresu bylo jednomyslně přijato ozbrojení amerických obchodních lodí.

18. února. Ruské útoky severně od údolí Oitozského. — Angličané podnikli proti Němcům útok po obou březích Ancry. — Francouzové silně bombardovali nově dobyté německé posice u Ripontu.

19. února. Italské dělostřelectvo střílelo na Trbiž. — Americký velvyslanec odevzdal ve Vídni notu v záležitosti ponorkové války. — Ve Finsku bylo objeveno rozsáhlé politické spiknutí. — Americké ministerstvo vojenství koná přípravy k najímání dobrovolníků do armády a loďstva. — Na levém křídle kavkazské fronty vnikli Rusové do turecké posice.

20. února. Čtyřdohodové dělostřelectvo bombardovalo německé posice mezi Vardarem a Dojranským jezerem. — Americké parníky „Orleans“ a „Rochester“ opustily Nový York směrem do Evropy.

21. února. Italské letadlo vrhlo pumy na několik obcí na Krasu. — Výpady Angličanů u Ypresu a průplavu La Bassée. — Francouzské přístavy Havre a Brest byly pro neutrální lodi uzavřeny. — Americký senát schválil vládní předlohu proti vyzvědačství. — Neutrální státy zahájily vyjednávání za účelem dosažení dohody v záležitosti ponorek. — Anglicko-francouzské vojsko zahájilo ofensivu na západní frontě. — Ruské vojenské velení provádí přeskupení ruských vojsk, při čemž zápasí s mnohými dopravními potížemi.

22. února. Německý pomocný křižník „Puyme“ potopil v Atlantickém oceánu veliké množství lodí. — Americká vláda chystá zavedení všeobecného vojenského výcviku. — Anglický ministr národní služby prohlásil, že potřebuje milion mužů.

23. února. Americký kongres usnesl vybudovati 50 ponorek k ochraně pobřeží Tichého oceánu. — Angličané podnikli proti Turkům prudký útok na tigridské frontě. — Německý říšský sněm přijal předlohu o válečném úvěru 15 miliard. — President Wilson se rozhodl podati v kongresu předlohu na zavedení povinné služby vojenské.

Tiseň dopravní vládne na všech drahách, pro množství poškozených a opotřebovaných vozů i chátrajících tratí, konečně i nedostatkem uhlí. Dráhy slouží v první řadě vojenské dopravě; vydána direktiva, aby obecnostvo své cesty obmezilo, zábavní a turistické jízdy se vůbec nepřipouštějí. Do vlaků nasedají předem vojáci a zbude-li místo, též civilisté; není-li místa, zůstanou tito zpět.

Pražská elektr. dráha začíná pomalu opět jezdit; nejdříve od 6—8 hod. ráno, pak také od 6—8 hod. večer. Dostala trochu uhlí.

Válečné půjčky. Velkými plakáty vyzývá se obecnostvo, aby si dalo přepsat I. a II. váleč. půjčku na poslední V. váleč. půjčku. Čili. přešívají se staré na nové.

24. února. President Wilson se rozhodl svolati senát na den 5. března k mimořádnému zasedání. — Velitel anglického vojska v německé východní Africe. Smuts odstoupil. — Rusko-rumunský válečný soud sesadil 12 rumunských generálů. — Při potopení parníku „Athen“ zahynuli dva američtí misionáři. — V New-Britain vypuklo v muničních továrnách dvacet Němci založených požárů. — Americký parník „Philadelphia“ připlul z Anglie do Nového Yorku.

25. února. U tartarského průsmyku vnikli Rusové do rakouských posic.

26. února. V holandských městech došlo k projevům rozehvění proti potopení 20 holandských lodí německými ponorkami. — Němečtí lodníci v Argentině internovaní uprchli. — Osobní parník „Laconia“ byl torpedován bez výstrahy.

27. února. Holandský vyslanec v Berlíně podal ohražení proti porušení holandské neutrality německou vzducholodí. — Anglické parníky plující do Roterodamu unikly německé ponorce.

28. února. Francouzské útoky u Avocourtu. — V anglickém průplavu bylo potopeno německou ponorkou rybářské loďstvo. — Anglie přenechala Itálii 140.000 tun dopravních lodí. — V Petrohradě byl prohlášen stav obležení. — Anglický útok mezi Le Transloy a Sailly. — V Calais konala se konference, jíž zúčastnili se Briand, Lloyd George a anglicko-francouzští vrchní velitelé na západní frontě. — Americký list „Assotiated Press“ odha-

luje prostřednictvím Čecha Vosky německý komplot mexicko-japonské koalice proti Spoj. státům.

1. března. Němci vyklidili část svých předních posic po obou březích Ancry. — Anglické vojsko obsadilo Kut-ül-Amaru. — Německé ponorky potopily ve Středozemním moři čtyry dopravní parníky. — V N. Yorku byly vypsány dodávky na 2750 děl k ozbrojení obchodních lodí. — Americký parník „Rochester“ připlul do Francie. — Indická vláda nabídla anglické vládě 100 milionů liber na válečné náklady.

2. března. Náčelník rakouského generálního štábu svob. p. Conrad byl odvolán a generál šl. Arz byl jmenován jeho nástupcem. — Německé letadlo svrhlo několik pum na Broadstair. — Americká sněmovna reprezentantů se usnesla ozbrojit americké lodi proti ponorkovému nebezpečí.

Drahota. Rak. tabáková režie opět zdražila tabákové výrobky. Do tabáku a doutníků míchají v tab. továrnách březové a bukové listí, dodaně větším počtem vagonů do budějovické továrny z lesů na Kleti.

Vojenské. Tak zv. „hladové dovolené“ vojínům beze zbraně opětně byly prodlouženy do 15. března, a sice v poslední chvíli; vojíni nastupovali již jízdu a teprve v hlavních stanicích, ba i již na místě služebním bylo jim řečeno, aby zase jeli domů. Chaos na drahách; není místa k ubytování, ani živobytí vojákům. Ale vyhrát to prý musíme!

Výživa. Berlínský magistrát ohražuje se proti štvanicím, které se pořádají na nádražích proti každému, kdo z venku si něco potravin přiveze; mouka atd. bývá zabavována a ještě nositelé pokutováni. Totéž děje se v Praze; kde si má občan něco opatřit?

Pražské trhy, které jindy tou dobou hýří barvami, zeleninou a drůbeží, jsou teď prázdné. Tam, kde jindy vládnul ruch a hemžení, zůstávají celé plochy liduprázdné; nalezneme jen několik primitivních krámků, kde je vyloženo něco kapusty neb tuřínu, kousek celeru za „válečnou“ cenu, takže zůstává jen při poptávce.

Aprovisace Prahy a měst vůbec uvázla. Obec pražská žádala potřebných 2400 vagonů bramborů, místodržitelství slíbilo dle zásobovacího plánu 1900 vagonů, válečný obilní ústav dodal však vzhle-

dem k malé úrodě jen 987 vagonů. Proto došlo 21. února k zavření obecních prodejen, neboť není možno brambory, tuto nejhlavnější teď potravinu dostati. Tato kalamita trvala pak celý měsíc. Obecní aprovisace zakoupila v roce 1916 potravin za 21,383.114 K a jen mouky za 7,279.118 Kč, pokladniční obrat činil 73,688.528 K.

Persekuce. Proti sedmihradským Rumunům zavedeno rozsáhlé vyšetřování pro vpád Rumunů do Sedmihradska. 1000 je jich ve vyšetřovací vazbě. 56 osobám zabaveno jmění.

Kulturní. Rakušáci censoři v Čechách nezapomněli ani na školní čítanky; cokoli připomínalo český život, českou historii, muselo býti vymýtěno. V tom bohužel i někteří profesori horlivě se přičinili. Jistý školní inspektor „sestavil vzornou učebnici: vpředu barevný obraz Franze Josefa, za ním tučně tištěná rakouská hymna s císařským znakem, pak školní cvičení: „Němci dobyli Antverp“. — „Vytkněte slovesa, jména i zájmena z 1. sloky rakouské hymny“. — „Vyhledejte slovesné tvary ze 3. sloky rakouské hymny.“ — „Tvořte přechodník přítomný od sloves rakouské hymny.“ — „Rozebírejte příklady: Přemohu nepřítel. Chrabré vojsko rakouské nepřítel přemůže a již v mnohých bitvách přemohlo. Jen císař může pomoci. Naše vítězné vojsko v jižních Tyrolích zajalo mnoho nepřátel. Zahrajem si na vojáky. O vojácích rádi slýcháme. Vojín měl na prsou záslužný kříž... atd. atd. Samá vítězství rakouská a německá, samá příchyllost k císaři Vilémovi, arciknížeti Bedřichovi a Hindenburgovi. Ze školních knihoven muse! být vyhozen Jirásek, neboť v nich jsou Němci líčeni jako nepřátelé Čechů, kteří „krutě hospodaří“ (Ze záslých dob), „Němci se perou, Čechové půjčte vlasův“ (V cizích službách), „Ale Vídeň posloucháš Němce! Odejdeš za to s hubeným koláčem“ (Bratrstvo), „Turci jsou psohlavci nekřesťanští“ (Bratrstvo).

Maffie pracuje současně dvojím směrem: organisací pasivního odporu proti válce a vládě uvnitř Čech, a sdělo-

váním cenných informací státům dohodovým. Po odchodu prof. Masaryka a po uvěznění drů Kramáře, Rašína, Scheinera a ostatních, pracuje se tím opatrněji, ale usilovněji; značný podíl na tom má též dr. Franta, jenž již v listopadu 1914 zajel do Švýcar k důležitému jednání a red. Nár. Listů Sís, jenž organisoval práci výzvědnou. Zvláštními důvěrníky v muničních továrnách nabádáno dělnictvo k pasivní resistenci ve výrobě střeliva, kteráž co nejvíce zdržována. Nitky vedou do všech továren; prostřednictvím důvěrníků podávány pak dohodě spolehlivé a přesné zprávy o množství, jakosti a modelech střeliva. Oproti požadavku gen. Hindenburga, aby dostal z továren 130.000 ran denně, bylo docíleno a dohodě konstatováno, že nejvyšší výkonnost jen 60.000 ran denně a tím dána dohodě direktiva pro její přípravy. Podávány jsou plány o druhu výzbroje rakouské a německé, kolik jest děl 42 cm, 38 cm, 35 cm, kolik dalekonosných děl, kolik moždířů, houfnic, horských děl atd. Vyzvěděno a dále sděleno složení dusivých plynů, jež střední mocnosti barbarsky zavedly. Mezi horníky působeno rovněž k zeslabení výkonnosti a tito disciplinovaně řídí se pokyny Maffie. Zjišťována vozba železniční, pohyby a změny vlaků, sdělovány dále podrobnosti hospodářské, zásobovací a vyživovací, takže dohoda jest vždy bezpečně zpravována o stavu nepřítele. — S počátku, hned po vypuknutí války vytvořila se v Praze tři střediska: jedno počalo vyvíjeti svou činnost kol prof. Masaryka, druhé kolem dra Kramáře a dra Rašína, třetí středisko bylo sokolské a hlavou jeho byl dr. Scheiner. Tato střediska s počátku navzájem se neznajíce, pracovala nezávisle na sobě, ale netrvalo dlouho a střediska tlakem poměrů se spojila v celek. Staré rozdíly stranické zapomenuty, soudružnost stiskem ruky zpečetěna bez jakýchkoli přísah. Všichni členové navzájem se neznají, jsou známi snad jedině dru Šámalovi, jenž sedaje denně v Akademické kavárně ve

Vodičkově ul. v Praze se stejně smýšlejícím státním zástupcem drem Vorlem, spřádal dohromady nitky, které od různých stolků roztroušení jednotlivci nenápadně buď mimochodem, při oblékání, na pisoáru a podobně mu podávají. Zde určovány zvláštní schůzky a kroky potřebné, zde varování postižení, mělo-li by dojiti k zatčení, tak na př. drů Kramáře, Scheinera, Rašína, Beneše atd. Přijata zásada, nikdy se nevyptávati, ale čekati vždy na sdělení neb podnět strany informovanější, dále nejmenovati jmen. Pro nutnou potřebu byl seznam fingovaných jmen, později spálený, kde zněl: Masaryk = Hradecký, Kramář = Holec, Scheiner = Soukal, Rašín = Šín, atd. Hlavními činiteli v Maffii kromě jiných již jmenovaných, jsou:

Dr. Beneš Eduard, profesor v Praze, Benešová M., jeho choť v Praze, Beneš Bohuslav v Praze, Lvovská ul. 1, Bělehrádek Fr., ředitel kanc. Ú. M. Š. v Praze, Bienerth Richard, polic. úředník v Praze, Blažek Frant., tajemník v Praze, dr. Butter O., profesor v Praze, Dousek Otakar, tajemník Gremia hodinářů v Praze, dr. Dušek Cyril, redaktor v Praze, Dušková B., jeho choť v Praze, Fáček L., hostinský ve Staré Boleslavi, Fořtová L., choť továrníka na Král. Vinohradech, Fialka Zdislav, profesor v Praze II., dr. Franta Boh., soudní rada v Praze III., Frič Josef, továrník na Král. Vinohradech, Giunio Rudolf, redaktor v Chomutově, Hájek Jan, ředitel v Praze, Hájková Pavla, jeho choť v Praze, Hájek Josef, v Nové Pace, dr. Hajn Ant., redaktor a spisovatel v Praze, Hajšman Jan, redaktor v Nové Pace, Hajšmanová Marie, jeho choť v Praze, Habrman Gustav, redaktor v Plzni, Heinrich Arnošt, chefredaktor „Lid. Novin“ v Brně, Hepner Karel, profesor reálky v Plzni, dr. Herben Jan, redaktor v Praze, Holán Julius, adjunkt v Praze, Hudec Josef, redaktor v Praze, Janáček Otakar, majitel knihtiskárny v Praze, Josková Božena, úřednice v Praze, Kaftan Alois, oficiál měst. úřadu na Kladně, Kalina Ant., poslanec v Praze, Klička J., berní správce v Praze, dr. Kramář Karel, poslanec v Praze, dr. Konrád Jan, profesor v Turnově, Kolanda Ant., revident st. drah v Praze, Kovanda Julius, kance-

lista v Praze, dr. Král Rud., nadporučík na Smíchově, Kvapil Jar., chef činohry Nár. divadla v Praze, Kvapilová Zdeňka, jeho choť v Praze, Kučerová Božena, choť inženýra v Praze, Kyjovský J., podporučík v Praze, Machar J. S., v Praze, Mareš J., vrátný ve Vídni, Masaryk Jan, v Praze, Moudrý Karel, profesor v Praze, MUDr. Mysliveček J., universitní docent v Praze, dr. Nušl František, profesor techniky v Praze, Očenášek L., elektrotechnik v Praze, Oličová A. na Kr. Vinohradech, Pantoflíček J., profesor techniky v Praze, dr. Pantůček Ferd., poslanec v Praze, Pěkný Bedř., úředník na Žižkově, Pešek Josef, inspektor v Praze, Pospíšil Josef, ředitel Českomor. úvěrného ústavu v Praze, dr. Pospíšil Vilém, ředitel Městské spořitelny v Praze, dr. Preis Jaroslav, vrchní ředitel Živn. banky v Praze, dr. Rambousek O., člen Nár. S. v Praze, dr. Rašín Alois, advokát v Praze, Rašínová Karla, choť advokáta v Praze, Rosa J., profesor průmysl. školy na Smíchově, Rosa Arnošt, v Praze, Sís Frant., chefredaktor v Praze, Sláma Jindř. ve Vídni, dr. Scheiner Jos. M., advokát v Praze, dr. Soukup Frant., advokát v Praze, dr. Sychrava Lev na Král. Vinohradech, dr. Šámal Přemysl v Praze, Šimek Emil, redaktor v Praze, dr. Štěpánek Bedřich v Praze, Štěpánek Václav, ředitel pivovaru v Praze, dr. Veselý Frant. v Praze, dr. Vorel Zdeněk, stát. zástupce, v Praze, MUDr. Vrbenský Boh. v Praze, Werstadt Jar. v Praze, Zámečník Fr., pošt. kontrolor v Praze, a mnozí jiní.

3. března. Italský útok u Scurelle. — Rusové zřizují novou námořní stanici u Vasy na finském pobřeží.

4. března. V Anglii byla nařízena vojenská revise všech osvobozených mužů do 31 let.

5. března. Italům se podařilo po střídavě úspěšném boji obsadit rakouskou přední posici u Cima di Costabella. — Rusové dobyli Hamadanu. — Anglická vláda nařídila, aby holandské poštovní parníky byly doprovázeny anglickými válečnými loďmi. — Čtyřdohodová konference v Petrohradě byla ukončena usnesením pokračovati ve válce do konečného vítězství.

6. března. Ruský noční útok u Břežan. — Americká vláda hodlá v nebezpečném pásmu organisovati hlídkovou službu torpedoborců. — Přístavy amerického západního pobřeží byly prohlá-

šeny za válečné. — Čínský kabinet se vyslovil, aby byly přerušeny styky s Německem. — Angličané podnikli proti Turkům dva útoky u Azizje na tigridské frontě.

7. března. Dva noční útoky Italů na rakouské postavení costabellská. — V portugalských přístavech Lagosu a Maritě byli dosazeni angličtí admirálové za velitele. — Německé ponorky potopily v posledních dnech ve Středozemním moři 15 lodí. — Argentina vyzvala jihoamerické republiky, aby společně podnikly kroky ke zprostředkování mezi válčícími.

8. března. V Champagni rozvinula se prudká dělostřelba. — Angličané přejali po Francouzích celou sommskou frontu. — Dva americké parníky odpluly z Ameriky do Evropy. — Hrabě Zepelin zemřel. — Americký velvyslanec v Londýně vyjednává se čtyřdohodou o podmínkách Ameriky pro zasažení do války.

9. března. Velké demonstrace proti německému vyslanectví v Montevideu.

Kulturní. Švýcarský list „Le Genevois“ byl v Rakousku zakázán.

Zdravotnictví v armádě. Ze sta raněných na bojišti umírá průměrně v nemocnicích 5; do pole znovu se vrací průměrně 60, ostatních 35 jsou nezpůsobilí a invalidé.

Společenské a hospodářské. Vliv války na poměry tyto představovali jsme si v začátcích války zcela jinak; bude množství lidu bez zaměstnání, nebude výdělku, nebude peněz, tudíž byla obava, že nastane nezaměstnanost mezi pracující třídou. Nedostatek peněz přivodí obmezení všech potřeb, následkem toho budou špatné obchody, zboží luxusní, galanterie nenaleznou vůbec odbyt, sklady budou přeplněné, atd. Pravý opak se stal — ovšem, nenadáli jsme se tak dlouhé války. Všecky schopné síly starší i mladší jsou odvedeny a na vojně větší část jich nedělá nic. Za to scházejí v živnostech, obchodech, továrnách, hospodářstvích, mnohde není ani pánů ani dělníků. Každá lidská ruka, sebe neschopnější, je vítána při práci a průměrně placena. Peněz z papíru natištěných je spousta — váleční spekulanti a dobrodruzi se obohacují a překoť, zábavní místnosti, divadla atd. jsou plny. Sklady zboží prázdné; textilní zabavil stát pro vojáky a nemocnice, ostatek — uložili lidé peníze ve zboží. A není surovin ani rukou k nové výrobě.

Drahota. Jen potraviny scházejí, je hlad. Když už není co jíst, ani mouka, ani brambor atd., vydala vláda nařízení nejvyšších cen masa (snížených) a následek? Není masa k dostání, protože sedlák už lacino neprodá, zvykl on i řezník na vysoký výdělek. Hlad dvojnásobný. Jen váleční spekulanti mají blahobyť. V Semerinku u Vídně povaluje se smečka břichopásků jako v Monte Carlu ve společnosti vyšňořených kurtizan, hudba hraje celé noci, šampaňské teče proudem; platí se za láhev 60—70 kor. a „bar“ tu trží denně statisíce. Také — výsledek války.

Vojenské. Němci soustavně ustupují před Angličany a Francouzi na západě. Při tom se chlubí, že za sebou ničí vše, zanechávajíce holou poušť; na celé ploše nezůstane keříčku, stromu, stavení ani studně, jen rozrytá, neschůdná smrtonosná poušť. A tímto vandalismem se ještě kulturtrégři němečtí chlubí!

10. března. Rakouské dělostřelectvo zničilo u Gorice italské letadlo. — Americké vládě se nabídlo 39.000 továren k dodávání válečného materiálu.

11. března. Silná dělostřelba na přímořské frontě. — Italští letci vrhali pumy na Terst, Isolu a Piran. — Francouzské výpady mezi Avrou a Oisou v Champagni. — Němci a Bulhaři zahájili bombardování Bitolje. — Angličané obsadili Bagdad.

12. března. Italský útok před Kostanjevicí. — Chilský vyslanec podal ve Vídni protest své vlády proti ponorkové blokádě. — V Petrohradě vypukly pouliční nepokoje, za nichž bylo zabito a raněno 400 osob. — Ruské vojsko obsadilo Bidžar, Kenghavar a Daulabad v Persii. — Brasilská vláda nařídila svým příslušníkům, aby opustili německou říši.

Persekuce. Divisní zeměbranecký soud v Plzni odsoudil dnes ženu zedníka, Janu Hurtovou z Lobeze, na 6 měsíců do žaláře pro pobuřování, jež spáchala dopisem svému muži na frontu — dopisem, jež censura zabavila a muži nedodala. Vojenský soud, to je samec!

13. března. U Ripontu v Champagni rozvinuly se tuhé boje. — Na severní mexické hranice přibýly velké oddíly mexické jízdy. — V Petrohradě zahájeny byly anglicko-ruské porady o definitivním rozdělení Persie. — Ruská vláda nařídila zastavení

soukromé dopravy na všech drahách západního Ruska ve prospěch dopravy potravin. — Ruské útoky na levém křídle kavkazské fronty.

14. března. Francouzové napadli posice čtyřspolkového vojska mezi Ochridským a Prespaským jezerem. — Anglické útoky v území Ancry. — Španělské válečné lodi obdržely rozkaz střežit přístavy ostrova Malorky, aby se zamezilo zásobování německých a rakouských ponorek. — V továrně na třaskaviny v Anglii v Kanadě udál se ohromný, Němci založený výbuch. — Americká vláda oznámila cizím vládám ozbrojení amerických obchodních lodí. — Čína přerušila diplomatické styky s Německem.

Revoluce v Rusku. V Petrohradě vypukla revoluce, kterou podnítili komunisté Lenin a Trocký.

15. března. Ruská дума sesadila a uvěznila ministry a zřídila zatímní vládu. — Městské správy moskevská, kazaňská, charkovská a oděsská připojily se k revoluční vládě. Poslanec dumy Egelhardt byl jmenován petrohradským velitelem. — Petrohradské obyvatelstvo vydrancovalo většinu potravinářských obchodů. — Americký parník „Algankin“ byl potopen německou ponorkou. — Čína zabavila 13 německých lodí, kotvicích v Šanhaji. — Francouzský ministr vojenských věcí Lyautey odstoupil.

Car Mikuláš musel odstoupiti, rovněž velkokníže Michal Alexandrovič.

16. března. Mohutné francouzské síly podnikly několik útoků proti německo-bulharským posicím u Bitolje.

Ruský převrat. V celém něvském okrese byl vyhlášen zostřený válečný stav. — Francie a Anglie uznaly zatímní petrohradskou vládu.

18. března. Francouzové obsadili nádraží v Poroj na make-donské frontě. — Italský útok na Costabelle. — Angličané a Francouzi obsadili Bapaume, Peronne, Roye a Noyon, jež německé vojsko „podle plánu“ vyklidilo. — Silné francouzské útoky mezi Ochridským a Prespaským jezerem. — Německé vzducholodi vrhaly pumy na Londýn a na anglická jihovýchodní hrabství. — Zeppelin „L 39“

byl sestřelen francouzským dělostřelectvem u Compiégne, severně od Paříže.

Denunciace potrestaná. Na udání pošt. oficiála P. v Jičíně vyšetřoval vojenský soud jednoho lékaře a několik studentů, že provedli jakés manipulace, aby nebyli odvedeni. Poněvadž udání zjištěno jako nepravdivé, odsouzen udavač k 5 měsícům žaláře.

Ruský převrat. Celý ruský generální štáb se přidal k revoluční vládě.

Hrdinský čin českého letce. Jan Hofman z Vel. Jesenice, odchovanec obecné školy, vyučený kožišník, byl hned na počátku války mezi prvními dobrovolci ve Francii a jsa raněn a k pěší službě nezpůsobilým dává se k letcům. Dne 18. března 1927 při vzletu střetl se s německými avitiky a dvě letadla jim poškodil.

19. března. Italská vzducholod' vrhala pumy na několik obcí v adišském údolí. — Francouzský útok u Chrambrette na východ od Mosy. — Velitel pevnosti Dvinsku odepřel nové ruské vládě poslušnost. — Čínské vojsko obsadilo německá koncesní území v Hankau a Tiencinu.

20. března. Italští letci bombardovali Terst. — Prudké francouzské útoky na německé posice severně od Verdunu. — Silný dělostřelecký boj mezi Lensem a Arrasem. — Ribot sestavil nové francouzské ministerstvo. — Anglie vystavěla množství malých ponorek, jež mají podniknouti honbu na německé ponorky.

Ruský převrat. Ruské vojsko v Helsingforsu se vzbouřilo. — Ruská vláda zrušila jmenování velkoknížete Nikolaje vrchním velitelem vojska.

21. března. Ruská vláda vedená knížetem Lvovem nařídila, aby bývalý car a jeho choť byli považováni za zajatce a aby byli dopraveni do Carského Sěla. — Sociálně demokratická strana dumy přijala resoluci pro okamžité skončení války. — Ruská vláda vydala manifest, který potvrzuje finskou ústavu. — Německé vojsko podniklo výpad na Berezině. — Výbor dumy převzal vrchní velení nad ruským vojskem a loďstvem. — President Wilson svolal mimořádné zasedání kongresů na den 2. dubna, aby byla Německu vyhlášena válka. — Německý dělový člun „Cingtau“ byl vyhozen do povětří a potopil se v řece Whanpoa.

22. března. Na Berezině prorazilo rakousko-německé vojsko do druhé ruské linie. — Francouzské útoky severně od Bitolje. — Veliký americký parník „Vigilantia“ byl torpedován. — Bývalý car Mikuláš vydal reskript, jímž zprošťuje úředníky a vojsko jich přísahy. — Americký parník „Healdton“ byl torpedován. — Americký válečný departement vydal rozkaz k přípravám pro mobilisaci milice.

23. března. Francouzské vojsko postoupilo po obou stranách St. Simonn přes Sommu. — Spojené státy formálně a úplně uznaly novou ruskou vládu. — Podle posledních zpráv připojila se celá Rus i s Finskem, Turkestanem a Sibiří k nové ruské vládě. — Americká vláda objednala v loděnicích v Novém Orleanu 64 ozbrojené šalupy k boji proti ponorkám. — Senát v Ohio schválil zákon, jenž zavazuje všechny muže mezi 18 a 45 lety, aby hlásili se k vojenské prohlídce. — Car přibyl do Carského Sěla. — Ruský ministr spravedlnosti pracuje o obžalobě proti bývalým ministrům, kteří budou postaveni před válečný soud.

24. března. U Dorny Vatry pronikly rakouské oddíly ke čtvrté ruské linii. — Socialističtí dělníci a vojáci pořádají od několika dnů v petrohradských ulicích mírové projevy. — Ve Spojených státech konají se přípravy k vyzbrojení armády 1,000.000 mužů pro zámořskou službu.

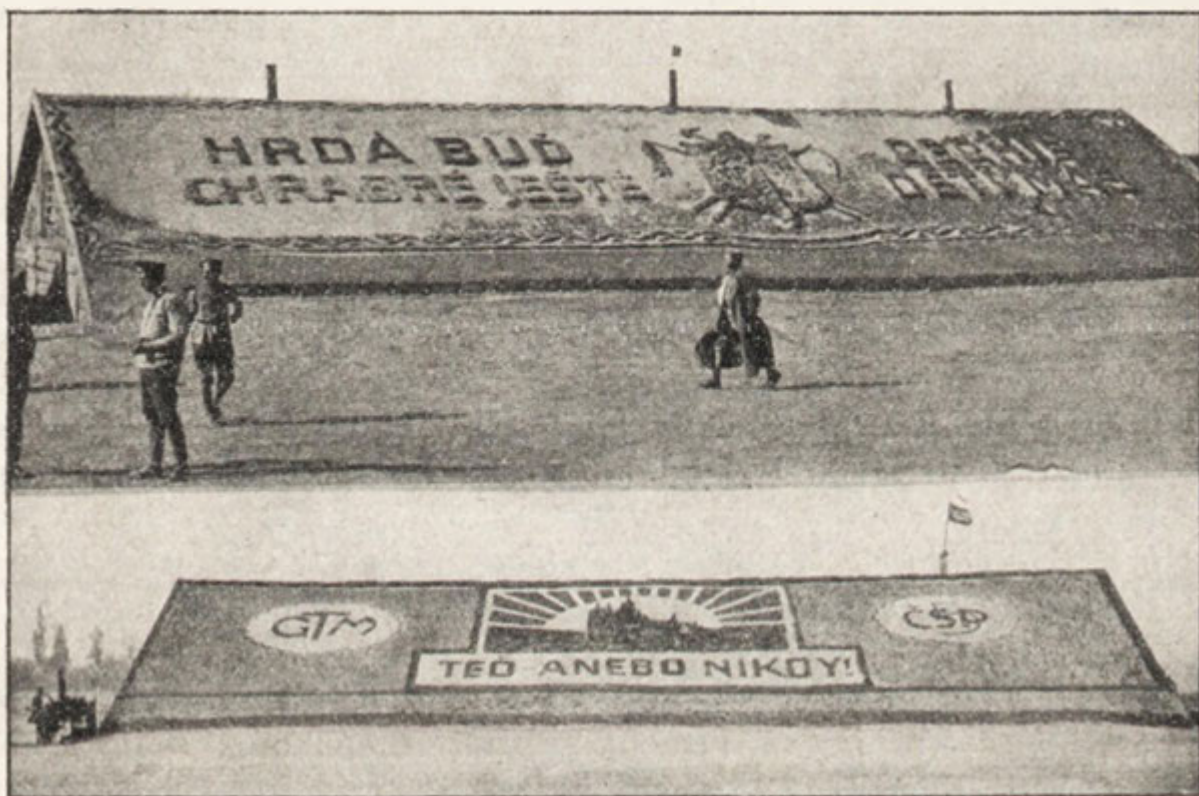
25. března. Italský útok na Monte Scorluzzo v území Stilského sedla. — Generál Alexějev převzal vrchní velení nad ruským vojskem. — Velkokníže Nikolaj Nikolajevič vzdává se vrchního velitelství.

26. března. Čínský velvyslanec v Berlíně požádal o své pasy. — Ve Finsku vznikla nespokojenost, že nejvyšší finské úřady byly obsazeny Rusy. — Americká vláda povolala 14 praporů, 20.000 mužů národní gardy k spolkové službě. — Francouzové obsadili dvě tvrze u La Fère, jež byly vyklizeny německým vojskem.

27. března. Ruský útok na rakouská postavení na Magyarsu. — Prudké ruské útoky u Lucku a Břežan. — Angličané obsadili město Roisel na potoku Cologne. — V Novém Yorku konal se veliký meeting pro zasažení Ameriky do války. — Ruští generálové Evert a Gurgo byli zatčeni na rozkaz výboru dumy. —

V Petrohradě rozvinula se vášnivá agitace pro republiku. — Ve Spojených státech bylo povoláno 20 pluků a 5 praporů národní gardy do spolkové služby.

Čsl. legie v Rusku. Při útocích Rusů u Břežan dosáhla úspěchu Medkova rozvědka, o čemž s uznáním zmiňuje se hlavní stan vrchního velitelství.

Tábořiště čsl. vojska na Rusi. (Hrdá buď Čechie . . .)

28. března. Rusové pokračovali ve svých útocích proti rakouským magyaroským posicím. — Americká vláda konala porady o vyslání pomocného vojska do Francie. — Anglická nemocniční loď „Asturias“ byla torpedována. — Ruský ministr spravedlnosti sestavuje obžalovací spis proti caru a carevně. — Americký ozbrojený parník „St. Louis“ přijel do Liverpoolu. — Španělský velvyslanec ve Washingtoně snaží se o zprostředkování mezi Spojenými státy a Německem.

29. března. Před carským palácem konaly se velké demonstrace proti bývalému caru. — Ruský generál Ivanov byl zatčen. — Do Pireu připlula první americká loď s nákladem obilí. — Francouzská vláda zabavila všechny měděné předměty. — Francie uzavřela ve Spojených státech půjčku 100 milionů dolarů.

30. března. Německé zajišťovací oddíly ustoupily na čaru Ruyaulcourt-Sorel severovýchodně od Peronne. — Všichni členové domu Romanovců složili prozatímní vládě přísahu věrnosti. — Ve Spojených státech bylo zahájeno najímání vojáků. — Mezi washingtonskou vládou a čtyřdohodovými vyslanci se konají rozhodující konference o účasti Ameriky ve válce.

Hospodářské. V Německu nařízeno, poněvadž asi „šatenky“ nestačily získati dostatek látek — že žádná žena nesmí míti více než dvě všední a 1 sváteční celý oblek, 1 sukni, 2 bluzy, nebo kazajky, šátek, sukni na ráno, 3 zástěry, 1 pár zimních rukavic, 3 tucty šátků; dále 4 denní košile, 3 noční košile nebo kazajky, 4 halhotky, 3 spodnice, 4 páry punčoch, konečně 3 páry botek nebo střevíců, 1 pár pantoflí. Mužům jest povoleno míti: 1 všední a 1 sváteční oblek, 1 svrchník či plášť, 2 haleny pracovní, 2 zvláštní vesty, 2 pracovní kalhoty, 2 zástěry, 1 pár zimních rukavic, 6 kapesních šátků; obuvi totéž množství jako u žen; dále 3 denní, 3 spodní a 2 noční košile, trojí podvlékačky, 4 páry punčoch. — Nákupní fronty žen ve městech se rozmnožují, čeká se od půlnoci již před všemožnými krámy, za mrazu, sněhu a nepohody. Ženy i děti líhají a sedají na chodnících, krčí se v zákoutích vrat, táboří venku a čekají na jakékoli potraviny, maso, mléko, zelí, pivo, sacharin, mýdlo škrob, sodu, tabák, uhlí, dříví, obuv — zkrátka nic nelze dostati bez „fronty“. — Hostince se zavírají; většinou nepodávají ani obědů, ani večerí, neboť není možno nic koupit. — Na ulici potkávaš jen dvojí druh lidu: téměř napořád vyzáblé, bledé tváře a nedokrevné ženy, obličeje ustarané, umořené, stejně inteligenty jako prosté; aneb — v menším počtu — vypasené, bujné blahobytníky, totiž válečné zdražovatele, kteří tyjí z jiných. Rozmnožila se kasta zprostředkovatelů, potravinových „komisionářů“, kteří žádnou živnost neohlásili, daně neplatí — muži i ženy — ale inserují a nabízí vše možné, zboží ani nevidí,

ale — bohatnou ze zisků, fiktivních cen, fingovaného zboží. Neboť dnes lidé koupí za hrozné peníze všecko, byť i jen slib na papíře, ba i svou smrt.

31. března. Italské dělostřelectvo střílelo na Arco. — Anglické útoky u Metz. — Angličané postoupili k Hendicourtu. — Rusko se uchází u spojenců o novou půjčku 14 miliard. — Čínská vláda nařídila soupis Němců v Číně usedlých.

Čsl. legie v Italii obdržely provolání ze sekretariátu Čsl. Národní rady v Paříži: „Neobracíme se na Vás, abychom Vás vyzývali, kdo ví k jakému revolučnímu jednání. Také nás ani nenapadá nutiti někoho k čemukoliv. — Nikdy nikoho jsme nenutili k žádnému činu protirakouskému, k žádným proklamacím a projevům nebo k účasti na našem hnutí, nebo konečně k vstoupení do armády dobrovolnické — —“ a žádá pouze, aby nikdo nepodpořoval snahy rakouské. Podle časopisu „V boj“, str. 271 a J. Bořila „Revoluční hnutí v Italii“, str. 20, přivodil tento projev rozkol mezi čsl. dobrovolníky, někteří se začali vymlouvat, že není snahou Národní rady zasáhnouti vojensky. Mezi 1.500 čes. důstojníky v Assinare našlo se 300 dobrovolníků, kteří začali uhýbat, že prý „čsl. armáda není jediným prostředkem k dosažení národních cílů, má míti účel jen demonstrační a nikoliv vybojovati vítězství Dohody — není možno, aby vedoucí politikové chtěli obětovati tuto naději národa, eventuálně i pro cizí zájmy v případě nezdaru“. Hlaváček a Čapek hleděli provolání potlačit a Čapek vydal plakát: „Každý Čech vstup do čsl. armády, abys vysvobodil svůj národ ze staletého utrpení, z poroby nedůstojné. Chceme a budeme bojovati po boku nejušlechtilejších národů za pravdu a právo, poněvadž jen tak můžeme dosáhnouti národní svobody. Ve jménu lidství my nemůžeme jednat jinak!“ Čapek a přívrženci zúčastnili se ustavující schůze bezbarvého „Svazu“ a ustavení jeho zmařili.

1. dubna. Severovýchodně od Peronne pošinuli Angličané

své linie dopředu o 2 km. — V ruském baltickém loďstvu vypukly nepokoje, za nichž byli četní důstojníci usmrceni.

2. dubna. Ruské výpady v údolí slanickém a uzském. — Carští manželé byli zcela izolováni a jejich střežení bylo zostřeno.

3. dubna. Útoky ruských výzvědných oddílů na Bystřici Solotvinské. — Nucené dopravování belgických dělníků do Německa bylo konečně zastaveno.

Válka Ameriky s Německem. President Wilson vyzval kongres, aby prohlásil, že mezi Spojenými státy a Německem je válečný stav. — Ve státě Nový York nabyly platnosti zákon o zavedení všeobecné branné povinnosti.

4. dubna. Ruská vláda dala zatknouti 500 osob, jež agitovaly pro mír. — Rozhovory mezi Bethmannem-Hollwegem a hrabětem Czerninem vedly prý k úplné shodě ve všech otázkách. Czernin ohlásil, že Rakousko dlouho nevydrží válčit. — Ruská vláda vydala dekret, jímž stát přejímá všechny statky carské rodiny. Velkokníže Nikolaj byl v Livadii zatčen.

5. dubna. Italští letci svrhli pumy na Nabrezinu a Sisfanu. — Americký senát schválil resoluci, jež prohlašuje válečný stav s Německem za existující.

6. dubna. Ruský útok byl podniknut po vyhození podkopu u Břežan. — Americká sněmovna reprezentantů schválila válečnou resoluci. — Wilson zaslal důležitou notu americkým republikám. — Četné mobilisované pluky americké byly poslány k mexické hranici.

Nové války. Sev. Amerika vyhlásila Německu dne 3. dubna válku. Při tom prohlásil president Wilson mezi jiným o příčinách: Nová německá politika upustila od všelikého obmezování. Všeliké lodi byly bez okolků a bez výstrahy potápěny, aniž kdo pomýšlel na to, aby se přispělo osobám, jsoucím na palubě. Byly potápěny spřátelené lodi neutrální stejně jako lodi států válčících. Dokonce i lodi nemocniční, jímž německá vláda dala volný průchod, byly potopeny se stejnou nemilosrdností a bezzásadovostí. Mezinárodní právo s námahou se dopracovalo resultátů, které byly dost nuzné, ale německá vláda zrušila i toto minimum práva pod záminkou odvety a nezbytnosti, poněvadž neměla zbraně, jichž by mohla

použití na moři, kromě těch, jichž nesmí používatí, jak jich nyní používá Německo, neberouc v úvahu lidskosti nebo úmluvy, na nichž se zakládá světový obchod. Nemyslím nyní na hmotné ztráty, nechť jsou sebe vážnější, nýbrž na povšechnou záhubu nebojujících, mužů, žen a dětí. Nynější německá válka proti obchodu jest válkou proti lidskosti a všem národům. — — Naším motivem není pomsta anebo zásada brutální moci, nýbrž my se zastáváme lidských práv. — — Německá vláda popírá právo neutrálů používatí vůbec v uzavřených vodách zbraně na obhájení práv, kterých žádný moderní právník nikdy nepopíral. Německo označuje, že by s eskortami na ochranu lodí zacházeno bylo jako s piráty. Vzhledem k takové neomalenosti jest ozbrojená neutralita více než neprospěšná. Kdybychom se poddali, dovořili bychom porušení svoje nejsvětější národní práva. Poslouchaje bez váhání příkazů své ústavní povinnosti, žádám kongres, aby prohlásil, že poslední čin německé vlády ve skutečnosti není ničím menším, než válkou proti vládě a lidu Spojených států, a aby formálně schválil válečný stav, jenž Americe jest uložen, jakož i aby učinil ihned opatření, jež nejenom uvedla by zemi v úplný stav obrany, nýbrž použila také její pomocných pramenů tak, aby Německo bylo donuceno přijmouti podmínky pro skončení války. Válečný stav přivodí úzkou součinnost s ostatními vládami, proti Německu bojujícími, neboť jim poskytneme liberální finanční úvěr, abychom jim dali k dispozici organizaci na zmobilisování všech hmotných pomocných pramenů země, dodávali válečný materiál, a co nejhojněji, ale při tom nejúsporněji a nejúčinněji sloužil ostatním potřebám národů. Válečný stav bude mítí dále za následek okamžité úplné vyzbrojení loďstva, zejména takovými prostředky, aby nepřátelské ponorky byly potírány, a jmenovitě okamžité rozmnožení armády alespoň o 500.000 mužů se zmocněním brannou moc podle potřeby dále rozmnožiti. — — Američané mají pocit, že naše naděje v příští světový mír byla posílena podivuhodně povzbuzujícími událostmi v Rusku. Tam máme důstojného účastníka na čestném spolku (fit partner for league of honour). Hodláme nyní podniknouti boj s přirozeným nepřítelem svobody a bude-li třeba, použijeme veškeré síly národa, abychom

zmařili jeho mocenské nároky. Nepomýšlíme na žádné dobývání, jsme pouze jedním z předbojníků lidských práv a budeme spokojeni, budou-li tato práva zajištěna.“ President Wilson dodal k tomu, že Rakousko-Uhersko ve skutečnosti nemá účast na námořní válce proti americkým občanům. President chce rokování o stycích s Vídní odsunouti. President skončil: Amerika bude bojovati za nejdražší statky, totiž za demokracii a za svobodu malých národů. — Po Sev. Americe vypověděla válku Německu též Brasilie, Guatemala, Peru, Nigaragua, Honduras, Kostarica, Kuba, Panama, Uruguay, v Asii Čína a Siam, v Africe Liberia.

Politické. Asi před deseti dny, prohlásil německý říš. kancléř na žádost socialistů po rozšíření volebního práva, že za války není čas na opravy, vnitřní otázka musí čekat až po válce. Po zdemokratizování Ruska hlásají Dohoda, Amerika i neutrálové, že demokracie celého světa stojí proti autokracii německé. Nato nařídil 7. dubna císař Vilém dru Bethmann-Hollwegovi, aby co nejdříve přetvořil pruský zemský sněm rozšířením volebního práva lidu.

Mír? Hlasy o míru se množí. Rakouský zahraniční ministr hr. Czernin vyhlásil návrh, aby válčící moci se sešly k vyjednávání o míru, za současného pokračování ve válce, tedy bez příměří, což jest novinkou v dosavadní praxi diplomatické. — Ruští socialisté žádají, aby prozatímní ruská vláda prohlásila, že nechce válkou nabýti území, což přivodí prý jednání mírové. Ruská vláda prohlášení takové vydala s heslem „bez anexí“. Vláda chce mír na základě práva národů, určovati svůj osud sami.

Hospodářské. Pražský městský zvěrolékař dr. Říha odhalil, že jistý obchodník s hadry, Robert Goldberger v Anežském klášteře prodával chudině maso ze zdechlých koní, které vyhrabávají dal u Břevnova, kilogram za 1 korunu. Dělo se tak po 6 neděl, maso ohyzdně vypadající, smrduté a uválené vydával za zmrzlé, z fronty přivezené. Mnoho lidu po požití onemocnělo. Darebák a jeho pomocníci byli zatčeni. Bída nutí lid, aby si za peníze kupoval i smrt. — Lázeňská a výletní místa prohlašují v novinách, že nemohou přijímati letní hosty a živiti je. Není potravin. — Výrobci rakví prohlašují, že nemají materiál na rakve. Ve skladištích pražské firmy objeven celý poklad kmínu. Jinde bylo na-

lezeno hraněného cukru takové množství, že nemohlo býti ještě ani zjištěno. Se všemi postiženými lichváři zavedeno bylo trestní řízení a budou pohnáni před soud.

Persekuce Sokolstva. Místodržitel hr. Coudenhove chce se zavděčiti Vídni a krvavému Bedřichovi; vydal tajný rozkaz všem okresním hejtmanstvím v Čechách, aby pilně pátrali v Sokolských jednotách po činnosti vele-zrádné. Okresní hejtman Kozlanský z Nové Paky pronásledoval Sokoly. Na pražské policii horečné špiclovství proti Sokolstvu; nařizovali prohlídky v různých jednotách, zatím však komisař Bienert vždy upozornil starosty postižených jednot, takže se nic nenašlo.

7. dubna. Turci v Asii jsou stále poráženi. Rusové spojili se tam s Angličany u Kizilrobatu v Mezopotamii. — V amerických přístavech bylo zabaveno 91 německých lodí a 22 rakouských.

8. dubna. Anglické útoky u Wytschaete a u Ypresů. — Na Aisně a v Champagni rozvinul se silný dělostřelecký boj. — Rakousko přerušilo diplomatické styky se Spojenými státy.

9. dubna. U Arrasu rozvinula se po bubnové palbě tuhá bitva. — Německý torpedový člun byl potopen ponorkou u belgického pobřeží. — Kuba vyhlásila Německu válku. — Panamská republika zajistila Spojených státům pomoc na obranu průplavu. — Torpedování parníku „Parany“ vzbudilo v Chile a Brasílii silné rozechvění. — Kanadáné dobyli vrch Vimy u Lenzu.

10. dubna. Angličané vnikli v tuhých bojích do německých posic u Arrasu. — Bulharsko přerušilo diplomatické styky se Spojenými státy. — Americké úřady zabavily všechny rakouské parníky v amerických přístavech. — V Novém Yorku bylo zahájeno rozsáhlé zatýkání Němců. — Mezi Brasílií a Německem byly přerušeny diplomatické styky. — Španělský parník „Sanfulgenois“ byl potopen německou ponorkou. — Ve Spojených státech byl nařízen soupis všech německých příslušníků. — Panamský průplav byl uzavřen pro obchodní dopravu. — Socialistické kanceláře, jež na celém území Spojených států propagovaly mír, byly uzavřeny.

11. dubna. Ruské výpady v bekasském údolí. — Italové bom-

bardují rakouské osady nad Adiží a Gardským jezerem. — Mocné anglické útoky po obou stranách silnice Arras-Cambrai. — Francouzské dělostřelectvo pokračuje v palbě na St. Quentin a La Fère. — Ve Spojených státech přihlásilo se dosud 280.000 mužů k válečné službě. — Brasilie zabavila 46 německých lodí. — Wilson vyzval Garranzu, aby něm. vyslanci v Mexiku doručil pasy. — V Rio de Janeiro se denně konají protiněmecké projevy. — Císař Karel navštívil sočskou frontu a Terst. — Spojené státy opevňují své nově nabyté ostrovy v Západní Indii. — Americká vláda uzavřela smlouvu o dodávce 3 milionů plynových pum.

12. dubna. Anglické útoky u Fampouxu. — Angličané dobyli Monchy. — Na frontě od Soissonsu k Remeši se rozvinul silný dělostřelecký boj. — Turecko prohlásilo, že jest ve válečném stavu se Spojenými státy. — Americký kongres povolil 5 milionů dolarů na stavbu 75 vzducholodí. — Anglické vojsko dobylo Beledu, jihovýchodně od Samary v Mezopotamii. — Ruská vláda nařídila hromadné zatýkání socialistických agitátorů. — Argentinská vláda vydala prohlášení, v němž projevuje souhlas s politikou Spojených států.

13. dubna. Živý dělostřelecký boj na Krasské náhorní rovině. — Úspěchy Angličanů u Arrasu. — Francouzské útoky na obou březích Sommy. — Několik anglických jízdních útoků jihovýchodně od Arrasu. — Část francouzského vojska z armády Sarailovy byla dopravena do Italie. — Ruská zatímní vláda se doplnila dvěma členy dělnické rady. — Portugalské vojsko zasáhlo do bojů na anglické frontě. — Generál Rudolf Stöger-Steiner byl za odstoupivšího Krobotina jmenován rakousko-uherským ministrem války.

Hospodářské a sociální. V sobotu, neděli a pondělí 15.—16. dubna dělnictvo v karlínských strojárnách stávkovalo — z hladu. Slibovali mu další přídavky, odpověděli: „Což jsou nám platny peníze, když si za ně nic nekoupíme?“ Namířené strojní pušky vrátily je ku práci. — Ústředny, zřízené vládou pro opatrování a organizaci životních potřeb, se činí; po ústřední pivovarské (Kranz), přichází na řadu „Všeobecná rakouská společnost pro zužitkování dobytka“ ve Vídni, vydělala loni předražováním 5 milionů korun, což se jí

veřejně vytýká. — V Berlíně zuří stávka, již účastní se 250.000 dělníků, z hladu. Vytloukány krámy a okna, pleněny pekařské obchody. Německá vláda posílá je do fronty. Tímže straší se v Rakousku dělníci. — Obyvatelstvo žije z náhražek, jsou náhražky za kávu, mléko, cukr, kakao, maso, kůži atd., atd.

Kulturní. Zakázány: „Zápas nár. socialistů proti válečné předloze“, „Katastrofa bělohorská a její následky“, z roku 1903. Zastaven časopis „Soldaten Zeitung“, jenž šel proti Slovanům.

14. dubna. Italská vzdušná loďstva útočí proti rakouským posicím na přímořské frontě. — Francouzská a anglická ofensiva na západní frontě. — Silné francouzské útoky u St. Quentinu. — Prudká dělostřelba na frontě od Soissonsu k Remeši. — Američtí torpedoborci polapili v Tichém oceáně škuner vezoucí střelivo do Mexika. — Americký válečný departement se usnesl najmouti půl milionu mužů na dobu války.

15. dubna. Bolivia přerušila styky s Německem.

16. dubna. Mezi Soissonsem a Remeši byly zahájeny nové francouzské útoky po prudkém boji dělostřeleckém. — Brazílie přerušila styky s Německem. — V San Paolo a Paraně se udály velké protiněmecké výtržnosti. — Anglická vzdušná flotila napadla Freiburg v Badensku a zabila 11 osob. — Brazílie zabavila německé lodí v brasílských přístavech. Garranza prohlásil, že Mexiko zachová ve válce neutralitu. — Na Aisně započal francouzský průlomový zápas po desetidenní hromadné palbě. — Brasílská vláda nařídila ozbrojení obchodních lodí.

17. dubna. Francouzové zahájili útoky v Champagni mezi Prunay a Aubérive. — Francouzští a angličtí socialisté přijeli do Petrohradu, aby tam agitovali pro válku. — Ve Francii nastoupil službu ročník 1918. — Republika Uruguay zahájila mobilisaci a uzavřela svou hranici proti Brasílii. — Finanční výbor amerického senátu schválil zákon o válečné dani 7 miliard dolarů.

18. dubna. Francouzské útoky v Champagni. — Generál Alexějev byl ruskou vládou potvrzen v hodnosti vrchního velitele ruských armád. — Francouzská ofensiva byla rozšířena na belgickou frontu. — Město Lens bylo bombardováním zapáleno a úplně

vyhořelo. — Francouzské ofensivy účastní se čtvrtiny celé francouzské armády.

19. dubna. Německé vojsko vyklidilo přední linii u Le Ville aux bois. — Francouzské útoky u Braye a Chemin des Dames se zdařily. — Ruské dělostřelectvo zesílilo svou palbu mezi Pripětem a Dněstrem. — Španělská vláda podala žádost za propuštění. — Čtyřdohoda se rozhodla povaliti státní zřízení v Řecku a dosaditi Venizela jako diktátora. — Švýcarské pohraniční stráže střílely na německé vzdušné loďstvo, jež letělo nad švýcarským územím. — Německá vláda nabídla Španělsku úlevy v ponorkové válce. — Jubileum 1000 dní trvání války.

20. dubna. Německé vojsko ustoupilo s břehu Aisny mezi Condé a Soupirem do nových dlouho budovaných posic. — Francouzské útoky u Braye a Craonne. — Němci vyklidili Auberive. — Anglický ministerský předseda odcestoval do Francie. — Francouzové dobyli v Champagni dvou německých baterií. — Francouzský a anglický generální štáb sešel se v Havru ke společné poradě. — Francouzové dobyli několika výšin u Moronvillersu. — Americký senát se usnesl vyzvati vládu, aby zakázala všechn vývoz do skandinávských zemí. — Španělsko svolilo, aby anglická vláda najala španělské lodi.

Mír? Rakouské průmyslové svazy vydaly prohlášení pro mír, o nějž se ministr zahraničí hrabě Czernin zasazuje. Rovněž tak socialisté němečtí a rakouští.

Vojenské. Na francouzské frontě zuří největší a prý rozhodná bitva, při níž padnou spousty střeliva. — Nový, asi již pátý odvod starců 46—50letých vyhlášen, ačkoliv tito plní již špitály. Práce to maďarského organisátora Hagaye, jenž odvádí obchodníky a živnostníky ze závodů, aby jimi naplňoval neduživé „hilfsdienst-compagnie“, které nejsou k ničemu.

Hospodářské. Bída — hlad. Vydáno nařízení — teď jsme jen samé nařízení, — jež vyměřuje pro člověka denně 15 dkg masa; dále stanoveno pro tři osoby čtvrt litru mléka denně, které ale nedostanou. — V kavárnách a hostincích nesmí se dávat cukr k nápojům, kávě atd. Host si musí cukr přinést. — Ve frontě nákupní ušlapána těhotná žena. — Dělnické nepokoje z hladu. — Není

vůbec lněného neb konopného motouzu; místo něho jest papírový, křehký. — 1 kg mouky prodává se už za 8 korun, vepřového masa 12 korun, hovězího 10 korun, ačkoliv úřední ceny stanoveny na 6—7 korun, za tuto cenu ho nikdo nedostane: v obchodech není, vše se prodává pod rukou. Pěkné mýdlo 20—22 korun, cukr 12 korun kilogram. Slepice stojí 17 korun.

Kulturní. V období od dubna do června roku 1916 bylo v Rakousku úředně zastaveno a soudními rozsudky zakázáno celkem 105 časopisů, a to: 78 listů českých, 13 italských, 8 německých, 1 francouzský, 1 anglický, 1 rusínský a 1 hebrejský časopis. Za tu dobu byla 6 cizozemským listům odňata poštovní doprava do Rakouska, a to dvěma německým (z Holandska a Švýcarska), třem francouzským (ze Švýcarska a Holandska) a jednomu českému (ze Severní Ameriky).

Politické. Němci v Rakousku domáhali se v posledních měsících houževnatě, aby vláda oktrojovala nový jednací řád pro parlament, rozdělila království české na část německou se zvláštními právy, uzákonila němčinu atd. Vláda hr. Clam-Martinice jim to slíbila a nyní, následkem mírové nálady v Rusku, již chce využítkovati, tuto oktrojírku odřekla. Z toho mezi Němci velké jitření. — Wilson vydal svolání k Američanům, v němž dí: Musíme opatřiti nadbytek potravin a válečného materiálu nejen sobě, ale také čtyřdohodě. — Dále „aby žádný národ nevládl nad jiným národem“. — Německá sociální demokracie vydala podobná prohlášení. — Praha, Vinohrady a jiná předměstí projevují souhlas, aby volební právo do obecních zastupitelstev bylo rozšířeno.

21. dubna. Francouzsko-ruské útoky u Brimontu. — Francouzové zajali podle zpráv francouzských mezi Soissonem a Auberive dosud 19.000 Němců a ukořistili 100 děl. — Ruský výbor delegátů dělnictva a vojska prohlásil, že odmítá myšlenku zvláštního míru.

22. dubna. Severně od Scarpy rozvinul se prudký dělostřelecký boj. — Francouzský tisk zahájil prudké útoky proti Řecku.

23. dubna. Angličané dopravili k Arrasu značný počet nových děl. — Členové rodu Romanovců byli zavezeni na Krym, kdež jsou přísně střeženi. — V Minneapolis byla podepsána úmluva

o námořní konvenci mezi Spojenými státy a čtyřdohodou. — Ruská prozatímní vláda zřizuje polskou armádu a polskou vládu. — Anglická vláda svolila k odjezdu anglických socialistů na mírový kongres do Štokholmu. — President Wilson pohrozil, že rozpustí kongres, nebude-li branná předloha přijata.

24. dubna. Dva mocné anglické útoky východně od Arrasu. — Angličané zmocnili se osady Quemappe. — Severovýchodně od Arrasu rozvinuly se tuhé boje o vesnici Gavrelle. — Ruský ministr spravedlnosti skončil vyšetřování proti carským manželům bezvýsledně (viz 28. března). — Turecké vojsko vyklidilo na pravém břehu Tigridu posice, na něž Angličané útočili, a ustoupilo k severu. — Velké ruské posily odešly na rumunskou frontu. — Anglický zahraniční Balfour. min. Viviani a gen. Joffre, přibyli do Washingtonu k úradě o vedení války.

25. dubna. Boje o vesnici Gavrelle trvají. — Silná dělová palba u Jakobštatu a Postav. — Anglické útoky mezi Vardarem a Dojranem. — Anglické vojsko dobylo osad Villers-Ploich a Beaucamp. — Francouzské poselstvo přijelo do Ameriky. — V Rio de Janeiro koná obyvatelstvo válečné projevy proti Německu. — Angličané dobyli tureckých posic mezi Samarou a Istabulatem a obsadili Samaru. — Generál Alexějev ohlásil generálu Nivelovi novou ruskou ofensivu. — President Wilson podepsal sedmimiliardovou půjčku, kterou americká sněmovna schválila. — Italové a Francouzové prohlásili samostatnost částí Albanie. — Americký senát se usnesl, aby byl ihned předložen návrh zákona o vojenské povinnosti. — Italové a Francouzové odvádějí Albánce pro vojenské služby.

26. dubna. Anglické válečné lodi pronásledovaly německé parníky v norských vodách. — Angličané ukořistili u Istabultu 14 děl a množství střeliva. — Angličtí letci podnikli útok na německé torpedoborce při belgickém pobřeží. — Angličané zajali východně od Arrasu v posledních třech dnech 3.000 Němců.

Bouře a krveprolití z hladu udály se dnes v Prostějově na Moravě. Přes půl tisíce dělníků protestuje před hejtmanstvím proti nedostatku, ač prý jest dosti zásob schovaných a vyvázejí se do Vídně. Hejtmán povolal z Olomouce maďarské vojsko. Hrozivá situace

— hejtman tasí šavli, trubač zatroubí — výstřel, a 23 lidí válí se v krvi, mezi nimi 13letý školák, jenž ze zvědavosti vylezl na strom. Černožlutá saň se napila krve a hned na to byly v Prostějově otevřeny sklady krup, mouky a cukru; bylo všeho dost!

Čsl. legie v Italii, ač dosud nepovolené, tvoří se tlakem poměrů samy.

Velitelství II. a III. armády italské v uznání, že dosavadní skupiny čsl. rozvědčků se osvědčily a vykonaly dobré služby, obrátily se na F. Hlaváčka, aby jim zařídil další příliv našich dobrovolníků. Po vyžádání souhlasu zajatecké komise poslal Hlaváček 150 mužů a 15 důstojníků ke II. armádě, 100 mužů a 10 důstojníků ke III. armádě, 450 mužů k I. armádě. Oddíly tyto vycvičili se v pevnosti Procolo a další pak přiděleny k VII. a VIII. armádě. Zde i všude jinde působí zdatně „carzanští spiklenci“, kteří zosnovali carzanskou akci (viz její výsledek 19. září 1917). Akce tyto podporovali skutkem i perem plukovník (později generál) Tullio Marchetti (memorandum ministrům Orlandovi, Sonninovi, Bissolatinu, Zupellimu a j.) a major C. Finzi. Důstojníky a muže k těmto oddílům doporučoval z Paduly vůdce tamního oddílu Jan Čapek, jiní byli ze zajateckých táborů Casagiove a Sala Consilina. Hlásilo se vždy dobrovolně k vyhlídce na smrt mnohem více důstojnictva i mužstva, než bylo žádáno, a kdož byli vybráni jákali radostí, budíce závist těch, kteří ještě zůstali v zajateckém táboře a v pohodlí.

27. dubna. Řecká vláda podala demisi. — Wilson ujistil Balfoura, že Amerika neuzavře zvláštního míru. — Anglické vojsko dobylo bulharských zákopů zdělí 1 km západně od jezera Doiranského a odrazilo 4 protiútoky. — Velké dělnické stávky v Německu. — Americká sněmovna representantů schválila zákon o vojenské povinnosti.

Vojenské. Ohromný zápas na francouzské frontě, líčí sama německá úřední zpráva ze 24. dubna: Na bojišti u Arrasu vedla britská branná moc, stojící na francouzské půdě, včera druhý velký náraz, aby prolomila německé linie. Po dny chrlily těžké a nejtěžší baterie masy střel všeho druhu na naše postavení. Dne 23. dubna časně ráno vzrostl dělostřelecký boj v nejsilnější hubnovou palbu. Brzy nato vyrazilo za ohnivou stěnou na frontě široké 30 km

anglické vojsko, vedené namnoze obrněnými automobily, k útoku. Západní předměstí Lensu, Avion, Oppy, Gavrelle, Roeux a Guemappe byla ohnisky tuhého zápolení. Když ztroskotal první útok, byl zahájen přes pole mrtvol před našimi liniemi se zvláštní zuřivostí na obou březích Scarpy k večeru další veliký útok s novými masami. Na silnici Arras-Cambrai získal nepřítel o několik málo set metrů prostoru, trosky Guemappe mu zůstaly.

Politické. Od nastolení nového mocnáře a nastoupení nové vlády nastalo poznenáhle polevení censury. Dříve stíháni byli zodpovědní redaktoři, jestliže neumístili rakouské a německé úřední válečné zprávy na prvním místě titulního listu způsobem nápadným a bez souvislosti s nějakým vysvětlováním. Dnes stačí je umístiti na druhé i třetí straně dole, méně nápadně a první strana je vyhrazena mírových projevům a politickým úvahám, dříve úplně potlačovaným. — Německé říšské listy i vládní píší proti prohlášení mírovému hr. Czernina, že prý stanovisko Německa je jiné než Rakouska.

Československá samostatnost. V Kijevě na Rusi sešla se Národní rada, jež za předsednictví prof. Masaryka provedla novou organizaci Čes. zastoupení. V čele zdejší delegace stál posl. Dürich, jenž udržoval spojení s vládou té doby kruhy, s carem prostřednictvím předsedy ministerstva Stürmera, jemuž vytýkáno zpátečnictví, že zdržuje čsl. akci, boje se proticaristického působení a vlivu čsl. legií v ruském vojsku. Dürich ve své důvěřivosti přijal prý od Stürmera příspěvek na agitaci. Po pádu carské rodiny a vlády, nemohl asi Dürich tak rychle se přeorientovati k novému režimu, čímž vzbudil jistou nespokojenost, a proto byl nyní odstraněn. Posl. Dürich vydával v Kijevě list „Čechoslovan“, jenž redigovali Švihovský, a bohem, později bolševik, Jaroslav Hašek, literát, humorista, který žádnou věc nedovedl bráti vážně. Směr Masarykův začal vydávati proti tomu v Petrohradě „Čechoslováka“, redakcí vážného red. B. Pavlů. Potyčky mezi dvěma listy a směry působily ne-

příznivě na vstupování našich zajatců do legie, když tato byla Kerenským povolena. Kerenský totiž po krátkém váhání přesvědčil se o velkém morálním i vojenském významu našich oddílů a zakládání vojenských oddílů. Tento kongres, jehož se v březnu v Kijevě zúčastnilo 360 delegátů, jehož třetina byla z čsl. vojska, třetina ze zajatců a třetina z Čechů v Rusku usedlých, vyhlásil slavnostně válku Německu a Rakousku „jménem republiky“, a vypsál národní půjčku čsl. ve výši 20 milionů rublů. Zárukou uvedeno „Veškeré jmění československého národa ve vlasti.“ Zklamáný, 70letý posl. Dürich opustil Rusko. Žil dlouho doma v ústraní, až na sklonku života dostalo se mu satisfakce prohlášením, že nedopustil se ničeho nečestného, i zařazen a vyznamenán co legionář. Z Kijeva odebral se prof. Masaryk do Petrohradu začátkem května, aby i tam organisoval. Zde proklamována neodvislost Československého státu a Habsburkové prohlášeni za zbaveny vlády nad lidem českým. Pavlů podnikl pak agitační cestu do Anglie a Francie.

28. dubna. Angličané bombardovali německé posice na obou březích Scarpy. — Republika Liberia přerušila diplomatické styky s Německem.

29. dubna. Anglické vojsko vniklo do Arieux. — Guatemala přerušila diplomatické styky s Německem. — Německo-rakouské ponorky potopily v březnu celkem 450 obchodních lodí. — Americký senát a sněmovna representantů přijaly předlohu o branné povinnosti.

30. dubna. Prudký dělostřelecký boj na frontě od Soissonsu ke Suippe. — Anglické vojsko dobylo německého zákopového systému jižně od Oppy. — Generál Petain byl jmenován náčelníkem francouzského generálního štábu. — Na Krétě byla nařízena všeobecná mobilisace. — Bavorský ministerský předseda Härtling přijel do Vídně a byl císařem přijat ve slyšení. — Wilson prohlásil, že Amerika neuzavře zvláštního míru s Německem.

1. května. Francouzské dělostřelectvo bombarduje Saint Quentin. — Silná dělová palba na Aisně a v Champagni. — Francouzský útok mezi Prosnes a Auberive. — Francouzové dobyli několika zákopových linií u hory Corneilletu v Champagni. — Polští členové ruského Sovětu a dumy složili své mandáty. — Americký senát zmocnil vládu, aby zabrala nepřátelské lodi v amerických přístavech.

Je první máj — je lásky čas — — a jaro dosud se nedostavuje, příroda se letos neprobouzí, jakoby truchlila nad příšernou tragedií lidstva ve XX. století. Mrazy, sněhové přeháňky, zimy, studené deště, větry se honí po zatopených polích a louky se nezelenají, keře ještě nemají pupenců, stromy holými větvkami prosí o záblesk slunce. A člověk — tvor nejubožejší, horší než otrok, nevolník, hladoví, bojuje, trpí nejhorší duševní i tělesná muka.

O míru se mluví, má stále první rubriku denní ve všech časopisech rakouských. Vláda prohlásila, že „naše mocnářství nemá naprosto žádných agresivních záměrů proti Rusku, ani nechce rozšířit své území na jeho újmu. A ministr prozatímní vlády ruské, Miljukov pravil, že rakouští Slované musí dostati svobodu. — Německé časopisy z říše nesměly kolem prvního máje do Rakouska. — Dělnictvo všude a též v Praze smělo konečně v třetím roce války uspořádati schůze, ale bez průvodů; manifestovalo pro mír a větší svobodu národů. Řečníci sociálně-demokratičtí prohlašovali, že strana jejich jest určena k zprostředkování mírovému a naznačili, že s úkolem tímto souhlasí vlády německá a rakouská. Do Štokholmu svolán mírový sjezd sociálně-demokratický na 15. květen, jemuž se přičítá velký význam.

2. května. Útok ruských oddílů severně od Oitozské silnice. — Anglické výpady u Monchy, Lensu a Fontaine. — Velké pouliční nepokoje ve Štokholmu. — Anglické vojsko odrazilo dva protiútoky Bulharů na své dobyté posici u Doiranského jezera.

3. května. Na obou březích Scarpy byly zahájeny po bubnové palbě nové anglické útoky. — Němci sestřelili 15 anglicko-francouzských letadel. — Americká vláda je připravena vyslati do Evropy expediční sbor. — Anglické vojsko dobylo tureckých posic

na obou březích Šat-el-Edhemu a zahnilo Turky do hor Džebels Hamrin.

4. května. Angličané vnikli do Fresnoy. — Angličané dobyli

Generál Graziani a dr. M. R. Štefánik.

německých posic severně a jižně od Fresnoy zšíří dvou mil. — Rusko vymění všechny válečné zajatce starší 60 let.

Vojenské. Němci potopili v dubnu 72 norských lodí.

„Tanky“, anglický vynález obrněných automobilů, přeletí tři až čtyři metry široké zákopy a přeříznou hračkou nejrozsáhlejší drátěné

překážky. Lze je přirovnat k Hannibalovým bitevním slonům u epirotských králů. Nepřátelé jich užívají nyní při všech bojích.

Politické. Profesor dv. r. Goll vyslovuje se nepříznivě o censure, která hymnus k svatému Václavu škrtla! — Němečtí sociální demokraté navrhuji tyto podmínky míru: „Vydání všech území Německem okupovaných, uznání práva národů na svobodný vývoj, znovuzřízení neodvislosti Belgie a Srbska, jemuž přiznává se přístup k Adrii, a možnost přátelského dorozumění o úpravě lotrinských hranic.

Kulturní. Zakázán spis „Balkán po válce roku 1913“, od dra Daneše.

Výživa. V Německu doporučuje se jísti veverky a zvláště mladý jetel prý jest chutný a výživný. — V Rakousku zmenšena dávka mouky pro osobu na třetinu.

Hospodářské. Šestá rakouská válečná půjčka. Podle vyhlášky ministra financí budou jako šestá rakouská válečná půjčka vydány daně prostá 5½% umořitelná státní půjčka a daně prosté 5½% pokladní poukázky, splatné 1. květnem 1927. Upisovací cena činí pro státní půjčku 92 50%, pro státní pokladní poukázky 94%. Díly státní půjčky datovány jsou z 1. dubna, státní pokladniční poukázky z 1. května 1917. Dílčí úroky, které bude upisovatel platiti při dílčích platech, budou počítány od 1. května 1917. Státní půjčka bude splacena za nominální hodnotu a umořena v letech 1923 až 1957 na základě vylosování. Ostatní modalitý a povolené výhody jsou stejné jako při dřívějších půjčkách. Upisování započne 10. května a bude skončeno 8. června 1917. — Nařizuje se soupis kulečníků a mantinelů.

5. května. Anglické útoky u Bullecourtu. — Francouzové dobyli Craonne. — Anglické vzdušné loďstvo podniklo útok na Ostende. — Opětované německé útoky na Fresnoy Angličané odrazili. — Severozápadně od Remeše dobyli Francouzové prvních německých linií na frontě 4 km. — Francouzský ministr Thomas prohlásil, že dohoda se usnesla odstraniti království v Řecku, poněvadž král jest překážkou vyplnění smlouvy o vojenské pomoci Srbsku.

6. května. Silné anglické útoky jižně od Lensu a Cambrai. — Francouzský pokus o průlom na frontě mezi Ailette a Craonne.

— Jihovýchodně od Berry-au-Bac odraženy útoky Němců za těžkých ztrát. — U Fokšan vnikly rumunské oddíly do zákopů rakousko-německých a pronikly až ke Kalimane. — Angličané a Francouzi ztratili v bojích ve vzduchu 14 letadel, Němci ještě více. — Německé ponorky potopily v dubnu skoro milion tun lodního prostoru.

7. května. U Lensu a Arrasu dosáhl dělostřelecký boj značné prudkosti. — Francouzové pokračují v bombardování St. Quentin. — Čtyřdohodové vlády zahájily mezi sebou vyjednávání o přesném stanovení válečných cílů. — Severovýchodně od Soissonu získali Francouzové území. — Východně od Bullecourtů odrazili Angličané prudké německé útoky.

8. května. Angličané zmocnili se okraje osady Bullecourt. — Norské obchodní loďstvo pozbylo v dubnu 72 lodí. — Angličané vyzývají Itálii k zahájení ofensivy. — Francouzové dobyli severozápadně od Remeše německých zákopů. — Generál Dragomirov byl jmenován vrchním velitelem ruské severní armády místo generála Rusského. — Němci jižně od řeky Sanchezu odrazeni anglickým vojskem. — Turecký vyslanec v Bernu prohlásil, že Turecko je ochotno vyplniti ruské přání v příčině otevření Dardanel. — Německé vzdušné loďstvo vrhlo pumy na Epernay a zabilo a zranilo mnoho osob. — Čtyřdohodová vojska připravují novou ofensivu v Makedonii.

9. května. Americké válečné lodi připluly do Severního moře. — Francouzové dobyli opevněné tvrze severozápadně od Prosnesu. — Německé útoky východně od Vauxaillonu odraženy. — Následkem zakročení Ameriky šíří se v Řecku republikánské hnutí. — Americká vláda rozhodla se věnovati miliardu dolarů na stavbu obchodního loďstva. — V Oděse konaly se demonstrace ve prospěch Angličanů. — Italské vojsko obsadilo obec Filiates v Epiru. — U Bereslava v Makedonii odraženy bulharské útoky. — V Itálii bylo povoláno pod prapory mužstvo ročníků 1889 až 1898.

10. května. V krajině Cerny-en-Laonnois utrpěli Němci dvakrát porážky. — Francouzské vojsko dobylo první linie německých zákopů u Chevreux. — Anglická vláda podala parlamentu

předlohu o úvěru 600 milionů liber. — Brest byl určen za základnu amerického loďstva. — Angličané odrazili prudké německé útoky severovýchodně od Chevreuxu. — Ruská prozatímní vláda vyslovila souhlas, aby byl utvořen koaliční kabinet. — Čtyřdohodové armády vystavěly silnici ze Soluně k Jaderskému moři. — Řecká vláda se usnesla odstraniti z Athen důstojníky, čtyřdohodě nemilé.

11. května. Rada dělníků a vojáků v Petrohradě žádá na zatímní vládě všeobecné příměří. — Francouzi sestřelili 9 německých letadel. — Spojené státy činí opatření, aby vláda Venizelova byla uznána za jedinou řeckou vládu. — Severně od Sancy dobyli Francouzové řady německých zákopů. — Německá ponorka vnikla do skotského přístavu a potopila tam norský parník. — V Soluni usneseno zbaviti trůnu krále Konstantina a celou jeho dynastii. — Americká vláda povolila Francii a Belgii společnou půjčku 75 milionů dolarů. — Bulharská posice v úseku Doiranského jezera směrem na Krastani v délce 3 km byla dobyta. — Francouzové odrazili u Bullecourtu německé útoky. — U Ypresu srazili angličtí letci 11 německých letadel.

Dobročinnost. Pořádají se sbírky po ulicích, zvané „Týden ochrany kojenců“; malé ochraňují, aby mohli velké vraždit!

Vojenské. Při nynější velké ofensivě připadá prý na každých 5 metrů 1 anglické dělo, totiž jest 4.000 děl, kteréž za 7 dnů vychrlily 9 až 10 milionů střel. — Denně sestřeleno jest na západní frontě 20 až 40 letadel s obou stran. — Německé ponorky potápějí týdně až 50 lodic obchodních i válečných a samy rovněž přicházejí nazmar, neboť dohoda vládne ještě dokonalejšími prostředky než Německo. Tak se ničí majetek národů hromadně. Němci vedou všude válku barbarsky, loupí, vraždí, plení, boří a pálí i na ústupu.

Hospodářské. Německo má zapotřebí na úroky z dluhů 6—8 miliard ročně.

Hlad. Průvody žen ubírají se ulicemi k místodržitelství, aby žádaly lepší zásobování. Tyto průvody teď jsou zakázány a budou rozháněny.

Drahoťa. Vepřové maso prodává se teď jen pod rukou za 12—14 korun kilogram; cukr za 5 korun. V obchodech není nic k dostání, vše

jen soukromě a hlavně výměnou za jiné zboží; peníze nemají žádné ceny, jen zboží za zboží. Není mouky, není brambor, zelí, vajec, másla, sádla — nic — nic — nic! V Německu kupují bochníček chleba až za 100 Mk!

12. května. Italové bombardovali rakouské posice na sočské frontě jižně od Tolmínu. — K Rooseveltovu expedičnímu sboru přihlásilo se dosud 200.000 dobrovolníků. — Francouzské vojsko zabralo střed německé posice u Chevreux. — Francouzové dobyli Skry di Leggen východně od Vardaru a uhájili se tam přes prudké bulharské protiútoky. — Srbové zmocnili se dvou tvrzí severně od Pazaru. — Angličané odrazili německé útoky jižně od řeky Souchezu.

13. května. Angličané vnikli do Roeuxu a dobyli okolních německých posic na frontě přes 1 a půl míle. — Anglické vojsko usadilo se v osadě Bullecourt, o níž se dále bojuje.

14. května. Dělostřelecká bitva na Soči bez přestávky pokračuje. — Italský útok u Plav. — O vesnici Bullecourt trvají tuhé boje. — Anglické dilčí výpady u Oppy a Fampoux. — Prudké německé útoky na planině craonské a severně od Remeše ztroskotaly. Ruský ministr vojenství Gučkov podal demisi. — Anglické válečné loďstvo bombardovalo Zeebrügge. — Ruské vojsko překročilo řeku Djalu u Meydanu a dalo se na pochod na Kifri. — Nové oddíly francouzského osadního vojska byly dopraveny na frontu.

15. května. Italské útoky, zahájeny po třídní přípravě dělostřelecké na frontě od Tolmínu k moři. — Srbské vojsko proniká proti Dobropolji na makedonské frontě. — Angličané zmocnili se celé vesnice Roeuxu. — Francouzové odrazili německé výpady u Craonne a Sapigneulu. — Americká vláda uznala Venizelovu vládu v Soluni.

Zajatci čeští (viz 28. prosince 1916). V Asinaře po přemožení hrozných útrap začali lidsky žít. A tu Čechové opět projeví se českou písní. Zašli do prázdného kostelíka, učitel Fohl sedl k varhanům a pod klenbou zahlaholila píseň zbožná, pak „Kde domov můj“. Však, již je tu pan farář, obdivuje zpěv, a žádá, aby zpívali při mši; — sli-

bují. Zpívali tedy, a když se nedostávalo písní zbožných, zapěli „Já jsem majstr seminářský“ — nebo „Zelení hájové“. — Osadníci zbožně poslouchali, pan farář nerozuměl sice, ale byl spokojen a milý pán Bůh jistě se nepohoršil. V dubnu přišla radostná zpráva, že zajatci z Asinary dopraveni budou do Francie. Uspořádali tedy na rozloučenou pěvecký koncert, kde zapěli „Kdož jste boží bojovníci“ a Smetanovo „Věno“. Získali si tím generála, jenž jim od té doby projevoval různé pozornosti, rozlišoval je od Němců a rakousko-uherských zajatců, uvolnil cenzuru dopisů, přilepšil. A dne 15. května 1917 tito mučedníci vypluli k Toulonu jako příští legiónáři! Mnozí však do dobrovolnických legií ještě vstoupiti nemohli, neboť byli přestálými útrapami cesty a hladem zesláblí a nemocní. Těm však teprve Francie poskytla péči a ošetření v různých nemocnicích, načež přišli do Charplane, shromaždiště všech zajatců a byli zaměstnání v tamní muniční továrně, kdež kromě stravy dostávali denně 20 centimů mzdy a z této odváděli všichni dobrovolnou daň na udržování „Národní rady“ v Paříži.

Legionáře české v Santa Maria v Italii (viz 27. června a 25. prosince 1916) navštívil kapitán československých vojsk z Ruska, energický a zkušený organisátor, jenž vyličením béd ve vlasti a práce vykonané v Rusku získal naráz 800 mužů, za nimiž následovali jiní. Rakouská vyznamenání dali psům za přívěsky, vystrojili pohřeb Vilémovi a Franz Josefovi, z čehož měli Italové pochopitelnou radost. Také tentokrát austrofilští zupáci, jakýs Gregor a Skořepa, zastrášovali české hochy, ale již sklízeli jen opovržení.

Politické. Jedno sto padesát českých spisovatelů vydalo politický projev k poslancům na říšské radě, a žádají, není-li možno docíliti zasedání českého sněmu, aby aspoň na říšské radě byli pravdivými mluvčími národa a pověděli co národ chce a na čem trvá, totiž: volnost

shromažďovací, odstranění censury, svobodu a nedotknutelnost řečí v parlamentě i v tisku, svoboda a nedotknutelnost poslanců, všeobecná amnestie pro všechny, kdož byli vojenskými soudy pro přečiny politické odsouzeni, občanská svoboda života veřejného — čtyřicet poslanců je zbaveno mandátu a jen lid může je obnoviti. Nutno rozvinouti český program před forem celé Evropy a hájiti ho do krajnosti, splnění jeho bez výhrad. Nedovedou-li poslanci vyhověti všemu co národ od nich žádá, ať vzdají se raději mandátů a odvolají se k národu. — První volná slova politická mohla býti promluvena v soudní síni. Dr. Adler, jenž zastřelil ministrpresidenta dra Stürgkha, hájil se: Pouze zbědačilé obyvatelstvo může si nechati líbiti znásilňování jaké vláda Stürgkhova prováděla. Nejhuře bylo v Praze. Hrozné předpisy udělovány. Předpisovány novinám dokonce litery. Konečně se tam něco stalo, co vůbec nemůže býti předstiženo. Policie povolala chefa sociálně-demokratického listu a řekla mu: „Jsme ochotni dodávati vám články ve smyslu socialistickém. Je pouze třeba, abyste je přijali.“ Dodává-li policie takové články, je to situace, která poličkuje důstojnost žurnalistiky. Nedost však na tom: Policie články posílala a noviny musily je otisknouti, nechtěly-li býti zastaveny. Byl to ustavičný tlak vyděračský, jenž vycházel z kabinetu Stürgkhova. Jednoho dne bylo poručeno vztyčit na sociálně-demokratickém domě černožluté prapory.

Mír? Německý kancléř odpověděl na nátlak soc. dem. o míru řečí vyhýbavou v tom smyslu: nemohu dělat mír, když nás ostatní nenechají na pokoji!

16. května. Italové zmocnili se části levého břehu Soče mezi Avčem a Kanalem. — Německá vzducholod „L 22“ byla zničena anglickým loďstvem v Severním moři. — Útoky Němců na Bullecourt byly odraženy v prudkých bojích. — Generál Petain byl jmenován francouzským vrchním velitelem a generál Foch náčelníkem generálního štábu. — V Rusku byla utvořena koaliční

vláda vstupem zástupců socialistických stran do ministerstva. — Venizelovské vojsko dobylo dvou bulharských srubů u Hazibari. — Angličtí letci vrhali pumy na město Bejrut.

17. května. Na Kuku bojuje se se střídavým štěstím ve dne i v noci. — Flotila amerických torpedoborců přibyla do Anglie. — Francouzové odrazili mohutný německý útok, podniknutý na frontě 4 km u Laffaux. — Anglické vojsko postoupilo na frontě 5 km západně od Doiranského jezera. — Italové dobyli vesnic Zagory a Zagomily a vrchu Vodice. — Německé útoky mezi Gavrele a Scarpou byly odraženy. — Ruský ministr zahraničních záležitostí Miljukov podal demisi a Tereščenko nastoupil na jeho místo.

18. května. Francouzové odrazili nové německé útoky v krajině laffauxské. — Francouzské oddíly obsadily na makedonské frontě řadu opevnění, jichž Bulhaři rozhořčeně hájili. — Americká divise pod generál-majorem J. Pershingem obdržela rozkaz presidenta Wilsona, aby odplula do Evropy.

Hlad. Rekvisice na drahách vyvolává hrozné výstupy. Chudé, ustarané ženy, polovyladovělé děti, mezi nimi jednotlivé i přes důkladnou zimu bosé, plakaly a nařikaly. Každý měl 5 až 10 kg bramborů, 1 až 2 kg bobů a trochu mouky. Vše však bylo zabaveno bez milosti. Ve chvílce slyšení bylo usedavý pláč, prosby a nařikání. Výjevy tyto byly tak dojemné, že i jiné osoby, jež nebyly postiženy, pohnuty byly k pláči. Jedna žena klekla před komisařem na kolena a prosila jej, aby jí dal aspoň pár bramborů z 15 kg zabavených, ježto má 12 dítek a muže ve válce. Vše ale bylo marné. Desítiletý hoch dostal od tety 10 kg bramborů, jež mu rovněž zabaveny. Nařikal žalostně a prosil o navrácení bramborů, jež vezl své nemocné matce a pěti hladovým sestřičkám, jichž otec padl na bojišti... Nic mu však náрек nepomohl a hošík dostal nazpět — prázdný ranec. Zámožnější lidé na nádraží dávali hošíkovi peníze, ten však nepřestal nařikati, a odmítl peníze s tvrzením, že za peníze ničeho nedostane. Takové výstupy stávají se zhusta v Čechách.

Kulturní. Na základě § 20 tisk. zákona odňata poštovní doprava do Rakouska těmito švýcarským listům: „Courrier de Ge-

néve“, „Courrier de Vevey“, „Journal de Jura“ (v Bielu), „La Démocrate“ (v Delsbergu), „Il Dovere“ (v Bellizoně), „La Gazzeta Ticinese“ a „Il Ragno“ (oba v Lugano).

19. května. Anglické těžké dělostřelectvo podporuje Italy na sočské frontě. — Do Anglie přijel první oddíl americké armády. — Honduras přerušil diplomatické styky s Německem. — Francouzové odrazili německý útok u Auberive. — Rakouské dělostřelectvo bombarduje Gorici. — Japonské válečné lodi připluly do Marseillu. — Nigaragua přerušila styky s Německem.

20. května. Mezi Acheville a Quéantem byly zahájeny po bubnové palbě nové anglické útoky. — Německý noční útok proti Francouzům jižně od Courcy ztroskotal. — Francouzové dobyli u Lomnice nového bulharského zákopu.

21. května. Angličané zmocnili se částí německých posic mezi Fontaine a Bullecourtem. — Francouzské vojsko dobylo po tuhých bojích vrchů jižně od Nauroy a Moronvillersu. — Francouzové odrazili německé útoky u Sancy. — Ruská dělnická a vojenská rada schválila resoluci, vyslovující nové vládě důvěru. — Americká vláda nařídila svolání národní gardy.

22. května. Čtyřdohodové dělostřelectvo bombarduje bulharské posice nad Vardarem a Strumou. — Angličané sestřelili 7 německých letadel. — Turci a Kurdové, kteří přepadli ruské vojsko severně od Bitlisu, byli odraženi.

23. května. Na krasské planině rozvinula se prudká dělostřelecká bitva. — Angličané zničili německé skladiště střeliva západně od Lensu. — Italské vojsko odrazilo rakouské útoky mezi Gardským jezerem a Adiží. — V Petrohradě konaly se velké projevy pro dohodu a Srbsko. — Brasilský kongres schválil žádost presidentovu, aby prohlášení neutrality bylo odvoláno. — Čtyřdohodové vlády vedou mezi sebou vyjednávání o změnách válečných cílů. — Francouzové dobyli tři linií německých zákopů v krajině chevreuxské. — Do Spojených států přibylo italské a ruské poselstvo. — Ve Švédsku vzniklo značné rozechvění pro potopení tří švédských obilních lodí německými ponorkami.

Čsl. legie v Rusku. V Kijevě konán národní sjezd veškeré československé veřejnosti, jenž uznal prof. Masaryka

za vůdce našeho odboje proti Rakousku. Delegátem za čsl. brigádu byl tu důstojník Medek a zvolen za člena Čsl. Národní rady v Rusku.

24. května. Italové získali územního zisku v úseku Jamljanském. — Německý útok v Champagni ztroskotal ve francouzské palbě. — Císař Karel nařídil propuštění domobranců ročník 1865 a 1866 na dovolenou. — Rusové odrazili německý útok na západní hranici Multanska. — Následkem krvavých výtržností v Lisaboně byl nad městem vyhlášen výjimečný stav.

25. května. Němci sestřelili 10 anglicko-francouzských letadel a ztratili 11 letadel. — V bojích na sočské frontě bylo od počátku nové ofensivy podle italské zprávy zajato 9.000 rakouských vojáků. — Německé vzducholodi vrhaly pumy na Londýn a anglická města na jihovýchodním pobřeží. — V Oportu bylo vyloděno anglické vojsko na přání portugalské vlády. — Italové dobyli Jamlje a sousedních výšin.

Politické. Týden příprav před zahájením říšské rady, která sejde se po tříletém mrtvém tichu politickém. Bude to kusý, okleštěný parlament, poslanci zbaveni imunity a ve vyšetřování; schází 14 českých, 3 polští, 3 ze Slezska, a řada jich v zajetí. — Ve Vídni a v Budějovicích došlo k velkým nepokojům, zde mnoho lidí zraněno a zavedeno stanné právo. — V Bolevci u Plzně nastal výbuch v prachárně, asi 200 lidí usmrceno, na 700 raněno. — Svaz českých měst vydal projev pro obnovu ústavnosti v království českém a pro zlidovění samosprávy. — Z vyšetřovací vazby pro „velezrádu“ propuštěni byli Cyril Dušek, býv. odpovědný redaktor „Času“ a básník Viktor Dyk. Byli vězněni za to, že burcovali český lid a byli mu těšiteli v dobách zlých.

Mír? Na štokholmskou socialistickou konferenci odjedou čeští sociální poslanci Haberman, Šmeral a Němec. — Francouzská vláda tuto konferenci neuznává.

Vojenské Severní Amerika půjčila čtyřdohodě již 750 milionů dolarů, posílá do Francie 10 000 lékařů, buduje 3 500 letadel se 6 000 letci. — Býv. ruský ministr vojenských věcí Suchomlinov obžalován pro nedostatečné vyzbrojení vojska; v říjnu 1914 scházelo 870.000

pušek, v srpnu 1915 scházelo 12.000 strojních pušek, patron se nedostávalo 100 milionů.

Hospodářské. Zásobování je čím dále obtížnější, není vůbec k dostání potravin. A pokud jsou, schovávají je nesvědomití spekulanty. V Táboře bylo zabaveno pět povozů zásob, z nichž salámy již úplně zkažené, zničeny. Obchodníci vzati do vyšetřovací vazby. — V českých okresích podniknuta opětá rekvisice zásob — bere se poslední.

Vojenské. Z nařízení císaře obdrží dovolenou ročníky starých vojáků 51—52letých. — Válka dosud zmrazila asi 20 milionů lidí, 7 milionů je mrtvých.

Zdravotnictví. Německý „Zeitschrift für Volkshygiene“ píše: Nena-stane-li konec válčení v době dozírné, bude člověčenstvo proží-vati osudné následky války ještě dlouho a dlouho po uzavření míru! Svět jde vstříc budoucnosti nejsmutnější. Válka podrývá tělesnou zdatnost, odinámá jakoukoli podnikavost hospodářskou, ničí důvěru v sebe a jiné, hubí moralitu, šíří pudy zločinné — a stačila by jen nedlouhá řada let, aby sémě tohoto přítomného stavu své strašné účinky objevilo i v příštích pokoleních. — Ve Vídni zemřelo během války 25.000 lidí na souchotiny. — Úmrtnost vzrůstá: roku 1914 zemřelo na souchotě 6223, v roce 1915 už 7810 a v r. 1916 dále 9651. Avšak rok 1917 bude následkem všeobecného hladu ještě horší, neboť v prvním čtvrtletí zemřelo již 3076 tuber-kulosou, což by vydalo za rok 12.000, ač poslední měsíce budou nejzhooubnější. Ale my to vyhrajem!

Výživa. „Komité pro společné stravování středních vrstev obyvatel-stva pražského“ zřídilo čtyři kuchyně v různých částech Velké Prahy, vydává denně na 5000 obědů podporou obce a dobročinnosti, na něž strážníci připlácejí po 70 hal. Jídelní lístek je ve všech kuchyních stejný. Od 21. května do 8. června zní takto: 21. polévka kroupová, knedlík, zeli; 22. polévka jáhlová, krev s kroupami a brambory; 23. polévka z kukuřičné krupice, plíčky a brambory; 24. polévka hovězí s rýží, hovězí maso a brambory; 25. polévka dršťková, buchty; 26. polévka rýžová, dršťky; 28. polévka jáhlová, hovězí guláš, kroupy; 29. polévka rýžová, krev s kroupami; 30. po-lévka dršťková, míchaná zelenina; 31. polévka jaternicová, plíčky

s brambory; 1. června polévka kroupová, buchty; 2. polévka z kuřičné krupice, dršťky. — Pražské restaurace, mezi nimi Obecní dům, zavírají, není z čeho vařiti. — Němci doporučují jetel a vikev jako potravinu. — K tomu kus humoru: děti pokřikují zobecnělou průpovídku: „Kupte si jetel — nebude!“

26. května. Angličané zabrali další části německých předních zákopů jihovýchodně od Loosu. — Italská vláda odepřela socialistům pasy k cestě do Štokholmu na sjezd.

27. května. Silná dělostřelba severně od vipavského údolí. — Francouzské vojsko rozšířilo svá postavení před vrchem Corniletem v Champagni. — Italové dobyli rakouských zákopů západně od Kostanjevice.

28. května. Francouzové odrazili německé útoky v Champagni. — Italské vojsko dobylo výšin na konci údolí Faliova východně od Piavy. — Rusové sestřelili tři německá letadla.

29. května. Angličané a Francouzové sestřelili 22 německých letadel. — Italské vojsko překročilo Timavo a obsadilo San Giovanni. — Itálie uzavřela své hranice proti Švýcarsku. — Angličané odrazili německé útoky u Cerisy a Lensu.

30. května. Angličtí letci vrhali pumy na několik míst za bulharskou frontou v Makedonii. — Americká vláda nařídila odeslati ihned do Evropy 35.000 nákladních automobilů pro americké vojsko na západní frontě. — Japonský tisk vyslovuje se rozhodně proti míru bez anexí. — Německé vojsko ve Francii připravuje nový strategický ústup. — Anglické lodi připluly do terstské zátoky a bombardovaly vojenské podniky a železnice, vedoucí do Terstu.

31. května. Všichni ruští generálové se vyslovili pro okamžité zahájení ofensivy. — Francouzové odrazili německý útok v Champagni. — V království polském byly zahájeny dobrovolné odvody. — Silná dělostřelecká bitva jižně od St. Quentinu a v Champagni.

1. června. Němci sestřelili 4 anglicko-francouzská letadla a pozbyli 5 letadel. — Německá vláda povolila neutrálním lodím, v Anglii uzavřeným, svobodnou plavbu uzavřeným pásmem na den 1. července. — Mocné německé útoky v Champagni byly odraženy. — Italové v Albanii napadli rakouské vojsko na horním

konci potoka Osumu a obsadili několik vesnic. — Italská ofensiva byla zastavena, aby bylo doplněno vojsko a opatřena munice a zásoby potravin.

Politické. Říšská rada se konečně sešla. „Český svaz“ podal poslanecké sněmovně toto prohlášení: Zástupcové českého národa ze všech tří zemí koruny svatováclavské, vstupující na radu říšskou v době světodějných událostí válečných, kdy sevšeobecnělo hnutí směřující k odstranění nadvlády národa nad národem, prohlašují: Opírajíce se v této dějinné chvíli o přirozené právo národní na sebeurčení a svobodný vývoj, posílení nad to u nás nezadatelnými právy historickými a státními akty, plně uznanými, budeme se v čele svého lidu domáhati sloučení všech větví československého národa v demokratický český stát, při čemž nelze opomenouti i větve slovenské, žijící v souvislém celku s historickou vlastí českou.“ — Na základě § 8, odst. 4. zák. z 26. ledna 1907 uprázdnily se následkem rozsudků, nabyvších moci práva, mandáty poslanců: Vladimíra Kuryloviče, dra Dimitr. Markova (Starorusové), Fr. Grafenauera (Slovince), dra Ces. Batistiho (Itala), Frant. Buřivala, Václ. Choce, Jos. Netolického, Jana Vojny, dra Karla Kramáře a dra Al. Rašina. Podle přípisu c. k. zeměbraneckého divisního soudu ve Vídni byla na říšského poslance Václava Klofáče, který jest ve vazbě, podána žaloba pro zločin velezrady podle § 58 tr. zák. — 19 českých poslanců demonstrovalo proti odsouzení poslance Kramáře, volíc ho za presidenta sněmovny. — Vídeňské dělnictvo demonstruje pro mír a pro všeobecné hlasovací právo. Pražské dělnictvo pořádá po tři dny průvody na místodržitelství, jest však rozháněno. Policejní ředitel vyhlašuje, že se budou průvody rozhánět zbraní. V Karlíně táboří vojáci Maďaři na ulicích, pušky v jehlancích. Též plzeňské dělnictvo Škodovky demonstruje. Rovněž v Pešti. Hnutí je všeobecné.

Mír? Všeněmec Volf odhalil, že německá vláda potřebo-

vala socialisty k zahájení mírového jednání; po ní pověřila tím úkolem též rakouská vláda a socialisté si za to vyhradili, že nebudou oktrojovány známé německé „předpoklady“, totiž uzákonění státní němčiny.

Hlad. Do jihočeských okresů u Budějovic a pod. dojíždí Němci z Rajchu a z Dol. Rakous a nabízejí za 1 kg pšeničné mouky 40 až 50 K! Cukr prodává se za 5 K 1 kg. Králík stojí až 30 K.

2. června. Italové odrazili rakouské útoky u Vodice. — Francouzské vojsko zmocnilo se německého stanoviště u Chevreux.

3. června. Italové posunuli své linie kupředu jižně od Kostanjevice.

Čechoslovácký pátý a osmý pluk provedl ve Vladivostoku prostná cvičení 800 borců, za nadšené pochvaly dohodového důstojnictva a oficielních zástupců. — Prof. Masaryk přijel z Petrohradu k přehlídce českých vojsk v Borispoli Borijsku a na frontě. Vyjednává s vládou a králem v Rumunsku o českých věcech a dalších stycích, vrátí se pak opět do Petrohradu.

4. června. Anglické torpedovky potopily německý parník v norských vodách. — Francouzové obsadili řecký ostrov Santa Mura u Prevezy. — Německé lodi, zabavené v Brasilii, byly vráceny do brasílského loďstva. — Francouzské vojsko odrazilo mocné německé útoky na náhorních planinách, vauclercké a californské. — Ruské válečné loďstvo podniklo útok na maloasijské pobřeží, zničilo četné vojenské i tovární podniky a potopilo 147 plachetních lodí. — Rakouská torpedovka „Wildfang“ byla v Jaderském moři potopena nepřátelskou ponorkou.

5. června. Generál Brusilov byl jmenován vrchním velitelem ruských armád. — Francouzské vojsko podniklo úspěšný výpad do německých posic v Champagni a ukořistilo tři strojní pušky. — Italové vyhlásili v Argyrokastru neodvislost celé Albánie pod ochranou Italie. — Anglické monitory napadly Ostende a potopily německou torpedovku. — Angličané dobyli opět své ztracené posice u Cherisy. — V okolí Sakizu obsadili Rusové po boji s Turky tři výšiny. — Angličtí letci bombardovali pumami

čtyři německé vlaky. — V petrohradských továrnách zahájilo stávkou 85.000 dělníků.

6. června. U Roeuxu vniklo anglické vojsko do německé posice. — Francouzští letci bombardovali město Trevir.

7. června. V bojích ve vzduchu bylo sestřeleno 8 anglických a 16 německých letadel.

8. června. Angličané dobyli Wytschaete a Messines. — Anglické vojsko zajalo 5000 Němců a ukořistilo mnoho děl. — Německá ponorka potopila argentinský plachetník. — Ve Spojených státech přihlásilo se dosud 10 milionů branců k vojenské povinnosti.

Politické. V říšské radě přijala slovanská většina návrh poslance Franty na protokolování neněmeckých řečí v plném znění. Nazítří však k velikému nátlaku Němců a vlády návrh byl pozměněn: v protokole bude německý překlad, v příloze původní znění.

Vojenská persekuce. Dělnictvu v strojírnách, jež stávkovalo, sděleno bylo komandujícími důstojníky, kteří v továrnách mají dozor a větší právo než majitel, že jsou všichni od 15 do 60 let odvedeni, a byli hned vzati do přísahy a po nějakých projevech půjdou do fronty!

Prof. Masaryk, „president národního komitétu českých zemí“, odejel do Petrohradu k jednání o české otázce. Praví se, že čtyřdohoda proklamovala československé království.

Bezpečnost. V žižkovské kapslovně udál se výbuch, při němž vyhozeno skladiště se 400 kg třaskavin. — Velké požáry měst a objektů na všech stranách. — V Prostějově byly nepokoje, při nichž padlo 23 životů lidských a mnoho raněných; o tom teprve říšská rada přinesla známost. (Viz 26. dubna 1917.)

Hospodářské. Velká reklama pro šestou válečnou půjčku. Inserty: „Co čestný muž, to vlastenec — co vlastenec, to upisovatel. Kdo neupíše, řeže do vlastního masa!“ Naše banky svolávají hejly marně.

Drahota. Je doba zeleniny; 1 kg cibule stojí 6 korun, mrkve staré 4 kor., chřestu 2'60, 5 hlíz brukve za K 1'60; 1 kg másla 28 K, vepřové maso 18 K, 1 kg jaternic K 4'80 (vše na váhu, ale jakost pra-

mizerná); metr. cent. hornoslezského uhlí 10 K. — Už i na bonbony jsou fronty, jichž se zmocnila spekulace: čiperní kluci zastoupnou u obchodu již z večera a stojí celou noc až do rána, pak své místo prodají některé hospodyně za vstupné nějakou tu korunu obnášející.

Zdravotnictví. Mezi lidem řadí t. zv. „bramborová nemoc“, připomínající zápal ledvin; otékají nohy, oční víčka i břicho, krev jest vodnatá, slabost, bezvědomí, spavost. Příčinou jest podvýživa a nedostatek tuků. Dnešní obědy nižších a středních tříd sestávají z chleba, jehož je málo a je takřka nestravitelný, a ze salátu. Úmrtnost dětí v Praze se zdvojnásobila.

Sokolstvo vydalo svolání pro duševní, tělesnou a mravní zdatnost příštího pokolení; stěhuje si, že je zakázáno cvičení dorostu a zavřeny mnohé tělocvičny.

Vojenské. Angličané používají při útoku hrozná zbraně, pancéřové autobomby, tak zv. „tanky“, jež pohybují na dřevěných podkladech, později přejíždějí zákopy, drtí všecky překážky a kácejí lesy jako dřívka, mají až 10 děl a 10 strojních pušek, pojmu 25 vojáků. Razí cestu pěchotě a neodolatelně ničí vše kolem sebe. — Ve vojenských trestnicích umírají vojáci hladem.

Kulturní. V době, kdy vládou hr. Stürkgha, kterého dr. Adler zastřelil, byl každý projev censurován a stíhán, český lid tápal bez informací, uveřejňovali profesori Goll, Pekař, Kybal a jiní přístupné informativní feuilletony a články v denních listech o „českém právu, české koruně, českých modlitbách“ a podobné, básník Viktor Dyk své básně a články. To byla jediná orientace lidu, který pochopil.

9. června. Do francouzských přístavů připlulo 9000 amerických vojáků. — Angličané ukořistili za své nové ofensivy dosud dvacet děl.

Československá legie v Rusku dosazena byla v síle 1900 bodáků do fronty na úsek 6 km k vystřídání 13. finského pluku, jenž se stal nespolehlivým zahodiv náboje; fronta našich jest západně od vesnice Pochrebce.

10. června. Francouzské vojsko odrazilo německé útoky na Chemin-des-Dames. — Po obou stranách řeky Souchezu vnikli

Angličané hluboko do německých zákopů. — Italové obsadili Janinu v jižní Albanii. — Čtyři pluky ruské sedmé armády se vzbouřily. — Americký parník potopil ve Středozemním moři německou ponorku.

11. června. Italové zahájili ofensivu na náhorní planině Sedmi Obcí a v suganském údolí. — U Nieuportu a Yprů zesílila

Slavnost odevzdání praporu čsl. vojsku v Římě.

(Řeční minist. předseda Orlando; v levo ve světlé uniformě dr. M. R. Štefánik.

dělostřelecká bitva. — Spojené státy přiměly dominikánskou republiku, aby přerušila diplomatické styky s Německem. — Ruská dělnická a vojenská rada se usnesla postavit se proti novému vrchnímu veliteli Brusilovu. — Francouzské vojsko vniklo na několika místech do německých zákopů na levém břehu Mosy. — Angličané sestřelili šest německých letadel. — Velitel ruské severní armády, generál Dragomirov, podal demisi.

12. června. Boje na planině Sedmi Obcí trvají dále. — Z Ameriky přibýlo do Francie nových 15.000 vojáků. — Ruská dělnická a vojenská rada se usnesla, aby bývalý car byl uvězněn

v Kronštatě. — Italské vojsko zmocnilo se průsmyku Agnelly a části Monte Ortigara na pláni asiažské. — Angličané dobyli německé zákopové soustavy na frontě jedné míle u Messines. — Italské vzdušné loďstvo svrhlo pumy na Drač.

13. června. Řecký král Konstantin na nátlak čtyřdohody vzdal se trůnu ve prospěch svého syna Alexandra. — Německý ponorný člun „52“ byl internován v Cadixu. — Do Petrohradu přibyl několik tisíc kozáků, aby učinili konec tamním zmatkům. — Čtyřdohodové vojsko, pověřené dozorem nad úrodou v Thesalii, proniklo do krajiny elassonské. — Veškerá nájímací činnost pro polské vojsko byla zastavena. Poláci přicházejí k rozumu a ztrácejí víru ve vítězství Němců. — Ruská vláda nařídila nové přehlídky všech mužů dosud osvobozených od vojenské služby. — Americký generál Pershing se svým štábem přijel do Boulogne. — Čtyřdohodové loďstvo vylodilo vojsko v Korintě.

14. června. Dělostřelcký boj na náhorní planině Sedmi Obcí. — Němečtí letci vrhali pumy na Londýn, způsobili četné požáry a zabili 67 osob. — Francouzské a anglické vojsko obsadilo Larissu. — Francouzské vojsko bylo vyloděno v Pireu. — Angličané sestřelili šest německých letadel. — Čtyřdohodový komisař zahájil s řeckou vládou vyjednávání o vydání všeho řeckého dělostřelectva a muničních zásob. — Italská vláda usnesla se podati demisi.

15. června. Italský útok na Rombonu. — Prudká italská dělová palba na korutanských hranicích. — Angličané zahájili útoky po bubnové palbě mezi Ypry a Armentières a zatlačili německé zajišťovací oddíly. — Čtyřdohodové vojsko v Thessalii vniklo do Trikaly a do Vola. — Italové odrazili rakouské útoky na své posice na Monte Ortigara. — Příslušníci středních velmocí byli vyzváni, aby do 14 dnů opustili řecké území.

Politické. Čtyřdohoda v notě Wilsonovi prohlásila, že Čechové, Slovinci a jiné porobené národnosti v Rakousku musí býti osvobozeni. — Americký žurnalista praví, že po vítězství dohody vznikne osm nových států: Arabie, Charvatsko a Slavonie, Polsko, Palestina, Syrie, Armenie, Albanie a Čechy. Censura rakouská tyto

zprávy propustila. — V parlamentě němečtí poslanci Wolf a Heine denuncují Čechy a české pluky z velezrady. Řeči českých poslanců jsou konfiskovány. — Poslanec Stránský podal jménem Českého svazu prohlášení: „Chceme si sami určovati formu svého politického života. Chceme si napříště sami dávatí zákony, chceme si sami vládnouti. Chceme míti sídlo všech svých úřadů na dějinné půdě své vlasti a chceme, aby úřady ty vespolek i se všemi instancemi bez výjimky jednaly naší řečí. Domáháme se obnovy politické samostatnosti a svrchovaného státního práva českého národa na dějinné půdě zemí koruny české. Ani pro Slováky, Poláky, Rusíny, Rumuny, Jihoslovany a Italy neznáme jiného národně-politického programu kromě svobodné vůle těchto národů. Usilujeme tedy o přetvoření habsbursko-lotrinského mocnářství ve společenství svobodných, rovnoprávných států.“ (!?) — Anglie a Francie podaly Rusku noty o cílech válečných; nezamýšlí ovládati jiné národy, nechtějí dobývati, ale osvoboditi utiskované národnosti; Elsasko-Lotrinky mají býti vráceny Francii. — Proti Německu stojí dnes 22 států: Anglie, Rusko, Francie, Italie, Belgie, Srbsko, Černá Hora, Japonsko, Rumunsko, Portugalsko, Brasilie, Čína, Kuba, Panama, Guatemala, Bolivie, Honduras, Nicaragua, Liberia, Haiti, San Domingo a Spojené státy americké. — Německá vláda konečně prohlásila ve svém orgánu, že chce s Ruskem uzavřítí mír bez anexí a kontribucí. — Zrušeno bylo zabavení jmění Vinc. Červinky, tajemníka „Národních Listů“, pro velezradu odsouzeného, poněvadž finanční prokuratura nepodala žádost. — President Wilson odůvodnil vstup Ameriky do války tímto obviněním Němců: „Naplnili naše lodi vyzvědači a spiklenci, pokusili se o převrat smýšlení našeho lidu, a když seznali marnost těchto pokusů, podnikli zástupce Německa v Severní Americe, aby zde vyvolali povstání. Pokoušeli se o svedení amerických občanů ke zradě, o kupování hlasů amerického lidu, o násilné ochromení amerického průmyslu a obchodu, o poštvání Mexika proti Severní Americe a svedení Japonska ke spolku s Mexikem proti severoamerickému soustátí.“ — Vláda Clam Martinicova (český šlechtic) soustavně germanisuje, kde jen může. Vydává jen německé jízdní řády, české nápisy na drahách odstra-

ňuje. Ve Slezsku úřady s českými stranami jednají jen německy. Na štěstí Clam Martinic odstupuje — dohrál.

Výživa. Truchlivé obrázky. Bledé, strhané děti klekají přede dveřmi bytů a beze slova spínají k hospodyním ruce. Mají hlad! Kdo zodpoví toto utrpení nevinných? — U nás je neslýchaná nouze o maso, v Německu je našeho masa, vajec, mouky, brambor atd. dostatek. — Kilogram lesních jahod prodává se za 8 K. — Panuje zhoubné sucho, obilí jest spáleno — špatné vyhlídky na příští žně a výživu.

Persekuce. Čeští poslanci interpelovali vládu pro chikanování českého studentstva. — Český svaz podal interpelaci o chikanách českého národa, která obsahuje 400 stran. Poslanci Kramář, Rašín, Klofáč, Choc, Buřival, Vojna, Netolický nejsou propuštěni, úpí v žalářích. — Poslanec Stříbrný líčil v parlamentě, jak bylo zacházeno na počátku války s internovanými, kteří byli na anonymní udání politicky podezřelí; starci, ženy, dívky byli odváděni v okovech. Týrání zatčených, nedostatečně stravovaných bylo všedním zjevem, byli ve skupinách spoutáni, ponejvíce ve znečištěných dobytčích vozech dopravováni. Na cestě do tábora internovaných byli tito lidé ztýráni a jeden transport třiačtyřiceti internovaných byl na silnici oddělením honvédů usmrcen. (Bouřlivé projevy rozhořčení na lavicích českých.) Řečník pojednává potom zevrubně o poměrech v táboře internovaných u Štýrského Hradce. První transport byl převzat vojáky ze Štýrského Hradce, jejichž setník se vyslovil bezcitným způsobem o internovaných. Jednotliví internovaní byli ihned, kdy vagony opouštěli, do krve zbiti a ztýráni. První tři dny tábořili internovaní pod širým nebem. Na kousku pole byly zaraženy čtyři kůly a nikdo nesměl vystoupiti z prostoru vymezeného. Ženy, dívky a muži spali mezi sebou. Teprve čtvrtého dne byli převedeni internovaní do hangárů, kde však zase spali na holé zemi. Po pěti dnech byla přinesena sláma, byla však v bídém stavu. Vykázaný prostor objevil se ke spaní těsným; prádlo nebylo lze převlékati, ježto nikdo žádného neměl, a také nikdo neměl peněz. Řečník uvádí další podrobnosti o poměrech v táboře internovaných v Talerhofu. Případy smrti zaviněny strážními orgány. Právě inteligentní lidé, na příklad

duchovní, potom i ženy donucovány k nepnižším pracím a při tom k práci poháněny ranami. Když se počet internovaných tak zvýšil, že v hangárech nebylo místa, muselo mnoho lidí spát ve stanech při 15 až 20 stupních zimy. Úmrtnost mezi mladými dívkami za špatných zdravotních poměrů stále přibývala. Teprve koncem listopadu 1914 byly na zakročení jistého štábního lékaře vystaveny nové baráky. Šatstvo do těchto baráků přestěhovaných bylo desinfikováno, při čemž před desinfekcí internování, mezi nimi také ženy a dívky, museli se venku do naha svléci a takto často i hodinu stát, než zase obdrželi své šaty. V prosinci 1914 dostoupil počet internovaných pěti tisíc. Že při velkém počtu internovaných a nedostatku zdravotních opatření epidemické nemoci, také skvrnitý tyfus mnoho obětí si vyžádaly, jest pochopitelné. Nemocní a rekonvalescenti byli teprve od února 1915 od zdravých izolováni. Epidemiím jediné v Talerhofu podlehl 1200 lidí, pohřbeno bylo 2000 lidí. Na doklad přednesených událostí může uvéstí výpovědi více než sedmdesáti hodnověrných, akademicky vzdělaných svědků, jichž seznam říšské radě předloží. Ličení těchto příšerných hrůz, jež censura nepropustila, vyvolalo bouři ve sněmovně. Poslanec Kratochvíl v bezmezném rozčilení rve si vlasy a tak dlouho křičí až omdlévá.

Mír? Rakousko-uherský zahraniční ministr hr. Czernin podal císaři Karlovi pamětní spis, dovozující, že vojenská síla Rakouska-Uherska dochází ke konci a že válka musí ke sklonku tohoto roku býti za každou cenu ukončena. Tento pamětní spis byl ve čtyřech exemplářích, z nichž jeden ponechal si Czernin, druhý obdržel císař Karel, třetí dostal Vilém II., čtvrtý rakousko-uherský velvyslanec v Berlíně. List byl prozrazen dohodě.

Maďarská bestiálnost stala se ve válce příslovečnou. Netlačí se sice do prvních zákopů, aby dali životy za černožluté Rakousko, ale raději drží se vzadu, aby v zabraném území dělali „pořádek“. Tu pak schytají v Srbsku, Rumunsku bezbranné ženy, děti, starce, svážou je k sobě, honí polonahé, hladové z místa na místo, ukájí na nich své chtíce a konečně pažbami na hromadách utloukají bezbranné. Maďarský podplukovník Jarmy dal v okolí Kruševce v Srbsku schytati veškeré obyvatelstvo ze 14 vesnic; vesnice zapá-

leny a obyvatelstvo v řadách hromadně postříleno. Na posměch poručil srbskému knězi, aby dával obětem před smrtí políbiti kříž. Kdož utekl a schoval se v lesích, byl později oběšen, prý pro velezradu!

Německá hrabivost. Němci z říše nejen vraždí, ale i loupí. Chtějí především všude být první kde nepřítel ustupuje, ať Srb, Francouz, Ital nebo Rumun. Předstihnou všude rakouské vojsko a zvláště v městech rabují. Kam vniknou, řaději jako kobylinky: vyžerou, vykradou, že nezůstane hřebík ve zdi. Hodí se jim peníze a skvosty stejně jako obrazy, koberce, nábytek, piana, automobily, zboží v obchodech, vše. Sta vlaků odvázejí do Německa ze zabraných míst. V italských městech chtěli také rakouští Němci něco uloviti, ale běda, nesměli! Prušáci postavili stráže a příkře, zbraní odháněli směle „komilitony“ a bratry od dveří domů. Neboť loupež jest výsadou Prušáků. O jiných barbarstvích ani nemluvě.

Prof. Masaryk v Rusku působí brzy v Moskvě neb zas v Kijevě, organisuje české vojsko, jež navštěvuje v jeho táborech, přednáší ve spolcích o nutnosti zlomiti moc Německa a rozbiti Rakousko, má-li býti stvořena nová Evropa. Organisace Čechoslováků se upevňuje; na agitaci dějí se pravidelné sbírky, na něž vedle bohatých Čechů přispívají i dělníci z továren a dolů řádnými příspěvky. Na tuto národní daň i vojáci přispívali ochotně.

23. června. Silná dělostřelecká bitva jižně od Břežan. — Anglické výzvědné výpady mezi Armentières a Loosem. — Francouzský oddíl obsadil Prevezu. — Německá letadla vrhala pumy na Nancy. — Čtyřdohoda nařídila řecké vládě vypovězení téměř všech členů řecké královské rodiny.

24. června. Ruská vláda zrušila instituci hosudarstvenného sovětu. — Nad Petrohradem bylo vyhlášeno válečné právo. — Na kongresu ruských dělnických a vojenských rad došlo k prudkým útokům na členy ruské vlády.

25. června. Francouzská palba zmařila německý pokus o útok u Juvincourtu. — Francouzové odrazili německý útok u vrchu Cornilletu v Champagni. — Francouzská vláda žádá od sněmovny nový úvěr 15 miliard, aby mohla pokračovati ve válce.

— U Raiantu donutilo ruské vojsko Turky k ústupu o 4 versty.
 — V Irsku došlo k novým protianglickým projevům a nepokojům, jež byly vojskem potlačeny. — Německo nabízí Mexiku státy Nové Mexiko a Texas, půjde-li proti Americe.

26. června. Francouzi bombardovali nové německé posice u Vauxaillonu. — Francouzské vojsko odrazilo německé útoky ve Woevre a u St. Mihielu. — Angličané vyhodili do povětří německé ubikace u Vermellesu a ukořistili dva zákopní hmoždíře. — Angličané získali půdy u Lensu a Varnetonu. — Angličané sestřelili 11 německých letadel a ztratili 5 letadel. — Čtyřdohodové vojsko obsadilo Athény. — President Wilson zřídil radu, aby omezila dovoz neutrálům. — Francouzové dobyli první německé linie u Hurtebise a zajali 300 Němců. — Japonsko pokračuje v horlivém zbrojení. — Před italskou sněmovnou pořádají stoupenci dalšího válčení veliké projevy pro válku.

27. června. Angličané dobyli německého postavení po obou stranách Souchezu na frontě dvou mil a obsadili Coulotte. — Anglické vojsko sestřelilo pět německých letadel. — Německá vláda nahradila Nizozemsku parníky, jež byly německou ponorkou potopeny v uzavřené oblasti. — Císař Karel navštívil vojsko, bojující na italské frontě. — Americké vojsko přistálo ve Francii.

28. června. Prudký boj dělostřelecký severně od Aisny a Remeše. — Na východohaličské frontě udržují Rusové prudký dělostřelecký boj. — Německý prudký útok na vrch Cornilette v západní Champagni odražen. — Angličané odrazili německý výpad západně od Opky a srazili pět německých letadel. — Venizoles organisuje řecké vojsko pro čtyřdohodu. — Šest anglických letců svrhlo 70 pum na horu Olivetskou.

29. června. Prudké anglicko-francouzské útoky mezi průplavem La Bassée a Scarpou trvají. — Angličané mezi Oppy a Větrným mlýnem u Gavrele dobyli německých posic. — Němci pokračují v dělostřelecké palbě na Remeš a vrhli včera na kathedrálu 800 granátů, čímž tento stavitelský skvost barbarsky zničili. — U Grateuilu a jihovýchodně od Moronvillersu byly sestřeleny dva německé zeppelin. — Obecní shromáždění kozáků usneslo se na válce do úplného vítězství v do-

hodě se spojenci. — V Petrohradě ustaven výbor pro zřízení revoluční armády dobrovolníků. — Brasilie vzdává se neutrality proti Německu.

Politické. Německý kurýr zatčen v Kristianii, poněvadž propašoval s sebou do Norska třaskaviny.

Zdravotnictví ve Vídni je stále horší. Během války zemřelo tu na souchotiny přes 25 tisíc lidí. V měsíci květnu 1917 umíralo denně o 37 osob více než v květnu 1914. Celkem zemřelo v květnu civilních a vojenských osob 4474 proti 3607 v roce 1916.

Kulturní. Německá vláda zastavila po dobu války nepohodlný týdeník „Zukunft“ a vydavatele Hardena povolala k vojenské službě, ač je mu již 53 let.

Vojenské. V muniční továrně v Bolevci u Plzně udál se nový velký výbuch — již asi šestý — při němž přišli lidé o život. — Hrabátko Thurn Salm obvinil v panské sněmovně české pluky 28. z dezerce; jej odbyli Goll, Fořt, Lobkovic a Lamatsch. Také Poláci denuncováni. — Rusové za nové ofensivy zajali dosud přes 20.000 Němců a Rakušanů.

Persekuce řadí všude, zvláště však v Prostějově již od začátku války. Německá menšina tamní, aby se opět zmocnila radnice, denuncovala kde koho z carofilství, panslávství a pod. Vyráběli anonymní denunciace po továrnicku a posílali na ministerstvo vojenství a zeměbrany, místodržitelství, na hejtmanství atd. Udávali celé strany, učitelstvo, profesorstvo, úřednictvo z velezrady a úřady šly denunciantům na lep; následek bylo popravení nár. soc. redaktora Kotka již v r. 1914. Město bylo otráveno, zhnuseno. — Podobně dělo se českému dělnictvu na Ostravsku. Tyto poměry teprve teď přicházejí v říšské radě na přetřes.

Hospodářské. Zásobování: do Prahy vezeny byly dráhou tři vagony vodnice, avšak před Prahou byly vypnuty a vezeny do Vídně neb do Němec. — V Písku při dražbě chvoje a dříví nedražilo se penězi, ale máslem a vejci.

Hlad. Veliké bouře v Pešti, obchody rozbity, zboží rozebráno. Podobně i ve Vídni. Lid v Jindř. Hradci rozbil aprovisační kancelář. Také v Německu, ba i v Amsterodamu veliké bouře a drancování. V Plzni obrovské bouře dělnictva ze Škodovky. Správa konsumu

dělnického ve Škodovce vyvážela potraviny tajně odtud. Na zbourance povolán maďarský pluk 101. se strojnými puškami z Jindř. Hradce.

Humor. Na vlárské dráze kdosi napsal ve vagoně: „Kupte si „dienst-sprache“, nebude!“ Němci jsou tím strašně pobouřeni.

30. června. Mezi Břežany a Zborovem zahájili Rusové velmi prudké útoky dělostřelecké. — Ruský pokus o průlom rakouské fronty u Koniuchů. — Ve východní Haliči zahájena ruská ofensiva. — Zvýšená ruská činnost střelecká severně a severozápadně od Lucka. — Řecko přerušilo diplomatické styky s centralními mocnostmi.

1. července. Veliká obranná bitva ve východní Haliči za mohutných ruských útoků. — Od středního Stochodu až ke Stanislavi trvá prudký střelecký boj. — V Champagni ztroskotal německý útok na francouzské posice. — Angličané, obapol řeky Souchezu zmocnili se německých posic, silně vybudovaných a postoupili přes 1 míli. — Vzpoura 12. a 13. ruské divise potlačena. — Maršálek Hindenburg a generál Ludendorff návštěvou v rakouském hlavním stanu a ve Vídni.

2. července. Všeobecná politická amnestie v Rakousku. — Rusové dobyli Koniuch. — Rozsáhlý ruský útok mezi Narajovkou a Strypou zastaven rakouskými, německými a tureckými vojsky. — Podél Stochodu a na Dněstru trvá prudký boj dělostřelecký. — Výpad rakouského vojska jiho-východně od Vertojby odražen. — Silné německé útoky severo-východně od Prunayi odraženy francouzským vojskem. — Řecko ve válce proti Německu. — Italský ministerský předseda prohlašuje pokračování ve světové válce všemi prostředky. — Řecko ve válečném stavu s Bulharskem.

3. července. Jihozápadně od Zborova zatlačili Čechoslováci rakouskou frontu „do připravených posic“. — Ruský postup nad západním břehem Strypy. — Na celé makedonské frontě dělostřelecký boj. — Francouzové odrazili jižně od St. Quentinu prudký německý přepad. — Po obou stranách silnice Ailles-Paissy byli Němci zahnáni francouzským

vojskem za zákopovou linií. — Rumunské dělostřelectvo pálilo u Lamuntelu v Karpatech na rakouské vozatajstvo.

Vítězství Československé legie u Zborova. Čechoslováci počtem 3000 slavně bojovali u Zborova, prorazivše trojnásobné opevnění Němců a získali tím nesmrtelnou slávu před celým světem. Českoslovenští dobrovolníci s nedočkavostí čekali příležitost, aby se vyznamenali jako potomci Husitů. Konečně 2. července v 9.15 hod. ráno dán rozkaz k útoku. Nepřítel zběsile ostřeloval české posice, bil po rezervách, ale že byly malé, nebylo velkých ztrát. Jedna četa 8. roty prvního pluku se svým velitelem podporučíkem Švecem v čele vnikla do prvních nepřátelských okopů a zasypala ho ručními granáty. Za několik vteřin přeletěly všechny ostatní roty vzdálenost 4—600 kroků mezi okopy, úžasná prudkost jejich neznala překážek. Sami Rusové, mistři bodákového útoku po boji prohlašovali, že tak strašlivého boje muže proti muži dosud neviděli. Ztráty nepřítele byly hrozné... Tímto útokem zaskočena byla celá zahýbající se fronta nepřítele před levým křídlem druhého pluku. Rychle postupující části 11. a 10. roty 2. pluku dostaly se úplně vzad nepříteli. Jedna část bratří zůstala čelem proti nepříteli vpředu, druhá s křikem „hurá!“ útočila na nepřítele zezadu. Zatím pravé křídlo brigády, totiž první a druhá rota 1. pluku octlo se ve vážném nebezpečí. Bylo „ve vzduchu“ — vpravo byla díra. Finští střelci, kteří měli atakovati před Čechy, vůbec nevyšli z okopů a šli nerozhodně kupředu teprve na volání našich dobrovolníků. Nebezpečný protiútok říšských Němců proti pravému křídlu pluku byl energicky odražen. Levé křídlo prvního pluku a pravé křídlo 2. pluku, t. j. střed celé brigády, vnikalo jako klín do nepřátelské posice a probíjelo se do hloubky čtyř kilometrů. Odtud pomohlo obklíčením pravému křídlu, které těžce pronikalo první kilometr do hlubiny a vzalo společně útokem vrch Mogilu, hájený Němci a Maďary.

Vrch ten měli atakovati finští střelci. Nepřítel byl překvapen tak prudkým útokem na místě, jež tak slabě ostřelovala ruská artilerie, a spolu neznámou dosud taktikou československých vojinů. — Němci, Maďaři a Bosňáci byli drceni vlastními ručními bombami. Rakouské kulomety byly okamžitě obráceny proti nepříteli a zabránily protiútoku. „Die weißbroten Teufel“ byli nezranitelní i pro děla 150 mm, která bila po rezervách, jež u nás vůbec neexistovaly. Jedna linie padala za druhou: „nepřemožitelní“ Germánci našli své mistry. V druhé linii nad zemljankou rakouského velitele praporu byl nalezen německý nápis: „Kdo dobude těchto okopů, zničí Rakousko.“ — Jaký to symbol! Kol třetí hodiny odpolední byly čtyři linie v rukou vítězů, kteří pronikli na šest kilometrů do hloubky. Přes to však okopy od nepřítele vyčištěny a 1. praporu umožněn pohyb vpřed. Hlídky došly až ke Godovu. Postup byl tak rychlý, že rakouští dělostřelci byli překvapeni právě u oběda, a byli nuceni prchat bez plášťů a beze zbraní. Rakouské baterie koncentrované v údolí před Godovem byly vzaty... Slunce již sklánělo se k horám, když vítězné oddíly počaly se zakopávat... Nikdo se nestaral o počítání zajatců a kořisti. Nebylo na to lidí, vše bylo v boji. Tím se vysvětluje, že úřední zprávou ohlášený počet zajatců a dobytého materiálu byl daleko menší, než jak byl ve skutečnosti. Sousedním divisím nahnali Čechoslováci takové množství zajatců, že možno směle říci, že jejich počet byl dvojnásobný, než jak bylo v úřední zprávě hlášeno. Rovněž tak tomu bylo s dobytými děly a kulomety, jichž bylo asi 80. Naše ztráty byly těžké, ale každé jiné vojsko mělo by ztráty mnohem větší. Nejvíce utrpěl starý první pluk. Málo kdo vyšel z boje bez šrámu. Polovina důstojníků padla, téměř všichni byli raněni. Mnozí z důstojníků vraceli se obvázáni v boj, i když byli po dvakráte zraněni. Nadšení a obdiv sousedních ruských částí neznal mezí. Největší

naše vítězství bylo dobyto právě tam, kde se zdálo nemožným. Vítězstvím u Zborova stalo se naše jméno, známé dosud jen nepřátelům, známým po celém světě. Prakticky nejcennější byl ohromný ohlas v zajateckých táborech, kde tisíce našich bratří slzelo a skřípalo zuby proto, že bez vlastní viny nemohli se účastnit bitvy před Zborovem. V Rusku téměř jediní neztratili hlavu. Dne 3. července za poslední ofensivy, úřední sdělení jim blahopřálo, uvádějíce: „že brigáda československá zajala 3150 vojáků, 62 důstojníků, 15 děl“. Za zkázy, která potom přišla, oceňoval Brusilov Čechoslováky slovy: „Byvše opuštěni u Tarnopole naší pěchotou, bili se takovým způsobem, že celý svět by měl padnouti před nimi na kolena.“ Čechoslováci sami dobyli zde Rusku poslední jeho vítězství nikdy nezapomenutelné — vítězství u Zborova! V důsledku tohoto vítězství dovolil Kerenský tvoření dalších legií. V Borispolu, jižně od Kijeva, tvořila se druhá československá divise. Zborov a Tarnopol jsou ona bojiště, která nám dobyla uznání dohody a s ním i naši budoucí samostatnost.

4. července. Obrovský náraz ruských sil byl severně od Zborova a u Břežan zastaven v ino u desorganisace ruského vojska, — V úseku Koniuchy—Zborov, u Brodů a na Stochodu dělostřelecký zápas. — Nezdar německých útoků na francouzské posice podél Ailles-Paissy jihovýchodně od lesa Avorcourt-ského. — Prudké boje dělostřelecké na belgické frontě u Woestenu a Streenstrate. — V bojích u Koniuch zajali Rusové přes 10.000 mužů a ukořistili 7 děl a 7 strojních pušek. — Na frontě kavkazské zatlačili Rusové turecké vojsko k Pendžinu a dobyli pevnosti Kalmiravanu.

5. července. Rakouské vojsko dobylo u Břežan zpět části posic, jichž Rusové se zmocnili. — Podle ruské vojenské zprávy dobylo finské vojsko a Československá brigáda mohutných opevnění na pahorcích západně a jižně od Zborova. — Francouzové odrazili německý, velmi rozsáhlý útok v Champagni, při čemž utrpě-

lo německé vojsko velké ztráty. — Německé ponorky útočily na lodi s americkým vojskem, ale byly odraženy.

6. července. V haličském bitevním úseku ruské dělostřelectvo obnovilo prudký boj. — Západně od Zborova odražen ruský útok. — U Zvičinu, Brodu a Smorgonu prudká palba dělostřelecká. — Na celé italské frontě prudká palba dělostřelecká. — Jižně od Konstanjevice odrazili Italové rakouský útok. — Angličané na západní frontě postoupili jihozápadně od Hollebeke. — Ve východní Haliči vzplanula opět prudká bitva ve velikých rozměrech.

Kulturní. Po představení Jiráskova „Jana Husa“ v Národním divadle zazpíval zástup obecnstva před Husovým pomníkem na Staroměstském nám. „Kde domov můj“ a v klidu se rozešel.

Amnestie. Císařským nařízením z 2. července otevírají se brány žalářů politickým odsouzencům. Ale svatá byrokracie otálí propustiti poslance Kramáře, Rašína, Klofáče a j. Konečně po týdenním zdržování přece propuštění. Na jakém základě spočívalo odsouzení dra Kramáře odhalil poslanec dr. Fořt slovy nebožtíka císaře Františka Josefa, jež pronesl k hr. Stürgkhovi: „Jest odůvodnění toto vám dostatečným? Mně dostatečným není!“ Němečtí poslanci vyhrožují pro amnestii, jež osvobozuje 18 tisíc obviněných, svojí obstrukcí aneb složením mandátů.

Bída. V Žatci jsou bouře pro nedostatek potravin.

Politické. Německý císař Vilém přijel zase hasit mírovou náladu do Vídně. — Sněmovna zrušila císařské nařízení, jímž zrušeny byly poroty a zavedeny vojenské soudy; proto vojenské soudy pominuly.

7. července. Na karpatské frontě zahájili Rusové prudké dělostřelecké útoky. — U Stanislavova, Huty a Solotviny odraženy ruské nápory. — V západní Champagni obnoveny prudké boje. — Francouzové odrazili jihovýchodně od Taburette německé útoky. — Severozápadně od Sela na Krasu odrazili Italové prudký rakouský útok. — Anglické vojsko odrazilo u Bullecourtů útok německý. — Prudký boj pumami na belgické frontě v okolí Hetsasu.

8. července. Ruské vojsko opakovalo prudké útoky na

rakouskou frontu u Stanislavova a Kaluše. — Rakouské posice v údolí Bystřice Solotvinské a u Huty uhájeny před Rusy. — Nové boje dělostřelecké na západní frontě v oblouku ypernském a wytschaetském. — Útok 84 francouzských letadel na rýnsko-westfálský průmyslový obvod, na Trevír, Mannheim, Ludwigshafen a Rodalben. — Rusové u Stanislavova získali území. — Útok tří anglických jízdních brigád u Bir es Saby na frontě sinajské. — Útok rakouských aeroplánů na Valonu v Albanii byl italskou palbou odražen.

9. července. Východně od Wytschaete Angličané zatlačili německou frontu. — Francouzská bitevní letadla vrhala pumy na vojenské objekty v okolí Koblenze a na zbrojovky a nádraží v Diedenhofenu. — Opětný velký letecký útok německých letadel na Londýn. — Severozápadně od Stanislavova ustoupilo rakouské vojsko před Rusy z prvních obranných postavení. — Severně od Dněstru trvá prudká dělostřelecká bitva. — Rusové dobyli posic německého vojska mezi Ciežovem a Zagwoždžem v Haliči. — Německá letadla přepadena při návratu z Londýna letadly anglickými. — Rusové obsadili na frontě Jamnica—Pasiečna v Haliči rakouské zákopy a postoupili na frontě Lachovce—Dywiniacz. — Celodenní letecký boj ve vzduchu na západní frontě, 16 německých letadel sraženo k zemi.

10. července. Rakouské vojsko ustoupilo v Haliči za dolní tok potoka Lukavice. — Mezi Baltickým mořem a haličskými hranicemi trval prudký boj dělostřelecký. — Velmi prudký německý útok proti Panthéonu na západní frontě Francouzové odrazili. — Francouzové zatlačili německé vojsko mezi Bovette a výběžkem Chevrigny. — V ruské armádě zavedena nová anglická děla zvláštní technické dokonalosti. — Další úspěchy Rusů v bitvě u Stanislavova.

11. července. Prudké boje v Karpatech obnoveny. — Rakousko-uherské a německé vojsko ustoupilo v Haliči jižně od Dněstru. — Reorganisace veškeré rumunské armády francouzskými instruktory dokončena. — Rusové obsadili městys Halič. — Švédsko protestuje u německé vlády proti potopení švédských plavidel.

Knížka gen. sekretáře československého, dra Ed. Be-

neše: „Boemia contro l'Austria“ s předmluvou italského poslance Andrea Torre, budí pozornost dohody, a prospívá naší věci.

12. července. Jižně od Dněstru pronikli Rusové k lemnickým posicím rakouského vojska. — U Dihova, západně od Bitolje, odrazilo srbské vojsko prudký útok Bulharů. — Útok anglických letadel na německo-turecké loďstvo před Cařihradem a na turecké ministerstvo vojenství v Cařihradě.

13. července. Prudké anglické náporý východně od Nieuportu, jihovýchodně od Yprů, u Hulluchu a jižně od Scarpy. — Rusové dobyli města Haliče a přešli na levý břeh Dněstru. — V tří denním boji zajali Rusové podle zprávy jejich gen. štábu na frontě Bohorodčany—Solotvina 150 důstojníků a 10.000 mužů rakouského vojska a ukořistili na 80 děl..

Drahota. Na Náchodském panství, kde loni tržili za ovoce 19.000 korun, vydražili ho letos na 120.420 K. — Ba i tráva z tovačského rybníka, jež před válkou cenila se 800 K, letos vydražena na 18.000 korun. — Textilní dělník v Chrastavě zemřel hladem.

Kulturní. Pamětní deska na staroměstské radnici pražské, hlásající popravu českých mučedníků pobělohorských, opět zasazena. — Četník v Telči na Moravě zakázal zpívati „Kde domov můj“.

Politické. Vláda rakouská navrhuje změnu ústavy podle prohlášení ministrůpresidenta: „Ústava nevyhovuje svérázu tohoto státu z různých národů složeného — jest nedotknutelné svaté právo národů, aby své osudy ve svobodě určovaly samy, — ale: jest nepřípustné vměšovati se do uherských poměrů (!)“ Tedy pro Slováky svaté právo neplatí! — Nato se říšská rada rozešla, aniž by v této otázce rozhodla. Během zasedání parlamentu, které mělo rozhodující vliv na návrhy, vyšly najevo děsné poměry politické persekuce proti národům neněmeckým. Nyní jsme si oddechli, ale jak bude zas po uzavření parlamentu? — Persekuce dělnictva v pánvi Ostravsko-Karvinské. — Výtržnosti ve Štětíně. — V Německu rovněž kvasí, říšský sněm usnesl se na resoluci, žádající obmezení práv koruny, mír bez anexí a odstoupení kancléře. Tento, Bethmann-Holweg.

nato propuštěn, ale císař o své újmě jmenoval kancléřem Michaelise.

Ze žalářů následkem amnestie propuštění kromě poslanců Kramáře, Rašina, Klofáče, Buřivala, Choce, Netolického, Vojny, též red. Červinka, taj. Zamazal, dále: Z Terezína vyšel p. Jan Bém, bankovní úředník ze Semil a Stan. Urban, úředník okresního výboru z Nové Paky. Prvý odsouzen byl pro ruské letáky na deset, druhý na dvanáct let do těžkého žaláře. Amnestie otevřela brány dále p. Mil. Jarému, hostinskému ze Dvora Králové nad Labem, odsouzenému k desetiletému žaláři pro výroky pronesené ve vlaku při mobilisaci. Pan Jarý ve vězení těžce onemocněl. Konečně propuštěn byl i p. Jan Paulík, úředník ze Židenice u Brna, odsouzený na tři leta pro rušení veřejného pokoje a řádu. Dosud není rozhodnuto o věci posl. dra Markova a soudruhů, kteří odsouzeni byli pro velezradu a zločin proti válečné moci státu k trestu smrti provazem, kterýžto trest proměněn v doživotní žalář. Poslanec dr. Markov dlí v Terezíně, rada zemského soudu poslanec dr. Kurylovič ze Lvova, v Aradě, dr. Čerlučakievič, advokát z Přemyšlu, v Komárně, dr. Dragomireckij, advokát ze Zločova, v Möllersdorfě, starosta města Kamionky Strumilové, Mulkievič a rolník Dákov ve Staré Gradisce v Chorvatsku. Sedmý z procesu dra Markova, redaktor Nového Vremene, dr. šl. Jančevickij z Petrohradu, ruský státní příslušník, který svého času k odpykání doživotního žaláře byl dopraven do trestnice starogradištské, byl počátkem roku vyměněn s Ruskem. Rovněž není dosud rozhodnuto o osudu gymnasisty Navrátila z Kyjova, který pro zločin proti válečné moci státu (dal vojákovu slovanskou trikoloru), byl odsouzen na deset let do těžkého žaláře a dopraven do pevnosti terezínské. — Ve vojenských žalářích zůstává však řada politických vězňů i nadále, poněvadž jejich delikt spáchan byl již ve vojenském životě a na vojínu amnestie se nevztahuje. Tak zůstanou nadále v Terezíně: učitel

Vejvoda z Nové Paky (velezrada, 11 let), stavitelský asistent Kříž z Plzně (rušení veřejného pokoje, 3 leta), kočárník Loutchan z Mašova (2 leta), zedník Link z Nebušic, v Möllersdorfě: řezník Purš ze St. Benátek (ru-

Mussolini jako voják v zákopech.

šení veřejného pokoje, 3 leta), úředník Wünsch z Rokycan (3 leta), rolnický syn Blažek z Hostic (5 let, spoluvina na velezradě), pekař Prusenovský z Moravy (5 let, rušení veřejného pokoje), pardubičtí dragouni, dělníci Jonáš z Ml. Boleslavi, Starý z Chrudimi, Růžička z Poříčan a j. odsouzení k mnohaletému žaláři v roce 1912 pro vzpouru (pro známé události při transportu do Ha-

liče, o nichž svého času v delegacích promluveno bylo posl. Klofáčem), v Aradě: tkadlec Polák z Lišně u Brna, odsouzený na 15 let pro velezrádné ruské letáky, mimo mnoha Italů, Jihoslovanů, Poláků a Rusínů. Snad i těmto nešťastným podaří se, aby jich osud byl ulehčen. — Ze Štyrského Hradce puštění ředitel spořitelny Kotík z Velké Byteše, úředníci Hladík z Brna, Březanský, krejčovský mistr Odehnal, akademik Stochleba. Z Garstenu mimo jiné evangelický duchovní Řezníček od Teplic. Z Aradu posl. Kurylovič, rada Matějovský, bankovní úředník Martínek, úředník Kupec, dr. Kyrpek, gymnasista Kuta, Luner z Brna, bývalý starosta obce Poštorné Havlíček, poslanec Buřival, starosta z Kamionky-Strumilové Mulkiewicz (z procesu Markovova). Z Terezína posl. Markov. Ze Šoproně, kde je filiálka pevnostního vězení komárenského, posl. Choc. lékař dr. Keller z Kyjova, farář Sturm a p. Ze ženské trestnice v Neudorfu u Vídně slečna Lunerová, úřednice z Brna, paní Seková z Ivančic a j. Ze ženské trestnice v Řepích u Prahy sl. Kotíková z Brna. Z vídeňské bastily Petr Bezruč, básník. Z trestnice v Garstenu, Hor. Rakousy, propuštěno 57 politických vězňů, většinou Čechů.

Vojenské. Čeští poslanci žádají, aby kádry vojenské byly přeloženy do svých domovů. — Němci stále osočují české pluky č. 28., 36. a 19. pěší divisi, tuto za Zborov.

Českoslovenští legionáři byli dne 14. července v Paříži, v den Národního svátku, jako dobrovolníci první mezi prvními obránci zasypáni v průvodu květinami od tisíců francouzského lidu.

Politické. Císař Karel nabídl tajně vídeňskému profesoru Lammaschovi, aby utvořil kabinet; Lammasch odmítl, protože jest přesvědčen, že Rakousko a Německo nemůže válku vyhrát. Císař vybídl profesora, aby ještě o věci uvažoval; pak odejel císař do Haliče, kdež se setkal s krvavým Vilémem. — Čeští vojáci inteligenti,

zvláště spisovatelé, redaktori, učitelé atd., jsou označováni ve svých průvodních listinách písmenou P., totiž politicky nespolehliví a nakládá se s nimi na vojně krutě. 70 vojáků 13. domobraneckého pluku, vesměs Čechů, posláno bylo podle rozkazu krvavého Bedřicha, náčelníka gen. štábu do Albanie, aby tam byli zahubení malarií.

14. července. Ruské vojsko zmocnilo se města Kaluše. — Angličané odrazili německé letací oddíly u Gavrelle a Nieuportu.

15. července. Řeční diplomatictí zástupci opustili Rakousko. — Americká sněmovna reprezentantů schválila úvěr 640 mil. dolarů na stavbu letadel. — Finský sněm se usnesl o samostatnosti Finska.

16. července. Francouzové podnikli úspěšný vpád do německých linií jižně od St. Quentinu. — Ruské vojsko překročilo dolní tok Lomnice a zmocnilo se okolních výšin. Nové americké vojsko přibylo do Francie. — Francouzové dobyli německé zákopové sítě v Champagni v šířce 800 metrů. — Americká vláda se rozhodla povolati 1 milion mužů do zbraně.

17. července. Rusové dobyli rakouských posic u Lodzjan a zajali 1000 rakouských vojinů. — V Lisaboně byl vyhlášen stav obležení. — Francouzové odrazili prudké německé útoky západně od Remeše.

18. července. Angličané zmocnili se části německých zákopů u Bois-du-Vert. — Francouzské vojsko vniklo po roztrpčeném boji do některých zákopů, jichž Němci nedávno dobyli v Champagni. — Angličané sestřelili 9 německých letadel. — Francouzové dobyli dvou německých linií po obou stranách silnice z Esnes do Malancourtu. — Rumunské vojsko jest připraveno přejíti k ofenzivě. — Ruský pluk gardových granátníků byl rozpuštěn, poněvadž se zpechoval účastniti se války. — V Petrohradě vypukla velká vzpoura vojinů proti zatímnní vládě. — Čtyři ruští ministři podali demisi pro spory v otázce samosprávy Ukrajiny.

Prof. Masaryk pronesl v Kijevě na Rusi před tisíci shromážděnými krajany agitační řeč proti Rakousku a pro samostatnost českou.

19. července. Ruské vojsko zmocnilo se vesnice Dunajevce na dunajském rameni Jiřího. — Angličané sestřelili 15 německých letadel a ztratili 4 letadla. — Francouzové odrazili německý útok u Cerny. — V petrohradských ulicích bylo utábořeno vládní vojsko. — Programové prohlášení německého kancléře Michaelisa. — Říšský sněm německý schválil mírovou resoluci.

20. července. Angličané odrazili německé útoky u Lombartzyde. — Ruské vojsko, jež obsadilo horu Athos, odtáhlo na rozkaz z Petrohradu. — Německé dělostřelectvo vytrvale bombarduje město Remeš. — Německé útoky jižně od St. Quentinu byly odraženy. — Říšský sněm německý schválil 15miliardový válečný úvěr. — Při odvozech v Americe odvedeno 3,600.000 mužů.

Vojenské. Vítězíci dosud Rusové začínají opět ustupovati, prohrávají, protože vojsko chce mír, debatuje, podléhá svodům agitátorů, místo útočení. V ruských zprávách chválí se „československá brigáda“, která hrdinně kryje ústup a místy útěk Rusů. Za to, a za vítězství u Zborova, povoluje ministr vojenství Kerenský rozšiřování čsl. formací. Utvořeny kádry 5. praž. pluku T. G. Masaryka, 6. hanácký pluk, 7. tatranský, 8. slezský, 2 inženýrské rot, 2 dělostřelecké brigády v Borispoli, Berezani, Jagotině a Pirjatině. Při I. divisi zformován 3. pluk Jana Žižky a 4. pluk Prokopa Velikého i s I. dělostřeleckou brigádou. — V muniční továrně v Bolevci opětný výbuch. — Němci zatkli vůdce polských legií (svých spojenců) Pilsudského a několik vlivných Poláků, z čehož velké vzbouření ve Varšavě.

Politické. Slovínští poslanci dr. Korošec a dr. Krek zajeli do Prahy, aby tu působili na Čechy k obeslání porad o změně rakouské ústavy. Poněvadž zde je nedůvěra ve vládu, Češi chtějí většinou čekati vyřízení svých státoprávních požadavků od mírového jednání, oba Slovinci odjeli rozmrzeni z Prahy. — Český konservativní velkostatek vydal prohlášení státoprávní. — Ministr Kerenský v Rusku dal zatknouti anarchistu Lenina (Zederbluma) pro vzpouru a velezradu.

Hlad. Žně nastávají, jsou však ubohé, jaké snad nebyly od katastrofy bělohorské. Na mnohých polích nutno klásky žitné sbírat, kde je kosa roztrousila. — Podle posl. Rychtery dodaly Čechy na

frontu letos do května 20.711 vagonů bramborů; za půl roku dodaly pro frontu 72 731 kusů dobytka, na konzervy 22 310 kusů, pro posádky 14 917, pro Vídeň 12 925, pro Prahu jen 4 919; podobně i Morava. Za to se Čechy utiskují co nejrafinovaněji. — Listí z akátů, jež Němci ve Vídni doporučovali k jídlu, uznáno vyživovacím úřadem za nepoživatelné. — Na Král. Vinohradech došlo po několik dnů ke srocování žen před radnicí, z hladu. Policejní inspektor Krause, Němec, sekl při tom 2leté dítě do hlavy a zranil i matku. — Na okurky vydána maximální cena a — ihned zmizely s trhu jako třesně. Jdou do Německa. — Lidé sbírají klásky na polích a zrnka melou na kávových mlýnkách. — Vystěhovalí polští Židé šmejdí po celé zemi, skupují kde co dostanou, čachrují a vyvážejí zásoby. — Úředně doporučuje se káva z vlčího bobu.

Hospodářské. Vláda zakázala veškeré soukromé stavby. — Do Německa vyvezen prý poslední milion viržinek.

Persekuce. Obžaloba posl. Choce, Buřivala, Vojny a Netolického spočívala na obvinění, že nedenuancovali posl. Masaryka! Posl. Staněk uvedl v parlamentě případy trestání vojáků Čechů, protože znali posl. Staňka. Posl. Čech obvinil místodržitele hr. Coudenhovea, že vyčistil místodržitelství a policejní ředitelství v Praze od Čechů, zahájil vyšetřování proti Živnobance a jiným peněžním ústavům, porušil v Čechách mír, jež jsme chtěli dodržeti. — Na pranýř stavěny a trestány ženy, jež se usmály neb promluvily se zajatcem. — Redaktor Špatný odsouzen na patnáct let žaláře, že oslavoval Husa.

21. července. Ruské oddíly byly zahnány za dolní Lomnici u Babinu. — Francouzové odrazili prudké německé útoky na planině craonnské. — Ruský ministerský předseda kníže Lvov podal demisi a Kerenský stal se jeho nástupcem. — Čtyřdohodové válečné lodi křižují v nizozemských vodách.

22. července. Ruské vojsko jihovýchodně od Břežan ustupuje a je pronásledováno směrem na Kozovou. — Ruský útok mezi Krevem a Smorgonem ztroskotál. — V Petrohradě byla odhalena zrada Leninova a jeho přátel. — Generál Kornilov byl jmenován velitelem na jihovýchodní frontě na místě generála Gutora. — Ruská ministerská krise byla urovnána a všichni mi-

nistři zůstávají v úřadech. — Město Tarnopol a četné obce východně od Seretu byly zachváceny požárem.

23. července. Rakousko-uherské vojsko překročilo dráhu Kozova—Ostrov v široké frontě. — Rusové opustili svá postavení na Narajrovce. — Ve Flandřích vzplanula veliká dělostřelecká bitva. — Francouzové odrazili německé útoky na náhorní planinu kasematskou. — Angličané postoupili kupředu u Monchy-le-Preux. — Rakouský útok proti italskému přednímu postavení u Malgy Valtry ztroskotal. — Siam prohlásil, že je ve válečném stavu s Německem a Rakouskem. — Brasilská vláda se usnesla zmocniti se internovaných německých lodí.

24. července. Rakousko-německé vojsko zahájilo postup po obou stranách Dněstru. — Ve Flandrech zuří ve dne v noci dělostřelecká bitva. — Německé vojsko obsadilo Tarnopol. — Angličané vnikli do německých posic u Avionu na frontě 600 yardů. — Útok turecké jízdy u Berseby na sinajské frontě byl odražen. — Spojené státy půjčily Rusku a Francii opět 135 milionů dolarů.

Politické. Císař Karel a císař Vilém se sešli v Podgorzi v Haliči. Vilém přemluvil Karla k dalšímu vedení války a smluvili plán, aby byli Rusové vytlačeni z Haliče, a na Soči aby zahájena byla společná ofensiva. Má býti zahájen ostřejší kurs válečný i v politice. Karel slaboch slíbil všecko a po svém návratu do Vídně zrušil ujednání o vládě s prof. Lammaschem.

Ruská revoluce. Ruská vláda byla prohlášena za výbor pro obecné blaho a obdržela neobmezenou moc k zavedení pořádku v armádě. — Do Vladikavkazu přibyla ruská divise, jež se vzbouřila a opustila kavkazskou frontu. — Do Petrohradu bylo soustředěno 60.000 mužů ruského vojska a 1.200 strojních pušek.

25. července. Rakouské vojsko dobylo Stanislavova a Nadvorné. — Ruské útoky jižně od Tarnopolu byly odraženy. — V údolí Susity vnikli Rusové do německých linií. — V Paříži byl zahájen veliký kongres dohodový. — Francouzové vypudili Němce z posic, jež drželi na planině kasematské. — Americká vývozní rada zadržela všechny zásilky obilí a jiných potřeb do neutrálních

zemí. — Kerenský povolal všechny muže od 18. do 46. roku k vojenské službě. — První prapor ruských žen odešel na frontu.

26. července. Rusové opustili své karpatské posice a ustupují na východ. — Rakousko-německé vojsko obsadilo Delatyn, Ottynie, Tlumač a Bučač. — Dělostřelecká bitva ve Flandřích vzrostla v bubnovou palbu. — Litevský sněm prohlásil Litvu za samostatnou republiku. — V Petrohradě byli zatčeni četní bolševici. — Vůdcové polských legií Pilsudský a Sosnovský byli ve Varšavě zatčeni a odvezeni do Německa.

27. července. Rusové zmocnili se obcí Sovoje a Negrilesci na horní Susitě. — Rakousko-německé vojsko dobylo Kolomyje. — Několik ruských divisí opustilo svévolně své posice u Tarnopole a Romanovky a vzdálilo se do zázemí. — Francouzské vojsko odrazilo německý útok na Vysokou horu v Champagni. — Ruské vojenské velení dalo rozkaz k vyklizení Bukoviny. — Výkonný výbor baltického loďstva se usnesl podrobiti se prozatímní vládě. — Ruská 11. a 7. armáda byly vyškrtнутy z vojenské listiny pro zbabělost před nepřítelem a jejich pluky rozděleny. — Anglická vláda prohlásila, že hlavní podmínkou vyjednávání o mír je odvolání německého vojska za Rýn. — Na žádost ruských armádních velitelů byl na ruské frontě zaveden trest smrti, jenž však brzy na nátlak bolševiků odvolán.

Tříleté jubileum války. Zloduch, který by nám byl při začátku války vštípil vědomí toho, co víme dnes, že válka potrvá přes 3 roky, a co v ní zkusíme, přivedl by veškeré slabší charaktery buď k sebevraždě, buď k šílenství. A trýzně ještě není konec, ještě nevíme, co vše nás čeká horšího. Vyšly projevy státníků, rakouského Černína o vůli k míru, německého Michaelise o možnostech míru, Balfoura anglického o míru s Rakouskem, ale ne s Německem, anglického Lloyda Georga o vůli k vítězství, francouzského Ribota, chtějícího získati Alsasko-Lotrinky, a amerického Wilsona o potření Německa. Tito mluví otevřeně, kdežto rakouský a německý bezbarvě, obojatě. V Rusku diktatura Kerenského a Brusilova proti anarchismu zaplacenému Německem. Ubohé ruské vojsko ustupuje, štváno německými náhončími, z Haliče a Bukoviny; chce prý mír, ale zatím svým ústupem prodlužuje válku — slo-

vanská nerozhodnost, měkkost. — V Rakousku hledá ministr-president parlamentní vládu k velkým prý úkolům, ale nikdo ze zástupců českých, jihoslovanských, polských, nechce už věřit, ani křesťanští sociálové němečtí nevstoupí do ministerstva. Slovák Matúš Dula vyvrací zprávu vídeňských listů, že by se prohlásil proti spojení Čech se Slovenskem. Bývalí poslanci Masaryk a Dürich, na vyzvání vlády nevrátili se do Rakouska a pozbyli mandátů. Z doby hrůzovlády vychází najevo, proč byl vězněn básník Petr Bezruč; v jistém francouzském listě otištěna básnička s podpisem P. B. Vojenský vyšetřující soudce zavolal si jakéhos naivního bohoslovce a tázal se ho, kdo by to mohl býti a ten vyslovil domněnku: Petr Bezruč. To stačilo. — Shání se zase vojáci — vypsány opětné odvody 18—20letých.

Hospodářská tiseň je strašná, vyhlídky na žně chabé; kdo měl na poli jindy 650 panáků žita, má ho letos 106 panáků. Zralý dobytek vybit pro Vídeň a Německo; živíme armádu i Němce a za to jsme týráni. Svíčky jsou pod závěrou, uhlí pod závěrou, chystají se „mydlenky“. Není věci potřebné, jež by byla přístupna ke koupi. Hlad dohání vídeňské obyvatelstvo, že houfně vyjíždí na venek a rve brambory, které jsou jako oříšky, ze země. Trvalá sucha nedají vůbec vzrůst bramborům ani řepě, ani zelenině. Ovoce zakřiknuto maximálními cenami ztratilo se z trhů, ale v Německu ho od nás mají dost. Uhlí zmizelo vůbec v posledních týdnech, až teď bylo zdraženo o 60 haléřů, na metrickém centu, trochu se zas ukázalo. Pražská obchodní komora zavedla dovoz uhlí po Labi a Vltavě pro živnosti, ale vláda je — zabavila pro sebe. Školy prý budou v zimě pro nedostatek uhlí zavřeny. Obyvatelstvu slibuje se čtvrtina uhlí normální spotřeby! Hlad a mráz dobije, co nestačí kanony. Hrůzné vyhlídky!

Kulturní. Již v roce 1915 ubylo v Čechách oproti roku 1913 školních síní 867, a to v českých okresích 823, v německých jen 44, tedy dvacetinu; před válkou bylo učitelů 18.591, za dvě leta války ubylo učitelů na 8.000. Také květy války!

Zdravotnictví. Ve Vokovicích, Olomouci, Žižkově a jinde propukla úplavice z hladu. Šíří se po celé Praze a všech městech, nemocnice se plní.

28. července. Rusové posunuli svou frontu kupředu na Putně — Severně od Dněstru ustupují Rusové na Zbruč. — Rakousko-německá vojska překročila linii Jagelnica—Horodenka—Zablotov. — Francouzové odrazili pět německých útoků v Champagni. — Siamský vyslanec v Berlíně oznámil, že je Siam ve válečném stavu s Německem a Rakouskem.

29. července. Ve východní Haliči ustoupili Rusové po obou stranách Husiatynu za hranice. — Rakousko-německé vojsko dosáhlo Zbruče a překročilo Čeremoš. — Ve Flandřích trvá prudká dělostřelecká bitva.

30. července. Rusko-rumunské útoky u údolí Susity a Casinu. — Ruská vláda uzavřela ruské říšské hranice. — Italské vzdušné loďstvo vrhlo pumy na vojenské objekty v krajině idrijské a v lese čepovanském a sestřelilo dvě rakouská letadla. — Francouzové podnikli útok mezi Hurtebise a Labovelle a postoupili na mnoha místech. — Ruská vláda rozhodla se zakázati všechny noviny, jež píší proti válce.

31. července. Jižně od Casinu zmocnili se Rumuni rakouských předních zákopů. — Rumunské vojsko v Karpatech postoupilo na linii Monastir Casinul—Dragoslavele—Beresci. — Rumuni ukořistili dvě rakouské baterie houfnic a 9 děl. — Kerenský sdělil dohodovým velvyslancům, že Rusko bude pokračovati ve válce.

1. srpna. Rakouské vojsko v již. Bukovině proniká na Kimpolung. — Angličané zmocnili se Bixschoote a Steenstraete. — Podle anglické zprávy posunuli Angličané svoje linie na frontě 24 km kupředu a obsadili mnoho vesnic mezi Steentraet a Basseville a zajali 3.500 Němců. — Německý říšský kancléř přijel do Vídně.

2. srpna. Ruští zběhové uspořádali v Nižním Novgorodě protižidovské nepokoje, spojené s drancováním. — Generál Kornilov byl na místo Brusilova jmenován vrchním velitelem ruských armád. — Rakouské vojsko obsadilo Černovce. — Francouzové odrazili německé útoky u Avocourtu.

3. srpna. Rakouské vojsko obsadilo Kimpolung. — Ruské ulehčovací nárazy severně od Dněstru. — Anglické těžké dělo-

střelectvo bombarduje Roulers. — Francouzové odrazili nové německé útoky u Avocourtu. — Koncem července sestřelili Francouzové 20 německých letadel. — Němci pokusili se prudkými bezvýslednými útoky znova dobýti území, jež ztratili severovýchodně od Yprů. — Spojené státy zakázaly z Ameriky všechen vývoz evropským neutrálům. — Americká vláda se usnesla, že nezasáhne do jednání o válečných cílech, dokud Německo nebude poraženo.

Politické. Anglický Lloyd George proslovil řeč o jistém vítězství Anglie, jež prý jest blízké a jen výběžek skrývá je našim zrakům. — V roce 1916 vydal ministr zeměbrany Georgi k zeměbraneckým soudům výnos, aby soudily se vší přísností, jinak hrozí soudcům přeložení. Spravedlnost!

Sociálně-politické. Dělnictvu pizeňské Škodovky zakázáno členství politických spolků, nesmí se účastniti veřejných schůzí, demonstrací atd., ani vydávání časopisů ani psáti do nich. Členství v nepolitických spolcích vázáno jest povolením vojenské správy! — Pražská elektrická dráha a veškeré továrny zde stávkují 4 dny z důvodů zásobování; dělnictvo žádá zákaz vývozu potravin z Čech, což místodržitel přislíbil.

Hlad a drahota. Podražily mouka, mléko, pivo, víno průměrně o 300 procent, maso, tuky, uzeniny, kávové náhražky a zboží koloniální o 400—700%, koření, kuchyňské oleje atd. o 1000%, cín, měď, zinek, wolfram přes 1000%, chemikálie a barvy 300—3000%, na př. kyselina dusičná, karnaubský vosk, stearin, jemné oleje, rovněž medikamenty. — Velké akce poslanecké, měst a okresů proti vývozu potravin z Čech. — Zavádějí se lístky na uhlí, 25 kg týdně pro rodinu, — co je to? Do Vídně odveze se 5.000 vagonů českého ovoce. — Z Nového Města n. Met. odvezeny 2 vagony husí do Německa. — V Čechách zrekvírovalo se roku 1916 na 44.000 vagonů obilí. — „Arbeiterzeitung“ píše: „Náš celý hospodářský život se zhroutil, každý si hospodaří, jak chce, úřady nemají již síly zjednatí pořádek. Jsme vydáni na pospas anarchii v cenách i do dávkce. Každý ať si pomůže, jak může.“

4. srpna. Rusko-rumunské útoky u Casinu a na průsmyku tölgyesském. — Čínská ministerská rada se usnesla vyhlásiti Ně-

mecku válku. — Ruská vláda rozpustila finský sněm. — Rumunské vojsko zabralo po boji rakouské posice na pravém břehu Putny v okolí Bojan. — U Krakova vybuchla dvě skladiště střeliva, při čemž bylo usmrceno 48 mužů. — Kerenský podal demisi, jež byla zamítnuta zatímní vládou.

5. srpna. Italové bombardovali Monte San Gabriele a krasskou planinu. — Italové odrazili rakouské útoky u dolní Vertojby a na Monte Rombonu. — U Cerny ztroskotaly dva německé útoky. — Americký mírový agitátor Litte byl usmrcen. — V Krakově konaly se veliké protiněmecké demonstrace.

6. srpna. Východně od Černovců kladou Rusové prudký odpor postupu rakousko-německého vojska. — Italové bombardovali rakouskou frontu od Tolmínu k moři. — Anglické útoky mezi Ypry a Lysem. — Rusové zapudili Němce z východního břehu Zbruče. — Bezvýsledný německý útok po obou stranách průplavu Ypry-Comines. — Italové zmocnili se několika kopců jihovýchodně od Boscomalo. — Kanadský senát schválil osnovu zákona o vojenské povinnosti. — Americký kongres se usnesl propůjčiti Wilsonovi diktátorskou plnou moc. — Císař Karel přijel do Černovců.

7. srpna. Německé vojsko dobylo ruských posic severně od Fokšan. — Angličané odrazili německé útoky u Hollebeke a Westhoeku. — Anglické linie západně od Lensu byly posunuty kupředu. — Kerenský sestavil nové ruské ministerstvo. — Kerenský vyhlásil v celém evropském Rusku stav válečný.

8. srpna. Prudký dělostřelecký boj na belgické frontě. — Francouzové odrazili německý útok na levém břehu Mosy. — Italští letci vrhali pumy na rakouská ležení v údolí čepovanském. — Francouzské vojsko podniklo tři úspěšné výpady do německých linií v Champagni. — Ve Spojených státech bylo povoláno do zbraně 800.000 mužů. — V Londýně započaly válečné konference čtyřdohodových ministrů.

9. srpna. Francouzové odrazili německé útoky u Vauxaillonu a St. Mihielu. — Americká vláda učinila rozsáhlá opatření proti ponorkám na ochranu vojska při dopravě do Evropy. — Londýnská porada čtyřdohody usnesla se na revisi válečných

cílů ve shodě s ruskými návrhy. — Ukrajinské pluky v Kijevě se vzbouřily. — Německý parník byl ve švédských vodách torpedován a potopen čtyřdohodovou ponorkou.

10. srpna. Angličané podnikli úspěšný vpád do německých posic u Lensu. — Carranza zabavil 20 milionů dolarů ve zlatě, jež Němci měli uloženy v mexických bankách. — Francouzové odrazili bulharský výpad u Prespaského jezera.

Politické. Tiskový výbor poslanecké sněmovny vyzval vládu, aby zrušila politickou censuru.

Hospodářské. Utvořen „Svaz českých bank“ ke zmožení hospodářských a finančních úkolů po válce. — Ministr veřejných prací dr. Hermann prozradil, že Německo zavázalo se dodati Rakousku 715.000 tun hornoslezského uhlí měsíčně, ale nedodalo v r. 1915 až 1916 ničeho přes všechny urgency; ministr jezdil do Berlína marně. Roku 1917 slíbili nám po různých výmluvách a oklikách 900.000 tun, ale uhlí nedošlo, slib zůstal na papíře. My však jsme poslušně dodávali do Německa svých 330.000 tun uhlí měsíčně. Zlatý náš spojenec! — Vláda, jež zrekvírovala pivovarům roku 1916 až 17 poslední slad, nyní k velikým nářkům obecnstva uznala, že piva jest potřebí k doplnění podvýživy a přirčila pivovarům v celé říši 4.000 vagonů ječmene, což stačí na 8% normální potřeby. — Na Král. Vinohradech, v Kroměříži a jinde zvoní už jen umíráčky, ostatní zvony sebrány. Také cínové píšťaly z varhan se zabavují na kanony! Zavádí se „uhlenky“ na 25 kg uhlí týdně pro rodinu. Ti se ohřejí! — Do Laasphe v Německu dovezeno 500 centů bramborů, prodávají libru za 15 feniků a nemohou je odbytí. V Lipsku pekou bílé housky 65 gr za 5 feniků.

Hlad. V Aši hrozí, nebude-li město lépe zásobováno, že samosprávní funkcionáři se poděkují z úřadů a továrny zavrou. — Tisíce žen jezdí každým vlakem z Prahy, Vídně atd. na venkov; tam sedí hospodáři na polích s decimálkou, ženy si nakopou brambor, zaplatí 60 haléřů za 1 kg a vlekou se s pytly až 50 kg na nádraží — a tam jim to vojáci neb četníci seberou bez náhrady. Chudým ženám, které si nasbírali klásků na poli, bylo toto obilí 10—20 kg bez náhrady zabaveno a děti, které sbíraly, umírají hladem (Valentová v Zámrazku, 9). — Ženy plzeňských dělníků krmeny jsou

těšínskými jablky a mouka nedochází! — Strašný hlad na Krušnohorskú, kde dostávají lidé místo chleba shnilé okurky. — Na brambory stanovena úřední maximální cena 60 haléřů za 1 kg. Válečný obilní ústav však nabídl rolníkům z Královéhradecka K 1.20 za brambory rohlíčky. Rolníci vydali protest proti tomuto přeplácení a prohlašují, že jim 60 hal. stačí. Úřední předražování.

Persekuce. Vojín 88. pěš. pluku Wunsch byl r. 1915 odsouzen na tři roky těžkého žaláře, protože příteli v dopise napsal „království české“; soudce dr. König videl v tom velezradu!

Mír? Papež Benedikt vydal k náčelníkům států notu mírovou: „Což civilisovaný svět nemá býti ničím více, než jediným pohřebišťem?“ Navrhuje — „aby místo hmotného násilí zbraní nastoupila mravní moc práva, zmenšení zbrojení, rozhodčí soudy, svoboda moří, neodvislost Belgie, vyklizení francouzského území, vrácení osad Německu, smírné vyrovnaní územní mezi Itálií a Rakouskem, Německem a Francií, rovněž spravedlnost pro Armenii, balkánské státy a království polské.“ O českém království nic.

Zdravotnictví. V týdnu 5.—11. srpna narodilo se ve Velké Praze 70 dítek a zemřelo 253 osob, z nich 50 na tuberkulosu. V Karlíně bylo 13 případů úplavice z hladu, na Vinohradech 19, Smíchově 6. Ale „my“ to vyhrájeme.

11. srpna. Mocné německé útoky u Chevrigny byly odraženy. — Anglicko-francouzské vojsko v Belgii dobylo Westhoeku a výšinového pásma westhoeckého.

12. srpna. Japonské loďstvo spojilo se v Evropě s loďstvem čtyřdohodovým. — Angličané odrazili šest německých útoků proti svým nově dobytým posicím východně od Yprů. — Ruské vojsko dobylo osad Boryškovců a Vygody při ústí Zbruče. — Německé útoky u Cornilletu ztroskotaly. — Francouzské hranice byly uzavřeny.

13. srpna. Ve Finsku byly zastaveny ústavní svobody. — Vyslanci cizích mocností opouštějí Jassy.

14. srpna. Polské legie byly zařaděny do německé armády. — Francouzové značně postoupili východně od Aillesu. — Severně od Fokšan zahájili Rusové protiofensivu a přešli na jižní břeh Susity.

15. srpna. Italské hranice byly úplně uzavřeny. — Francouzové odrazili německé útoky u Cornilletu. — Bývalý ruský car a jeho rodina byli tajně převezeni z Carského Sěla do Tobolska.

16. srpna. President Wilson jmenoval 200 nových generálů. — Kanadské vojsko dobylo první německé linie a několika vesnic východně od Loosu.

17. srpna. Francouzové dobyli německých posic po obou stranách silnice ze Streenstraete do Dixmuidenu. Jižně od Aillesu zmocnili se Francouzové německého zákopového systému a odrazili německé protiútoky. — Srážka německého a anglického loďstva v Severním moři.

Politické. Německý kancléř Michaelis prohlásil ve sněmu o mírové notě papežově, že se shoduje s německým stanoviskem; vítá notu a radí se o ní se spojenci. — Mezinárodní socialistická konference ve Štokholmu rozesílá pozvánky k jednání mírovému. Z českých socialistů zúčastní se posl. Haberman, Němec, Soukup, Šmeral a sekretáři Bayerle, Pik, Halík a dr. Meissner. — Čtyřdohodové státy odpírají ke sjezdu pasy.

Zdravotnictví. Úplavice řadí v Kladně, Veleslavíně a j. — Podle úřední statistiky zemřelo v Praze od 12.—18. srpna 234 lidí a narodilo se jen 80 dětí; úbytek 154.

Kulturní. V českých školách nebude učebnic, neboť čítanky, zeměpisy, dějepisy, mluvnice, ba i zpěvníky, schválené kdysi c. k. ministerstvem kultu, byly zemskou školní radou bez udání důvodů zakázány.

Stávky a demonstrace z hladu. 14. srpna došlo v Plzni k bouřím, při nichž vytlučeno 70 krámů a zastřelena vojskem 19letá dívka. Vyhlášeno stanné právo místo potravin.

Hospodářské. Regály v textilních závodech zejí prázdnotou, některé otevírají jen dopoledne, jiné vůbec ne. Bavlněného a lněného zboží není, vlněného málo, máme jen něco hedvábí, ale příliš drahé. — V Praze konán sjezd českých okresů o zásobování obyvatelstva, jenž žádá zjištění zásob a přebytků (?), kontrolu nad aprovisací ústřední a protestuje proti vývozu z Čech, stěžuje si, že Uhry nepomáhají v této těžké době ulehčiti této polovině říše. — Uhry

zapověděly vývoz piva k nám. — Hrobník ve Skorovicích u Ústí n. Lab. nechce pochovávatí za peníze, leč za živobytí. — Královské pruské doly prodají uhlí jen za — zlato! — Zemské přírážky české stanoveny na 75% veškerých daní.

Sociální. Při stávce v Ringhofferově továrně, již zúčastnilo se přes 4.000 dělníků, honili vojáci dělníky z bytů do továrny. Dělník Plavec stěžoval si, že nemůže pracovat pro hlad a slabost; byl odsouzen na tři roky do těžkého žaláře. Podobně jiní i v Plzni ve Škodovce. — Rakouský censor zabavil píseň Lužických Srbů (německých příslušníků) „Hišče Serbstvo nezgubjené“.

18. srpna. Anglické vojsko dobylo Langemarcku. — Rusové odrazili turecké útoky u Čakeje. — Francouzové ukořistili u Bixchoote 15 děl. — Liberia vyhlásila Německu válku.

19. srpna. Italové zahájili prudké útoky proti rakouským posicím na sočské frontě.

20. srpna. Francouzové obsadili hřbet Talou východně od Mosy. — Angličané posunuli své posice kupředu na silnici z Yprů do Poelkappelle. — Rusové odrazili německé útoky u jezera Na-ročského a Crosesti. — Podle italské zprávy zmocnili se Italové rakouské první linie od Piavy až k moři a zajali 7.500 rakouských vojinů. — Generál Archinard byl pověřen, aby sestavil polskou armádu ve Francii.

Československá legie ve Francii dobyla dne 20. srpna na francouzské frontě Côte de l'Oie a Côte 265, obec Forges a Mort Homme. Událost tuto popisuje Emil U. v pařížské „Československé samostatnosti“ takto: „Náš setník se zdviženou rukou velí „En avant!“ V okamžiku povel letí od šiku k šiku, všichni vystupují hbitě ze zákopů a mizí v husté mlze. Z mlhy sem (do linie) doléhá praskot granátů, třeskot pušek a nad hlavami hvízdají nám naše dělové náboje, jež čistí terrain před útočícími. Země se chvěje, jako bychom byli nad chrlicím jícnem sopky. Tu jsem již upoután několika raněnými, kteří přicházejí od lesa C..., lehce se usmívají a praví: „Útok jde hladce, připadá nám to, jako polní cvičení.“ V tom již vpředu třepotá ve vzduchu naše trikolora, znamení, že Legie do-

sáhla cíle a že nutno prodloužiti palbu. Po několika minutách klidu děla opět zahovořila, za chvíli druhý praporek hlásal, že nový cíl dosažen. Konečně třetí praporek vlaje vzduchem: Hoši jsou na Côte 265 a u vsi Forges. Hoši již opevňují Forges... zůstal jsem se setnínou celých patnáct dní v linii. Během této doby utrpěli jsme největší ztráty. Bombardování a protiútoky byly toho příčinou..." — Dobrovolnické legie vedeny jsou v duchu sokolském, tykají si a oslovují „bratře“, mužstvo i důstojníci volení zařadování jsou — pokud nebyli uznáni za stálé vojsko (stalo se teprve 15. února 1918) — do elitních sborů francouzských, a tu jim svěřovány nejtěžší úkoly výzvědné a dělání záseků do německé fronty, či drobení fronty, podnikali noční boje, náhlé přepady, rychlé obchvaty. Přítomnost Čechů pozorují Němci, jakmile na některém úseku se v noci ztrácejí strážé beze stopy a v noci bývají tam náhlé přepady, tu vrhnou svoje nejlepší vojsko, dělostřelectvo a plyn „hyperit“ na takový úsek. Ovšem obyčejně pozdě, totiž když už Češi prolomili německá postavení a udělali zásek do německých zákopů. Tu nastala práce obranným oddílům a Češi rychlými pochody nebo celými kolonami automobilů byli již dopravováni na jiný úsek, vydrobit frontu. Tak se pohybovali po celé šířce fronty, občas odpočívající, objevili se tu a tam, kde obyčejně se jich Němci nejméně nadáli. Němci měli na mnohých místech zákopy i 20 m hluboké, lezlo se v nich po žebřících. Tam pracovaly naše zbraně. Legionáři přiblížili se neslyšně až k zákopům a pokud bylo možno, bez výstřelu odklidili strážé i ostatní mužstvo pohotové. Než vylezli Němci z podzemních svých sklepení, naházeli trhací a plynové granáty a již zabrali posice. Zajat byl zřídka kdo. Jednou byl zajat dobrý, až příliš odvážný bratr a druhý den ho Němci pověsili na drátěné překážky. Proto, vědouce, jaký osud je očekává v zajetí, měl každý svůj zásobní granát pro sebe, jehož se nezbavil. Po druhé

byli zajati ve zmatku bitevním dva jiní bratři. Ale Němci byli současným útokem našich tak otřeseni, že ustupující, neměli času zajistiti si ony bratry a pomstíti se za svůj ústup a tito ovšem nepotřebovali mnoho, aby se vrátili zpět ke svému praporu. Všeobecně našich pra-

Čsl. důstojníci dobrovolci v Casagiove, s Fr. Hlaváčkem (v civilu).

porů použito na několik nejnebezpečnějších částech fronty, kde sami Francouzi nemohli se udržeti. Tak mezi Remeší a Laonem, u St. Quentinu, Epinalu, Eperney, Mormelonu, Soissonsu.

Československá legie v Italii. Zasluhou poručíka Frant. Hlaváčka, jenž bojuje v italském vojsku jako poručík „Testolini“ (odvozeno od hlava) a dodal opět plány k novému útoku proti Rakousku, docílili Italové dalšího velkého úspěchu. V rozvinuvších se právě bojích dobyli

na Soči: Altipiano Bainsizzo přes silný rakouský odpor, a tím oddálen a zeslaben byl připravovaný rakouský útok u Kobaridu. Za to byl Hlaváček vyznamenán italským válečným křížem, s tímto odůvodněním: „Spolupracoval — na morální přípravě pro dobytí Bainšice, kterého se zúčastnil s odvahou a nadšením, vrhaje se statečně do pásma, zasypávaného střelbou nepřátelskou k cíli sjednávání důležitých zpráv o nepříteli a jeho pohybech.“ Na frontě italské působí již mnohé výzvědné oddíly československé, jichž jednotliví velitelé: generál Caviglia, pluk. Finzi, gen. Montanari, nadp. Del Monte, a j. o své újmě a bez povolení vlády rádi používali pro jejich dobré služby. V Padule (Padova) čítal dobrovolnický sbor při povolené návštěvě M. Božinova z pařížské Národní rady, 1.000 mužů, které organisoval a vedl Sokol Jan Čapek; v srpnu 1917 bylo organisováno již 2.326, v říjnu 3.935, v únoru 6.554, a v dubnu 10.299 dobrovolníků. — Nemoha získati zahraničního ministra Sonina pro uznání našeho vojska, zapůsobil Hlaváček v kruzích vojenských a politických a naklonil nám ministerstvo války, předsedu ministerstva Orlando, mnohé poslance (kníže Lanza di Scalea, Enrico Scodnik, min. Bisolati a Comandini, senátory Albertiniho, Salmoiraghi, prof. Amendolu, prof. Borghese atd), generály i četné žurnalisty, k posledu pak většinu italské veřejnosti, které konečně i Sonino těžko vzdoroval ve svém odporu k Čechům. Nachází tudíž čsl. delegát dr. Ed. Beneš při svém příjezdu do Říma příznivější půdu, než při svém prvním zájezdu.

21. srpna. Italové dobyli vesnice Sela. — Francouzové dobyli Mrtvého muže u Cumières západně od Mosy. — Napravo od Mosy zmocnili se Francouzové několika výšin. — Dva ročníky řeckých záložníků povolány do zbraně.

22. srpna. Východně od Yprů rozvinuly se nové boje. — Francouzové vnikli do Samognieuxu. — Německé protiútoky po

obou stranách Mosy ztroskotaly. — Francouzové dobyli vesnice Regneville a německého zákopového systému u Samognieuxu. — Angličané zabrali německé posice u Lensu v šíři 1800 m.

23. srpna. Mezi Avčí a mořským pobřežím opakovalo svoje útoky 40 italských divisí. — Italové docílili prostorného zisku u Vrbu. — Francouzské útoky po obou stranách Mosy měly místní výsledek u Beaumontu. — Francouzové zajali ve třech dnech u Verdunu 7600 Němců a ukořistili 24 děl.

24. srpna. Angličané zmocnili se německých posic východně a severovýchodně od Yprů. — Italové zajali 20.000 rakouských vojáků a ukořistili 60 děl. — Ruské vojsko obsadilo Merizontorský průsmyk západně od Asserabadu. — Německá vzducholod byla sestřelena za útoku na anglické loďstvo při Jutském pobřeží.

25. srpna. V Itálii byli zatčeni četní socialisté pro protest proti sočské ofenzivě. — Americká vláda najala 800 dopravních parníků k dopravě vojska do Evropy.

26. srpna. Italové obsadili Svatou horu (Monte Santo), kterou rakouské vojsko vyklidilo. — Angličané dobyli německého stanoviště u Lombartzyde.

27. srpna. Angličané zmocnili se německých posic východně od Hargicourtů. — Oblouk rakouské fronty na Soči byl zkrácen na linii mezi Avčem a horou sv. Gabriela. — Ruská zatímní vláda přistoupila k londýnské úmluvě proti separátnímu míru. — Čsl. delegát Národní rady z Paříže, dr. Ed. Beneš, přijel po druhé do Říma, aby tu popohnal akci k uznání čsl. vojska, promluvil s generálem Garrucio, zahraničním ministrem Soninen, gen. Montanarim a j. K informování jeho dostavil se z fronty nadporučík Fr. Hlaváček-Testolini.

28. srpna. Členové finské prozatímní vlády byli zatčeni.

29. srpna. Belgičtí socialisté se rozhodli neúčastniti se konference ve Štokholmu. — Generál Kornilov povolal k vojenské službě všechny členy ukrajinské dělnické a vojenské rady. — Japonská vláda se uvolila půjčiti Rusku 100 milionů jenů.

30. srpna. Německé muniční skladiště v krajině Courteconu bylo vyhozeno do povětří francouzskou palbou. — Pres. Wilson podepsal nařízení, jímž se zapovídá vyvážeti americké produkty

do neutrálních zemí bez zvláštního povolení. — Nad Moskvou byl vyhlášen stav obležení. — Americká vláda zodpověděla papežovu notu odmítavě.

31. srpna. Veškeré italské zálohy táhnou ve dne v noci na sočskou frontu. — Čínské vojsko a důstojnictvo žádá, aby bylo poslano na evropské bojiště. — Angličané odrazili německý výpad u Arleux-en-Gobelle. — Italští letci po čtvrté bombardovali Terst.

Mír? Rakousko vidí se v koncích, proto zahraniční ministr hrabě Czernin v dubnu a nyní opět podal císaři Karlovi a Vilémovi rozklad, v němž uvádí, že vojenská potence Rakouska je ta tam a nejpozději na podzim musí býti válka skončena. Prostřednictvím německého poslance Erzbergera se dověděla o tom dohoda, a dne 30. srpna na to poslal mnichovský nuncius, arcibiskup Eugen Pacelli kancléři Michaelisovi podnět anglického vyslance ve Vatikáně a se souhlasem francouzské vlády, k jednání o mír. Anglie, Francie a papež chtěli mír za jediné, pro Německo zcela snadno splnitelné a výhodné podmínky. Německo mír nechtělo přede dvěma roky, jako ho nechtělo před pěti lety a nechalo tuto příležitost nepovšimnutou. Když byl hrabě Bernsdorff, velvyslanec v Americe, vrátil se do Berlína, usiloval o slyšení u Viléma, aby podal zprávu o Wilsonově mírumilovnosti a ochotě k jednání, ale nebyl k císaři celé tři až čtyři neděle připuštěn. Následník německý jest již válkou omrzen a na žádost Czerninovu chtěl působiti na císaře Viléma, aby války zanechal a podnět dohody přijal. Karel Habsburk uvolil se k vlastním ústupkům a psal následovníkovi by jej upevnil a pobodřil. „Prosím, abys v této osudné chvíli pro Německo a Rakousko-Uhersko uvážil celkovou situaci a spojil svoje námahy s mými, by válka byla skončena rychle a čestně. Setrvá-li však Německo na svém stanovisku zamítavém a zničí-li mír přijatelný, stane se situace pro Rakousko-Uhersko velmi kritickou.“ Odpověď německého následníka byla sepsána tónem vlídným, však obsahovala toliko všeobecné fráse; bylo z ní vidno, že se německým generálům podařilo, udusiti jeho snahy v zárodcích. Když hr. Czernin po nějaké době potkal Ludendorffa v Berlíně, byla tato domněnka potvrzena slovy: „Co jste to udělal s naším následníkem? Celý se scvrkl, ale naduli jsme jej

opět.“ Hra byla vždy tatáž. V Německu ke konci války rozhodovala vůle jen jedna. Vůle Ludendorffova. — Wilson odpověděl papeži na mírovou notu hlavně: „Mír musí spočívat na právech národů, ne na právech vlád, na právech národů ať velkých či malých, slabých či mocných, na jich rovném právu, na svobodě a bezpečnosti samosprávy a na účasti, spravedlivými podmínkami odůvodněné, při hospodářských možnostech, které svět skýtá, počítaje v to přirozeně německý národ, jestliže uzná rovnoprávnost a nebude bažiti po panství. Musíme vyčkati několik nových důkazů úmyslů velkých národů ústředních mocností.“ — Turecko odpovědělo papeži příznivě. — Anglická sociální demokracie žádá, aby náhrady na obnovu byly hrazeny ze společného fondu, který složí všichni válčící. Národové v Alsasko-Lotrinsku, Polsku, zemích balkánských, Arménsku, Indii, Alžírsku, Irsku atd., mají míti možnost, hlasováním lidu voliti si vlády sami. Dále žádá anglická socialistická strana, aby Mezopotamie byla vrácena Turecku a německé kolonie Německu.

Politické. V Moskvě sešla se státní konference, 2.500 delegátů, v níž ministerský předseda Kerenský sdělil: „Před nějakou dobou odmítli jsme s rozhořčením návrh zvláštního míru (z Německa) a před několika dny byli jsme svědky nového podobného nedůstojného pokusu, jenž byl namířen proti našim spojencům. Ale i oni (Rumunsko) odmítli jej se stejným rozhořčením.“ Konference usnesla se proti zvláštnímu míru, pro další válku do zdolání Německa a na potlačení každé protirevoluce. — Německý říšský snem usnesl se na zrušení politické censure.

Vojenské. České pluky 7., 8., 18. a 28. desertují na Soči k Italům. — Zmilitarisovaní dělníci Škodovky dostali vojenské čepice. — Vypsány nové odvody 18—20letých. — „Smíme válku prohráti? Ne, nikdy! Proto sbírejme kopřivy — sbírejme kosti!“ Toť text nových plakátů. V tom znamení zvítězíme.

V Rusku znovuzřízena byla na podnět prof. Masaryka, jenž dlí v Kijevě, česká divise, jež se vyznamenala v bojích ve vých. Haliči.

Persekuce. Ve Vídni rozpuštěn slovanský „Klub rakouských národností“.

Zdravotnictví. V týdnu 19.—25. srpna zemřelo v Praze 234 osob, na-

rodilo se 84. Umírají většinou ženy vysílením: na 1000 obyvatel připadá 17.64 úmrtí. — Ve Vídni měli v červenci 10.303 případů nemoci oproti 8.492 v červnu; úplavice bylo 320 případů, z nichž 98 skončilo smrtí.

Hospodářské. V Německu zabavili prádlo v hostincích. — Uprchlíci haličtí mají na denních podporách: rodiče po 4 kor., děti po 2 kor. denně. Haličtí židé i jiní žádné práce nepřijmou, ale kde jaké potraviny a potřeby skupují a s nimi čachrují; ač mají již se navrátiti do Haliče, nechce se jim. — Nařízeno nové omezení dopravy železniční, o níž noviny nesmějí psáti.

Hlad. Zavedeny lístky na mýdlo, kávu, tuky. — Z Čech vyvezeno dalších 1.094 vagonů brambor pro Štýrský Hradec. — Fronty žen tvoří se již na vše: mizerné mýdlo, ocet, cikorii, bonbony, černé vuřty, mléko, umělý med a syrub, uhlí atd., atd. — Do Vídne dochází z Albanie želvy místo masa. — V Pešti nechali shnít 40 vagonů rýže, již musili pak hodit do Dunaje! — V Čechách v Lysé sahají četníci lidem i do kapes, zda neodvážejí nějaký brambor. — O bídě dalmatských dětí píše prof. Ratkovič: Srdce se mi svírá, pomyslí-li si, že sta, ba tisíce těchto krásných, nadarých, od narození zdravých dětí určeno je zkáze. Kdo z vás má potuchy o hrozná bídě jejich v Dalmacii? Vězte, že bohatí chřadnou, majíce jednou denně co jíst, ale chudí hladovějí strašně. To malú skomírají, padají slabostí a přechetní, zvláště na ostrovech již — zemřeli. Dalmacie jest plná sirotků. Vězte, že děd, matka zemřeli sice hladem, ale měli přec tolik ještě síly, že sehnali pro své děti jedno nebo dvě sousta. Sami nejedli, umírajíce, podávali ho dětem a vnoučatům. Ale děti po stech potulují se bez otce a matky a snad v tisících po zemi. Jejich dům byl prázdný, v zahradě vytrhána poslední travička. Utekli a hledali ubožáci jako psi bez svého hospodáře — kde by co najít a ukousnout mohli! Netroufám si říci, co z nich bude na podzim a v zimě. Možná, že budou někde za skálou jako ubohá zaběhlá zvěř... V Čechách není lépe. — 74.000 obyvatelů okresu Králohradeckého potřebuje na rok 814 vagonů, urodilo se však jen 744 vagonů a po osetí zbude jen 370 vagonů plodin.

1. z á ř í. Italové pokračovali ve svých útocích na bainšické planině a proti hoře sv. Gabriela. — Angličané odrazili německý útok u Gouzeaucourtu.

2. z á ř í. Italští letci vrhali pumy na Terst. — Francouzové zmocnili se části německých předních linií u Hurtebise. — Francouzové odrazili německé protiútoky u Hurtebise. — V Petrohradě bylo odhaleno protirevoluční spiknutí.

3. z á ř í. Rusové vzdali se všech svých posic západně od Dviny. — Anglické loďstvo zničilo u dánského pobřeží 4 německé hlídkové lodi. — Italové zmocnili se opět stanoviště, jež před týdnem ztratili na Štílském sedle. — V údolí Brestovice postoupili Italové na východ po tuhém boji. — Německé vojsko dobylo Rigy. — Japonské poselstvo přibýlo do Washingtonu.

4. z á ř í. Německé vojsko dospělo k ústí Dviny. — Ruské sbory na dvinské frontě opustily svévolně svá postavení a ustoupily k severu. — Ruská vláda zrušila výsadu dělnické a vojenské rady. — V Portugalsku vypukla nová revoluce.

5. z á ř í. Na hoře sv. Gabriela trvají prudké boje se střídavým štěstím. — Francouzové učinili úspěšný vpád do německých posic v Champagni u Souainu. — Řecká sněmovna se usnesla, aby na kabinet Skuludisův byla podána žaloba. — Italové dopravili na sočskou frontu nová těžká i střední děla.

6. z á ř í. Na dvinské frontě Rusové pokračují ve spěšném ústupu k severu a na severovýchod. — Němečtí letci vrhali pumy na Londýn, Southend a Margate. — Německé válečné lodi bombardovaly ruská pobřežní města při řížském zálivu.

Vojenské. V Anglii začaly odvody 41—45 letých; ty u nás byly již začátkem roku 1915. — Demobilisace ruského vojska trvá a umožnila Němcům dobytí Rigy, o čemž dává ruská úřední zpráva: „Několik našich vojenských těles opustilo svévolně svá postavení a ustoupilo k severu.“ — V Rusku soudí bývalého ministra vojenskosti Suchomlinova, jenž zámyslně nestaral se o vojenské zásobení armády a měl styky s podezřelými německými lidmi. — V Německu běrou kovové pomníky na děla.

Politické. Vláda zřídila zvláštní státoprávní oddělení v presidiu ministerské rady, aby připravilo materiál pro reformu ústavy.

Persekuce. V Mistríně u Kyjova na Moravě četl Tom. Krejčí a listonoš Bimka pověstný ruský leták, načež jej spálili; za to odsoudil známý auditor dr. König Krejčího k trestu smrti a Bimku k těžkému žaláři na dva roky pro „velezradu“.

Drahota. Cívka strojových nití stojí 7 korun, před válkou stála 18 hal.

Bída a hlad. Za loňský rok 1916 až 1917, t. j. do letošních žní, pouze v českých okresích v Čechách zrekvirováno bylo: pšenice 8.793 vagonů, žita 9.217 vagonů, ječmene 12.920 vagonů, ovsa 12.916 vagonů, směsky 450 vagonů, dohromady tudíž 44.290 vagonů. Zemáků za tu dobu zrekvirováno z českých okresů 20.711 vagonů. — Vydáno úřední nařízení — bůh ví kolikáté — nesmí se topit až od 15. října, nesmí se zřizovat nové plynové a elektrické přípojky, hostince budou se zavírat o 10. hod., kavárny o 11. hod. večer, cukrářské obchody jen do 10. hod. dop. a od 4. do 7. odp. Nesmí se vytápěti biografy, kluby, bary a jiné zábavní místnosti. — Pražský starosta dr. Groš prohlásil: „Předměty výživy, kterých se nyní obecenstvu dostává, nikterak nepostačují, aby obyvatelstvo udrženo bylo při normální životní síle — úmrtnost obyvatelstva stoupá úžasnou měrou...“ — Krejčí jsou bez nití, světla a uhlí. — V Uhrách připravují továrny látky z papíru, již bude stát metr 6—7 korun. — Na semilském nádraží sebral četník chudé ženě ze šátku brambory, které si nesla z venkova; žena z lítosti se na šátku v blízkém lese oběsila; z téže příčiny skočila v Opatovicích dělnice pod vlak. — V berounském okrese zjištěn schodek potravin na 200 vagonů obilí. — V Rudohoří počítají lidé za štěstí, seženou-li k jídlu řepné řízky a vikev, koláče z cikorkové usazeniny jsou lahůdkou, taktéž prášek z kokosových slupek s rozemletou kůrou stromovou; po ulicích potácejí se lidé sešlí podvýživou, v obcích jest až pět pohřbů denně. Proto hrozí zástupci okresu, nebude-li zjednána náprava, že se vzdají svých funkcí a průmyslníci zavřou továrny. — V Rochlici odsoudili ženu pro polní pych do žaláře, ale nechali ji na svobodě, že nemají pro ni potravu; té žena doma také neměla, proto žádala neústupně, aby ji zavřeli. Chtě — nechtě, museli jí dáti snísti za mřížemi poslední konzervu, jež měli u soudu v zásobě. — V Čechách sklizeno bylo již v r. 1916 o 11 milionů metrických centů méně obilí a 17.5 mi-

lionů metrických centrů brambor pod průměr. — Zabaveny kaštaný a žaludy pro ústřednu na krmiva. — Zakázáno hospodyním pálení kosti, bude se z nich tlačit olej na stroje. — Z Čech bylo vyvezeno podle posl. Rychtery 5.500 vagonů bramborů dříve, než směly přijít na trh do Prahy.

7. září. Francouzové odrazili německé útoky severně od Aisny. — Francouzský ministerský předseda Ribot podal žádost za propuštění ministerstva.

8. září. Rusové vyklidili svá postavení na Dvině až ke Kokenhusenu. — Bolševici zmocnili se opět vedení v Kronštatě. — Ribot byl pověřen sestavením nového francouzského ministerstva.

9. září. Italské těžké dělostřelectvo bombarduje horu sv. Gabriela. — V albánsko-makedonském území rozvinují se boje mezi rakouským vojskem a Francouzi. — Na makedonské frontě obsadilo francouzské vojsko několik osad západně od jezera Maliku. — Americká sněmovna representantů povolila 11 miliard na půjčky spojencům.

10. září. Francouzové zatlačili rakouské přední stráž severně a západně od jezera Maliku na makedonské frontě. — Angličané vnikli do německých zákopů východně od Villeretu a Hargicourtu. — Kerenský nařídil generalisimovi Kornilovu, aby odevzdal svůj úřad vrchnímu veliteli severní fronty generálu Klembovskému.

11. září. Rusové zatlačili poněkud rakouské linie u Solky v Bukovině. — Do Francie připlulo dalších 30.000 mužů amerického vojska. — Ruští ministři podali demisi, aby Kerenský měl úplnou akční svobodu. — Generál Kornilov s vojskem dal se na pochod na Petrohrad. — V Kijevě konal se kongres ruských aristokratických protirevolucionářů.

12. září. Nové rusko-rumunské útoky u Okny. — Francouzové a Rusové obsadili další vesnice a výšiny podél Ceravy severozápadně od jezera Maliku. — Americká vláda obvinila švédského vyslance v Argentině z porušení neutrality a zastavila vývoz do Švédska. — Přední oddíly Kornilovy přiblížily se na 30 km k Petrohradu. — Ruská vláda nařídila stíhati pro vzpouru generála Kornilova a jeho přívržence.

13. z á ř í. Italské těžké dělostřelectvo bombarduje rakouské posice na hoře sv. Gabriela a východně od Gorice. — Francouzové podnikli úspěšné vpády do německých linií v Champagni. — Italské vojsko odrazilo mocný rakouský útok severovýchodně od Gorice. — Spojené státy prodaly Norsku zabavené rakouské lodi. — Kerenský se postavil v čelo petrohradského vojska a vytáhl proti Kornilovu. — Argentinská vláda doručila pasy německému vyslanci. — Na ruské frontě přidalo se ke Kornilovu 53 generálů. — Amerika poskytla Itálii další úvěr 55 milionů dolarů.

14. z á ř í. Francouzové odrazili několik náhlých německých útoků v Champagni. — Francouzské vojsko dospělo do Numuisty na západním břehu Ochridského jezera. — Německý útok u Bullecourtu byl odražen. — V Buenos Aires došlo k velikým protiněmeckým projevům. — V Petrohradě byl utvořen osmičlenný kabinet.

V Rusku rádí opět vzpoura: generál Kornilov chce vynutit na vládě a Kerenském přísnější vojenský řád, žádal o vlastní diktaturu; Kerenský jej sesadil a Kornilov táhl z vojskem na Petrohrad. Před ním však jej vojsko opustilo a byl zatčen.

Politické. Redaktoři soc. dem. Almereyda a Duval ve Francii přijali od Německa úplatky za propagandu mírovou a byli uvězněni. — Americká vláda odhalila, že švédská vyslanectví v neutrálních státech zprostředkují zásilky telegramů německých vyslanců, jimiž sdělují pokyny ponorkám o pohybu lodí čtyřdohody. — Haličským židům, kteří nechtějí vrátit se domů, bude odňata podpora.

Zdravotnictví. Ve Vídni bylo v srpnu 685 případů úplavice z hladu, úmrtí z toho 275. — Od 2. do 8. září zemřelo v Praze 239 lidí, narodilo se 57 dětí, — větší úmrtnost o 182 případů, to činí 15·43 na 1000 obyvatelů. Úplavice hlášeno v té době 855 případů.

Hospodářské. Pro válečné účely zabavují se hromosvody. — Dráhy jsou následkem vojny pasivní; jižní dráha přijala v prvním půlletí 1917 o 1.8 mil. korun méně, vydala však více o 14.7 milionů K.

Bída. Poněvadž je doba švestek, tyto z pražského trhu vůbec zmizely a jdou do Vídně! — Prádelny nepřijímají škrobení prádla — nemají škrobu.

Mír? Střední volmoci nabídky podle amerického tajemníka Lansinga mír, což však posuzováno jako pouhý manévr.

Justice. Nár. soc. redaktor Jos. Kotek v Prostějově byl v prosinci 1914 popraven pro velezradu; nyní dostal milost! — Ve Dvoře Králové byly odsouzeny tři ženy po měsíci vězení, že chtěly jíst.

15. z á ř í. Rakouský a německý císař vydali patent o státní moci v království polském.

16. z á ř í. Italské hranice byly uzavřeny. Francouzové odrazili dva německé přepady v Champagni. — Vyhláškou zatímní vlády prohlášeno bylo Rusko za republiku. — V Petrohradě byl utvořen pětičlenný kabinet.

17. z á ř í. Dělostřelecký boj v Belgii vzrostl v mohutnou bubnovou palbu. — Italové dobyli území na jihovýchodním okraji planiny bainšické. — President Wilson považuje roztržku mezi Amerikou a Švédskem za nevyhnutelnou. — Ve Španělsku byla zahájena nová agitace na prospěch čtyřdohody. — Ruská vláda zabavila všechny parníky, jež sprostředkovaly dopravu mezi Finskem a Petrohradem. — Ve Finsku byli zavražděni četní vysocí důstojníci.

18. z á ř í. Rumunské útoky u Varmity a Muncelulu. — Francouzské vzdušné loďstvo vrhlo pumy na vojenské objekty ve Štuttgartě, Kolmaru a u Met. — Italové odrazili rakouské útoky jihovýchodně od planiny bainšické.

19. z á ř í. Rumuni dobyli úseku rakouského postavení u Varmity. — Uruguayská vláda zabavila německé lodi v Montevideu.

Legionáři v Itálii. U Carzana podařilo se Italům bez dělostřelecké přípravy vniknouti do rakouských posic až za první baterie. Cestu připravili Slovinec nadporučík dr. Pivko a Češi nadpor. Jirsa, poručíci: Kohoutek, Zelený, Martinec, šikovatelé Mlejnek, Kačíř, desátník Malcinek a dva pěšáci; odstranili u Val Sugana ruční granáty a svítivé rakety, vypnuli elektrický proud v drátěných překážkách, přerušili telefonické spojení a opili strážce rumem. Italským důstojníkům poskytli mapy rakouských plánů a skizy úkrytů strojních pušek atd., provedli je překážkami. — Utvo-

ření čsl. vojska naráželo s počátku na nepochopení a odpor ministra zahraničí, Sidneye, Sonina. Přes to pracuje tu vydatně pro českou věc již od r. 1916 Fr. Hlaváček jako italský nadporučík Testolini; on vypracoval a italskému velitelství dodal plán na průlom rakouské fronty v délce 6 km na Soči u Bainšice, jehož úspěch sám pak vydatně pomáhal uskutečnit, a tím získal přízeň ve vojenských kruzích. Vydatnou propagandu prováděl v časopisech i osobními diplomatickými styky. Nehynoucí zásluhy získal si dále br. Jan Čapek, energický, vytrvalý zajatec, kdys cvičitel Sokola vinohradského (na nějž vzpomíná i autor této kroniky, cvičící kdys v jeho družstvu), potom náčelník Sokola v Orlové. Čapek založil v českém zajateckém táboře v Padule Čsl. dobrovolnický sbor, jenž byl vzorem pro ostatní tábory. V pevnosti Forte Procolo ve Veroně zorganizoval se 70 sokolskými borci výzvědnou službu obratným zpovídáním zajatých německých důstojníků. Jména: Fr. Jirsa, Kohoutek, Mottl, Pajgr, Sedlecký, Zelený, Sokol-Slovinec Pivko, Mlejnek, Malčánek, Lahvička, Jančíč, Walter, Maťátko vykonali pěknou práci, takže ještě před povolením čsl. armády zorganizovali dobrovolnický sbor 1000 mužů. Organizace dala se v duchu sokolském, cvičena sokolská prostná, která získala obliby u italských důstojníků, duch sokolský stejně jako v Rusku, ve Francii, také v Itálii vedl naše legie v práci osvobozovací. Br. Fr. Hlaváček stal se pak ředitelem Národní rady v Římě, bratr Jan Čapek později jako prostý voják padl v bitvě na půdě Itálie. Čestná mu paměť!

Československá národní rada v Paříži dává stále rozhazovati z aeroplánů do českých řad letáky, jimiž vybízí k zběhnutí od rakouského vojska.

20. září. Po mohutné buňkové palbě zahájili Angličané v Belgii útoky na široké frontě. — Ruská vláda prohlásila samostatnost Finska v rámci ruské říše. — Německé útoky u dvorce

Frodemontského byly odraženy. — Francouzové zmocnili se výšiny u Mumulisty na východním břehu jezera Ochridského. — Rumuni dobyli rakouské posice jině od Grosesti. — V Costarice byl vydán rozkaz, aby byli všichni tamější Němci internováni. — Argentinský senát přijal návrh na přerušení diplomatických styků s Německem.

21. z á ř í. Severně od silnice Ypry-Menin získali Angličané část území. — Kongres italských dělnických komor v Římě byl policií rozehnan. — Na řížské frontě odrazili Rusové německý útok u Lemburgu. — Francouzové dopravují technický personál a válečné prostředky na sočskou frontu.

Mír? Rakouský císař Karel odpovídá na mírovou notu papežovu, že „příští světové uspořádání musí s vyloučením moci zbraní spočívat na panství mezinárodní spravedlnosti a zákonnosti — — snížení zbrojení na zemi, na vodě i ve vzduchu — podrobiti mezinárodní sporné otázky rozhodčímu soudu“. — Německý kancléř odpovídá vyhýbavě jako vždy.

Zdravotnictví. V Praze zemřelo od 9. do 15. září 210 lidí, narodilo se 83 dětí.

Hospodářské. V Pardubicích není uhlí, nesvítí elektrika, nemají petroleje ani svíček, panuje egyptská tma. — Rakousko nasekalo již válečných dluhů 42.150,200.000 K; u rakousko-uherské banky má „podezřelý“ dluh 10.240,800.000 K, to jsou vydané papíry bez záruky a hodnoty, kteréž snižují rakouskou valutu.

České věci. Dr. Rašín promoval dne 21. září znovu na doktorát (již po třetí); po druhé to bylo před 20 lety po rozsudku nad Omladinou. Přiznal se opětně k českému právu sebeurčení, pro svobodu českou i všeho Slovanstva; za tyto myšlenky jsme trpěli a bojovali a jsme všichni opět ochotni trpět a bojovat až do smrti. Nad tímto vyznáním, učiněným jménem všech českých velezrádců, velké zklamání černožlutých despotů a Němců; cizina povšimla si neoblomnosti, statečnosti a hrdého chování našich nenapravitelných velezrádců, a české věci tím velice se prospělo za hranicemi. — Česko-američtí učenci, spisovatelé a umělci, vedení dr. Aleš.

Hrdličkou, prof. Šimkem, prof. Pressigem, Růžičkou, br. Ondříčky, vydali veřejný projev důvěry svému vůdci prof. Masarykovi, Československé národní radě, Českému národnímu sdružení a Slovenské lize v Americe. -- „Československá Samostatnost“, orgán politické emigrace a legionářů, vycházející v Paříži již druhý rok redakcí dra Lva Sychravy, přináší podrobné zprávy z Čech a z parlamentu vídeňského, zejména sebevědomou řeč poslance Zahradníka, jenž ke konci prohlásil, že česká otázka musí býti projednána na mírovém kongresu. Výtah řeči propašován tajně českou Maffií a prospěl nám u dohody. — Hrdinná dívka, 21letá Aurelie Kotíková, vyslychaná drem Koenigem u válečného soudu a odsouzená po celoroční vazbě k smrti, odepřela sděliti přes všecko trápení, kdo jí dal ruský leták.

22. září. Němci podnikli proti Angličanům východně od Yprů bezvýsledné protiútoky. — Anglické vojsko zajalo u Yprů 3.000 Němců. — Generál Bliss byl jmenován náčelníkem amerického generálního štábu.

23. září. Německé vojsko dospělo ke Dvině na frontě od Livenmujži ke Stockmannshofu. — Angličané odrazili mocný německý útok východně od St. Julieny. — Němci podnikli v noci bezvýsledné útoky po obou stranách silnice Ypry—Menin.

24. září. Rumuni odrazili tři německé útoky severně od Muncelu. — Italské vojsko vniklo do dvou rakouských předních postavení v krajině Marmolaty. — Východně od Langemarcku dobyli Angličané části německého obranného systému.

25. září. Francouzové odrazili v prudkém boji německý útok severně od lesa Chaumeského.

26. září. Anglické vojsko zahájilo po bubnové palbě nové útoky východně od Yprů. — Němečtí letci opět vrhali pumy na jihovýchodní Anglii. — Rusové odrazili dva německé útoky na své nově dobyté posice u Rumenu na řížské frontě. — Argentinská sněmovna schválila návrh na okamžité přerušeni styků s Německem. — Bývalý ruský ministr vojenství Suchomlinov byl pro

velezradu odsouzen k doživotní káznici. — Rusko žádá na svých spojencích patnáctimiliardový úvěr.

27. září. Angličané vnikli u lesa Polygonského do německých posic v hloubce 1 km. — Anglické vojsko zmocnilo se německých opevnění jižně od silnice Ypry-Menin a odrazilo mocný německý protiútok.

28. září. Ruští ministři Tereščenko a Kartašev podali demisi. — Republika Kostarika přerušila styky s Německem. — V Petrohradě byla zahájena všeruská demokratická konference. -- Německý říšský kancléř popřel pověsti o vyjednávání o mír. — Amerika povolá do zbraně letos 2,300.000 mužů.

Politické. Tlakem válečných poměrů uveden ve skutek v rámci českého svazu „Český klub státoprávní“, v němž jsou Mladočeši, Národní socialisté a Neodvislé sdružení z Čech a Moravy; předseda posl. Klofáč.

Hospodářské. Žebra se prádlo pro vojíny v poli. — V českých okresích zabaveno zelí pro jiné rakouské země. — Zavedeny „šatenky“ když už není kus látky nikde k dostání. — Cívka strojových nití stojí již 24 koruny! — Ovocný syndikát v Ústí n. Lab. má při vagonu ovoce až 4.800 K čistého zisku, což znamená 35—40 milionů K za rok.

29. září až 14. října. Mezi německými a anglickými torpedovkami strhl se na flanderském pobřeží boj. -- Francouzští letci vrhali pumy na Štuttgart, Trevir, Koblenc a Frankfurt nad Moh. — Dohoda zotřila blokádu Německa zákazem dovozu do Švédska, Norska, Dánska a Holandska, protože tyto dodávaly Německu mnoho tuků. — Ruští vojáci, určení na frontu, se vzbouřili. -- Jihoamerické republiky Peru a Uruguay přerušily styky s Německem. — Amerika zhotovuje 20.000 válečných letadel. -- Německý státní sekretář námořnictví přiznal se v říšském sněmu, že v námořnictvu propukla vzpoura, pro níž bylo několik námořníků zastřeleno, ostatní dostali celkem 200 let žalářů. — Němci přistáli na ruských ostrovech Oeselu a Dagö.

Vojenské. Ministr zeměbrany Czapp ohlašuje povolávání neodvedených mužů ke službě beze zbraně.

Kulturní. Bezručovy básně, jež byly do němčiny přeloženy a v Německu bez závady vydány, v Rakousku zakázány.

České věci. Československé družiny oslavují 28. září na Berezině tříleté své jubileum šachovou hrou na velkém poli. Prof. Masaryk proslovil v Kijevě (Rusko) velkou agitační řeč, v níž objasnil roli Čechů v této válce a vyzýval k energickému boji proti Němcům. — Sjezd odborových organizací dělnických v Bernu odepřel českým socialistům samostatné autonomní zastoupení. — 7. října vyjíždí první vlak v Žitomíru v Rusku s českými dobrovolníky, kteří po zhroucení ruské fronty odjíždí přes Vladivostok a Ameriku na francouzskou frontu, bojovati za českou samostatnost.

Česká samostatnost. Cizina očekávala v Čechách revoluci proti Rakousku; nyní uveřejňuje italský poslanec di Cesare v „Giornale die Sicilia“ články, v nichž vystihuje, že otevřená revoluce v Rakousku nebyla možná, ale že provádíme revoluci pasivní, sbíháním s fronty, zadržováním finančních a životních prostředků, opomíjením válečných půjček a pod. — 30. září uspořádána z podnětu dra Beneše v Římě manifestace pro českou samostatnost, pro rozdělení Rakouska a proti jakémukoli kompromisu. V místnostech „Unione economica nazionale“ sešli se s Benešem ministr U. Comandini, mnozí senátoři, poslanci, advokáti, vojenští hodnostáři, žurnalisté, spisovatelé atd. Telegram poslali čeští zajatci: „Na půdě přátelské Italie pozdravujeme Vás srdečně jako zástupce našeho národa, přejíce plného zdaru vznešeným cílům, ve kterých jsme plně s Vámi. Českoslovenští dobrovolníci v Cittaducale.“ Nadšené řeči pronesli posl. Andrea Torre, jménem italského komitétu pro samostatnost československou Ugo Danone, dr. Beneš a poslanec vévoda Colanna di Cesaro. Dr. Ed. Beneš dlí v Římě od 27. srpna, aby dokončil jednání s italskou vládou o uznání čsl. vojska, připravovaná Fr. Hlaváčkem. Ačkoli veškeré kruhy byly akci příznivy,

přece přičiněním ministra zahraničí Sonina povoleno bylo 4. října pouze utvoření „pracovních sborů“ se značnou samostatností. Benešovi povolena návštěva táborů v Citta Ducale, Polle a Padule, o níž se vyslovil: „Zde jsem viděl, jak se rodí svoboda a jak se tvoří stát.“ (U Čapka.)

Naše delegace jede do Švýcar.

V Rusku prožívají Čechové pohnuté doby. Celá Rus kvasí, o vládu usilují komunisté (bolševici). Prof. Masaryk navštívil za revoluce Moskvu a bydlel v hotelu „Monopol“, jenž byl týden obléhán; podařilo se mu tajně hotel opustiti. V Kijevě prožil 14denní obléhání místa a chodil do kanceláře Národní rady, zatím co třeskaly po ulicích dělostřelecké náboje.

Američtí Čechové od počátku války postavili se proti Rakousku; Sokolstvo a velké shromáždění lidu v Chicagu hned po vyhlášení války roztrhali prapor rakouský a německý a snažili se organisovati legie, leč pro neutralitu Ameriky nebylo to možno. Až na jaře 1916 připojili se někteří k armádě kanadské (asi 200). V srpnu 1917 drží větší české oddělení první sektor proti Sensu, kdež se nyní právě vyznamenalo, že udrželo své posice proti nepříteli, což v divisním rozkaze uznáno bylo; v září bije se statečně u Arrasu a Béthune.

Persekuce. Z Ringhofferovy továrny souzeno 36 kovářů pro stávkou.

Mír? Hrabě Czernin ohlásil v Pešti tyto mírové podmínky: 1. zne-možnění odvetné války postupným odzbrojováním a zřízením me-zinárodního soudu; 2. svoboda moří; 3. žádné znásilnění, žádné náhrady, vyklizení zabraných území; 4. vyloučení hospodářské války. — Občané v Kansasu v Americe vypsalí cenu 5 mil. franků za hlavu císaře Viléma.

Hospodářské. Rakouská valuta je na mizině; 1 frank stojí našich 7 korun, rubl = 16.50 K, proto vyvážíme české ovoce, abychom získali cizí platidla a zlepšili svou valutu. — Obmezují se opět vlaky, cestující se na nádražích odpočítávají, přebyteční se vra-cejí domů. — Stát přejímá od producentů 1 metrický cent kuku-říce za K 38, prosa 40, polanky 40, hrachu 80, čočky 120, svinských bobů 60, ozimního obilí 35.

Hlad. Hrozná scény na nádražích, kde zabavují lidem brambory, ženy lehají před vlaky — jiné se usmrcují nemajíce čeho přivést domů, ženy štvány jsou policejními psy!

Zdravotnictví. V týdnu 16.—22. září zemřelo v Praze 208 lidí, naro-dilo se 89 dětí; ztráta 119 životů.

Persekuce. Od 26. září nesmějí české časopisy do ciziny, aby se tam nedozvěděli co chceme.

15.—28. října. Baltické námořnictvo ruské při německém útoku na Oesel slabě odporovalo. — Německé Zeppelin, počtem 12, zalétly nad Anglii, utrpěly však porážku, neboť sestřeleno jich 6. — Velká ofensiva francouzská u Allemantu a Malmaisonu na pravém břehu Mosy a severně od Aisny, kde zabrali frontu do

hloubky 3 a půl km, zajali přes 8000 Němců a ukořistili 160 děl. — Rakušané za pomoci Němců provedli ofensivu na Soči a proti Tolmínu, dobyli Gorici; úspěch umožněn plynem, proti němuž škraboška nechrání. 24. října citelná porážka Itálie u Cappelletta.

Českoamerické legie, též z Kanady, počtem 300, účastní se ofensivy východně od Ypres v Belgii. Za tři týdny ofensivy zajali zde 8.700 Němců a ukořistili na 100 děl a asi 300 strojních pušek a hromady jiného válečného materiálu. Zatlačili tu Němce na 6 anglických mil na východ.

Kulturní. Rakouská vláda škrtlá v rozpočtu položku na školní knihovny a učebné pomůcky. — Přednášky na české filosofické fakultě v Praze na Karlově náměstí byly zastaveny pro nedostatek uhlí. — V Německu byly zakázány Hardenovi — jehož „Zukunft“ zastavena — přednášky v celé říši. — Zabaveno „Politická závěť gen. Garibaldiho“.

Politické. Norští badatelé Amundsen a Sverdrup vrátili německé řády a Námořní spolek v Kristianii vyslovil nejhlubší pohrdání Německu pro „vražednictví německých lodí, které bezbranné námořníky norské masakrují způsobem nejhoršího barbarství středověkého.“

Hospodářské. Přes sedmdesát ústředen tyje v Rakousích a v českých zemích z bídy lidu a přizívuje se na všem možném zboží. — Ve velkoobchodě prodávalo se vagon, čili 10.000 kg:

	I. VII. 1914	1. XI. 1915	1. IX. 1917
		v korunách	
brambory	500.—	1.200.— až	12.000.—
zelí kysané	1.600.—	5.600.— „	20.000.—
jáhle	3.200.—	38.000.— „	60.000.—
hrách	3.200.—	16.000.— „	110.000.—
sádlo vepřové	18.000.—	120.000.— „	250.000.—
káva	24.000.—	80.000.— „	800.000.—

Z Čech vyváží se brambory do Vídně, Tyrol, Vorarlberku, Hor. Rakous, Solnohradu, Štýrska, Celovce, Terstu, Rjegy. Do Vídně do-

vezeno v týdnu posledním 7.000 vagonů českých brambor. — Ha-
ličtí židé skoupili v Čechách všechny cívkové nitě a vyváží je
tajně za velké ceny. V Moravské Ostravě zabaveno jistému židovi
5000 cívek. — Nařízeno zavíratí hostince o 10. hod., kavárny o 11.
hod. večer. — Sedmá válečná půjčka vynesla Německu 12 a půl
miliardy marek; dosud činí německé válečné půjčky 72.5 miliardy
marek.

Hlad. Na člověka připadají denně celé dvě brambory. — Zřízeno
komitét „České srdce“, sbírající potraviny a příspěvky k obživě
dětí českých.

České věci. Dr. Kramář při příjezdu do Prahy 17. října
uvítán nadšeně celou Prahou. — V Americe provádí pro-
fesor hvězdářství dr. Štefánik (Slovák) organizaci česko-
slovenských dobrovolníků, kteří táboří ve Stramfordu;
výprava, která 17. července odjela, obdržela od Čechů
amerických prapor, navržený malířem Preissigem.

Mír? Podle francouzského zahraničního ministra Ribota nabídl Ně-
mecko tento mír: vyklizení obsazených území Francie, Belgie,
Srbska a Rumunska, odstoupení Alsas Lotrinska Francii a sošské
linie Italii; německá vláda je ochotna zabývatí se otázkou odškod-
ného. Nabídka ignorována. — Sjezd německých socialistů ve Vídni
vyslovil se pro mír se sebeurčením národů a českým státem.

29. října — 5. listopadu. Událostí jest rakousko-německá
ofensiva proti Italii. Italové ustoupili za řeku Tagliamento, jejíž
střed rakouské voje překračují. Italové ustupují k řece Piavě. —
Francouzi porázejí Němce u průplavu Oisy, kde ukořistili 12.000 za-
jatců, 422 děl a 720 strojních pušek; na dráze Ypry—Roulers po-
stupují Angličané kupředu a obsadili poloostrov Merckem. Němci
ustupují od Chemin des Dames. Za jediný den 3. listopadu zničeno
50 něm. letadel. — V průlivu Kattegattu strhla se námořní bitka
mezi anglickými torpedovci a něm. loďstvem; potopen jeden
velký něm. parník a dva rybářské. — Angličané postupují proti
Jerusalému a v Mezopotamii, Turci ustupují k Tekritu.

Persekuce. Pražský vojenský soud odsoudil 31 dělníků Ringhofferovy
továrny pro stávkou z hladu do žaláře na 4 až 18 měsíců.

Zdravotnictví. V Praze narodilo se roku 1905 dětí 29.26‰, roku 1915

jen 20,8, roku 1916 klesl na 15,7‰; zato úmrtnost stoupá r. 1916 na 15,29‰ a v roce 1917 vzroste více. Podrobnější statistika o úmrtnosti dětí byla zabavena.

Československá Nár. rada v Rusku přesídlila s prof. Masarykem z Petrohradu do Moskvy následkem rozháraných poměrů.

Hospodářské. V Olomouci (a také jinde, v Praze atd.) komandovány jsou děti ke sbírání hadrů po domácnostech; úřad pro rozdělování prodává tyto hadry netto za 2 K za 1 kg hadrové ústředně a tato je nabízí továrníkům za K 8 90 kilogram; ústředna chce vydělávat 450%! — Hlásí se nedostatek uhlí v celé říši; od 1. listopadu nedochází do Prahy ze slíbených 100 vagonů denně ani jeden. — Úřední maximální ceny ryb v Praze za 1 kg kaprů K 7,20, línů 7,20, štik 7,50 a měsíční přírážka 10 hal. — Barnumská reklama na sedmou rak. válečnou půjčku, jež stojí K 92,5. — V Německu jest předepsáno nositi prádlo, dětské šaty, zástěry atd. z papíru; jsou papírové kravaty, koberce, přehozy. — Ve Vídni zabaveno haličským židům za 5 milionů látek, jež skoupili v Čechách. — V Pešti velké výtržnosti a drancování z hladu.

Hlad. Podle měst. radního Štěpánka přidělily skutečně úřady jednotlivému Pražanu: mouky ½ kg (těžce pracující ¾ kg) týdně, chleba 1 bochník (těžce pracující 1½) týdně, másla 0,26 dkg za půl roku (duben-září), sádla 15 dkg za půl roku (duben-září), zemčat 1,4 kg za půl roku (duben-září), margarínu 35 dkg za 5 měsíců (květen-září), vajec 8 kusů za 5 měsíců (květen-září), masa ½ kg týdně, mléka 0,05 l denně (dne 31. srpna) čili 1 litr pro 20 osob na den!! K dosavadním frontám nákupním přibyla fronta o zápalky, jichž stojí krabička 8 hal. V Brně fronta na dřeváky. — Nařízeno vymílati mouku na 90%; pivovarům opět zakázáno vařiti více než 6% normálního množství, ačkoli slíbeno před tím 20%. — Sůl zmizela z obchodů. — Hrozící bída donutila rak. vládu, že žádala od Uher větší pomoci; Maďaři odepřeli!

Politické. Něm. říš. kancléř Michaelis odstoupil, dosazen místo něho bavorský min. předseda Hertling. — Rada ruských sedláků vydala mírové instrukce, mezi nimiž: mír bez anexí na podkladě sebeurčení národů, Rakousko-Uherska přiznává se plná autonomie. —

Rakouský ministr výživy Höfer prohlásil v panské sněmovně proti útokům Němců, že země české zachránily stát v době největšího hladu. — V Brasilii jsou protiněmecké bouře. — Český konservativní velkostatek prohlásil v panské sněmovně: Věren svému císaři a říši dovede konservativní český velkostatek spojovati s tím také svou věrnost ke království Českému. Chce se vynasnažiti, aby právům království v rámci mocnářství každé chvíle zjednávána byla platnost. Doufá, že dalekosáhlému sebeurčení království, slučitelnému zajisté s mocenským postavením státu, dopomůže k vítězství za obnovy ústavních poměrů v království Českém. Trvá pevně na jednotě a nedílnosti Čech.

6.—18. listopadu. Italové ustupují na tagliamentské i na dolomitské frontě, opustili Asiago, Beluno. — Angličané a Francouzi zahájili na západě ofensivu, zabrali Paschendaele. — Turci poraženi v Egyptě, kde Angličané postupují od Gazy k Jerusalemu, docílivše kořisti; dobyt Askalon a Jaffa. — Na ruské frontě sbratřování s Němci. — Gen. Diaz jmenován místo gen. Cadorny vrch. velitelem italských vojsk, jež se zastavily na Piavě. — Dohoda utvořila společnou válečnou radu.

Převrat v Rusku. Isak Zederblum-Lenin, prohlášený za zrádce, se svou komunistickou stranou svrhl vládu Kerenského, obsadil Petrohrad. Leo Bronstein-Trocký stal se zahraničním ministrem. Sobelsohn-Radek druhým ministrem. Občanská válka zuří v nešťastném Rusku. — Lenin a Trocký, kteří byli do Ruska dovezeni z Německa v zaplombovaných vagonech, uchvátili státní moc. Vojenská hodnost, vojenský pozdrav zrušeny, velitelé jsou voleni. Vzdělání prohlášeno za zradu a zbytečnost. Negramotní na nejvyšších místech, zavedena revoluční kázeň. Každý voják, skutečný či převlečený, neomezeným pánem, nezodpovědným nikomu za žádný skutek a zločin. Vyhlášen boj buržoasii a buržoou každý čistě oblečený člověk. Pod heslem tohoto boje dovoleno žhářství, vražda, loupež, krádež. V poli dovoleno smlouvati se s nepřitelem. Vojáci přestali vykonávati každou práci „nedůstojnou svobody“, ani po sobě neuklidili. V poli strážní službu konají důstojníci, v týlu rakouští zajatci. Zajatí důstojníci nesmějí na procházku, když stráží se nechtělo jíti s nimi. Rovněž vyhlášena okamžitě

postupná demobilisace na frontě i v týlu (na př. voj. nemocnice). To vše, jako celá agitace bolševická, děje se pod vlivem hesel, o nichž se dokázalo, že byla vydávána v hlavním stanu německém. Obrana vlasti prohlášena imperialistickým zámyslem a p. Tak došlo k proryvu a hrůzám u Tarnopole a u Rigy, kde zúmyslně připraveny a předány nepříteli ohromné zásoby. A přes to se armáda ještě nerozběhla. Aby zkáza byla rychlejší, i aby bylo možno ospravedlniti chystaný brest-litevský mír, zničeno zásobování fronty i nitra země. A kdo nechtěl zmrznouti nebo zemřít hladem, musil z fronty utéci. Kdo byl pro válku, pronásledován jako kontrarevolucionář, tak na př. Čechoslováci a slovanští zajatí důstojníci. Nás bylo v Bolehově přes tři sta. Žalařovali nás, nevypláceli nám gáže, nedávali potravin. Musili jsme žebrati po vesnicích, ba i v tom nám bránili. A propustiti nás na svobodu nechtěli. (Legionář vyměněn jako invalida.) Angličané a Francouzi prosili vojáky, aby udrželi frontu do jara, že je přijdou vystřídati, ale pánové Lenin, Trocký a druzi toho nedovolili. Blížil se brest-litevský mír, Němci brali Rusku přístup k Baltu, říše se trhala, všude se rozhostila nevýslovná bída a každý byl vyhlášen za zbabělce, kdo se bál vzdáti se Němcům. — Tak líčí ruské věci český učitel v časopisu „Večer“. — Nešťastné Rusko stalo se obětí své velkomyslnosti. Jak vychází najevo z pamětí N. R. Šadyka, člena Sazonova kabinetu, získala vláda ruská a ofotografovala již před válkou 9. dubna 1914 tajný rakouský válečný plán k válce s Ruskem. Proti tomu připravil generalisimus Nikolaj Nikolajevič obchvatnou pasť s přesilou ruského vojska, takže když počátkem války Rakušané přesně podle onoho plánu postupovali, mohli býti v krátku potřeni. Leč francouzský velvyslanec v Petrohradě Paleologue po vtržení Němců do Francie přes Belgii žádal, aby Rusové nápirem proti Německu ulehčili ohrožené Paříži. A tu Rusové své armády, připravené ke zdrcení rak. vojsk, vrhli proti Německu. Vzdali se tím své skvělé situace ukončiti rychle válku s Rakouskem, Francii pomohli, ale prodloužením vojny velkomyslně obětovali sami sebe.

Československé legie z Ruska vypraven první oddíl do Francie, aby zde, po zhroucení ruské fronty, pokračoval v boji

proti německému nepříteli. Ruští bolševici zaručili Čechům volnou cestu do Vladivostoku. Čechoslováci v důsledku této úmluvy odevzdali loyálně v Penze všecko jmění, zbraně, koně, automobily, aeroplány atd. v ceně přes miliardu rublů bolševikům. Vše to dobyli Čechoslováci na Němcích. Výprava tato plavila se z Vladivostoku do Ameriky a přes tuto a oceán opět na francouzskou frontu, kamž právě šťastně přibyla pod vedením komandanta inž. Husáka. Podnik tento vzbudil nadšený rozruch veškerého dohodového světa a vedle znamenitých výsledků čechoslováckých zbraní proti Němcům a bolševikům v Sibiři — opanování této — získal nehynoucí slávu národu našemu i přispěl podstatně k prohlášení jeho samostatnosti. Avšak další lodi české odjeti nemohly, neboť bolševici smluvili tajně s Němcem, že Čechy odzbrojí. Čechové vystihli zradu, že mají po odzbrojení býti také přemoženi a vydáni Rakousku; proto, okupující železnici do Vladivostoku vedoucí, postavili se na odpor. První česká loď zakotvila pak v Anglii u staroslavného Winchestru, kdež byli naši legionáři nadšeně přijati. Druhý oddíl, asi 500 mužů, připravoval se též na cestu; důstojníci nebyli k odjezdu připuštěni, vzdali se tedy svých hodností, jen aby mohli jeti pomáhat Francii. Vyjeli ze Žitomíru a přijeli do Čerenovce (na západ), kdež byli zdrženi 6 neděl. Strávili zásoby, sebrali vlak a jeli s příspěvkem francouzské vojenské mise asi 10.000 rublů po Murmaňské dráze k severnímu oceánu. V Petrozavodsku koupili ještě trochu chleba na 10 dní; dostávali denně 300 g černého chleba, kousek masa a kostku cukru. V Murmaňsku však žádné lodi nebylo, takže musili čekati další dlouhé týdny v Kole v třeskutých mrazech, sídlíce v železničních vozech a vyživováni francouzskou misí. Soustředovací bod českých legionářů, jeden z velmi mnohých na ohromné ruské rozloze, byl v Borisla vi, kam se scházeli z krajů Kamyšlova a okolních.

Politické. Poláci z království (v Rusku) dostali od Německa a Rakouska jakousi samostatnost; jednání o její uskutečnění vleče se, Poláci jsou netrpěliví; zvolili si dvakráte za ministrapresidenta hr. Tarnovského, jež však německá vláda nepotvrdila, protože je rakouský příslušník; na konec zvolen Kucharzewski a také potvrzen. Vídeňské listy ohlásily, že císař rakouský Karel má býti polským králem, hr. Czernin prý to prozradil v Berlíně. Ministr Seidler pověsti ty popřel v parlamentě. — Na ruské straně bojuje — podle ministra zeměbrany — proti Rakousku t. zv. českoslovácká brigáda. — České mužstvo na torpedovce dopravilo tuto Italům do Ancony.

Persekuce proti Čechům podle posl. Stříbrného děje se z místodržitelství a policejního ředitelství soustavně; policie šířila v Konoopišti protidynastické letáky, z Prahy odstranění čeští úředníci a nahrazení Němci. Českému poslanci při prohlídce ztratil se kufr a v něm dr. Preminger (návladní z Kramářova procesu) pašuje do Vídně mouku co úřední spisy. A podobné, hnusné věci — — Censura opět řádí krutěji v českých listech.

Vojenské. V Německu povolání 17- až 60letí k pomocné službě válečné.

Kulturní. V Čechách, na Moravě a ve Slezsku jest dosud 345 budov školních obsazeno pro vojenské účely. Pro nedostatek uhlí nevyučuje se v Kročehlavech a Rozdělově u Kladna.

Hospodářské. V kavárnách a restauracích podávají se nápoje neslazené, není cukru, ani cukerinu, jehož výroba zastavena. — Německá společnost pro obchodování dobyt看em v Čechách nedodala pro zásobování armády 48% svého předpisu. Při tom však němečtí poslanci s opatem Helmerem v parlamentě útočí na Čechy pro pasivní resistenci v dodávání.

Dobročinnost. V Praze vešel v život spolek „České srdce“, jenž sbírá milodary a opatřuje výživu chudým dětem a ženám; scházejí se dary peněžité, mouka, potraviny, oděv; rodiny berou si opuštěné dítky jako „národní hosty“.

Bída, hlad. Není uhlí, zavírají se školy; kladenská radnice nemá uhlí! Pražská porodnice nemůže přijímat rodičky, protože jim nemá čím zatopit! Na Moravě i v Čechách dochází opět k ostrým rekvisicím obilin. Žáci ve Frenštátě pod Radhoštěm musejí si nosit do školy

dříví, aby nemrzli. — Erár nemá papír na korespondenční lístky — nejsou k dostání nikde.

19.—26. listopadu. Angličané v Palestině stále pronásledují Turky. U Cambrai překvapili Němce pod gen. Byngem se 40 tanky a postoupili do hloubky 8 km. — Na francouzské frontě Němci ustupují ve Flandersku u Dixmunde, u Houthoulského lesa, mezi Poelcapelle a Passchendaele, mezi Arrasem a St. Quentinem, u Cambrai a Riencourtu až k Verdunu. Dobyto vsí La Vaexuerie, Risseourt, Havrincourt, Marcing, Neufwod Anneux a průplav Meenteres, dále Fontaine Notre Dame.

Občanská válka v Rusku mezi bolševiky a minimalisty zuří příšerně. Kozáci neuznávají Leninovu vládu, zastavena doprava potravin do Petrohradu. Gen. Duchonin odepřel jednati o příměří, jež Lenin navrhl; byl sesazen, ale odepřel ustoupiti praporčíku Krylenkovi.

Politické. Nová vláda Clémenceauova pro rozhodné vedení války. Dohoda neuznává Leninovu vládu a hrozí vypovědět Rusku válku, uzavře-li separátní mír s Německem.

Mír? V Bernu sešla se socialistická mírová konference bez dohodových delegátů, avšak ničeho nepořádila.

Vojenské. Německo béře Belgičanům i boty, ponechávajíc jen nejnutnější k životu.

Hospodářské. V červenci měli jsme v Rakousku 23 miliard válečné půjčky, v Uhrách 9 miliard, dále za 12 miliard bankovek v oběhu, teď už za 17 miliard — ale vyhrát to musíme. Na venkově soupis vepřového dobytka, každé prase zapsané dostane náušnice a při zabíjení musí sedlák odevzdat jisté množství sádla po K 8.50 za 1 kg.

Bída a hlad. V Mnichově z nedostatku uhlí zakázány všechny zábavy, přednášky, koncerty, schůze atd. — Za dovezení povozu dříví platil v Náměšti obchodník rolníkovi špulkou nití. — Podle „Frankfurter Zeitungu“ obnášel vzestup cen v Rakousku již v zimě loni 171%, v Berlíně 110%, v Anglii (letos v létě) 104%, v Norsku 82%, ve Švédsku 70%, Švýcarsku 58%, v Itálii 54%, Kanadě 59%, ve Spojených státech amerických 41%, N. Zeelandě 26%, Australii 25%. Viděti snahu, vylíčiti poměry příznivěji tím, že se uvádějí

procenta u nás před rokem, u dohody teprve letos. U nás, počítá se při zdražení již s tisíci ano i s většími procenty.

27. listopadu až 5. prosince. Na západní frontě dobyli Angličané s Francouzi Rourion a Fontaine; zuří prudké boje. — Angličané dobyli Jerusalema a obsadili úplně německou východní Afriku. — Na ruské frontě zastaveny boje.

Persekuce. Censura opět přituhla, české listy jsou plny bílých skvrn.

Pražské události. Podle „Práva Lidu“ pořádali dnešní páni Ruska, bolševici r. 1908 tajný sjezd v Praze; mezi nimi byli též Lenin a Trocký, dále Lunačarský a Kameněv.

Politické. V Kijevě vyhlášena ukrajinská republika ve spojení s Ruskem. — Dohoda staví se k bolševické vládě vyčkávavě, ale protestuje proti porušování spojeneckých smluv. — Sibiř a Kavkaz utvořily samostatnou vládu, nezávislou na Rusku. — Zahraniční ministr Trockij uveřejňuje diplomatická akta. — Ministrpresident dr. Seidler odmítl požadavek slovanský, aby národové hlasovali o své samostatnosti řka, že Rakousko má nejliberálnější parlament — a též den pražská censura zabavila prohlášení tří poslaneckých klubů: Českého svazu, jihoslovanského a ukrajinského klubu. — Slované podali na říšské radě návrh, aby k mírovému jednání byli přibráni delegáti národů: 12 Němců, 10 Maďarů, 10 Čechoslovanů, 7 Jihoslovanů, 5 Poláků, 4 Ukrajinci, 3 Rumuni a 1 Vlach. Zahraniční ministr Czernin tento návrh zamítl. — Amerika vypověděla dne 5. prosince Rakousku válku.

Mír? Bolševici podali 29. prosince vládám nabídku míru, k níž rakouská vláda odpověděla, že jest ochotna vyjednávat. Dohoda protestuje. 3. prosince započalo jednání o klid zbraní mezi Ruskem a Německem. K vyjednávání připojila se též rumunská armáda.

Hospodářské. Lenin hrozí dohodě vyhlášením ruského bankrotu.

5.—13. prosince. Na ruské frontě klid, starší ruské ročníky propouštěny. Na italské a západní frontě velké boje. — Výbuch munice na lodích v Halifaxu (Kanada).

Vojenské. Rakousko má dosud 200.000 invalidů. — Panama a Kuba vyhlásily Rakousku válku. — Rakouská vláda nařídila soupis

žen a dívek k účelům válečným. — Maďaři se domáhají samostatné armády.

Politické. S Ruskem smluven desetidenní klid zbraní od 17. prosince. Bolševici provádějí v Rusku hrůzovládu proti nepohodlným lidem, propustili konsuly, kteří je neuznali, zabrali zlato v ruských bankách. — Amerika, vyhlásivši Rakousku válku, internuje Rakušany a Uhry v osamocení jako podezřelé. — Samostatná polská vláda ustavila se ve Varšavě. — V Portugalsku vypukla vojenská revoluce přátelská dohodě; Alfonso Costa utvořil vládu.

Hospodářské. Ruská vláda zrušila soukromé vlastnictví pozemkové. — Rodinám v Čechách vyměřeno 20 kg hnědého uhlí na týden, ale dostávají v Praze jen 8 kg.

14.—22. prosince. Italové ztratili Col. Caprile. — Angličané obsadili v Palestině Ehibrach, Khibanneh a El Bornet. — Německo přeskupuje své vojsko z ruské fronty na západní, kdež chystá prudkou ofensivu. — Generál Sarraill opustil Soluň.

Vojenské. Ukrajinská rada staví se proti ruským bolševikům, černo-mořské loďstvo přidalo se k ukrajinské republice, kteráž mobilisuje proti Leninově vládě.

Mír? Rusové smluvili se středními velmocemi příměří do 14. ledna 1918, s výpovědí sedmidenní aneb dalším automatickým prodloužením. Nastává v Brestu Litevském jednání o mír.

Politické. Ruský diplomat v Londýně odhalil, že německý stát. tajemník Kühlmann nabídl již v září vyjednávání o mír, když pak anglická vláda vyslovila ochotu, podnět utichl.

Populace. V týdnu od 9.—15. prosince narodilo se v Praze 69 dětí, na-proti tomu bylo úmrtí 202.

Československé legie v Rusku. Pluk, sídlící v Borispoli, odejel 8. prosince do ležení do ukrajinských vesnic v Poltavské gubernii. Pátá rota (pojmenovaná podle Al. Jiráska) ubytována v Tamarovce v chatách po dvou až čtyřech mužích.

Československé vojsko ve Francii slavně uznáno dne 16. prosince ministr-presidentem Clemenceauem, jenž vydal tento dekret: „Článek 1. Čechoslováci, organisovaní v samostatnou armádu a uznávající v ohledu vojenském nej-

vyšší autoritu vrchního velení francouzského, bojovati budou pod vlastním praporem proti ústředním mocnostem. 2. Po stránce politické připadá řízení této národní armády Národní radě zemí českých a slovenských se sídlem v Paříži. 3. Vypravení československé armády, jakož i další její působení zabezpečí francouzská vláda. — —“ O tomto důležitém aktu nesměli jsme ovšem v Čechách ničeho se dovědět! Akt odůvodňuje zahraniční ministr Pichon takto: „Francie vždy zastávala se ze všech svých sil národních požadavků Čechů a Slováků. Počet dobrovolníků těchto národností, kteří nemeškali vřaditi se pod prapor francouzský ve chvíli vyhlášení války, jest značný; mezery, jež vznikly v jejich řadách, dokazují nepopíratelně, s jakým úsilím bili se proti našemu nepříteli. Některé vlády spojenecké a zejména provisorní vláda ruská neváhaly přivoliti, aby vstoupily do služby vojenské na naší frontě sbory sestavené z Čechoslováků, kteří unikli útisku protivníkovu. Jest spravedливо, dáti těmto národnostem možnost hájiti pod svým praporem po našem boku věc práva a svobody národů a bude ve shodě s francouzskými tradicemi, přispěti k organizaci samostatného vojska československého.“ — Na tomto důležitém, pro naši samostatnost, podkladě, semkli se Čechoslováci, dosud v jednotlivé legie roztroušení, co samostatná armáda a vydali nadšené provolání.

V Itálii. Čechoslováci za pomoci italských činitelů, Srbů a jiných Slovanů, zakládají „Svaz národní obrany“ (Fascio), jenž pořádá veřejné manifestace v Milánském divadle „Scala“ ve prospěch spolupráce Italie, Jugoslaviie a Čechoslováků. Italové utvořili na 205 organizací „Italských komitétů pro čsl. nezávislost“ se sekretářem Franco Spada.

Padělek rakouský. Ministr Czernin zavolal si právě české delegáty, aby se jim pochlubil bolševickou nabídkou míru. Když Češi, Mafii informovaní, text bezdrátového

telegramu přečetli, tázali se, Czernina, kam se poděl úvod depeše a třetí bod, týkající se „práva národů, rozhodovati o svém osudu sami“. Czernin, zrudlý vztekem, vyskočil, řka: „Jak to můžete vědět, že depeše bolševiků zněla jinak?“ Delegáti se jen usmívali a — porada byla skončena. Téhož dne dostalo pražské místodržitelství rozkaz, pátrati po české bezdrátové telegrafní stanici. Četníci prohledali Černokostelecké lesy, Zbraslav a jiné zámky české, ale — nenašli ničeho. Maffie pracovala chytřeji.

Hospodářské. Pro nedostatek papíru podražily všechny časopisy. — Němečtí obchodníci cestují už do Petrohradu navazovati styky. — Předražovací, řetězový obchod kvete. Za naprostého nedostatku nití, jichž platí se špulka 30—50 K, odhalen a zabaven byl v Přívoze na Moravě celý sklad 18.000 špulek nití.

Československá brigáda ve Francii stala se předmětem pozornosti v časopisech; francouzská vláda zřídila prapory pro 120.000 mužů československé armády. Organizace jest tato: 1. Nová armáda uznává francouzské velení a bojuje s vlastními prapory. 2. Armáda jest politicky podřízena Národní radě Čechů, která sídlí v Paříži. 3. Francouzská vláda pečuje o armádu. 4. Platí pro ni stejná ustanovení jako pro franc. armádu. 5. Skládá se z Čechů a Slováků nyní ve francouzské armádě slouživších a jich sourodáků v jiném povolání. 6. Zvláštním usnesením ministerské rady budou dána bližší ustanovení. Podle „Temps“ tvoří prý se nová divise, v jejíž čelo prý chce vstoupiti Masaryk. Taktéž v Italii zřizují podobnou. Wilson doporučuje Čechům v Americe, aby vstoupili do divise. Němci interpelují československý komitét, že rozdává letáky, vybízející vojsko k deserci.

Maffie. Dr. Lev Borský, poručík a vídeňský zpravodaj „Venkova“ byl příčiněním spisovatele Rob. Saudka, šéfa holandské korespondenční kanceláře v Haagu, poslán co zmocněnec c. k. tiskového stanu k propagačním účelům do Haagu. Tyto propagační účely obstarával

dr. Borský dobře ve prospěch českého národa a dohody, proti Rakousku.

Dopravnictví vážne ve všech směrech, vlaky obmezeny opět, jezdí nepravidelně, vojáci mají přednost, na civilní až pokud místo stačí; vlaky přeplněny k nevíře. Pošta nemá personálu, pro koně není krmiva, není uhlí, petroleje, pečetní vosk, lepidla, motouz, papír; poštovní personál nedostal již 3 roky služební oděv. Na poštách a drahách se krade neuvěřitelně. V poštovní spořitelně vídeňské propukla pasivní resistance.

Kulturní. Vydávání „Českého Pondělníku“ bylo úředně zakázáno.

23.—31. prosince 1917. Žádné zvláštní události na bojištích.

Prof. Masaryk a kancelář Nár. rady v Rusku přesídlili pro neklidné poměry v Moskvě do Kijeva, kdež jednají s ukrajinskou vládou.

Politické. Maďar hr. Károlyi nabízí francouzskému vyslanci Beauovi a dohodě, že vyvolá za nějaké politické výhody v Uhrách povstání, aby donutil ústřední mocnosti k okamžitému míru. Současně prozradil zamýšlenou ofensivu německou u Chemin de Dame. Dohoda nabídku Karolyiho zamítla.

Mír? Rusové podali na konferenci v Brestu Litevském tyto podmínky míru: 1. Nedovoluje se násilně spojovati území, jež byla za války zabrána. 2. V celém obsahu obnovuje se politická samostatnost národů, kteří své samostatnosti ve válce této pozbyli. 3. Národním skupinám, které před válkou nebyly samostatny, zaručuje se možnost, aby o otázce příslušenství k tomu či jinému státu neb o své státní samostatnosti rozhodli referendem. 4. Pro území smíšené národnosti chrání se právo menšiny zvláštním zákonem. 5. Žádná z válčících zemí není povinna zaplatiti druhé zemi tak zvané válečné výlohy. 6. Otázky koloniální budou rozhodnuty se zřením k zásadám, vyloženým sub 1. až 4. — Před rozejtím 28. prosince navrhli Rusové: „V úplné shodě s otevřeným prohlášením obou stran, uzavírajících smlouvu, že válečné plány jsou jich daleky a že chtějí uzavřítí mír bez anexí, stáhne Rusko své vojsko zpět z obsazených jím částí Rak.-Uherska, Turecka a Persie a mocnosti čtyřspolku z Polska, Litevska, Kuronska a jiných území Ruska. Podle zásad ruské vlády, která prohlásila právo všech

v Rusku žijících národů bez výjimky na sebeurčení až k odloučení, bude obyvatelstvu těchto území dána možnost v nejkratší lhůtě úplně svobodně rozhodnouti o otázce svého spojení s jednou nebo druhou říší nebo o vytvoření samostatného státu.“ Na to odpověděli Rakušané a Němci, že berou na vědomí, že Rusové dají svým národům sebeurčovací právo(!), ale sami se jím neváží. Němci spekulovali na odtržení Litvy, Kuronska, Polska od Ruska. Nad tím ruští zástupci vyslovili příkré odsouzení. Kongres rozešel se rozladěn, ale rakouská úřední zpráva psala, jakoby Rusové byli uspokojeni. Dohoda se tohoto jednání nezúčastnila. Další rokování mírové má býti 5. ledna 1918.

Hospodářské. K upravení styků mezi Francií a příštím státem českým zřizují v Paříži českofrancouzskou obchodní komoru s presidentem, býv. ministrem André Lehonem. — V průchodu z Václavského na Jungmannovo náměstí v kavárně Guttmanově scházela se bursa k výměně životních potřeb; petrolej za uhlí neb tlačenkou, prádlo za damašek, nitě za starý kabát, hedvábí za kožené řemínky, tabák za chleba atd. Portoriko tu stálo 60 hal., paklíček tabáku K 1.20, krabička sportek K 15.—. Policie bursu přepadla a účastníky zatkla.

Maffie. Zpravodajství čsl. maffie dohodě, křížilo vojenské i politické plány Rakouska. Proto pátrali rakouští pochopové po jakési tajné vysílací stanici v okolí Prahy, na Zbraslavi i jinde v lesních samotách, ovšem marně. Maffie měla dobře organisovanou službu doručovací, pomocí důvěryhodných osob. — Franklin Bouillon, předseda zahran. výboru franc. sněmovny, náš přítel, navštívil Řím, kdež mu Fr. Hlaváček 2. ledna na jeho žádost odevzdal exposé o vývoji a stavu otázky čsl. vojska, aby je dále podporoval jak v kruzích italských, tak v Nár. radě čsl. v Paříži. Hlaváček 6. ledna jedná v téže záležitosti v Padově s vrch. velitelem gen. Diazem a gen. Piccionim.

Nový rok 1918 stále ve znamení války, neboť Čtyřdohoda nepřistoupila k mírovému jednání a sami Rusové odešli z porad rozladěni,

Trocký nařídil, aby ruská fronta nebyla oslabena. České záležitosti staly se předmětem jednání v širokém světě, samostatnost česká uznává se v Americe, Anglii, Francii, jen ne v — Rakousku. Politické poměry zjednodušeny soustředováním stran; spisovatelstvo, profesoři, obchodníci vydali provolání pro jednotnou poli-

Očista Prahy od rakouských orlů.

tickou stranu. Nár. sociálové jsou pro spojení se sociálními demokraty a všichni solidárně pro samostatnost českého a slovenského národa.

1.—6. ledna. Na ruské frontě klid, Ukrajinci a Rumuni spojeně tvoří samostatnou linii. — V Itálii zatlačili Italové, spojení s Angličany, rakouské vojsko za řeku Piave.

Bída, hlad, zima. V Nuslích dostává rodina 8 kg hnědeho uhlí na týden, mouka vůbec není žádná.

Populace. V týdnu od 30. prosince až 5. ledna zemřelo v Praze 213 narodilo se 62 dětí.

Vojenské. Hoši narození r. 1900 mají se stavět k odvodům...

Společenské. V Berlíně na schůzi „vlastenecké strany“ zmlátili její přívrženci zmrzačené invalidy a nadali jim lenochů; tiito pak počtem 300 vrátili svá válečná vyznamenání vládě.

Hospodářské. Velké mrazy a vánice, domácnosti bez uhlí. Smutné byly tentokrát vánoce, Silvestr i Nový rok, v kamnech tma. V Praze svítí se jen do 9. hod. večer, elektrická dráha jezdí jen do 9. hod. več. Na čes. chirurgické klinice dra Kukuly zastaveno léčení pro nedostatek uhlí. Na školách musely býti prodlouženy vánoční prázdniny do 13. ledna. — Čechy a Morava musely dodat loni 1 milion kusů dobytka hovězího. — Obuvníci a krejčí nepracují, nemají látek, nití, kůže; hostinství je v úpadku, neboť vaří se jen 8° neb jen 4° piva; lučební továrny nemají látek, textilnictví stojí, papírny, sklárny rovněž, cukrovary mají třetinu výroby; pracují jen válečné zbrojovky. U čes. bank přibylo půl miliardy vkladů.

Persekuce. Místodržitelství rozpustilo spolek českých právníků „Vše-hrd“ proto, že na valné hromadě jmenoval čestnými členy dra Kramáře, Rašima, Preise a Salabu-Vojana, kterýžto uprchl do Ameriky a tam prý provádí protistátní agitaci; kromě toho, že vyloučil dra Groše. — Kromě českých také jihoslovanské časopisy nesmějí do ciziny.

Politické. Anglické dělnictvo vzkázalo Rusům, aby neuzavírali separátní mír. Ruská vláda vydává v Petrohradě časopis pro české komunisty.

Velké poselstvo české, sestávající ze všech českých poslanců Čech, Moravy a Slezska, říšských i zemských, i těch, kdož odsouzením o mandát zkrácení, konalo sjezd 6. ledna v Praze pro sebeurčení národa. Manifest jeho byl zabaven. (Text viz na str. 445.)

Mír? Rakouští a němečtí delegáti vydali se opět do Brestu, avšak 3. ledna poslali Rusové návrh, aby se jednalo v neutrální zemi, třeba ve Štokholmu; Němci zamítli. Do Brestu dostavili se Ukra-

jinci, kteří trvají na sebeurčení národů. Dva dny nejistota, pak dostavili se též bolševici k jednání o jiném místě.

7.—14. ledna. Angličané posunuli své posice na západě, jižně od Lensu, kupředu. Na ostatních bojištích menší srážky, na východě klid.

Válečné. Čínské vojsko zaplavuje Mandžurii. — Revoluční nepokoje v Barceloně, stav obležení v celém Španělsku.

Bída, hlad, zima. V Praze jako všude nedostatek mouky. Ceny stoupají hrozně: vajíčko stojí 1 korunu, 1 kg vepřového masa pod rukou se prodává za 28 korun, máslo rovněž tak. Následkem nedostatku uhlí prodloužila právnická fakulta prázdniny do 28. ledna a rovněž jiné školy; liberecká elektrárna zastavila výrobu. Děsné poměry jsou mezi uprchlíky; k pomocné kompanii v Jindřichově Hradci dovedli 200 Rumunů, Rusínů, Ukrajinců — postavy zbědované, otrhané, hladové; vybírali ze smetiště i slupky z jablek a hltavě pojídali. V Čechách není lépe; ženy chodí po smetištích a sbírají shnilá jablka, brambory a pod. Invalidé nemohou dostati své renty aneb o kolik měsíců později. Výplaty pensí a služného se zdržují pro — pasivní resistenci ve vídeňské poštovní spořitelně. — Praha dostala místo vyměřených 228.633 kg na denní spotřebu, jen 122.367 kg mouky.

Mír? Anglický premiér Lloyd George oznámil podmínky míru: žádné zničení Německa, neb rozdělení Rakouska, ale demokratická ústava tamže; znovuzřízení Belgie, Srbska, Černé Hory a vyklizení obsazených území; vrácení Elsas-Lotrinska, nezávislé Polsko, upravení otázky osad, omezení zbrojení a odstranění válek. V Berlíně zamítají tyto podmínky jako nepřijatelné. — Němečtí soc. demokraté pro sebeurčení národů. — Mírové jednání v Brestu Litevském vázne, Německo a Rakousko falšovalo pro veřejnost různá sdělení, jako to, že ruští delegáti byli spokojeni, kdežto Joffe jejich vůdce prohlásil nazírání německo-rakouské na sebeurčení národů za směšné. — Wilson prohlásil v poselství kongresu mírové podmínky Spojených států. Obsahují 14 bodů: 1. Zrušení tajné diplomacie. 2. Svobodu moří v míru i ve válce. 3. Odstranění všech hospodářských závor a rovnost hospodářských vztahů mezi všemi národy. 4. Omezení zbrojení všech národů na nej-

nižší míru. 5. Nestrannou úpravu koloniálních otázek, při čemž práva vlád musejí býti obmezena. 6. Vyklizení veškerého ruského, Německem a Rakouskem obsazeného území. 7. Vyklizení Belgie a znovuvybudování této země. 8. Vyklizení německým vojskem obsazeného francouzského území a odškodnění pro ně. Francii patří Elsasko-Lotrinsko. 9. Úprava italských hranic podle národnostní povahy území. 10. Poskytnutí národům rakousko-uherským, jejichž místo má býti mezi národy chráněno a zajištěno, první příležitosti k samostatnému vývoji. 11. Vyklizení Rumunska, Srbska a Černé Hory a obnova těchto území. Srbsku náleží volný a bezpečný příchod k moři. 12. Suverenitu pro turecké části osmanské říše, ostatním národnostem v Turecku samostatnost a volný průchod Dardanelami. 13. Zřízení polského státu, který by spojoval všechna území obydlená polským obyvatelstvem. 14. Zřízení všeobecného svazu národů a uzavření zvláštních smluv k zaručení politické neodvislosti a teritoriální nedotknutelnosti jak velikým tak i malým státům. Podmínky v podstatě kryjí se s nedávno prohlášenými anglickými podmínkami. Wilson učinil své prohlášení mírových podmínek pod dojmem ruské výzvy. — Ukrajinci vyjednávají rovněž o mír v Brestu Litevském samostatně. — Válečná strana v Německu žádá s Hindenburgem, aby území podél jižních Prus, velké jako dvě Moravy, bylo připojeno k Německu; hrabě Czernin zase nechce slyšet o sebeurčení národů rakouských, ačkoli Rusům dovoluje, aby svým národům sebeurčení poskytli.

Hospodářské. Celkové jmění v Rakousku-Uhersku spočteno na 101 miliard, toto pak zatíženo 72 miliardami dluhů (před válkou 13 miliard) s ročním zúrokováním 4.335 milionů korun. Tak vypadá „vítězný“ stát. Papírových (nezaložených) peněz však máme natisknuto dost. Na hlavu připadá dluh 2475 K. — Máme lístky na oděv čili „šatenky“ a proto pro celé království české bylo přikázáno 144 koší! — Maďarský „Az Est“ odhaluje, jak vlády podplácejí válečné fabrikanty: Na rozšíření podniků a továrních objektů koncernu (sdružení) Škoda a Wetzler dáno bylo ministerstvem 40 milionů korun. Mimo to dostal Škoda na rozšíření svých podniků ze státních peněz podporu půl osma milionu korun a

další tři miliony korun na rozšíření továrních objektů, tedy celkem deset a půl milionu korun. Další 32 miliony korun věnovány byly kanonce, akc. spol. v Rábu, jež jest rovněž z polovice majetkem Škodova podniku. (Polovici má uherský stát.) Ministerstvo vojenství vynaložilo ze státních peněz prešpurské Nobelově továrně na dynamit 40 milionů korun. — Bolševici sekvestrovali největší americkou banku v Moskvě.

Češi za hranicemi. Prof. Ed. Wertheimer píše v „Pester Lloyd“ o knize docenta dra E. Beneše, vydané v Londýně pod titulem „Záležitost české nezávislosti“. Při tom praví: „Beneš odhaluje s překvapující otevřeností celé spiknutí, které vyvoláno bylo proti monarchii ihned po vypuknutí války, aby jí a Německu ve spolku s našimi nepřáteli připravilo zničující porážku. Podle něho bylo vůdcům Čechů ihned zřejmo, že politika Německa a Rakouska-Uherska spočívá jen na zničení Čechoslováků a že by vítězství ústředních mocností znamenalo jejich konečný zánik. Všeobecné nepřátelské smýšlení zachvátilo český národ. Neschopen, pro nedostatek dostatečné přípravy, vyvolati pravidelnou revoluci, musil se český národ chopiti pomocného prostředku pasivního odporu. K tomu náleželo, že všechny politické strany byly odhodlány, nezachovati Rakousku žádné věrnosti více, že časopisy přes censuru přinášely nepřátelské články, že občanstvo neupisovalo žádné válečné půjčky a opomíjelo dodávati vládě potraviny, aby, jak Beneš dosti jasně se vyjadřuje, přivedlo finanční a hospodářský úpadek monarchie. Čeští vojáci pak — a to označuje spisovatel jako nejdůležitější službu pro dohodu — zpechovali se soustavně táhnouti do boje a za monarchii bojovati. S důrazem upozorňují se dohodové mocnosti, jak účinným způsobem tím v prvním roce války bylo přispěno k porážkám rakousko-uherských zbraní a že tak dán byl prostředek, aby zvolna celá armáda byla desorganisována. „Jest třeba míti na paměti — praví Beneš — dopodrobna chování čes-

kých vojáků od prvního okamžiku války, aby se pochopilo, jakou účast měli na ztroskotání rakousko-uhersko-německých plánů.“ Dále velebí, že záložníci malých měst a venkova od prvního dne mobilisace otevřeně projevovali odbojného ducha a prohlašovali, že by své zbraně obrátili proti důstojníkům a Němcům. Všecky tresty na ně uvalené měly jen ten jediný výsledek, že při nejbližší příležitosti na bojišti přešli k Rusům. S pýchou jmenuje Beneš 11., 28., 35., 36. a 88. pluk, jenž ale při pokusu přejíti byl pruskou gardou a uherskými honvédy vzat do křížového ohně. Podle jeho výpočtů vzdalo se až do počátku r. 1916 ze 600.000 Čechoslováků Rusům a Srbům na 350.000 mužů. Zmiňuje se též o tom, že tito věrolomní vojáci svou zradou učinili Rusům ústup z Haliče méně osudným a vedli konečně k porážce našich u Tomašova.“

Mezi pp. Masarykem a Dürichem nastalo rozladění v Rusku, neboť poslední byl obviněn po revoluci, že přeje carismu, načež Masaryk svolal národní soud, jenž Düricha odstavil do ústraní.

Pomocná akce „Českého srdce“. Sešlo se do 9. ledna 603.981 K příspěvků; v pěti dnech vzaly si venkovští lidé na výživu 69 pražských dětí. Ve středu dne 9. ledna výprava 8 dětí do jižních Čech: (Chýnov, Černovice, Pelhřimov, Cerekv), výprava 7 dětí do Březnice, Blatné, Prachaticka, v sobotu 12. t. m. výprava 7 dětí do Polánek-Blešna, téhož dne výprava 4 dětí na Plzeňsko a 6 dětí do Všetat, čtyř dětí do Kácova, v neděli 13. t. m. výprava 10 dětí do Zábře, v pondělí výprava 8 děťátek z opatrovny libeňské do Rohnova, patnácti dětí do Polné, Humpolce a Ledče. Výpravu zábořskou pořádá zase starostlivý inspektor pan Janda v Kutné Hoře, který umístil již „Českému srdci“ 40 dětí.

Politické. Bolševici zrušili mandáty poslanců, kteří s nimi nesouhlasí, a zatkli rumunského vyslance, ale na zakročení amerického velvyslance jej opět propustili. — Prof. Lammasch sešel se tajně z příkazu Karlova s Wilsonovým důvěrníkem ve Švýcarsku a vy-

stihl, že by mohl býti uzavřen mír za takovýchto podmínek: Německo vydá Belgii, zaplatí škody v Belgii a severní Francii; Elsasko-Lotrinsko stane se spolkovým státem na nejširší volné základně, asi jako jsou Lübeck a Hamburk svobodny a přece náležejí k Německu. Rakousko odstoupí Itálii Trentino; naše státy dostanou autonomii v rámci monarchie; jihoslovanská území v Rakousku a Uhrách budou na trialistické základně s oběma spojena. Německá a dvorská kamarilla vše zmařila.

Vojenská Maffie. K podnětu chefredaktora S í s e organizuje se od počátku r. 1918 též vojenská Maffie, aby ničila odolnost rakouskou, informovala české vojáky o stavu věci, podporovala pasivní resistenci a připravovala vojsko pro případ převratu. Pomocí seznamu předplatitelů Nár. Listů získány adresy důstojníků v poli, v Praze zřízena kancelář, utvořen sbor důvěrníků důstojníků se setníkem Rošickým v čele, byli tu zprvu: nadp. Vladimír Ž e n t e l, pak následoval setník pilot Jindřich K o s t r b a, setník Miroslav H a j n ý, zál. rytmistr autosboru ing. Frant. S t r a k a, zál. nadp. revident státních drah Oskar Š k o r p i l, setník Hugo B e t k a, zál. nadp. Hanuš T o l a r, domobranecký por. sochař Jindřich Č a p e k, oficiál zásobovacího sboru Karel B a r t ů n ě k a jiní, kteří byli posláni mimo Prahu, aby u různých posádek pracovali ve smyslu osamostatnění. Důvěrníkem Sokolstva byl tu dr. S c h e i n e r a dr. H e r a i n, studentstva dr. S c h á n ě l; obchodník s obrazy Ně m e c, četnický strážmistr vzal si na starost četnictvo. Skladiště zbraní i střeliva zařízeno bylo částečně ve škole kadetní, v atelieru sochaře Čapka a připravováno bylo ve velkých sklepích starého domu malíře E n g e l m ů l l e r a na Hradčanech. Chefredaktor S í s opatřil civilní obleky několika důstojníkům a vyslal je na agitační cestu, hlavně na Moravu, kde měla být řádně organisována t. zv. zelená garda a po venkově ukrytí desertéři. Schůzky konaly se (ovšem tajně) v bytě nadp. Ž e n t l a, Riegrovo nábřeží č. 4, a setníka K o s t r b y

ve Strašnicích vila „Vilemína“, za noční doby, kdež se vše ujednávalo a byly dány instrukce.

„Pod českým praporem.“ Pod tímto názvem píše „Bohemia“: Bylo to 10. ledna 1915 u vesničky Targette, severně od Arrasu. Setnině českých dobrovolníků, jež se utvořila hned na počátku války v Paříži, dostalo se od Francouzů cti, že vedle divokých a barevných vojáků útočila první na německé řady za zvuků „Kde domov můj?“. Ruské listy pak psaly o vítězství u Arrasu, draze vykoupeném českou krví... V čele svého oddílu strojních pušek padl poručík Dostal, záložní poručík rakouského pluku dělostřeleckého.

Maffie. Na Tři krále odebral se dr. Lev Borský do Haagu k ruce voj. attaché rak.-uh. prince Thurn-Taxisse. Odtud psal o zahraniční situaci smluvenou formou ve fingovaných „milostných“ dopisech jedné sl. učitelce z Klášterního Hradiska u Olomouce, s níž se ovšem osobně ani neznal. Z Haagu odejel do Amsterdamu, potom do Paříže a Italie. Když potom dohoda uznala naše vojsko za válčící moc, přinesly vídeňské listy zprávu, že dr. Borský byl ustanoven československým vyslancem v Římě. 17. ledna zajel dr. M. R. Štefánik z Národní rady v Paříži do Říma, aby tu urgovali uznání čsl. vojska, do konce července tu pobyl a navštívil četné zajatecké tábory s tajemníkem Fr. Hlaváčkem. Tu byl Štefánik informován o jednání dosavadním.

15.—20. ledna. Bojuje se hlavně jen na západní a italské frontě; mrazy a vánice obmezují válečnou činnost. Na ruské frontě klid.

Mír? V Brestu Litevském prudká výměna názorů. Německý generál Hoffmann vyčetl bolševické vládě, že založena je toliko na moci a násilím potlačuje každého jinak smýšlejícího. Odpověď to na požadavek ruský, sebeurčení národů. Rusové trvají na hlasování lidu bez nátlaku vojska, Němci tvrdí, že jimi obsazené ruské kraje již se vyslovily, ovšem pro Německo příznivě; znamená to zastřenou anexi Kuronska, Litvy, Rigy a ostrovů v zátoce Řížské.

A při tom hlásají Němci zásadu: mír bez aneksí! Dne 19. ledna odejel Bronstein-Trocký do Petrohradu a vyjednávání zatím uvázlo.

Politické. V Rusku sešlo se ústavodárné shromáždění, ale bylo od bolševiků rozehnáno, protože mělo většinu opoziční. Bolševická vláda zrušila zahraniční a částečně vnitřní státní půjčky, čili — vyhlásila bankrot.

Bída, hlad, zima. Vláda snížila nařízením moučnou dávku na polovici, totiž 250 gr či $\frac{1}{4}$ kg na týden pro osobu, což vyvolalo bouři protestu v dělnictvu. Obrovské stávky a výtržnosti v Terstu, Vídni, Budapešti, Krakově a téměř v celé říši trvají od 15. do 19. ledna, načež vláda slíbila dělnictvu, že její vinou jednání o mír se nerozbije, v aprovisaci udělá co může, dále, demokratisaci volebního práva do sněmů a obcí a zruší se zmilitarisování závodů. V Praze provedena 22. ledna všeobecná manifestační stávka za mír, sebeurčení a zásobování. Také v Berlíně stávkují. Rakouská vláda zažehnala stávku sliby, že: zdemokratisuje volební právo zemí a do obcí, zruší zmilitarisování továren a válečných závodů, že zlepší vyživování a zreorganisování zásobovací službu.

Hospodářské. Pivo vaří se v Čechách nyní z uherského čiroku; slámy této užívá se na pometla a kartáče „rýžáky“, zrno před válkou nebylo k potřebě, aneb cenilo se nejvýše na 25—30 korun za metr. cent, nyní prodávají nám ho Maďaři za 500 kor.

21.—27. ledna. Na francouzské frontě bojuje se vých. od Yprů, ve Flandřích (Angličané), severně od Le Pour de Paris i na vých. břehu Mosy a v krajině u Flirey. — U Dardanel strhla se námořní bitva, v níž byla německá loď „Breslau“ potopena, rovněž jeden anglický parník a monitor. — Italské bojiště: dělostřelba po obou stranách Brenty. — Následkem pokusů Rumunů zabratí zbraně a střelivo ruské, rozpoutala se bitva rusko-rumunská jihozápadně od Galace. — Americké vojsko převzalo ve Francii úsek fronty asi 11 km.

Politické. Ministrpresident rakouský dr. Seidler prohlásil Němcům, kteří se horšili pro slib o zdemokratisování voleb, že toto volební právo bude přizpůsobeno (!?), aby německá národní država nebyla

ohrožena! — Český poslanec dr. Körner prohlásil, že „o budoucnost Rakouska a dynastie nezískali si zásluh ti, kdož zemřelého panovníka přiměli k podpisu válečné proklamace a kteří radí novému císaři nešťastně“. — Bolševická vláda přerušila styky s Rumunskem, protože prý toto svádí ruské vojsko k odboji — Rumunsko vypovědělo 27. března bolševické vládě válku. — Bolševici přerušili jednání s Ukrajinskou radou, rozehnali také sjezd selských rad ruských a zatkli výbor sjezdu. Ústřední výbor ruské soc. demokracie protestuje proti násilnictví Bronsteina-Trockého a Lenina. V Oděse velké pouliční boje. — Čeští Němci žádají utvoření provincie „Deutschböhmen“.

Mír? Rak. ministr zahraničí, hr. Czernin prohlásil se v delegačním výboru pro mír bez anexí a bez náhrad, proti vměšování se cizích států do vnitřních záležitostí Rakouska (sebeurčení českého národa), a rád by přijal podmínky Wilsonovy za podklad jednání. — Ruští zástupci odpírají Polákům účast na mírovém jednání.

Občanská válka v Rusku. Anarchie. Po rozprašení ústavodárného sněmu ohlásili se bolševici jako komunisté a chtějí, aby sjezd vojenských a dělnických rad vyslovil jim důvěru. Jinak vraždí své odpůrce, i bývalé ministry, třeba v nemocnici, svádějí bitky v Petrohradě, bitvy s Ukrajinci a kozáky, volají na pomoc německé vojsko proti Rumunům podle švýcarské zprávy ve „Frankfurter Zeitung“, zakročují u Japonců pro obsazení Vladivostoku, utkávají se se všemi nebolševickými stranami a posléze sami mezi sebou — Trocký s Leninem. Povolávají proti dosavadním mírovým zástupcům ukrajinským do Brestu nové zástupce ze své ukrajinské vlády, kterou si vytvořili v Charkově. Místo někdejší armády, jež se rozutekla a zbytky jsou bez kázně, tvoří bolševici „socialistickou armádu“, která má udržovat pořádek. „Červená garda“ již nestačí. Jakmile dělníci sami převzali továrny, zhoršil se stav podle „N. Fr. Presse“. Za několik dní požádali dělníci dřívější obchodní a technické správce o podporu, což tito odepřeli. V Petrohradě jest 250 tisíc dělníků, v Moskvě 300 tisíc bez práce. Zatím zdvihá se nejmocnější diktátor — hlad, zvláště v Petrohradě. V Moskvě, jež stála pod bolševickou hrůzovládou, vzniká hnutí pro záchranu Velké Rusi před úplnou anarchií.

Demonstrace v Praze. Pro snížení dávky mouky na $\frac{1}{4}$ kg na osobu a týden jsou manifestační stávky v Praze, Plzni atd. 22. ledna, dále srotil se zástup žen ve Vršovicích a Vinohradech ve dnech 24.—26. ledna před obecními prodejny, odepřel přijmouti tuto dávku, načež táhl před radnice. Dav výrostků pak začal vytloukati obchody a hostince, vytlučeno asi 19 obchodů a způsobena škoda 20.000 K nevinným lidem. A původci neštěstí válečného jsou chráněni. Policie nařídila zavírat domy a krámy o 6. hod. večer, hostince a kavárny v 9 hod. večer. Zase trpí nevinní za darebáky.

28. ledna do 8. února. Italové zahájili ofensivu na náhorní planině Asiažské, vých. od Brenty a Monte Pertica, zahnali Rakušáky na vrších Col dei Rosse a Monte di Val Bella, jež obsadili. — Na těchto bojích mají již účast čsl. pracovní a výzvědné oddíly, které vymohli u italských vojevůdců a státníků řed. Fr. Hlaváček a dr. Ed. Beneš při své návštěvě.

Němečtí letci znepokojují Paříž; za to podnikli Francouzi a Angličané v lednu 31 vzdušných útoků na lotrinsko-lucemburské průmyslové území, na Ludwigshaven, Freiburg (třikrát), Trevír (dvakrát), Friedrichshafen, Rastadt, Offenburg, Mannheim, Karlsruhe, Heildburg a prý i Mnichov. — Německá ponorka potopila americký vojenský transport, zahynulo 200 mužů.

Německé barbarství. V noci ze 30. na 31. ledna shodila čtyři německá loďstva na Paříž 14.000 kg trřaskavin, zbořila 70 domů, zabito 450 lidí a raněno bylo 207; tři nemocnice zasaženy pumami. V bitvě, kterou svedla francouzská letadla, bylo jedno německé sestřeleno.

Zmatky v Rusku dostupují vrchole. Jsou tam již kromě Ukrajinské, ještě tyto republiky: Finská, Turkestanská, Ufská, Turecko-tatarská na Volze, Čerkesská a jiné. Rumuni obsazují Besarabii. V Irkutsku trvají boje, kozáci ožzbrojili bolševický pluk, luza drancuje krámy, koleje mezi Irkutskem a Tomskem vytrhány. Poláci bojují proti Ukrajině, obsadili Minsk.

Prof. Masaryk odcestoval z Kijeva do Moskvy, aby jednal o zajištění odjezdu českých legionářů na západní frontu.

Zmatky v Německu. Veliká stávka 27. ledna až 3. února v celém Německu; v Berlíně stávkuje 500.000 dělníků, nad Hamburkem vyhlášen válečný stav. Vláda rozpustila dělnické rady, zastavila ob-

čanské soudy, odvádí dělníky na frontu, zavedeny vojenské soudy, zatýkáni poslanci dělníků. Hladová stávka v Barceloně.

Hlad a drahota. Bída je ohromná, hlad tráví tisíce rodin. V Čechách začínají opět rekvisice vojenské. Vojáci ve vnitrozemí jsou živeni neuvěřitelně uboze; ráno odvar z pražené řepy, nazvaný kávou, čajem nebo čokoládou, vše jedno; v poledne zavařená voda, tof „zupa“, k tomu co dva prsty kousek hovězího masa a jeden brambor. večer zupa z vypláchnutých kotlů; malá šiška špatného chleba na pět dní. Zato je více supernace. V krisi půjčilo nám Německo 450 vagonů mouky do 15. března k vrácení. — K odvrácení úmrtnosti z hladu podnítila vláda akci zřizování válečných kuchyní a podporuje tyto subvencemi. V lednu obdržela jednotlivá hejtmanství K: Aš 156.700, Benešov 240, Jablonec 327.964, Plzeň 137.960, Broumov 60.416, Chrudim 12.840, Lohet 108.338, Strakonice nic, Chomutov 102.000, Mladá Boleslav 15.272, Ústí n. L. 149.062, Pardubice 15.000, Most 209.700, Kladno 74.638, Kraslice 327.964, Vlašim 300, Česká Lípa 66.764, Hořovice 20.100, Karlovy Vary 103.000, Poděbrady 582, Děčín 105.830, Mělník 1446, Teplice 271.780, Příbram 14 372, Trutnov 200.652, Turnov 17.016, Šluknov 119.510, Semily 57.380, Nýdek 119.038, Rokycany 13.476, Rumburk 77.816, Roudnice 600. Pozoruhodno jest, jak se tu nadržuje německým hejtmanstvím.

Zdravotnictví. K dosavadním ústřednám přibyla ústředna pro léčiva, kterých jest úplný nedostatek.

Politické. Rak. ministrpresident dr. Seidler viděl se v tísní nucena propustiti k uveřejnění českou „velezrádnou“ deklaraci tříkrálovou, jež zní: Ve čtvrtém roce hrozné války světové, jež si vyžádala bezměrných obětí na životech a statcích národů, ději se prvé pokusy o mír. My čeští poslanci rady říšské, jež byla rozsudky nepřislušných vojenských soudů zbavena celé řady svých členů slovanských a zároveň my čeští poslanci rozpuštěného a dosud neobnoveného sněmu království Českého, jakož i po celou dobu války nesvolávaného sněmu markrabství moravského a neobnoveného sněmu vévodství slezského, jako zvolení zástupcové národa českého zdůrazňující veškerá prohlášení českého poselstva na radě říšské jsme povinni určitě a jasně za lid český a za porobenou a politicky umlčenou větev slovenskou v Uhrách vyznačiti

svoje stanovisko k nové úpravě poměrů mezinárodních. Když čeští poslanci obrozeného národa našeho promluvili za války francouzsko-německé o mezinárodních otázkách evropských, prohlásili v memorandu svém dne 8. prosince 1870 slavnostně: „Všichni národové, ať velcí, ať malí, mají rovné právo sebeurčení a rovnost jejich má stejně šetřena býti. Jen z uznání rovnoprávnosti a ze vzájemné vážnosti svobodného sebeurčení všech národů může vykvést pravá jejich svoboda a bratrství, všeobecný mír a pravá lidskost.“ My poslancové národa českého, věrní jsouce i dnes těmto zásadám svých předchůdců, s radostí jsme pozdravili, že dnes všechny ony státy, jež jsou založeny na zásadách demokracie, válčící i neutrální, pokládají stejně s námi toto svobodné sebeurčení národů za záruku trvalého míru všeobecného. Nové Rusko při svém pokusu o mír všeobecný vložilo do stěžejních podmínek mírových zásadu sebeurčení národů tak, aby národové svobodnou volbou rozhodli o svém životě a usnesli se, chtějí-li vybudovati stát samostatný či tvořiti státní celek ve spolku s národy jinými. Naproti tomu prohlásil zástupce Rakouska-Uherska jménem čtyřspolku, že otázka sebeurčení oněch národů, jež dosud nemají své státní samostatnosti, má býti řešena v každém státě cestou ústavní. Vzhledem na to jsme za český národ povinni prohlásiti, že toto stanovisko zástupce Rakouska-Uherska není stanoviskem naším. My jsme se naopak ve všech svých projevech a návrzích tomuto řešení vzpírali, ježto po bezpočetných trpkých zkušenostech našich neznamená ono nic jiného, nežli úplné zamítnutí zásady sebeurčení národů. Trpce žalujeme, že národ náš byl zbaven své samostatnosti státoprávní i svého práva sebeurčení umělými řády volebními, vydán nad to panství německé menšiny a německé centralistické byrokracie. Slovenská větev naše stala se pak obětí brutálnosti maďarské a neslýchaného násilnictví ve státě, jenž přese všechny zdánlivě konstituční formy zůstává nejtemnějším koutem Evropy a v němž národové nemaďarští, tvořící většinu, jsou panující menšinou týráni a hubeni, od kolébky odnárodňování, zůstávající takřka beze všeho zastoupení na sněmu i v úřadech, bez veřejných škol a bez volnosti ve školách soukromých. Ústava, na níž se odvolává zástupce Rakouska-Uherska,

znetvořila i spravedlivost všeobecného práva hlasovacího, rozmnoživši v rakouské radě říšské způsobem umělým počet mandátů německé menšiny a celá její bezcennost pro svobodu národů objevila se až křiklavě jasně v krutém vojenském absolutismu po dobu války. Každý poukaz na tuto ústavu znamená proto ve skutečnosti jenom odmítnutí práva sebeurčení, vydání v plen všech neněm. národů v Rakousku a přímo krutý, trvalý výsměch pro maďarské národy v Uhrách, kde jest ústava jen nástrojem nejbezohlednějšího panství oligarchie několika šlechtických rodů maďarských, jak to bylo znovu potvrzeno novou předlohou o volební reformě. Národ náš touží se všemi demokraciemi světa po míru všeobecném a trvalém. Jest si však plně vědom pravdy, že trvalým může státi se jenom mír takový, jenž odstraní staré křivdy, brutální moc převahy zbraní, jakož i nadprávi států a národů nad národy druhými — mír takový, jenž zabezpečí samostatný rozvoj národům velkým i malým a osvobodí zejména ony národy, kteří sténají dosud pod cizí nadvládou. Proto také toto právo na svobodný život národní a sebeurčení národů ať malých či velkých, jakékoliv příslušnosti státní, musí býti základem příštího práva mezinárodního, zárukou míru a přátelského soužití národů i velkým statkem ideálním, který si lidstvo vydobude z hrůz světové války. My poslancové národa českého prohlašujeme, že mír, který by národu našemu nepřinesl spravedlnosti a svobody, nemohl by pro něho býti mírem, nýbrž jen počátkem nového mohutného a důsledného zápasu za státní samostatnost, v němž by národ náš napial veškeré své síly hmotné a mravní až do krajnosti a v tomto bezohledném boji neustal až do šťastného konce. Národ náš se hlásí o tuto svou samostatnost, opíraje se o své historické právo státní a jsa všecek prochnut vřelou touhou, aby ve svobodné soutěži s jinými národy svobodnými a ve svém státě svrchovaném, plnoprávném, demokratickém, sociálně spravedlivém i na rovnosti všeho svého občastva vybudovaném a v hranicích historických zemí a sídel svých a své větve slovenské přispěti mohl k novému velkému rozvoji lidstva, založenému na volnosti a bratrství, přiznáváje v tomto státě národním menšinám plná rovná práva národní. Vedeni jsouce těmito zásadami, pro-

testujeme slavnostně proti odmítání práva sebeurčení národů při jednání mírovém a žádáme, aby ve smyslu práva toho zabezpečena byla všem národům, tedy i našemu účast a plná volnost obhájití svých práv na mírovém kongresu.“ — Býv. ministr-president bar. Beck na to prohlásil v zahraničním výboru: Toto státní právo uplatniti se může jen uvnitř hranic státu a uvnitř státního svazku. Právo sebeurčení v Rakousku mohu si představití jen jako spoluurčovací právo všech ostatních národností. Znáte-li tyto předpoklady, můžeme se posaditi za stůl s tužkou v ruce a začít: „Paragraf první.“ — Anglie uznává samostatnost Finska.

Vojenské. V Tyrolském Grlanu shromážděno 30 českých setnin; nastal velký nedostatek a hlad, místo chleba dostávali vojáci 3—4 brambory denně, pročež nastala nespokojenost. Pro tuto bylo 12 vojinů odsouzeno do těžkých žalářů a střelec J. Šmíd, 20letý materialista, zastřelen. Rakouská bestie buď morí hladem neb vraždí.

Sociální. Vláda slíbila stávkujícímu dělnictvu, že zruší militarisaci továren jež pracují pro válečné dodávky (voj. kontrola, disciplína, tresty atd.), zato však provedla v těchže továrnách mimořádné odvody dělníků, jichž u Ringhofferu na Smíchově odvedla na 600

Politické. Proti českému požadavku státního sebeurčení postavili němečtí poslanci požadavek, jež znázorňuje berlínská mapa „německé korunní země Deutschböhmen“. Do této provincie mají náležeti celé kraje i velké obce české, jako na př. Plzeň, Domažlice, Čes. Budějovice, Jindřichův Hradec a celý kraj až nad Soběslav k Pacovu, Německý Brod, Čes. Třebová a snad i Litomyšl, Král. Dvůr n. Lab. až k Jaroměři atd. — Vskutku humoristická mapa! Ministr-president dr. Seidler podal demisi, protože nemá většinu pro rozpočet; císař ji nepřijal. Tíseň vlády zavinila oposice Čechů pro Seidlerův slib Wolfovi, že zřídí něm. krajský soud v Trutnově.

V italské sněmovně přednáší náš přítel, poslanec Arnaldo Agrulli na podnět Fr. Hlaváčka interpelaci na min. zahraničí Sonnina „zdali pokládá za oportunní, neprodleně uskutečniti jako ve Francii, plán již déle doporučovaný, na organizování legie čsl. dobrovolníků, k použití na naší nebo soluňské frontě.“ Sonnino k radosti socialistů odpověděl vyhybavě, a dal

poslancem Revione zaútočiti proti snahám čsl. Tento útok Hlaváček v časopisech, zejména v „Corriere della Serra“ odrazil. — Na nátlak vrch. velitelství a gen. Spingardiho, kteří z obavy před rak. ofensivou chtěli vybudovati druhé obranné pásmo, započato s organisováním čsl. pracovních oddílů. Třebaže Hlaváček i Nár. rada v Paříži akci nepřáli, chtějíce organisaci vojenskou, čsl. zajatci ochotně vyhověli a do pracovních oddílů šli. Byl to další krok k organisaci vojenské.

9.—16. února. Němci zahájili 12. února na západě ofensivu mezi Remeší a Verdunem; Francouzi a Angličané vnikli do prvních německých zákopů jihovýchodně od Tahure. — Rumunsko obsadilo Kišiněv.

Českoslov. legie utkávají se v Ukrajině v Poltavské gubernii a j. s tlupami německých a maďarských zajatců v častých šarvátkách. Legie naše, vidouce konec ruského odporu proti Německu a nechtějíce se do ruských sporů vměšovati, hodlají odcestovati na západní frontu, aby dále bojovali za československou samostatnost.

Mír? Dne 9. února ve 2 hod. ráno podepsala Ukrajina v Brestu Litevském mír za těchto podmínek veřejných: Hranice, které byly před vypuknutím nynější války mezi Rakousko-uherskou monarchií a Ruskem, zůstanou. Dále severně budou hranice lidové republiky ukrajinské, počínaje od Tarnogradu, probíhati v celku v linii Bilgoraj—Ščerebřin—Krasnostav u Bugašova—Radin—Mezirěčje—Sarnski—Melnik—Vysoký Litevsk—Kameněc Litevsk—Prušany—Vygonovské jezero. V důsledku tohoto rozhodli se bolševičtí zástupci ostatního Ruska jednání mírové ukončiti a prohlásili ústy Bronsteina-Trockého, že Rusko, vzdávajíc se formální mírové smlouvy, prohlašuje válečný stav za ukončený a nařizuje okamžitou úplnou demobilisaci ruských branných sil. — Velká oslava v německých — lesích: dvojí vítězství! Pak vystřízlivění, že prý Trocký německé vyjednavče oklamal a mír nepodepsal. — Zatím v celém Rusku požár revoluce a rozvratu zuří; bolševici vyhlásili nad celým Ruskem stav obležení. — Čtyřdohoda odvolala své zástupce z Ukrajiny.

Česká vzpoura v Mostaru, v Pulji a v Boce Kotorské. Čeští důstojníci 22. pěš. pluku v Mostaru a s nimi též Dalmatinci vzepřeli se 12. února proti rakouským utlačovatelům. Opustili hromadně kasárny, rozbili vojenská skladiště a kavárnu, kde se něm. důstojnictvo shromažďo-

Očista Prahy od německých firem.

valo, obsadili nádraží a utkali se zde s maďarským vojskem, poslaným proti nim. Byli však přemoženi, důstojníci degradováni a posláni jako prostí vojáci do fronty. Zde však přes přísný dozor přešli k „nepříteli“. Působením Sokolů-námořníků dochází na Jadranu ke vzpou-
 rám. V Pulji Sokol Kautský z Hnidous s Jihoslovanem Krausem smluvili plán na odstranění velitele lodi, leč plán vyzrazen a oba popraveni. V Boce Kotorské došlo

k velké vzpouře lodí s čsl. posádkou, leč ta byla potlačena.

Persekuce. „Nár. Listy“ byly polic. ředitelem dne 14. února na 14 dnů zastaveny; Český svaz poslanecký pohrozil ministrpřesidentovi důsledky a tento zákaz zrušil, vyšly 16. února zase. — U vojáků pátrá se po české deklaraci tříkrálové, ačkoli tato již byla propuštěna censurou. — Redaktor říšskoněmeckého soc. dem. „Vorwärtsu“ byl pro článek pohnán před soud.

Politické. Dosavadní české politické strany mladočeská, realistická, státoprávně pokroková a moravská lidová utvořily jednotnou stranu „České státoprávní demokracie“ s předsedou drem Kramářem.

Dvě řeči: Wilsonova a Vilémova. Wilson odpověděl na mírová prohlášení Czerninovo a Hertlingovo, že Czernin je mírumilovnější, něm. kancléř je nejasný a zaplétá věci, řeč jeho plna nejasných vět a neví se, kam vede. Wilson chce mír na zásadě spravedlnosti. nikdo nesmí být z řešení vylučován, žádný národ nemá býti vydán od jedné státní svrchovanosti pod druhou. Válka má kořen v nedbání práv malých národů a plemen. — Německý císař: Náš Pánbůh jistě něco zamýšlí s německým národem — my máme dáti světu mír a my to také učiníme každým způsobem — musí býti uznáno vítězství německých zbraní. — „Naše vojsko bude za ně dále bojovati pod našim velikým Hindenburgem. Potom přijde mír. Mír, jakého potřebujeme pro silnou budoucnost německé říše a který bude určovati vývoj dějin světa. Proto musí státi při nás mocná síla nebes, proto každý z vás od děcka po starce musí žíti stále jen pro jedinou myšlenku: Vítězství a německý mír.“

Zmatky v Rakousku. Poláci ohlašují nejprudší oposici pro mír s Ukrajinou, již odstoupěna gubernie Cholmská, a pro německé choutky na průmyslovou Lodž a uhelnou pánev. Polská vladařská rada chce složiti mandáty, Czernin konejší marně. Ve Lvově obrovské manifestace.

Hospodářské. Bolševici zrušili 10. února ruské státní půjčky, čili prohlásili bankrot. — Německo míchá do tabáků 95% bukového a chmelového listí a 5% tabáku.

Revoluce v Rusku. V Petrohradě a v Moskvě pouliční boje; vláda konfiskuje církevní jmění a zastavila kněžím platy. Provedena

odluka státu od církve. — Bolševiky placené vojsko „červená garda“ vraždí a loupí ve Finsku (podle německé zprávy).

Bída, hlad, drahota. Na Král. Vinohradech již 14 dní nevydávají chléb ani mouku, nato pak začali dávat místo chleba tuřín a místo mouky — loupaný oves! — Během ledna dodaly vyživovací úřady v Praze o 710 kusů dobytka méně, než bylo skrovně vyměřeno.

17.—24. února. Rumuni proti bolševickému a ukrajinskému Rusku obsadili Kišiněv. Poláci odepřeli bolševikům pomáhat proti Ukrajině a utvořili vlastní vojsko. — Němci zrušili příměří s Ruskem a dne 18. února zahájili loupežné tažení 50—80 km denně třemi proudy do bezbranného Ruska a obsadili Dvinsk, Luck a Rovno, táhnou na Petrohrad a loupí válečný i jiný materiál. — Anglická ofensiva na západě u Houthenu, francouzská u Juvin-court; obsadili něm. frontu u Moncelu, Rechincourtu v Lotrin-kách.

Československé husitské divise podle úmluvy stahují se od Žitomíra, Berdičeva a Kazatina, aby jako součást francouzské armády odebraly se přes Vladivostok na západní frontu. Němci jim v tom brání; dochází ke srážkám.

Politické. Němci dostávají zálusk na polské území Lodž. — Litva utvořila samostatný stát. — Zemské zastupitelstvo strany sociálně demokratické konalo 18. konferenci, v níž podlehla skupina národně založená: Habrman, Modráček, Hudec směru Šmeralovu, rakousky smýšlejícímu. Nato Habrman složil předsednictví klubu.

Ruské poměry. V Petrohradě spácháno v lednu 15.600 domovních a 230.000 kapesních krádeží, 9000 drancování krámů, ukradeno za 2 mil. rublů a zavražděno 135 osob.

Hospodářské. Zásoby klišu musejí se ohlašovati. — Bolševici zabavili kapitály soukromých bank a akc. kapitál pro státní banku. — Dodávat z Uher do Rakouska se trestá.

Bída, hlad, drahota. V Prostějově prodán byl pár koní prostřední jakosti za 20.000 K. — Jídelní lístek válečné kuchyně sklářské v Blei-stadtě obsahuje tento přehled týdenní stravy. Pondělí: Tuřín na hořko zapražený s bramborem, polévka z tuřínu. Úterý: Polévka s vikou a jako příkrm tuřín. Středa: Mrkev na kyselo a tuřínová

polévka. Čtvrtek: Brambory (podle sdělení pouze dva) a koňská krev promísená s tuřínem, polévka z tuřínu. Pátek: Zapražený tuřín a polévka z tuřínu a s kroupami. Sobota: Tuřín s omáčkou z dršťek a kyselá polévka z tuřínu. Neděle: Brambory se zelím z tuřínu a polévka z tuřínu. — A jedna polední porce tohoto neřádu stojí K 1.54! — Vyživovací úřad nařídil dávat do chleba místo dosavadních 840 g mouky jen 600 g, ostatní pak smíchat se sušenou řepou. — Cent sena na Hané stojí 120 K, slámy 50 K. — Příděl uhlí snížen v Praze na 20 kg, v předměstích 15 kg týdně pro rodinu. — Mouka a chléb nadále úplně zmizely, je jen oves a tuřín. — V Cařihradě zemřelo hladem v této zimě 100.000 lidí; životní potřeby zde zdražily o 350%; 1 kg chleba stojí zde 5 K, pár bot 1200 franků, skrovný oběd 65 franků.

Persekuce. Úřady zakázaly manifestační ženskou schůzi v pražské Měšť. besedě; na zakročení ve Vídni byla schůze povolena; manifestovala pro vlastní stát, proti válce a pro lepší živobytí. Druhá schůze o týden později již povolena nebyla. — Zahřebská „Süd-slavisches Rundschau“ byla zastavena, že ohrožuje státní a vojenské zájmy. — Bolševická vláda zastavila v Rusku všechny listy jiných stran. — Německo uložilo Varšavě pokutu čtvrt milionu marek za demonstrace proti odstoupení Cholmska Ukrajině. V Čenstochové, Lodži a Vloclavku vyhlášen stav obležení. — Vikář Wasík v Siewirzu (Polsko) dostal 2 leta vězení, protože nechtěl vydat pištalý od varhan pro vojenské účely. — České časopisy nesmějí do Uher.

Zdravotnictví. Množí se případy úmrtí a nemoci z hladu (otoky); okrajnímanství v Hořovicích zvyšuje pro tyto nemocné dávku mouky z 500 na 625 g.

Populace. V týdnu od 10. do 16. února zemřelo v Praze a předměstích 237 osob, narodilo se jen 72 dětí.

Oběti války. Polsko je obrovským hřbitovem; v deseti guberniích polských je 1800 hřbitovů s 328.000 hroby padlých vojáků.

Vojenské. Turecko zařídilo prapor žen od 18 do 30 let.

25. února do 2. března. V Palestině ustupují Turci na sever od Vadi Alje a za Jordán; Angličané obsadili Rumu el Baru u Mrtvého moře. — Němci obsadili lacino v Rusku Pskov a Reval.

— Bolševici ocitli se v nouzi a žádají o nový klid zbraní, přijímají mírové podmínky Německa. Rakousko podníceno lacinými „vítězstvími“ Němců, nastoupilo též loupežnou výpravu do Ukrajiny, ačkoli ministrpresident Seidler dříve prohlásil, že se tažení neúčastníme. Obsadili jsme Novosielica—Chotín—Kameněc Podolský a získali množství střeliva, povozů a železničního materiálu. — Francouzi odrážejí německou ofensivu u Chavignonu, u Craone a Remeše. — Italští letci bombardovali Cles, Mezzolombardo a Bolzano. Mezi Adiží a Brentou zvýšená dělostřelba.

Mír? Rumunsko vyjednává s Němci separátní mír v Bukurešti; dohoda zrušila smlouvy s Rumunskem. Německé podmínky proti Rusku: zřítí se Polsko, Litvy, Kuronsko, uznat německou okupaci Livonska a Estonska, samostatnost Finska a Ukrajiny a rozpustit svou armádu...

Prof. Masaryk odjíždí z Kijeva v Rusku do Vladivostoku a dále do Ameriky, aby tam navázal styky s vládou pro naše osvobození. S ním má odjeti první oddíl československých legionářů dne 3. března z Ukrajiny k Vladivostoku.

Společenské poměry postaveny jsou válkou na hlavu: klidný občan, úředník, nutkán ohromným vydáním, hledá cestu nového výdělků. Všeobecně se čachruje potravinami, z některých kaváren staly se bursy, kde scházejí se bonviváni i bledný lid k výměně zboží. Ustarané, zedřené ženy plní vlaky na výpravách do vesnic od Prahy vzdálených 80—100 km, svlečou se sebe šaty i boty, ba i vlasy prodají za pytel bramborů. Natřískané vlaky; okna a dveře rozbité, železniční správa vymáhá náhradu škody, ale nespravuje, nezasklívá, ve vozech vítr se točí. A na druhé straně u válečných zbohatlíků vystupuje rozmařilost, požitkářství, zábavní podniky večer co večer jsou plny hýřilů a nevěstek. Zlý příklad působí dále, jeví se všeobecná chtivost peněz — mnoho peněz, které, ač mají malou cenu, přece otvírají dveře k rozkošem. Dochází k lichvě všeobecné, v níž platí se za viržinku 2 K, za balíček tabáku 1 K. Na jedné straně není přidělů nejpotřebnějším, na druhé straně přiděluje se továrničkám a interesentům nadbytek zboží k čachrování. Společnost „Bonita“, právě založená na výrobu marmelády, dostala

8½ a pak ještě 36 vagonů cukru, ač je zpracovat nemohla; společníci prodávali soukromně 1 kg cukru po 10—13.50 K a vydělali: řed. Jelinek 57.000 K, Sedláček 82.216 K a jiní celkem asi ½ mil. K. Za to byli odsouzeni na tři týdny až měsíc vězení a k pokutě 50.000 K. Ale kolik jich běhá bez trestu! Lidí přepracovaných, přestrašených a hladových vzmáhá se válečná nervosa, všeobecná rozechvřenost a nedůtklivost, která vede v jednotlivých případech v divadle, kostele, u soudu a pod. k děsivým výkřikům jednotlivců, záchvatům zuřivosti a následkem toho k panice obecnstva. Pověřčivost vede ženy k věstkyním, jež věští za 5 K nejlaciněji, nával jest takový, že tvoří se fronty; některé věstkyně kupují si domy.

Bída, hlad, drahota. Pro židy jest mouky dost, do Prahy dodal válečný obilní ústav 7 vagonů bílé mouky na macesy, zatím co lid nemá ani černý chléb. Židé nuselští velkomyslně vzdali se této výhody, protože to budilo pohoršení. Celkem dostali rakouští židé 100 vagonů uherské mouky na macesy. — Ministerstvo výživy bylo zrušeno — teď už není z čeho brát — a přidělen referát k předsednictvu min. rady ve Vídni. — Kilogram mýdla platí se 38 K.

Kulturní obrázek z Ruska. V Saratově, Jekatěrinburku a j. uskutečnily bolševické rady sedláků, dělníků a vojáků zvláštní zákon, jímž učinily ženu veřejným státním majetkem. Zde výtah z dekretu: 1. Prvním březnem 1918 zrušuje se právo na vlastnictví ženy ve věku od 17 do 32 roků. 2. Stáří žen bude zjištěno křestními listy a komisí, která ženy odhaduje podle jejich zjevu. 3. Ustanovení toto netýká se žen, které mají pět dětí. 4. Bývalí vlastníci (manželé) smějí si ponechat právo na užívání svých žen, nečekajíce, až na ně přijde řada. 5. Bude-li manžel odpírati právo ustanovení, ztrácí na ženu svou jakéhokoliv práva. 6. Všechny ženy budou oddány soukromému majetku a jsou prohlášeny za majetek celého národa. 7. Rozdělení a uspořádání vyvlastněných žen má býti předáno saratovskému anarchistickému klubu. Během 3 dnů po vyhlášení tohoto ustanovení musejí se všechny ženy, patřící nyní celému národu, osobně dostaviti a odevzdati adresy a opatřiti si potřebné informace. 8. Před utvořením komitétu na provádění tohoto ustanovení občané budou pověřeni sami touto kontrolou. Každý občan, našedši ženu, která se nepodrobila, musí to oznámiti

anarchistickému klubu a udati adresu, jméno a rodné jméno dotyčné ženy. 9. Občané mají právo užití ženy ne častěji než jen třikráte do týdne na tři hodiny. Podepsána: Rada města Saratova, Rusko. — Podle „Več. Vremje“ jmenují se nynější vládci Ruska takto: Šteklov-Nachamkes, Sinovjej-Apfelbaum, Trocký-Bronstein, Kameněv-Rosenfeld, Suchanov-Gimmer, Gorev-Goldmann, Meškovsky-Goldenberg, Larin-Lurje.

Kdo živí vojsko? V době od února do října 1917 mělo býti dodáno vojsku podle klíče 66:34 z české oblasti 209.541, z německé oblasti 107.947, dodaly však celkem: česká oblast 193.527, německá oblast 68.851. Němci tedy dodávají daleko méně, nežli zemědělci čeští a nežli mají dodávati. Jak je vidno už z hořejšího výčtu, nedodala v procentech: česká oblast 16.014 8%, německá oblast 39.096 36%. Němci nedodávají více než třetinu dobytka, ježž mají dodávati! To jsou čísla poučná!

Politické. Vídeňská vláda je v úzkých, opoziční většina slovanská nechce povolit ani čtyřměsíční rozpočet. Čeští i jihoslovanští vůdcové povolání k císaři, co tam vyřídili, i slova císařova censura potlačila. Seidler nabízí nové uspořádání Rakouska v komisi pro reformu ústavy. Němečtí poslanci vyzývají Slovaný k vyjednávání. — Staněk a Tusar byli 27. února přijati císařem v Badenu. Český Svaz se usnesl, aby s těmi pány šel k císaři také Klofáč, ale dispoici nebylo lze už změnit. Z jihoslovanského klubu byli povoláni Laginja a Korošec; císař nabádal opustit opoici. — Czerin odjel do Fokšan uzavírat mír s Rumunskem.

Populace. V týdnu od 24. února až 2. března zemřelo v Praze 236 osob, narodilo se jen 94 dětí. V Plzni zemřelo roku 1917 o 1000 lidí víc než se narodilo (901:1923).

3.—10. března. Rakouské vojsko obsadilo v Rusku Lachov, Proskurov, Lipkany. Německé loďstvo obsadilo Aalandské ostrovy. — Němci připravují ofensivu na západní frontě. Francouzi vnikli u Calonne do německých posic až do čtvrté linie. — Angličané porážejí Turky v Palestině a obsazují Katravani, Ataru, Silvad a Hit na Eufratu. — Angličtí a francouzští letci bombardovali v Bavorsku Norimberk, Mnichov, Mylhúzy, Mannheim a j.

Druhá českoslov. divise chystala se projeti Bachmačem na cestě z Ruska do Francie; Němci kladli překážky, napadli vlak. Čeští hoši provedli odvetu a Němce seřezali tak, že žádali o příměří k pochování mrtvých. České vlaky pak odjely dále k Vladivostoku. Generál Podhajský, pluk. Červinka, kapitán Kadlec, poručík Čeček, kteří vedli I. a II. divisi čsl. vojska, důstojně tím zahájili slavnou českou anabasi, o níž tu bude postupně více referováno. Zatím, co jedna část nastupovala v Bachmači do vlaků, druhá část čsl. vojska hájila nádraží. Tyto bitvy znovu se opakující trvaly od 8. do 14. března, kteréhož dne o půlnoci poslední vlak s pluky 4., 6., 7. a záložním 1. odjel. Do opuštěné stanice rudí Němci teprve o 4. hod. ráno vkročili. (Viz též 11—21 března)

Politické. Anglický a francouzský velvyslanec odjeli z Petrohradu. — Císař Karel přijal zástupce Českého svazu a prohlásil, že nechce vládnouti absolutisticky. Všech oprávněných přání národů, jež možno označiti za splnitelná, bude dosaženo, pokud ovšem jsou v rámci státu s habsburskou dynastií. Císař je připraven každou změnu ústavy podepsati, pokud ovšem říše a dynastie zůstanou nedotčeny. Sliby, aby čeští poslanci zanechali oposice a povolili rozpočet, leč ti a Jihoslované zůstali pevní; Polské Kolo však opět, jako již tolikrát, zklamalo Seidlerovi rozpočet po boku Němců povolilo a za to již 12. března předložila vláda protislovanskou reformu ústavy. Než byla však projednána, došel už Rakousku dech.

Dopravní poměry. Zrušeno několik vlaků; do Prahy a z Prahy jezdí na př. z Františkova nádraží po dvou vlacích denně. Poštovní doprava je hanebná, dopis z Vídně do Prahy potřebuje 5—6 dní. Pošt. spořitelna vyplácí cheky 7.—12. den. Telefonem z Prahy do jiných měst nelze se dovolati, telegramy potřebují z Prahy do Kolína 2 dny; korespondenční lístky, poukázkové a poštovní adresy průvodní nelze dostati, balíky se celé týdny na poštách nepřijímají a když se tak děje, stojí u pošt fronty zasílatelů.

Persekuce. Parlamentní censura ve Vídni potlačila dosud na 100 poslaneckých řečí, dotazů a návrhů.

Hlad je stálým hostem většiny domácností. Německo půjčilo Rakousku asi 100 vagonů mouky, která však hodila se jen na pop pro obuvníky. V Chorvatsku je přes 6600 dětí na výživě z Bosny a Hercegoviny, kde zuří nejstrašnější hlad. V Praze stojí fronty pro chleba od večera do 8. hod. ráno a na většinu čekajících se nedostane, někdy se vůbec nerozdílí, neboť zásoby mouky podle ohlášení magistrátu jsou úplně vyčerpány! — Ve 148. až 159. týdnů bylo Praze dodáno na místě 45 vagonů mouky jen 31 vagon, v 151. týdně na místě 11 vagonů jen 9. Za chybějící mouku nebyla dodána také v posledním týdnu žádná ovesná rýže. Za minulý týden nemohly dodati aprovisační úřady pekařům 56 q chlebové mouky. V zásobě mají nyní pouze jeden vagon mouky kukuričné. Pro příští týden není zásoba mouky ani na chléb ještě zaručena.

„České srdce“ podperuje 15.000 hladovících rodin v Praze a okolí.

Hospodářské. Lékárny nemají lahviček, kelímků, zátek; obecnstvo si musí přinášet své hrnečky.

Mír? Bolševici podepsali 3. března brest-litevský mír, přijali diktát Německa: vyklidí Ukrajinu, Estonsko, Livonsko, Finsko a Aalandy, zřikají se Polska, Kuronska a Litvy, jakož i území, které Německo s Rakouskem okupovali. Tím bolševici kapitulovali. Kavkazská republika protestuje proti míru. — Předseda ruské deputace Sokolnikov prohlásil protest proti německé smlouvě: „Rusko znásilněné porušením příměří podpisuje mírovou smlouvu jemu předloženou, nevcházejíc ve vyjednávání o tom.“ — 6. března ujednán s Rumunskem 14denní klid zbraní a Rumunsko podepsalo prozatímní mírovou smlouvu.

Společenské. Loupeže a krádeže se množí, není bezpečnosti. Ve Vídni jest 790 krádeží týdně, proti 60 v míru.

Maffie udržuje stále styky s cizinou, odkudž dostává zprávy o zahraniční situaci, jak se utváří pro československý stát. Naši z Paříže nabádají: „Nezadejte si!“. Nezadejte si v parlamentě, ani vůči vládě, ani doma, neboť legionáři i naši zahraniční zástupci hledí úzkostlivě k domovu, co se zde děje, aby zdejší rozhodující činitelé jich nezapřeli a nekompromitovali. Oni tam pracují pro

rozbití Rakouska a my zde — mohli bychom jinak? Spiklenců českých jest 26. Mezi nimi Sokol Ludvík Očenášek, maj. elektrotechnického závodu, po tříměsíčním pátrání našel pomocí chefred. „Nár. Listů“ Fr. Sise státní telefonní linku, která spojovala Berlín, Vídeň a Pešť; mezi Břevnovem a Košířemi při zmíněné linii opatřena zahrada „Demartinka“ s domkem, jenž sloužil za přijímací stanici. Po větvích sousední hrušky svedl vedení vlasovými drátky od telefonní linky do podzemního kabelu. V domku pak br. Očenášek ztrávil — ač voják — mnohé hodiny, vystřídáván občas inž. Malým, aby vyslechl a zaznamenal důležité politické hovory vládní, které pak sdělovány dru Scheinerovi, starostovi Č. Obce Sokolské, dru Šámalovi, a jeho prostřednictvím dále za hranice. Domek k tomu účelu zakoupil inž. Bohdan Bečka. Maffie propašovala ke čtyřdohodě vynález Očenáškův, vzdušné torpedo, jehož pak s úspěchem dohoda používala.

11.—21. března. Na obou stranách francouzské fronty připravuje se ohromující ofensiva.

Československé vojsko v Rusku ve dnech 10. až 14. března v Bachmači v Rusku slavně přemohlo německé bolševické dobrovolníky, kteří jim bránili ve volném odjezdu ke Vladivostoku a na francouzskou frontu. Naši měli 250 mrtvých a raněných, Němci přes 3000, získáno 20 lokomotiv, 400 vagonů s potravinami. V Kursku odevzdali bolševikům proti kvitanci dělostřelectvo, strojní pušky, ručnice, povozy a koně. Kvitance uvádí, že „revoluční vojska nezapomenou bratrské pomoci Čechoslováků“ —

Vojenské. Na nátlak českých poslanců vydala vláda císařské nařízení, jímž postupně propouštějí se nejstarší vojáci 51-, 50- a 49letí. Ale za to žádá zákon, jímž všichni muži od 17 do 60 let, ženy od 19 do 40 let mají všeobecnou pracovní povinnost válečnou!

Politické. Zemští hejtmani a členové zem. výborů sešli se na pozvání zem. maršálka dolnorakouského, prince Al. Lichtensteina ve Vídni,

dne 14. března a protestovali proti porušování zemské samosprávy a centralisaci vlády. — Čtyřdohoda žádá energicky od Holandska a ostatních neutrálů veškeré lodi; jelikož Holandsko se vyhýbalo, čtyřdohoda zabavila holandské lodi. — Rakouský hrabě Mensdorff vyjednával s anglickým jenerálem Smutsem ve Švýcarsku o separátním míru, ale nedohodli se.

Ruské zmatky trvají stále, odehrávají se boje mezi bolševickou červenou gardou a vojskem strany protivných. Rusko je nezbádaná výheň; podrobných zpráv není. Trocký se vzdal úřadu komisaře pro zahraniční záležitosti a stal se velitelem Petrohradu, organizuje obranu jeho; vláda stěhuje se do Moskvy. Sověty prohlašují Rusko za federativní republiku. V Ukrajině přes podepsání míru postupují Němci a Rakušané na Charkov a Kišiněv a obsadili Oděsu. — Socialistická strana Radkova žádá na Leninovi: 1. konec jednání se středními mocnostmi, 2. obnovení styků s dohodou a spojení s ní, 3. zastavení občanské války, 4. utvoření silné revoluční armády a koaličního ministerstva. — Ruská církev dala bolševiky do klatby. — Krym se prohlásil za samostatnou republiku.

Sociální. Odborové organizace národně sociální a socialistické prohlašují se pro jednotnou socialistickou stranu českou. — Německo zajímá dělníky z Ruska, Polska a Ukrajiny a vleče je do Německa.

Hlad, bída. Není masa. Ve Vídni panika při otevírání jatek, lidé ušlapání.

Hospodářské. Německo zahájilo 18. března osmou válečnou půjčku. — Škodovka vykazuje za r. 1917 hrubý výtěžek 57,975.850 K, o 11.5 mil. více než 1916; dividenda činí 56 K, totiž 17.5%.

Persekuce. Vídeňský večerník „Abend“ úředně zastaven, protože agitoval pro mír a kritisoval zásobování a výživu lidu.

Češi za hranicemi. Němečtí poslanci a jejich listy denuncují Čechy, že již na podzim r. 1914 red. Bohdan Pavlů jako praporčík se svou četou přešel k Rusům. Již v srpnu 1914 vyslaly výbory české k carovi deputaci, jež jej pozdravila slovy: „Kéž by volná koruna svatováclavská zaskvěla se v záři koruny Romanovců!“ V deputaci byli knihkup. Koníček, správce moskev. filiálky „Laurin

a Klement“ Tuček a jistý Hrabě. Mezi 10. a 13. zářím 1914 utvořil se na petrohradském kongresu „Svaz českých spolků na Rusi“ a usneseno utvořiti českou legii. Zmíněný Tuček získal si o její organizaci zvláštní zásluhy, jež mu vynesly čestné příjmení „český Garibaldi“. — Pavlů organisoval sjezdy s Masarykem a Dürichem v Moskvě v březnu 1915 a v Kijevě v dubnu 1916, kde zbavili Habsburky trůnu a prohlásili českou samostatnost. V resoluci přidali se ke kadětům, Miljukovi a Kerenskému; po vítězství bolševiků prý se rozštěpili, malá část tvořila jádro červených gard bolševických. Při obsazení Oděsy rakouským vojskem byli Češi zajati a Němci přimlouvají se za potrestání. Čechové tvoří brigády ve francouzském i italském vojsku, američtí Češi sestavili „Armádu vítězství nebo smrti“ ze 120.000 Čechoslováků, kteří bojují na francouzské frontě.

22.—31. března. Němci pokoušejí se podle všeho ještě jednou o vítězství, dřív než se zhroutí, a proto zahájili strašnou ofensivu na francouzské frontě; vnikli 23. března mezi Arrasem a La Fère do druhé až třetí anglické posice, ostřelují z dálky 120 km Paříž ohromným dělem, zv. „tlustá Berta“. Toto ostřelování Paříže počalo 23. března, pokračovalo denně a skončilo 8. dubna, kdy byla „tlustá Berta“ francouzskými letci nalezena a učiněna neškodnou. Nejhorší ostřelování bylo na Velký pátek, celkem dopadlo na Paříž 283 střel, zabito 120 mužů, 132 žen, 14 dětí a těžce zranilo 621 osob. O Velkém pátku padla střela na kostel St. Gerváse, prorazila klenbu a zabila nebo zranila 200 osob. Na obou stranách bojuje 11 milionů vojska. Němci 24.—25. března zabrali Pérone, Bapaune, Nesle, překročili Sommu a průplav Crozat a dostali se na linii, již na jaře 1917 opustili, místy ji překročili. Po čtyřech dnech Francouzi zesílili frontu a postup Němců zvolnili, částečně Němce odrazili jižně od Sommy, dále u Boyelles, Moyenneville, Ablainzeville a Puisieux. Francouzští letci svrhli 3½ tuny traskavin na továrnu v Ludwigshafenu a na město Lucenburk. Velká německá ofensiva se zhroutila a Francouzi ujali se 29. března protiofensivy. — Angličané v Palestině překročili Jordán, dobyli Amman, pora-

zili Turky na Eufratu a obsadili Hadithu. — V zajateckém táboře v Milovicích zahynulo tyfem, mrazem, nečistotou, vinou černo-žluté vlády rakouské za 4 měsíce 4000 zajatých Italů.

Bída a hlad. Císař Karel navštívil severní Čechy, aby shlédł hlad lidu německého a zastavil se též v Lysé, kdež přijal starostu pražského dra Groše, jemuž slíbil přízeň pražskému obyvatelstvu. Přes Starou Paku odjel do Vídně. — Ve Frýdku kupují lidé z hladu bochníček chleba až za 14 K! V Uhrách teprv nyní se zapovídá péci bílý chléb, Rakušané nesmějí v Uhrách nakupovati. Z Čech se vyvážejí vejce, sýr, málo ve velkém.

Populace. Na ústředním hřbitově vídeňském vyvěšují černý prapor na znamení, že pochovali denně přes 1000 mrtvol.

Politické. V Praze konal se 27. března sjezd českých okresů, jenž se ohradil proti provincii „Deutschböhmen“ a vyslovil se pro sebeurčení a samostatnost českého národa.

1.—12. dubna. Němci dobyli na franc. frontě Beaucourt, Mezières, vesnice Aubercourt, Hangard, Demmin, tvrz Renand, Armentières, Holebeke; Francouzi a Angličané provádějí protiútoky na Ancře a Avře, jimiž dobývají některých míst zpět, hlavně u Scarpy, jižně od Montolidieru. Anglické loďstvo napadlo německé základny v Ostende a Zeebrügge a zatarasilo tyto přístavy několika potopenými loďmi starého typu. Různorodému velení francouzskému a anglickému přičítají se veliké ztráty Angličanů, proto bylo vrchní velení svěřeno francouzskému maršálu Fochovi. — Němci v Rusku přes mír dobyli Jekatěrinoslavi a Charkova. — Angličané dobyli v Palestině Deir Simom, Kumelik a Kumelburuid.

Československé vojsko v Rusku. Slavná anabase. Druhá výprava z Ruska, asi 500 mužů (viz 5. listopadu 1917) po dlouhém čekání konečně opouští v Murmanu Rusko, aby se přeplavila do Francie. Po šestidenní plavbě přistáli v Newcastle, přešli Anglii, kanál La Manche a vylodili v Le Havru, odkudž byli dopraveni do československého tábora v Cognacu. — Odbočka Národní rady s prof. Maxou v čele smluvila v Moskvě se Sovětem lidových komisařů, že tito propustí volně naše vlaky do Vladivo-

stoku, a za to naše vojsko odevzdá zbraně, až na 168 ručnic a jednu strojní pušku. Zkušení velitelé čeští nedůvěřovali bolševikům, zrazovali od odzbrojení. Přes to některé části odevzdaly zbraně. Mezi tím však Němci a Maďaři, zajatci rakouští, utvořili ozbrojené tlupy, které odjezdu našich co nejvíce bránily. Další část legií chystala se rovněž na cestu k moři; u Bachmače setkala se se silným odporem německo-maďarského vojska. Za tamní hrdinský čin jim ještě vrch. velitel sovětů (bolševiků) vyslovil díky, že zachránili prapor ruské revoluce. Avšak odstěpenci, komunisté čeští Muna, Knoflíček, Hais a j., pracovali proti výpravě legií z Ruska do Francie. Legionářům samým namlouvali, že Masaryk je prodal vládě německé, že bude jejich loď torpedována a potopena, Trockému pak vyličovali legionáře jako zpátečníky, buržoy, protirevolucionáře, přívržence carismu, ačkoli tito do ruských poměrů se nevměšovali a chtěli jen volně odejít. Zároveň Německo nepřálo si posílení francouzské fronty zdatným československým vojskem a nasadilo všechny páky u bolševické či sovětské vlády, aby odjezd zmařila. Začalo pronásledování Čechoslováků, zajímání a věznění. Vlaky československé, roztroušené po celé sibiřské trati, byly v třeskutých mrazech zdržovány, legionáři vydáni hladu a nejhorším svízelm, konečně měli býti i odzbrojeni a pak vydáni nepřátelům na milost i nemilost. A tu došlo k československému odboji. Legionáři obsadili sibiřskou trať a řadu významných důležitých míst, poráželi vojska německá a bolševická napořád, stavíce tak novou ruskou frontu. Bylo svedeno bezpočet bitev a potyček. V Čeljabinsku musili naši mocí osvoboditi své zajaté; nastaly bitvy v Omsku, Irkutsku, Zlatoustě, Serdobsku, v Pemze. Všude byli bolševici poraženi našimi téměř bezbrannými hochy. Marjanovsku u Omska vzali pomocí bomb a seker, červenou gardu rozbili. V Miase zabrali tuhou posíci holýma rukama a klacky, a tak to bylo po celé délce sibiř-

ské trati. Jak uměli tito hrdinové umírat! Šest těžce raněných legionářů bylo v bitvě odříznuto od krajanů a neviděli možnost vyvážnutí. Chopili se kolem krku, zapěli „Kde domov můj“ a jedna bomba, již měli po ruce, ukončila jejich boj za svobodu národa. Jiní těžce ranění, nechtíce býti překážkou v dalším pohybu, prosili kamarády, aby se s nimi nezdržovali a — zastřelili je.

Politické. Rakouský zahraniční ministr hrabě Czernin pozval si dne 2. dubna několik vídeňských radů, před nimiž surově napadl český národ a poslance jeho, obviniv je z velezrady a prodlužování války. Francouzský ministr p. Clemenceau nabízel před časem vyjednávání o mír, ale poněvadž prý čeští politici vůdcové v parlamentě dělají vítr, rozhodla se dohoda: „že jest lepe vyčkati, neboť parlamentní politické události u nás opravňují prý k nadějím, že mocnářství bude brzy bezbranné“. Tím prodlužují Češi válku. — Tato řeč byla odrodilci Czerninovi osudná. V Čechách strhla se proti němu neslýchaná bouře nevole. Ve Francii Clemenceau obvinil Czernina ze lži, naopak prý vysoko stojící osobnost dala se ptáti dohody po ochotě k míru, a když Czernin to popřel, uveřejnil 1. dubna Clemenceau list císaře Karla ze dne 31. března 1917, psaný svému svaku princi Sixtovi z Bourbonu, že bude podporovati nároky Francie na Elsas-Lotrinky, obnovení Belgie a Srbska a žádá o vyzvědění nálady Francie a Anglie, přípravu terénu pro mírové porady. Tento list byl z rakouských kruhů označen za padělek (vlastně pozměněn). Nálada v Čechách svorná proti Czerninovi. V obci u Podivína, kam podnikali Vídeňáci hromadné výpravy za potravinami, objevily se po Czerninově řeči na vratech statků tabulky, adresované Vídeňákům: „Neobtěžujte nás, my jsme tu sami velezrádci!“ Svaz českých poslanců protestoval u předsedy zahraničního výboru a u ministerského předsedy proti této Czerninově řeči.

Římský kongres potlačených národů Rak.-Uherska zasedal v Kapitolu od 8. do 12. dubna za předsednictví senátora Ruffiniho, s účastí starosty Říma, kníže di Colonna, místopředs. dra E. Beneše a dra Ant. Trumbiče, dále se účastnili: Jan Zamorski (Polák), sen. Demetr Draghicesca (Rumun), posl. Andre Vorre a Mussolini (Italové),

posl. Franklin-Bouillon (Francouz), H. Wicham Steed, žurnalista (Angličan), Comm. Nelson Gay (Američan), dr. M. R. Štefánik, Fr. Hlaváček, dr. Št. Osuský, dr. Ant. Papírník, Rud. Gabriš, dr. L. Sychrava a Jan Šeba (Čechové), kromě dalších Italů (32 členů), delegace jihoslovanská a srbské skupštiny, Rumunů a j. Přijaté resoluce hlásají: aby dohodové státy uznávaly vojenskou organizaci potlačených národů rak.-uher., aby národy ty vystříhaly se všech sporů prospívajících Rak.-Uhersku a Německu, aby spojenci přijali bojující legie těchto národů, aby je před zákonem považovali za přátele a spojence, dali jim soukromá i občanská práva v zemích dohody, aby uznali jejich nezávisle státy. Dále Italové, Poláci, Rumuni, Češi a Jihoslované prohlašují své právo na vlastní státy, spatřují v rak.-uherské monarchii překážku svých práv a nutnost společného boje proti tomuto utiskovateli. Po ukončení kongresu 12. dubna přijal delegaci ministerský předseda Orlando u přítomnosti min. Bizzolatiho (odpůrce Sonniny politiky) a vyslovil uspokojení i blahopřání italské vlády dílu kongresu, jež schválil; odsoudil rakouské pronásledování národů a nadšenými slovy ocenil činnost čsl. výzvedných sborů na italské frontě. Tímto kongresem byl upozorněn celý svět na odpor národů proti Rakousku a zejména získány Spojené státy americké a president Wilson pro naše osvobození, jak nasvědčuje nota stát. sekretáře Lansinga z 29. května 1918. Kongres zároveň posílil v Italii stranu nám přátelskou, takže již 21. dubna mohl dr. M. R. Štefánik docílití podepsání smlouvy o čsl. vojsku a uznání našeho státu.

Censura rádí bezohledně; škrtila v „Nár. Listech“ článek, jenž prošel před 70 lety v Havlíčkových „Národních Novinách“.

Hlad, bída. Dne 6. dubna nařídilo místodržitelství Král. českého následkem úplného vyčerpání všech zásob, že osoby, mající do 4000 K (na Vinohradech 2400 K) ročních příjmů, dostanou jen půl bochníčku chleba, přes tento příjem — žádný chléb. Hrozivá situace, stávka úřednictva, deputace do Vídně, načež od nařízení upuštěno. Je zřejmo, že nás chce Vídeň vyhladovět. V Praze nedostává se týdně 174.000 kg mizerného chleba, jež by však lidé hltali, jen kdyby byl. V Čechách zrekviruje se v dubnu 80.000 kusů

dobytku pro vojsko a Vídeň. Ale dr. Schreiner, býv. německý ministr, odepřel dáti svých 15 krav. — Pražská aprovisační centrála zkazila za 20.000 K zelí, jež dala naložit do sudů od petroleje.

13.—20. dubna. Němci svírají ve Francii pevnost Ypern, dobyvše Passchendelle, Poelcapelle, Langenmark, Becelaere, Gheb-

Slavné uvítání legionářů z Francie v Praze.

welt a Wytschaete. — Dohodová letadla podnikla 33 velkých útoků na německá města Mohuč, Untertürkheim, Cannstadt, Koblenz, Freiburg, Zweibrücken, Kaiserlautern, Mannheim, Ludwigshafen a Kolín n. R.

Politické. Dne 13. dubna sešel se v Praze v Obecním domě valný sněm českých poslanců, zástupců obcí, literárních, politických, sokolských, národohospodářských atd., všeho lidu českého, rovněž četní poslanci jihoslovanští a j., aby manifestovali proti hraběti Czerninovi. Po ře-

čech předsedy čes. svazu posl. Staňka a spisovatele Jiráska složena tu slavná přísaha všeho lidu československého, jejíž nekonfiskovaná část zní: Národu československému! Nesmírná válka celého světa dostupuje svého vrcholu. V bolu a hrůzách stojí nepřehledné zástupy mužů a žen československých. V potocích tryskala a tryská na bojištích krev československá. (45 slov zabaveno.) Nepodlomen, utrpením zocelen, věřil a věří národ náš, že z bouří světové války vykvete na konec také jemu nový lepší život a že touhy jeho všelidské posvěceny budou mírem všeobecným, jenž lidstvo na věky ochrání od opakování katastrofy dnešní. Nechtěli jsme a nechceme, nežli žítí životem svobodným a samostatným, spravovat osudy své (tři slova zabavena) a budovat nepoutání a volní bytí svoje, jak o to usiluje každý uvědomělý národ po všem kulturním světě. To je právo naše nejposvátnější, právo národní (dvě slova zabavena), právo národa, jenž má zásluhy o kulturu světovou a jenž svou vzdělaností, svými silami mravními a svým rozvojem hospodářským s hrdostí se postavil vlastní prací svou do první řady demokratických národů světa. Taková je jednotná a svorná vůle národní. (39 slov zabaveno.) — Národe československý! Shromáždili jsme se zde, jako povolání zástupcové Tvoji, abychom (tři slova zabavena) manifestovali, že všechen národ, sjednocen tak, jak toho dějiny Tvoje nejsou pamětníky, stojí jako žulová hradba za vším tím, co Tvoje poselstvo v památných svých a historických deklaracích zjevilo. Tak zde stojíme! A v pevné, nezlomné důvěře v konečné vítězství nejsvětějších práv svých, v důvěře ve vítězství spravedlnosti, ve vítězství práva nad násilím, svobody nad porobou, demokracie nad výsadami, a pravdy nad klamem ve velikém rozhranění dějin světových, zvedáme ruce své, a při drahé památce předků, před očima vzkříšeného národa a nad hroby padlých v mohutném souzvuku všech duší svých slibujeme dnes a pro všechnu budoucnost:

zůstaneme, kde jsme stanuli! Věrní v práci, věrní v zápase, věrní v utrpení, věrní až do hrobu! Vytrváme, dokud nezvítězíme! Vytrváme, až pozdravíme samostatnost svého národa! Zdráv buď, národe československý! Zůstávej ratolesti rostoucí, přijdiž čas Tvůj! Rostiž a vzkvétej svobodný ve vlastech Svých a ve velké bratrské rodině národů světa pro štěstí Svoje i pro blaho příštího lidstva! — Za Chorvaty promluvil posl. Ante Pavelič a předseda dr. Korošec, dále dr. Kramář, posl. Habrman za socialisty a posl. Klofáč. A téhož dne poroučel se Czernin ze svého místa jako zahraniční ministr; jeho nástupcem stal se Maďar hr. Burian. Ohlas manifestace pražské přenesl se do všech měst a okresů českých, všude obnovována slavná přísaha; policie však rozhání v Praze manifestační schůze České demokracie.

Politické. V Uhrách padla vláda Wekerlova, protože nemůže skoncovat volební opravu a vliv jmenováním Buriana zahranič. ministrem přešel na stranu Tiszovu. — Rusko-židovská republika posílá do Berlína za vyslance žida Joffeho, do Vídně žida Kameněva. — Ukrajina přijala ruský návrh, aby zahájeno bylo mezi oběma jednání o mír a vyslovila se proti připojení Besarabie k Rumunsku. — Místodržitelství české obnovilo zákaz vytápění místností a pokojů; zavírací hodinu prodloužilo od 15. dubna do 11. hod. večer, a týž den zaveden opět letní čas posunutím hodin o 1 hodinu.

Válečné. Každý den války stojí Rakousko 49 milionů korun.

Persekuce. V Německu zastaven „Vorwärts“ na tři dny pro článek o Clemenceauovi a Czerninovi.

Německé rabování. Z polských lesů odvezlo za války Německo 6 mil. kub. metrů dříví, z Litvy a Bílé Rusi 7.5 mil. pro svůj průmysl.

Populace. V týdnu od 31. března do 6. dubna zemřelo ve Velké Praze 240 lidí, narozeno 77.

Hlad, bída. V Čechách zuří hlad! Kilogram psího masa platí v Rudohoří 8 korun. — Němečtí poslanci zakročují u vídeňské vlády, aby Čechy persekvovala a potraviny jim odebírala; za to však zakazují vývoz z „Deutschböhmen“.

Hospodářské. Celkový dluh rakouského státu činil koncem června 1917 přes 55 miliard a roční úrok z dluhu toho 2.215,717.853 K. — V Charlottenburku (Německo) musejí hlídat pošt. schránky, protože je za noci vylupují a z dopisů berou pošt. známky.

21.—30. dubna. Němci na západním bojišti zastavili postup; praví se, že pro ohromné ztráty, způsobené střelbou, zaplavením celého úseku u Yprů při kanálech, jakož i že byli vyhozeni minovými podkopy. Pouze u Wytschaete a Bailleulu trvá střelecký zápas. Mezi Sommou a Moselou Němci ustoupili. Francouzi útočí na Avře. 26. dubna dobyli Němci Kemmel.

Čsl. legie v Itálii. Dr. Štefánik, dlící v Itálii, získal konečně rozhodující kruhy k povolení čsl. vojska a uzavírá tu 21. dubna první státní smlouvu, již Nár. rada po prvé se uznává co samostatná vláda. Během měsíce sestavena z dosavadních pracovních sborů a j. dobrovolníků celá armáda, již velí statečný gen. Graziani. Zařizeny pluky 31., 32., 33. a 34, které vydatně zasahují do společných bojů.

Politické. Němci bouří pro odstoupení Czernina. Kníže Max Fürstenberg, místopřed. panské sněmovny, přijel 19. dubna z Berlína, svolal ve Vídni schůzi šlechty německé a vydali prohlášení proti vládě i císaři. Příčin je několik: známé mírové listy císaře prince Sixtovi z Parmy, propuštění Czernina, útoky Němců v Čechách, že trpí hlad vinou Čechů, kteří prý mají všeho dost! Praská to; praská! — Už i „věrní spojenci“ vjíždějí si samou nervosou do vlasů! — Žádost něm. šlechty o svolání panské sněmovny, kde měl býti převrat ohlášén, zmařil předseda kn. Windischgrätz odmítnutím svolati sněmovnu, a česká konservativní šlechta prohlášením loyality císaři. — Guatemala vyhlásila Německu válku. — Proti něm. obcím, které se usnesly na resolucích o propuštění Czernina a císařských listech, zavedeno soudní stíhání.

Hlad, bída. Do Prahy mělo tento týden přijít 50 vag. mouky, nepřišlo nic. — Školní kuchyně v uhelném revíru polsko-ostravském byly zavřeny pro nedostatek uhlí. 61.118 dětí žádá z Vídně na venkov. — Týdenní dávka uhlí snížena byla na 15 kg. — Z Čech vyvezeno v týdně 21.—27. dubna do Vídně 30 vagonů bramborů.

Klerikalismus. Pražský arcibiskup Huyn, ač snaží se státi populárním, nedochází obliby; při biřmování v Řeporyjích a Ořechu vyzval starosty přifařených obcí, aby přednesli svá přání; stěžovali si, že církev nepodporuje české snahy, klerus stojí mimo ně. arcibiskup ani jiný biskup nepodepsal české státoprávní prohlášení, naopak tepelský opat Helmer nás napadá neurvale.

Hospodářské. Haličtí židé chodí po českém venkově, namlouvají lidem, že bude rekvisice šatstva, aby jim ho lacino prodali. — Šlechtici drancují české lesy: smutně proslulý Fürstenberg prodal r. 1917 as 400 tisíc metrů dříví, za něž vytěžil asi 15 milionů; rovněž tolik Czerninové.

Persekuce. Činnost „Ústředního spolku českých žen“ v Praze byla policejně zastavena.

Prof. Masaryk připlul po 10denní plavbě dne 29. dubna do Vancouver v Columbií, aby v Americe pracoval pro uznání české samostatnosti.

Spravedlnost. Ve voj. trestnici terezínské zemřel na tuberkulosu Gavriilo Princip, jeden z útočníků v sarajevské vraždě.

Populace. Roku 1916 narodilo se na Moravě 41.072 dětí a zemřelo o 8985 lidí více. Úbytek porodů ročně činí 45.000.

Společenské. Dochází k četným krádežím; u pražské poroty v březnu a dubnu projednáváno 13 krádeží, 2 hromadné účasti na krádeži, 1 úřední krádež, 4 podvody, t. j. 20 případů z celkových 24, čili 80%; zato přestalo opilství, násilnosti, činy z nešťastné lásky, zhárství, nebezpečné vyhrožování a — úplně zanikly spory tiskové. — V Haliči byly 16.—17. dubna velké protižidovské výtržnosti. — V Karlíně u invalidovny napadl maďarský voják českého pro děvče, tloukl jej bodákem až se skácel; obecnstvo chtělo Maďara odevzdati stráží, jiný Maďar alarmoval vojáky v blízkých kasárnách, kteří se vyřítili a stříleli do lidu padesáti ranami; na místě zůstali čtyři ranění.

Československé vojsko v Rusku. Ona přední část, která 3. března vyjela z Poltavské gubernie s úmyslem přeplaviti se do Francie, dojela konečně po nekonečných potyčkách s německo-maďarskými tlupami a s bolševiky, po mnohém zdržování, hladovění, dne 27. dubna do Vladi-

vostoku. Leč zde opět byli zdrženi, nemohli pokračovati v cestě, neboť nebylo lodí, které by je k cíli dále dopravily. Jiné pluky československé stále jsou roztroušeny po tratích drah, jež ovládají. (Viz 5. listopadu, 8. prosince, 16., 17. a 19. ledna, 16. února, 3. a 21. března.) Ostatní větší část čsl. vojska jest roztažena na prostranství asi 7000 km od Verchně Udinska až ke Rtiševu u Penzy. V Čeljabinsku schází se vojenský sjezd, s nímž Sovět jednal o mírné vyřízení odjezdu, zatím však žádal soudruhy v Jekatěrinbrodu a Tjumeni o pomoc na potření Čechoslováků. Byl zadržen telegram, v němž bolševici žádají o potření a pobití našich výprav. V Kijevě nacházejí naše legie značné opory u rodiny tamního průmyslníka, Čecha, Otakara Červeného; on sám i jeho choť Marie zúčastňovali se vždy českého ruchu a zařídili ze svého domu jakýs konsulat český. U nich bydlel v prosinci 1917 prof. Masaryk. Za tuto horlivost byl pak jejich dům bolševiky vypleněn a starý pan Červený zatčen.

1.—10. května. Němci dále vtrhli od Jekatěrinoslavi—Char-kova do území doneckého a obsadili Rostov, dále Taganrog u moře Azovského. V jižním Finsku porazili „nepřátele“ u Lehti a Tavastehusu. — Na italské frontě dělostřelba mezi Judikariemi a Jaderským mořem. — Vojenská rada Dohody v Abeville zabývá se otázkou osamocení a vojenské účasti národů rakouských ve válce ve smyslu příznivém. — Středoamerické republiky Nicaragua, Guatemala a Costarica vypovídají Německu válku.

Májová oslava dne 1. května stala se mohutnou manifestací veškerého lidu českého ve znamení národním. V Praze zúčastnilo se průvodu 200.000 účastníků. Kanceláře, továrny, obchody, hostince, vše odpočívalo, panoval všeobecný klid. Národ i dělnictvo, všude manifestovali pro samostatnost. Taktéž ozvali se konečně Slováci, kteří přijali doma sebevědomou resoluci a přihlásili se v ní k československé rodině. V Praze tábory lidu za po-

vznešené nálady. Slavné přísahy. že vytrváme, dokud nedobudem samostatnost.

Wír? S Rumunskem podepsán mír 7. května.

Prof. Masaryk přibyl do Chicaga, kdež byl 250.000 Čechy a Slováky nadšeně pozdraven. 7. května pozval české žurnalisty, jimž sdělil, že má být přeplaveno 50.000 legionářů z Ruska, dobře vyzbrojených, do Francie a dalších 50.000 se vyzbrojuje; třeba je financovati. 9. května dojel do Washingtonu, kde zakročil u Wilsona ve prospěch českých časopisů, aby byly vymíněny ze zákazu vycházení něm. tisku.

Persekuce. Vídeňský „Arbeiter-Zeitung“ zakázán do Německa. Obchodní akademie v Záhřebě na měsíc zavřena, protože posluchači oslavovali Zrinského a Frankopana.

Hlad, bída. Zástup asi 150 žen a mládeže z Unhošťska vpadl 7. května do čtyř mlýnů; první mlynář dal jim na jejich žádost: „Prodejte nám chleba, nebo něco málo dejte, máme hlad,“ pecen chleba, dva karásky a něco brambor od sadby. Spokojili se tím, rozdělili se a odešli; mělo to cenu asi 5 kor. Také v druhých dvou mlýnech se vše klidně odbylo. Jen ve 4. mlýně poslal mlynář služby pro četníky, ta vyskočila zadním oknem, které nechala otevřené; tudy vnikli lidé dovnitř, vzali pytel pšenice, který si rozdělili, byli však na dvoře zatčeni četníky. Na celém Kladensku pozatýkáno takto na 300 lidí, kteří postaveni před soud. — Na Teplicku a rovněž i jinde děti české jako německé nemohou pro hlad a drahotu chodit do školy, slabostí padají, při vyučování spí. Pro Prahu rozpočteno o 50.000 bochníků chleba v tomto týdnu méně, ale ani polovice nedodána; pro 130 tisíc obyvatelů došlo jen 45.000 bochníčků, méně o 62.000. Vinohrady nedostaly žádnou mouku a zásoby jsou vyčerpány; taktéž Nusle atd. V Praze usneseno dávat chléb jen 9—10členným rodinám! — Třebenický Titta žebral v Německu o potraviny pro „Deutschböhmen“ — dostal slib na 30 vagonů sušené řepy. Na českém venkově opět příkré rekvisice s výsledkem několika kg ovsa v jednotlivých statcích, při tom v Královicích u Plzně a j. krvavé srážky se

sedláky. 80.000 kusů dobytka rekviruje se v Čechách měsíčně pro vojsko (45.000) a Vídeň (6000). — Zásluhou ústředny „Oezeg“ shnilo letos 1800 vagonů zelí.

Mír? Německo učinilo prostřednictvím mnichovského prof. Quidde, přítele německého kancléře Hertlinga, mírové nabídky americkému profesoru Heronovi k rukám Wilsonovým: 1. Elsas-Lotrinky dostanou samosprávu a nebude při mírové konferenci o nich mluveno. 2. Rusko dostane nějaké ústupky, ale nesmí se na konferenci mluvit o brestském míru. 3. Žádný hospodářský bojkot po válce. 4. Německu budou vráceny osady. Prof. Herone zprostředkování odmítl.

Dobročinnost. Pro „České srdce“ bylo dosud sebráno přes 2 miliony korun kromě potravin a šatstva atd.

Politické. Vláda uzavřela parlament a vydala opět o 2 miliardy papírových peněz víc.

Bezpečnost. Neslýchané vykrádání zásilek na drahách. Jen na vídeňském východním nádraží nakradeno v poslední době za 170.000 K životních potřeb; zatčeno 14 železničních zřízenců.

11.—25. května. Italové usazují se v území Monte Corna. — Angličané dobyli na Němcích vesnici Fille sur Ancre. Útočí u Sekeru; boje u Bucquoque a Hebuterne. — Přístav kotorský a Drač napadeny letci čtyřdohody. — V Mezopotamii zahmali Angličané Turky přes Lesser Zap, na Tigridu postupují k Ferse. — Dohodoví aviatikové srazili v tomto týdnu 274 nepřátelských letadel.

Čechoslováci ve Francii. V Jarnacu na břehu Charenty tvoří se československý pluk č. 22, jenž potom pro své hrdinské činy nazván „Argonský“.

Čechoslováci v Rusku setkávají se v Čeljabinsku s maďarským oddílem, jenž z návodu německého brání našim v cestě do Francie. Jistý Maďar zranil kusem železa našeho vojáka a byl za to zabit.

Hrdinský kousek. Dne 17. května chystána nová rakouská ofensiva proti Italům; tu Čech, letec, poručík Jan Valenta z Plzně, sebral veliteli princí Karlu Schwarzenbergovi na Piavě plány dělostřelecké a ulítl přes San

Vito na Tagliamento a Treviso. Nad frontou stal se terčem střel rakouských i italských, a 27 letadel italských vzlétlo proti němu. Zasažen, zřítíl se na italské půdě; ztratil při tom nohu a zuby, ale plány odvedl Italům přece. Rakouská ofensiva musela býti odložena až na 21. června. Valenta stal se legionářem a k žádosti anglického velitelství vypracoval plán, jak by 500 letců přeletělo Alpy a přistálo v Čechách, odkud měla býti zahájena ofensiva proti Německu. Z podniku však sešlo. Valenta bohatou odměnu odmítl.

Politické. Rakousko uzavírá s Německem tuhou vojenskou a obchodní smlouvu na 25 let. — Štyrští Němci žádají v audienci u císaře Karla, aby bez parlamentu zavedl jednotnou řeč a státní nezbytnosti (absolutismus). — Ke státnímu sekretáři Lansingovi dostavili se zástupci uherských Rusínů z Ameriky, žádající, aby Rusíni uherští připojení byli ke státu československému.

Čechoslováci v Rusku dne 24. května chtěli projeti Penzou na své cestě do Vladivostoku. Avšak na rozkaz Trockého měli býti českými, německými a ruskými bolševiky zadrženi a odzbrojeni. Nastal boj Čechů proti Čechům, při němž Čechoslováci internacionálu přemohli a Penzu dobili. Dne 25. května konali naši sjezd v Čeljabinsku, kde pokusili se ještě jednou o dohodnutí se s vládou sovětů, vyslali k Trockému Neuberta k jednání. Trocký písemně potvrdil opětně, že Čechoslováci mohou volně odjetí, ale beze zbraně, a zaručil Neubertovi volný návrat k našim. Tajně však poručil Neuberta zdržovati v naději, že zatím budou naši potřeby. Sjezd, nedočkav se návratu Neubertova, a maje v ruce zachycené telegramy, usvědčující Sovět z věrolomnosti, vyjmul Odbočce Čsl. národní rady pravomoc řízení transportu vojska a ustanovil k tomu zatímní komitét: podpl. Vojcechovského, poručíka Čečka, pluk. Gajdu s předsedou Bohdanem Pavlů. Když pak zachycen telegram vojenského komisaře Trockého, aby Čechoslováci potřeby byli jako povstalci, usnesli se pokračovati v cestě, kterou však

klacky a noži musili si uvolňovati. Poráželi rudé a odzbrojovali je napořád: 25. května u Marjanovky, pak v Irkutsku, Zlatoustu atd. Během měsíce vyčistili a zabrali trať od Irkutska k Volze (4500 km) a pak dále.

Prof. Masaryk jest ve Washingtoně obléhán politiky, žurnalisty, všemi ctěn a vážen.

Věci české. 16.—17. května nadšené a velkolepé slavnosti jubilea 50 let Národního divadla za účasti velkých výprav: Slováků, Slovinců, Poláků, Italů a j. V Pantheonu musea slavnostní shromáždění, na Václavském náměstí improvizovaný tábor lidu o stu tisíce hlav, průvody v pestrých národních krojích; dr. Kramář nesen triumfálně přes Václavské náměstí do musea a odtud. Všeobecné sbratření slovanské, obnova přísahy, pějící se národní písně, řeční se všude a pořádají sbírky. Před „Zlatou husou“, kde bydlí slovanští hosté, ověněna „slovanská lípa“. — A po slavnostech mráz. Na pokyn z Vídně dává policie vypovídati slováckou omladinu z Prahy, zakazuje hereckou slavnost na Žofíně a veškeré schůze, projevy. Slovanskou lípu hlídá policie a strhuje s ní květiny, jimiž ji lid věnčí. Projev delegátů slovanských a románských pro samostatnost potlačen; zakázáno nošení trikolor. „Národní Listy“ zastaveny 19. května. Nastává krutá persekuce, již snášíme klidně, s opovržením. — Ministr nespravedlnosti, Togenburg, vydává oktrojírku krajských vlád (uzavřené něm. území) za protestu české delegace i samosprávných sborů z celých Čech, Moravy a Slezska. 22. května nařizuje se zavírání domů o osmé hodině, hostinců a zábav místností o 9. hod., zakázáno shlukování; zakázán koncert Destinové v Obec. domě. — Jedna část sociální demokracie však jest orientována jiným směrem, jak vysvítá z článku revue „Akademie“, z něhož citát: „98 procent české buržoasie upírá křečovitě až dosud svůj zrak k Paříži, Londýnu, Římu, Washingtonu, dříve k Petrohradu! České měšťáctvo v době míru holdovalo

utopii panslavismu a v době války sebevražedné filosofii dohody.“

Populace. Týdně umírá průměrně v Praze 200, to jest 10.000 lidí ročně; rodí se však jen týdně 40, ročně 2000 dětí; polovina umírá záhy po porodu. — Za čtrnáct dnů od 5. do 18. května zemřelo ve Velké Praze 408 lidí, narodilo se jen 144.

Československým legionářům v Itálii odevzdal ministrprezident Orlando v Římě slavnostním způsobem 24. května prapor. 25. května nato přehlídka vojska našeho u přítomnosti anglického následníka, vyslanců a voj. zástupců všech dohodových států, četných ministrů a poslanců italských. 600 čsl. vojáků zakončilo slavnost zapěním hymny „Kde domov můj?“, což způsobilo nevylíčitelné nadšení všech přítomných hostů i celého Říma. — Ministru zahr. Sonninovi učiněn ústupek, že tajemník Hlaváček, strůjce tohoto vítězství, odešel k Nár. radě do Paříže.

Čsl. vojsko v Rusku dobylo 26. května Novo-Nikolajevsk, irkutské nádraží a Mariinsk, kdež ukořistěna děla a dostatek jiného válečného materiálu, takže mohly býti odzbrojené oddíly opět zásobeny. 30. května dobyl Husárikův ešelon Litvínovo a Tomsk se vzdal. Naši byli tu s jásotem uvítáni.

Hlad, bída. Žádná mouka, žádný chléb v Praze; místo mouky něco křížal z Ukrajiny. V týdnu 19.—25. května nedostalo se v Praze 90.000 bochníků chleba. — Na „Rozkoš“ u Něm. Brodu vypraveno bylo 600 pražských dětí strádajících; vláda však chtěla jim snesené zásoby zabaviti.

26. května až 5. června. Němci zahájili 27. května novou ofensivu a dobyli Pinon, Chavignon, tvrz Malmaison, Craone, Zimní vrch, opevnění Beryan Bac, Vailly, Vregny, Braisne, Fismes Villers; Soissons, Bretigny, St. Paul, Trosky, Loire; Germègny, Gueux, Thillois, Bétheny. — Italové dobyli vrchy Zigolony (3049 m), Preseny (3069), průsmyk Monticello.

Prof. Masaryk pronesl v Bostoně velkou přednášku o če-

ských věcech. Dne 22. v New Yorku jedná s vlivnými politiky.

Prof. Masaryk přednáší 27. a 28. května v Chicagu, 30. května předsedá v Pittsburgu Národní radě československé. — 2. června otevírá Masaryk slavnostně český vojenský tábor ve Stamford, Con., za účasti spojeneckých vůdců.

Politické. Republika Costarica vypovídá středním velmocem válku.

Maffie. Chaloupková Anna vzala na sebe úkol, přinést důležité zprávy z Ameriky do Čech, zejména o smýšlení Wilsonově, a aby naši neustupovali Maďarům v záležitosti Slovenska. Připojila se opět k německé missi, stěhující se z Ameriky, a na její útraty přijela do Vídně, zde hoštěna, a konečně v Praze své poslání vyřídila. Přijela 27. května, leč v Čechách dlouho živořila, nebylo pro ni zaměstnání.

Čsl. vojsko v Rusku dobylo stanice Arljuk (poručík Šourek), Čerpanov (por. Husárek), Marjanovsk, Čeljabinsk (veliká kořist válečná, velitel plukovník Vojcechovský), Petropavlovsk (podkapitán Žák). Místopředseda Národní rady, R. Medek odpovídá Sovětu v Penze, že čsl. vojsko se nevzdá, má podezření, že Maxa dal rozkaz k odzbrojení patrně z neznalosti neb přinucení. Vojsko pak prohlásilo: „Kdo chce naše zbraně, ať si pro ně přijde!“

Česká akce. V Rumburku vzbouřila se 7. část III. náhradní setniny dne 21. května z hladu. Na dvoře školy počali čeští vojáci odpírati poslušnost, volali: „Chceme chléb a žold!“, pak tloukli důstojníka a šarže kolbami, vyhrnuli se na rumburské náměstí, zmocnili se nádraží v Krásné Lípě a odjeli směrem k České Lípě. Cestou všude přibírali povstalce, míníce jeti ku Praze a k Plzni, kde by se byla asi vzpoura rozšířila. V Hajdě obklopili staniční velitelství a osvobodili vězně. Tam však se jim postavilo na odpor několik oddílů pohraničních myslivců, kterým došla i pomoc, která na konec, po značně krutém boji, povstalce přemohla a odzbrojila. Jeden

vojín byl zavražděn v Hajdě při srážce s vojskem, tři pak byli o 5. hod. 40 minutách jitra 29. května 1918 na rumburském vojenském popravišti zastřeleni za trest. Byli to 21letý telegrafista St. Vodička, 25letý cirkový artista Fr. Noha a 32letý dělník Vojtěch Kovář. Dva z vojinů byli odsouzeni k 10letému a 5letému žaláři.

Persekuce. Policie zastavila vydávání „Národních Novin“, jež vycházely místo „Nár. Listů“. — Ve vojsku zavedeny opět tresty uvázáním a svázáním v kozelce. — Ve Štyr. Hradci prohlášeno stanné právo pro vzpouru, deserti a plenění. — Studentská slavnost na Žofíně 30. května zakázána.

Bída, hlad. Horníci na Kladensku puzeni hladem vypravují se v houfech sto i více mužů do vesnic, kde si vynucují mouku, obilí, maso buď dobrovolně za plat, anebo, kde jsou nepovolní, násilně berou, dobytek vyvádějí z chlévů, porážejí a ihned rozdělují. Proto vyhlášeno stanné právo v Kladně, Berouně, Slaném, Rakovníku; na 300 horníků zjišťováno a naplněny jimi pražské žaláře; jednotliví odsouzeni do těžkého žaláře na 1—3 měsíce. (Viz 1.—10. května). — Každého týdne odváží se z Čech přes Prahu 20.000 kusů hovězího dobytka. — Mouka vůbec není, chléb dostane sotva padesátý obyvatel, ale jakosti takové, že ho ani dobytek nežere; brambory dávno zmizely. Z Prahy se vozí 9 vagonů slaniny do Podmokel, kde jest ústředna, aby mohla snadněji zašantročiti potraviny přes hranice. — V Plzni prodává se kůzle za 50—80 K. Kilogram sádla stojí 72 K.

Válečná rada Dohody vyslovuje 3. června ve Versailles sympatie čsl. hnutí. — Zástupci dohody prohlásili v Moskvě, že „budou považovati odzbrojení Čechoslováků za čin zřejmě nepřátelský, ježto jsou to oddíly spojenecké a požívají ochrany spojenců.“

Rusko stále v neklidu. Nad Moskvou vyhlášen válečný stav, bolševici se bojí o své panství.

Čechoslováci bojují na Sibiři od Krasnojarska do Čeljabinska, rovněž v Michalevě, vých. od Irkutska. Naproti stálému znepokojování se strany bolševické, rozhodli se bojovati proti bolševismu. Dobyta stanice Povalich a Altajská i Barabinsk (gen. Gajda), Omsk (pluk. Vojce-

chovský, podkapitán Krejčí), Trojick, kdež získán válečný materiál. Oddíl Čečkův a Švecův dobyl Penzy, Begenchuku, Samary (8. června), Syzraň (18. června), Išim a Tjumeň (poručík Syrový), 14. Stavropol na Volze (Čeček).

6.—15. června. Německá ofensiva na francouzské frontě zastavena, naproti tomu Francouzi postoupili k Damarchu a Chezy, dobyli zpět Beloy. — U sedmi obcí (Asiaga) vyklidili Rakušané část dobytého území. — 10. června svedli Italové u dalmatských ostrovů bitvu a potopili rakouskou loď „S. Istvan“.

Čechoslováci v Italii. Dne 13. června vyznamenali se Čechoslováci, kteří s Alpiny odrazili u Tonale na Cima Cady velmi prudký útok Rakušanů, a tím umožnili italskou ofensivu, která byla pak za dva dny podniknuta.

Čsl. armáda ve všech těchto bojích dobývá si vavřínů: u Asiaga, Monte di Val Bella, Cornone, Col del Rosso a j. Hrdinné činy našich po zásluze chválí ministerský předseda Orlando na římském kongresu. Také min. předseda Orlando citoval deputaci zástupců různých národů, zúčastněných na římském kongresu jednu z rozmluv se Štefáníkem: „Nemohu nevzpomenouti bez hlubokého pohnutí na rozmluvu, kterou jsem měl se zástupcem vaší národnosti, který mně prohlásil: „Dovolte, aby moji krajané mohli bojovati v řadách vašeho vojska.“ Já jsem mu odpověděl: „Jak můžete žádati, abych svolil k tomu, aby se vaši lidé vydali v šanc nejenom útrapám, nebezpečenství a risiku války, nýbrž také nebezpečí mnohem těžšímu, mnohem strašnějším. Když jiní vojáci vyplní důstojně svou povinnost, a pak upadnou do rukou nepřítelů, mají právo na ony ohledy, které se zachovávají vůči zajatcům; avšak vaše lidi by očekával zcela jiný soud: šibenice! Jak bych mohl s tím souhlasiti, aniž bych vzal na sebe vůči vám morální závazek takového druhu, jenž by jako kompensace dostatečně vyvážil tak obrovskou oběť.“ A tento muž odpověděl: „Osvobozuji vás od jakéhokoli morálního závaz-

ku. Nežádám od vás ničeho jiného, než aby moji krajané směli umíratí za svůj ideál.“ „Pánové,“ — pokračoval Orlando — „v tom okamžiku jsem cítil, jak se má duše s úctou sklání před člověkem takové mravní velikosti, která představuje největší sílu, jaká je na světě: sílu ideálu.“

Prof. Masaryk přednáší 15. června v Clevelandě za veliké oslavy Čechů.

Vojenské. K Italům přeběhly z hladu štýrské německé pluky č. 42, 92 a 94, dále jeden maďarský a jeden smíšený. — Na západní frontě bojuje již 700.000 Američanů. — Výbuch a zničení továrny na třaskaviny ve Vratislavi.

Hospodářské. Z Ukrajiny slibováno při dělání míru Brest-Litevského množství potravin pro Rakousko; zatím dodnes nepřišlo skoro nic, ale zato přišli židovští ukrajinští lichváři, kteří v Haliči a Bukovině kupují obuv, prádlo, šatstvo, nádobí a pod. dražší o 500 až 600 procent. Bylo konečně vypovězeno toto požehnání ukrajinské. — Finanční ústavy získávají za války ohromné zisky.

Politické. Togenburk, ministr rak. nespravedlnosti, odstoupil a nastoupil za něj vídeňský policejní ředitel Gayer. — Ve Vídni, v Liberci, Teplicích, Mostě, Děčíně, Olomouci, Brně a v jiných městech pořádají Němci bouřlivé Volkstagy, v nichž vyzývají vládu, aby zničila Čechy persekucí a hladem.

Dopravnictví. Na některých tratích drah provedli železniční zřízení a úředníci jednodenní stávkou z hladu.

Hlad, bída. Praha dostala v týdnu 10.—16. června místo poloviční dávky 220.000 bochníčků, jen 90.000. Drahota stoupá závratně. — Kilogram vepřového masa 54 K, mouky 16 K. Boty nejsou k dostání, svrškáři zhotoví vám svršky ze starých pohovek, zástěr, podšívky dodávají staré slamníky, plavky, pytle; 1 kg podešví špatných 140 K.

Persekuce. Chorvatský básník Vojnovič vypovězen z Prahy, kde dlel od slavností Národního divadla.

Vojenské. Smutně pověstný pražský štábní lékař Halbhuber žaloval štábního lékaře Sträuslera, že ho nařknul z nepříčetnosti (vysta-

voval přímo šílená vysvědčení, posílaje do fronty muže na smrt nemocné): Sträusler byl osvobozen.

16.—30. června. Rakousko zahajuje jednou již odloženou ofensivu proti Italii na frontě 160 km; překročena vesele řeka Piava u San Donna, dobyto Montello, dále Doso Alto a Corno di Cavento. Po týdenním zápolení došlo ke katastrofě rakouského vojska. Rozvodněná Piava nedovolila prý zásobování sborů překročivších ji, ty musely s ohromnými ztrátami asi 400.000 mužů kromě střeliva brodit se zpět, avšak stalo se více, neboť zázemní továrny dodaly plynové granáty bez plynu a šrapnely neexplodovaly, čímž katastrofa dovršena. Rakušané opět vyklidili Montello. Rakouské ztráty 200.000 mužů, z toho 23.000 zajatců.

Československá legie v Italii se při této příležitosti slavně vyznamenala; dobyvši vrchu Monte di val Bella, zatkla na něm svůj červenobílý prapor. 39. českoslov. pluk zde velmi často odrážel německé útoky zpět za drátěné překážky. Italská zpráva proto uvádí, že „české oddíly statečně přinesly svou daň z krve za vznešené zásady svobody“. Vyznamenaly se 5. oddíl poručíka Jirsy, 6. Felixe, kapitána Sokola Pivko a podporučík Sedlecký. Carzanští hrdinové u Altopiano Asiago opět se proslavili. — 7. rota poručíka Nedvěda a por. Kýho vykonali slavné výpady na pohoří Grappa, získali mnoho materiálu i zajatců. Avšak Rakousko pomstilo se za to surově našim hochům, bojujícím za svobodu svého národa: popravovalo, kde kterého postihlo. Tak u Asiaga ubil bestiálně vídeňský praporčík Beck, raněného legionáře neznámého jména. Čest památce hrdiny-mučedníka! U Coneglianu zavraždili rakouští kati legionáře Jos. Kusta, kameníka z Čes. Kubice, Ludv. Švančaru, řezníka ze Svitavky u Boskovic, Lad. Miska, horníka z Maltyru u Duchcova, Ant. Kulhana, dělníka z Lešan u Kralup, Jos. Matějku z Leštiny, Václ. Bradnu, rolníka z Vinař u Smídar, Mart. Krejčího, horníka z Rožnova u Budějovic, Jos. Hrušku, dělníka ze Sedlečka, Tom. Vrbu, rolníka z Dol. Rakous, Fr. Buška, obuvníka z Větr. Jeníkova, Václ.

Tintěru, dělníka z Kouřimi, Oldř. Řeháka, studenta z Uher. Brodu, Jos. Storka, holiče ze Žďáru, Fr. Vojtu, rolníka z Kuřimi u Tišnova. Mrtvoly hrdinů pohřbila rakouská justice na — hnojišti! — Na Monte Guarda zastřeleni byli legionáři Hruška, Hrdlička z Poštorné, Boček z Rosic u Chrudimi, četař Vaculík, střelci Kuchař

Slavný pochod hrdinů z Ruska Prahou.

a Knihař a j., celkem deset. — U Montellu pobiti další 3 neznámí legionáři. Na Piavě popraveni Jos. Zeman ze Sopotnice u Potštýna, Ant. Pařízek z Boskovic, Kar. Novotný, Jos. Hojsák, Fr. Měsíček. — U St. Donnà di Piave popravil z ochoty jistý pěšák-kat Vopršálek další 3 legionáře neznámé, snad Vokřínek mezi nimi. Ve dnech 16. až 26. června popravila krvežíznivá černožlutá bestie další hrdiny-mučedníky: V Piavonu u Oderza, na roz-

kaz plukovníka Hraska popraveni Kar. Cydlín, pekař. pomocník z Divišova u Vlašimi, Rud. Kouřimský, rolník z Hostěradic u Jílového, Fr. Koudelka, tesařský pomocník z Březí u Čáslavě. — V Oderzu na Piavě popraveni Vincenc Hýtl z Teplic-Šanova, Fr. Tomaides z Trhového Štěpánova, Václav Ryba z Kostomlat. — V St. Stínu popraveni Sokol Fr. Turpiš z Pasek u Jilemnice, Al. Herčík z Plzně. — Hrdinsky zemřel jako Sokol, legionář Bedřich Havlena, berní úředník z N. Lhoty u Čáslavě; na silnici u St. Donnà di Piave sám vyskočil na šibenici a přitáhnuv si smyčku, spustil se do ní, opovrhne svými nepřáteli. V Davanzu popraveni legionáři Em. Kubeš z Král. Vinohradů, Josef Kříž ze Sladovic u Vojkova, Antonín Kahler z Dejvic, Fr. Viktora z Levína u Budějovic, Hynek Horák z Mělníka. Věčná paměť hrdinům! 26. června popraven byl legionář z italské fronty, Josef Sobotka, rakouskou justicí proto, že bojoval za naši samostatnost a při tom byl zajat. Zjištěno bylo českými vojáky, že šel k šibenici bez bázně, vesele, sděluje eskortě, že smrt jeho není bezectná, poněvadž umírá za vlast. V posledním okamžiku odmítl pohrdavě nápoj, který mu podával rakouský důstojník. Prolhaná tisková kancelář vojenská rozšířila však pravý opak, že odprošoval, prosil za milost, a podobné lži.

Smrt Jana Čapka, hrdiny. V zuřivé bitvě u San Dona di Piave v Italii postoupil první prapor 33. pluku tři km do rakouských posic a zajal 300 nepřátel. Zradou česky volajících vojáků, že se chtějí vzdáti, odvážil se Čapek příliš daleko a byl ubit palbou kulometů. Kamarádi divným útokem zákeřníky přemohli. Tak skončil 17. června u vsi Fossalty organisátor a tvůrce Československého dobrovolnického sboru v Italii, Jan Čapek, Sokol, jako prostý střelec, neuznán, ale věrný až k smrti; zářivý příklad českého skromného sebeobětování. Veliký hrdino, tvá památka přežije věky. (Viz též str. 251, 345, 354 a 416). V téže bitvě zabral první prapor čsl. první

a druhou nepřátelskou linii a při útoku na třetí padl též poručík Jiří Koliha. V noci na 23. června obklíčili Rakušané čsl. hlídku, ta však se probila a v zápětí s velkým pokřikem zahájila útok u Val di Concei a nepřitele zmateného zahнала. Rota poručíka Brejchy dobyla překvapujícím útokem dosud nedobytný Monte Corno, jenž zůstal již trvale Italům. — 9. rota poručíka Ambrože dobyla vsi Fontigo, 10. a 11. rota Zemanova a Gráce dopomohly na dolní Piavě k úplnému vítězství italskému úspěšnými výpady až do Latisany. Vyznamenal se tu poručík Šárka, dále 1. prapor 33. pluku u Saletta a 3. rota téhož pluku.

Čsl. vojsko v Rusku dobylo vedením gen. Gajdy dne 19. června Kainsk, Krasnojarsk a Bogotol, 26. Zlatoust (Vojtechovský), 27. Berďaus, Jachino, Kropacevo, 26. Buzuluk (Čeček, Švec), 28. Nižni Udinsk, 29. Kanské (podpluk. Ušakov), Krutyje Rječky (Gajda, Syrový). Naše vladivostocké vojsko pod generálem Diterichem se členy Národní rady drem Girsou, Houskou, Špačkem a Hurbanem dostalo se dříve ke Vladivostoku a řídící se heslem nemísení se do ruských věcí, nezasahovalo do bojů. Leč zjistilo, že vladivostočtí bolševici stahují sem vojsko z Chabarovska a Blahověščenska proti našim. Podáno 29. června ultimatum, aby byla posádka odzbrojena, a když bolševici neuposlechli, naši Vladivostok mocí obsadili.

Na Rusi oddíl asi 15.000 Čechoslováků, podrážděných věrolomností bolševické vlády, opanoval 29. června pod vedením generála Diterichse Vladivostok a zabral v tamním přístavě pět torpedoborců takto: Pátý a osmý pluk český vnikly do Vladivostoku, každý s jiné strany a dělil je od sebe záliv. Pátý pluk pražský, Masarykův, rázem rozhodnut, obsadil 700tunový parník, jehož posádka překvapena, se vzdala; bodrý Podskalák, jenž kdys na Vltavě řídil malé parníčky, ujal se role kapitána. Vztýčili slavnostně na lodi českou vlajku. Osmý pluk

nechtěl býti pozadu a zmocnil se většího parníku asi o 1000 tunách atd. Z bývalých pražských plavců seřízen byl sbor, jenž brázdil s lodmi po moři. Japonci a ostatní, vidouce novou vlajku, divili se, ale podle zvyklostí opětovali slavnostní pozdrav vyvěšením všech vlajek mezinárodních — jen česká scházela — i našli ji v bitevní lodi, pozůstalou po oslavě českého vojáka a vyvěsili, za velikého jáсотu našich hochů. Rusové i tisk vroucně děkují za osvobození od tyranie bolševické, německé a maďarské, spolu spřežené. Celé zabrání sibiřské trati a všechny boje s internacionálou bolševickou stálo naše hochy 1500 životů, ale ztráty nepřítele činí 50.000 životů. Zabrány jsou Syzraň a Samara v Sibiři gubernie irkutská, chabarovská a blagověščenská, téměř celá Sibiř. Trati sibiřskou zadržují naši bolševikům potraviny, a jsou všude vlasteneckým obyvatelstvem ruským i dohodou podporováni. Kozáci a bílé gardy připojili se k nim jako k jedinému spořádanému vojsku. Mají své velitele, svá děla, strojní pušky, vlaky, atd. Jedna část bojuje u Kaspického moře na Kavkaze, kdež dobyla Stavropole, největšího tamního města, jiná část dobyla Omsk, Tobolsk, Simbirsk, Jekatěrinburk a Kazaň; zde ukořistili státní ruský poklad v částce 670 milionů rublů ve zlatě, připravený k vývozu do Německa. Čtvrtá a pátá část drží města Novonikolajevsk, Barnaul, Mias, Čeljabinsk; ve střední Rusi: Syzran, Penzu, Samaru. Skvrnou vedle nich jest část bolševických Čechů, sídlících v Petrohradě, kteří s maďarskými a německými zajatci tvoří bolševickou legii proti naší armádě.

Československá armáda v Rusku (asi 55.000 mužů) vydržována z půjčky 20 mil. rublů, na níž přispěli: Českoslov. osada v Americe 10 mil., Čechové v Anglii a Francii 5 mil. — Organizace tato vybudována na třech kongresech, a sice první sjezd byl v únoru 1915 v Moskvě, druhý v dubnu 1916 v Kijevě, třetí ve dnech 23.—30. dubna 1917 v Kijevě.

Prof. Masaryk uspořádal dne 30. června velkou schůzi v New Yorku, na níž po řečech jeho a dcery Olgy Masarykové odeslán holdovací telegram amerických Čechů vládě ve Washingtonu.

Politické. Bulharská vláda Radoslavova odstoupila pro nedostatek vlivu v národě; nastoupila vláda Malinova, jenž přál kdys dohodě. — Ve Štýrsku, Kraňsku a v Korutanech je stanné právo, pro srocování lidu. — V Uhrách zakázáno podávati soukromým osobám telegramy. — 70.000 českých žen zasílá českému svazu poslaneckému petici pro mír a sebeurčení národa, pro odzbrojení a zlepšení aprovisace. — Vláda Seidlerova podala demisi, ale byla opět ponechána v úřadě, ač nemá většiny. — Vídeňáci obviňují brzy Čechy a hned zase svou císařovnu Zitu za nezdár v Itálii, že prý upozornili Italy na příchod ofensivy.

Persekuce doléhá na novou stranu „České státoprávní demokracie“; zakázán jí ustavující valný sjezd, dále všechny schůze. — 21. června byl černý pátek v Plzni; lid srocoval se z hladu, neboť nevydávají se již téměř žádné potraviny v celých Čechách. Poručík žid O. Wirfel, dal střílet do lidu a v mžiku bylo na dlažbě 8 mrtvých a si 20 raněných. Mezi mrtvými bylo pět nevinných dětí: Václav Havlíček, Václav Hora, Jaroslav Kolář, Jar. Vališ a Fr. Veverka, žáci jedenáctiletí. Černožlutí Herodesové ještě ke konci vraždí děti.

Československý stát slavnostně uznán dne 29. června 1918 touto notou francouzského ministerstva zahrani. záležitostí dru Benešovi: Ve chvíli, kdy 21. pluk střelecký — první to jednotka samostatné armády československé ve Francii — přijav svůj prapor, chystá se opustiti své tábory a obsaditi svůj úsek frontový uprostřed svých francouzských bratří ve zbrani, vláda Republiky, jsouc svědkyní Vašeho úsilí a Vaší oddanosti k věci spojenců, považuje za spravedlivé a nutné, prohlásiti práva Vašeho národa na samostatnost a uznati veřejně a oficielně Československou Národní radu za nejvyšší orgán, spravující veškeré zájmy národa a za první základ příští vlády československé. Po dlouhá století těšil se česko-

slovenský národ jedinečnému blahu samostatnosti; byl o ni oloupen násilím Habsburků, spojenců to německých knížat. Historická práva národů jsou nepromlčitelná. Na jejich obranu bojuje právě se svými spojenci Francie napadená. Věc Čechoslováků jest jí obzvláště drahá. Francie nemůže zapomenouti projevu pražského ze dne 8. prosince 1870; tím více nemůže zapomenouti odporu lidu a odmítnutí vojáků, bojovati za věc Rakouska-Uherska, hrdinství to, posvěcené krví tisíců vlastenců. Ona slyšela výzvu českých poslanců z 6. ledna, 13. dubna a 16. května. Věrna jsouc zásadám úcty k národnostem a osvobození národů utiskovaných, vláda Republiky pokládá za spravedlivé a odůvodněné nároky národa československého a vynasnaží se usilovně, aby v dané chvíli uplatnila Vaše tužby na samostatnost v historických hranicích Vašich zemí, konečně vybavených z utiskovatelského jha Rakouska a Uherska. Jest mi potěšením, učiniti Vám, pane tajemníku, toto prohlášení. Vaše city, odlesk to citů Vašich krajanů, jsou mi zárukou šťastné budoucnosti Vaší vlasti. Jménem Republiky vyslovuji neupřímnější a nejvřelejší přání, aby stát československý společným úsilím všech spojenců v těsné spojitosti s Polskem a se státem jihoslovanským stal se hrází nepřekročitelnou útokům germánským a činitelem míru v Evropě znovu vybudované na základech spravedlnosti a práva národů. S. Pichon. — Vláda anglická připojila se 1. července projevem, jenž končí: Tato velká věc zajímá všechny spojence a my se těšíme myšlenkou, že po boku našem octnou se nejen československá vojska, nýbrž také Jihoslované a Poláci, bojující statečně za věc svobody. Balfour. — Amerika prohlašuje: Washington, 2. července. — U příležitosti předání praporu armádě československé presidentem francouzské Republiky učinila vláda Spojených států severoamerických tuto deklaraci: Od deklarace vlády z 29. května, týkající se osvobození Čechoslováků a Jihoslovanů, vlády Ně-

mecka a Rakouska-Uherska, jakož i elementy s centrálními mocnostmi sympatisující, hleděly zbaviti tuto deklaraci jejího správného smyslu. Aby nadále žádné nedorozumění vzhledem k jejímu významu nebylo možné, prohlašuje dnes tajemník zahraničních záležitostí, že stanovisko Spojených států znamená, že všichni členové slovanského plemene musejí býti úplně osvobozeni ze jha rakousko-uherského.“ — Pod dojmem uznání francouzského a u vědomí uznání anglického i zvláště rozhodného uznání amerického, konaly československé legie dne 30. června slavnostní odevzdání praporu 21. střeleckému pluku presidentem Republiky. Stalo se tak v Darnéy ve Vogesách; zvláštním vlakem přijeli z Paříže president Raymond Poincaré, ministr zahraničí Pichon, námořnictví Leygres, blokádní min. Lebrun a množství vynikajících zástupců francouzských i všech dohodových států, českoslov. sekretář dr. Beneš, velitel českoslov. vojska gen. Janin, čeští delegáti pp. Strimpl, Božinov, kapitán Husák, poručík Chalupa, Boža Umírov atd. President proslovil vroucí řeč: „Za čtyři leta upozornili na sebe (legionáři) svojí udatností ve Flandřích, v Picardii, v Champagni, všude, kam byli svými veliteli posláni; obdrželi nejkrásnější citace a zasloužili si nejslavnější odměn; po tolika letech útisku bojovný duch Žižky, Prokopa Velikého a Jiřího z Poděbrad v nich ožil — —.“ Po projevu dra Beneše odevzdal president prapor 21. pluku, načež pluk přísahá: My, vojáci revolučního vojska, utvořeného daleko od vlasti naší, rozbíjíme navždy pouta, jež nás vázala k Habsburkům a k říši rakousko-uherské, vzpomínáme křivd do dnes nepomstěných od staletí a před svým drahým národem, nyní zastoupeným Československou Národní radou, skládáme tuto slavnostní přísahu. Ve jménu naší národní cti, ve jménu toho, co je nám, jakož lidem i jako

Čechům a Slovákům nejvýše svato, přísaháme, že bojovati budeme po boku svých spojenců proti všem našim nepřátelům do té doby, dokud naše země české i slovenské nesplynou v samostatný a nezávislý stát československý, dokud národ náš v našich zemích nebude úplným pánem svých osudů. Jako věrní bojovníci, neseouce ve své krvi dědictví našich slavných dějin a vždy jsouce pamětlivi nezapomenutelných hrdinských činů našich národních mučedníků i našich husitských vojevůdců, slibujeme jich býti důstojní, nikdy z boje neutíkat, nijakému nebezpečí se nevyhýbati, rozkazu náčelníků svých poslouchati, své prapory a odznaky ctíti, nepříteli o milost nikdy a za nijakých okolností neprositi a se zbraní v ruce se nevzdati, bratr bratra milovati a v nebezpečí chrániti, smrti se nelekat a za svobodu národa i vlasti své vše, i život položit. Bez jakéhokoliv nátlaku, svobodně rozhodnutí tak podle této přísahy budeme jednati. — Za všeobecného údivu zapěli legionáři chorál „Bývali Čechové“ a pak defilovali před presidentem. — Rakouská vláda o tom všem důležitém jednání národy své nezpravila, vše zamlčela a když konečně vyšly noty dohodové najevo, zfalšovala jejich smysl i text.

Hospodářské. VIII. válečná půjčka přes velkou reklamu špatně se schází; pro ni uspořádán v Král. oboře „hmoždiřový den“ (ukazovali hmoždiř, aby lidé upisovali).

Populace. Od 23. do 29. června zemřelo ve Velké Praze 176 lidí, narodilo se 60.

Mír? Španělský král vyjednává potají s rakouským dvorem; ve Vídni šeptají, že císař chce separátní mír s Itálií, protože Německo nás nechalo na holičkách s potravinami, nedostálo smlouvě, v níž se zavázalo jisté množství zrekvirovaného obilí v Ukrajině dáti Rakousku, které mu rekvisiční právo postoupilo; Němci zrekvirovali však jen pro sebe a nám nedali nic. Císař pak řekl deputaci českého svazu: „Uzavření míru nemůže být Rakousku bráněno

nikým, Rakousko bude rozhodovati o válce a míru zcela samostatně.“ Těmto slovům přiřkládán velký význam — zbytečně.

1.—10. července. Rak. vojska ustoupila z Col del Roso a Ponte di val Bella u Asiaga, z delty piavské; na Monte di val Bella vyznamenali se Čechoslováci, zatknuvše na vrchu svůj prapor. — Francouzi dobyli horský hřbet mezi Mosloy a Passy en Valois, dvorce Porte, Loges a Lonypintu. Postupují sev.-záp. od Longpentu, zajali 530 Němců a 30 strojních pušek. — Úspěšná ofensiva dohody v Albanii, Rakušané ustupují od řeky Vojusy; Italové dobyli obce Fieri, Caffè Glava a Gorocov; Francouzi tamže získali půdy na horním Devoli. — Angličané sestřelili za rok od 1. června 1917 do 1. července 2963 německých letadel. — Maršál Hötendorf, velitel rak. vojska, odstoupil pro porážku na Piavě.

Československé vojsko po dobytí Vladivostoku obrátilo se na západ a dne 4. července porazilo bolševiky a Němce rakouské u Nikolajevska, mnoho jich zajalo, ostatní ustoupili ke Chabarovsku. Čtvrtá skupina Čechoslováků porazila oddíl 3000 Finů a Němců. — 6. července spojily se oddíly plukovníka Vojcechovského se skupinou poručíka Švece, které dosud odděleně postupovaly vítězně ke stanici Miňjar. 4. července dobyt Orenburk a Ufa (Čeček, Švec). 10. července Sachovskaja a Irkutsk (pluk. Gajda), kdež naši vřele obyvatelstvem uvítáni. Nastávají ohromné boje o Bajkalské jezero. 15. obsazen přístav Listveničný, 16. přístav Bajkal (gen. Gajda, pluk. Ušakov, kap. Kadlec), 11. Jalutorovsk, 19. Bogadinskoje, 20. Tjumeň (gen. Gajda, pluk. Syrový). V téže době získán bojem Nazapetrovsk, Bilimbaj. Vladivostocké vojsko dobylo 5. Nikolsk-Uzurijsk a pak po mandžurské dráze spělo vstříc vojsku Gajdovu. Vojsko Čečkovo dobývá 8. Tujmazu, 10. Jutagu, 12. Bugulmu, pak Melekes. — Milan R. Štefánik byl jmenován italskou vládou generálem brigády. — Do Paříže přijeli z Ameriky předseda Čes. Národ. Sdružení v Chicagu dr. J. Fischer a zasloužilý pracovník štábní kapitán Em. Voska. Tento, býv. kamenický dělník z Prahy, zařídil velký závod kame-

nický v Americe, prodal při vypuknutí války svůj majetek a z toho zřídil rozsáhlou zpravodajskou kancelář, již sloužila celá jeho rodina. Podařilo se mu zjistiti pikle Němců proti vládě Spojených států a přesvědčiti ji, že nutno zasáhnouti po boku dohody. — Čechoslováci došli na vých. frontě Birsch. „Vítězství anebo smrt!“ jest jejich heslo. — Množství horníků z Mostu, Duchcova a Lomu, pracujících ve Francii v St. Etienne, přihlásilo se do československých legií a vypravilo se na frontu za nadšeného provázení svých žen a příbuzných.

Osm československých legionářů z piavské fronty dala černožlutá justice popraviti; v odvetu za to dalo ihned nejbližší italské velitelství pověsiti devět honvédů.

Prof. Masaryk jedná ve Washingtoně s presidentem Wilsonem jako znalec o věcech ruských a českých.

Vojenské. Amerika nalodí do Evropy: 10.000 mužů denně, 54.000 pušek týdně, 5000 kulometů týdně, 80 letadel týdně; vyrábí 700.000 nábojů denně, 15.000.000 patron denně; má 23.5 milionu mužů ve věku vojenském.

Čechové v Kijevě jsou krutě pronásledováni bolševiky, kteří se jim mstí za utrpěné porážky. V sobotu 5. července na příkaz tajného odboru „Črezvyčajky“ zatčení tito krajané: Otakar Červený, 70letý, senior čes. obce kijevské, Polák, 67letý, býv. uzenář a maj. domu, Josef Špika, 63letý, maj. kartonářského závodu, Vojtěch Ambrož, 47letý, Jan Voříš, 37letý, Jindřich Jindříček, 35letý, účetní akc. spol. Jindříček, Jaromír Klat, 31letý, účetní Čsl. úvěrního ústavu. Unikli náhodou zatčení V. Vanča a J. Barák. Sedm občanů bylo uvězněno ve špinavých celách, plných hmyzu, kde byl vtěsnán až čtyřnásobný počet vězňů proti normě.

Společenské. Vídeň se baví klepy, že prý císařovna Zita zradila Italům rakouské válečné plány na Piavě. Maďaři běrou ji v ochranu, též křesťansko-sociální strana ve Vídni. — Český venkov přijal již přes 5000 dětí (národních hostí) k výživě.

Zločinnost za války stoupá, loupeže a krádeže jsou na denním pořádku. Jen v Brně stouplo zločinů loni za tři měsíce 30, letos 3000 případů.

Persekuce. Dne 5. července popraven u Rivy legionář Storch, jenž bojoval s Italy proti Rakousku. — Maďaři zavedli vyšetřování se Slováký básníkem Hviezdoslavem a drem Šrobárem pro jejich účast na pražských slavnostech. — Italský poslanec dr. Conci pro totéž sesazen z úřadu náměstka zem. hejtmana. — K 6. červenci položili někteří Čechové věnce k Husovu pomníku, policie je odstranila a posl. Sokola při tom předvedla na policii.

Politické. Německý státní tajemník šl. dr. Kühlmann odstoupil, protože vyslovil pochybnosti, že válku vyhraje vojsko, ale spíše vyjednávání; nástupcem admirál Hintze, důvěrník císařův.

Rusko. Sociální revolucionáři zavraždili 6. července německého vyslance hr. Mirbacha v Moskvě, což jest signálem k povstání tamže i v Petrohradě. Mezi bolševiky a soc. revolucionáři rozpoutávají se v Moskvě boje, kdež prohlášen stav obležení. — Německo žádá na Rusku 7 miliard rublů náhrady válečné škody „z titulů veřejnoprávních a soukromoprávních“.

Turecký sultán zemřel; nástupce Wahid Eddin.

Zdravotnictví. Evropou jde nová „španělská nemoc“, či válečná chřipka; příznaky: horečka, bolesti hlavy, malátnost údů, dráždění ke kašli; trvá 3—4 dny.

14.—19. července. Německo zahajuje ofensivu proti Francii na Marně u Remeše a podařilo se jim za pět dní přejíti pouze Marnu u Dormansu a získati asi 4 km. Avšak 15. července poraženi byli u Remeše a 19. července podnikli spojenci protiofensivu v šíři 35 km mezi Aisnou a Soissonem do boku Němců a prvním nárazem pronikli 3 km. Dobyli Villy Castelu, dvorce Auchina, Meterenu, Montroisinu. Podle německého tvrzení zradili zase Slované německý plán. 20.000 Němců zajato, 400 děl ukořistěno. — Italové dobyli Monte Cavento. Neprátelští letci bombardují Bar, Kotor a Pulji. — V Albanii blíží se Italové a Francouzi k Elbasanu.

Československé vojsko. 14. července, národního svátku v Paříži, zúčastnily se českoslov. legie, hlučně aklamovány:

„Dík za Sibiř, dík za Samaru!“ voláno „Vivent les Tchéco“.

Na francouzském bojišti svedla šestá rota čsl. pod vedením poručíka Lexy bitku s německou hlídkou u Aspach le Haut a porazila ji. Poručík Lexa a desátník Růžička byli za to dne 24. července vyznamenáni franc. válečným křížem. Náš 21. pluk byl v této části fronty vysazen častým přestřelkám a potyčkám.

České věci. Ustaven konečně 20. července v Praze nejvyšší český tribunál „Národní výbor“; předseda dr. Karel Kramář, místopředsedové Ant. Švehla a V. Klofáč, jednatel dr. Soukup. Čeští poslanci podali na ministrpředsedu Seidlera žalobu pro krajské rozdělení Čech; při projednávání dr. Seidler padl. Nástupcem dr. Hussarek. Žaloba zamítnuta 213 proti 162 hlasům.

Rusko. Car Mikuláš byl podle rozsudku uralského sovětu zastřelen v Jekatěrinburku 16. července ze strachu, aby ho blížící se československá armáda neosvobodila. Zároveň popravena celá jeho rodina (6 osob) a 6 osob z jeho družiny, celkem 13 osob.

Hospodářské. Osmá válečná půjčka rakouská vynesla 5.763.4 mil. K; ovšem, jsou to většinou staré půjčky přepsané na novou, jak se to všeobecně dělá.

Hlad, bída. Strašlivé tlačence na všech nádražích mezi cestujícími pro nové brambory. — Mouka prodává se již pod rukou za 40 K 1 kg. — V měsíci červnu dodáno do vnitřní Prahy 518.000 bochníčků chleba, ani ne tři bochníčky na osobu za měsíc. Od 1. května do 30. června bylo dodáno do obecních prodejen mouky 108.000 kg, kdežto potřeba i při nepatrné dávce $\frac{1}{4}$ kg na osobu a na týden činí 495.000 kg. V červnu přiděleno Praze jen 12 vagonů uherských bramborů a dostalo se jich na osobu půl kila na celý měsíc.

Persekuce. „Národní Politika“ byla na tři dny (18., 19. a 20. července) zastavena pro tyto řádky: „Všechny přiděly zůstaly opět na papíře a také ani bramborů dosud pražská aprovisace nepřiděluje, ačkoli Vídeň již si libuje na nových bramborech z Čech. Proto tedy bylo Pražanům zakázáno zásobovati se bram-

bory po tlumocích.“ A přece psala „Politika“ pravdu. Pro válečné kuchyně na Kr. Vinohradech stály na dráze v Lysé 2 vagony bramborů, nežli však mohly býti do Prahy dopraveny, zrekviroval je kdosi (kdo?) pro Vídeň. Rovněž tak se stalo s 20 vagony pro obec vinohradskou.

Československé vojsko na Rusi. Polní soud československého vojska (na Rusi) 16. července 1918 pod čís. 33 vydává na návrh veřejného žalobce z a t y k a č na JUDra Václava Růžičku, advokátního koncipienta a bývalého redaktora „Dělnických Listů“ ve Vídni, Karla Knoflíčka, redaktora soc. dem. centr. „Dělnického Deníku“ v Praze, člena redakce orgánu soc. demokratů-komunistů „Pochodeň“ v Moskvě. Františka Beneše, redaktora soc. dem. centr. „Dělnického Deníku“ v Praze-Vídni, člena redakce orgánu soc. demokratů-komunistů „Pochodeň“ v Moskvě. Aloise Munu, redaktora týdeníku „Hlas Lidu“ v Prostějově, redaktora časopisu „Svoboda“ v Kijevě. Arno Haise, typografa v Praze-Libni, předsedu centr. organisace soc. dem. a redaktora časopisu „Svoboda“ v Kijevě. Václava Vaníčka, učitele na bydžovském okrese v Čechách, bývalého předsedu bater. komitétu. 2. baterie, 1. dělostřelecké brigády. Oldřicha Koudelku, sekretáře Svazu knihařů v Praze, bývalého kooptovaného člena OČSNR. pro Rusko. Arnošta Svozila, kovodělníka v Prostějově, člena moravského zemského československého svazu kovodělníků, bývalého předsedu plukovního komitétu 1. československého záložního pluku, bývalého komisaře 1. československého záložního pluku. Hugo Šrůtka, geometra v Žamberku v Čechách, bývalého poručíka 1. československého záložního pluku. Jaroslava Štrombacha, absolventa čes. reálky v Lounech, bývalého důstojnického zástupce 3. pluku Jana Žižky, správce formačního oddílu československé rudé armády v Penze. Antonína Tomana, právníka v Praze, bývalého člena plukovního komitétu 1. československého záložního pluku. Vladimíra Vaška, syna správce školy ve

Chvalkovicích u Opavy ve Slezsku, bývalého člena divisičního komitétu 1. československé husitské divise. J. Peksu, obchodníka v Karlíně, bývalého desátníka 2. československého pluku Jiřího z Poděbrad, obviněných ze zločinu velezrady na československém národě. Všem příslušníkům československého revolučního hnutí se přísně ukládá, uvedené osoby — ať je to kdekoli a kdykoli — zatknouti a dopravit pod silnou stráž Polnímu soudu československého vojska. Předseda Polního soudu: Eisenberger m. p. Vyšetřující soudce Hess m. p. — Polní soud československého vojska vydává tímto na základě návrhu veřejného žalobce zatykač pod č. 203 na Jaroslava Haška, bývalého člena redakce „Humoristických Listů“ v Praze, bývalého dobrovolce 1. českoslov. pluku Jana Husi, redaktora „Čechoslovana“ v Kijevě, člena redakce časopisu soc. dem.-kom. „Pochodeň“ v Moskvě, organisátora českosl. rudého vojska v Samaře, obviněného z opakovaného zločinu velezrady na československém národě. Všem příslušníkům českosl. revolučního hnutí se přísně ukládá Jaroslava Haška — ať je to kdekoli a kdykoli — zatknouti a dopravit pod silnou stráž k Polnímu soudu československého vojska. Předseda Polního soudu: Eisenberger m. p. Vyšetřující soudce: Hess m. p. — 19. vojsko gen. Gajdy dobylo důležité stanice Kultuk, načež zdrcení bolševici zničili část tunelu vedoucího k bajkalské dráze; ihned 3000 lidí pod vedením inž. Kozlovského, amerických inženýrů a pluk. Emersona jalo se uvolňovati průchod k tunelu. 23. Kar-mat (Syrův). 25. Jekatěrinburk (Vojcechovský) a 27. Kamyšlov; 22. velké vítězství a dobytí Simbirska s bohatou válečnou kořistí (Čeček), 25. Sengilej a záhy nato Buinsk, 24. Chvalinsk.

21.—31. července. V důsledku francouzské protiofensivy rozhodli se Němci vyrovnati svoji frontu mezi Soisonem a Remeší. to jest, ustoupiti za Marnu. Američané a Francouzi pronásledují je; dobyli ves Epiedsu, Mailly, Raineval, Sauvillers a Aubervillers

Něm. úřední zpráva dí: „Německé velení nikdy netrvalo tvrdošíjně na ztrnulých rozhodnutích, nýbrž přizpůsobilo se vždy proměnlivé situaci...“ Němci ustoupili na linii Bryubres—Chaumuzy. Francouzi dobyli dále Quilchy la Ville, Fère en Tardenois. Nepřítel prý ústup německý nepozoroval! — Čechoslováci obsadili v Rusku Simbirsk, Šmakovku, Ufalejsk, Orenburk na Urále a ohrožují Moskvu. — Francouzi dobyli v Albanii vesnice Izgyahy a Kokošovy. — Italové postupují v Albanii podél hřbetu Mali Siloves; mají prý obsazeny ostrovy Brač a Vis.

Rakouské letectví. Z Vídně do Pešti zavedena byla vzduchová pošta, která fungovala jen několik dní; bylo rozbito několik letadel a proto doprava opět zastavena.

Politické. Dne 30. července začal chef vlády rakouské dr. Hussarek s trháním království českého po chuti Němců, zřídív krajský soud německý v Trutnově. Ale ty konce!

Kultura. V Německu rozbíjejí pro válečné účely pomníky Goetheho, Lessinga, Wielanda atd., ale ani jeden pomník některého vojévůdce.

Persekuce. Na frontu nesmějí tyto časopisy: Arbeiterzeitung, Arbeiterwille, Friede, Glas, Svoboda, Slovenec, Slovenski Narod, Lidové Noviny, Venkov, Večer, Národní Listy (kdyby začaly opět vycházeti), L'avoratore, Világ, Népszava, Naprej, Horvatska Drzava, Hrvatska Neva, Glas Slovenca. Časopis „České snahy“ na Smíchově byl zastaven na 12 neděl. Německý vojenský soud odsoudil bývalé ukrajinské ministry do vězení na 1 a 2 roky proto, že smýšleli Němcům nepřátelsky! Německo vynutilo na Belgii 2330 milionů franků odškodného a daní.

Kulturní. „Nár. Politika“ nepřijímá nové předplatitele ani nové objednávky pro nedostatek papíru. Též „Venkov“ obmezuje prodej.

Populace. V týdnu od 14. do 20. července zemřelo ve Velké Praze 200, narodilo se jen 67 lidí.

Poprava. U Asiaga popravili rakouští kati československého legionáře Josefa Váchu.

Hospodářské. Hodnota domů značně vzrostla o 50—100%, ačkoli nájemné nesmí býti zvyšováno. Rekordu docílila firma brí Thone-

tové, která před válkou koupila v Pešti dům za 435.000 K, který nyní prodala, resp. předala akc. společnosti za 5,970.000 K. — Rakouské a německé peníze stále klesají. V Amsterdamě platilo 100 říšských marek na počátku roku 43.75, nyní jen 32.55, rakouské koruny počátkem roku 28.40, nyní jen 19.10 za 100 kusů. — Evropa nasekala bilion státních dluhů. Je nedostatek vinných sudů, proto mají uherští bednáři mzdu 800—1200 K týdně, čili 40.000—60.000 ročně.

Hlad, bída zuří příšerně; zásobování úplně selhalo, chleba ani mouky není už po celé týdny, rovněž brambor ne; bozi vědí, čím se ještě lidé živí. Před obecními prodejny tlačí se fronty 5—6000 lidí, z nich 40 až 50 omdlévá slabostí. Dochází k pŕtkám žen s policajty a mnohý z těchto dostane i bití od zoufalých žen, je-li hrubý. Množí se nervosita a šílenství. Není bezpečnosti. Maďarský voják prodával ve Vídni bochník chleba za 200 K.

Čtyřleté jubileum války oplakávali jsme 28. července. Její původci, pokud ještě žijí, sotva se těší ze svého díla, utekli by od něho kdyby mohli. Jest sotva co krásného v našem dnešním životě, plném hladu, bēd, zoufalství; a přece! Politicky je celý náš národ jednotný, horoucně důvěřující v příští slavný český stát. Dojemná je též veliká obětavost, zvláště venkova, jenž podporuje „České srdce“ potravinami a vzal si k opatrování již 25.000 dětí — „narodních hostů“ z měst. V Praze nasýtilo se 100.000 hladovících; krby „Čes. srdce“ podělují denně 25.000 polévek; sbírky z měst dosáhly 3 milionů K.

1.—10. srpna. Francouzský vrchní velitel maršálek Foch úspěšně poráží Hindenburka; dobyl vsi Merrisu, Cramoiselle, Cramaille, Giergesu, Rovigny, města Soissons, Conlanges, Courancourt, Villers Agron, Ville en Tardenois, Arvillers, Socon, Quentin, Pierepont, Reinecourt, Montdidier; toto město jest úplně pobořeno. Dosud zajato 50.000 Němců, ukořistěno 300 děl. 8. srpna uskutečnily tanky veliký průlom v německé armádě. — Dohoda obsadila 3. srpna Archangelsk. — 8. srpna porážka Němců u Amiensu. — 9. srpna přiletělo 10 italských aeroplánů nad Vídeň a shodilo spousty letáků o marnosti zápasu Rakouska, s výzvou, aby se vzdalo. Způsobily ovšem ve Vídni veliký poplach.

Čechoslováci postupují s dohodou od Amiensu k městu Roy. **Československé vojsko** na francouzské frontě jest veselé.

9. srpna uspořádali bratři z kursu A. Maixen pěkný divadelní večer; 15. srpna druhý, s programem: „Chodsko“, báseň od Krásnohorské, „Závišovy písně“ od Frimla, duetto z frašky „Chudá holka“, aktovka „Tajnosti paní profesorové“ a hudební vložky. — Oddíl z Assisi, 32. pluk, 1. prapor, 4. roty kulometné, dopraven byl k bojišti pod Monte Altissimo, kdež za stálého hřmění děl rakouských hráli vojíni loutkové divadlo „Žižkova smrt“, „Jan Hus“ a satyrické aktovky „Vilém II. a Karel I.“ a pod. Zábavu pak vystřídal tuhý boj. Český střelecký pluk obsadil Dosso Alto, cote 703 a cote 903 a dvakrát odrazil prudký útok rakouský. Odtud přesazen byl pluk do Casa Corba, aby doplnil italské síly na Piavě. Zde byly českosl. pluky č. 31, 32, 33, 34, 35 a 39. Tento poslední vyznamenal se na Piavě.

Čechoslováci v Rusku. Bolševické vojsko ustupuje před Čechoslováky z říční linie Samara—Batraky. Čechoslováci vtrhli do Čistopole; v úseku západouralském postupují od stanic Kusiny a Grobeva ke stanici Bilimbě. V úseku Jekatěrinburk—Čeljabinsk byly útočné pokusy nepřítelovy na levém boku posice Kosobradského odraženy. V úseku šambrinském ustoupilo sovětové (bolševické) vojsko. Na říční linii Isetské Čechoslováci útočí jižně směrem ke stanici Samarskaja a východně od osady Travanskoje (50 verst východně od Dolmatova). Čechoslováci postupují ve dvou směrech. Jedna kolona postupuje směrem k Saratovu, aby se spojila s kozáky generála Dutova; druhá větší kolona postupuje směrem na Kazaň a Nižnij Novgorod. 6. srpna veliké vítězství u Murina před Bajkalem, z 12.000 rudých a Maďarů málo zbylo. Čechoslováci ukořistili 7 vlaků, 15 stroj. pušek, 4 děla, 2 obrněnce, 2500 zajatých (gen. Gajda, pluk. Pospeljajev, kap. Kadlec). 4. obsazen přístav Bogoradskoje, 5. Niž. Uslon a 7. ohromující dobytí Kazaně a zabrání

zlatého pokladu 650 mil. rublů a veliké kořisti (por. Švec, Kutlvašr, major Srb Blagotič). Zlatý poklad naši později odevzdali Rusům.

74 čeští a slovenští hrdinové, zajatí, byli popraveni v poli 29. července 1918: od pěš. pluku č. 100 (doplň. okres Těšín): domobrancí Rudolf Kús a náhr. pěšák Jiří Slawiňski pro zločin povstání; od pěš. pl. č. 91 domobr. Fr. Viktora, od střel. pl. č. 8 domobr. střelec Ant. Kaňla, od pěš. pl. č. 28 domobr. Fr. Horák, od pěš. pl. č. 102 náhr. pěšák Jos. Kříž, od pěš. pl. č. 28 zál. desátník Emanuel Kubeš, pro zločin velezrady; pro týž zločin popraven jednor. desátník Bedřich Havlena od pěš. pl. č. 98; pro zločin proti válečné moci státu domobrancí, resp. pěšáci: Rud. Kouřimský od střel. pl. č. 8, Karel Cudlín od pěš. pl. č. 102, F. Koudelka od pěš. pl. č. 21, střelec Al. Hercik od střel. pl. č. 8, střelec Fr. Turpis od střel. pl. č. 28. Mimo to vykonána poprava na 17 příslušnících československé legie, rakousko-uherským vojskem zajatých. Jsou to: Oldřich Řehák, Josef Štorek, Fr. Bušek, Jos. Matějka, Fr. Vojta, Václav Vradna (Vrána?), Martin Krejčí, Fr. Míšek, Václ. Tintěra, Ant. Kuthan, Josef Hruška. Tomáš Vrba, Ludv. Schwanzer, Jan Gust (Gut?) a Václ. Konrád. Bližší označení těchto popravených není uvedeno. Šli na smrt klidně, hrdě, neomlouvali se, nepopírali, podle „Pestí Napló“, se vzdorovitou pýchou.

Hospodářské. V Německu zabavují záclony i závěsy s oken a dveří na košile a podvlěčky vojákům. V Rakousku rekvirují vojáci, zejména v Praze, byt od bytu, seberou každý hmoždíř, kovový talíř a pod. U hostinských berou cínové vedení, mosazné tyče, věšáky atd.

Politické. Ostrov Island po dohodě s Dánskem prohlášen za samostatné království.

Persekuce. Zemská školní rada česká zakázala učitelstvu agitovat pro Státoprávní demokracii. — Polský časopis „Głos ludu slezskiego“ v Těšíně zastaven na 4 neděle. — V Turč. Sv. Martině za-

staveno vyšetřování pro zpěv národních písní a vede se jen proti režiséru holiči Buocikovi.

11.—20. srpna. Stylistické perly německé: „Severně od Montdidieru vzali jsme svoje setniny na západním břehu Avry a potoka Donu bez nepřátelského vlivu za tyto úseky zpět. Aniž bychom ztrnule lpěli na územním zisku, odpoutali jsme se od nepřítele do předem stanovených posic. Nepřítel ničeho nepozoroval!“ Tak vyklidili Němci Beaumont-Hamel, Bucquoy, Merville. „Ve Vogésách vyhnuly se naše stráže, předsunuté v dolině farské až k Frapelles — —“ Po velké porážce 8. srpna následoval krvavý německý ústup; Ludendorff podává 13. srpna něm. kancléři zprávu o zoufalé situaci německého vojska a přiznává, že svoji hru prohrál. 14. srpna sděluje totéž císaři Vilémovi a Hindenburg zdůrazňuje nutnost brzkého míru. — Část bavorské armády vypověděla na západní frontě poslušnost, takže musila býti rozdělena do jiných formací.

Čechoslováci v Rusku pořádají v těchto dnech sjezd v Omsku, z něhož posílají vroucí pozdravy a projevy příchyllosti prof. Masarykovi, národu československému i Národní radě, do níž zvolili dne 3. srpna za předsedu prof. Masaryka, za místopředsedy Bohd. Pavlů, dra Jana Jenesského a dra Jos. Patejdla; za tajemníka Fr. Richtra; za členy Jos. Davida, dra Václ. Girsu, Fr. Janíka, Jar. Krále, dra Jos. Kudelu, Rud. Medka, Mart. Oříška, Fr. Poláka, dra Václ. Suchého, dra Vikt. Svobodu a Fr. Šípa. Sjezd konstatuje, že čeští komunisté se ztotožňovali se žádostí německého vyslance hr. Mirbacha, aby čechoslovácké vojsko bylo odzbrojeno, zajato a vydáno Rakousku k popravám. — 16. srpna dobyto Tanchoj, 17. Mysová obchvatem, 18. důležitá stanice Posolská (Gajda, Ušakov, poručík Hásek, kap. Dvořák). Kořist 50 vlaků, mnoho vojenského i zásob. materiálu. Mezi mrtvými nalezena i zohavená mrtvola hrdinného a oblíbeného pluk. Ušakova. Vítězství toto uvolnilo našim Bajkalské jezero. Trocký s rudým vojskem znepokojuje naši I. divisi

u Simbirska a Kazaně; nastává krutá bitva, která po pětidenním trvání končí 17. srpna porážkou rudých.

Čechoslováci na italské frontě vyznamenali se u Val Bella. Četa poručíka Kubišty podnikla dva odvážné přepady do rak. posic u Mattasone a Cima Tre Pezzi; cestou vyhodili veliká skladiště a hangáry, přinesli cenný materiál výzvědný i vojenský a přivedli nové kamarády, zběhy z rakouské fronty.

Druhý prapor čsl. pluku ve Francii provedl u Sentheimu zdařilý výpad „coup de main“ dne 20. srpna proti Němcům pod velením poručíků Pána a Lexy a vrátil se se dvěma zajatými, sám beze ztrát, ač sám Němce citelně poškodil a jiné zahnal.

Čechoslovácká fronta v Rusku táhne se od Astrachanu stále při Volze a řece Kamu až k Permu; zde byli bolševici obklíčeni. Na Uralu operuje 40.000 Čechoslováků výborně ozbrojených a podporovaných 15.000 kozáky. — Československá armáda společně s admirálem Kolčákem, Semenovem a orenburskými kozáky tvoří tři vojenské skupiny: omskou, ufo-čeljabinskou a penzensko-syzraňskou. Tyto obsadily Penzu, Samaru, Čeljabinsk, Omsk, dráhu Čeljabinsk—Jekatěrinburk a sibiřskou až do Vladivostoku. Na Sibiři po povalení vlády bolševiků zřídily „prozatímní vládu“. Mimo to někteří bývalí příslušníci československé sociálně demokratické strany a centralisté pracují v Rusku s bolševiky. V květnu 1918 utvořili si „Československou stranu komunistickou“. Předsedou této nové české strany je A. Muna, bývalý krejčí, pak odborový sekretář v Prostějově; sekretáři Jaroslav Handlíř a V. Koníček.

Čsl. legie v Rusku. Podařilo se postavit osm pluků, jež měly historická jména, jako: „První střelecký pluk krále Jiřího z Poděbrad“ druhý pluk „Jana Husa“, „Hánácký“ atd. Tyto pluky byly jádrem Kornilovova vojska v červnové ofenzivě 1917. Jim děkovali Rusové za první veliké úspěchy u Halicze a Stanislavova. Byli ustrojeni

jako ostatní ruské vojsko, pouze na kokardě měli červenobílou pásku, kterou však před zasažením do boje snímali. Po nastolení režimu bolševického přidala se část těchto legionářů v říjnu 1917 k bolševikům, odloživši vysoké cíle národní. Pak ujala se československých legií Amerika a dohoda velmi vřele, podporujíc je hojně penězi. Počet jich pak stále rostl. Byli nejlépe vyzbrojeni a zásobováni. Střediskem jejich stal se po Kijevě a Oděse nyní Ural. Svými vítězstvími prospěly naše legie spojencům, neboť dobytím Sibíře zadrženo zde asi 450.000 Němců-zajatců, kteří jinak by byli posláni na západní frontu. Německo nemá tam rezerv a jde od porážky k porážce. S těmito rezervami mohlo válčiti na francouzské frontě ještě dále. Proto spojenci uznávají nás za spojenecký, válčící stát.

Samostatný československý stát úředně uznán Anglii.

Britská vláda 9. srpna uveřejňuje toto prohlášení: „Od počátku války vzdoroval národ československý společnému nepříteli všemi prostředky, které měl v moci. Čechoslováci postavili do pole značné vojsko, které bojuje na třech rozličných bojištích, a v Rusku stejně jako v Sibíři se pokouší zadržeti německý vpád. Hledíc k jejich úsilí domoci se nezávislosti, pokládá Velká Britanie Čechoslováky za spojenecký národ a uznává sdružení tří armád československých za spojenecké a válčící vojsko, které vede pravidelnou válku s Rakouskem-Uherskem a Německem. Velká Britanie uznává také právo československé národní rady jakožto nejvyššího orgánu československých národních zájmů a jakožto dočasného zmocněnce budoucí vlády československé, vykonávati vrchní velení nad touto spojeneckou a válčící armádou.“

K tomu úředně podotýká rak. vláda: Forma a obsah tohoto nejnovějšího anglického prohlášení musejí býti odmítnuty co nejrozhodněji. Československá národní rada jest výborem soukromých osob, které neobdržely mandátu ani od českého lidu a je ště

méně od národa československého, který existuje jenom ve fantasii dohody.(?!) Vláda rakouská vyhrazuje si další jednání ve věci této. — Jenže to jednání dopadlo jinak, než si představovala.

V Americe veliké nadšení pro ruské Čechoslováky, všechny listy jsou plny zpráv o nás. Sešli se tam ruský důstojník a Američan s Čechem z Nár. rady a tu Rus Čecha objal, řka: „Vy jste naši jedinou nadějí!“

Hospodářské. Výkonné výbory všech českých politických stran utvořily zemskou hospodářskou radu k cíli šťastného vyživování lidu a přetrvání války.

Společenské. Ve Velkém Varaždíně (Uhry) dochází k hromadným rozvodům válečných zajatců s nevěrnými ženami; denně 40—60 rozvodů.

Politické. V hlavním stanu německém ve Spaa konala se 14. srpna za předsednictví císaře Viléma válečná rada, která dospěla k přesvědčení, že Německo již nevydrží válčit a bylo rozhodnuto vyčkati vhodného okamžiku, ve kterém by se Německo s nepřitelem dorozumělo. Říšský kancléř dí, že takovýmto okamžikem bude nejbližší úspěch na západě a gen. Hindenburg prohlásil, že se podaří zastaviti německé vojsko ještě na francouzské půdě, čímž bude nepříteli vůle Německa konečně vnucena. — V Lublani ve dnech 18.—20. srpna slovanské slavnosti za účasti Čechů posl. Staňka, Klofáče, Tuzara, dra Soukupa, Franty, Sedláka, Kaliny, Okleštka a Vaňka; Poláků: dra Glombinského a hr. Skarbka. Slovinci tu utvořili Národní výbor; solidarita Slovanská utvrzena.

Arcibiskup Huyn zakázal farářům, tajným fermanem, aby nepřechovávali na farách děti, rozuměj „České srdce“. Lidumil!

President Československé Národní rady, prof. Masaryk, zaslal telegraficky anglickému ministru Balfourovi dík za uznání našeho státu.

Politické. Císař Karel s velikým průvodem navštívil Viléma ve hlavním stanu, prý k vůli velikým rozhodnutím a — hora porodila myš, nestalo se nic.

21.—31. srpna. Angličané, Francouzi a Američané ženou Němce dále z Carlepont, Couts, Lasigny, Piemontu, Fresne, Albertu,

Grevillers, Avesnes, Noyonu, Roye, Monchy, Bapaume, Peronne; Bullecourt, Riencourt, Combles, Mont St. Quentin, Kammel. Perly německé úřední stylistiky: „Včera vzdálili jsme své linie od nepřítele.“ „Noyon jest před naší bitevní čarou.“

Čechoslováci v Itálii na Piavě vystřídali italské alpské oddíly; osmá italská armáda vyznamenala četné legionáře za udatenství. — V Rusku dobyli naši 20. srpna Nikolajevsk, ale poněvadž tím vzdálili se své základny Volhy, opustili jej. 28. jmenován S y r o v ý generálem a vrch. velitelem všech protibolševických vojsk.

Japonci obsadili Cicikar. — Angličané ovládají Persii a Teheran, Němci jen malý cípek Täbrisu; Angličané obsadili Kotlas na Dvině, Turkestan.

Německé úřední fráze: „Mezi Oisou a Aisnou, v souvislosti s přeložením našich linií dne 20. srpna za Oisou, vzali jsme, nepřítelem nerušení, svoje vojsko v noci z 21. na 22. zpět za Aliette. Silnému útoku nepřítele mezi Manicampem a Pont-St. Mardem vyhnuly se naše setniny, zůstavši dosud na západním břehu Ayetty, za tento úsek.“ „Jižně od Scarpy vyhnuly se naše přední voje nepřátelským útokům, podnikaným s četnými obrněnými vozy a silnou pěchotou, podle rozkazu na výšiny u Monchy. Abychom získali připojení k Pys, odsunuli jsme od Ancry své linie od Miraumontu až na východ od Albertu.“ „Angličané nikdy nevědí, zdali Němci jsou ochotni přijati jejich útoky nebo bez boje vydati území takticky bezcenné.“ — Bolševici uvolili se při konečném sepsání mírové smlouvy zaplatit Německu válečnou náhradu 300 milionů marek. — 50 českých námořníků bylo 23.—24. srpna před válečným soudem v Kotoru pro velezradu odsouzeno.

Persekuce. Nad Pardubicemi a okolím zrušeno stanné právo dne 22. srpna, vyhlášené 8. června. — Pražský místodržitel zakazuje nositi zbraně bez povolení. — Maďaři zakázali obvyklé slovenské slavnosti v Turč. Sv. Martině.

Politické. Španělsko protestuje v Německu proti potápění obchodních lodí. — Socialistka Kaplanová střelila Lenina, „ruského uchvátitele, despota“ do prsou. Byla zastřelena. Lenin se pozdravil.

Populace. V týdnu 25. 31. srpna zemřelo ve Velké Praze 173 osob, narodilo se 69 dětí.

Čechoslováci. Bolševická vláda vzkázala čsl. veliteli, gen. Dieterichsovi, kdyby popravil bolševické komisary, zavraždí oni zajaté členy Nár. rady Čermáka a Maxu, načež generál odpověděl, že popraví všech 47 zajatých bolševických komisařů, kdyby se něco stalo československým vězňům v Moskvě.

Pronásledování Čechů v Kijevě. (Viz 5. července 1918.) Mezi 6000 osobami, jež bolševici v Kijevě věznili, jest značné procento Čechů. Z nich odsouzen a vice se nevrátil J. Špika, maj. kartonážního závodu. 26. srpna zavražděni 47letý Jan Volf, jako zástupce českého konsula, obuvník Kopecký, zajatec, krejčí Hataš, Hájek, Bednář, obchodník automobily Gottvald, Jan Kratochvíl (synovec J. Jindříčka), J. A. Somol, předák čes. obce „Mirohošť“ a Šnajdr, osadník z Dubna a dalších 127 Čechů. Vzdálená, bratrská země ruská budiž jim tichým, posledním útočištěm. Záhy potom byli bolševici vyhnáni Denikinem z Kijeva.

Čechoslováci ve Francii. Roosevelt věnoval část Nobelovy ceny Čechoslovákům. Čeští hoši z Ameriky dopravují se stále nadšeně do fronty. — 29. srpna schůze čsl. kolonie v Toulouse ve Francii s delegátem Nár. rady čsl. p. Božinovem.

Čsl. vojsko v Rusku zničilo 1. září u Gusicka, severozáp. od Nikolajevska, celý 1 pluk sovětský; ukořistěna 4 děla, 7 kulometů a mnohý válečný materiál. Zároveň zahájeny boje na pravém břehu Volhy u Chvalinska a Volska, jež 4. vedly k potření bolševiků u Opalicha a 6. dobyli naši Volska, čímž vyčistili Volhu od rudého loďstva.

1.—11. září. Na západní frontě ztratili Němci: Merval, Bouchavesnes, Peronne, Lens, Berlancourt, Clamery, Braye, Missy-sur-Aisne; Atilly, Vermandes a Vendelles. Dosud ukořistila dohoda v těchto bojích 200.000 zajatců, 2500 děl a 15.000 strojních

pušek. Mezi Iserou a Aisnou má vrchní velitel Foch 130 dohodových divisí a 8000 tanků. Američanů přibývá denně 10.000 na bojišti. Angličané prolomili na Scarpě německou frontu.

Persekuce. Berlínská „Zukunft“, jež má odvažu někdy spravedlivě psáti, byla opět vrchním velitelstvím v Markách zastavena. — Vláda chce rozdělit zemskou správní komisi, která funguje místo legálního zemského výboru království českého, na odbor český a německý.

Hospodářské. Haličtí židé, ač mohou již domů, nechtějí z Prahy. Při čachrování na své burse „U zeleného stromu“ v Dlouhé tř. č. 45 bylo jich šest vojenskou policií sebráno; měly u sebe obnosy 7000 až 50.000 korun. Chycen zde též 12letý Rubin Reikus z Haliče, jenž ráno vydal se na obchod se 40 haléři a ve čtyři hodiny odpoledne vytěžil již 41 korun. Prodával vojákům u kasáren chléb, bochníček za 4 koruny.

Čechoslováci. Americká vláda uznala 2. září Čechoslováky za válčící moc: Protože československé národy sáhly proti Německu a Rakousku-Uhersku ke zbraním, zřídily organisované armády pod důstojníky vlastní národnosti a v souhlase s předpisy a praxí u civilisovaných národů a protože Čechoslováci v nynější válce sledují neodvislé cíle, jejichž uskutečnění se svěřuje nejvyšší politické autoritě Čechoslováků, Národní radě, vláda Spojených států uznává, že jest válečný stav mezi Čechoslováky, takto organisovanými, a mezi Němci a Rakušany-Uhry. Uznává také československou Národní radu za vládu de facto vedoucí válku, která jest oprávněna řídit vojenské a politické záležitosti Čechoslováků. Vláda Spojených států prohlašuje dále, že jest ochotna formálně vejíti ve styky se zmíněnou československou vládou, aby byla vedena válka proti společnému nepříteli. — Čechoslováci ukořistili v Kazani zlatý poklad za 675 mil. rublů, celých 18 vlaků zlatých mincí, prutů, stříbra, platiny atd. Když bolševici sebrali větší vojsko na vyrvání tohoto pokladu, určeného za válečnou náhradu Německu, dopravili ho Čechoslováci do

bezpečí zpět. (Viz 30. června b. r.) — Česká nár. rada má konsuláty v Londýně (Nosek), Římě (dr. Sychrava), Washingtonu (Olga Masaryková), Samaře (prof. Maxa), dále ve Švýcarsku. — Italská vláda uznala samostatný jihoslovanský stát. — Anglie uznala 3. září právo Československa k zastoupení na mírové konferenci. — Japonsko uznává 9. září československý stát.

V Rusku děsná hrůzovláda bolševiků. Podle dekretu o teroru davů, popravili bolševici v Moskvě 2000 osob, v Petrohradě ještě víc. Amerika volá bolševiky na soud dějin. — Neutrální konsulové v Petrohradě energicky marně protestovali proti ukrutnostem, které provádějí bolševici. Ruskem potulují se různí nepraví carové, asi dvacet jich. Největší úspěch má nepravý car z okolí Nižního Novgorodu, který provázen kněžími, řeční k sedlákům, hlásaje brzký pád bolševiků a opětné dosazení carské moci. Moskevská vláda vypsalá odměnu 1 milion rublů na jeho dopadení.

Naši osvobodili Sibiř, ale Rusové znesváření utvořili tu tři vlády: zatímní sibiřskou, samarskou a středouralskou, kromě atamana Dutova v Orenburku, které si navzájem překážely. Teprve 24. září utvořena v Ufě vláda Direktoria, která však bohužel neměla dosti autority ani sil, aby řádným vojskem udržela pořádek v oblastech našimi legiemi opuštěných. Naši vojáci, znechuceni těmito ruskými poměry, klesají na duchu: Proč bojujeme, když Rusové opět vše ztratí? U prvního pluku dochází k roztržce mezi statečným velitelem, pluk. Švecem; vojáci vyčítají mu, že zapomíná dob, kdy mezi nimi jako rovný bojoval — působila i podvratná práce rudých agitátorů —, aby odvrátil rozvrat fronty, pluk. Švec se zastřelil a byl s pláčem celého pluku pochován.

12.—20. září. Němci ztratili na západě oblouk u St. Mihiel, Francouzi dobyli Vailly, Maissenry; proráží Hindenburkovu (Siegfriedovu, též Votanovu zvanou) linii, dobývají Fresnoy-le-Petit, Berthancourt, Pontroet, Gontescourt, Castres; Američané ostřelují od 16. září z těžkých děl Mety. — Italové 17. září zatlačili Raku-

šany poněkud v údolí Brenty. — Srbové, Řekové a Francouzi zahájili 15. září ofensivu na Balkáně, překvapili Bulhary, prorazili linii a ženou je zpět.

Anglie děkuje národu československému, dne 11. září: „Předsedovi Čsl. Národní rady v Paříži! Jménem britského válečného kabinetu zasílám Vám naše nejsrdečnější blahopřání k překvapujícím úspěchům, jež dobyly československé zbraně nad vojskem německým a rakouským v Sibiři. Dějiny dobrodružství a triumfů této malé armády jsou vskutku jedním z největších eposů dějin. Udatná vytrvalost a sebekázeň Vašich krajanů nás všechny naplnila obdivem. Ona ukazuje, co může býti vykonáno, by se triumfovalo nad časem a nedostatkem hmotných potřeb, tím, že se udržuje duch svobody v srdcích vojáků. Váš národ prokázal neocenitelnou službu Rusku a Spojencům v jich boji za osvobození světa od despotismu. My nikdy toho nezapomeneme. Lloyd George.“ — Největší, světové časopisy veškerých říší dohody nadšeně rozepisují se o husitském hrdinství našich legií; státníci, ano celý svět o nich mluví s obdivem a láskou, nazývajíce výkony našich v Sibiři ojedinělými, které nemají v dějinách příkladu. — Když na jaře r. 1917 odjížděly první oddíly vlakem z Ruska na francouzskou frontu, tu na stanici Irkutsk byli zadrženi německým, rakouským a maďarským vojskem, které proti našim Německo organisovalo. Rozkázali našim, aby odevzdali veškeré pušky, i oněch 60, které každý oddíl dle úmluvy měl si ponechat. Naši odepřeli a tu bolševičtí vojáci Němci začali střílet. Mžikem naši bezbranní hoši, kteří zbraně až na oněch 60 pušek, byli již před odjezdem odevzdali — seskákali s vlaků, jako vítr rozehnali se na Němce holýma rukama a rdousili střelce, škrtili je — až se celého nepřátelského oddílu zbavili, zbraně ukořistili a pak — obrátili je proti věrolomcům. Z dalších odjezdů sešlo, Čechoslováci utvořili v Sibiři frontu a tím zabránili Ně-

mecku, aby přes Asii vniklo dle svého plánu do anglických osad. Odtud dík Anglie a uznání československého vojska jako válku vedoucího se spojenci — dohodou. — Ruský list v Archangelsku „Severní jitro“ píše: „Ani jeden národ za 4 roky války neosvědčil tolik bezpříkladné chabrosti, jako Čechoslováci. — Così legendárního vane z hrdinských činů československých oddílů. Bez dělostřelectva, pouze s ručnicemi a ručními granáty řítí se na pancéřové vlaky a přinutí je kapitulovati. Bojující, přecházejí během šesti dnů 900 verst ze záp. Sibíře na Východ a zřizují spojení téměř mezi Omskem a Vladivostokem. A osud Sibíře řešen jedním tímto bezpříkladným pochodem. — Práce Čechoslováků v Rusku jest veliká a ruští lidé vděčně budou vzpomínati chabrého národa, který jim přišel na pomoc v nejtěžší chvíli.“ — Nadšená Amerika upisuje na čsl. vojsko. Dne 13. září 1918 oznámily Spojené státy severoamerické, že půjčka, upisovaná v Unii k účelům českoslov. armád, vynesla do té doby čtyři miliardy korun. — Služné mají naši hoši v Rusku: prostý voják 12 rublů měsíčně, důstojníci: zvodný 100, rotný 130, vyšší 160—200 rublů. Vojsku nabízeno více, ale odmítli, že to budeme muset po válce platit a tedy nechtějí dělat velké dluhy!

Kázeň a charakter legionářů osvětlí tento obrázek. Ve vesnici Vilija u Ruského Kremence zeběhl jeden voják; zrušil čestnou přísahu, byla to hanba, již třeba ztrestati. Vyšetřilo se, že zběh navštívil v noci tajně jiného kamaráda legionáře, tedy žádali tohoto, aby sdělil jeho pobyť. Odvětil: „Bratři důstojníci, to udělat nemohu. Dal jsem mu čestné slovo, že ho nezradím a slovo to musím dodržet. Nemohu.“ Důstojníci mu domlouvali, že je to nutné, že to vyžaduje kázeň, že pomáhá zběhovi, je neposlušen řádu legií a tím stává se také rušitelem železného pořádku, jaký musí být, chceme-li nad tak silným nepřítelem zvítězit. Ale Pohanka stále odmítal. Co dělat? Tady je vyložená neposlušnost, nové rušení disciplíny. Říkali mu: „Bratře, řekni, jinak musíme odsoudit tebe jako pomocníka!“ Pohanka však znovu řekl: „Dal jsem čestné

slovo, nemohu.“ Vyneseno tedy rozsudek; „Pohanka pro neposlušnost a nadřizování zběhovi vylučuje se z legií.“ Pohanka zbledl, zasalutoval a šel do bytu, kdež se — zastřelil. Byl se všemi počty jako čestný muž pohřben v ruské půdě.

Politické. Císař Karel poslal do Záhřebu a Sarajeva hr. Štěpána Tiszu, aby mezi Jihoslovany působil smířlivě pro Rakousko-Uhersko. Tisza pochopil však svůj úkol tak, že přijímal politiky ve vojenské uniformě s bičíkem v ruce a s vyhrůžkami, takže roztrpčení od něho odešli, tím více zaujati pro jihoslovanský stát. Stejně pochodili v Čechách gen. Böhm-Ermolli a šéf voj. kanceláře gen. Bardolff.

Čechoslováci dobyli Minsk a Omsk takto: ukryli strojní pušky, zdánlivě klidně pili čaj v poli, když bolševici je obkličovali; náhle však vyskočili a rudé gardisty smetli v několika okamžicích, takže měli 200 mrtvých, 200 raněných a ostatní se vzdali. Na volžské frontě jsou Češi tísněni u Kazaně, Simbirsku a Samary bolševiky. Na středosibiřské frontě postupují do doliny Amuru na Nerčinsk a Srietensk; na východosibiřské postupují s Japonci a Amerikány. Rudí rozmrzeni stálými porážkami na všech frontách, zatím co Gajdova armáda probíla se k Vladivostoku, stáhli velká vojska proti armádě gen. Syrového na Volze a Čečkovu oddílů v Kazani. Ruská města zpohodlněla, nedovedla udržeti bolševiky, a jakmile naši, táhnuvše k cíli, Vladivostoku, město opustili, stalo se obyčejně opět kořistí bolševiků. Gajda vrací se tudíž zpět od Vladivostoku na pomoc gen. Syrovému a pluk. Vojcechovskému, kteří drželi frontu mezi Jekatěrinburkem, Permí a Nikolajevskem 800 km. 24. září bojuje již Gajdovo vojsko, vedené podpluk. Krejčím u Tagilu, dobývá Šunkova a 3. října po tuhých bojích Nižního Tagilu, bolševici poraženi, zanechali hojně zbrojního materiálu.

20. září nadšené uvítání legionářů v Římě. — Japonská vláda uznala 17. září československý stát.

21. září. Slavný den českých legií, které se vyznamenaly na Dosso Alto, kota 703. Italská úřední zpráva o tom dí: „Chrabré vojsko šesté československé divise, které drželo tuto posici, hájilo se s obdivuhodnou statečností. Obkličný útok byl zlomen a odražen oddílem strojních pušek, jenž odvážně vystoupil z linie.“ Ministr president Orlando píše tajemníku Nár. rady prof. Benešovi, v Paříži: „Vyslovuji Vám velmi srdečné city svého nejživějšího obdivu nad neohroženou pevností, kterou včera pod našimi Alpami prokázala šestá československá divise v boji u Dosso Alto, kde statečnost národa, bojujícího o svou svobodu, zvítězila nad útočnou zuřivostí, živou nenávistí. Necht' jest to šťastnou předzvěstí konečné bitvy a konečného vítězství.“ Čechoslováci podnikli útok na planině u Asiaga; vnikli přes prudký odpor do linií u Tropezzi, pobili posádku v boji a s 80 zajatci a 2 kulomety se vrátili.

26.—30. září. Němci a Bulhaři přechají ze Srbska. Maršál Foch útočí na frontě z šíří 400 km od moře až k Verdunu; sebráno za 3 dny 50.000 Němců a 600 děl. Belgičané stojí před Roulers, Angličané pokračují mezi St. Quentin-Cambrai, Francouzi postupují vítězně mezi řekami Aisnou a Veslou. — V Palestině sebrali směrem k Damašku Angličané 50.000 Turků a 325 děl. — Francouzská kavalerie vešla do Skoplje v Srbsku. — Bulharská vojska poražena, ustupují z Macedonie a ženou se k Sofii, aby na místě ztrestala vinníky války, národní hanby a národního neštěstí. — Vůdcové Německa poznávají, že jsou v krizi a hledají cestu k vyvážnutí. Státní sekretář zahraniční Hintze navrhuje, aby se Vídňi a Cařihradu nabídlo jednati s Wilsonem, by svolal do Washingtonu mírovou konferenci na základě svých 14 bodů mírových. — Pyšná budova germánská praská. — Bulharsko prosí 27. o příměří

Poprava legionářů. U Arca došlo na rozkaz prince Eliáše z Parmy, bratra císařovny Zity, dne 22. září k popravě legionářů, zajatých u Dosso Alto. S prvním legionářem Ježkem se špatný provaz dvakrát přetrhl a týž polo-mrtvý prosil: „Pane polní kuráte, prosím, zastřelte mne,

je to hrozné, jak s námi zacházejí.“ Důstojníci začali se přiti a než se shodli opatřiti nový provaz a než tento přinesen, uplynuly dvě kruté hodiny. Pak došlo k popravě Jiřího Šlégl, Václ. Svobody a Kar. Nováčka.

Hospodářské. Rakouský stát sám znehodnocuje své papírové peníze na 40%; počítá totiž při vyclívání za každých 10 K ve zlatě, 25 K v bankovkách.

Politické. Český stát. Na sv. Václava podepsána byla francouzským zahraničním ministrem Pichonem a českým zplnomocněncem, drem Benešem, smlouva česko-francouzská — druhý státní akt český. Ujednáno, že národ český bude Francii i dále podporovati svými brannými silami a za to, že Francie uznává ho za národ spojenecký a válčící a bude podporovati jeho úsilí „obnoviti nezávislý český stát v hranicích jeho bývalých historických zemí.“ — Vláda rakouská, povolujíc diktátu Němců, rozdělila o sv. Václavě zemskou správní komisi král. Českého na dvě národnostní sekce. Téhož dne sešel se „český sněm“ v Obecním domě pražském, jenž přijal tuto (zabavenou) resoluci: „Ve vážných chvílích národa shromažďuje se Národní výbor, Český svaz poslanecký a občanští členové panské sněmovny dne 29. září 1918 v Praze. V plném vědomí zodpovědnosti pokládají za svou povinnost prohlásiti jménem celého národa v zastoupení všech jeho vrstev: Národ náš znovu s největší vážností zdůrazňuje, že pevně a neoblomně trvá na historických projevech svých zvolených zástupců, naplněn jsa nezvratným přesvědčením, že dojde svých nejvyšších cílů v nich vyslovených, své plné samostatnosti a plné svobody. Na všechny dnešní pokusy o změnu ústavy nemá umlčovaný a deptaný národ náš jiné odpovědi, nežli chladné, rozhodné odmítnutí, poněvadž ví, že nejsou ničím jiným, než produktem stoupající tísně, bezradnosti a rozvratu. My nevěříme dnes žádným slibům. Zkušeností celých desetiletí o slibech daných a nedodržených, naučily nás správně odhadnouti jejich cenu.

Sliby sebe dále sahající nemohou nás dnes oslniti a od cílů našich odvrátiti. Těžké zkoušky národa přikazují nám naopak, zůstatí pevnými, zejména tam, kde poměry skutečné jsou silnější všech slibů. Co žádáme, toho nám vídeňské vlády nedají a dáti nemohou. Národ náš nemůže nikdy spoléhati, že by svobody dosáhl od těch, kteří po celou dobu války neviděli v něm ničeho jiného, než předmět bezohledného vykořisťování a kteří do poslední chvíle nelekali se žádných prostředků, aby národ náš ponížili, vyhladověli a vybíjeli a svémocnými akty nejhrubšího útisku ranili ho v jeho nejsvětějších citech. Národ náš nemá také ničeho společného s těmi, které postihuje nesmírná zodpovědnost za hrůzy válečné. Není proto v českém národě nikoho, kdož by proti jednomyslné vůli národa chtěl jednati s těmi, jimž nejde o žádnou spravedlnost pro národ český, ani pro národ polský a jihoslovanský, nýbrž kteří tímto způsobem usilují v podstatě jen o záchranu nynějšího veřejného bezpráví. Národ český na svém pevném postupu setrvá, přijď si cokoli, v přesvědčení, že spravedlivá jeho věc dojde svého konečného cíle, zejména dnes, kdy stala se součástíkou velikých ideálů světových, jichž vítězství bude jediným dobrým plodem této strašlivé války.“

Německo v krajní tísní, ještě protahuje válku. Dne 29. září navrhuje zahr. tajemník Hintze změnu vlády, neboť nynější proľhaná není schopna vésti mírové jednání, ale Vilém věc zdržuje. Proto podává Ludendorff 1. října vládě ultimatum, že nelze déle vydržeti.

1.—10. října 1918. Francouzi a Angličané vyhánějí Němce ze Somme-Py-Jony, Chavignonu, Malmaisonu, St. Marie, Py, Cambrai, Binarville, St. Quentinu, Monthoisu, Apremontu, Cunelu, Armentieres, Lensu, Les Cateletsu. Německé fráze 10. října: „Mezi Cambrai a St. Quentinem zaujali jsme zadní postavení.“ — Francouzi a Srbové vtrhli do Leskovce. — Angličané dobyli Damašek i Berat a jsou pány celé Palestiny, dále obsadili Šer, Demirhisar. Jako v září Kazaň a Samara, padl 8. října i Simbirsk do rukou

bolševiků, když je byli naši legionáři nuceni opustit, stahující se k Vladivostoku. Ruské obyvatelstvo utápělo čas v zábavách a o svoji vlast se nestaralo. Spoléhalo jen na vysílené Čechoslováky, jichž hrdla měla jím ohromné oblasti udržeti.

Hrdinové z Francie s pluk. Husákem v čele, u Národního divadla.

Politické. Tisza dojel do Sarajeva získat Srbů a Mohamedánů pro uherský stát; když se vyslovili pro samostatnost, hrozil: „My zahyneme, ale předem zničíme vás, na to máme ještě dosti síly!“ — Hesenský princ Max byl 9. října zvolen finským králem velkou menšinou sněmu; většina byla násilně odstraněna, žalařována, jiní padli na bojišti. Německý kancléř hr. Hertling a státní sekretář Hintze odstoupili; vláda parlamentisována vstoupením socialisty Scheidemanna; kancléřem princ Max Badenský. — Vrchní vojenské velitelství německé naléhá, aby nabídka míru byla učiněna bez odkladu, poněvadž válečná situace je vážně ohrožena. Generál Ludendorff prohlašuje, že armáda nemůže čekat více ani

48 hodin. Princ Max Badenský zdráhá se proti tomuto kroku a klade dne 3. října armádnímu velení opětně řadu otázek, na něž odpovídá té doby v Berlíně dlící polní maršálek Hindenburg ve smyslu, že vrchní armádní velení trvá na své žádosti, aby nabídka míru byla bezodkladně odeslána. Nato v noci z 3. na 4. října mírová nota skutečně byla expedována.

Převrat a kapitulace v Bulharsku. Poražené a vzbouřené vojsko, stojící ve vladajském průsmyku před Sofií, žádá kategoricky hlavu Ferdinanda Koburka. 2. října žádá ministr Liapčev abdikaci královu; min. předseda Malinov sděluje králi neodvratný osud; král se zpěčuje a přijímá zástupce stran. Radoslavov a Tončev chtějí krále zadržeti, ale Teodorov a Petkov radí k abdikaci, ostatní již nechtěl král slyšeti. Dramatické scény. Následujícího dne Ferdinand ještě váhá, dvakrát odmítá přijmouti Malinova, proto přišel tento večer v 6 hod. ke králi bez ohlášení, přinutil jej k odevzdání abdikační listiny a zavolav nástupce Borise, pozdravil jej co krále. Připravený vlak ihned pak odvezl Ferdinanda do Koburku. Pak došlo ke kapitulaci 3. října. Bulharsko přijalo tyto čtyřdohodové podmínky: Neprodlené vyklizení obsazených částí Řecka a Srbska, neprodlená demobilisace armády a odevzdání všelikých dopravních prostředků, lodí i železnic spojencům. Spojenci budou dozorati na zbraně, které musejí býti sebrány a shromážděny na rozličných místech země. Spojenci obdrží volný průchod Bulharskem a obsadí místa strategicky významná. V Bulharsku samém provede obsazení vojsko anglické, francouzské a italské, kdežto okresy řecké budou obsazeny vojskem řeckým a okresy srbské vojskem srbským. — Král Ferdinand se poděkoval ve prospěch syna Borise III. — Francie uzavřela s Nár. radou československou tajnou diplomatickou a vojenskou smlouvu. — Asi 2000 židů podává žádosti o změnu jména; p. Nefelles překřtil se prý na Nerudu, Fleischmannová na Masarykovou. — Bolševická vláda vypověděla Německu brest-litevskou smlouvu. — Varšavská vladařská rada prohlásila samostatnou sjednocenou Velkopolsku; do Vídně Poláci již nepůjdou. — Ve Washingtonu zasedá kongres střeoevropských národů, jehož předsedou jest prof. Masaryk.

Zdravotnictví. V Berlíně ze 7 případů asijské cholery 6 úmrtí. V Če-

chách rádí hrozně španělská chřipka: lékaři nestačí, u lékáren jsou fronty; pražské školy od 7. října zavřeny, taktéž ambulance ušní a krční kliniky; 12 úmrtí denně ve všeobecné nemocnici. Jen na pankráckém hřbitově bylo 6. října 25 pohřbů. Není léčiv a přes to zástupce vlády dr. Horbačevský zabavil v pražských lékárnách zásoby aspirinu. Jen Čechy vyhubit!

Hospodářské. Rakousko vydalo bankovek do 23. července 1914 2129 mil. kor., koncem 1914 5136, koncem 1915 7162, koncem 1916 10.888, koncem 1917 18.439, 1. června 1918 23.000 mil. korun. Nynější stav 27.000 mil. korun. — V Praze není uhlí, není plynu; plynárna zastavila plyn od 8. hod. ranní do 5. hod. odpo. — V březnu tohoto roku byla obchodní cena ryzího zlata 14.000 korun za 1 kg. Dne 23. srpna musilo se platit již 20.000 K, dne 31. srpna 21.000 K, dne 5. září 22.000 K a dne 11. září 22.600 K. Dnes je zlato ještě dražší. Zdražilo tedy desateronásobně vůči době před válkou.

Persekuce. Pražská censura zabavila listům zprávu, že posl. Staněk žádal o vydání 20 pásů pro české důvěrníky k vyjednávání do Švýcar. — Opětně popravena byla řada českých legionářů: Pro velezradu byl popraven pěšák Václav Řípa od pluku č. 38 a pěšák František Tomajdes od pluku č. 102, pro zločin zběhnutí k nepříteli kaprál Martin Skrovan (uher. pluk č. 15), náhr. zál. Viktor Zambach (Žampach?) od pěšího pluku č. 54, Josef Šimeček (pl. č. 3), domobranec Jakub Žvaček (?) a Emil Černý (pl. č. 54), pěšák Ed. Dvořák (pl. č. 8), domobranec František Černý (pl. č. 18), náhr. zál. Jan Buriánek (pl. č. 28), Josef Blažek (pl. č. 30), Václ. Löffler (pl. 28), pěšák Josef Vobořil (pl. č. 42), Vojtěch Holáček (uh. pl. č. 7), náhr. Jan Melichařík (pl. č. 3), náhr. Dagobert Pantlík (pl. č. 1), pěšák Josef Hanus (pl. č. 18), náhr. Ant. Hřebík (pl. č. 28), kaprál Josef Holeček (pl. č. 35). Všichni svrchu řečení bojovali v československých legiích. Pro zločin proti válečné moci popraven byl zajatý ital. legionář Jos. Sobotka (pl. č. 21).

Maffie dovídá se, že Ludendorff pokládá situaci za ztrac-

nou. Piavská fronta v Itálii má být vyklizena, vojsko stáhne se na Soču. Němci couvnou za Rýn.

Čechoslováci v Rusku opětne poráží 3. října bolševiky na Urálu. Naše vojsko pod gen. Věrzbickým bojuje u Alapajevska proti bolševikům. Z Jekatěrinburku vypravuje se mu na pomoc pluk slezský k Tagilu, městu o 45.000 obyvatelích, které drží komunisté. Po krutém boji rudí zaskočení a zajati i s bohatou kořistí a město osvobozené radostně vítá Čechoslováky.

Mír? Rakousko, Německo a Turecko žádá 4. října presidenta Wilsona o mír. Rakouská nota zní: „Rakousko-uherské mocnářství, které vedlo válku vždycky jen jako obranný boj (!) a opětovně projevilo svou ochotu učiniti přítrž krveprolévání a dospěti ke spravedlivému a čestnému míru, obrací se tímto na presidenta Spojených států amerických s návrhem, aby s ním a s jeho spojenci uzavřeno bylo okamžité příměří na souši, na moři a ve vzduchu a bezprostředně na to, aby vešlo ve vyjednávání o uzavření míru, k němuž bylo by podkladem 14 bodů poselství pana presidenta Wilsona ke kongresu z 8. ledna 1918 a 4 body obsažené v řeči pana presidenta Wilsona z 12. února 1918, při čemž bere se zřetel také na vývody pana presidenta ze 27. září 1918.“ President Wilson zodpověděl notu německou dne 8. října; důležitý konec zní: „President Spojených států cítí se povinen prohlásiti k návrhu příměří, že by se necítil oprávněn navrhnouti příměří vládám, s nimiž vláda Spojených států jest spojena (asociována) proti centrálním mocnostem, dokud vojska těchto mocností stojí na jejich půdě. Bona fides při každé diskusi (the good faith of any discussion) závisela by přirozeně (manifestly) na souhlasu centrálních mocností odvolati vojsko ihned všude z obsazeného území. President se domnívá, že jest také oprávněn k otázce, zda kancléř mluví pouze za ony moci říše (constituted authorities of the empire), které dosud vedly válku. Pokládá odpověď na tuto otázku z každého stanoviska za mimořádně důležitou.“

Wilsonova odpověď Rakousku-Uhersku o Čechoslovácích. President považuje za svou povinnost vládě rakousko-uherské oznámiti, že se nemůže zabývati předloženým návrhem této vlády, protože od

jeho poselství ze dne 8. ledna nastaly jisté události největšího významu, jež nutně změnily kompetenci a odpovědnost vlády Spojených států. Mezi 14 podmínkami, které prezident tehdy formuloval, byla tato: „Národům Rakousko-Uherska, jejichž místo mezi národy si přejeme viděti chráněno a zajištěno, má býti zaručena nejsvobodnější možnost k autonomnímu vývoji. Od té doby, co byla tato věta napsána a před kongresem Spojených států vyslovena, vláda Spojených států uznala, že mezi Čechoslováky a říší německou, jakož i rakousko-uherskou je stav válečný, že československá rada národní je de facto válčící vláda, která je vybavena máležitou autoritou, řídití vojenské a politické věci Čechoslováků. Uznala také nejdalekosáhlejší měrou spravedlnost národních snah u Jihoslovanův o svobodu. President není tedy již s to, aby uznal pouhou „autonomii“ národů těchto za podklad pro mír, nýbrž je nucen, trvati na tom, že ony a nikoli on mají býti soudci nad tím, která akce na straně vlády rakousko-uherské uspokojí aspirace a mínění národů o jejich právech a o určení jejich jakožto členů rodiny národů.“ Přijmětež, pane, opětne ujištění o mé nejvyšší úctě. Podepsán: Robert Lansing.

11.—20. října. Belgičané, Francouzi a Angličané napořád ženou Němce z Bohainu, Le Chateau, Corbony, Brieres, Fressies, Argon, Doual, La Fère, Laon, Rethel, Menin. — Belgičané dobyli Ostende a Brug, ostrov Zebeke, St. Georges a Lombartzyde. — Německá fraseologie: „Východně od Lille a Douaie jsme jen místy ve styku s nepřítelem.“ — Angličané spotřebují denně tisíc vagonů granátů na západní frontě. — Srbové dobyli Skumbi, Mitrovici. — Němci odtáhli z Bulharska. — Angličané obsadili Tripolis. — Vrchní štábní lékař, pověstný dr. Halbhuber byl v obecním domě pražském při koncertě zpoličkován dámami, protože nevstal při zpěvu „Kde domov můj“, a byl proto z Prahy odvolán.

Čsl. vojsko v Rusku dobývá 18. znovu Kordon.

Válečný průmysl. Zbrojovka v Plzni (Škodovka) obmezuje pracovní dobu, zrušila noční práci, jelikož veškeré dodávky válečné byly odvolány. Zařizuje se na výrobu vagonů.

Politické. Ve Filadelfii konána konference zástupců 18 národů, za-

stupujících 50 milionů duší, aby pod předsednictvím prof. Masaryka založili svaz svobodných národů od Baltu k Adrii.

Strach ve Vídni. 16. října vysílá generální štáb rakouský Čecha majora K a l h o u s e do Prahy, aby jednal s drem Rašínem o pomoci k vyklizení italského bojiště. Válka je prý prohrána, vojsko se bouří, chce opustiti frontu. Čeští poslanci mají se odebrat na bojiště a dodati našim vojákům a důstojníkům morální sílu, aby pomohli s odklížením materiálu a umožnili ústup do klidných posic, aby se mohlo vyjednávat o mír. Dr. Rašín, Šis a Švehla odpověděli, že by bylo třeba, aby Rakousko kapitulovalo. Major Kalhous poskytl cenné informace o nemohoucnosti armády a státu.

Telefon Vídeň—Berlín. Br. Očenášek ve své tajné stanici telefonické v Košířích zaznamenává tyto zprávy: 18. října: Grahovo na Černé Hoře obsazeno Srby a Francouzi; ztraceny 2 baterie a „našich“ zajaty 2 prapory. Plukovník Milanovič okamžitě na dolejší Dunaj. — Vídeň sděluje: Jsme zde bez brambor, velký hlad. Také česká města nemají brambor, agráři nechťejí dodávat. — Berlín: Das sind die tschechischen „bratři“. — Berlín má pohnutý den, posádka v pohotovosti. — Stornuje objednávku na 20cm. děla a padáky.

Politické. Císaři podali čeští poslanci Staněk, Fiedler, Hruban a Tusar v audienci dne 12. října tyto požadavky: 1. bezodkladné dosazení národní vlády české; 2. účastenství její na mírovém sjezdu; 3. přeložení všech českých pluků z území maďarského a německého do jich vlasti. — Dne 14. října uspořádala socialistická rada improvizované tábory lidu pro socialistickou republiku a proti vývozu potravin. Kralupští a písečtí prý při tom sesadili hejtmany a prohlásili občanskou vládu. Zamýšlený pokus, vyhlásiti socialistickou republiku bez Národního výboru, se nezdařil. Vojenské velitelství, ještě dost silné, vyslalo na náměstí a ulice maďarské a německé vojáky s 61 strojnými puškami; byly uzavřeny ulice a mosty na 21 místech. Obecenstvo i dělnictvo chová se

zdrželivě. Socialistický pokus národní desorganisace selhal úplně.

Mír? Odpovídajíc na otázky presidenta Spojených států amerických, prohlašuje německá vláda: „Německá vláda přijala zásady, které president Wilson uvedl ve své řeči z 8. ledna a ve svých pozdějších řečích jakožto základ trvalého právního míru. Účelem porad, jež by bylo zahájit, by bylo tudíž jen dorozuměti se o praktických jednotlivostech jejich použití. Německá vláda má za to, že také vlády mocností, spojených se Spojenými státy, stavi se na půdu projevu presidenta Wilsona. Německá vláda prohlašuje se ve shodě s rakousko-uherskou vládou za ochotnu, ku přivedení příměří vyhověti návrhům presidentovým na vyklizení. Zůstává presidentovi na vůli, aby dal podnět k sejití se smíšené komise, které by náleželo ujednatí úmluvy, žádoucí k vyklizení. Nynější vláda německá, která nese zodpovědnost za mírový krok, je utvořena vyjednáváním a v souhlasu s velikou většinou sněmu říšského. Říšský kancléř, opíraje se v každém svém činu o vůli většiny této, mluví jménem vlády německé a národa německého. V Berlíně, dne 12. října 1918.“ Na to odpověděl Wilson 14. října hlavně: „Musí být jasno o tom, že provedení vyklizení a podmínky příměří jsou věci, které musí býti ponechány úsudku a radě vojenských rádců vlády Spojených států a spojeneckých vlád a president cítí se povinen prohlásiti, že vláda Spojených států nemůže přijmouti žádné úpravy, která nepečuje o úplně uspokojivé jistoty a záruky dalšího trvání nynější vojenské převahy armád Spojených států a spojenců na frontě... Nemohu uvažovati o příměří, dokud branné síly Německa provádějí dále nezákonné a nelidské praktiky, při nichž ještě setrvávají. V téže době, kdy německá vláda přistupuje k vládě Spojených států s mírovými návrhy, potápějí její ponorky na moři osobní lodi a nejen lodi, nýbrž i čluny, v nichž jejich cestující a posádky se snaží dostat se do bezpečí. Německé armády dávají se při svém vynuceném ústupu z Flander a Francie na cestu svévolného ničení, které se vždy považuje za přímé porušení pravidel a obyčejů civilisovaného válčení. Města a vesnice, jichž nezničí, jsou olupována o vše, co obsahují, často dokonce o své obyvatele. Nelze

očekávati, že národy, spojené proti Němcům, projeví souhlas s příměřím, dokud se bude pokračovati v nelidských činech, plenění a pustošení, na něž hledí právem s hrůzou a rozhořčeným srdcem. Dále se naznačuje podmínka odstranění Viléma.“

Politické. Hr. Karolyi zajel si do Prahy a nabízel dru Kramářovi čtyři slovenské stolice: turčanskou, oravskou, nitranskou a trenčínskou.

Zdravotnictví. Epidemie chřipková se šíří; v Pardubicích jest na 200 těžkých případů. — Na Olšanských hřbitovech hromadí se nepohřbené mrtvoly, denně až 100. Není dosti hrobníků, není rakví; konečně vymohlo vojenské velitelství, dosadivši oddíl pionérů ke kopání hrobů.

Císařský manifest o federaci Rakouska byl vydán 16. října a zní: Mým věrným národům rakouským! Od té doby, co nastoupil jsem na trůn, jest Mou mezdolnou snahou, vymoci veškerým Mým národům vytoužený mír, jakož i ukázati národům rakouským cestu, na niž by bez překážek a třenic dali požehnaně rozvinouti svým národním silám a využítkovali jich úspěšně k svému duševnímu a hmotnému blahobytu. Jsem odhodlán provésti toto dílo za svobodné součinnosti Mých národů v duchu oněch zásad, které za své přijali spojení mocnářové v nabídce mírové. Rakousko má se státi, jak tomu chtějí jeho národové, státem spolkovým, v němž každý národní kmen tvoří svůj vlastní státní útvar na území, jež obývá. Tím se nijak nepředbíhá spojení polských území Rakouska s polským neodvislým státem. Městu Terstu s obvodem dostane se podle přání jeho obyvatelstva postavení zvláštního. Tato nová úprava, která nijak nedotýká se celistvosti zemí svaté koruny uherské, má zabezpečiti každému jednotlivému státu národnímu jeho samostatnost; úprava tato bude však také účinně chrániti zájmy společné jednotlivých státních útvarů. Mé vládě jest uloženo, připravit bez odkladu veškeré práce k novému vybudování Rakouska. K národům, na jejichž seburčení bude spočívati nová říše, obrací se Můj hlas, aby spolupůsobili na tomto velikém díle prostřednictvím národních rad, kteréž — utvořeny z říšských poslanců každého národa — mají uplatniti zájmy národů ve vzájemném poměru, jakož i ve styku s Mou vládou. Kéž takto naše

vlast, upevněna svorností národů, které v sobě spojuje, vyjde z bouří válečných jako svaz národů svobodných. Požehnání Všemohoucího provázejž naši práci, aby velké dílo míru, jež budujeme, stalo se štěstím všech Mých národů. Ve Vídni dne 16. října 1918. Karel v. r., Hussarek v. r.“ Současně obrací se císař apelem na armádu a loďstvo, od nichž žádá věrnost a svornost. Slovanští národové svorně tuto léčku odmítli. Na to sešel se 19. října „Národní výbor“ a vydal toto prohlášení:

Národní výbor schvaluje rozhodnutí praesidia Českého svazu, kterým odmítá veškeré jednání o znovuzřízení vnitřních poměrů rakouských. Národní výbor s největší rozhodností protestuje proti nejnovějšímu pokusu roztrhnouti jednotu národa československého a ohrožiti jednotu a nedílnost zemí českých. Národní výbor a s ním bezvýjimečně veškeren český lid nezlomně trvá na stanovisku, že s Vídní není pro český národ žádného jednání o jeho budoucnosti. Česká otázka přestala býti otázkou vnitřní úpravy Rakouska-Uherska, stala se otázkou mezinárodní, a se všemi otázkami světovými společně bude řešena. Ona nemůže také býti řešena bez souhlasu a dorozumění i s onou mezinárodně uznanou částí národa, která se nachází mimo hranice české. Národní výbor má za svou povinnost jménem veškerého lidu českého znovu prohlásiti, že není pro nás jiného řešení otázky české, nežli naprostá státní samostatnost a neodvislost vlastí československých. Národní výbor proto před tváří celé světové veřejnosti protestuje rozhodně proti tomu, aby se strany maďarské bylo světu namlouváno, že slovenští naši bratři nechtějí s národem, jehož jsou nerozlučnou větví, tvořiti jeden národní a státní celek. Slováci, trýznění, a umlčování bezpříkladným maďarským násilnictvím, nemohou projevití svobodně, co je jich přáním, nemají-li rozmýšleti o maďarské svobodě a demokratičnosti v žalářích. Projevy, vynucené pod vojenským tlakem, nemohou platiti ve světě, jenž má býti vybudován na zásadách poctivé demokracie a naprosté svo-

body všech národů, za nefalšovanou vůli národa, třeba by se ověřovala zvuknými jmény plebiscitu. Slovenští naši bratři vědí nejlépe, co znamenají svobody, Maďary jim slibované, poněvadž zkusili sami na svém těle, jak vypadá maďarský národnostní zákon v maďarské národnostní praxi. Oni vědí také, že národ český miluje slovenčinu stejně jako mateřský jazyk svůj a českému lidu bude největší radostí, když zabezpečí bratřím Slovákům všechn jejich svéráz i všechno, čeho k svému rozvoji potřebují, poněvadž věří, že takovéto bratrské sjednocení ve společném státě, vzájemná láska všech jeho větví, je nejlepší zárukou nové, veliké, jazykové, hospodářské a kulturní budoucnosti všeho našeho národa československého. Národ český pak vůbec nechtěl a nikdy nebude národnostně nebo kulturně utlačovati žádné druhé národnosti ve státě československém. Všechny jeho tradice, jeho vlastní utrpení a demokratické složení jeho státu jsou toho nejbezpečnější zárukou. Národní výbor obrací se k celému národu československému s důtklivou žádostí, aby pevně a neoblomně vytrval na tom, co jest nejsvětějším přesvědčením a vůlí každého věrného Čecha, a důvěřoval, že Národní výbor, který je dnes jediným legálním představitelem vůle celého národa československého a všech jeho stran, učiní všechno, čeho je třeba, abychom došli svého nejvyššího cíle; šťastné budoucnosti svobodného národa československého. —

Projev tento, jenž byl jednomyslně v sobotní schůzi Národního výboru v Praze usnesen, byl v nedělních listech censurou potlačen. V pondělí však bylo uveřejnění jeho censurou dovoleno, Národní výbor zůstal pak již v permanenci, aby řídil běh věcí příštích.

Rušní a velcí dnové nadcházejí a nutno je uváděti každý zvlášť. Reuterova kancelář oznamuje z Paříže 14. října: Československá národní rada prohlásila formálně nezávislost československého národa. Dokument byl uve-

řejněn v Paříži a poslán Wilsonovi. Presidentem prozatímní vlády zvolen prof. dr. Masaryk, ministrem zahraničních záležitostí jest dr. Eduard Beneš, ministrem války dr. Štefánik (Slovák), Osuský jmenován vyslancem československé vlády u anglické vlády v Londýně. Vyslancem českým u francouzské vlády v Paříži jmenován dr. Sychrava, u italské vlády dr. Borský, českým vyslancem u americké vlády ve Washingtoně Pergler, dr. Bohdan Pavlů, dlící současně v Omsku, vyslancem českým u ruské vlády. Vyslanci v Japonsku a v Sibiři budou později jmenováni. V neutrálních státech jmenován byl již jako vyslanec československého státu v Tokiu taj. Špaček, jenž děkoval tam s deputací českou za japonskou pomoc Čechoslovákům v Sibiři. — Vídeňská vláda povolila pasy poslancům a delegátům českým: dru Kramářovi, Staňkovi, Klofáčovi, Kalinovi, Habrmannovi, dru Přemyslu Šámalovi, finančníkům řediteli Agrární banky Svobodovi a Živnobanky Preissovi.

Z ruského bojiště. Na volžské frontě ustupují Čechoslováci plánovitě k Urálu, aby se soustředili. Na urálské frontě naši vítězí nad bolševiky, kteří chtěli postupovati na Jekatěrinburk; ztratili 1000 mrtvých; tři vlaky, 11 lokomotiv, 60 kulometů ukořistili Čechoslováci.

Mír. Německo odpovídá na americkou notu ze dne 14. října, že provádění vyklizení a podmínky příměří jest přenechatí vojenským rádcům a že nynější poměr sil na frontách má býti základem úmluv, které ho chrání a zaručují. Německá vláda dává presidentovi na vůli, aby zjednal příležitost k úpravě podrobností. Spoléhá na to, že president Spojených států neschválí žádného požadavku, jenž byl by neslučitelný se ctí německého národa a s utvořením spravedlivého míru. — Ničení bude vždy třeba ke krytí ústupu (!) a jsou na tolik dovolena podle mezinárodního práva. Německé vojsko má nejprísnější pokyn šetření soukromého majetku a podle sil starati se o obyvatelstvo. Otázka presidentova, s kým má co činiti on a vlády spojené proti Německu, jest jasně a nedvojsmyslně zodpověděna v tom smyslu, že nabídka míru a

příměří vychází od vlády, která, nepodléhající žádné libovůli a nezodpovědnému vlivu, nesena jest souhlasem převážné většiny německého národa. V Berlíně 20. října 1918. Podpsal: Solf, státní tajemník zahraničního úřadu. — Dr. Fořt a soudruzi podali dne 21. října ve schůzi panské sněmovny ve formě dotazu toto prohlášení (výtah): Čím nepatrnější počtem jest zastoupení národa českého v panské sněmovně, s důrazem tím větším pozvedáme hlas, abychom jakožto věrní synové lidu v hodině, kdy národům v mocnářství nová kyne budoucnost, prohlásili bezvýhradnou svoji solidaritu s veškerým úsilím národa, nesoucím se ke zřízení svobodného samostatného státu československého. Pevně k tomuto cíli zrak svůj upíraje, odmítá národ každý pokus, jímž by snaha jeho na scestí mohla býti uvedena a pokud manifest ze 17. t. m. za takovýto pokus sluší považovati, prohlašujeme, že schůdnost jeho jeví se nám býti naprosto vyloučena. — — Nuž dnes, když přijetím Wilsonových základů mírových berlínská politika moci nad právem leží v ssutinách, bylo by vzhledem k blíží se hodině účtování vpravdě cynickým výsměchem na světovou mravnost z rozvalin se rodící, kdyby pešťským pomahačům berlínské mocenské politiky mělo se zdařiti účtování i jim hrozícímu uniknouti a hegemonii svou nadále nerušeně prováděti. Vůči Slovákům jest novodobý uherský stát organisovanou velkovýrobou analfabetů a renegátů. — — Zeměpisně by „Deutschböhmen“, obepínající jako dvě dlouhá chapadla jádro země, bylo nestvůrou bez formy, možnost státní útvar podmiňující, hospodářsky hrozilo by zkomolení země oběma částem pohromou, a politicky znamenalo by takovéto zmrzačení českého státu nikoliv odčinění utrpené křivdy, nýbrž prostě záchranu kořisti, během doby národu českému vyrvané. Není přece zněmčené území v Čechách z valné části než hromadným hrobem, rozsáhlým hřbitovem českého živlu. — Český národ, dalek jsa porušením práva a mravnosti držby poctivé se dotýkati, netají si obtíží, jež nutno bude překonati, aby cestou poctivé a spravedlivé dohody podmínky smírného soužití s německými krajany ve státu českém byly zjednány. Český národ jest si však i toho vědom, že silou událostí válečných odčinění věkovité na něm spáchané křivdy na výši

problému evropského bylo vyzdviženo, že zřízení života schopného československého státu stalo se cílem mírové politiky mezinárodní a to máje na zřeteli, s plným klidem klade svůj osud do rukou příští mírové konference, skálopevnou v ideu spravedlnosti chováje důvěru. Odpovídající stručnými těmito rysy na manifest ze 17. t. m., činíme dotaz: Jest ministerský předseda ochoten koruně oznámiti, že cesta v manifestu ze dne 17. t. m. vytčená jest po názoru našem naprosto neschůdnou? Vídeň 21. října 1918.

Z bojišť 20. října. Na západě nejprudší boje u Solesnes a Le Cateau. — Belgičané postupují na Gent. — Srbové obsadili Novi Pazar a Zajčar. — Angličané postupují v Syrii a Meso-potamii.

Mír? Rozpory mezi politickým a vojenským vedením v Německu; vláda chce zastaviti ponorkovou válku, aby usmířila Wilsona, čemuž Ludendorff brání a hrozí odstoupením; vláda se toho obává, že by se zhroutila. Princ Max odesílá další německou odpověď Wilsonovi.

České srdce sebralo za první rok své podpůrné činnosti 4 miliony korun a za miliony potravin.

Hospodářské. Velká panika na burzách: Škodovky poklesly o 404 K Rima o 307 korun, Pražské železářské společnosti o 490 korun, Zbrojovka o 900 korun, báňské a hutní o 490 korun. Z dopravních poklesly akcie východní dráhy (Orient) o 585 K, paroplavební o 760 K a Lloyd o 540 K. Z petrolejářských Karpatské klesly o 1000 K a Galicia o 588 K, Uherské kreditky zlevnily téměř o 400, uherské uhelné o 500 až 700 K. — Ústředny v rukou německých a židů: Válečný obilní ústav vedou Fanta a Stern, oděvní firma Jos a Löwenstein, Rud. Neumann a Schleim, obuv Pacovský, uhelnou centrálu Petschek.

Politické. Dánsko žádá od Německa Šlesvik. — Jihoslovanská Národní rada vyhlásila 21. října v Záhřebě neodvislý jihoslovanský stát. 79. chorvatský pěší pluk odzbrojil honvédy ve Rjece a opanoval město. — Německý sociální poslanec dr. Liebknecht propuštěn z káznice a slavil triumfálně vjezd do Berlína.

Československý úspěch. 22. října. Francouzská úřední zpráva dí: Československé oddíly ve spojení s našimi

částmi dobyly zpět vesnici Terron (na Aisně), která na chvíli upadla do rukou nepřítele. — Úřední zpráva francouzská líčí boj takto: Dne 18. října zrána obě divise přešly za svítání z nenadáni Aisnu na frontě pěti km a zmocnily se vesnice Vandy a Chestres a nehledíce na zuřivý odpor, uchytily se na svazích a dosáhly hřebenu výšin. Přes 500 zajatců, 20 děl a kulometů padlo při tom do rukou útočících, ale Němci, znepokojeni nástupem francouzského vojska, chtěli za každou cenu zastavit jeho postup. Dni 21., 22. a 23. října vyznačovaly se velmi prudkými protiútoky nepřítele, který se namáhal stůj co stůj zahrnati obě divise do Aisny. Všechny volné síly v tomto úseku braly účast v boji. Zjištěny byly části šesti až sedmi různých divisí, ale veškeré úsilí bylo marno. Ani nejzuřivější protiútoky, ani nejprudší ostřelování, ani otravné plyny nemohly zdolati Francouze a Čechoslováky. Dne 24. října nepřítel byl odražen na celé čáře, upustil od útoku a zanechal 4. armádě mostobran na východ od Vouzieres. — Z podrobného popisu generálního velitele vyjímám: „Celý prapor Husákův se 21. října shromáždil ve dvoře Macquart, když byl se skvělou odvahou provedl nesnadný přechod kanálu i řeky Aisny za bílého dne a pod prudkým obstřelem dělostřeleckým. V 15. hod. byl již na místě a po deseti-minutové přestávce vrhne se odhodlaně v útok. Českoslovenští střelci prošli nepřátelskou dělostřeleckou clonou v nejlepším pořádku a jediným rozběhem zmocnili se hřbitova přes zuřivý odpor Němců a zvláště kulometníků, kteří se dali pobíjeti u svých kusů. Vniknuv částečně do vesnice, prapor Husákův vyčistil ulici za ulicí a v 16 hod. 10 minut byl jejím úplným pánem. 22. října k večeru prapor Mauduit 21. československého střeleckého pluku, jenž předešlého večera přibyl na západ od Vrizy, vsune se mezi 205. a 319. francouzský pluk v okolí coty 193. na úseku 134. divise. 22. československý střelecký pluk po celý den vede zuřivý boj. Prapor Poi-

rův odrazí úplně nepřítele, získá zajatce, prapor Prignottův, který útočí v noci z 22. na 23. října, nejen že udrží svoji posici, nýbrž vrhnuv se k protiútoku, zajme velitele praporu (dva důstojníky), 20 vojáků a ukořistí i dělo a 7 kulometů. Bez ohledu na své neúspěchy dne 21. a 22. října podnikne nepřítel po třetí útok zrána 23. října. Tento útok je úplně zadržen naší dělostřeleckou clonou a našimi kulomety, ale protože nepřítel byl vysílen, generál-velitel 53. divise nařídí během dne, aby vojsko znovu provedlo nástup a zmocnilo se definitivně celé výšiny severně od mlýna Landeves. Nástup proveden byl odpoledne. Prapor Mauduitův 21. československého pluku zúčastní se této akce a obsadí všechny příkazané cíle. Od této chvíle nepřítel vzdává se zápasu a spokojí se prudkým dělostřeleckým ohněm proti francouzským liniím. Taková byla v krátkosti slavná úloha první československé brigády ve svazku 4. armády v bojích koncem října. Ztráty její byly těžké, ztratila 27 důstojníků (mezi nimi poručíci Vojt. Plíva, Sokol Jan, Martínek, americký dobrovolc Karásek a j.) a 1150 mužů, kteří šlechetně prolili svoji krev za Francii. Tuto nebezpečnou posici drželi naši neochvějně v děsné palbě až do vystřídání koncem října. — 29. října dochází zpráva o převratu v Čechách a posici převzali chasserové francouzští a koloniální vojsko. Za frontou (Darney) blízko jsme zřídili tábor, kde se sešly deputace všech vojsk, bojujících na západní frontě, a oficielní zástupci států dohodových, náš zahraniční ministr Beneš. A pak už to šlo. Slavobrány, jásot „Vive le Českoslovák“, „Vive le chasseur“ a jásot nebral konce. Po takové triumfální cestě jsme dojeli do Paříže, kdež ovšem pořádány ovace ve větším ještě měřítku, přehlídky, brány, věnce.

Druhý prapor 22. pluku čsl. vyznamenal se prudkým útokem u Chestres, kde útokem dobyl dvorce Petit Ban a zajal v nejprudší německé palbě 12 Němců. Vydatně

působil tu i 1. a 3. prapor, které ztratily poručíka Vocu, Slavíčka, Sokola, poručíka Jana Martínka.

Mír? President Wilson odpovídá Německu: Protože president Spojených států obdržel slavnostní a jasné prohlášení německé vlády, že přijímá bez výhrady mírové podmínky, které jsou obsaženy v jeho poselství ze dne 8. ledna 1918 ke kongresu Spojených států, jakož i zásady úpravy, které byly prohlášeny v následujících poselstvích, zejména v poselství ze dne 27. září, nemůže déle odpírati přikročiti s vládami, které jsou spojeny s vládou Spojených států, k otázce příměří. Považuje však za svoji povinnost na novo prohlásiti, že jediné příměří, jež navrhnouti se cítí zmocněna, mohlo by býti jen takové, které by Spojené státy a mocnosti s nimi spojené ponechalo v situaci, aby smlouvám, jež by mohly býti uzavřeny, byla dodána ona síla, která by znemožnila znovuzahájení nepřátelství se strany Německa. President podal tudíž svou výměnu not s nynějšími německými úřady vládám, s nimiž vláda Spojených států jest spojena jako spolubojovník, s návrhem, jsou-li tyto vlády ochotny uskutečnit mír za udaných podmínek a zásad, pozvaly své vojenské rádce a vojenské rádce Spojených států, aby abý vládám spojeným proti Německu předložily nutné podmínky takového příměří, které by úplně zachovalo zájmy příslušných národů, aby spojeným vládám bylo zaručeno a prosazeno neobmezené právo k zajištění podrobností míru, s nimiž se německá vláda prohlásila za srozuměnu, předpokládaje, že považují příměří za možné. Přijetí Německem podá nejlepší a konkrétní důkaz nedvoj-
smyslného přijetí podmínek a zásad míru se strany Německa, z čehož prýští německá akce. Je jasno, že německý národ nemá žádného prostředku, aby rozkázal, aby německé vojenské úřady se podrobily vůli německého lidu, a že moc pruského krále, kontrolovati politiku říše, jest ještě neotřesena, že rozhodující iniciativa pořád ještě jest v rukou těch, kdož až dosud byli pány Německa, že národové světa nemohou míti žádné důvěry ke slovům těch, kdož až dosud byli pány německé politiky, a při uzavření míru a při pokusu odčinit nekonečné urážky a nespravedlivosti této války, vláda Spojených států nemůže vyjednávat s nikým, leč s oněmi zástupci německého národa, kteří poskytují jistotu

pro ústavní stanovisko jako skuteční vládcí Německa. Jestliže Spojené státy nyní mají vyjednávat s vojenskými vládcí a monarchistickými autokraty, nebo je-li pravděpodobno, že později by měly s nimi vyjednávat o mezinárodních závazcích německé říše,

Osvobozená vlast vítá svého presidenta (na nádraží v Táboře).

pak musily by žádati ne mírových vyjednávání, nýbrž vzdání se. Nelze nic získati tím, zůstanou-li tyto esenční věci nevysloveny. Přijměte projev mé hluboké úcty. Lansing.

Věci československé. Zahraniční ministr dr. E. Beneš československému lidu. Přes Varšavu došel „Venkovu“ z Paříže tento dopis: „Bratři! V důstojném klidu očekávejte příchod příštích událostí! A dbejte toho pilně, aby v neodvislý stát vešel náš lid nepodlomen bídou a nezdecimován hladem! Milujte se a podporujte proto navzájem! Dnes není doba vlasteneckých frází, nýbrž doba vlasteneckých činů! Běda těm, kteří by ještě teď chtěli lichvařit, kteří

by svým pokrevencům prodávali draho potraviny, šat, obuv, topivo a jiné potřeby! Ty bude soudit přísně nejen přítomnost, ale i budoucnost! Kdo bratru nepomáhá v těchto těžkých chvílích, ten není Čechoslovákem, ale přítelem našich nepřátel! Toho buďte pamětlivi! Vězte, že co činíte nyní, o tom mluví budou ještě věky! Můj pozdrav všem bratrský a opětovná prosba: Milujte se a podporujte navzájem! Eduard Beneš.“

Z bojiště 23. října. Angličané dobyli Brielles. — Na ústupu z Belgie Němci odříznuti od moře, museli utéci do Holandska, kdež jich 15.000 internováno.

Legie. Čsl. vojsko v Rusku dobývá dnes Verchoturje (gen. Veržbický).

24. října. Itálie zahajuje ofensivu proti Rakousku na Piavě.

Telefon Vídeň—Berlín. Sokol Očenášek zachycuje dále: Ve Vídni nikdo neví, kdo vládne a jaká je vláda. Ach Gott, ach Gott, to jsou poměry. Nikdo neví, co se stane. A co Rjeka? V Uhrách také se neví, kdo přijde. Hrozné! — Berlín: Ve Vídni děláte republiku a u nás v Berlíně je vše zticha. Kdy bude mír? — Na jednání s Bulhary už je pozdě. Francouzi již obsadili celý jižní břeh Dunaje. V Uhrách ministerstvo pryč. Neví se, kdo přijde. — Berlín sděluje obsah Wilsonovy noty, a praví: Zdá se, že Wilson chce jednání protáhnout přes 5. listopad, t. j. americký svátek. — Vídeň hlásí: Včera započala italská ofensiva, výsledek není dosud znám.

Maffie zbrojí. Již v druhé polovici září vytušili starosta České obce sokolské, dr. Scheiner, red. Sís, dr. Rašín, br. Očenášek a několik jiných, dříve jmenovaných, možnost zhroucení Rakouska a proto urychlili organizaci oddaného českého mužstva, které má čeliti maďarské posádce v Praze. Sokol, šikovatel Samec, sestavil četvu vojínů v sokolské nemocnici, asi v síle 130 mužů, která jest odhodlána odzbrojiti prapor Maďarů v Josefských kasárnách. K dispozici 500, později 1200—1400 pušek a několik desetitisíc nábojů v zákopnickém skladišti na Invalidovně. Zde vedl věc jednorozční dobrovolník, inž. Malý, dodav soupis zbraní i plány Invalidovny a skladiště v Hostivicích. Týž získal i některé spolehlivé dů-

stojníky, kteří se nabídli do služeb Národního výboru, přihlásili se též: nadporučík Šulc, plukovník Šubert, člen Sokola v Praze-I., setník Strach, člen Sokola žižkovského a j. Záhy získán také prapor zákopníků karlínských. Setník Rožický i s důstojnickým sdružením vede organizaci pro případ převratu. Technický odbor Č. O. S. s náčelníkem, drem Jindř. Vaníčkem, tvoří sokolský generální štáb, jenž činí dispoice k případnému zakročení; pro službu organizační a bezpečnostní jest organizováno Sokolstvo, střelci, hasičstvo a měšťanské ozbrojené sbory, jež čekají na pouhé vyzvání. Získán rumunský pluk v Brusce, rovněž policejní stráž pražská a 150 mužů českého četnictva jsou úplně jisti a získání pro českou věc. Red. Sís opatřil oddělení strojních pušek, jež uschovány v kadetce. Pražský voj. velitel Zanantoni jest stále střežen, policejní zprávy a rozkazy obstarává úředník Bienert. Telefon obsluhován důvěryhodnými osobami a všechny nitky sbíhají se do rukou vedoucích mužů. — Dr. Kramář, dr. Franta, dramaturg Kvapil, finančníci dr. Pospíšil a dr. Preiss, dr. Rašín, dr. Šámal a dr. Scheiner schází se denně u dra Scheinera, aby vypracovali nové ústrojí československého státu. Dr. Pantůček vypracoval návrh české ústavy a pracuje ve Vídni. Tak připravována půda k rozhodnému okamžiku; vše jest do podrobností předurčeno, co se má který den po převratu vykonati. Zjišťována spolehlivost úředníků atd. — Důstojníci mají rozděleny úlohy: organisace a velení setník Rožický, učitel v kadet. škole, jemu k ruce nadpor. Žentel. Pilot, set. K o s t r b a, letectví a voj. policie v Praze; set. H a j n ý, kancelářské práce; rytmistr ing. S t r a k a, zástupce autosboru v Praze, dopravní prostředky; nadpor. revident st. drah, Š k o r p i l, železniční službu; set. B e t k a z Brna, organizaci Moravy a zelené kádry; oficiál zásob. sboru B a r t ů n ě k, zásobování; nadpor. T o l a r, inspektor při strojních puškách, získati tyto a vycvičit mužstvo; poruč. sochař

Č a p e k prostředkuje nenápadně spojení mezi Rožickým a red. Síssem. Setník Ant. K r a m á ř a por. K o t ů l e k vyslání do Jihlavy a Brna s instrukcemi pro náhr. prapor č. 3, nadp. H r o n k vojsku do Sedmíhradska a rytm. Z t r a t i l na piavskou frontu. Na jiné oddíly fronty vyslání s pokyny další důstojníci, kteří vraceli se z dovolené. Pražské voj. velitelství cosi zvěřilo a nařídilo veliteli voj. policie, set. Kostrbovi, aby pátral po důstojnickém spiknutí; setník však uvedl pátrání úmyslně nepravým směrem. Vojenská „Maffie“ připravila letáky k rozšíření v posádkách českých, aby v den převratu postavily se za své vůdce; jiné letáky pro rumunské a maďarské vojsko vyzývaly tyto, aby nezasahovalo do akce a odevzdaly zbraně i náboje Čechům. Nadpor. Škorpil uvědomil železniční zřízence, aby v ustanovený čas ihned poslouchali Národní výbor a připraveny dispoice, aby žádné německé neb maďarské posily nemohly z venkovských stanic přijeti do Prahy na pomoc. voj. velitelství.

25. října. Jedna maďarská divise a 4. pluk vídeňských „Deutschmeistrů“ odpírají na italské frontě poslušnost, složili zbraně a chtějí domů.

Československé vojsko v Itálii vydatně přispělo k vítězství nad Rakouskem. Výzvědné oddíly 39. českoslov. pluku svojí horlivou součinností pomohly prolomiti piavskou linii Borojevičovu. — Dne 25. října rozloužil se s čsl. vojskem v Itálii oblíbený vůdce gen. Graziani a na jeho místo nastoupil nový velitel gen. Piccione.

„Agr. Tgbl.“ uveřejňuje tyto zajímavé podrobnosti o poslední porážce rakouského vojska na Piavě: Když dohodová vojska, Italové, Angličané a Francouzi, obsadila Susegano a Ponte di Piave, rozhodla se rakousko-uherská správa 24. října vrhnouti proti nepříteli 36. chorvatskou, 21. českou, 44. slovinskou a jednu německou divisi a 12. pl. hulánů. Ale chorvatské pl. č. 16 a 116, český zeměbranecký č. 30 a slovinský zeměbranecký č. 21 prohlásily, že nebudou bojovati proti Angličanům a Francouzům a ustoupily,

místo aby se daly kupředu. Totéž prohlásil nato chorvatský pěší pluk č. 78 a tři další české pluky na frontě; v téže době chorvatské pluky č. 96 a 135 ve shodě s českými oddíly otevřely Italům frontu na jižním křídle u Livenzy, kdežto slovanské pochodové formace u Videmu se vzbouřily. Následek toho byl, že německo-rakouské a uherské vojsko musilo se dáti na ústup. Podobně bylo v Tyrolech, kde chorvatské zeměbranecké pluky č. 25 a 26 a 2. bosenský pluk před zahájením boje prohlásily, že nebudou bojovati proti Francouzům a Angličanům. Pluky ty daly se na pochod k Toblachu. Rozklad armády začal již 21. října, kdy 17. a 20. divise odepřely poslušnost. Maršál Borojevič zahájil vyjednávání s nimi, v tom však začali Italové dne 24. října ofensivu a dne 26. a 27. října podařil se jim průlom v šíři 40 km a hloubce 35 km. Pod tíhou tohoto průlomu shroutila se celá fronta. 100.000 maďarských vojáků odepřelo jíti do fronty. Po nich vzepřeli se Jiho-slované, Češi a Poláci. Generální štáb a důstojníci utekli z benátské nížiny a dověděli se v Celovci, že v Uhrách vypukla revoluce. Ve dnech 28. a 30. října byla katastrofa armády dokonána revolucí armády. Armádní skupina arciknížete Josefa sesadila císaře Karla a povolala uherským králem arciknížete Josefa. Vojska, povolaná z Ukrajiny do Srbska, stanula na srbských hranicích a odepřela postupovati dále. C. a k. armáda, poražená Rusy, Rumuny a Srby, byla konečně doražena Italy způsobem rozhodujícím, jak ukazuje délka a hloubka průlomu. K tomu přispěl ovšem vrchní velitel císař Karel, jenž odeslal 5 divisí z italské fronty na frontu srbskou, ač italská ofensiva byla denně očekávána.

Telefon Vídeň — Berlín. (Výňatky ze spisu Očenášskova „Na pomoc dohodě“.) Berlín oznamuje brzké vyklizení Bruselu. — Vídeň: Zdá se, že likvidace přijde a přijíti musí.“ — Berlín: Situace? — Vídeň: Hrozná! To jsou chyby posledního století, které se zúčtovávají. Vídeň je úplně bezhlavá, všichni ztratili rozvahu. Nevíme, máme-li uznat československou radu v Paříži, nebo ne; nemůže se nic dělat, jen čekat, jak se vše vyvine. Spletitá, nejistá situace — kdy to vezme konec? — Berlín: Na západě dopravní obtíže, nepořádek, vše vázne. — Vídeň: U Horní Palanky Francouzi pro-

nikli až k Dunaji a přepadli parník s třemi vlečníky, jež zabrali. — Berlín: Větší německé posily již na cestě k Dunaji. — Vídeň telefonuje odpoledne: Na všech stranách se bouří lid — je nespokojen s aprovisací. Očekáváme veliké převraty. — Fronta na italském bojišti se zatím drží, útoky jsou odraženy. (?) České sbory stojí obapol Brenty a na Piavě. — Berlín se táže: No a? — Vídeň: Ještě se dobře drží. — Berlín: Ku podivu! — Ve Vídni jsou různé vlády — v panské sněmovně krásné řeči, ale nic platné, císař je v Uhrách. — Ve Vídni zemřelo 3700 lidí na chřipku — strašné! Dr. Kramář pozván Lamaschem ke konferenci — odřekl; zamítl s Lamaschem každé vyjednávání. Je to divoká zvěř, ti Češi! — Berlín: Zde strašlivá nálada. Je sezení, císař je v Berlíně.

26. října. Dohodové vojsko překročilo Piavu. — Angličané postupují v západní Sibiři na Krasnojarsk, Japonci dosáhli Irkutska. Čeští zástupci dr. Kramář, Staněk, Klofáč, Habrman, Kalina, Preis, Svoboda, dr. Šámal, Strimpl odjíždějí do Švýcar k jednání s československou vládou pařížskou o vyhlášení samostatnosti. Cestou do Vídne Klofáč vyzván k rozmluvě s císařem Karlem, jenž žádal, dojde-li k rozluce, aby se stala pokojně, bez krveprolití, na což Klofáč přistoupil.

27. října. Úplný rozklad rakouské armády, první domobranecká brigáda byla dohodovým vojskem obkličena a potřena. Rakouské vojsko chce jíti domů. Porážka rakouského vojska na Piavě.

Telefon Vídeň—Berlín. Vídeň sděluje: Italská fronta neudržitelná. Uherská vojska, resp. Chorvaté a ostatní Slované selhali. V Uhrách vystupuje strana Karolyiho — tvoří se Národní rada. Německý císař ještě neodstoupil. Vídeň varuje Berlín před cestou do Budapešti, že tam není jisto. Potvrzuje se přijetí Wilsonovy noty a žádá o vypracování dalšího, co možná brzo!

Politické. Vídeň nemá již několik dnů spojení s Cařihradem. — Uherské časopisy ignorují cenzuru, neposílají jí listy. — Posl Conci prohlásil v parlamentě jménem italské národní rady samostatný italský stát z části rakouské. — Olomoucké listy vyšly bez censury. — Pražské státní zastupitelství vyhlásilo češtinu úředním jazykem; vrchní státní zástupce Santman odstoupil. — Českobudě-

jovický dr. Taschek odstěhuje se do Lince; také p. hr. Osvald Thun a hr. Czernin dávají vyvážet množství potravin do Vídně.

Hospodářské. Národní výbor v Praze zastavil odvážení potravin z Čech a převzal do své správy Obilní ústav. Okresy odepírají poslušnost stát. vyživovacím úřadům. Sjezd delegátů Jednoty zřizenců drah usnází se na formě, jak zabratí dráhy pro náš stát. Vídeňský purkmistr Weiskirchner vyhledal zástupce nár. výboru českého, posl. Tusara, aby vyjednával o propuštění potravin z Čech do Vídně. Čeští železniční zřizenci z podnětu nár. výboru vrací totiž každý vagon s potravinami odjíždějící z Čech, zpět do Prahy, odkud se rozdílí domácím obyvatelstvu. Pyšná Vindobona leze ke kříži. — U vídeňských bank ohromný nával vkladatelů, vybírajících vklady. — Vídeňská obec zabavila „Českému srdci“ tamějšímu poslané potraviny, několik beden a nechce je ani zaplatit. Noblesa, okrádající české děti a žebrající současně u českých dveří!

• **Maffie.** O 8. hod. večer telefonuje z Vídně Tusar dru Rašínovi, že císař Karel k němu poslal plukovníka gen. štábu Ronge se žádostí, aby poslanci čeští odebrali se na frontu a působili na vojáky, by ještě několik dní vydrželi, než se odklidí válečný materiál, reprezentující miliardy. (Viz podobné posláni majora Kalhouse v Praze, dne 16. října.) Opatření to muselo by se státi ihned, protože už nejde o dny, leč jen o hodiny. Rozvrat v armádě úžasně se šíří. Odpověď česká zněla opět jako dříve v Praze: ať Rakousko kapituluje, pak možno jednat o pomoci při ústupu vojsk. Poněvadž Ronge býval vášnivým nepřítelem Čechů a věrně oddaným krvavému Bedřichovi, soudí se z tohoto kroku, že Rakousko má už opravdu na kahánku. Dr. Rašín telefonuje dru Scheinerovi: „Příteli, zítra to praskne, Rakousko kapituluje, učiňte všechny přípravy k — revoluci!“ Starosta České Obce Sokolské, dr. Scheiner, odpovídá: „Rozumím, dobře, hned to zařídím!“ a ihned dává se do práce, telefonem udílí rozkazy na všechny umluvené posice, aby bylo mobilisováno naše národní vojsko. Ještě za noci, kterou zúčastnění činovníci probděli, přicházejí zprávy

o pohotovosti a ráno již sděluje dr. Scheiner dru Rašínovi, že přípravy jsou provedeny. Župní náčelníci obdrželi rozkazy a sdělili je jednotám, členstvo sokolské čekalo jen na povel a bylo připraveno.

Pondělí 28. října. Den převratu. Naplnili se dnové. Již od rána proudí lid ulicemi a náměstími Prahy; tuší, že události dozrávají a čeká rozhodný krok Národního výboru, jenž jest v permanenci. Čeká se jen na signál. Po deváté hodině dopolední dochází do redakce tato kapitulace rakouské vlády Andrassyho:

Ministr zahraničních věcí hr. Andrassy uložil včera rakousko-uherskému vyslanci ve Štokholmě, aby požádal královskou švédskou vládu, aby doručila vládě Spojených států amerických tuto odpověď na její notu z 18. t. m.: „Odpovídajíc na notu pana presidenta Wilsona z 18. t. m., zaslanoou vládě rakousko-uherské, a ve smyslu rozhodnutí pana presidenta, pojednati odděleně s Rakousko-Uherskem o otázce příměří a míru, klade si rakousko-uherská vláda za čest prohlásiti, že stejně jako s dřívějšími projevy pana presidenta souhlasí také s jeho názorem, obsaženým v poslední notě o právech národů rakousko-uherských, zejména o právech Čechoslováků a Jihoslovánů. Poněvadž tedy Rakousko-Uhersko přijalo veškeré podmínky, na kterých učinil pan president závislým vstup do vyjednávání o příměří a míru, nepřekáží po názoru rakousko-uherské vlády již nic zahájení tohoto jednání. Rakousko-uherská vláda prohlašuje tudíž ochotu, aniž by vyčkala výsledku jiného vyjednávání, vejíti v jednání o mír mezi Rakouskem-Uherskem a odpůrcími státy a o okamžité příměří na všech frontách rakousko-uherských, a žádá pana presidenta Wilsona, aby ráčil učiniti příslušné přípravy.“ — Redakce ihned vyvěsily tuto zprávu, jež rozlétla se bleskem po Praze. Domy zdobeny prapory; záhy již černalo se Václavské náměstí plesajícím a zpívajícím obecenstvem. — Místodržitel Coudenhove a policejní ředitel Kunz odjeli do Vídně pro instrukce. Důstojníci a vojáci snímají s čepic kokardy a nahrazují je trikolorami. Rázem jsou po ruce žebříky, po nich a po římsách šplhá mládež, odstraňující kde jákého orla; firmy smazávají německé nápisy. Statisíci hlavé obe-

censtvo provolává zdar samostatnému československému státu. Národní výbor nečekal dále na žádné vyjednávání a ujal se o 11. hod. vlády; Švehla, Rašín, Soukup, Stříbrný dostavili se na místo-držitelství, presidentu správní komise hr. Schönbornovi, do válečného obilního ústavu a všude převzali správu do svých rukou. Jako zástupce Slováků přijel dr. Vávro Šrobár, aby zúčastnil se vlády československé, kteráž vydává toto provolání: Lide československý! Tvůj odvěký sen stal se skutkem. Stát československý vstoupil dnešního dne v řadu samostatných států světa. Národní výbor, nadaný důvěrou veškerou lidu československého, přejal jako jediný oprávněný a odpovědný činitel do svých rukou správu Tvého státu. Lide československý, vše co podnikáš, podnikáš od tohoto okamžiku jako nový, svobodný člen velké rodiny samostatných svobodných národů. Novými členy v těchto chvílích zahajují se nové a bohdá slavné dějiny Tvoje. Nezklameš očekávání celého kulturního světa, který se žehnáním na rtech vzpomíná Tvých slavných dějin, jež vyvrcholily v nesmrtelné výkony československých legií na západním bojišti a v Sibiři. Celý svět sleduje Tvoje kroky do nového života, Tvůj vstup do země zaslíbené. Zachovej štít čistý, jako jej zachovalo Tvé národní vojsko; československé legie. Nezapomínej národní kázně. Buď si stále vědom, že jsi občanem nového státu nejen se všemi právy, nýbrž i povinnostmi. Na počátku velikého díla ukládá Ti Národní výbor, ode dneška Tvá vláda, aby Tvé chování a Tvá radost byly důstojny veliké chvíle nynější. Naši osvoboditelé, Masaryk a Wilson, nesmějí býti zklamáni ve svém přesvědčení, že dobyli svobody lidu, který dovede sám sobě vládnout. Ani jediným rušivým činem nesmějí býti zkaleny nynější veliké okamžiky, ni jediný z Vás nesmí se dopustit ničeho, co by mohlo vrhnouti stín na čisté jméno národa! Každý z Vás musí bezvýhradně šetřiti všeho, co jinému je svato. Svobody osobní i majetku soukromého nesmí býti dotčeno. Podrobte se bezvýhradně rozkazu Národního výboru. V Praze, dne 28. října 1918. Za Národní výbor československý: Dr. Vávro Šrobár v. r., Dr. Fr. Soukup v. r., Ant. Švehla v. r., Jiří Stříbrný v. r., JUDr. Alois Rašín v. r. — Druhým činem jest zákon vydaný Národním výborem 28. října 1918. Samostatný stát česko-

slovenský vstoupil v život. Aby zachována byla souvislost dosavadního řádu právního se stavem novým, aby nenastaly zmatky a upraven byl nerušený přechod k novému státnímu životu, Národní výbor jménem československého národa, jako vykonavatel státní svrchovanosti, nařizuje: Článek I. Státní formu československého státu určí Národní shromáždění s československou národní radou v Paříži jako orgánové jednomyslné vůle národa. Než se tak stane, vykonává státní svrchovanost uvnitř státu Národní výbor. Článek II. Veškeré dosavadní zemské i říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti. Článek III. Všecky úřady samosprávné, státní a župní, ústavy státní, zemské, okresní, župní a obecní jsou podřízeny Národnímu výboru. Prozatím úřadují a jednají podle zákonů a nařízení dosud platných. Článek IV. Zákon tento nabývá platnosti dnešním dnem. Článek V. Předsednictvu Národního výboru se ukládá, aby tento zákon provedlo. Dáno v Praze, dne 28. října 1918. Ant. Švehla v. r., Dr. Al. Rašín v. r., Jiří Stříbrný v. r., dr. Fr. Soukup v. r., dr. Vávro Šrobár v. r. — Na ulicích improvisován pohřeb Rakouska; vojenská kapela hraje u Husova pomníku národní hymny a „Marseillaisu“; na Václavském náměstí improvisovány tábory lidu, k němuž mluví dr. Zahradník, Stříbrný a j. Národní výbor vydává rozkaz, aby byly zadrženy vlaky jedoucí do Rakous a do Německa, a tím mnoho potravin, které ještě chtěla Vídeň vyvézt, bylo zadrženo. Národní výbor úřaduje v Obecním domě, pak ve vyšší dívčí škole ve Vodičkově ulici. Starosta České obce sokolské svolává plakáty veškeré Sokoly do služby veřejné a již zrána konají Sokolové hlídky, které odpoledne zesíleny, v přelidněných, hlučných ulicích a u německého divadla. Sokolové, členové děl. tělocvičných jednot, hasiči, střelci, policie, četníci, všichni svorně udržují pořádek. Vojenská Maffie pracuje podle připravených plánů, důstojníci a mužstvo okupují ihned své kasárny; ve vršovických kasárnech zahnal české mužstvo německé důstojníky pod vedením poručíka Hroníka a postavilo se do služeb Národního výboru a děla s náboji převezlo na Hradčany. Vše jde hladce bez nejmenší poruchy, vše svědčí o dobré organizaci. Jen pražské vojenské velitelství nemůže si zvyknouti a vysílá o 4. hod. odpolední maďarské

vojsko na Staroměstské náměstí, aby vytlačilo odtud jásající a zpívající lid. Zástupy kladou odpor a jest obava, že dojde ke krveprolití, které by mohlo poškoditi hladký průběh převratu. Soudce dr. Matuš a dr. Soukup telefonují veliteli gen. Zanantonimu, aby vojsko odvolal, že Národní výbor stará se sám o klid a pořádek. Pak vojsko odtáhlo. — Odpoledne všechna předměstí zaplnila vnitřní Prahu. Václavské, Staroměstské a Josefské náměstí i všechny ulice kolem pestří se nepřehlednými davy národa, v němž jako kvetoucího máku rozseto děvic v národních krojích. Proto Česká obec sokolská stahuje sem hlídky z předměstí. Na rozkaz dra Scheinera svolává setník Rožický veškeré důstojníky i mužstvo v Praze dlečí na ostrov Žofín a již záhy k večeru valí se ulicemi proudy jásajících vojáků, kteří tu jsou na dovolené, invalidé a rekonvalescenti z nemocnic, i různí vojenští zaměstnanci, aby nabídli své síly rodící se republice. V 8 hodin večer shromáždilo se již v žofínském sále několik tisíc důstojníků a ostrov byl mužstvem naplněn. 50 důstojníků a příslušné mužstvo utvořily hlídky v městě, kdežto sokolské oddíly obsazovaly důležitý bod za bodem na poště, drahách, skladištích a pod. Poté, kolem 9. hodiny večerní, odebral se dr. Scheiner s drem Soukupem na vojenské velitelství, kdež zastihli gen. Kestřanka a Zanantonioho, jimž, zdrceným, oznámili jménem Národního výboru svou plnou moc k převzetí velitelství nad českými vojsky. Zanantonimu, zdráhajícímu se, ponechávají cizí vojsko. Zatím Sokolové proklestili si cestu zástupy a obsadili budovu velitelství i schodiště. Bezradní velitelé svolili jednati s Národním výborem a dr. Scheiner je odvezl středom zástupů pod osobní ochranou do Obecního domu, kdež v Páněském klubu ujednáno, že Kestřánkovi zůstane podrženo cizí vojsko a že vydá Zanantonio rozkaz, aby byl zachován pořádek a důstojnictvo i mužstvo české, označené národními kokardami, aby se podřídilo Národnímu výboru, a velitelé dru Scheinerovi. Důstojníci si pak vyprosili sokolský glejt na zpáteční cestu. Pozdě v noci ukládá se šťastná Praha ke spánku. A zvěst o svobodě letí do krajů českých. Telegraf a telefon jest v permanenci.

Vojenské. Z bojišť. Maďaři stáhli vojsko z ruské a italské fronty pro domácí potřebu.

Německo prosí o příměří. Německá vláda vzala na vědomí odpověď presidenta Spojených států. President zná hluboce pronikavé změny, které se staly a dějí v německém životě ústavním. Mírová vyjednávání vede lidová vláda, v jejíž rukou skutečně a ústavně spočívají rozhodující oprávněnosti. Jí jsou též vojenské moci podřízeny. Vláda německá očekává nyní návrhy na příměří, jež by zahájilo mír spravedlnosti, jak jej president ve svých projevech naznačil. Podepsán: Solf, státní tajemník úřadu zahraničního. — Delegáti čeští setkali se se zástupci české vlády pařížské v Ženevě.

Vojenské. 29. října na italské frontě všeobecný útěk rakouských oddílů; zdravotní oddíly bezhlavě prchly, o raněné se nikdo nestará. Gen. Boroevič místo pomoci raněným vypravuje z hlavního stanu ve Videmu 250 vagonů s piany, kredencemi, obrazy, velocipedy, koberci, jež gen. štáb vykradl v budovách Italů.

Telefon Vídeň—Berlín. Br. Očenášek zachycuje od 8. hod. ráno tyto rozhovory. Vídeň: Dnes nebo zítra bude s Tureckem vše hotovo. Je zle. Ve Vídni nevíme, ke které vládě kdo patří. — Berlín: Ach drahý, jsme ztraceni. To jsem nemyslel! — V 9 hod. 45 min. táže se letecká stanice v Berlíně, má-li poslat letadla do Pešti. Nevezmou to Uhři? — Vídeň: Ale ne, to by mohli spíše vzít Česi, neb Čechoslováci! (Posměch.) — Vídeň podává zprávu, že situace v Haliči přiostrěna; radí menší oddíly vojska stáhnout do větších oddílů, aby mohly zemi přes noc opustiti. — Berlín táže se: Co nového? — Vídeň: Uzavíráme mír! — Berlín udiveně: Jak to? — Vídeň: No, po německé notě a následkem neudržitelných poměrů. — Ve tři čtvrtě na 1 hod. odpoledne opouští br. Očenášek svou tajnou telefonickou stanici v Košířích, která již vyplnila svůj důležitý úkol. — Obecní správa v Čes. Budějovicích přešla do českých rukou.

Převrat v Plzni, Kolíně a v jiných městech českých i moravských udál se obdobně jako v Praze; jakmile přilétla zvěst o kapitulaci Rakouska kolem 11. hod. dopolední, došlo všude po vzoru pražského převratu k velikým průvodům obecenstva, které zpěvem a jásotem projevilo svoji radost nad konečným osvobozením z třístaleté poroby. Poněkud obtížněji bylo na Moravě, kde ve většině měst, jako v Brně, Olomouci, Znojmě, Jihlavě, Břeclavě, Lipníku,

Zábřeze i v ostravských místech jest německá správa; byly obavy před německými vzpourami. Obavy rozprchly se hned druhého dne, kdy všecken venkovský lid v jásotu zaplavil města a svým nadšením povzbuzoval, že všechny obtíže musí býti překonány. Obtíže činil zejména znojemský Teufel, jenž vyhlásil „Besitzstand“ a odtržení celého Znojemska. Na severu opět „Sudetenland“ organisoval se politicky i vojensky a obsadil důležité trati z Olomouce do Šumperka a z Olomouce do Opavy, a ohrožoval vážně dopravu osob i zboží. České menšiny v severomoravských krajích byly krutě pronásledovány, z Krnova dovážely se zbraně a střelivo pro Němce až do Hlubočka u Olomouce, z moravského Berouna byly rozváženy na vozech po celém okolí až do Šternberka. Kolem Hrubé Vody a Smilova u Olomouce organisovaly se z potulných německých vojáků loupežné tlupy, které přepadaly a obíraly osoby i povozy. Z Vídně zasílány byly německým odbojníkům zbraně pod falešnou deklarací; tak na př. byl zachycen v Hrubé Vodě u Olomouce vagon ručních granátů, zaslaných z Vídně pod označením „kancelářské potřeby“. Avšak ráznému zakročení Národních výborů místních podařilo se tyto pikle zmařiti. Členové Národních výborů přejímali pod svou pravomoc státní úřady, okresní hejtmanství, soudní úřady, státní zastupitelství, dráhy, finanční úřady, radnice. Počáteční české úspěchy, provedené s překvapujícím tempem, vsily důvěru a rozvály poslední stopy váhání.

Po celý 29. říjen pracuje se v Praze na Žofíně pilně o vojenskou organizaci české; setník Rožický na Žofíně a rytm. Straka a setník Pavel na voj. velitelství sledují pozorně události, telefonista na hlavní poště vhodným připojováním zpravuje je o piklech voj. správy, která patrně nemůže se smířiti s převratem a hledá záminky k vojenskému zakročení. Zatím, co lid odklízí orlíčky a jása na ulicích, vojenské velitelství tajně připravuje krvavé zakročení. Setník Kostrba podvrženým rozkazem nařizuje třem německým a maďarským praporům, aby zůstaly v kasárnách a tím odnímá je Kestřankovi a Stuschéemu při jejich piklech.

29. října. Probuzení slavné, světíme národní svátek; v úřadech, obchodech, továrnách, bankách a dílnách prázdno; konají se průvody vojáků-dovolenců na Žofínský ostrov, kde sídlí generální

štáb český s vůdcem drem Scheinerem. Sokolové, důstojníci, vojáci a skauti konají stráž a udržují pořádek v přeplněných a jásajících ulicích. Slovanská lípa na Václavském náměstí ozdobena, z domů a oken vlají všude prapory české a slovanské, lidé na potkání se objímají a gratulují si. Na Ferdinandově třídě strženy uliční tabulky a nahrazeny nápisem „Třída Masarykova“, Příkopy přezvány „Třída Wilsonova“.

Z bojišť. Italové obsadili Conegliano na Piavě. — Němci prchají za Rýn.

30. října. Dílo osvobození vážně ohroženo. Stahují se mraky nad Prahou. Již zrána provedli voj. velitelé pražští Kestřánek a Zanantoni kousek starorakouské prorady: na tajný telefonický rozkaz z ministerstva války z Vídně povolali do velitelství maďarský pluk, vytlačili sokolskou stráž z velitelství a chtěli pomocí bodáků a strojních pušek udělati v Praze „pořádek“. Ve státní tiskárně narychlo a tajně vytištěny vyhlášky stanného práva v Praze, a na Národní výbor připraven zatykač. Čtyři důstojníci čeští, mající službu v kasárnách, zatčeni. Kestřánek chce potlačit převrat vojskem a třeba krveprolitím. Pohnuté a nejisté chvíle, rozechvěná Praha hledí k Malé straně s otázkou: dojde k násilí? Situace je hroživá. Z Vídně došlo k tomu cíli množství střel dum-dum, jež Národní výbor zadržel. Úmysl tento byl vyzrazen, načež dr. Scheiner, dr. Soukup, Udržal a Stříbrný odebrali se na velitelství. Zpráva působila na Žofíně mezi důstojnictvem a vojskem jako puma; narychlo sebráno něco zbraní a asi 50 důstojníků, Sokolů i mužů táhlo na zbojníky. Zatím co Nár. výbor četl nahoře pp. velitelům levity, vtáhli českoslov. vojáci s tasenými šavlemi do nádvoří kasáren a vyzvali 250 Maďarů, pluk čís. 37 ke složení zbraně, čemuž na slib, že mohou jíti domů, ochotně vyhověli a povolali dokonce slávu Čechům. Kestřánek byl nucen vzdáti se a byl se svým štábem vyvezen automobilem z kasáren. Mezitím podplukovník Vondraček v uzavřené místnosti páčil registraturu; dveře vyraženy a vyprovozen pluk. Šubrtém rovněž násilím ven s podplukovníkem Stuschéem do bezpečí; tento ještě když ho vsazovali do automobilu, chtěl střeliti, byl však odzbrojen a spoután. Pak budova voj. velitelství obsazena Národním výborem, jemuž

podřídil se též velitel litoměřického pluku gen. Poleschensky. V době převratu bylo v Praze 13 batalionů (asi 10.000 mužů): 1 bat. Bosňáků, 1 uher. Srbů a Rumunů, 1 Rumunů a 10 bat. německých a maďarských, kteří vesměs byli zde neznámí nováčci. Gen. Kestřanek se vyjádřil, že věc jejich byla předem ztracena, jelikož z české strany bylo vše připraveno. Na nádraží ve Vršovcích zdrželi železniční zřízenci vagon s tajným archivem policejním, celkem 65 beden; obsahuje seznam a protokoly českých „velezrádců“ a podezřelých českých lidí. Odpoledne přijel z Vídně býv. místodržitel Coudenhove, nesl si do Prahy stanné právo; Sokolové však již na něj čekali a jménem Nár. výboru ho zadrželi. Velice rozhorlen tázal se, co si troufají, a zdali by použili násilí, kdyby se nechtěl podrobiti. „Třeba i násilí,“ odpověděli, načež zkrotl. Byl odvezen automobilem na místodržitelství k dispoziční Nár. výboru, kdež strážěn. Potlačením vojenské vzpoury, internováním velitele Kestřanka a místodržitele Coudenhova potvrzena byla autorita Národního výboru a stát náš byl i mocí vybojován před cizinou. Přihlížíme-li k podobnému případu: odtržení se Norů od Švédska, stojíme před faktem, že národ provedl v těchto dnech ze své vůle sebeurčení a ustavil právoplatně svůj samostatný stát. — Anglický historik Coock praví o převratu: „Říše habsburská byla rozbita v kusy dříve, než válka skončila a vítězové měli pouze zaznamenati hotové události.“ Do posledka Vídeň drancovala Čechy; za stanicí Veselí zadrželi železniční zřízenci 335 vagonů mouky a obilí. Pověstný štábní lékař Halbhuber byv sesazen, chtěl ještě úřadovati v garnisonní nemocnici, vojáci jej však vyhodili. V zavazadlech jeho našli prý stříbrný přívěs z hotelu arciv. Štěpán, kde bydlel. Záhřeb a Pešt po příkladu pražským proklamují samostatnost.

30. října. Dohoda odrázla zničeným armádám rakouským ústup přes Gemmonu a Pontebbu; Borojevič uspořádal bohatou hostinu, načež přestěhoval se s hlav. štábem do hornorakouské vsi Attersee. Panika k nepopsání, vojáci chytají se vlaků a na střechách i na stupátkách vagonů se zachraňují, jiní vraždí se na setkání, jiní drancují. Dohoda vtrhla do Uher. Rumunsko zahájilo ofensivu, 80.000 mužů vtrhlo do Dobrudže.

Česká delegace v Ženevě zatím v poradním sále hotelu Beau Rivage rokuje, usnází se, přijímá instrukce i sděluje je s delegáty pařížskými, drem Benešem, drem Ivanem Markovičem, drem Št. Osuským; po pětidenních poradách vrátili se opět pražští domů, pařížští delegáti do Paříže.

Třetí den české svobody — vše vrátilo se ku práci; na ulicích klid, jen dekorované domy hlásí slavný státní převrat. České prapory vlají s královského hradu Hradčan, jež zaujal Národní výbor a kde Sokolové se Střelci stojí stráž; vlají s České spořitelny, s budovy zemského soudu, se sochy sv. Václava; po ulicích chodí hlídky: Sokol s policejním strážníkem, jenž připjal si červenobílou kokardu; hlídají objekty veřejné a státní, u konsulátů, kasina, německého divadla a pod. Do služeb Národního výboru kromě vojska a policie daly se veškeré úřady, místodržitelství a soudy. Nezákonná správní komise zemská rozpuštěna. Přebrot stejně proveden po celých Čechách, na Moravě i ve Slezsku. Brno přejímá český ráz. Zástupy Čechů na ulicích jásají a zpívají. Pěší pluk č. 3 a 21 se Sokoly udržují v městě a okolí pořádek, zabírají veřejné budovy. Podobně i Olomouc, Mor. Ostrava, Jihlava, Č. Budějovice, Nýřany, Terezín přecházejí postupně do českých rukou. V Terezíně utvořil se Nár. výbor z občanů a důstojníků. Přebrotu bránil gen. Nickel, velitel pěšího pluku č. 42. Čeští důstojníci a vojáci zmocnili se ho a za noci vyvezli z města, načež Terezín obsadili. Národní výbor převzal a zreorganisoval ústředny. Germanisátoři — špičky úřadů se poroučeji a na jich místo všude dosazování Češi. Právní moc Československého státu uznaly zbrojírny Škodovy v Plzni, Bolevci, Doudlevci, Nýřanech atd. Posl. Tusar jmenován N. V. vyslancem ve Vídni. Maďarští vojáci odjíždějí domů, ale se značnými zásobami, které jim však byly zabaveny; mnozí chtěli si napakovati 5—6 párů obuvi, šatů a pod. Rumunský pluk utvořil v Újezdských kasárnách přátelskou legii a odevzdal 23 auta plná zbraní. Knížeti Fürstenbergovi a hraběti Clam Martinicovi byly zabaveny zásoby, které chtěli z Lán odvésti do Vídne. Dostalo je „České srdce“. V Mostě a jinde v uzavřeném území provádějí Němci nepokoje. Čeští horníci v Chomutově zmocnili se zajateckého tábora a ovládli i udrželi celý

kraj pro českou věc. Vysoká horní škola v Příbrami a vojenské úřady v Olomouci přešly do českých rukou. Vídeňský parlament se sešel bez Slovanů a hned zase rozešel — navždy. Němci rozdvojili se, jedni chtějí monarchii v malém, druzí republiku;

Čestná stráž kolem vozu presidentova při triumfálním vjezdu do Prahy.

veliké nepokoje vojenské a z hladu; demonstranti vymutili si odstranění černožlutého praporu z parlamentu, kdež vytlučena okna; plení se obchody. — Revoluce v B u d a p e š t i, pouliční řeže, plenění bolševiků, prohlášení republiky. V Rakousích i Uhrách zuří povstání — jaký to rozdíl v Čechách, kde proveden převrat bez prolití kapky krve, bez jediné rozbité tabulky. V Z á h ě b ě vyhlásil sněm jednotný jihoslovanský stát. Plzeňský pěší pluk č. 35 okupoval na italské frontě vlak a jede domů; vrací se pražský 28. pluk vlakem z Mostu nad Murou; benešovský pluk 102 jde z Hartbergu ve Štýrsku pěšky domů. 40. divise odevzdává Národ-

nímu výboru 13.500 K a vrací se domů. Ve Vídni propustili socialistu dra Adlera, jenž zastřelil ministrpresidenta Stürgkha. Jihoslované v Terstu obsadili rakouské loďstvo, jež po skutku předal jim též bývalý císař Karel, aby nepřipadlo Italům. Německá šlechta vyssávala v Praze — jak Národní výbor vyšetřil — Červený kříž; hraběnka Mary Coudenhovová, choť místodržitele ponechávala si potraviny, cigarety atd., určené pro raněné vojíny; ještě poslední den chtěla vylákati od ústředny obuv; podobně její sestra, hr. Taffeová, hr. Nostitz, bar. Westfalen, Wolkenstein, cíl. rada Werfel, německé kasino a j. rakouští vlastenci okrádali prý vojáky.

Slovensko. Předseda nedávno ustavené Národní Rady slovenské, Matúš Dúla svolal na 30. října její schůzi do Turč. Sv. Martina. Byla usnesena tak zv. Martinská deklarace: za československou jednotu a přijata Pantůčková osnova československé správy, již přivezl dr. Dérer. Zatím dr. Šrobár již dva dny společně pracuje v Praze s Národní radou českou pro společnou svobodu.

31. října. Anglické vojsko přibýlo do Lublaně, rakouské v nepořádku utíká, české pluky, za různých obtíží, jež jim činí němečtí velitelé, nastupují cestu do Čech a musí si ji otevírati mnohde i pohrůžkami zbraní. V Litoměřicích postavila „Bürgerwehr“ na vchodu do města a na most vojáky se strojními puškami. Vojáci pěš. pl. 42, Sokolové a dobrovolníci pod velením poručíka Simbery obsadili nádraží bohušovické. Když se k nim připojili ústečtí zákopníci, zabrali vedení majorem Bártou Lovosice, propustili domů maďarské vojsko, obsadili cukrovar ve Štětí. Později zúčastnili se obsazení Chebu. — Na západním bojišti zahájil Foch nové útoky v Belgii a v Champagni. Valenciennes dobyto. — Turecko podepsalo kapitulaci; dohoda si vyhradila otevření Dardanel a Bosporu, svobodný přístup k Černému moři; obsazení tvrzí v průplavu, odstranění min, vydání spojeneckých zajatců, demobilisaci turecké armády, vydání všech válečných lodí, libovolné obsazení strategických bodů dohodou.

V Čechách veškerá správa přechází do rukou Národního výboru, což setkává se s odporem Němců. Býv. císař Karel sprostil vo-

jáky přísahy. Bývalý generalisimus, zločinný arcivévoda Bedřich, radil mu však ještě v poslední chvíli v dopise: „Vše lze ještě zachrániti! Naříd střilet po všech, kdož jsou pro republiku! Sáhní k mým prostředkům! Ještě jsou vojáci, kteří tě poslechnou, a kteří dovedou zavést železný pořádek. Národy třeba udržovat ve strachu a nebát se jich! Poslechněš-li mne, vše se dá zachrániti: trůn, dynastie, monarchie! Ale třeba rychle a také bezohledně jednat!“ Dopis tento dostal se do rukou uherských revolucionářů. — Krakov, po příkladu Prahy, svrhne rakouské jho. Z Čech vypravuje se oddíl četnictva, aby zajistil klidný přechod Slovenska k převratu československému. — V Bratislavě na Bathyányho nám. prohlášeno odtržení od Maďarska.

1. listopadu. Američané dospěli na záp. bojišti na linii Champignelle-Bayonville a míří na Sedan. — Italové vnikli do Benátek a Beluna. — Srbové obsadili Bělehrad. — Čechové obsadili dělostřelecká kasárna v Chudeřicích u Bíliny a poštovní úřad v Bílině.

2. listopadu. Němci ustupují ve Flandrech za Šeldu, Francouzi pokračují na Aisně, Američané vrazili klín na nejchoulostivějším místě německé fronty. — Německý generální konsul v Praze Gebzattel dostavil se 2. listopadu již po druhé k Národnímu výboru s oficiálním prohlášením, že vláda německá uznává samostatný československý stát a bude potěšena, uvítá-li co nejdříve našeho vyslance v Berlíně. — Italie jménem dohody stanovila pro Rakousko tyto podmínky příměří: 1. Vyklizení Tyrolska až po Brenerský průsmyk. 2. Předání železnic rakouských a uherských dohodě. 3. Volný průchod dohodovému vojsku Rakouskem a Uhry do Německa a Ruska. Dále vydání všech ponorek a lodí bitevních atd. — Čechové zabrali nádraží v Lovosicích a v Hor. Dvorišti. — Slovenská deputace přijela do Prahy a přivezla tuto deklaraci: Národní rada slovenská prohlašuje, že nikoli Maďari, ale pouze ona sama má právo mluvit jménem slovenského lidu a osvědčuje: 1. Slovenský národ je částkou jednotného československého národa, jak po stránce jazykové, tak i stránce kulturně-historické. 2. Pro tento československý národ žádá Slovenská národní rada neobmezené právo sebeurčovací

až do úplné neodvislosti. Na základě toho pak projevuje Slovenská národní rada svůj souhlas s Wilsonovým prohlášením samostatnosti Čechoslováků, jež uznal též rakousko-uherský ministr zahraničních záležitostí Andrassy. Na konci vyslovena pevná naděje, že národ československý bude se moci podle svého rázu spravovati a že podle svých sil přispěje ke všeobecnému pokroku lidstva. Podepsán Matúš Dúla, předseda a Karol A. Medvecký, tajemník Slovenské národní rady. — Na uherském jihu prohlásila se samostatná Banátská republika. — Maďarské vojsko se vzdalo. — Arcikníže Josef se svým synem prohlásil se v Pešti za občana Josefa Habsburského a podřizuje se úplně maďarské Národní radě. Zahraniční ministr rakouský hr. Andrassy odstoupil, rovněž společný ministr financí Spitzmüller; z tonoucí lodě myši utíkají.

Československé vojsko ve Francii. 1. brigáda, 22. střelecký pluk. Plukovní rozkaz č. 38. Důstojníci, poddůstojníci, desátníci a vojáci! 22. pluk právě prošel křtem ohně! Na půdě Francie, jež se stala Vaší druhou vlastí, podstoupili jste na úsvitě své samostatnosti své první boje! Vy jste ukázali, co může vykonati mužstvo vyvíčené, otužilé, jdoucí za vznešeným ideálem. Vy jste odpověděli na výzvu české vlasti! Vy jste odpověděli na můj výzvu z 29. září. Byli jste velkolepi! Jsem na Vás hrdým. Vzpomeňme těch, kteří padli za svobodu. Vzpomeňme těch, kteří pro ni trpí. Všem „Na zdar!“ bratři! V polí dne 2. listopadu 1918. Podplukovník, velitel pluku: Gardan.

Neděle 3. listopadu byla rušná. Množství lidu čekalo již záhy zrána u Wilsonova nádraží (dříve nádraží Františka Josefa) a na Václavském náměstí na 28. náhradní pěší pluk „pražských dětí“, kteří přijeli o 9. hod. z Mostu nad Murou, za nevyličitelného jásotu Prahy. Vojáci musili se z Mostu násilím vyprostiti; sesadili německého velitele podplukovníka šl. Meer-ganse a zvolili setníka Franzla, s nímž vymohli si vlak na cestu; přijeli v novém kroji, s plnou výzbrojí a nářadím i zásobami, 2 vagony mouky. Na cestě zabavili a přivezli 2 vagony sádla, jež rozděleny „Českému srdci“ a kladenským horníkům. Polní pluk 28. dostal se do Prahy o týden později z Feltre u Imer, šel pěšky

do Bruneku, pak vlakem přes Toblach a Solnohrad do Prahy. Odevzdal Sokolu v Kaplicích značně pušek a materiálu. I. prapor 28. pluku přijel z Albanie o dalších 14 dní později. Odpoledne uspořádána velkolepá poslední pouť na Bílou horu, jíž zúčastnilo se na čtvrt milionu lidí. O 3. hod. odpo. bylo na 6 řečništích vzpomínáno odčiněné nyní porážky bělohorské. Při návratu davů do Prahy strhla žižkovská organizace sociálně demokratická Mariánský sloup na Staroměstském náměstí, jenž připomínal toto pokoření české. Na pražských ulicích objevují se tu a tam vojáci a důstojníci francouzští a italští, kteří uprchli z německých zajateckých táborů, a jsou obecně vřele pozdravováni. Socha býv. císaře Františka Josefa na policejním ředitelství zbavena hlavy, jež položena k nohám. — Německý císař a jiní němečtí potentáti dali si dopravit letadly svůj soukromý majetek do Švýcar; přistálo prý tam mnoho aeroplánů. — České národní výbory zabraly staniční velitelství a správkárnu ve Varnsdorfu, nádraží v Rumburku a Krásné Lípě. V Ústí nad Labem obrovské výtržnosti, při nichž davy drancovaly Schichtovu továrnu na loupání rýže a posléze ji zapálily; škoda počítá se na čtyřicet milionů korun, neštomická rafinerie zapálena. — Český vojenský oddíl pod vedením nadp. Rybky, uvítán ve stanici Malacky na Slovensku, obsadil Senicu, Jablonice, Boleráz. Na Slovensku se ustavil Národní výbor.

Ústup rakouských vojsk z italského bojiště jest vlastně zběsilým útěkem, který ještě dlouho potrvá. Na nádražích, na tratích, na silnicích, všude shon, křik, zmatek, rozvrácené vozy, zdechliny koní, děla, zbraně, munice, granáty, dynamit, vše válí se kolem cest i v cestě samé. Zpití vojáci zapalují vlak se slámou, jiní páčí vozy a vyhazují bedny vína, homole cukru, cigarety, tučty bluz a gamaší, pytle mouky, slaninu, kukátka, hodinky, konzervy. — V jiném voze objeveny kožichy, látky a prádlo, a vše se hnalo úprkem k novému zdroji. Rabuje se. Jiní šíleně vylézají na střechy vlaků, visí se stupátek a jedou, aby v nejbližším tunelu našli smrt. — Italové zabrali Terst a Trident.

Barbarství. Kolují fotografie a pohlednice bestiálních vražd rakouského militarismu. Jedna znázorňuje klečící legionáře českoslo-

venské, před nimi namířené hlavně pušek, za nimi hroby, jež si musili sami před smrtí vykopati. Jiný obraz: na záda přibitý voják, jehož obličej je rozdrásán, lebka roztržena, konečně — živé či mrtvé tělo vykleštěno, o čemž svědčí krvavé stopy. Jiný představuje alej šibenic a na nich řada visících ubožáků, opodál pak skupina důstojníků, při popravě živě se bavících, kouřících cigarety a usmívajících se při té všední pro ně zábavě. Větší bestiality nelze si představit. Časopis „Déli Hirlap“ napočítal jedenáct tisíc čtyři sta lidí rakouskou mstivostí zavražděných, z těch pak bylo 3800 po smrti dodatečně osvobozeno! — Němci v úmyslu zničit v Belgii všem průmysl, do základu rozbořili a vyloupili 64 belgických továren, většinou již na ústupu.

„Zelená“ garda slovácká. Od rakouských pluků v poslední fázi války utekly celé skupiny Slováků, kteří nechtěli sloužit Habsburkům a sloučily se v tak zv. zelenou gardu. Hluboké lesy buchlovské staly se jejich bezpečnou skrýší a pevností zároveň. Vojenská správa netroufala si proti nim zakročiti, neboť garda byla dobře vyzbrojena. Jakmile nastal převrat, překřtily se na „slováckou brigádu“ a postavily se nadšeně do služeb mladé republiky. Zapůsobily energicky všude tam, kde zejména na drahách vážla doprava následkem německého vzdoru a brannou mocí počaly obsazovati důležité křižovatky. Břeclava, Kúty, Senice, Hustopeč. Zaječí a Popice — to byly první zajišťovací činy našich junáků. Obsadili i Holič a Skalici, zmocnily se důležitých petrolejových dolů ve Kbelích při moravsko-slovenských hranicích a působily všude tam, kde bylo potřeba pomoci rychlé, spolehlivé a energické. Velikou zásluhou „slovácké brigády“ bylo zejména zabezpečení železničního provozu na trati mezi Brnem a Břeclavou, poněvadž zradou německého úřednictva na některých tratích byla obě střediska od sebe odtržena a železniční spojení bylo přerušeno. Pak nastaly další operace, vyvrcholivší v obsazení celé jižní Moravy od Uherského Slovenska až po Drnoholec. Při této práci se brigáda zároveň organisovala. Bylo vytvořeno 6 polních praporů, mužstvo roztrženo pro různé obory činnosti, zaveden přísný vojenský pořádek.

Politické. V Ženevě zasedá komise velmocí pro sjednání příměří,

avšak zástupce našeho státu k němu — ač je interesován — nepozvali. Teprve na zakročení dra Ed. Beneše, byl k němu připuštěn. Kdybychom se byli 28. října sami neosvobodili, velmoci by nás patrně nechaly na holičkách; vždyť stále ještě vyjednávají se zástupci Habsburků!

Z bojišť 4. listopadu. Srbské vojsko překročilo řeku Sávu a bylo v Chorvatském Osěku uvítáno obecenstvem a zástupci Národní rady. — Italové ukořistili při poslední porážce Rakušanů 2200 děl a zajali 100.000 mužů. Rakušané utíkají k Mochači. — Mackensenova armáda v Rumunsku octla se v pasti, 500 německých lokomotiv a 50.000 vagonů musí tam zanechat. — Ukrajinci proti Polákům zabrali Lvcv a Přemyšl.

Maďaři střílejí Slováky v Prešové a Novém Městě n. Váhem, kdež bylo 9 mrtvých a 60 raněných. Český Národní výbor posílá na Slovač 500 četníků pod velením dra Šrobára. — K žádosti uherských pohraničních úřadů obsadilo české vojsko Malacky, Gbely, Zahor, Sv. Jan.

V Čechách. Pověstný štvác dr. Titta utekl z Třebenic, zanechav tam archiv „Volksratu“; archiv zabaven pro Národní výbor. Nádraží v České Lípě obsadilo české vojsko a opanovalo tak i město; rovněž v Nýřanech. Střelecký pluk čís. 8. vrátil se o 2. hodině noční do Prahy a byl nadšeně uvítán. — Dr. Baštýř, vydavatel vládního „Hlasu Národa“ resignoval na funkci městského rady pražského. — Národní výbor převzal jmění asi 38 milionů kor. Červeného kříže. — Belgický konsul Carlo de Siser v Praze blahopřál Národnímu výboru a zahájil styky. — V Praze pozvolna lepší se večer osvětlení ulic; policejní hodina prodloužena do 12 hodin.

Rakousy. Vysoká šlechta a členové býv. panovnického domu utíkají z Vídně do Švýcar, na př. arcivévoda Leopold Salvátor. Excisarovna Zita chce se ubytovati s dětmi v Brandýse; na dotaz odpověděl Národní výbor kladně, když přijde jako soukromnice. Nepokoje v Horních Rakousích a v Solnohradu; bouře v Uhrách.

Uhry se prohlašují jako neutrální stát. — Němci v Čechách si ustavili vlastní vládu v Liberci, ale nikdo ji neposlouchá, naopak, Teplice, Ústí n. L., Chomutov, Kadaň a j. utíkají se k českému Národnímu výboru o pomoc vojenskou proti plenícím

davům. Národní výbor však nevyhověl. Vojenský velitel vl. r. dr. Hartl utekl z Litoměřic.

Z bojiště 5. listopadu. Mezi Šeldou a Oisou dochází ke katastrofě německého vojska, kteréž „vzdálilo se“ (německá fráze) tam od bitevní fronty. V Belgii padl Gent, Tournay, ve Francii pevnost Condé a Quesnoy. Zajato 10.000 Němců, ukořistěno 200 děl. — Italové zajali 300.000 Rakušanů, celé štáby a skladiště. — Srbové a Italové obsadili Skadar.

Revoluce propuká v Německu; Kiel a všecko jeho loďstvo opanovali povstalci.

V Čechách. Triumfální vjezd českých delegátů dra Kramáře, posl. Staňka, Habrmána, Klofáče, Kaliny, dra Preise, dra Šámalu a řed. Svobody, vracejících se ze Švýcar do Prahy. Přijeli 5. listopadu o půl 6. hod. večerní na Wilsonovo nádraží ve vlaku slavnostně ozdobeném, po několikahodinném opoždění, neboť všude na trati byl vlak zdržen vítajícími deputacemi a zástupy je čekaly s družičkami a hudbou. V Praze pak obrovské davy po celé hodiny čekaly trpělivě v Sadové třídě a Václavském náměstí. Došlo k nevylicitelným projevům nadšení; bouřlivě aklamován, vystoupil před nádražím dr. Kramář, předseda Národního výboru, ač churav, na automobil a promluvil: „Přináším vám všem,“ — volá mocným, ač dojatým hlasem — „vřelé pozdravy od těch, kteří za hranicemi pracovali pro vás. My s radostí vracíme se domů, poněvadž můžeme vám říci jedno: naše sny a touhy jsou zcela splněny. (Bouře pochvaly a jásotu.) Národ náš má již svůj svobodný, svrchovaný stát. Vykoupil si jej těžkým strádáním a bezpříkladným hrdinstvím těch, kdož za hranicemi zaň bojovali a pracovali. Ale to, co vykonali, je skutečně něco, nač budou všechna pokolení naše hrdá. Budeme svobodnou, demokratickou lidovou republikou (Bouřlivé „Nazdar!“ a provolávání „Slávy“ Wilsonovi, Masarykovi.), ve které všichni budeme hledati štěstí a spokojenost a ve které si všichni řekneme, že jsme šťastni, že jsme se jí dožili. Naše svoboda bude klenotem, který si československý národ nikdy a nikdy nedá vyrvat! (Hromové: „Nikdy!“ bouří prostorem.) My trpěli dost, my chceme budovat, vystrojiti svoji krásnou, plnou, opravdovou svo-

bodů. Toť je, co vzkazují vám dnes naši drazí krajané za hranicemi a těšíme se z té duše, až je tu všechny pozdravíme a v náručí stiskneme. Řekneme jim, jak úžasné je všichni máme rádi. (Nová bouře pochvaly.) Mohu vám říci, že díky našim legiím (Hromové „Sláva!“), díky nekonečné a bezmezní jejich obětavosti, díky práci našich drahých, kteří jsou za hranicemi, díky Masarykovi, Benešovi a všem, kdož s nimi pracovali, máme dnes v celém civilisovaném světě postavení, o jakém nikdy se nám ani nesnilo. (Bouřlivá pochvala.) Máme jen jednu povinnost: abychom přátel svých nezklamali. A my jich nezklameme. Ta ohromná, upřímná radost, se kterou zdravil nás po celých vlastech českých voškerý český lid, od nejprostšího dělníka, nejen úchvatně je dojemná, ale skýtá nám také pevnou víru a naději, že jako všichni dovedli jsme společně za jedno bojovati, dovedeme právě takto za jedno společně pracovati. Staňmež se pevnou baštou pravé, poctivé demokracie a sociální i politické spravedlnosti. A této velké budoucnosti voláme dnes, kdy vrátili jsme se zase do matičky Prahy, své upřímné „Nazdar!“ — Posl. Klofáč prohlásil stručně: „Teprve za hranicemi přesvědčili jsme se, jak se o nás smýšlí a mluví: jako o největším národě světa. Slovácko je už naše -- a nejenom to: můžeme dostati ještě více. Ale všechno, co se zde u nás děje, může se dít pouze prostřednictvím naší pařížské vlády. A což teprve naše legie! My jsme teprve otvírali oči, když nám v Ženevě vyložili jejich bohatýrské neporovnatelné činy a báječnou jejich organizaci. Přál bych vám poznat jejich vůdce, inženýra Husáka nebo Syrového!“ — Česká delegace jen ztěží dostala se domů. V Inšpruku hrozilo jim vysazení z vlaku, který brali útokem přechající vojáci z fronty. V Linci hrozila srážka mezi provázejícími čestnými vojáky a vojskem německým. Němci rozepjali zvláštní vlak český a chtěli čestnou stráž odzbrojiti; za hrozby zbraní převedli čeští vojáci naše delegáty do první části vlaku, s níž ujeli do Budějovic a dále.

Z bojišť 6. listopadu. Německá zpráva: „Na bojišti mezi Šeldou a Oisou odloučili jsme se od nepřítelů.“ — Italové zajali 426.000 mužů, ukořistili 6850 děl a množství materiálu. — Císař Vilém, aby se zachránil, usmyslil tento ďábelský plán: ve-

škeré loďstvo německé má vyplouti a obětovati se v heroickém boji; tím má býti německá veřejnost znovu nadchnuta pro válku. Tento tajný plán však námořníci postřehli a odepřeli poslušnost. Nastalo vzbouření v Kielu a ostatních přístavech. — Bavoráci vtrhli do Tyrol a obsadili Kufštein. — V Jihlavě zřízen Národní výbor, jenž opanoval město; Brno padlo do českých rukou. — Jiho-sloslovanské vojsko zmocnilo se Celje.

Slovensko. Československé oddíly, vyslané na Slovensko na ochranu Slováků proti maďarským násilnostem, postupují rychle kupředu. Všichni pohraniční policisté, slúžní, notáři i jiní představitelé maďarského násilnictví opouštějí slovenské kraje. Skalica, Gbely, Brocké, Kúty, Senica, Búrský sv. Ján, Búrský sv. Mikuláš, Šaštín, dráha na Trnavu a řada obcí před Bílou Horou jsou již osvobozeny. Také železnice z Kútů na Prešpurk jest v moci československých oddílů zajišťovacích. Na první pokyn přihlašuje se slovenský lid pod československé prapory. Dr. Šrobár hlásí z Hodonína: Do Záhoru a Stupavy vyslala maďarská rada z Prešpurku asi 50 nezralých 12—14letých hochů, vyzbrojila je ručními granáty. Hoši nazvali se trestní expedicí a svedli v těchto městech boj s bezbranným lidem. Je 40 mrtvých a mnoho raněných. Pešfská vláda dala pokyn úřadům na Slovensku, aby jen násilí ustupovaly. Ve městech, kde je četnická hlídka naše (slovenská), je vzorný klid a pořádek. — Národní výbor československý v Praze bude protestovati v Pešti svým zplnomocněncem drem Stodolou proti tomuto maďarskému násilí.

Organisace československého vojska děje se po 6 dnů nepřetržitě ve dne i v noci vojenským výborem, jež tvoří: setník Rožický jako pobočník dra Scheinera, setníci Betka, Hajný, Vašků, Heřman, nadporučík Žandel, oficiál Brabec, zbrojmistři Havlík a Brčál, jakož i šikovatel Pfimfel. Ti pak vykonali: 1. Soupis 4000 důstojníků (vedli setníci Vašků a Heřman). 2. Sestavení a vyzbrojení 18 strážních setnin. 3. Sestavení a vyzbrojení 3 praporů 1. čs. pluku a vypravení na Slovensko. 4. Sestavení a vyzbrojení 1. dělostřeleckého pluku (setník Wagner). 5. Zařízení zbrojovky ve Vršovcích (oficiál Brabec). 6. Přejímání a odeslání do Prahy přijíždějících důstojníků a mužstva k patričním tělesům a ústavům

v celkovém počtu přes 100.000 mužů (setník Hajný a šikovatel Pfimfel). 7. Sestavení a vyzbrojení 2. čs. pluku. 8. Sestavení a zřízení zásobovacího sboru pro tyto oddíly. K Národnímu výboru dostavil se z Liberce zástupce tamního zemského hejtmána Seliger, vyjednávati o potraviny. V Liberci jsou hladové bouře. Němci vydrancovali továrny Liebigovy.

Čsl. vojáci vracejí se z fronty. (Viz též 3. listopadu.) **21. pěší pluk** odešel 28. října v Zoppé u Conegliana jíti do zákopů a obrátil se přes odpor důstojníků v počtu 800 mužů k domovu přes Pianzano, Bělák, kdež se dozvěděl o převratu, pochodem do Feldkirchenu, odkudž vlakem do Prahy s mnohým odporem Němců zde i ve Vídni. Náhradní prapor téhož pluku vypravil se 5. listopadu vlakem z Jageru v Uhrách počtem 1600 mužů; Maďari v Bratislavě chtěli vlak prohlížeti ale z obavy před srážkou s Čechy toho zanechali. 35. pěší pluk, náhradní, ihned po zprávě o převratu v Praze smluvil tajně odchod z Ober Vellachu a Rattendorfu v Korutanech, okupoval dva vlaky a odejel přes Bělák a Solnohrad, kdež setkal se s českou delegací ze Švýcar a radostně odejeli do Plzně. Převrat zastihl 54. pěší pluk hanácký v Sanoku ve východní Haliči. Naši odepřeli poslušnost německým důstojníkům a vsedli i s výzbrojí do vlaků. V Tarnově a Krakově pokusili se Poláci pluk odzbrojiti, ale proti namířeným zbraním ustoupili a uvolnili cestu do Olomouce. 98. pěší pluk náhradní byl v Radgoni ve Štýrsku; sesadil německé velitele a po dohodě s jugoslávským Národním výborem, jemuž odevzdal část výzbroje, odejel 7. listopadu dvěma vlaky přes Štýrský Hradec do Vysokého Mýta. Střelecký pluk 7. odejel z italského bojiště z Tisoi ihned po zprávě o příměří o hladu a zimě do Budějovic. Náhradní prapor 8. střeleckého pluku odmítl poslušnost rakouským důstojníkům a odejel 3. listopadu ze Solnohradu přes Linec domů. Střelecký pluk 10. odejel namačkán ve 35 nákladních vozech ze Schwazu v Tyrolích přes Maďarsko, kdež viděli pusté scény a rabování zpitých vojáků maďarských, do Horního Dvořiště a Mladé Boleslavi. Dne 14. listopadu po různých překážkách odejel 14. střelecký pluk z Halu do Brna. 29. střelecký pluk odešel u Sacile na italské frontě poslušnost,

dal se na ústup pěšky do Arnoldsteinu, kdež se dozvěděli o převratu. Vymutili si 2 vlaky a odejeli do Čes. Budějovic. Náhradní prapor 30. střeleckého pluku vypravil se s celým příslušenstvím z Tulnu do Absdorfu, kdež vymohl si s pohrůžkou vlak o 46 vozech přes Veselí Mezimostí, kdež odevzdal Sokolu zbraně na zpupné, tudy projíždějící Maďary. Polní část téhož 30. pluku spontánně opustila v noci na 28. října bojiště u Sarone a zvolivše si české důstojníky, šla přes Tagliamento, kdež se k ní přidala baterie houfnic a jiné oddíly, překročili Soču; na žádost jugoslávské vlády odzbrojovali v Aidovščině maďarské a německé hordy až do 7. listopadu, kdy přiblížili se Italové, kteří chtěli naše odzbrojit. Na poukaz, že Čechové mnoho pro Itálii konají a zbraní potřebují, zůstali v Logatci a pomáhali udržovati pořádek. Znepokojení zprávami ze Slovenska odejeli 3 vlaky, bráníce se odzbrojení; ve Štadlavě dokonce tuhým bojem dvě hodiny trvajícím, v němž ukořistili množství ručnic a pět strojních pušek. Zanechavše tu dosti raněných i mrtvých Rakušanů, sami se 4 raněnými dojeli 15. listopadu domů do Vysokého Mýta. — Všecky tyto vojenské jednotky musily nejdříve zlomit odpor svých německo-rakouských důstojníků a rovněž cestou pěšky i vlakem odolávati všemožným nástrahám různých obecních správ, probíjeti se rozvášněnými hordami utíkajících a drancujících zpitých vojáků německých a maďarských, aby pak na české půdě byli přivítáni s nevyličitelným nadšením. Zde pak ihned šli do povinnosti, zabírali odbojná německá města Znojmo, Litoměřice, Liberec, Cheb atd. Záhy bylo iich též potřebí na Těšínsku a na Slovensku.

Také naši vojáci, komandováni na pomoc Němcům na francouzské frontě instinktivně cítili cosi ve vzduchu. 25. prapor myslivců u Duenu nad Masou, prohlásil 22. října: „Nepůjdeme do zákopů!“ Vyšetřování pro vzpouru vleklo se, až přišla zpráva: Rakousko kapitulovalo, Československo jest samostatné, vojska nesmí býti více používáno. Přes překážky vypravili se myslivci pěšky 200 km až do Saarbrückenu, kdež teprve vsedli do vlaku. Podobně vyprostil se 17. prapor myslivců od Beaumontu

Z dělostřelectva opustily frontu 26. brigáda od Arse-nettu, 54. pluk od Conegliana, 57. pluk od Tridentu. Taktéž dragounské pluky: č. 2. odbojně odešel z Oderza, č. 8. z Asiaga, č. 10 z Jelizavětgradu v Ukrajině, který přivezl s sebou 50 koní a 20 vozů. Osvobozená vlast uvítala všechny své syny nadšeně.

Z bojišť 7. listopadu. Německá fronta na západě se zhroutila, vojsko na mnoha místech proudí zpět. Po obsazení Gentu postupují dohodové voje na Mens, Roxi, Wasigny, pronikly až k Vendresse a Bonzonu. — Oddíly českého vojska vtrhly do západního Slovenska; v území mezi Moravou a Bílými Karpaty při sv. Juru potřen byl maďarský oddíl, jenž ztratil 2 strojní pušky. Liptovská stolice, Žilina přihlášeny do Československého státu. — Revoluce zachvacuje celé německé pobřeží: Wilhelms-hafen, Zvěřin, Kuxhafen, Tylž. Žádá se kapitulace krvavého Viléma. V celém Německu revoluce. Vilém žádá Hindenburka o zakročení, což tento již odmítá, vida, že je vše ztraceno. Štuttgart v moci revolucionářů, taktéž Oldenbursko, Hanoversko. V Berlíně vojenská vzpoura; kancléř princ Max naléhá na Viléma, aby kapituloval, týž si zakazuje takové návrhy. Max telefonuje císaři, že ho říšský sněm sesadí, nepoděkuje-li se sám. V Kolíně ujímá se dělnická vojenská rada moci, na císařském zámku v Brunšviku vlaje již rudý prapor.

Národní výbor vydal amnestii pro politické odsouzence.

České vojsko, jež do posledního místečka naplnilo Staroměstské náměstí složilo u pomníku mistra Jana Husa přísahu československému státu: „Přisaháme při všem, co je nám svatého, a v plné shodě se svým svědomím a přesvědčením, že budeme poslušni vlády státu československého, Národního výboru v Praze a všech vládou ustanovených velitelů svých. Přisaháme, že budeme bez odmluvy plniti její nařízení vždy a všude i v nebezpečí, bez váhání a odporu, že svých vojsk neopustíme, ale i životy své ochotně dáme na ochranu vlasti a za její svobodu. Přisaháme, že budeme druh druhu milovati, k sobě věrně státi, v nebezpečí se neopouštěti, ale až do konce brániti, tak, jak nám káže mužná čest a vědomí povinností občanských — tak přísaháme!“ — Čáslavský pluk se vrátil z Velké Kanyže.

8. listopadu. Korunní princ pruský prchl do Holandska. bavorský král utekl z Mnichova do Švýcar, Bavorsko provoláno republikou. V četných městech utvořeny po vzoru bolševickém rady vojáků a dělníků. V Sasku rovněž revoluce, dále v Hannoveru, Brunšviku, Magdeburku. — Mackensenova německá armáda tísněna jest v Ukrajině, odkud má nesnadný ústup.

Český letecký sbor zvolna se tvoří. Z letiště ve Fischamendu přilétl pilot Polanecký s 1 letadlem. Setník Kostrba a Rožický obsadili s výpravou letiště v Chebu a získali 23 letadel a letecký materiál v ceně několika milionů. Letadla poslána ke službě na Slovensko. — Čeští junáci 102. pluku vynutili si z Hartberku a ve Vídni odjezd v plné zbroji. 7. střelecký pluk vrátil se do Plzně z italské fronty; taktéž 19. dělostřelecký pluk. — Školní mládež oslavila na hradě pražském památku bělohorskou. — V Krakově jmenován dr. Locher československým konsulem. Hrabě Schönborn byl vypuzen ze zemské správní komise a tím i tato nezákonná instituce zrušena. — V Prešpurské stolici ujal se dr. Okánik správy československého státu; dále obsazeny okresy Holič, Senice, Nové Město n. Váhem, Myjava, Píšťany. Dočasnou vládu na Slovensku, pověřenou pražským Národním výborem, tvoří tito komisaři: dr. Vávro Šrobár, předseda a komisař financí, dr. Pavel Blaho pro vnitro a zemědělství, dr. Dérer pro vojsko a justici, redaktor Ant. Štefánek pro vyučování a kultus. — Němci zpustošili Liberec, škoda jest na 20 milionů; plení ve Falknově. Pěší pluk č. 35. obsazuje proti odporu Němců Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Stříbro, Cheb, Falknov, Jáchymov, Nýdek a j. pod velením podplukovníka Slezáčka. — Na Slovensku stanovena demarkační čára mezi maďarskou milicí a čsl. vojskem: Děvín, Bratislava, Sv. Jur.

Z bojišť 9. listopadu. Italové obsadili jižní Tyroly až k Brixenu, též Bolzano, Meran, Mals, Gorici a Trbiž. — Srbské vojsko jest v Osěku. — Čtyřdohodová armáda (Francouzi a Srbové) pronikla až ke Kirkovcům a Petrovaradinu. — Anglické loďstvo veplulo do Dardanel a zakotvilo před Hagia Sofií.

Německo zmítá se v horečce. V Berlíně revoluce, ve vojsku též. Generálové Schulenburg a Ludendorff chtějí ještě zachrániti Viléma. Leč, kostky jsou již vrženy! Kancléř princ Max Badenský pře-

stává smlouvati s Vilémem a vydává před polednem toto prohlášení na svou zodpovědnost: „Císař a král se odhodlal vzdáti se trůnu. Kancléř zůstane v úřadě jen dokud neupraví se věci, spojené s resignací císařovou a následníkovou. Chce navrhnouti vladaři poslance Eberta za kancléře a volbu ústavodárného říšského sněmu, jenž ustanoví státní formu.“ — Moravský zemský hejtman Szerenyi odstoupil, správu vede dr. Pluhař. — Maďaři přepadají české vojsko na Slovači. Odzbrojený země- a domobranecký prapor č. 11. v Komárně byl Maďary přepaden, strojními puškami postřelen, zbit, zhanoben a do pevnosti tři čtvrtě hodiny s rukama zdviženýma hnán, zatím o vše okraden. Vůdce transportu setník Mráček byl zastřelen a hozen do Dunaje, dva důstojníci těžce zraněni a 37 mužů zastřeleno, mnoho raněných.

Německá kapitulace. 10. listopadu. Dělnické a vojenské rady německé přijaly podmínky příměří. Odevzdají: 5000 děl, hlavně hrubých, 30.000 strojních pušek, 3000 vrhačů min, 2000 letadel 160 ponorek, 6 křižníků, 10 dreadnoughtů, ostatní lodi budou odzbrojeny a hlídány dohodovými spojenci v neutrálních neb dohodových přístavech. — Také Maďaři kapitulují před dohodou. — Trůny se kácejí, světy se převracejí, tyranie padá. — Císař Vilém utekl do Holandska a usídlil v Mieldachten, později v Amerungen, kdež vládou holandskou internován. — Saský král uprchl z Drážďan a byl sesazen s celou dynastií, velkovévoda Hessenský zatčen, velkovévoda Oldenburský sesazen; Jindřich XVII. Reus a bavorský Ludvík III. zřekli se trůnu. — Německý korunní princ prchl do Holandska a byl internován na ostrově Wieringen.

Z bojišť 10. listopadu. Srbské vojsko obsadilo Bečkerek v Uhrách. Rumuni vtrhli do Sedmihradska. Češi postupují podél Váhu a železničních tratí. — Obsadili jsme letiště v Chebu a uspořádali sokolskou manifestaci v Hodkovicích. — Jugoslavie jmenovala obchodníka Roko Bradanoviče konsulárním agentem v Praze.

Čechoslováci v Rusku. Významná slavnost našich v Jekatěrinburku: odevzdání praporů plukům II. čsl. divise: 5. pražskému T. G. Masaryka, 6. hanáckému, 7. tatran-

skému a 8. slezskému. Slavnost zahájena hymnou „Kde domov můj?“, promluvili zástupci Nár. rady: Dr. Patějdl, dr. Jesenský a major Medek u přítomnosti admir. Kolčaka, ruských činovníků, sborů Rumunů, Poláků, Jihoslovanů složena slavná přísaha republiky čsl.

Hospodářské. Ještě před zhroucením svým vyvezlo Rakousko z letošní úrody z Čech 280 vagonů obilí a mouky, 747 vagonů bramborů.

11. listopadu. Bývalý císař Karel ohlásil své odstoupení. — V Čechách Moravský Krumlov přešel do českých rukou. — Slovensko. Maďaři, ztrácejíce krásnou Slovač, pozbývají smyslů a vraždí. V Kriváni byli pobiti Slováci ranami ze strojních pušek; 130 mrtvol Slováků leží na tamním nádraží. Na některých místech vypukly nepokoje; tak v Liptově proti úředníkům, kteří měsíce nevypláceli ženám podpory. — V oravské stolici župan Bulla se poděkoval. — V prešpurské stolici oběsili faráře, neoblíbeného maďarona, bývalého poslance. V Modré a Pezinku vrhali se na židovské obchody. V Prešpurku též mnoho ničeno. Župan a vládní komisař Szmrecsány jest již pryč odtud. Zůstal úředník, jemuž ministr Batthyány rozkázal, aby se podrobil Nár. radě slovenské. V trenčanské stolici i v Bytči slůžný složil úřad do rukou občanů. V Modré Slováci převzali magistrát. — V Jihoslovánsku, zvláště v Lublani, prchající soldateska ohrožovala město; přibyvších 2000 Čechoslováků zjednálo klid a zavedlo pořádek, začez posílají Jihoslované poděkování.

12. listopadu. Vídeň otrásá se pokusem o revoluční převrat rudé gardy bolševické proti státní radě; před parlamentní budovou došlo k řeži. Komunisté chtěli vniknouti do parlamentu, ale byli zatlačeni, 2 osoby usmrceny, 17 těžce raněno a mnoho poraněných. — Císařský dům živil před svým zhroucením 31 arciknížat a 55 arcikněžů. — Vévoda Jáchym Arnošt anhaltský a kníže Leopold IV. z Lippe vzdali se trůnů.

Na limburgské hranici internován byl býv. německý korunní princ, jenž přechnul do Holandska. Dále poděkovali se: vévodkyně lucemburská, vévoda meklenbursko-zvěřinský, vévoda Karel Eduard sasko-koburský, gotský, kníže Waldek Pyrmontský sesazen. — Předměstské obce pražské žádají Národní výbor, aby přikročil co nejrychleji ke zcelení Velké Prahy. — Naše oddíly zabraly Turč. Sv. Martin, Vrútky; boj o Ružomberok.

13. l i s t o p a d u. Profesori české právnické fakulty i jiné osoby skládají vyznamenání a tituly rakouské. — Vyživovací poměry se lepší; dávka moučná zvyšuje se zemědělcům na 16 kg obilí pro osobu měsíčně, pro těžce pracující 300 gr mlýnských výrobků denně, pro ostatní 200 gr. Od 15. prosince opětné zvýšení na 450 a 300 gr. Vepřové maso, které dostoupilo až na 56 kor. za kilogram, kleslo nyní na 20—24 K. — Ve Štýrském Hradci přepadli němečtí vojáci strojnými puškami dva vlaky s českým a polským vojskem, při čemž bylo 8 vojinů zabito, 22 těžce raněno, načež vlaky zadrženy a mužstvo odzbrojeno.

Nová Praha. Národní výbor československý přijal včera zákon, kterým se zřizuje správní sbor hlavního města Prahy, vzhledem k tomu, že dosavadní sbor obecních starších stal se následkem úmrtí a resignací nezpůsobilým k usnášení. Předsedou správního sboru byl jmenován dr. Přemysl Šámal, advokát v Praze.

Významný den 14. listopadu sešlo se ústavodárné Národní shromáždění v Praze v budově býv. zemského sněmu za nevylicitelného nadšení. Zasedání zahájil dr. Karel Kramář, byv bouřlivě uvítán; poděkoval všem spojencům, zahraničním Čechům, M a s a r y k o v i, B e n e š o v i, Š t e f á n i k o v i, československým legionářům za všecka hrdinství a bezpříkladné oběti, které přinášeli, aby zbavili lidstvo dusivého tlaku pruského militarismu a dopomohli ve světové chvíli k vítězství právu, spravedlnosti a opravdové demokratické svobo-

dě. Vzpomenul českých legionářů, před jejich heroismem skláněl se celý svět. Šli radostně do boje, ač věděli, co je čeká, nebáli se šibenic, když padnou do zajetí těch, jichž nenáviděli z celé duše za všechna protivenství, za všecka ta muka, která prožívati musel po staletí celý národ český. Na popravu šli hrdinně, nezlomně, se vzpomínkou na drahou vlast, kterou viděli již svobodnou a šťastnou v poslední chvíli svého mučednictví. Jak šťasten je český národ, že měl tolik hrdinů ve chvíli dějinné. Předě všemi, kteří za svobodu vlasti dali život, hluboce se skláníme. (Shromáždění povstává: Sláva jim!) Prohlašuje: Jsme volni a svobodni! Padla těžká pouta rakouského a maďarského útisku, na nás jest dokázati, co dovede český národ svobodný! Věřím a doufám, že to plnou měrou dokážeme. (Výborně! Bouřlivý dlouhotrvající potlesk. Shromáždění povstává.) Všechna pouta, která nás vázala k dynastii habsbursko-lotrinské, jsou přerývána. (Výborně! Bouřlivý, dlouhotrvající, neutuchající potlesk. Shromáždění povstává.) Konec je smlouvám z r. 1526 i pragmatické sankci! Dynastie habsbursko-lotrinská pozbyla na trůn český veškerých práv. (Bouřlivá pochvala.) A my svobodně a volně prohlašujeme, že náš stát československý jest svobodnou československou republikou! (Výborně! Bouřlivý, dlouhotrvající potlesk. Shromáždění povstává.) A abychom doplnili všechno to, prosím vás, abyste prvním presidentem československé republiky zvolili Tomáše Masaryka. (Burácející, hřímavé volání: Sláva! Neutuchající, bouřlivý potlesk v celé síni, shromáždění povstává.) Profesor dr. Tomáš G. Masaryk jest jednomyslně zvolen presidentem Československé republiky. Předsedou sněmovny zvolen 220 hlasy Fr. Tomášek (soc. dem), místopředsedy Fr. Udržal, dr. Ant. Hajn, Al. Konečný a Slovák dr. Metoděj Bela. Za členy vlády československé: Dr. Karel Kramář (předsedou, sídlo krá-

lovský hrad), dr. Eduard Beneš (zahraničí), Gustav Habrman (vyučování), dr. Mořic Hruban (umění), Václ. Klofáč (lidová obrana, hrad), Karel Prášek, (orba), dr. Alois Rašín (finance, palác Clam-Galasa, Husova tř.), Frant. Staněk (veřejné práce, Harrachův palác, Jindřišská ul.), dr. Fr. Soukup (spravedlnost), dr. Ad. Stránský (obchod), Jiří Stříbrný (pošty), dr. Vávro Šrobár (zdravotnictví), dr. Milan Štefánik (vojenství), Ant. Švehla (vnitro), dr. Leo Winter (lidová péče), dr. Bohuslav Vrbenský (lidovýživa) a dr. Izidor Zahradník (železnice). Před zahájením zasedání pokoušeli se provokatéři, jichž Vídeň vyslala sem 60, způsobiti bouři a vniknouti do sněmovny; když však posl. Klofáč promluvil z okna a záměr jejich odhalil, vytratili se a zástup se uklidnil. — Zábřeh přešel do českých rukou; dosavadní německé zastupitelstvo pochopilo situaci a předalo vládu komisi, v níž jest 8 Čechů a 4 Němci. Vracející se čeští vojíní počtem 1500 byli ve Stadlavě zadrženi, ale vymohli si se zbraní v ruce bezpečný odjezd.

15. listopadu. Srbové vtáhli do Temešváru. Belgičané opět obsadili Antverpy a Brusel. V severouherských stolicích jsou hrozné pogromy proti židům. Do Prahy přijeli francouzští vyslanci maršála Focha major G. R. Grosfield, poručík Noël G. Pring a major československé armády na západě Fierlinger, Čech; projednány záležitosti obrany Slovače. — Tak zv. „čeští židé“, kteří v době persekuce drželi se stranou, aneb vetřeli se do ústředí, z nichž bohatli, nyní opět se hlásí k Čechům. „Večerník Českého Slova“ poukazuje k tomu, že mezi legionáři nebylo a není židů, kteří by se obětovali. Hodonín, rodiště Masarykovo, přešlo do českých rukou, 625 dětí přešlo z německých škol do českých. Holíč, Břeclava, Kateřinky staly se českými.

17. listopadu. Na nádvoří hradu pražského a v národním domě vinohradském uspořádány manifestační schůze pro mobilisaci proti Maďarům na pomoc Slovákům. — Maďari vtrhli do

Turč. Sv. Martina a zajali člena českosl. výboru Matúše Dúlu. V Brně zosnovali němečtí vojáci protirevoluci, chtějíce město ovládnouti a dosaditi bolševické rady dělníků a vojáků. Separátně také posl. Teufel přijel anektovati Brno pro Němce. Dožili se fiaska; něm. vojáci byli odzbrojeni a Teufel utekl z Brna. — Bolševici ruští Čertov a Targonski přijeli z Vídně do Prahy, aby zde prováděli bolševickou propagandu, zvláště v zajateckém táboře ruském a mezi důstojnictvem. Oba bolševici byli vyvezeni za hranice a zajatecký tábor v Chocni vyklizen. V noci narychlo vypraven z Brna oddíl střel. pluku 14. do Mor. Krumlova proti znojemským Němcům, kteří obsadivše Miroslavu, chystali se na Mor. Krumlov. Byli naším vojskem zahnáni. — Velká srážka čsl. vojska s maďarským u Trnavy. Maďaři mají 28 mrtvých a mnoho raněných, naši 2 těžce a 2 lehce raněné.

Ministr vojenství, generál Štefánik, přijel do Vladivostoku, aby shlédl stav čsl. vojska a povzbudil je. Uvítal jej generál major Čeček. Po krátkém odpočinku odebral se 20. listopadu na západ k vojsku.

18. listopadu. Kulturní. Počínají vycházeti nové slovenské časopisy v Lipt. Sv. Mikuláši, „Tatranský Sokol“, red. dr. Jura Janošek; v Myjavě „Svobodný Slovák“, red. ev. farář J. Bodnár. Maďaronský „Obzor“ přestal vycházet. V Praze zastaveny tyto revolverové pokoutní listy z důvodů veřejné mravnosti: Mottlův „Čtveráček“, Poupětova „Lucerna“, Kučerův „Pražský zájemník“, Kalistovy „Humory“, „Hlas Prahy“ a „Šípy“. — Opanovali jsme nádraží v Mar. Lázních; dále Mezimostí, Mikulášovice. — Maďarské vojsko vtrhlo do Turč. Sv. Martina, útočilo na naši vojenskou stráž, která před přesilou musila ustoupiti. Na nádraží zatkli posl. Matúše Dúlu a mnohé Čechy, připravené k odjezdu. Dále postupovali Maďaři proti Vrútkám, kde jest 28. pěší pluk čsl. Naše vláda zakročuje u čtyřdohody proti maďarské zvůli. — Haličtí židé, kteří zde provozovali řetězové obchody a jimž se proto odtud nechtělo, byli Nár. výborem vyzváni, aby se přihlásili k návratu do svých domovů. Státní podporu, již také zneužívali, dostanou již jen za měsíc listopad.

Nešťastné Rusko zmítá se mezi zájmy různých kast a dobrodruhů.

Sibiřské direktorium nevládlo ani 2 měsíce, byloť dnes svrženo, uvězněno a vlády se ujímá diktátor admirál Kolčak. — Naši obsadili na Slovensku Jablonici; v boji měli Maďaři 50 mrtvých a 18 zajatců.

19. listopad. Maďaři dopouštějí se na Slovácích hanebných činů. V Bílé svázali žoldáci české četníky a chtěli je položit na koleje dráhy, aby byli přejeti, však české vojsko včas je vysvobodilo. V Trnavě pověsili několik českých četníků. Židé pracují všude pro Maďary jako vyzvědači. České studentstvo hlásí se hromadně za dobrovolníky na Slovač. — Srbové obsadili Segedin, Temešvár, Vel. Bečkerek. Francouzové s generálem Pétainem vtrhli do Met. Celé francouzské a belgické území jest od Němců vyklizeno. — Wilson podává ve výboru senátu návrh na všeobecné odzbrojení. — Dohoda nařizuje Italům, aby opustili Rjeku, již má obsaditi srbské vojsko. Rovněž v Ukrajině dělá dohoda pořádek; Němcům zaprodaný diktátor, hejtman Skoropadský byl odstraněn a Ukrajina přivtělena bude k příští velkoruské federativní republice. Proti bolševikům táhnou vojska dohodová od jihu.

Konflikt s Maďary. Dr. Kramář poslal hr. Karolyovi notu. Práví se v ní, že tím, že státy dohody uznaly československý stát, tvoří území, Slováky obývané, část československého státu. Nemohla tedy uherská vláda uzavřítí příměří za Slovensko, protože toto se již stalo uznanou částí československého státu, uznaného našimi spojenci a zastoupeného v radě spojenecké ve Versailles. Kromě toho stát uherský vůbec přestal existovati, neboť novou republiku prohlásili Maďaři sami bez účasti a svolení zástupců druhých národností, zejména také Slováků. Otázka příslušnosti slovenských krajů byla ententou rozhodnuta kladně uznáním státu československého. Poněvadž Československá republika obsazovala své území slovenské jen tak daleko, pokud byla volána na pomoc obyvateli míst a omezila se jen na bezpečnostní opatření v území, které jí bezesporně patří, řídila se jen podle rady Wilsonovy, aby byl všude zachován pořádek. Ježto vláda uherské republiky dopustila vy-

háněti naše bezpečnostní strážé násilím, činíme za všechnu prolitou krev i pronásledování našich Slováků odpovědnou vládu Maďarské republiky. Je-li pravdivou zpráva o zatčení člena československého N. V. Matúše Dúly, žádáme rozhodně, aby on i ostatní členové národních výborů slovenských byli propuštěni a dáno jim zadostučinění.

20. l i s t o p a d u. Srbské oddíly objevily se mezi Beziášem a Ršavou, obsadily Szeret a Lipu u Aradu. Němci prosí o zmírnění podmínek příměří, což Foch odmítá. — Čeští dragouni pluku 13 a lounská posádka obsadili ráno Postoloprty; večer němečtí důstojníci s pomocí civilistů pokusili se o zrádný odboj, který byl však potlačen. — Střelecký pluk č. 7 obsadil šluknovský výběžek, Dol. Poustevnu, Krásnou Lípu, Chřibskou, Tanenberg, pomáhal potlačit vzpouru Němců v Rumburku a Varnsdorfu. Střelecký pluk čís. 18 obsazoval Vrchlabí, Žacléř, Trutnov, Broumov.

22. l i s t o p a d u. Poštorná a Charv. Nová Ves v Dolních Rakousích byly Národním výborem v Brně přivtěleny naší republice. — Němci posílají z vídeňského arsenálu do česko-německého území zbraně, náboje, ruční granáty atd. přes Bavory. — Ve Vrútkách pobili maďarští žoldáci 18 československých četníků. Proti zvěrstvu Maďarů koná studentstvo na Slovanském ostrově obrovskou schůzi a žádá, aby bylo ozbrojeno a vysláno na pomoc Slovákům. Dr. Scheiner a ministr Klofáč ubezpečují, že naše vojsko zjedná pořádek.

Profesor Masaryk, president Československé republiky, odjíždí na palubě „Calmanie“ z New Yorku do svobodné vlasti.

23. l i s t o p a d u. Česká vláda prohlašuje demobilizaci vojinů 18- a 19letých a 37- až 45letých a starších. — Němci obsadili Znojmo a Olbramkostel. Do českých rukou přešly Doksy, Slavonice u Dačic, Moravská Třebová, Hartmanice, Vimperk, Kašperské Hory, Stody,

Štětí, Fulnek, nádraží v Tannenberku a v Železném Brodě. — Hanácký pluk 54 vedením setníka Lukavského obhájí Šternberk a Moravský Beroun, při čemž padl jeden voják a jeden byl raněn. Bez boje získán byl Rýmařov. — Italové okupují svémocně jižní slovanské země, rozpustili slovinskou národní radu v Terstu. — Slavný vjezd krále Alberta do Bruselu za nadšeného vítání Belgičanů. — V německých uhelných revírech, hornoslezském, porýnském a vestfálském, stávka horníků. — Badenský velkovévoda Bedřich vzdal se trůnu.

Hospodářské. Česká poštovní spořitelna vešla v život a súčtovala za první tři dni 18.350 složenek s vkladem 16,863.690 korun.

24. listopadu. Bavorsko uveřejňuje diplomatická akta, z nichž vysvítá, že Rakousko a Německo zločinně válku vyvolaly. — Severní Šlesvík byl připojen k Dánsku. — Vídeňští agenti shánějí po Praze zlato.

25. listopadu. České listy odhalují různé náhončí bývalé černožluté tajné policie pražské. — Střelecký pluk 29 obsadil Prachatice a koná strážní službu na Kaplicku. — Čechové obsadili linii Lamač—Malacky—Senice—Povážské Nové Město—Trenčín a Velká Bytča. Naše vojsko znovu též obsadilo Trnavu. — V dohodě s všeruskou vládou stal se admirál Kolčak vládařem východní Sibiře s titulem prvního guvernéra.

Národní shromáždění (sněm) odhlasovalo platy: presidentu republiky 500.000 K a na reprezentaci rovněž 500.000 K, předsedovi ministerstva 70.000 K, ministrům 60.000 K, poslancům 12.000 K ročně. — V Polsku jsou ohromné protižidovské bouře; v samotném Lvově bylo vypáleno asi 600 domů, zabito dva až tři tisíce židů. Pogromy vypukly asi ve 34 větších městech.

Hospodářské. Ukončením války a prohlášením republiky přetržena též řetězová spekulace a předražování životních potřeb. Cena vepřového masa poklesla s 52—54 K na 20—26 K, skopového masa s 38—40 K na 16—18 K

za 1 kg, sýrů s 20—22 K na 10—11 K, látek vlněných se 400 na 100 K, dámských bavlněných se 100—120 K na 20 K, dámských vlněných se 180—250 K na 32 K, prádla se 75—100 K na 24—38 K.

27. listopadu. Tisíc mužů českého vojska obsadilo Most, Němci uzavřeli příměří, které však o půl 3. hod. zrádně porušili a začali stříleti na české vojáky; Němci byli pak přemoženi; padlo jich 7, raněno bylo 14 mužů, na české straně 6 mužů raněno. — Na Slovensku obsadili jsme Trenčín, Trnavu, Vrbové. — Bavorsko přerušuje styky s Berlínským zahraničním úřadem.

28. listopadu. Půjčka národní svobody, jež měla vynést půl miliardy korun, byla bez reklamy přepsána na celou miliardu. — V německ. městech četné revolty. V Mar. Lázních sesadila deputace něm. železničářů násilím přednostu stanice Čecha a dosadila Němce, což naši opět v několika hodinách uvedli do pořádku.

Čsl. vojsko v Rusku dobývá vesnice Laje (gen. Veržbický), a den na to Novoturinský závod a stanici Vyja, při čemž získáno mnoho váleč. materiálu. Oddíl gen. Pepeljajeva Ust' Serebrjanku, Kyn a Krutý Log a přinutili rudé k ústupu. Bojuje se dále.

29. listopadu. Gen. Berthelot nařizuje maďarské vládě, aby německé vojsko Mackensenovo, jež na ústupu z Ukrajiny proniklo do Uher, odzbrojila. — Excísář Vilém zřiká se konečně koruny. — Na Slovensku obsadili jsme Píšťany. — Čeští vojáci pěšího pluku č. 102 vynutili si v Hlohnici na nádraží jen brannou mocí a násilím volnou cestu do Prahy, v níž jim bylo bráněno nádražní vojenskou hlídkou.

30. listopadu. Obsadili jsme nádraží v České Lípě a Louka-Horní Litvínov, Malý Bezděz, Nosádlov, Mor. Krumlov, Volary, Lanškroun, Stříbro, Český Krumlov, Broumov.

1. prosince. Pražští Němci vzpomněli si dnešní neděle na své bývalé bumly neblahé paměti, jimiž za ra-

kouských vlád dráždili Čechy, a chtěli stůj co stůj vyprovokovat demonstrace. Imposantní klid, který tak důstojně reprezentuje nás před světem, není jim vhod. Proto sebrali se němečtí důstojníci s velkoněmeckými kokardami a jiní provokatéři s velkoněmeckými trikolorami, aby po Wilsonově třídě (Příkopy) vyzývavými posuňky, strkáním a nadávkami dráždili lid a revolvéry vyhrožovali. Provokatéři byli zatčeni. Český lid k zamýšleným pogromům svěsti se nedal. V důsledku štvání v těchto dnech zastavil policejní ředitel časopis „Bohemii“. — Belgičané obsadili Cáchy. — Bílovec ve Slezsku přihlásil se k české republice. — Černožlutý „Hlas Národa“ přestal dobrovolně vycházeti. — Mezi časopisy agrárními a socialistickými vede se rozhovor, mají-li býti latifundie (statky svěřenské) rozděleny mezi malé lidi, legionáře a raněné, což chtějí agrárníci, či mají-li býti spravovány státem a dány dělnictvu podíly na zisku. — Z R u s k a. Bolševické levé křídlo na frontě permské blíže Kunguru bylo vojskem gen. Gajdy potřeno.

4. p r o s i n c e. Národní shromáždění zrušilo šlechtictví, řády a tituly, a schválilo děkovnou adresu historiku Arnoštu Denisovi. — Bolševik, krejčí Antonín Muňa přišel z Ruska, aby zde agitoval pro bolševismus; pražské kruhy socialistické mu poradily, aby zmizel, a když si jej policejní ředitel zavolal, aby vysvětlil své plány, uprchl do Prostějova, kdež mezi dělnictvem rozsevá nespokojenost. — Plukovník Husák s částí legionářů z francouzské fronty přijeli do Prahy a byli slavně uvítáni drem Kramářem, zástupci vlády i lidem. — Na rozkaz z Paříže podal podplukovník Vix uherské vládě tuto notu: S t á t č e s k o s l o v e n s k ý b y l s p o j e n c í u z n á n, armáda jeho byla uznána jako armáda spojenecká. Stát československý je o p r á v n ě n s l o v e n s k á ú z e m í o b s a d i t i již také na základě právního titulu, ježž má jako spojenecký účastník provádění

smlouvy o příměří, kteráž učinila, opatření o obsazení území bývalé monarchie rakousko-uherské. Ve smyslu tohoto rozkazu požádal podplukovník Vix maďarskou vládu, aby své vojsko ze zemí slovenských neprodleně odvolala, kdež toto vojsko za okupace spojenců za žádných okolností se nesmí zdržovati. Podplukovník požádal konečně, aby mu byla oznámena doba, ve které budou tato ustanovení úplně provedena. — Maďaři zavraždili v Hlohovci na Slovensku dva průvodce vlaku, Josefa Dvořáka a Antonína Málka ze Žižkova. Dvořák padl se zbraní v ruce, když hájil svůj vlak, Málka hodili Maďaři do Váhu. — České vojsko obsadilo Švarcenavu u Cmuntu. — Zabrány Kaplice, Duchcov, Horšův Týn, Osek, Žatec, Ervěnice, Javorník u Liberce, Měcholupy u Žatce, Teplice-Šanov. — Jihlava přešla pod českou správu; rovněž pošt. úřad v Bilíně, Oseku a Hroby. — Střel. pluk č. 30 obsadil Svitavu a Lanškroun.

Ministr vojensství gen. Štefánik přijel k vojsku do Čeljabinska, byl uvítán všemi čsl. generály i zástupci našich, srbských i polských vojsk a Nár. rady. Následující den odjel do Jekatěrinburku, kde byl slavně uvítán. Nadšené vojsko očekávalo od něho, že je vbrzku odveze do vlasti a poněvadž nemohl dáti určitého slibu, nastalo jakési zklamání.

6. prosince. Žatec obsazen českoslov. vojskem, rovněž Most, Žlutice, Blatno, Podbořany. — Anglická vláda sdělila dánské vládě, že dohoda nepřipustí další plavby německých lodí v Baltickém moři.

7. prosince. Slovinci, Chorvaté a Srbové spojili se v Jihoslovanský stát pod vládou Karad'orděvičů. — Čechoslováci obsadili Čes. Lípu. — Němečtí průmyslníci ze severních Čech konali ve Vídni schůzi, na níž se 36 účastníků proti 2 hlasům vyslovalo proti odtržení německého území od Čech. — Rumuni obsadili Brašov. — President Československé republiky opouští dnes Lon-

dýn, kdež se zastavil na své cestě z New Yorku do Prahy, aby zde navázal diplomatické jednání.

8. p r o s i n c e. Páter Alban Schachleitner z kláštera na Slovanech uprchl v přestrojení, byl v Benešově poznán a zadržen. Po prohlídce pak propuštěn opět na svobodu. — Teplice a Vrchlabí přešly do českých rukou.

9. p r o s i n c e. Čechoslovácký pluk č. 42 obsadil Mariánské Lázně, Vrchlabí, Teplice, Trnovany, Litoměřice. — Na Slovensku obsazeny Žilina, Bratislava, Komárno, Košice, Seret, Banovice, Topolčany. — Anglické lodi připluly do Libavy. Němci vyklizují Ukrajinu. Pruská vláda zabavila statky bývalého císaře Viléma a jest ochotna vydati jej soudu čtyřdohody. — Brunšvická vévodská rodina musela utéci z Blankenburku, z Karlsruhe i z Augšpurku do Gmundenu. — Francouzská federace radikální a radikálně socialistická seinská posílá zatímní vládě československého státu výraz sympatie a uznání za krásný boj, podniknutý jím pro triumf práva a svobody národů. Pozdravuje z hloubi srdce československou republiku.

Bolševismus v Rusku zničil veškerý průmysl; na osm milionů dělníků je bez práce vydáno hladu a bídě. V Petrohradě ve dne v noci se střílí a vraždí. Ruské bolševictví smluvil gen. Ludendorff s Trockým r. 1917 ve Švýcarsku, poskytl mu veliký kapitál a dopravil v zaplombovaném železničním voze do Ruska. Tím nákaza povstala. — Němci loupi a drancují skladiště fy Schenker a spol. v Krásném Březně a Ústí n. L, Město povolalo na pomoc české vojsko, které město obsadilo. — Čeští legionáři při slavnosti v Padově přísahali před italským králem československé republice.

11. p r o s i n c e Na Slovensku obsadili jsme Nitru a Turč. Sv. Martin, Pezinek, Vrútky, Žabokreky. Naše vojsko jest Slováky všude nadšeně vítáno. — V Dol. Rakousích obsadilo naše vojsko Poštornou a Novou Ves. — V Čechách obsadili jsme Tannwald, Šumburk, Popel-

nici, Svárov a Mezirodí. — Dragounský pluk č. 10 postupně zabírá na Moravě Slavonicko a Novobystřicko v již. Čechách. Němci způsobili v Ústí n. Lab. a Krásném Březně krvavé výtržnosti, jež čsl. vojsko zdolalo. — Zemský hejtman „Deutschböhmen“, dr. Lodgman, boje se českého vojska, hrdinsky utekl z Liberce přes Bavorsy do Vídně. Ale dohodě poslal obrněný protest, který však ve Vídni vláda zadržela. — Příliv českých žáků do českých škol stoupl v Polské Ostravě: Na 14 českých školách bylo zapsáno 3741 žáků a žákyň, před tím pouze 3095. Přibylo tedy 646 žáků a žákyň, takže jest třeba zříditi pobočku na škole měšťanské a na 3 školách obecných. Na německé škole chlapecké bylo zapsáno 112 žáků a 162 žákyně. Před tím bylo 342 žáků a 392 žákyně, ubylo jich celkem 461. V první třídě německé školy chlapecké bylo zapsáno pouze 9 žáků, ve škole dívčí 10 žákyň! Na polské škole přibylo 51 žáků. Příliv do českých škol děje se také na účet škol soukromých. —

Na Slovensku nastrojila maďarská vláda, nemohouc jinak samostatnosti Slováků škoditi, Maďarony Dvorčaka a Liptaje, kteří ve východním Slovensku prohlásili samostatnou Slovenskou republiku. Byli však záhy svými spoluobčany umlčeni a Milan Hodža odřekl jim samozvané presidentství. — České ženy v Teplicích věnovaly národnímu vojsku prapor.

12. prosince. Karl. Vary obsazeny Čechy; dále Hroby, Hrádek u Liberce, Čes. Kamenice, Jílové, Bynov. — Nedostatek papíru; Národní Politika ranní vychází o 4 stranách, Nár. Listy o 2 stranách bez inserátů. — Klid zbraní byl prodloužen o 1 měsíc. — Maďarská vláda pustila do světa lživou zvěst, že Slováci prohlásili v Prešově samostatnou sloven. republiku.

Československé vojsko v Rusku poráží rudé u Kalino za 20stupňových mrazů a vysokého sněhu (Pepeljajev), a tím zamezují rudým ústup na Perm.

14. prosince. Železnobrodská setnina obsadila

Příchovice, Kunčice, Rejdice, Počátky, Dol. Smržovku, Malé Polsko, Smržovku, Brand-Tiefenbach, Desnou a poslala hlídky k Jablonci. Rovněž Děčín a Podmokly jsme obsadili vesměs klidně. — Střelec. pluk 30 obsadil Králíky, Rokytnici, Hanušovice, Šumperk, Uničov, kdež ukořistil 1200 německých pušek, několik kulometů, odzbrojil 2600 mužů Národní obrany německé. V Litoměřicích dosud vládla německá voj. rada, jež byla dnes s pomocí 18. pěš. pluku odstavena. — Ve Vídni prodávali narychlo v Prateru vojenské automobily, také po 100 kor. Česká vláda zakročila u dohody, kteráž prodeje i odevzdání prodaných vozů zakázala.

15. p r o s i n c e. České vojsko obsadilo Trutnov, Poříčí, Lichkov, Králíky, na hranici dolnorakouské obsazený v klidu Šafov, Křtálek, Podmyče, Mikulov a Hrušovany. Na Slovensku obsazený Poprad a Kremnice. Pražské dívky odevzdaly „pražským dětem“ (28. pěší pluk) prapor. — Paříž vítá slavně presidenta Wilsona.

16. p r o s i n c e. President Masaryk na cestě do Čech měl v nádraží v Padově schůzku s italským králem. — Liberec vzdal se československému vojsku. — Znojmo bylo dosud pod hrůzou německých vojáků. Naši za pomoci 6. dragounského pluku obklopilo od Brna a Jihlavy Znojmo a vyzvali je ke vzdání. Když vjel náš pancéřový vlak do nádraží a naše vojsko vtrhlo do města, konečně se vzdali.

Československá vojska v Rusku dobývají stanici Boskuju (Veržbický), Soljanku (Pepeljajev), den následující Tulumbosy. — Gen. Štefánik odjíždí do Omska, aby se informoval u vladaře, admirála Kolčaka o ruských poměrech a o možnosti dopravy čsl. vojska domů.

17. p r o s i n c e. Obsadili jsme Chomutov, Albrechtsdorf, Jiřetín, Marienberg. V Albrechtsdorfu bylo odepřeno vydání zbraně. Vydání bylo vynuceno zatčením starosty a předních osob. Německé obyvatelstvo okresu tamwaldského bylo výborně ozbrojeno. Bylo odejmuto

již přes 200 vojenských pušek a několik tisíc nábojů. V odzbrojování se pokračuje. Hlídky pátrají po ukrytých strojních puškách. Obsazením Albrechtsdorfu jest zabezpečena trať Smržovka-Josefsthal. Revident Čapek, který převzal dozor na trati, ústící v Tannwaldě, vzal úřednictvo a zřízence na obsazené trati do slibu. České obyvatelstvo, jakož i chudé německé obyvatelstvo, utiskované za války lichváři, všude vítá s radostí železnobrodskou setninu. — Falknov obsazen jednou setninou pěš. pl. č. 35 v klidu. — Cheb ve 12 hodin v poledne obsazen. Klid nebyl porušen. Duchcov obsazen po vzájemné dohodě v 9 hodin ráno. Německá lidová obrana rozpuštěna a odevzdala zbraně. Klid nebyl porušen. Jablonné a Frýdland obsazeny. V nově obsazeném Liberci klid. Německá lidová obrana odevzdala zbraně. V městě jest pořádek. V obsazeném Trutnově klid. Dle došlých zpráv z ministerstva vnitra z dnešního rána jest v Liberci klid. Ve všech závodech se pracuje, krámy jsou otevřeny. — Na Moravě jižní moravské hranice od řeky Moravy počínaje na západ až po Nový Přerov s městy Mikulovem a Novosedly, Drnholcem obsazeny slovenskou brigádou v klidu. Jen u Vistonic menší přestřelky. Fryšava, Šanov jižně od Znojma taktéž obsazen. Československé vojsko bylo tamním obyvatelstvem nadšeně vítáno. — Dále obsazeny: Suchohrdly, Oblaz, Šalendorf, Louky a Kuchařovice.

18. p r o s i n c e. Česká setnina železnobrodská obsadila Antoniewald, Dolní Maxdorf, Kahlenberg, Josefdol. — Na Moravě obsadili jsme Mor. Šternberk, kasárny Milicovice, Citonice, Maršovice. — Ve Slezsku obsadil střelec. pluk č. 15 Komárov a hned také Opavu, spolu s plukem 54 pod vedením nadporučíka Mizerovského. Na Slovensku Kremnice. — Rakousko-uherská banka do spousty papírových stovek a tisícovek hází již také na trh desítitisícovky; tiskací stroje nestačí. — Pokuta za Wörgl a Linec. Po známé násilnosti proti českým ná-

rodním vojínům, kteří jeli v italském stejnokroji ve Wörglu a v Linci, žádalo vrchní velitelství armády italské od vlády rakousko-uherské zadostučinění. Velitelství italské žádalo, aby všechny osoby, zodpovědné za urážku armády italské byly potrestány, a aby italským úřadům vojenským v Inšpruku bylo odvedeno 100.000 franků ve zlatě, jakožto pokuta za útoky ve Wörglu a Linci. Tyto podmínky musí býti splněny do půlnoci z 22. na 23. prosince. Jinak by si italské vrchní velitelství zjednálo náhradu z majetku rakousko-uherského. Direktorium státní rady se usneslo požadavek ten splniti.

Přehled cen potravin, poživatin, nápojů a pod. Káva jest za 38—50 K kilo, čaj klesl ze 400 K na 130 K, čokoláda ze 130 K na 76 K, pepř ze 400 K na 200 K. Cibule za 1 K 20 h, česnek za 7 K 20 h. Vejce 1 K 40 h až 1 K 70 h za kus. Mouka je za 4—6 K kilo, máslo za 68 K (dříve za 80 K).

20. prosince. President Masaryk přijel po 1 h. s poledne na hranice Čech a byl tu v Hor. Dvořišti uvítán ministrem železnic dr. Zahradníkem a svým synem Janem. V jeho průvodu jsou italský generál Piccione, francouzský vyslanec Clement Simon, anglický plukovník sir Thomas Montgomery a praporečníci československé armády Špaček, Šeba a Chalupa. Jeden vlak poveze poslance, druhý československé národní vojsko z Italie, třetí presidenta Masaryka. — President v Budějovicích přenocuje v salonním vlaku.

Národní shromáždění české přijalo zákon, jímž nařizuje se osmihodinová doba pracovní. — Královéhradecký biskup dr. Doubrava byl papežem Benediktem XV. jmenován správcem pražské arcidiecése na místě býv. arcibiskupa hr. Huyna, jenž pro své černožluté vystupování musel uprchnouti do Říma.

21. prosince. Triumfální návrat presidenta československé republiky, prof. Masaryka do Prahy. Vyjel v 9 hod. z Čes. Budějovic, slav-

nostně zdobených jásavě uvítán ve Veselí-Mezimostí, Táboře a v Benešově. O 11. hod. dopol. přijel předvoj, vlak s československými legionáři z Francie a Itálie a o 1. h. s poledne vjížděl salonní vlak presidentův do ozdobného Wilsonova nádraží za hlaholu všech pražských zvonů a 33 výstřelů z děl. Na Václavském náměstí a na ulicích kudy průvod má jeti, hlava na hlavě, tísní se milion pražského i venkovského lidu již od časného rána. Praha jest slavnostně vyzdobena. Na nádraží uvítali presidenta vřele předseda ministerstva dr. Kramář, spisovatel Alois Jirásek a dr. Šámal, jimž prezident poděkoval. Nadšeně, srdečně a vroucně vítán jásajícím obecnstvem, jež plní všecka prostranství, okna a střechy domů, diváky, jež visí na kandelábrech, stožárech a kioscích, projíždí velkolepý průvod presidentův Václavským náměstím, Ovocnou a Ferdinandovou třídou, nábrežím, Křižovnickou ulicí na Staroměstské náměstí. Průvod zahajuje automobil policejního ředitele Bienerta a druhý pražského starosty dra Šámala, pak čtyři jízdního Sokola a jízdních střelců. Za československými vojiny z Francie jdou hoši z národní naší armády v Rusku. Jdou mezi nimi i ranění, ale drží se statně. Ve vzorně vyrovnaných řadách, jako jejich kamarádi z Francie a Itálie, dosvědčují, že právem se jim celý svět obdivoval. Následuje opět jízdní sokolský oddíl. Z druhého auta vystupuje předseda správního sboru dr. Př. Šámal, aby před radnicí jménem obyvatelstva pozdravil prvního presidenta osvobozené vlasti. Z radnice zazněly fanfáry z opery „Libuše“ a pak za hlaholu zvonů uvítal presidenta dr. Šámal, jemuž prezident poděkoval. Poté ubírá se průvod Mikulášskou třídou, kdež vítá jej studující mládež, po mostě Svatopluka Čecha, ulicí pod Letnou, Valdštýnskou ulicí na Radeckého náměstí, Sněmovní uličkou do sněmovny, kdež předseda Národního shromáždění Tomášek čte toto znění slibu: „Slíbíte jako prezident republiky Československé na svou čest a svědomí,

že budete dbáti blaha republiky a lidu a šetřiti zákonů.“ Masaryk podává ruku председovi a pevným, zvučným hlasem praví: „Slibuji.“ Potlesk a volání dostupuje svého vrcholu. Shromáždění dojaté a roznícené zpívá „Kde domov můj?“. Po skončení slavnostního uvítání odebral se prezident do pražského Hradu, jenž opět po staletích hostí svého vládce z krve české. — Němci vracejí uloupené peníze. Podmínkami příměří uloženo bylo Němcům vrátiti Národní bance v Bruselu všechny částky, které během okupace odvěkli, t. j. půl miliardy franků. Splátky na tuto částku již započaly a každý týden přijíždí z Kolína nad Rýnem deputace a veze s sebou několik milionů. Naposled bylo vyplaceno 800 milionů franků. Celková částka musí býti zaplacená do 18. ledna 1919.

Kulturní. Na Slovensku zřízeno gymnasium ve Skalici a nové se buduje v Trenčíně.

Slovensko. Vrchní velitel dohodového vojska vyrozuměl československého vyslance v Budapešti, dra M. Hodžu, že dohoda určila novou demarkační čáru v hor. Uhrách: Od zemských hranic uhersko-rakouských po Dunaji k Ipelu, odtud k Rim. Sobotě, pak v přímé čáře k řece Ungu a po ní až ke Karpatům (užhorodský chlum), následkem čehož musí Maďaři ihned vykliditi stolice: prešpurskou, nitranskou, trenčínskou, oravskou, turčanskou, liptovskou, zvolenšskou, tekovskou, hontskou, gemerskou, spišskou, šaryšskou, ostríhomskou, komárenskou, zemplinskou, užhorodskou, boršodskou a novohradskou.

Počet československých legionářů v cizině. V Italii jest 6. a 7. divise (pěší pluky 31. až 35., 39., dva pluky pol. dělostřelectva, 12 pol. baterií, 3 bat. těžkých děl, 1 švadrona jízdy, oddělení cyklistů, strojních pušek, automob. parku, oddíl zákopníků, 2 telegr. oddíly a sekce bezdrátové telegrafie se 6 stanicemi. — Další nové formace se stále tvoří. Po katastrofě naši italské fronty upadlo do zajetí také 30.000 Čechů, z nichž 6000 dlí nyní v Istrii. Bude to příští národní vojsko o 30 setninách. Do 28. prosince

vypraví se z Italie do Čech a na Slovensko 25.000 mužů národního vojska. Potom bude dopravováno národní vojsko z Francie — 3 pluky: 21. až 23. Ve Francii a v Italii bylo poměrně našich legionářů nejméně, ve Francii byli původně tvořeni hlavně z našich emigrantů a později i z amerických Čechů. Mnoho jich přešlo do Francie z Ruska. Českého vojska v Rusku žije dnes na 70 tisíc mužů úplně vyzbrojených. Českých legionářů v cizině vůbec máme 130 tisíc mužů. Je to vojsko prvotřídní, výborně vyzbrojené a je to vojsko podle úsudku cizích vojenských odborníků nejdokonalejší a nejdisciplinovanější na světě.

22. p r o s i n c e. V bývalé audienční síni rakouských císařů na Hradě pražském, která se nyní přetvořila v přijímací salon ministerského presidia, přednesl první president Československé republiky svoje poselství členům Národního shromáždění a zástupcům spojeneckých mocností. Na nádvořích shromáždily se četné davy obecenstva. Před druhou hodinou odpolední shromáždili se členové N. S. v přijímacím sále, členové vlády, diplomaté a hosté v přilehlém saloně. O druhé hodině vešel president Masaryk, ministři a diplomaté. Přítomni byli francouzský vyslanec ministr Clément Simon, generál Piccione, plukovník Montgomery Cunningham a mnozí jiní. President Masaryk uvítán byl nadšeným potleskem, vstoupil na podium a pronesl toto své prvé poselství: „Věřím i já bohu, že po přejití vichřice hněvu, hříchy našimi na hlavy naše uvedeného, vláda věcí Tvých k Tobě zase se navrátí, ó lide český, a pro tuto naději Tebe dědicem činím všeho toho, co jsem koli po předcích svých zdělila a přes těžké a nesnadné časy přechovala, nýbrž i v čemkoliv dobrém skrze práci synů mých a požehnání boží, rozhojnění jsem přijala, to všecko Tobě odkazuji.“ Proroctví-modlitba Komenského vyplnila se doslova; náš národ je svobodný a nezávislý a vstupuje vážen a podepřen vše-

obecnou sympatií do společnosti evropských národů. Žijeme v pohádce? Tak ptají se politikové všech zemí a sám kladu si stejnou otázku; a přece je to všechno skutečná skutečnost, výsledek čtyřletého zápolení všech národů světa. — — Nemohu vás nepožádati, abychom tiše vzdali poctu těm padlým našim drahým hochům, těm našim hrdinům v Rusku, Dobrudži, Francii a Italii a na soluňské frontě, kteří nám připravili dnešní památnou schůzi a celé naše osvobození. A nezapomínejme našich mučedníků habsburského teroru doma, a těch tisíců a tisíců obětí ruského zajetí, těch, již nám umírali na Murmani v Turkestaně, všude po širých pláních nešťastného Ruska, neschopného se starat o zdraví našich zajatců. Co zahynulo našich při útěku přes Albanii — české rovy máme po všech válčících zemích. A nemohu se zdržeti, abych nevyslovil dík a uspokojení nad chováním a politickým postupem vaším, přátelé, a celého národa, Čechů a Slováků. — Naše vojsko, bojující na třech frontách, vybojovalo nám naši svobodu. Historie naší zahraniční akce a zejména našeho vojska, jeho bojů a hrdinství, historie sibiřské anabase — to všechno bude bohatou výchovnou epopejí pro naše budoucí generace! (Výborně!) Zde mohu shrnouti jen výsledek. A vedle vojska bojujícího, pracovali organizačně mnozí moji spolupracovníci ve všech zemích. Nejvíce práce přirozeně bylo v Rusku — vzdávám tu dík všem členům Odbočky Československé národní rady pro Rusko, a vzpomínám zejména zemřelého generálního sekretáře jejího, Jiřího Klecandy. Francie uznala prvá v únoru 1916 význam našeho národa pro spojence a Evropu, a náš program, a uznala pak prvá zahraniční Národní radu, zřídila a vydržovala naši armádu ve Francii a později i v Rusku, zachovala se k nám opravdu velkomyslně. (Bouřlivé ovace Francii.) Itálie byla k nám vždy velmi přátelská. (Hlučné ovace Italii.) Máme tam značnou armádu a uzavřeli jsme s Italií první smlouvu a dosáhli

tím svého uznání; všichni ostatní spojenci obrátili se potom k nám se vši sympatií, uznala nás Anglie (bouřlivé ovace Anglii), Spojené státy, Japonsko, Srbsko, Belgie, Řecko, Kuba. Nevím, komu bych děkoval napřed. Navázal jsem za hranicemi se všemi těmito národy, s Poláky, Ukrajinci, Jihoslovany, Litevci a Lotyši, Finy, Řeky a Albánci, přátelské styky. (Výborně. Potlesk.) Pokusili jsme se v Americe o utvoření Unie středoevropských národů. (Výborně.) Bylo zatím získáno dvanáct národů, a jednání se slibně rozvíjelo. Amerika brala v Unii živou účast; vznikla na jejím základě zvláštní Společnost pro podporu středoevropských národů, která, doufám, platně přispěje k velikému dílu. Jednali jsme také o polské otázce ve Slezsku; dohoda je snadná — je to problém, vzhledem k velkým úkolům, které nás čekají, celkem nepatrný. V zájmu nás obou je, aby každý z nás byl co nejsilnější. Musím ovšem říci, že způsob, jímž se někteří Poláci snaží zmocnití našeho území, pokládáme za nepřipustný. (Výborně. Potlesk.) Napřed musíme zcelit území svého státu a pak můžeme dobrovolně přistoupit k opravě hranic. (Výborně. Potlesk.) Doufám, že Poláci toto stanovisko schválí tím spíše, že jejich příklad mohl by nebezpečně nabádat jiné k podobným pokusům proti Polákům samým. (Souhlas.) Až budou mít Poláci svůj stát ustálený, může se jednat od státu k státu. S Rumuny jsme pracovali společně, hlavně v Rusku; vyvinulo se mezi námi velmi slibné přátelství. (Výborně.) Sám jsem byl v Rumunsku a jednal i s vládou a králem, hlavně o připojení naší armády k Rumunsku, k němuž už nepřišlo. Naskytuje se možnost, že bychom byli sousedy. Uherští Rusíni totiž svými představiteli v Americe předložili nám návrh, že by se stali autonomní částí našeho státu. (Výborně.) Stejný návrh máme od tak zvaných karpatských Rusů. Neměl jsem ovšem práva věci ujednat, ale vyslovil jsem ochotu k tomuto spojení; není pochyby, podle zpráv, že rusín-

ský lid v Uhrách návrh schválí. (Výborně.) Očekávám, že Rumuni a Jihoslované se shodnou, zejména v otázce Banátu. Nemusím vykládati, že náš poměr k Jihoslovánům je nejsrdečnější, zpečetěný společnými boji; sousedství s Rumuny umožnilo by nám přímější styk. V našich a jihoslovanských politických kruzích je naprosté přesvědčení o nutnosti našeho přímého geografického spojení. Také Rekové ústy svých vedoucích lidí, zejména Venizela, schvalují tuto dohodu. (Výborně.) Jestliže se urovnají obtíže mezi Jihoslovany a Italy — a máme naději — pak by pangermánská „Mitteleuropa“ byla nahrazena sblížením států od Baltického moře až k Adrii a dále přes Švýcarsy až k Francii. (Výborně!) Byla by to silná ohrada proti Němcům, pokud neopustí svůj výbojný tlak na východ a zároveň ochrana pro Rusko, takto od Pruska oddělené. A silné Rusko, sjednocené federativně, my všichni a Evropa potřebujeme. Pokud předně běží o Němce v našich zemích, je náš program znám dávno; území obývané Němci jest území naše a zůstane naším. (Výborně! Dlouhotrvající potlesk.) My jsme vybudovali svůj stát, my jsme jej drželi, my jej budujeme znova; přál bych si, aby naši Němci při tom pracovali s námi — to by byla lepší politika, než jejich pochybené úsilí nynější. (Výborně!) Pochopuji ovšem a počítám s tím, že jsou v těžké situaci; přiznávali, bohužel, pangermánský výbojný program protičeský příliš ochotně, nepochopili světovou situaci, byli zpiti prvotnými zdánlivými úspěchy; naši Němci se stali obětí falešného, prolhaného rakušáctví a krátkozrakých Habsburků. (Výborně.) Je psychologicky pochopitelné, že teď nemile nesou, že se tak osudně zklamali a že jsme měli a máme pravdu my. (Souhlas.) Opakuju: My jsme vytvořili náš stát; tím se určuje státoprávní postavení našich Němců, kteří původně do země přišli jako emigranti a kolonisté. (Výborně!) Máme plné právo na bohatství našeho území, nezbytného pro průmysl náš

i Němců mezi námi. My nechceme a nemůžeme obětovati naše značné menšiny české v tak zv. německém území. (Výborně! Potlesk.) My jsme také přesvědčeni, že hospodářský prospěch odkazuje naše německé krajany k nám. Závisí na nich, aby se k nám postavili správně. Ať si vzpomenou, že r. 1861 spolu s námi žádali císaře, aby se dal korunovati na českého krále. Přeji si upřímně, abychom se co nejdříve dohodli. Přiznávám se, nám je těžko zapomenouti, že naši Němci a Němci v Rakousku vůbec přijímali nelidské ukrutnosti rakouské a maďarské soldatesky bez protestu, nám je těžko zapomenouti, že naši Němci dávali nejzuřivější kontingent pangermanismu. Ale přes to je přijmeme rádi, jestli se rozhodnou k spolupráci. Nikdo nám nemůže zazlívat, budeme-li po tolika trpkých zkušenostech opatrní, ale ujišťuji, že minority v našem státě budou požívatí úplných národních práv a občanské rovnoprávnosti. (Výborně!) Americká republika podjala se raději občanské války, než by připustila secessi svého jihu. My nikdy nepřipustíme secessi našeho smíšeného severu. (Výborně! Dlouhotrvající potlesk.) Vybudováním opravdu demokratické samosprávy máme vhodný prostředek pro rozřešení národnostní otázky. — Jestli rakouští Němci zanechají své panovačnosti, jestli zanechají pangermánských plánů, jestli k nám budou loyálními a nebudou se míchat do našich záležitostí — pak by byly slušné sousední styky možny a Rakousko by bylo s to, aby si zachovalo samostatnost. (Souhlas.) Myslím, že zejména obtížný problém Vídně dal by se takto rozřešit nejvhodněji pro Němce samy. Při tom nás ovšem vedou ohledy na naši velikou minoritu ve Vídni. (Souhlas.) Náš poměr k Němcům upravíme podle toho, jakou ono zahájí politiku. Zachováme se korektně; přejeme si, aby porážka pruského agresivního militarismu byla vítězstvím německého lidu, aby si německý lid zvykl uskromniti se na vlastní národní síly, aby zanechal své výbojné po-

litiky východní a věnoval své veliké síly a schopnosti mezinárodní organizaci národů a člověčenstva. To jest mnohem větší a vznešenější cíl, než cíl pangermánský. (Souhlas.) O Maďarech netreba reči šířit. Bolo priamo nesmyselne, že taký národ, akým sú Maďari, smel tak dlúho vykorisťovať štyri iné národy, — našich Slovákov, Rusínov, Rumunov a Juhoslovanov. Prial bych si, aby náš pomer k nim čo najskor mohol byť upravený rozumne. Maďarské minority budú požívať všetka občanská práva. Maďaři boli dost krutí, že hovorievali: Slovák nie je človekom, my nebudeme im odplácať zlym, chceme len, aby Slovensko v plnom rozsahu malo hranice vhodné pre svoj rozkvet. A to platí také o Rusínech, hlasiacích sa k nám. (Souhlas.) — Získali jsme si sympatie spojenců a respekt odpůrců svou organizační dovedností a tím, že jsme dovedli udělat a zachovat pořádek. A pořádek musíme zachovat i nadále a za všech okolností. V našich zemích nesmí být žádného znásilňování, snažně vás prosím, přátelé, přispívejte, kde kdo můžete, k uklidnění; nepořádky by nám valně uškodily politicky, zejména Anglie a Amerika by nepořádky nesly velmi nemile. Prosím v tom o vaši spolupráci velmi snažně. Přijel jsem do Prahy provázen částí naší zahraniční armády; přesvědčíte se, že jsme to všecko všichni za hranicí myslili doopravdy, doopravdy až do těch hrdel a statků. Jsem jist, že bude celý národ milovat ty naše hochy jako je miluji já. Byl jsem sám anti-militarista a neměl jsem rád rakouského vojska; ale tato naše vojska neorganisovali jsme z militaristických choutek, nýbrž pro vybojování a udržení svobody a demokracie. A pro tuto obranu musíme mít naše vojsko; bude vážným úkolem těch, komu formování jeho bude svěřeno, vybudovat armádu republikánskou a demokratickou. A demokracie ve vojsku, jako vůbec, nezjedná se pouze odstraněním rakušanství, nýbrž přerodem ducha. Skončil jsem — šťastné a veselé svátky! Roz-

loučiv se stisknutím ruky s diplomatickými hosty, vrátil se prezident za srdečného potlesku shromážděných do své pracovny. Při odchodu účastníků utvořili šohaji a děvy v národních krojích půvabný a pestrobarevný špalír na hlavním schodišti. (Stručný výtah.)

V Čechách obsadili jsme Aš, Rosbach a Cinvald, na Moravě Beroun a Rýmařov. Jablonečtí Němci děkují deputací veliteli 36. pluku za klidné obsazení města. V Praze zavřena dobrovolně německá škola u Voršilek pro nedostatek žactva; rovněž tak trojtřídní něm. škola v Josefově, neboť s obratem politickým čeští rodičové své děti vzali do českých škol. — Brasilie uznala Československou republiku. — Rumuni vtrhli do Tordy v Uhrách.

24. prosince. V Berlíně bitvy mezi vládou mírných socialistů Ebertem a Scheidemanem a bolševickou stranou rozvratu, Liebknechtem. Střílí se z děl na zámek, jež obsadili bolševičtí námořníci. Jest 50 mrtvých a mnoho raněných. Němečtí bolševici disponují 12½ milionem marek, dodaných z Ruska na propagandu.

Československé vojsko v Rusku vybojovalo řadu vítězných bojů u Gubatinskaja, Soljanka, Kungura a 24. dobývá Perm, zajato 21.000 rudých a vzat značný materiál: 5000 vagonů, 260 děl, 1000 kulometů a další obrněné vlaky. Naši brodili se tu často sněhem až po pás, v neschůdných horách i pralesích při třeskutých mrazech až 30 stupňů. Heroismus, jemuž není mnoho podobných v dějinách!

Kulturní. Na Slovensku vznikl v Trnavě časopis „Slovensko“, jenž vychází 2krát týdně a nadšeně vítá československé vojsko. — V Opavě vychází socialistický týdeník „Bezručův kraj“.

25. prosince. Střel. pluk č. 30 obsadil na Slovensku Vlasy a Spišské Podhradí a Prešov, kdež zajal 100 mužů, 13 důstojníků, ukořistil 5 děl, 7 stroj. pušek, mnoho ručnic a 40 koní. — Poláci osvojují si Těšínsko.

Kulturní. Literární a umělecký trh v druhé polovici a koncem války zkvétal, zvláště pak před vánocemi. Nikdy nebyla tak navštívena divadla a kabarety, nikdy se tolik nekonzertovalo, tolik knih a obrazů neprodalo, tolik výstav nepořádalo jako od r. 1916—18. Na všech třídách pražských povstala řada nových obchodů obrazy, nových galerií. Obrazy platí se velkými sumami, o nichž na př. Mánesovi, Alešovi a j. ani se nezdálo. Lidé mají dosti peněz a nešetří jimi — beztak za chvíli přijde naše nová měna a rakouská bude bez hodnoty a — po laciném blahobytu.

27. prosince. Obsadili jsme Cvikov, Prešov, Krnov a Bruntál. — Presidenta Masaryka navštívili polští delegáti Stan. Gutowski, Wandycz a prof. krakovské university Ptačnik. — Ze Sofie chystá se do Prahy poselstvo Bulharů, jež chce získati zde přízeň pro mírové jednání.

29. prosince. Anglická vláda jmenovala p. Cecila Goslinga vyslancem v Praze. — Košice se vzdaly 30. střeleckému pluku.

Kulturní. V Trenčíně vznikly „Trenčanské Noviny“ redakcí K. Štúra. — Obsadili jsme Košice a Margecan ve vých. Slovensku. — Poláci obsadili Hnězdno v Poznaňsku. — Ukrajinci obléhají Lvov a přerušili tamní vodovod. — Čechové a všeruská armáda porazili bolševiky u Permu a sebrali 10.000 bolševiků, 110 vagonů, 60 děl. Angličané vylodili vojsko v Rize a Revalu.

Hospodářské. Peněžní ústavy české následkem znehodnocení peněz snižují úrokovou míru z 3½% na 2½% a ze 4% na 3%.

Ministr vojenství Mil. R. Štefánik navštívil opět československé vojsko v Jekatěrinburku, aby tu upevnil organizaci. Ustanovil Bohd. Pavlů předsedou politického oddělení, vojenské odd. odevzdáno veliteli Janu Syrovému, finanční správci Šípovi a vrch. kontroloru dru Suché-

mu. Přesvědčil se, že čsl. vojsko nechce již v Rusku bojovati a touží jen domů.

1. l e d n a 1919. Bohudíky, nový rok nastupujeme s radostnějšími pocity než leta minulá. Stalo se skutkem, co bychom si byli ještě před rokem netroufali ani sníti, neboť nejen, že jest konec války světové (podružné šarvátky místní již tak nerozhodují), zhroutila se hlavně moc nenáviděného kaiserismu německého a rakouského tak rychle, že to všeobecně překvapilo. Ale nejdůležitější, nejradostnější pro nás jest, že jsme svobodni, spojení s bratry Slováky, a že jsme zbaveni dusivého tlaku německo-rakouského. Dýcháme svobodně opět po dlouhých staletích. Nejsmělejší naše plány jsou předstiženy. Jaký šťastný, veselý, nový rok! — Prešpurk na Slovensku obsazen Čechoslováky; Maďaři ustoupili za Dunaj.

3. l e d n a přijíždí do Prahy a slavně uvítání jsou oddíly československého vojska z Francie.

4. l e d n a. Střelecký pluk č. 30 obsadil Lučenec na Slovensku.

6. l e d n a. Dohoda povolila republice Československé dva zástupce na kongres; budou to ministrpresident dr. Kramář a ministr zahraniční prof. dr. Beneš, jenž dosud sídlí v Paříži.

8. l e d n a. Čeští občané z Kladského území, shromáždění na schůzi v Kyšperku žádají připojení k republice Československé; rovněž tak Rusíni v župě zemplínské.

Atentát. Na ministerského předsedu dra K. Kramáře vyčkal si před audienční síní 17letý zběhlý student Alois Šťastný, jenž se prohlásil za anarchistu, a střelil po něm dvakrát; první rána šla mimo, druhá zachytila se na tobolce v náprsní kapse, aniž zranila. Dr. Kramář zachoval klid.

10. l e d n a. Českoslov. vojsko zabralo Komárno a Parkány, Michalovce, Sobrance a Užhorod. Mezi Koši-

ceři a Rýmavskou Sobotou postoupili k Muráni a potom k Ježavě. — Československá vláda po příkladu Poláků a Němců zabavila též statky bývalého vrchního velitele, krvavého arcivévody Bedřicha, jenž za války nashabal miliony. Zabráno panství Viglaš na Slovensku v župě Zvoleňské, jež má asi 40.000 kat. jiter a má cenu asi 30 mil. kor.

Socialní. Nabývá platnosti zákon, usnesený Národním shromážděním, jenž zavádí 8hodinovou dobu pracovní.

16. ledna. Ministerský předseda dr. Kramář odjíždí k mírové konferenci do Versailles.

17. ledna. Českoslov. oddíl 6. divise obsadil na Slovensku Formal, Nagy Vize, Salané, Ujvaros, Vajany, Pršany. Skupina pluku Schoeblova obsadila Suchou Horu, Jablonku, Lipnicu, Mníšek, Starou Ves a Javořín.

Ministr vojenství Mil. R. Štefánik vida, že účel jeho cesty, aby vojsko zavedlo v Sibiři pořádek, splněn již nebude, a nutkán chatrným zdravím, odjíždí z Vladivostoku do Evropy, zanechav rozkaz, jímž zrušuje komitáty, všechny volné instituce a sněmování, kteréž se v našem vojsku škodlivě rozmáhaly, hrozíce rozrušiti celou armádu. Rozpouští proto (dle sdělení, učiněného gen. Janinovi) Národní radu: „... jejíž členové směřovali zřejmě k bolševismu. Posílá jich pět nebo šest transportem do Čech, pod vedením dra Patejdla. Jeden z nich jest bolševik, jménem Pollak, jiný se jmenuje David a není o mnoho lepší. Je dobře, že jsem se zbavil těch lidí, ale nesmím se klamat, začne to znovu a nutno proti tomu pracovati dál.“ Chce je dát v Italii zatknout. (Tolik cituje přítel Štefánikův, gen. Janin.)

18. ledna zahájen ve Versailles mírový kongres znamenitými proslovy presidenta republiky Poincaréa, min.-presidenta Clémenceaua, presidenta Lloyda Georgea, presidenta Wilsona, kteří zdůrazňovali potřebu příštího mírového spolku národů. Clémenceau zvolen předsedou kongresu. Přítomno 72 delegátů ze všech spo-

jeneckých států, mezi nimi za Čechoslováky dr. Kramář a dr. Beneš.

Čsl. vojsko v Rusku stahuje se z větší části k Vladivostoku, aby bylo pohotově až budou získány lodě k přeplavbě. Jen malá část s velitelem gen. Gajdou ponechána na žádost vladaře Kolčaka na frontě, aby čelila bolševickému nebezpečí.

23. ledna. Rada narodowa proti dohodnutí s českými zástupci obsadila svým vojskem Těšínsko již před dvěma či třema měsíci, ale nedovedla tam udržeti pořádek. Dohoda předem nařídila Polákům, aby Těšínsko vyklidili. Při obsazování stříleli Poláci na dohodové důstojníky a československé vojsko. Po krátkém boji obsazen 54. hanáckým plukem Bohumín, Karvinná.

Sokol na Slovensku začíná se ujímati. Založeny jednoty v Teplici Trenčanské, Uherské Skalici, Ružomberku, Trnavě, Kotěšově, Pišťanech, Ilavě, Nitře, Báňské Bystrici, Východné, Bratislavě, Lipt. Sv. Mikuláši, Predmieru, Holiči, Žilině, Vrútkách, Novém Městě nad Váhem, Cabaji a j.

4. února vtáhla slavnostně do Bratislavy (Prešpurku) slovenská vláda s ministrem drem Šrobárem v čele; zúčastnilo se na 4000 Sokolů z Čech a Moravy a výprava Národního divadla z Prahy, jež sehrála v tamním divadle Smetanovy opery „Prodanou nevěstu“ a „Dalibora“. Místní maďarské dělnictvo se pokusilo rušiti slavnost stávkou a docílití přerušení elektrického proudu, takže byla tma na nádraží. Jinak slavnost se úplně zdařila.

Hospodářské. Ministr Beneš telegrafuje z Paříže, že zakoupil dalších 9 tun mouky, 9500 tun sádla a 500 tun kondensovaného mléka, jež bude asi 15. února v Terstu. Avšak obtíže s dopravou do Čech trvají; německo-rakouská vláda zadržuje počet vozů, které naší republice náleží, sama však dožaduje se naší pomoci v zásobování

potravinami a uhlím, jehož dostávají od nás Vídeňáci 300—400 vagonů denně.

Na Sibiři jmenován velitelem československého vojska francouzský gen. Janin.

Kulturní. Ve Frýdku provedli nový zápis do školy; na českých školách obecných a měštanských přibýlo 777 dětí, na německých ubyly 503 děti.

České požadavky na mírovém kongresu. 5. února přednesli a odůvodnili v Paříži naši zástupci: ministr zahraničí dr. Beneš a předseda ministerstva dr. Kramář tyto požadavky: Za války Čechy a Slovensko za cenu největších obětí učinily vše, aby si zasloužily politické nezávislosti, kterou očekávají od spojenců. Přecházejí pak k otázkám teritoriálním, žádá delegace: 1. Aby se pojaly do nové republiky Čechy, Morava, Slezsko, Slovensko, země, obývané uherskými Rusíny, kraje kladský a ratibořský a konečně obvody Cmuntu a Poštorné, území to, obývané Čechoslováky. 2. Aby byly sjednány společné hranice mezi Čechoslováky a Jihoslovany. 3. Aby velké řeky, Labe, Dunaj a Visla, jakož i železné dráhy Bratislava—Terst, Bratislava—Řeka, Praha—Brod—Norimberk—Štrasburk byly zmezinárodněny. 4. Aby otázky českého obyvatelstva Vídně (více než čtvrtiny bývalého hlavního města Rakouska) a lužických Srbů, obyvatelstva to, ohroženého vyhubením se strany Němců, byly rozřešeny ve smyslu shodném se zásadami dohody. V teritoriálních požadavcích kladou Čechoslováci zvláštní důraz na držení města Bratislavy, někdejšího hlavního města Slovenska, i na otázku Dunaje. To jsou životní nutnosti pro nový stát, které mu dovolí odolati německému vlivu, vystoupiti z izolace, míti volný přístup k moři a konečně upevniti svazky, které je poutají k mírumilovným národům střední Evropy: Jugoslavii a Rumunsku. — Mírová konference oproti nevyhovující demarkační čáře, stanovené 25. listopadu 1918, povolila změnu ve prospěch ČSR a pověřila nás správou Podkar-

patské Rusi. Maďaři odporují našemu vojsku, jež uvedené území obsazuje.

Finanční reforma. Nár. shromáždění zmocnilo 25. února ministra financí dra Rašína k dalekosáhlé, důležité akci hospodářského osamostatnění od Vídně: 1. Ku překolkování bankovek v českém státě ve výši asi 10—12 miliard nahromaděných; 2. k zachycení, stažení poloviny ku překolkování předložených peněz; 3. k opatřením, jimiž veškerý národní majetek má býti sepsán, zjištěn, aby zjednáán byl důkladný podklad pro berní reformu a rovnováhu ve státním rozpočtu; 4. k vypsání nové domácí půjčky, a sice pouze z cizích valut, jichž v našem státě velké množství jest nahromaděno a jež mají touto cestou býti uvolněny pro obchod devisní ústřednou zprostředkovaný.

27. ú n o r a. Uherští Rusíni počtem 70.000 hlasovali o budoucím osudu svém. 70 procent vyslovilo se pro připojení k Československé republice, 23 proc. pro připojení k Ukrajině, 1 proc. pro Maďarii, 6 proc. roztržštěno.

28. ú n o r a. Prapor myslivců č. 12 obsazuje postupně na Slovensku Stropkov, Bardějov, Svídník, Makrovice, Haniska, Berdo, Zavratka a j.

2. b ř e z n a, neděle. Četné tábory lidu v Praze, Vinohradech i na venku pro zachování Těšínska při republice Československé.

3. b ř e z n a. Dneškem počínaje, do 9. března, provádí se u větších peněžních ústavů kolkování bankovek, jakožto počátek akce pro finanční upravení našeho státu. K tomu cíli jsou hranice republiky přísně uzavřeny.

Pokus Němců o povstání proti republice československé. Němci v Liberci, Chebu, Karlových Varech, Kadani (17 mrtvých, 80 raněných), Mostě, Ústí n. L., Hostinném, Chomutově, Stříbře, Jablonci nad Nisou, Šternberku (17 mrtvých), Znojmě a j. provedli sročení, stříleli na legionáře a vojsko na ulicích i z oken. Povstání bylo všude

záhy potlačeno československým vojskem. Němečtí horníci v Lomu a u Mostu, kteří provedli jednodenní vzdo-rostávku, byli českými dělníky a horníky následujícího dne z dolů vytlačeni. Češi úbytek stávkou způsobený nahradili větší výkonností. — Maďarští úředníci podnícení z Pešti zahájili stávku na Slovensku; byli z části nahrazeni Čechy a ostatní se umoudřili.

16. března. Ministr vojenství Štefánik, jenž dlel u naší armády v Rusku, přijel do Paříže a jednal o návratu legionářů do Čech.

Vojenské. Anglický král udělil našim generálům legionářům v Sibiři Syrovému, Gajdovi a Čečkovi nejvyšší vyznamenání: odznak řádu podvazkového.

15. dubna. Zákon o zabránění a rozdělení půdy velkostatků byl schválen Národním shromážděním.

19. dubna. Ministr financí dr. Rašín nařizuje soupis movitého jmění a pohledávek knihovních jako pokračování rozsáhlé finanční reorganisace. — Amerika nám dosud půjčila 41 mil. dol. na výživu.

29. dubna obsadila naše vých. skupina (3. divise) Čop a vešla ve styk s rumunskou armádou a 30. obsadila Munkačevo.

1. máj v Praze a v Čechách slaven byl jako národní svátek svobody všeobecně. Průvody uspořádali dopoledne sociální demokracie a národní socialisté společně, odpoledne Sokolstvo. — Náš pěší pluk č. 74 obsadil Čop a Munkáč k utvoření společné fronty s Rumuny, kteří táhnou na Pešť. Tím blížíme se k demarkační čáře nám určené. — Prapor myslivců č. 12 obsazuje na Salomon, Damoczu. 2. ženijní prapor dobyl útokem Pottaru a Polomku. Myslivecký prapor 5. zachránil ohrožený Šumperk. Záp. skupina 6. divise obsazuje N. Mesto pod Šiatrom a Miškovec.

4. května. Dr. Milan Štefánik, vedle Masaryka jeden z nejzasloužilejších budovatelů samostatnosti če-

skoslovenské v cizině, zahynul tragickou smrtí u Bratislavy. Vraceje se v letadle po letech práce a námahy k osvobozenému domovu, pádem se zabil. Byl věhlasným učencem hvězdářem a za války generálem spojeneckých vojsk. — Při obecních volbách ve Vídni zvoleno 8 Čechů do obecní rady, 41 do okres. zastupitelstev a 4 poslanci do sněmu.

Na Slovensku obsadilo naše vojsko žel. stanice Borsok, Hijek, Ladhase jižně Miškovce, pak Jeszto, Almagy, Czoma, Fülel, Pilspoky, Muscinu a Lalondu.

9. května. 6. divise obsadila čáru Monosbél, vrch 727, Sečany; pravé křídlo druhé brigády bylo 10. května zatlačeno do prostoru Feled'-Lučenec.

10. května. Zahájena doprava amerických potravin po Labi a Vltavě; přijelo 5 lodí s 500 vagony potravin. — Gen. Štefánik pohřben slavně ve svém rodišti na vrchu Bradlo v Košariskách; vrch bude nazván Štefánikovým a nasypán mohylou.

13. května. Ministr financí dr. Rašín předložil Národnímu shromáždění první státní rozpočet Č. S. R. Řádný rozpočet vykazuje: V příjmech 2.306,000.000 K a ve vydáních 2.124,000.000 K. Rozpočet, v němž zařaděny jsou položky mimořádné, obsahuje na výdáních 3.829,000.000 K a v příjmech 505,000.000, takže schodek, zaviněný válečnými opatřeními, činí 3.324,000.000 K. Železnice jsou pasivní 600 mil. K. K okolkování bylo předloženo bankovek za 4.000,969.000 K.

17. května. Finanční. Kursy devis v Cyrychu značí Praha 34—, Vídeň 22'25.

Válka s Maďary. Maďaři napadli naši republiku na Slovensku velkou přesilou; naši ustoupili na čáru Ipoli Nyitra, Szepla—Koburk Puszta, Likva Puszta—Majon, Janosi, Feled Symoniy; poněvadž Maďaři v tomto směru nemohli dále postupovati, přemísťují své vojsko od Monosbel—Salgo Tarjan k Miškolci.

20. května. Maďaři zahájili u Miškolce prudký

útok a dobyli města. Posádky československé jsou slabé a špatně vyzbrojené, kdežto Maďaři mají hojnost materiálu, zanechaného vojsky z jižní fronty.

21.—23. května uspořádaly dělnické kruhy v Praze demonstrace proti drahotě látek. Ministr spravedlnosti, socialista dr. Soukup, řečnil na Staroměstském náměstí podle „Práva Lidu“: „Exekutiva soudní, úřady soudní nestačí, nechť vystoupí lid sám, jako moc exekutivní! Nelze zabrániti, aby lid netrestal sám!“ Nejnižší pudy ujaly se pak činnosti; zástupy v Praze, Brně, Plzni, Kladně atd. nosily šibenice a vyhrožovaly obchodníkům oběšením, jednotliví obchodníci i zbiti. Bylo zatčeno 57 osob pro loupež a krádež, pět pro přdražování.

28. května. V důsledku stálého zneklidňování politických poměrů v republice podali ministr financí dr. Rašín a obchodu dr. Stránský, příslušníci národní demokracie, demisi, kterou prezident Masaryk nepřijal. Strana národní demokracie vystoupila z koalice, že nechce nésti odpovědnost za jednání ostatních stran, když někteří ministři stávají se agitátory svých stran a táborovými rozséváči nespokojenosti. — Polsko ohlašuje, že uznává Československou republiku.

1. července vyplula z New Yorku loď „President Wilson“ s množstvím potravinových a jiných dárků pro Československo. — Spojené státy severoamerické vyslaly pomocnou družinu 20 důstojníků a 40 sester amerického Červeného kříže, již vede kapitán Shaw; podnikají akci pro výživu a ošacení chudých dětí po celé republice s počáteční částkou 400.000 korun. — Vojenské operace na Slovensku jsou stále pro nás nepříznivy; jsou ohroženy Košice. Fronta postupuje po výšinách severně od Rimavské Soboty, severně od údolí řeky Saje, odkud probíhá po východním břehu řeky Hernadu k posicím rumunským. Naše armádní velitelství stahuje na Slovensko nyní rychle vojsko. Ztratili jsme

Miškovce, Lučenec, Rimavskou Sobotu, Parkány, Nové Zámky. Téměř třetina Slovenska jest opět ztracena. Dosavadní velitel, italský generál Piccione, byl odvolán. President Masaryk jmenuje francouzského generála Pellé náčelníkem generálního štábu, který ujal se vedení válečných opatření proti Maďarům. — S o k o l s t v o 4. června staví se pod prapory a dobrovolně jde na pomoc Slovensku, vypravuje první vlak a nařizuje povinné odvody členstva. Také studentstvo a střelci se hlásí jako dobrovolníci.

5. č e r v n a dobyl 2. ženijní pluk čsl. útokem Pottaru a obsadil Polomku.

6. č e r v n a. Maďaři útočí na Košice; tyto jsme 7. č e r v n a vyklidili, aby bylo město ušetřeno. — Prapor myslivců č. 12 zúčastnil se bitvy u Ubanjva, načež kryje ústup do Rozgovy a Malé Lodiny. 29. střelecký pluk obsazuje linii Nitra, Šurany, Nové Zámky, Komárno. 5. střelecký pluk u průsmyku Skyrova a jihovýchodně od Bočan a Velké Topolčany, postupuje pak na Senec, Sered, Joka a Müller. VII. divise přes Zl. Moravce na Keletzemy a Valkocg. Západní skupina k nařízení generála Pellé zahájila postup na Levici, zmocnila se Nových Zámek a Vráble, 8. Kurtu a tím zastavila maďarskou ofensivu.

8. č e r v n a vydává vláda zákaz slavností, tanců a zábav a zotřuje policejní dozor, zakazují se tábory lidu. — Generál Pellé vyhlásil stanné právo nad Slovenskem.

9. č e r v n a. Clémenceau jménem mírové konference vyzývá maďarskou vládu, aby neprodleně zastavila útoky proti Čechoslovákům, jinak že zakročí dohoda. Béla Kuhn odpověděl vyhýbavě.

10. č e r v n a. Zápas na Slovensku vedl již k zastavení maďarského postupu. Pravé křídlo naše ochránilo Bratislavu pod vedením francouzského generála Mittelhausera, postoupilo na východ od Vráble, Nových

Zámek i od Komárna, dobylo Velké Šurany. Ve středu fronty generál Šnejdárk dobyl Štávnice. Na rozkaz dohody jsme se zastavili a čekáme, poslechnou-li i Maďaři. Naši hoši v celém zápolení drželi se chrabře.

13. č e r v n a. Maďaři neuposlechli výzvy dohody a bojují dále, pročez i Čechoslováci upustili od obrany. Postup skupiny generála Mittelhausera pokračuje na východ od Komárna. Dále k severu stojí naše oddíly na západním okraji Levice. VII. divise čsl. jde přes Vartu, Dismos a Baganje. Boj o Levici.

14. č e r v n a. Maďaři útočí pomocí obrněných vlaků, ale bezvýsledně. Vojsko generála Hennocque drží své pozice, generál Mittelhauser odráží útoky a proniká ke Zvoleni. V krajině u Štávnice dobyta vesnice Hron-Báňská Březnice. Západně od Levice a východně od Kürtlu marně usilují Maďaři o území, které jsme minulých dnů dobyli. Oddíly plukovníka Šnejdárka zmocnily se Zvoleně.

V n e d ě l i 15. č e r v n a provedeny první volby v Československé republice do obecních zastupitelstev, prozatím bez Slovenska. Nejpotěšitelnější jest zjev, že celá řada t. zv. německých obcí získala českou většinu anebo silné české zastoupení. V Praze, na Král. Vinohradech a v jiných městech získala měšťanská strana národní demokracie většinu hlasů; ve Velké Praze dostala strana sociální demokratická 26 procent hlasů. Vítězství socialistů a agrárníků. Němci ztrácejí v Brně, Olomouci a jiných místech. Celkový přehled za Čechy, Moravu a Slezsko: Hlasů českých 3,096.391, to jest 68.21 procenta, hlasů německých 1,422.038, to je 31.33%, hlasů židovských 21.076, to jest 0.46%, hlasů polských 47, t. j. 0.00%. Celkem 4,539.552 hlasy, t. j. 100 procent.

Bojiště na Slovensku. Činnost Maďarů ochabla; naše hlídky gen. Hennocque obsadily Pečovskou Novou Ves, severozáp. od Sabinova; skupiny gen. Mittelhausera a plukovníka Šnejdárka pronikají na jih od Štávnice a na

východ od Zvoleně. Boje předních stráží směrem na Dunaradvany. — Clémenceau nařizuje Maďarům zastavení nepřátelství.

K sokolským odvodům dostavilo se celkem 85.651 bratří v předepsaném věku od 20 do 50 let. Z toho obdrželo značku A, t. j. bylo uznáno schopnými ke službě v poli 34.940, značku B, t. j. schopnými ke službě v zázemí 31.852, celkem tedy schopných ke službě vojenské 66.798, neschopných 18.853. Přes 11.000 Sokolů slouží již jako dobrovolníci na Slovensku a značný počet další slouží aktivně.

Ve Vídni opětný pokus komunistu o převrat; mrtvých jest 15, raněných na 180. Vzpouřa vojskem potlačena. — Čeští poslanci jsou ve Vídni umlčováni pro své české prohlášení.

Bolševik Muna zatčen na Kladně pro pašování falšovaných peněz a pro velezrádné vyjednávání s maďarským komunistou Belou Kuhnem. Byl v kupě sena na půdě schován; s ním zatčen i Steiner na záchodku a Zápotocký v obilní bedně; zatčení byli pro spoluvinu, že při vpádu Maďarů na Slovensko chtěli zde provolati bolševickou vládu. V Pešti současně jmenován byl dobrodruh a defraudant Ant. Janoušek presidentem bolševické republiky Slovenské. Měli rozvětvenou spikleneckou síť v Praze, na Kladně, v Brně, v Mor. Ostravě a j. a pracovali maďarskými penězi.

16. č e r v n a. Na Slovensku láme naše vojsko maďarské útoky, dobylo Sabinova, pokročilo u Rožnavy a od Muráně, dobylo Krupiny, Orgut a Mag. Sardó.

18. č e r v n a. Maďarský Bela Kuhn slibuje sice, že se podřídí rozkazu dohody, ale zatím útočí Maďaři dále a jsou námi zatlačováni od Tisovce až k Rimavské Báni a na východ od Rožnavy až k Jasovu. U Prešova boj, v němž ukořistěno 18 kulometů, hojnost materiálu a zajatci. 2. ženijní prapor obsadil Babalušku a Derenčeny.

19. č e r v n a. Maďaři bojují dále; dobyli jsme města

Plešivce a Bardiova. — Španělsko uznalo úředně republiku Československou.

22. č e r v n a. Boj o Kelember na Slovensku. Dohoda opětně nařizuje Maďarům, aby vyklidili Slovensko.

23. č e r v n a. Na Slovensku dobyli jsme opětně Ogyally v úseku Komárenském, dále k severu Bajce; pronikáme jižně od Pukance a Krupiny. Jižně od Tisovce Maďaři odražení. Prudké útoky maďarské u Prešova ztroskotaly. — Generál Pellé vyzývá Maďary k vyklizení Slovenska do 28. června.

25. č e r v n a. Maďaři konečně ustupují ze Slovenska. — Portugalsko uznalo Československou republiku.

27. č e r v n a. Pachatelé atentátu na dra Kramáře ze dne 8. ledna odsouzeni, a sice Šťastný na 8 roků a Gregor 4 roky těžkého žaláře.

28. č e r v n a. Historický den! V paláci Versaillském, Trianonu, podepsali němečtí zástupci říš. ministr Herman Müller a dr. Bell mír. Německá delegace opustila ihned sál postranním vchodem.

4. č e r v e n c e. Maďaři vyklidili úplně Slovensko a naši obsadili Prešov, Bjacovce, Semeš, Mag. Böd a Košice.

Změna vlády v Čechách. 9. č e r v e n c e. Zatím co ministerský předseda dr. K. K r a m á ř a zahraniční ministr dr. E d. B e n e š zastupovali účinně a namáhavě naše zájmy na mírové konferenci v Paříži, naléhali někteří straníci s poukazem na poslední volby do obcí na přesun vládní moci početnějším stranám. Agrární (republikánská) a socialistická strana smluvily komplot, k němuž přidala se i strana národně sociální. President Masaryk zprostil dosavadní vládu jejího úřadu a pověřil socialistu Vlastimila T u s a r a, aby sestavil nové ministerstvo.

21. č e r v e n c e večer pokusila se rota býv. ruských dobrovolníků počtem 40 mužů, konajících hlídky na bavorských hranicích v Železné Rudě, o bolševický pře-

vrat; ozbrojila se puškami a ručními granáty a za vedení četaře Frant. Jelínka z Kladna odjela do Bystřice u Klatov a pak přes Dobřany do Plzně. Na cestě všude odzbrojili četníky a obsadili poštovní úřady. V Plzni byli původci zatčeni a postoupeni soudu.

29. č e r v e n c e. Pešťský komisař Bela Kuhn telegrafuje min. předsedovi Tusarovi obojetně, že maďarští bolševici jsou nevinátka, zdržují se každého nepřátelství proti Československé republice, neprovazují žádnou propagandu politickou proti nám (viz president dobrodruh Janoušek), chtějí zahájit vyjednávání s ministrem Šrobárem. — „A nyní, ctěný soudruhu, mluví socialista k Vám, socialistovi,“ píše Kuhn dále a prosí, aby se u nás jednalo dobře se zajatými proletáři (maďarskými krvežíznivými žoldáky!), aby byli puštěni na svobodu, aby prý jsme neosnovali bílou protirevoluci proti Kuhnům a spol. a končí: „S úředním a soudružským pozdravem — —“ Načež Tusar po úradě s vládou nechává „soudruha“ stranou a žádá o vyklizení Slovenska.

31. č e r v e n c e. Maďarské rudé vojsko ustupuje ze Slovenska.

Hospodářské. V Curychu platí naše koruna 26, rakouská 11.50.

1. s r p n a. Pod nátlakem dohody, nepovolnosti Československé republiky a hrozícím vpádem Rumunů, kteří stojí před samou Peští, poděkoval se maďarský diktátor Bela Kuhn a vláda bolševická shroutila se s ním.

3. s r p n a. Rumunské vojsko vtrhlo do Pešti.

14. s r p n a. Československé vojsko překročilo Dunaj a dle úmluvy s Dohodou obsadilo bratislavské předmostí na 4 kilometry od Bratislavy, které nám bylo mírovou konferencí přiřknuto. Vojsko maďarské, které se zde ještě zdržovalo, bylo zajato. — Československý ministr zahraniční dr. Beneš podal nejvyšší radě Dohody v Paříži ohrazení proti návratu habsburské dynastie do Uher.

Krok tento měl účinek, že kolísající rada zaujala stanovisko proti Josefu Habsburkovi a neuznala jej za vladaře.

24. srpna. Na sokolském sletu ve Znojmě ocenil generalisimus Pellé činnost Sokolstva za války a děkoval lichotivými slovy.

Mír! Dne 10. září podepsali rakouští delegáti kancléř dr. Renner, páni Eichhof a Machauser v St. Germainu podmínky míru neslavně, bez okázalosti. Tím dnem končí historie starého Rakouska, nad nímž národ český nezapláče.

11. září. Nejvyšší rada mírová rozhodla v otázce Těšínska, Spiše a Oravy, aby bylo předsevzato hlasování lidu. Clémenceau vyslovil proti tomu protest Francie.

Politické. Němci v Čechách nemohou se stále smířiti, že přináleží k Českoslov. republice. Až do podepsání míru Rakouskem tvořili býv. poslanci dr. Lodgman-Auen, socialista Seitz a chebský Mayer „německou zemskou vládu“ se sídlem ve Vídni, odkudž chtěli spravovati svoji říši „v Sudetách“. Po podepsání míru v Saint Germainu zklamaly všecky jejich naděje a německým vzdorovládcům nezbylo, než žádati naši vládu, aby jim povolila návrat a usídlení v Čechách.

27. září. Předseda české mírové delegace dr. Kramář navrací se slavně z Paříže, uvítán vládou a nadšeně zdraven ohromnými zástupy, jež plnily pražské ulice. Dr. Kramář hájil na konferencích hospodářskou, dr. Beneš politickou a teritoriální stránku naší republiky, a oba docílili velkých úspěchů.

30. září. Národní shromáždění zahajuje za veliké účasti svoji první debatu o politice zahraniční. Předseda mírové delegace dr. Kramář uvádí naše snahy a zisky hospodářské. Máme internacionalisované Labe a Odru, volný přístup k moři, právo vybudovati své vlastní přístavy a skladiště v Hamburku a v Praze, i námořní lodě, dostaneme část lodního parku; máme

volnou plavbu po Dunaji a Moravě, jež byly pro nás neutralisovány. Máme právo vybudovati si dráhu z Bratislavy do Velké Kaniže, jež nás spojí s Jugoslavií vlastním personálem a vlastními vlaky, právo vybudovat dvoukilometrovou spojku z Náchoda do Pruského Slezska, což umožní přímý dovoz uhlí. Získáme přímé spojení ze Štrasburku do Varšavy přes Prahu, právo na vlastní telefonní a telegrafní linky na uherském a rakouském území.

Ruské legie. 17. října. Přijela část do Prahy. Na nádraží odpověděli na uvítání ministra vojenství Klofáče žádostí, aby jim vydal Munu. Velitel transportu kapitán Novotný a br. Volek jménem legionářů vyslovili podiv, že Muna, Knoflíček, dr. Růžička a j., kteří legionáře zradili, mohou zde volně se pohybovat a řečnit.

Mír. Národní shromáždění v Praze schválilo 7. listopadu mírovou smlouvu; dne 10. listopadu o 1. hod. odp. podepsal mírovou smlouvu president Masaryk.

Nová církev československá. Pokrokové české kněžstvo marně domáhalo se u papeže rozsáhlých oprav, jež světový převrat podmiňuje: československé bohuslužby (odstranění latiny z obřadů), zrušení celibátu a některé opravy církevní. Jelikož Řím neporozuměl době, prohlásili se pro samostatnou církev československou. V Mikulášském kostele na Starém městě pražském a jinde slouží české mše a lidé plní tyto chrámy.

Nová mapa Evropy přirozeně působí mnohé obtíže politické; jest značné napětí mezi Jugoslavií a Italií, neboť tato zabírá pro sebe nejen Terst, ale i Řeku a část pobřeží dalmatského.

Mapa Československa docílila některých příznivých korektur; přiřknuty byly od Rakouska české obce v okolí Poštorné, na severu Hlučínsko. O příslušnosti Těšínska a Spiše rozhodne plebiscit. Prání Lužických Srbů, aby jim přiznána byla samostatnost, bohužel, nebylo splně-

no, mají však obdržeti od Německa rozsáhlou samosprávu.

Česká žena za války pro svou všestrannou činnost zasluhuje si nehynoucí paměť a náš dík. Hrdinsky a obětavě stála všude po boku mužů. Deset žen pracovalo v Maffii (viz. str. 362—3), vynikajícím způsobem vyznamenala se tu Milada J a r u š k o v á, Al. Linhartová (str. 342) a Chaloupková. Byly odsuzovány, jako J a n a H u r t o v á z Lobež (str. 365) a jiné. Diplomatsky skytala nemálo podpory svému choti dru Ed. Benešovi paní M. B e n e š o v á; množství bezejmenných žen a dívek trpělivě jako ošetřovatelky v lazaretech pomáhalo trpícím bratrům na všech frontách. V Rusku pí. M a r. D o s t á l o v á - T r e t j a k o v á ihned po nadšené oslavě v Kupečevském sadu v Kijevě hlásí se k chirurgickému oddělení a žádá, aby ji přidělili do 3. armády k „České Družině“, avšak, z nepochopitelné nedůvěry dávají ji do Lucku a Dubna k 8. armádě; prožívá těžká strádání, ale jest šťastna, kdykoli může svým krajanům přilepšiti. V Italii působí pro naši věc pí. Olga Fano, pí. Lydie Boesgardová (295), jinde uplatňují se Josková, Kotíková, atd. atd. A není dosti slov oceniti působnost oněch statisíců žen z kruhů obchodních, živnostenských a rolnických, které — když jim rakouský biřic odvedl muže — s nasazením všech sil chopily se jejich úkolů a zachránily tak miliardy národního jmění svým dětem i národu. Opět jiné na poli humanity, v Čes. srdci a jinde zmírňovaly bolest i nedostatek. Čest všem těmto hrdinkám.

Československo ve světové válce: Do rakousko-uherské armády bylo odvedeno asi 1.000.000 mužů, z nichž upadlo do zajetí asi 600.000. Kolem 300.000 mužů zajali Rusové, 200.000 Italové, 30.000 Srbové, zbytek ostatní spojenci. — Do legií vstoupilo: v Rusku 71.310 mužů, v Italii 19.476, ve Francii 9.957, v Srbsku 1.365, v Anglii neb jejích osadách 1.102 a 42.404 v řadách armády americké (pokud se hlásili za Čechoslováky); úhrnem 145.614

mužů podle ofic. údajů kanc. čsl. legií. Vezmeme-li v úvahu, že mnoho amerických krajanů uvedlo národnost americkou, bude počet amerických legionářů jistě větší, takže nebude velkou chybou, vezmeme-li úhrnný počet legionářů 150.000 mužů. — Do italské domobrany vstoupilo celkem kolem 75.000 mužů, čímž počet bojovníků stoupá na 225.000 mužů (podle presidentových Pamětí měla ruská legie 92.000; francouzská 12.000; italská 24.000, t. j. ca 128.000 a domobrana 54.000, t. j. 182.000). — V rakousko-uherské armádě zahynulo celkem asi 329 tisíc mužů (Čechy 189.015, Morava 80.048, Slezsko 19.018 a Slovensko 40.613, ca 328.694; největší ztrátu má okres Uherské Hradiště 114‰, nejmenší Slaný, pouze 10.7‰). — Legie měly mrtvých: ruská 3.762, francouzská 444, italská 677, ve spojeneckých armádách 63; dohromady 4.946 (ca 5000). — V bojích na Těšínsku čsl. ztráty byly: 165 mužů (44 mrtvých). — V bojích na Slovensku: celkové ztráty 5.939 mužů (2.934 mrtv. a nezv.), tedy celkem ca 6.000 mužů.

Začínaje tuto kroniku, chtěl jsem k posledu připojit diplomatické doklady o vině Německa a Rakouska na válce, než dnes již toho dokazovati nemusím. Stačí jen poukázati na obsáhlá studia prof. Pekaře, spis. něm. socialisty Kautského „Jak vznikla válka“ a spis komise dohodových států, v němž odůvodňují pohnání před soud excísaře Viléma, k čemuž však nedošlo pro odpor Holandska, kamž se Vilém byl uchýlil.

Končím dílo bolesti, zároveň dílo vítězství. Když jsem začal činiti první záznamy, měl jsem určitý dojem, že jde me vstříc buď katastrofě, buď osvobození, ale každým pádem velkým převratům. Že bude Francie přát Čechům, a po nich: kdož ví, nebude-li třeba při mírovém jednání podati zprávu o našich bojích, našich požadavcích, naší nechuti k Vídni a našemu odporu k válce. Proto jsem počal psáti své poznámky válečné v přesvědčení, že přehledné kroniky těchto velkých dějů vždy bude zapotřebí.

Přehledná tabulka světové války a její následků, podle úředních dat.

Sestavil poručík Jiří Tretjakov.

S t á t y	Mrtvých	Pokles porodu	Úmrtnost obyvatelů v zázemí	Celkem ztrát	Bylo mobilisováno mužů	Cena války (do 1. května 1919) (Dollary)	Cena válečných škod (Dollary)	Ztráty obchodního loďstva (tun)	Ztráty válečného loďstva (tun)
Anglie	820.000	850.000	230.000	1.870.000	9.500.000	38.000.000.000	1.750.000.000	7.757.000	550.000
Americká Unie	107.000	250.000	110.000	470.000	4.272.000	22.000.000.000	—	395.000	17.000
Belgie	102.000	200.000	80.000	380.000	300.000	1.400.000.000	7.000.000.000	84.000	—
Francie	1.393.000	1.500.000	450.000	3.350.000	3.400.000	26.000.000.000	10.000.000.000	889.000	110.000
Italie	507.200	1.400.000	250.000	2.150.000	5.615.000	13.000.000.000	2.710.000.000	846.000	76.000
Japonsko	}	n e n í d a t			30.000	40.000.000	—	120.000	50.000
Portugalsko					53.000	viz ostatní	—	93.000	100
Rumunsko	160.000	150.000	200.000	510.000	500.000	1.600.000.000	1.000.000.000	4.000	70
Rusko	2.500.000 (?)	8.500.000 (?)	2.200.000	10.000.000 (?)	15.705.000	18.000.000.000	2.750.000.000	185.000	100.000
Řecko	420.000	300.000	500.000	1.220.000	200.000	300.000.000	—	346.000	2.000
Srbsko a Černá Hora	400.000	150.000	150.000	700.000	800.000	660.000.000	2.000.000.000	—	—
Ostatní (včetně osady)					—	2.000.000.000	—	32.000	930
Celkem Dohoda:	6.310.000	13.200.000	4.140.000	20.650.000	40.375.000	122.940.000.000	27.210.000.000	10.951.000	906.100
Německo	1.667.000	3.500.000	725.000	6.100.000	13.250.000	39.000.000.000	1.750.000.000	2.600.000	350.000
Rakousko - Uhersko	1.500.000	3.500.000	800.000	6.800.000	9.000.000	21.000.000.000	1.000.000.000	1.050.000	65.000
Turecko	447.000	500.000	300.000	1.250.000	1.500.000	2.200.000.000	40.000.000	102.000	50.000
Bulharsko	201.102	150.000	50.000	400.000	700.000	800.000.000	—	—	260
Celkem stř. státy:	3.825.000	7.650.000	1.875.000	15.350.000	24.450.000	63.000.000.000	2.790.000.000	3.752.000	465.200
Dohromady:	10.135.000	20.850.000	6.015.000	35.000.000	64.825.000	185.940.000.000	30.000.000.000	14.703.000	1.371.300

D O S L O V.

Stojíme na vršku a hledíme zpátky na oněch pět let utrpení válečného; vzpomínáme. Před válkou ani ve snu nikomu z nás nemělo se zdátí o tom, co dnes — velikými boji, krutým strádáním, bezmezným sebezapřením bylo docíleno. Jsme svobodni — jsme samostatni! Naši bratři Slováci v jedné říši s námi! Naše menšiny osvobozeny! Na hradě českých králů sídlí vladař z naší krve, Čechoslovák, demokrat, vědec! Sami sobě vládneme, sami sobě zákony dáváme!

Zachovejte tuto kroniku příštím pokolením, neboť z ní načerpají sílu k dalším zápasům za lepší život a krásnější budoucnost, kterou jim přejeme. Nechť učí se z dějin a varují se druhých Lipan, druhé Bílé Hory, nechť pamatují, jak jsme stáli na svém místě v rozhodných okamžicích a kéž váží si toho, proč předkové jejich krvavé slzy ronili, kéž této těžce zasloužené samostatnosti zachovají si pro všechny časy budoucí!

Své informace vděčím časopisům již v úvodu knihy jmenovaným, leč i dalším publikacím, které během doby nové poznání přinášely, zejména jsou to dále deník „Večer“, „Večerník Českého Slova“, „Večerník Práva Lidu“; dra Zd. V. Tobolky „Dotaz německých poslanců o chování se českého národa za války“, O. Vaňka „Čechoslováci v Rusku“. L. Očenáška „Na pomoc dohodě“ a j. Vojenská data zkorigoval mi p. poručík Jiří Tretjakov.

Jakožto prameny doporučuji: Jos. Kudela: Rok 1927, 1918 v dějinách odboje, Sokol a legie, Plukovník Jos. Švec, Zborov, Čsl. odboj doma. Fr. Bednařík: Jan Čapek.

O p r a v y: Str. 56.—7. „Čsl. družina v Rusku — slavnost převzetí praporu bylo 14. října; družina se jmenovanými činovníky utvořila se později.

Str. 67. Ve Francii — sluší zařaditi do období r. 1917—18.

R E J S T Ř Í K. *)

Adler, Dr., 325, 326, 391
 Afganistan 55, 102
 „Akademie“ 506
 Albanie 76, 236, 242, 340
 Albert belgický 68, 69
 Alkohol 156, 176
 Altkirch 89
 Ambrož, poručík, 515
 Američtí Čechové 55, 136, 160, 168,
 175, 205, 224, 230, 250, 275, 446,
 450, 452, 521, 536
 Amerling, Dr., 220
 Amiens 115
 Amnestie 409, 413, 416
 Amphion, angl. křižník, 23
 Antverpy 31, 39, 42, 66, 94, 101
 Armáda československá, viz legie
 Asiago 285, 510
 Asinaro 242, 247, 274, 341, 389
 Asquit, angl. státník, 37, 226
 Atentát 9, 618
 Aufenberg, jenerál, 35, 41, 66
 Automobilism 150
 Aviatika 45, 73, 132, 137, 139, 150,
 157, 190, 240, 590
 Bachmač 488, 490
 Barášek Pav. 342
 Barbarství 31, 297, 303, 315, 332, 380,
 405, 407, 581
 Bartoš Fr., red., 36
 Bartoš Ludv., red., 43
 Bartoš Břet., malíř, 274
 Bartůněk K. 471
 Battisti, poslanec. 288, 397
 Baxa, Dr., 37

Bayone 162
 Bečka Boh., ing., 490
 Bedřich Habsburg (Géro) 72, 118,
 124, 184, 199, 202, 222, 286, 579
 Bela Meth., Dr., 594
 Belič, měst. rada, 11
 Belloy en Santerre 295
 Benedikt XV., papež, 85, 284, 429
 Beneš Boh 362
 Beneš, knihtiskař, 39
 Beneš Ed., Dr., 54, 127, 135, 145,
 219, 230, 250, 280, 314, 344, 362,
 414, 434, 448, 469, 475, 495, 519,
 543, 559, 561, 576, 594, 620, 621,
 629
 Beneš Fr. 525
 Beneš Vojt. 160
 Benešová M. 226, 229, 362
 Benešov 476
 Berchtold, rak. státník, 9, 11, 19,
 149
 Bernsdorf, vyslanec, 341, 345
 Beroun 476
 Bethmann-Holweg 56
 Betka Hugo 471, 563, 587
 Bezpečnost 194, 399, 504
 Bezruč Petr, básník, 418, 424
 Bělehrádek Fr. 362
 Bída (viz Hlad, Nedostatek) 524,
 528
 Bienerth Rich. 362, 375, 563
 Bílsko 112
 Bjelik, pol. vikář, 244
 Blagotič, major, 530
 Blaho Pavel, Dr., 590

*) Křížky u jmen označují mučedníky, popravené rakouskou justicí.

Blažek Fr. 362
 Blažek Jos.† 547
 Blažíček, malíř, 149
 Boček† 513
 Boesgardová Lyd. 295
 „Bohemia“ 14
 Boleslav Ml. 105, 215, 218, 476
 Bolfras 184
 Bolševictví maďarské 598, 632
 — ruské 483, 536, 538, 596, 603
 Bonard Alb. 130
 Borek 205
 Borský Lev 135, 462, 472
 Bouček V., Dr., 30, 127, 130
 Božinov 519, 536
 Brabec, oficiál, 587
 Brabec J., spisovatel, 165
 Bradna Václ.† 512
 Bratianu, rumun. ministr, 314
 Brázda Oskar 294
 Brčál, zbrojmistr, 587
 Brejcha, poručík, 514
 Briand, franc. státník, 253, 254, 344
 Brno 572
 Brody Ad., Dr., 261
 Brunner, malíř, 149
 Brusilov, gen., 76, 337
 Břeclava 572
 Březovský Lum.† 127
 „Budivoj“ 40
 Bugulm 484
 Bureš Bohum. 277
 Burian, rak. ministr, 149, 275
 Buriánek Jan† 547
 Buřival, posl., 397, 404, 416
 Bušek F.† 512
 Butter O., Dr., 362
 Buzek Fr.† 25
Čar Mikuláš 34, 61, 134, 263, 293, 366, 524
 Carzano 443
 Casagiové 274, 381
 Censura 148, 165, 217, 428
 Církev českosl. 632
 Cita Ducale 274
 Clam-Martinic 325, 338, 403, 404

Clemenceau, franc. ministr, 81, 458, 460, 495
 Col de Roso 510
 Conegliano 512
 Conrad z Hötzenendorfu 9, 11, 87
 Coudenhove, místodržitel, 182, 375 575
 Cudlín Karel† 514
 Cvrkal Fr. 268
 Czernin, ministr, 335, 378, 405, 436, 457, 461, 474, 495, 499
Čapek Jan, Sokol, legionář, 257, 273, 274, 294, 339, 371, 381, 444, 514
 Čapek Jindř., sochař, 471, 563
 „Čas“ 219, 220, 245
 Čeček, generál, 505, 509, 515, 526, 541, 596, 623
 Čechoslováci v Itálii (viz též Legie) 274, 294
 Čechoslováci na Rusi 293, 504, 522, 536
 Čechoslováci ve Francii 224, 504
 Češi za hranicemi (viz též Legie) 224, 275
 „Čechislovan“ 382
 „Čechoslovák“ 382
 Čermák 205, 268
 Černý Emil† 547
 Černý Fr.† 547
 Červ Václ. 274
 Červený Ot. 502, 522
 Červinka Vinc., red., 217, 238, 286, 324, 338, 403, 416
 Česká vzpoura (viz též Deserce) 157, 481, 508
 „České Slovo“ 36
 České Srdce 470, 489, 504, 528, 557
 „Českosl. Samostatnost“ 446
 Čsl. státní akty 517, 533, 537, 543, 610
 „Čes. Venkov“ 125
 Čtrnáctý, red., 166,
 Čubrilovič 69, 87
 Čvančara, red., 166
 Dadone Ugo 294, 448
 Dankl, gen., 41

Dardanely 42, 206, 221, 303
 Darnev 519
 Davanzo 514
 David, delegát rus., 531, 619
 Demontrace 21, 25, 198, 207, 283,
 365, 380, 430, 474, 475, 481, 508, 600
 Denis Arn. 120, 128, 134, 212, 242,
 280, 330
 Deserce pluků i jednotl. 189, 204,
 214, 243
 Dérer, Dr., 578, 590
 Deveraux Blackeová 131
 Dimitriev Radko, gen., viz Radko
 Dimitriev
 Diterich, gen., 515
 Dobrkovský, Ing., 295
 Dobročinnost 92, 388, 457
 Dobrovolný Fil., red., 166
 Doggerbank (bitva námoř.) 152
 Dopravnictví 228, 358
 Dosso Alto 313, 321, 542
 Důba z Vídně 54
 Doublík Jos.† 25
 Dousek Ot. 362
 Drahota 122, 154, 172, 186, 188, 192,
 195, 208, 328, 354, 359, 388, 399, 415,
 426, 440
 Dubský 127
 Důla Matúš 579, 596
 Dušek Cyr., red., 127, 135, 230, 329,
 362, 394
 Dušková B. 362
 Dürich, posl., 230, 259, 268, 312, 314,
 382, 470, 492
 Dvorčák 603
 Dvořák Ed.† 547
 Dvořák, kapitán, 531
 Dyk Viktor, spis., 335, 394, 400
 Ebert Jos.† 25
 Engelmüller, malíř, 471
 Fáček V. I. 130, 362
 Fáma 328
 Fano Olga 295
 Felix Jindř. 512
 Ferdinand z Este 9
 Fialka Zd., prof., 362
 Fiedler, Dr., posl., 231, 550

Finalmarina v Italii 274
 Finanční 314, 622, 624
 Finberk Jan V., spis., 165
 Fischer L. 175, 268
 Fišer Jul. 291, 521
 Foch, maršál franc., 38, 153, 161
 Forges (bojiště čsl.) 431
 Fořt, Dr., posl., 408, 413, 556
 Fořtová L. 362
 Francois. prof., 130
 Franz Josef I. Habsburk 19, 79,
 122, 324, 330, 413
 Franta, Dr., posl., 54, 127, 170, 289,
 362, 399, 534, 563
 Frič J. 362
 Frýdek 125
 Gabron, farář, 11
 Gajda, generál, 505, 509, 515, 521,
 526, 529, 531, 541, 601, 620, 623
 Gavrilovič 69
 George Lloyd, angl. ministr, 177,
 539
 Giesl, rak. vyslanec, 14, 22,
 Giolitti, ital. diplomat, 9
 Girsá, Dr., čsl. diplomat. 515, 531
 Giunio Rud., red., 362
 Goll, prof., 386, 400, 408
 Goltz, paša, maršál, 31, 187
 Gorlice 176
 Göllersdorf 205
 Grafenauer 288
 Graziani Andr., generál, 353, 385,
 500, 564
 Grey Ed., angl. diplomat. 185
 Groš, Dr., starosta, 277, 287, 493
 Gust Jan† 530
 Habrman, posl., 135, 362, 430, 499,
 566, 584
 Hais Arn. 494, 525
 Hájek Jan 362
 Hájek Josef 362
 Hájek, red., 230
 Hájková paní 229, 362
 Hajn Ant., Dr. 135, 169, 362, 594
 Hajný Mir., setník, 471, 563, 587
 Hajšman, red., 135, 362
 Handlíř Jar. 532

- Hanousek K. 291
 Hamtych, prof., 335
 Hanus Jos.† 547
 Hásek, poručík, 531
 Hatina 205
 Hašek Jar. 382, 526
 Hošek 205
 Havelka 205
 Havlena Bedř.† 514
 Havlíček Vlad. 37
 Havlík, zbrojmistr, 587
 Havránek 205
 Heidler Gust., Dr., 135
 Heinrich Arn., 362
 Hepner K., prof., 362
 Herain, Dr., 471
 Herben Jan, Dr., 127, 362
 Herčík Al.† 514
 Heřman, setník, 587
 Hess, vyšetř. soudce legií, 525
 Hindenburg, něm. gen., 290
 Hlad 154, 198, 312, 355, 376, 388,
 392, 398, 408, 413, 420, 428, 438,
 440, 452, 473, 500
 Hladový pochod Albanií 233, 274,
 340, 389
 „Hlasy z Hané“ 36, 154
 „Hlasy Severu“ 154
 Hlaváček Fr., 294, 326, 371, 381, 433,
 444, 464, 472, 475, 479, 507
 Hnatyšáková 205
 Hodolany 86, 88, 109
 Hodža Mil., 604, 609
 Hofman Jan, letec, 367
 Hohenbergská vévodkyně 9
 Hojzák Jos.† 513
 Holáček Vojt.† 547
 Holan Jul. 362
 Holeček Jos.† 547
 Holeš 205
 Holý, básník, 149
 Hora Kutná 258
 Horáček Fr. a Oldř. 254
 Horák Fr.† 530
 Horák Hyn.† 514
 „Hornické Listy“ 200
 Horký K., 160
 „Hospodářské“ 15, 28, 34, 36, 47, 52,
 53, 58, 63, 69, 71, 76, 82, 83, 90,
 91, 95, 102, 108, 113, 115, 116, 122,
 125, 127, 132, 133, 136, 138, 139,
 141, 146, 148, 149, 151, 154, 159,
 162, 164, 165, 172, 173, 178, 186,
 188, 191, 195, 198, 205, 210, 212,
 213, 215, 218, 221, 223, 226, 235,
 244, 252, 260, 269, 272, 275, 286,
 291, 293, 298, 299, 302, 309, 310,
 333, 364, 370, 378, 386, 421, 430,
 447, 451, 457, 534, 567, 592, 620
 Houska, čl. Nár. R. 515
 Hovorka, knihkup., 86
 Hrabě 34
 Hralovský Vojt., ing., 156
 Hradec Pindř. 408
 Hranice 86, 109
 Hrdlička† 446, 513
 Hribar Ivan, posl., 11
 Hron, nadporučík, 564
 Hrstka, Dr., 156
 Hruban, posl., 550, 594
 Hruška Jos.† 512
 Hrušovláda 25, 133, 139, 151
 Hruzy války (též Persekuce) 35,
 45, 52, 70, 71, 151, 172
 Hřbitovy 144, 150
 Hřebík Ant.† 547
 Hudec Jos., red., 362
 Humanita 42, 192
 Humor 409
 Hurtová Jana 365
 Husák Ot., ing., gen., 76, 119, 456,
 519, 545, 601
 Husárek, poručík, 507, 508
 Husovy oslavy 212
 Hübschmann, malíř, 149
 Hýtl Vinc.† 514
Chaloupková 508
 Chalupa, poručík, 519
 Charous Vil., ing., 281
 Choc Václ., posl., 397, 404, 413
 Chrudim 476
 Churchill, lord, 56
 Chytil Rob. 295
 Jablonec 476

anáček Ot. 362
 anák, architekt, 149
 anin, gen., 519, 619
 aník Fr., delegát 531
 arušková Mil. 341
 eřábek Fr. 272
 esenský, Dr., 531, 592
 ežek † 542
 irásek Al., spisov., 360, 413
 irsa, nadporučík, 443, 512
 Jizeran“ 218
 offre, maršál, 65, 153
 oneš Jos. 291
 osefov 88, 93, 103
 osková Bož. 362
 ura, dobrovolc, 274
 uriga, posl., 28
 ustice rakouská 77, 443
 abelka J., 291
 ačič, šikovatel, 443
 adlec, kapitán, 521, 529
 aftan Al. 362
 ahler Ant. † 514
 alhous, major, 550
 alina Ant., posl. 362, 534, 566,
 584
 aník Fr., podmaršál, 184
 apitulace Německa 591
 apitulace Rakouska 592
 arel I., Habsburk, 41, 151, 197,
 331, 338, 405, 418, 422, 436, 495,
 534, 541, 552, 567, 592
 árolyi 552
 erenský 383
 estránek, gen., 571, 573, 574
 ijev Rus. 28, 119, 278, 382, 393, 406,
 448
 ladno 476
 lecanda Jiří 34
 lofáč Václ., posl., 28, 37, 135, 217,
 335, 397, 404, 413, 499, 524, 534,
 566, 584, 594
 knoflíček Kar. 494, 525
 koerber, ministr, 326, 335
 kohoutek, poručík, 443
 ojetín 86
 olanda Ant. 362

Kolčak, admirál, 532, 592, 599. 620
 Kolín nad Labem 572
 Koliha, poručík, 515
 Komenský J. A. 99
 Konečný Al. 594
 Konfiskace 117
 Koníček, knihkupec, 34, 491
 Konrád Jan, prof., 362
 Kornilov, gen., 441
 Körner, Dr., posl., 288, 324, 325, 474
 Kostelec n. Lab. 102
 „Kostnické Jiskry“ 141
 Kostrba, setník, 471, 564, 573, 590
 Kotek Jos., red. † 139
 Kotíková Amal. 446
 Kotůlek, poručík, 564
 Koudelka Fr. † 514
 Koudelka Oldř. 525
 Kouřimský Rud. † 514
 Kovanda Jul. 362
 Kovář Vojt. † 509
 Král Jar. 531
 Král Rud., Dr., 363
 Kramář Ant., setník, 564
 Kramář Kar., Dr., posl., 20, 28, 49,
 54, 127, 129, 135, 170, 197, 203,
 217, 237, 286, 289, 314, 324, 329,
 338, 361, 362, 397, 404, 413, 452,
 482, 499, 506, 524, 552, 563, 566,
 584, 593, 594, 597, 601, 608, 618,
 620, 621, 629, 631
 Kramer-Tvrzický 175
 Krasník 29
 Kratochvíl Jos., red., 40
 Kratochvíl Slavomír 115
 Krejčí, podkapitán, 509, 541
 Krejčí Mart. † 512
 Krofta Václ., spis., 165
 Kroupa, obchodník, 335
 Kříž Jos. † 514, 530
 Kučerová Bož. 363
 Kubeš Em. † 514
 Kudela Jos., Dr., 531
 Kudrna Jan. † 199
 Kuchař † 513
 Kulhan Ant. † 512

Kulturní 31, 34, 45, 53, 57, 63, 70,
71, 72, 75, 79, 84, 100, 103, 106,
116, 125, 148, 154, 159, 165, 172,
174, 178, 183, 188, 194, 200, 207,
208, 211, 213, 217, 218, 220, 226,
227, 228, 231, 235, 237, 245, 248,
252, 255, 258, 263, 264, 269, 271,
275, 276, 279, 281, 286, 290, 292,
297, 299, 304, 309, 314, 320, 324,
333, 339, 345, 346, 355, 360, 377,
379, 386, 392, 413, 415, 424, 457,
486, 596, 617

Kurylovič 288

Kust Jos. 512

Kupka, malíř, 230, 268

Kús Rud. † 530

Kutlvašr, pluk., 530

Kühn Vikt., Dr., 130

Kvapil Jar. 135, 170, 363, 563

Kvapilová Zd. 363

Kybal, prof., 400

Kyjov 79

Kyjovský Jan 342, 363

Lamasch, prof., 408, 418, 422, 476

Landa Václ. 281

Landštjak J., farář, 40

Legie americké 451

Legie ve Francii 67, 127, 162, 200,
209, 228, 241, 295, 431, 460, 462,
472, 523, 524, 529, 532, 543, 545,
557

Legie v Itálii 204, 225, 242, 274, 280,
294, 326, 337, 339, 353, 371, 381,
390, 433, 443, 448, 461, 500, 507,
510, 512, 514, 522, 529, 532, 535,
541, 542, 564

Legie v Rusku 28, 34, 36, 42, 56, 64,
66, 76, 84, 119, 136, 189, 204, 243,
244, 249, 278, 336, 369, 393, 398,
400, 410, 418, 448, 455, 460, 480,
488, 490, 493, 500, 504, 505, 507,
509, 513, 515, 516, 521, 523, 525,
529, 531, 532, 535, 536, 537, 539,
541, 548, 549, 562, 591, 600, 604,
605, 616, 632

Lenin, usurpátor ruský, 366, 454,
459, 474, 535

Lerchenfeld, vyslanec, 11

Lexa, poručík, 524, 532

Lichva 136, 150

Linhartová Al. 220, 229, 342

Lipník 103, 572

„Litovelský Kraj“ 194

Lloyd George (viz George)

Logaj, dobrovol., 274

Lovčen 247

Löffler Václ. † 547

„Lusitanie“ 199, 207, 257, 352

Luzatti, ital. politik, 244

Lvov 41

Lützow Fr. 218, 299

Mafie česká 10, 54, 127, 134, 160,
170, 197, 219, 280, 289, 352, 360,
362, 446, 461, 462, 489, 508, 547,
562, 567

Machar, básník, 54, 64, 135, 176, 235,
363

Machát, farář, 356

Maistre, gen., 153

Malcinek, desátník, 443

Malý, ing., 562

Mangin, gen., 295

Manifest český 466, 476, 498, 506,
569

Manifestace májová 502, 506

Manowoy, franc. gen., 38

Mareš J., Videň, 363

Marková 205

Markov, Dr., 26, 288

Markovič Ivan, Dr., 576

Martinec, poručík, 443

Martínek, poručík, 560

Martinská deklarace 578

Mařatka, malíř, 149

Masaryk Jan 64, 363

Masaryk T. G., profesor, 10, 21, 28,
48, 84, 120, 127, 130, 134, 169, 176,
212, 219, 224, 226, 227, 230, 242, 250,
253, 259, 261, 268, 270, 274, 280, 289,
314, 333, 344, 361, 382, 393, 398, 399,
406, 419, 437, 446, 448, 449, 463, 470,
475, 485, 500, 503, 506, 507, 511, 517,
522, 531, 534, 560, 594, 598, 605, 607,
610, 632

Masaryková Alice 217, 229, 275
 Masaryková Olga 64, 517, 538
 Matějka Eug. 133
 Matějka Jos.† 512
 Matějovský A. 84, 163
 Maud'huy, gen., 153
 Maxa, čsl. delegát, 493, 508, 533
 Medek Rud., major, del., 243, 369, 394, 508, 531, 592
 Medvecký Kar. A. 579
 Melichařík Jan† 547
 Mercier, kardinál, 304
 Meziříčí Val. 270
 Mělník 476
 Mikuláš car (viz Car Mikuláš)
 Mikulov 69
 Militarismus 195
 Mír? 103, 115, 131, 143, 147, 150, 175, 216, 229, 230, 241, 280, 284, 290, 339, 344, 347, 374, 378, 384, 391, 394, 397, 405, 429, 436, 443, 445, 450, 452, 460, 480, 503, 520, 546, 548, 551, 631, 632
 Mírové podmínky 621
 Minský Svatopl. 27
 Mísek Lad.† 512
 Místek 125, 148
 Mlejnek, šikovatel, 443
 Mobilisace 16
 Monte di Val Bella 510
 Moudrý K., prof., 363
 Mudra, poručík, 274
 Muna Al. 525, 532, 601, 628
 Muret Mauric, red., 130
 Musolini 417
 Mužatky 151
 Müller K., legionář, 274
 Mysliveček J. 363
 Námořní bitvy 199, 220, 245, 285
 „Národní Listy“ 68, 124, 151, 166, 231, 238, 403, 471, 482, 496, 506
 „Národní Politika“ 30, 41, 57, 69, 86, 151, 219, 232, 524, 527
 Národní rada v Rusku 453
 Národní rada ve Francii 212, 230, 275, 444
 Národní shromáždění 593, 599, 607

Národní výbor 553, 554, 567, 569, 574, 583, 589
 „Naše Menšiny“ 61
 „Naše Slovo“ 41
 „Nazdar“, časopis, 67
 Nedostatek 154, 158, 167, 168, 170, 179, 186, 200
 Nedvěd, poruč., 512
 Nechvátal 54
 Nejedlý, malíř. 149
 Netolický Jos., posl., 397, 416
 Němec, obchodník, 471
 Němec, posl., 231, 430
 Nikolaj Nikolajevič, vojevůdce, 151, 368, 372
 Noha Fr.† 509
 Nota rakouská Srbsku 12
 Notto v Itálii 274
 Nováček K.† 543
 „Novina“ 245, 247
 Novotný Kar.† 513
 Nožička Lad. 291
 Nušl Fr., prof., 363
 Nymburk 94
 „Obzor č. východu“ 220
 Očenášek Lud. 160, 302, 363, 490, 550, 562, 565, 572
 Odvody 108, 110, 111, 250, 275, 309, 351
 Oderza 514
 Okánik, Dr., 590
 Olič, pol. řed., 134, 229, 329
 Oličová A. 363
 Olomouc 194, 542
 „Olomoucké Proudý“ 194
 Ondříčkové brá 446
 Opatrný, sochař, 149
 Opava 88, 112
 Orlando, ital. ministr, 401, 510
 Oříšek Mart. 531
 Ostrava Mor. 133, 139, 148, 159
 „Ostravské Listy“ 200
 „Ostravský Deník“ 223
 Ostrčil 294
 Osuský St. 175, 576
 Padula 281, 381
 Pán 294, 532

Pantoflíček, prof., 363
 Pantlík Dag.† 547
 Pantůček, Dr., rada zem. soudu,
 170, 363, 563, 578
 Papánek, legionář, 274
 Pařízek† 513
 Pašič, ministr, 14, 126, 259, 263
 Patejdl, Dr., 531, 592, 619
 Patenty 179
 Pau, generál, 155
 Pavlů Bohd. 84, 166, 230, 382, 491,
 505, 531
 Pekař, prof., 400
 Pepeljaev, gen., 529, 605
 Pergler 230
 Persekuce 11, 26, 34, 35, 36, 37, 39,
 43, 54, 59, 61, 72, 82, 84, 85, 94,
 100, 118, 122, 124, 131, 141, 147, 154,
 156, 159, 163, 166, 167, 180, 184, 198,
 201, 202, 204, 206, 216, 217, 223, 226,
 229, 231, 235, 237, 248, 258, 264, 269,
 298, 356, 360, 365, 399, 421, 429, 437,
 450, 484, 506
 Pešek Jos. 363
 Pešť 194
 Petain maršál, 193
 Petr král srbský, 42, 68, 232, 239
 Peutelschmied Rob., Dr., 287
 Pěkný Bedř. 363
 Pfeška, podpluk., 199
 Pfimfel, šikovatel, 587
 Piccioni, gen., 64, 464
 Pichl J., red., 200
 Pichon, franc. ministr, 519, 543
 Pilczewski V.† 159
 Pitsburská dohoda 508
 Pius X., papež, 25
 Pivko, nadporučík, 443, 512
 Drag. pluk č. 2. 589
 Pluk č. 3. 577
 — č. 7. 281, 437, 587, 590
 — č. 8. 437
 Drag. pluk č. 8. 589
 Drag. pluk č. 10. 589
 Pluk č. 10. 587
 — č. 14. 587
 — č. 15. 606

Pluk č. 17. 588
 — č. 18. 437
 — č. 19. děl. 590
 Prapor myslivců č. 25. 588
 — č. 21. 577, 588
 — č. 28. 189, 222, 437, 580, 596
 Pluk č. 29. 587
 Pluk č. 30. 588, 602, 616
 Prapor myslivců č. 14. 588
 Pluk č. 35. 281, 587, 590, 606
 — č. 36. 204, 214
 — č. 54. 589
 — č. 55. 587
 — č. 57. 589
 — č. 74. 623
 — č. 98. 587
 — č. 102. 590
 Plzeň 88, 105, 572
 Poincaré, franc. ministr, 61, 151,
 255, 269, 519
 „Pokrok“ 139
 „Polabský Obzor“ 94
 Poláci v Praze 86, 108, 147, 154, 215
 Polanecký, pilot, 590
 Politické 53, 62, 69, 94, 103, 151,
 162, 163, 178, 182, 192, 195, 200, 211,
 213, 215, 217, 218, 219, 221, 223, 226,
 227, 242, 252, 255, 258, 261, 266, 272,
 274, 276, 277, 281, 291, 299, 302, 309,
 324, 329, 338, 346, 349, 379, 386, 390,
 394, 397, 399, 413, 420, 439, 447, 457,
 460, 534, 549, 582, 631
 Pomaška Kar. 264
 „Pondělník Čes. Slova“ 37
 Ponorková válka 165
 Popravy 115, 159, 297, 332, 514, 527,
 530
 Populace 133, 138, 159, 201, 206, 214,
 292, 460, 484, 520
 Porážka Němců (na Marně 38) 86,
 168, 333
 Porážka Rakušanů 86, 123, 288, 298,
 308, 581
 Porto Ecole 274
 Pospíšil Ed. 156
 — Jos. 363
 — Lad. 159

Pospíšil Vil., Dr., 363, 563
 Pověsti 78, 100, 328, 522
 Povstání Němců v Čechách 622
 Prášek Kar. 594
 „Právo Lidu“ 11, 26, 41, 52, 231
 Preissig, malíř, 446, 452
 Preis Jar., Dr., 54, 129, 363, 563, 566, 584
 Preminger, Dr., 217, 287
 Princíp Gavriilo 9, 69, 87
 Procházka Fr. 274
 Prostějov 154, 380
 „Prostějovský Rozhled“ 194
 Přemysl 67, 75, 77, 181, 206
 Přerov 115
 Přebvat 568, 570, 572, 583
 Přebvat v Bulharsku 546
 Příměří 572
 Radko Dimitrijevič, gen., 66, 84, 172
 Radoušek Fr. 166
 Rambousek, Dr., 135, 363
 Rašín, Dr., 127, 129, 135, 212, 217, 286, 289, 338, 361, 363, 397, 404, 413, 445, 550, 562, 563, 567, 569, 594, 623, 624
 Rašínová K. 363
 Rélink, malíř, 149
 Remeš 51, 75, 96, 97, 112, 149, 407
 Rennenkampf, rus. gen., 46
 Represalie Rusů 67
 Rérych, malíř, 295
 Rezek St. 291
 Ronge, pluk., 567
 Rosa Arn. 363
 Rosa J., prof., 363
 Rotrekl Jil. 264
 Rožický, setník. 563, 571, 587, 590
 Rumburk 508
 Ruské prohlášení 45
 Ruský převrat 366, 367, 422, 442, 454, 458, 482
 Rušní a velcí dnové 554
 Růžicka Aug. 291
 Růžicka Václ., JUDr., 446
 Rückl Hyn. 36
 Ryba Václ. † 514
 Řehák Oldř., † 513

Řípa Václ. † 547
 Samec, šikov., 562
 „Samostatnost“ 39
 Santa Maria, cap. di Vettero, 339
 Sazonov, rus. státník. 34, 240, 261
 Saudek Rob. 462
 Scotus Viator (Seton Watson) 120, 128, 134, 261
 Seifert Aug. 203
 Scháněl, Dr., 471
 Scheiner Jos., Dr., 54, 127, 129, 135, 160, 203, 286, 361, 363, 471, 490, 562, 563, 568, 571, 574, 587
 Sienkiewicz Hen., spisov., 51
 Sís, redaktor, 54, 289, 363, 471, 490, 550, 563
 Skabalík Inoc. 133
 Skagerak 285
 Skarlandt Jul., spis., 165
 Skauti 22
 Skrovan Mart. † 547
 Sláma, Dr., 363
 Slaviček, poručík, 560
 Slavinský Jiří † 530
 Slovensko 620, 624, 626
 „Slovenský Deník“ 226
 Sobotka Jos. † 514
 Sociální 139, 150, 157, 169, 192, 215, 376, 426, 430, 506, 550, 619
 Sokolstvo 22, 39, 54, 156, 160, 162, 198, 227, 235, 250, 252, 255, 258, 263, 273, 274, 277, 279, 281, 286, 346, 361, 375, 400, 450, 490, 512, 514, 562, 568, 570, 576, 620, 626, 628, 631
 Sonino, ministr ital., 381, 507
 Soukup Fr., Dr., 135, 329, 363, 430, 524, 534, 569, 571, 574, 594
 Spisovatelé čeští k poslancům 390
 Společenské 159, 198, 292, 305, 319, 328, 364, 485
 Staněk Fr., posl., 534, 547, 550, 566, 584, 595
 Staněk Jos. † 332
 Statistika 95, 213, 224, 633, 635
 St. Donna di Piave 514
 Stead, žurnalista 120, 128

Stefaník (viz Štefánik)
 Steiner Em. 294
 Stoklásek Cyr. 291
 Stork Jos. † 512
 Strach, setník, 563
 Straka, ing., 471, 563
 Strakatý, red., 335
 Stránský Ad., Dr., posl., 403, 595
 „Stráž sev. Moravy“ 194
 St. Stin 514
 Strmislav Jos. 255
 Strimpl 519, 566
 Stroff, malíř, 149
 Stríbrný Jiří, posl., 166, 404, 567,
 574, 594
 Studentstvo 404
 Stusche, plukov., 573
 Stürgkh, rak. ministr, 9, 19, 222, 324
 Suchý, Dr., 531
 Suchý Lothar 57
 „Světózor“ 100, 166
 Svoboda Václ. † 543
 — red., 584
 Svozil Arn. 525
 Sychrava Lev, Dr., 224, 230, 261,
 280, 363, 446, 538
 Sylvestr, Dr., 68
 Syrový, gen., 249, 510, 515, 521, 526,
 535, 541, 623
 Šak, prof., 335
 Šamal Přem., Dr., 135, 137, 170,
 219, 363, 490, 563, 566, 584, 608
 Šárek, poruč., 515
 Šeba J., rotmistr, 119
 Šimek Em., red., 135, 363
 — prof., 446
 Šimeček Jos. † 547
 Šíp, správ., 531
 Škobis, legion., 274
 Škorpil Oskar 563
 Škrabal Fr. 269
 Šlégl Jiří † 543
 Šmeral, Dr., 430
 Šmídovy, sestry, 295
 Šourek, poručík, 508
 Špaček, delegát rus., 515
 Špatný Em. red., 205, 298

Šrobár Vavro, Dr., 569, 578, 583
 Šrůtek Hugo 525
 Štefánik M. R., prof., 67, 242, 274,
 280, 314, 344, 356, 385, 401, 452,
 472, 500, 510, 521, 594, 596, 602,
 605, 617, 619, 623, 624
 Štěpán 170
 Štěpánek B., Dr., 363
 — Václ. 363
 — prof., 335
 Štrobach Jar. 525
 Šubert, plukovník, 574
 Šulc, prof., 135
 Šuvajev, gen., 293, 337
 Švančara Ludv. † 512
 Švec, plukovník, 510, 515, 521, 530,
 538
 Švehla Ant., posl., 231, 524, 550, 569,
 595
 Tanky 385, 400
 Terron 558
 Těšín 60, 86
 Thun, místodržitel, 182
 Tichá Helena 295
 Tintěra Václ. † 512
 Tisková kancelář čsl. 130, 333
 Tisza Štěp. 9, 229, 288, 541
 Tomaides Fr. † 514
 Toman Ant. 525
 Tomášek Fr. 594
 Towarnicki Sas 86
 Trapl, red., 230
 Trnobranský 205
 Trocký-Braunstein 366, 454, 474,
 480, 505, 531
 Trojanov, plukovník, 278
 Tuček, správce, 34
 „Turecká latina“ 94, 111
 Turpiš Fr. † 514
 Tusar Vlast., posl., 534, 550, 567,
 629, 632
 Tvrzický J. 205, 250
 „Týdenní Rozhledy“ 226
 Učitelstvo 198
 Udavačství 30, 45, 47, 96, 151, 159,
 367
 Udržal, posl., 574, 594

Uhelná kalamita 350, 354
 „Union“ 231
 Ušakov, plukovník, 515, 521, 531
 Uznání čsl. vojsku (též Legie) 517
 Vaculík † 513
 Vácha Jos. † 527
 Válečné 67, 113, 128, 183
 — půjčky 108, 111, 116, 127, 147,
 151, 178, 204, 275, 358, 386
 — sňatky 180
 — ztráty 138, 141, 144
 Valjevo 24, 26, 111
 Valenta Jan 504
 Vandalství 32, 58, 66, 104
 Vaněk Vlad. 295
 Vaníček Jindr., Dr., 563
 Vasátko Jar. 37
 Vašek Vlad. 525
 Vašků, setník, 587
 Vaux 263, 265, 290
 Venizelos, řec. státník, 172
 „Venkov“ 68, 231, 527, 561
 Verdun 28, 45, 149, 152, 259, 262, 333
 Veržbický, gen., 548, 605
 Veselý Fr., Dr., 363
 — Kar., ing., 204, 294
 Vika Kar. spis., 264
 Viktora Fr. † 514
 Vilém II., „krvavý císař“ 9, 30, 31, 43,
 62, 77, 197, 315, 413, 422, 482, 589, 591
 Vinohrady Král. 61, 102, 105, 110,
 111, 112, 114, 274, 483
 Vladivostok 398, 490
 Vobořil Jos. † 547
 Voců, poručík, 560
 Vodička St. † 509
 Vojechovský, podpluk., 505, 509, 515
 Vojenské 34, 57, 76, 98, 113, 128, 204,
 209, 210, 211, 213, 223, 226, 228, 235,
 250, 258, 275, 277, 280, 283, 297, 299,
 309, 318, 323, 327, 348, 359, 365, 378,
 381, 385, 388, 394, 399, 408, 439, 447,
 458, 460, 483, 587, 589, 623, 625
 Vojna Jan, posl., 397, 404
 Vojta Fr. † 512
 Vokřínek † 513
 Volná Myšlenka 208, 244, 271

Vorel Zd., Dr., 363
 Voska Em. 10, 21, 136, 175, 230, 238,
 341, 352, 521
 Vožický F. P., spis., 264
 Vrba Tom. † 512
 Vrbenský B., Dr., 135, 205, 363, 594
 Vypovězení války 17, 19, 20, 21, 23,
 24, 206, 262, 312, 313, 372
 Vystěhovalectví 42, 69, 79, 105, 108,
 170, 186, 201
 Výživa (viz též Hospodářské, Hlad)
 201, 345, 346, 348, 359, 386, 395
 Wagner, setník, 587
 Werstadt Jar. 363
 „Wiadomości Polskie z Pragi“ 86
 Wilson, prezident amer., 43, 80, 269,
 276, 284, 335, 347, 372, 379, 392, 403,
 482, 548, 551, 560
 Winter Leo, Dr., 594
 Zábřeh 96
 Zahradník Is. 595
 Zajatci 168, 170, 289, 389
 Zamazal Jos. 286, 338, 416
 Zámečník Fr. 363
 Zanantoni, generál, 571, 574
 Zápotočný, knihtiskař, 40
 Zásobování (viz též Hospodářské,
 Hlad, Nedostatek) 179, 221, 359
 Zatýkáni 163, 203, 212, 217, 226, 229
 Zborov 409, 410
 Zdravotnictví 53, 55, 59, 60, 61, 79,
 82, 86, 88, 93, 96, 101, 103, 105, 109,
 110, 114, 116, 117, 121, 122, 123, 146,
 168, 174, 187, 191, 194, 206, 217, 220,
 221, 223, 307, 338, 364, 395, 400, 408,
 424, 429, 437, 445, 450, 483, 523, 552
 Zelená garda slovácká 582
 Zelený, poručík, 443
 Zeman Jos. † 513
 „Zem. jednota zříz. drah“ 339
 Zitta, císařovna, 9, 197
 Zlín 270
 Zločinnost 523
 Ztratil, rytmistr, 564
 Žák, kapitán, 508
 Žena ve válce 29, 295, 342, 500, 633
 Žentel Vlad. 471, 587

